

T.C. MERSİN VALİLİĞİ
İl Tarım Müdürlüğü

MERSİN TARIM MASTER PLANI

Maestro Danışmanlık A. Ş.
Mersin, 2011

Adres: Kültür Mah. 4304 Sok. A.Saraçoğlu Apt. K:1 D:1 Akdeniz/MERSİN
Telefon: 0324 239 28 58 • Faks: 0324 239 28 59 • Web: www.maestrogrup.com

PROJE EKİBİ

1. Ferudun GÜNDÜZ Genel Koordinatör /Maestro Danışmanlık A.Ş. Y.K.Bşk.
2. Mehmet ATEŞ Proje Koordinatörü/Ziraat Yüksek Mühendisi
3. Kazım TAŞKIN Harita Yüksek Mühendisi
4. Abdullah Çağlar Harita Mühendisi
5. Dr. Servet KEFİ Uzman
6. M.Ali TELLİOĞLU Ekonomist
7. Kurtuluş KAVAK Gıda Mühendisi
8. Erdem YEŞİLOĞLU Analist
9. Mevcan ACAR Raportör
10. Selahattin ANBAROĞLU Raportör
11. Altan ÖZTÜRKCAN Çevirmen

SUNUŞ

Tarım sektörü insanoğlunun varlığını sürdürebilmesi için elzem olan beslenme ihtiyacının karşılanmasının yanında sağladığı istihdam olanakları, sanayiye sağladığı hammadde girdisi, yarattığı büyük ekonomik değerler itibariyle de stratejik bir sektördür. Dünya nüfusundaki hızlı artış, sanayileşme ve kentleşme gibi çevresel etkenlerle hızla kirlenen ve azalan sınırlı tarım alanları üzerindeki üretim baskısını artırmakta, iklim değişikliği ve gelir artışına paralel olarak tüketici taleplerindeki değişimde bu baskının olumsuz etkilerini katlamaktadır. Dolayısıyla tarım sektörünün stratejik önemi her gün bir kat daha artmaktadır.

Tarım ülkemizde ciddi bir istihdam olanağı da sunmakta, modern teknolojiler ile buluşarak Türkiye'nin refah düzeyine katkı sağlamaktadır. Türkiye sahip olduğu üretim kapasitesi ile tarım sektöründe dünya ülkeleri arasında önemli bir yere sahiptir. Türkiye Dünya Bankası'nın açıkladığı rakamlara göre, Avrupa Birliği ülkeleri arasında tarımsal ekonomik büyüklüğe sahip birinci ekonomi olmuştur. Türkiye şu anda net gıda ihracatçısı konumuna gelmiştir. Mersin ise dünyada önemli bir üretici olan Türkiye'nin en önemli üretim merkezlerindedir. Bugün Türkiye tarım ürünlerinin yüzde 5'i Mersin tarafından sağlanmaktadır.

Hazırlanan Tarım Master Planı'nı tarımın üretim ve teknolojik altyapısını güçlendirerek sürdürmesi, kaynakların verimli etkin kullanımını, toplumun yeterli ve dengeli beslenmesi, hızla değişen tüketici taleplerinin karşılanması, sanayi ve ihracatın gerek duyduğu nitelik ve nicelikte ürün elde edilmesi, dönemsel dalgalanmaların en aza indirilmesi, katma değeri yüksek ve pazar şansı gelişebilecek bir ürün desenine kavuşturulması açısından Mersin Tarımı'nın geleceğe daha sağlıklı şekilde hazırlanmasına katkı sağlayacağını düşünüyor, planının hazırlanmasında emeği geçen kamu ve özel sektör girişimcilerine teşekkür ediyor, planın hayırlı olmasını diliyorum.

Mersin Valisi
Hasan Basri GÜZELOĞLU

GENEL BAKIŞ

Mersin Kenti Türkiye'ye örnek olacak bir pilot çalışma ile RIS Projesini başlatmış ve bunun bir türevi olarak da; Lojistik, Tarım ve Turizm alanlarında Master Planlar yaptırmaya karar vermişti. Bu doğrultuda önce, Mersin İlinin Lojistik Master Planı ihalesini kazanan şirketimiz Maestro Danışmanlık A.Ş. ,Türkiye'de ilk defa bir ilin Lojistik Master Planını yaklaşık 14 ay gibi bir sürede tamamlayarak teslim etmiştir.

Bu kez de Tarım Master Planı ihalesini kazanarak elinizde tuttuğunuz bu yararlı esere imza atan şirketimiz, 1 yıl gibi bir sürede şu an okumakta olduğunuz Tarım Master Planını tamamlamıştır.

Tarım Master Planı, Mersin ilinde tarımsal kaynakların ve problemlerin belirlenmesi, kaynakların değerlendirilerek tarım sektörünün gelişmesi, uluslararası rekabet gücünün, verimliliğin ve çiftçi gelirlerinin artırılması, tarımın çevre, sanayi, turizm gibi diğer sektörlerle ilişkilerinin değerlendirilmesi, doğal kaynakların ve çevrenin korunması açısından önem taşımaktadır. Bu tanım doğrultusunda hazırladığımız Master Planda, 2023 yılına yönelik stratejilerin oluşturulması da hedeflenmiştir.

Bu planın amacı; sürdürülebilir kalkınmanın sağlanması için bölgenin mevcut kaynaklarının, fırsatlarının ve kısıtlarının analiz edilmesi suretiyle kalkınma ihtiyaçlarının belirlenmesi ve bölge potansiyelinin optimal düzeyde kullanılmasına yönelik amaç ve stratejiler geliştirerek, bölgeye uygun tarımsal program ve proje alanlarının ortaya çıkarılmasıdır.

Elbette ki Master Planlar, netice olarak tavsiye niteliği taşıyan ve karar vericilere ışık tutan planlardır. Ancak, kentin tarımla ilgili aktörlerinin önemli bir çoğunluğunun gönüllü katılımı ve katkısıyla oluşturulan bu plan, sabit tutulmayıp belirli periyotlarla güncellenerek yaşayan bir hale dönüştürülmelidir.

Bu kapsamda hazırlanan Mersin Tarım Master Planı, tarımsal ve kırsal kalkınma çabalarında karar alıcılar için yol gösterici olmasının yanında özel sektör için bölgedeki karlı yatırım alanlarının belirlenmesi hususunda da kaynak olacaktır.

Böylece bir yandan sınırlı kaynakların daha etkin ve verimli kullanılması sağlanırken diğer yandan da yöre insanının sorunlarına yönelik gerçekçi çözümler daha kısa sürede üretilebilecektir.

Hiçbir çalışma, emek harcamadan, sahip çıkmadan başarılı bir ürüne dönüşemez. Şunu rahatlıkla söyleyebilirim ki ekibimiz bu projede amatör bir ruh ve profesyonel bir yaklaşımla çalışmış ve kentin tarımsal alanlardaki sorunlarının tespiti ve çözüm önerileri konusunda ışık tutacak bir çalışmayı sizlerin beğenisine sunmuştur.

Çalışmalarımızın ilk dönemlerinde halen Samsun valiliğini yürütmekte olan Sayın Hüseyin AKSOY' un duyarlılığına da vurgu yapmadan geçmek haksızlık olacaktır.

Kendisi planlama çalışmalarına inanan, destekleyen bir tutum sergilemiştir. Bu nedenle kendisine teşekkürlerimi arz ediyorum.

Mersin Valisi olarak atanan ve yaklaşık 1 yıldan beridir de Mersin’de birçok ilkin yaşanmasına katkı veren, inovatif valimiz Sayın Hasan Basri GÜZELOĞLU’ da Mersin İli Tarım Master Planı’na çok farklı bir bakış açısıyla analitik olarak yaklaşp, katkı sağlayıp, adeta bizlere rehberlik etmiştir.

Projenin başarılı bir şekilde tamamlanmasında gösterdiği ilgi ve sahip çıkma yaklaşımı bizleri de motive etmiştir. Bu manada plana pozitif eleştirileri ve destekleri nedeniyle içten teşekkürlerimi arz ederim.

Bu çalışmalarımıza katkı veren ekibimizin değerli üyeleri ve diğer sayfada belirttiğim Üniversiteler, Odalar, STK’ lar, kamu kuruluşları vb. diğer tüm dış destekleyicilere çok teşekkür ediyor ve Master Planın gerek kentimizde bu sektörden yararlanan tüm kişilere gerekse yatırım yapacak yeni girişimcilere yol göstereceğine inanıyorum.

Ferudun GÜNDÜZ
Yönetim Danışmanı
Yönetim Kurulu Başkanı
MAESTRO DANIŞMANLIK A.Ş.
www.maestrogrup.com

PROJE AMACI

Mersin ilimizin sahip olduğu tarım potansiyelinin artırılması ve yeni yatırımcılara ışık tutması amacıyla kapsamlı bir kaynağa ihtiyaç duyan üreticilere, yatırımcılara Türkiye’de ilk kez özel sektör tarafından, bir Tarım Master Planı hazırlanması fikri oluşmuştur.

73 milyonluk nüfusunun 22 milyonu kırsalda yaşayan ve sanayisi tarıma dayalı Türkiye’nin tarım ülkesi olduğu tartışılmaz bir gerçektir. Tarım, ülke ekonomimizin temel sektörüdür. Başta tekstil olmak üzere birçok sanayi dalına hammadde sağlayan tarım sektörü beslenme ihtiyacımızın ötesinde istihdama da çok önemli katkılar sağlamaktadır. Tarım sektörümüz bitkisel ve hayvansal üretim deseni ile Türkiye’de sosyo-ekonomik yapının en kırılgan olduğu dönemlerde dahi toprağı işledi, bitkiyi yetiştirdi, hayvanı besledi büyüttü, ülkeyi doyurdu insanlara iş ve aş sağladı, dış satıma katkı yaptı, sanayi sektörünü destekledi.

Tarım, ülke ekonomimizin temel sektörüdür. Toplumumuzun gıda, giyim gibi temel ihtiyaçlarını karşılayan, büyük istihdam oluşturan, sanayiye hammadde sağlayan, önemli ölçüde ihracat ürünü yetiştiren ve ülkeye döviz kazandıran sektörlerin başında gelmektedir. Türkiye için sosyal, ekonomik ve politik bakımdan son derece de önemli bir sektördür. Tarımın yalnızca köyde yaşayan nüfusun bir sorunu ve ekonomiden pay alan bir sektörden ibaret olmadığı da kavranmalıdır. Tarımın nüfus payıyla istihdam gücüyle sanayiye hammadde sağladığının, iç ticaretin temel dinamiğı olduğunun, ihracattaki önemli yerinin ve çok daha önemlisi 73 milyona ulaşan ve hızla büyüyen ülkemizin aş ve ekmeğini ürettiğinin bilincine varmak durumundayız.

Dünya nüfusu hızla artarken işlenebilir arazinin sınırlı olması, verimlilikte üst sınırlara ulaşılması ve giderek artan yetersiz beslenme ve açlık sorunu tarımın gelecekte çok daha önem kazanacağını ortaya koymaktadır. İnsanoğlu gelecekte modern yaşamın gereğı olan enerjinin yanı sıra yaşamını sürdürebilmek için tarıma daha çok kaynak aktarmak zorunda kalacaktır.

Türk tarımında görülen sorunlar bölgesel olarak değışmekle beraber ana sorunların verimlilik, örgütlenme, üretici-mühendis ilişkileri, üretim planlaması ve pazarlamadan kaynaklandığı görülmektedir.

Tüm bunların ışığında hazırlanılan Mersin Tarım Master Projesinin ilimiz, bölgemiz ve ülkemize hayırlı olmasını diler, emeğı geçen herkese sevgi ve saygılarımı sunarım.

Mehmet ATEŞ
Ziraat Yüksek Mühendisi
Proje Koordinatörü

TEŞEKKÜRLER

KATKI SAĞLAYAN KURUM VE KİŞİLER*

AKİB (Yönetim Kurulu Üyesi)	Kemal Kaçmaz
Alata Araştırma Enstitüsü	Dr. Ayhan Aydın
Alata Araştırma Enstitüsü (Zir. Yük Müh.)	Veysel Aras
Arı Yetiştiricileri Birliği (Zir. Yük. Müh.)	Mehmet Işıl
Çiftçioğlu Sigorta	Erhan Çiftçioğlu
Çuk. Üni Zir. Fak. Bahçe Bit. Bölüm Bşk.	Prof.Dr. Turgut Yeşiloğlu
Çuk. Üni Zir. Fak. Bahçe Bit. Bölümü	Prof.Dr. Tayfun Ağar
Çukurova Kalkınma Ajansı(Genel Sekreter)	Veysel Parlak
Çukurova Kalkınma Ajansı (Uzman)	Türker Dölekoğlu
Denizbank Mersin Şb. (Şube Müdürü)	Haluk Sezai Asar
DSİ (Ziraat Mühendisi)	Mehmet Özdemir
Erdemli Ziraat Odası (Oda Başkanı)	Adnan Dölek
Fortis Bank Mersin şubesi (Şube Müdürü)	Can Eğilmezcan
Hekimoğlu Tarım (Ziraat Mühendisi)	Enis Hekimoğlu
İl Tarım Müdürlüğü (İl Tarım Müdürü - 2010)	Hasan Hüseyin Oluğ
İl Tarım Müdürlüğü (İl Tarım Müdürü)	Mehmet Kara
İl Tarım Müdürlüğü (İl Tarım Müdür Yrd.)	Kadir Çiftepala
İl Kontrol Müdürlüğü (Müdür)	Mehmet Kılıç
İl Tarım Müd. Kontrol Şub. (Müdür Vekili)	Mustafa Eşan
İl Tarım Müd. Çiftçi Eğitim Şb.(Şb. Müdürü)	Mevlüt Yavuz
İl Tarım Müdürlüğü (Ziraat Müh.)	Dr. Kubilay Derin
İl Tarım Müdürlüğü (Bitki Koruma Şb. Müd.)	Ayşe Sakarya
İl Tarım Müdürlüğü (Gıda Yük. Müh.)	Remzi Tüfenk
İl Tarım Müdürlüğü (Hay. Sağ. Şb. Müd.)	Hulki Çatak
İl Tarım Müdürlüğü (Proje Şb. Müd.)	Murat Çelebi
İl Tarım Müdürlüğü (Ziraat Mühendisi)	Gülsever Tugay
İNSER Seracılık (MESİAD Başkan Vekili)	Ahmet Akkurt
Menta İlaç (Zir. Yük. Müh.)	Mehmet Nane
Mersin İl Çevre ve Orman Müd. (Zir. Müh.)	Şahan Elhanay
Mersin İl Özel İdaresi (Zir. Müh. Etüt Proje)	Abidin Yağmur
Mersin OSB (Müdür)	Halil Yılmaz
Mersin OSM (Uzman)	Pınar Özal Kanık
Mersin Gıda Müh. Odası (Yön.Krl.Bşk.)	Yusuf Değirmenci

Mersin Ticaret Borsası
Mersin Üni. Erdemli Uyg. Tek.İşl.Y.O.
Mersin Üniv. Çevre Mühendisliği Böl.
Mersin Üniv. Makine Mühendisliği Böl.
Mersin Üniv. Su Ürünleri Fakültesi
Mersin Tarım-Gıda Platformu (Başkan)
Mersin Veteriner Hekimleri Odası Başkanı (2010)
Mersin Ziraat Odası (Başkan)
MERTUB
MESİAD (Yüksek İst. Konseyi Başkanı)
MTSO (Yönetim Kurulu Üyesi)
Silifke İlçe Tarım Müd. (İlçe Tarım Müd.)
Targıd Ltd. (Ticaret Müdürü)
Tarım Kredi Koop. (Krediler Bölge Şefi)
Tarsus Topraksu Araş.Enst. (Müdür Yrd.)
Tarsus Ziraat Odası (Başkan)
Tavuk Yetişt. Birliği (Zir.Yük. Müh.)
Yörük Süt (Ziraat Mühendisi)
Yürekli Metal (Zir. Yük. Müh.)
Ziraat Bankası Mersin Şb.(Zir.Yük Müh.)
Zirai Karantina Müdürlüğü (Müdür)
Ziraat Mühendisi
Mersin Ticaret ve Sanayi Odası (MTSO)
Anamur İlçe Tarım Müdürlüğü
Erdemli İlçe Tarım Müdürlüğü
Gülнар İlçe Tarım Müdürlüğü

Raif Okutucu
Yrd.Doç.Dr.Sevgi Rad
Doç. Dr. Nurcan Köleli
Prof. Dr.Yusuf Zeren
Doç.Dr.Ferit Rad
Mustafa Asparuk
Leyla Gencer
Cengiz Gökçel
Evren Gedik
Mustafa Güler
Hakan Sefa Çakır
Yusuf Gün
Serdar Dinçer
Aytaç Onkun
Cemal Çökel
Ali Ergezer
Rasim Baytar
Cihan Uçar
Serdar Yürekli
Diclehan Öz
Cüneyt Dutlu
Cemal Aydoğdu

***Alfabetik sırayla**

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ

BÖLÜM 1 – GİRİŞ

1.1. Proje Gelişimi	1
1.2. Amaç	1
1.3. Planlama Yöntem	1
1.4. Planlama Yaklaşım	1
1.5. Plan İçeriği (Kapsam)	2

BÖLÜM 2 – MERSİN İLİNİN TARIMINI ETKİLEYEN POLİTİKALAR

2.1. Ulusal Politikalar	3
2.1.1. Türk Tarım Politikasının Değişim Süreci	3
2.1.2. Tarım ve Destekleme Politikalarında Yeni Arayışlara Yol Açan Başlıca Nedenler ve Destekleme Kapsamında Değişim	11
2.2. Uluslararası Tarım Politikasının Ulusal Tarım Politikalarına Etkileri	13
2.2.1. AB Gümrük Birliği Anlaşması	13
2.2.2. IMF – Dünya Bankası Anlaşmaları	14
2.2.3. Avrupa Birliği Süreci	14
2.2.3.1 Ulusal Program Hükümleri (Madde 5-6-7)	15
2.2.3.2. İlerleme Raporunun Analizi	15
2.2.3.3. Dünya Ticaret Örgütü Cenevre Çerçeve Anlaşması ve Olası Etkileri	15
2.2.3.4. AB İle Türkiye İçin Müzakere Çerçeve Belgesi	19
2.2.3.5. Olası AB'ye Üyeliğinin Türkiye Tarımına ve Dış Ticaretine Etkileri	21
2.3. Kalkınma Planı	23
2.3.1. Dokuzuncu Kalkınma Planında Kırsal Kalkınma ve Kırsal Yerleşmeye Yönelik Düzenlemeler (2007-2013)	23
2.3.2. Dokuzuncu Kalkınma Planında Tarım Sektörüne Yönelik Düzenlemeler (2007–2013)	23

2.3.3. Ulusal Kırsal Kalkınma Stratejisinde Kırsal Kalkınma ve Kırsal Yerleşmeye Yönelik	
Düzenlemeler	23
2.3.4. Ulusal Kırsal Kalkınma Stratejisinde Tarım Sektörüne Yönelik Düzenlemeler	25
BÖLÜM 3 – MERSİN İLİNİN TEMEL ÖZELLİKLERİ VE MEVCUT DURUMU	26
3.1. Mersin İlinin Ana Özellikleri	26
3.1.1. Biyofiziksel Özellikler	26
3.1.1.1. İlin Genel Tanımı	26
3.1.1.2. Topografya	27
3.1.1.3. Agroekolojik Alt Bölgeler	28
3.1.1.4. İklim	28
3.1.1.5. Bitki Örtüsü	30
3.1.1.6. İl Arazisinin Niteliklerine Göre Dağılımı	31
3.1.2. Sosyo - Ekonomik Yapı	32
3.1.2.1. Nüfus Yapısı	32
3.1.2.2. Eğitim	33
3.1.2.3. Sağlık	34
3.1.2.4. Mersin Serbest Bölgesi	35
3.1.2.4.1. Tarım ve Amacı	35
3.1.2.4.2. Teşkilatlanma	36
3.1.2.4.3. Kamu Yatırımları	36
3.1.2.4.4. Kullanıcıların Yapmış Olduğu Yatırım	36
3.1.2.4.5. Faaliyet Ruhsat Sahibi Kuruluşlar	37
3.1.2.4.6. Ticari Faaliyetler	37
3.1.2.4.7. Serbest Bölge Liman Faaliyetleri	38

3.1.2.5. Ulaşım- Haberleşme	38
3.1.2.6. Ana Ekonomik Sektörler ve Faaliyetler	40
3.1.2.6.1. Tarım	40
3.1.2.6.2. Sanayi	41
3.1.2.6.3. Hizmetler	43
3.1.2.7. Ekonomik ve Sosyal Kalkınma Göstergeleri	47
3.1.2.7.1. Gelişmişlik ve Büyüme	48
3.1.2.7.2. Kişi Başına Gelir	48
3.1.2.7.3. Sosyal Göstergeler	49
3.2. Doğal ve Tarımsal Kaynaklar	50
3.2.1. Doğal Enerji Kaynakları	50
3.2.2. Madenler	51
3.2.3. Su Kaynakları (Yüzey ve yer altı su kaynakları)	54
3.2.4. Ormanlık, Fundalık	59
3.2.5. Flora, Fauna ve Yöreyle Özgü Tarımsal Çeşitler	61
3.2.6. Özel Çevre Koruma Alanlar	61
3.2.7. Tarımsal Atıkların Değerlendirilmesi	62
3.2.7.1. Mevcut Durum	62
3.2.7.2. Potansiyel	62
3.2.7.3. Tarım ve Sanayide Kullanım Olanakları	62
3.3. İnsan Kaynakları	63
3.3.1. İnsan Kaynakları	63
3.3.2. Kurumsal Kaynaklar	63
3.3.3. Tarıma Hizmet ve Girdi Sağlayan Kuruluşlar	64
3.3.4. Araştırma Enstitüleri ve Teknopark	66
3.4. Fiziki Sermaye Kaynakları	70

3.4.1. Tarımsal Araç Gereç Varlığı	70
3.4.2. Hayvan varlığı	71
3.4.3. Toprak Koruma ve Sulama Tesisleri	71
3.5. Finans Kaynakları	77
3.5.1. Bankalar ve Tarım Kredi Kooperatifleri	77
3.5.2. Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Fonu	78
3.5.3. İl Özel idareleri ve Köylere Hizmet Götürme Birlikleri	79
3.5.4. Sivil Toplum Örgütleri	81
3.5.5. AB Fonları, Kalkınma Ajansları, Kırsal Kalkınma Kaynaklı Proje ve Hibe Destekleri	81
3.5.6. Diğer Kredi Kaynakları	92
3.5.7. Tarım Sigortaları	92
3.5.7.1. Mevzuat	92
3.5.7.2. Mersin İli Mevcut Yararlanma Durum	93
3.5.7.3. Öneriler	93
BÖLÜM 4 – MERSİN İLİNİN MEVCUT TARIMSAL DURUMU	95
4.1. Arazi Dağılımı	95
4.1.1. Arazinin Kullanım Biçimlerine Göre Dağılımı	96
4.1.2. Toprak Yapısı ve Arazinin Kullanım Kabiliyetlerine Göre Dağılımı	97
4.1.3. Arazilerin Kadastro ve Mülkiyet Dağılımı	97
4.2. Sulama Potansiyeli	97
4.3. Tarımsal Yapı ve Üretim Sistemi	100
4.4. Tarımsal Üretim	101
4.4.1. Bitkisel Üretim	105
4.4.1.1. Tarla Bitkileri Üretimi	107
4.4.1.2. Sebze Üretimi (Örtü Altı-Açık)	109
4.4.1.3. Meyve Üretimi (Örtü Altı-Açık)	112

4.4.1.3.1. Turunçgil üretimi	114
4.4.1.3.2. Üzüm üretimi	114
4.4.1.3.3. Sert çekirdekli Meyveler	116
4.4.1.3.4. Yumuşak çekirdekli Meyveler	116
4.4.1.3.5. Üzümsü Meyveler	117
4.4.1.3.6. Subtropik Meyveler	118
4.4.1.4. Süs Bitkileri Üretimi	119
4.4.1.5. Tıbbi ve Aromatik Bitkiler Üretimi	119
4.4.1.6. Yem Bitkileri Üretimi	121
4.4.2. Hayvansal Üretim	122
4.4.3. Su Ürünleri Üretimi	125
4.4.4. Organik Tarım	129
4.4.4.1. Dünya’da ve Avrupa’da Organik Tarım	129
4.4.4.2. Türkiye’de Organik Tarım	130
4.4.4.3. Mersin ilinde organik	132
4.4.5. İyi Tarım Uygulamaları (Globalgap)	135
4.4.5.1. Dünya’da ve Avrupa’da İyi Tarım Uygulamaları	135
4.4.5.2. Türkiye’de İyi Tarım Uygulamaları	137
4.4.5.3. Mersin ilinde İyi Tarım Uygulamaları	138
4.5. Üretim Trendleri - Dağılım Şablonları	141
4.5.1. Tarla Bitkileri Üretim Trendleri	141
4.5.2. Sebze Üretim Trendi	142
4.5.2.1. Örtü altı Üretim Trendi	142
4.5.2.2. Açık Sebze Üretim Trendi	143
4.5.3. Örtü Altı Üretim Sistemleri ve Teknoloji Kullanım Trendleri	144
4.5.4. Meyve Üretim Trendi (Örtü Altı – Açık)	144

4.5.4.1. Turunçgil Üretim Trendi	146
4.5.4.2. Diğer Meyve Üretimleri Trendi	147
4.5.5. Üzüm Üretim Trendi	148
4.5.6. Süs Bitkileri Üretim Trendi	148
4.5.7. Tıbbi ve Aromatik Bitkiler Üretim Trendi	149
4.5.8. Yem Bitkileri Üretim Trendi	150
4.5.9. Hayvansal Üretim Trendleri	151
4.6. Üretim, Üretim Sistemi ve Teknoloji Kullanım Projeksiyonları	150
4.6.1. Tarla Bitkileri Üretimi	154
4.6.1.1. Birinci Ürün	154
4.6.1.2. İkinci Ürün	154
4.6.2. Sebze Üretimi	156
4.6.2.1 Örtü altı Üretimi	156
4.6.2.2 Açık Sebze Üretim	158
4.6.3. Meyve Üretimi	160
4.6.3.1. Turunçgil Üretimi	160
4.6.3.2. Üzüm üretimi	162
4.6.3.3. Önemli Diğer Meyve Üretimleri	163
4.6.4. Zeytin Üretimi (yağlık ve sofralık)	165
4.6.5. Tıbbi ve Aromatik Bitkiler Üretimi	166
4.6.6. Yem Bitkileri Üretimi	167
4.6.7. Hayvansal Üretim Değerleri	167
4.7. Üretim Değerleri (Fiyat)	171
4.7.1. Tarla Bitkileri Tarımsal Üretim Değerleri	172
4.7.2. Sebze Tarımsal Üretim Değerleri	172
4.7.3. Meyve Tarımsal Üretim Değerleri	173

4.7.4. Hayvansal Ürünler Tarımsal Üretim Değerleri	174
4.7.5. Bitkisel ve Hayvansal Üretimde Girdi Kullanma Durumu	174
4.8. Mersin İli Tarımsal Ürünlerin Üretim Tüketim Analizi ve Pazarlanması	175
4.8.1. Buğday Üretimi ve Pazarlaması	175
4.8.1.1-2. İller itibariyle Türkiye Buğday Ekim Alanları ve Üretimi	176
4.8.1.3. Türkiye Buğday İhracatı	178
4.8.1.4. Türkiye Buğday İthalatı	178
4.8.1.5. Mersin Buğday Ekim Alanları	179
4.8.1.6. Buğday Fiyatları ve Destekleme Prim Miktarları	179
4.8.1.7. Buğday Pazarlama Kanalları	181
4.8.1.8. Buğday Üretimi ve Pazarlaması (SWOT Analizi)	182
4.8.2. Pamuk Üretimi ve Pazarlaması	183
4.8.2.1. İller itibariyle Türkiye Pamuk Ekim Alanları	184
4.8.2.2. İller İtibariyle Türkiye Lif Pamuk Üretimi	184
4.8.2.3. Türkiye Pamuk İhracatı	185
4.8.2.4. Türkiye Pamuk İthalatı	186
4.8.2.5. Mersin Pamuk Ekim Alanları	187
4.8.2.6. Pamuk Fiyatları ve Destekleme Prim Miktarları	188
4.8.2.7. Pamuk Pazarlama Kanalları	189
4.8.2.8. Pamuk Üretimi ve Pazarlaması (SWOT Analizi)	190
4.8.2.9. Pamuk Pazarlama Kanalları	191
4.8.3. Mısır Üretimi ve Pazarlaması	192
4.8.3.1 İller itibariyle Türkiye Mısır Ekim Alanları ve Üretim Miktarları	193
4.8.3.2. Türkiye Mısır İhracatı	193
4.8.3.3. Türkiye Mısır İthalatı	194
4.8.3.4. Mersin Mısır Ekim Alanları	194

4.8.3.5. Mısır Fiyatları ve Destekleme Prim Miktarları	195
4.8.3.6. Mısır Pazarlama Kanalları	196
4.8.3.7. Mısır Üretimi ve Pazarlaması (SWOT Analizi)	198
4.8.3.8. Mısır Kurutma Tesisleri	199
4.8.4. Ayçiçeği Üretimi ve Pazarlaması	199
4.8.4.1. İller itibariyle Türkiye Ayçiçeği Ekim Alanları ve Üretim Miktarları	199
4.8.4.2. Türkiye Ayçiçeği İhracatı	200
4.8.4.3. Türkiye Ayçiçeği İthalatı	203
4.8.4.4. Mersin Ayçiçeği Ekim Alanları	203
4.8.4.5. Ayçiçeği Fiyatları ve Destekleme Prim Miktarları	204
4.8.4.6. Ayçiçeği Pazarlama Kanalları	205
4.8.4.7. Ayçiçeği Üretimi ve Pazarlaması (SWOT Analizi)	206
4.8.5. Susam Üretimi ve Pazarlaması	206
4.8.5.1. İller itibariyle Türkiye Susam Ekim Alanları	206
4.8.5.2. Türkiye Susam İhracatı	207
4.8.5.3. Türkiye Susam İthalatı	208
4.8.5.4. Mersin Susam Ekim Alanları	208
4.8.5.5. Susam Fiyatları ve Destekleme Prim Miktarları	209
4.8.5.6. Susam Pazarlama Kanalları	209
4.8.5.7. Susam Üretimi ve Pazarlaması (SWOT Analizi)	210
4.8.6. Nohut Üretimi ve pazarlanması	210
4.8.6.1. İller itibariyle Türkiye Nohut Ekim Alanları	211
4.8.6.2. Türkiye Nohut İhracatı	212
4.8.6.3. Türkiye Nohut İthalatı	213
4.8.6.4. Mersin Nohut Ekim Alanları	213
4.8.6.5. Nohut Fiyatları ve Destekleme Prim Miktarları	214

4.8.6.6. Nohut Pazarlama Kanalları	215
4.8.6.7. Nohut Üretimi ve Pazarlaması (SWOT Analizi)	215
4.8.7. Yer Fıstığı Üretimi ve Pazarlaması	216
4.8.7.1. İller itibariyle Türkiye Yer Fıstığı Ekim Alanları	216
4.8.7.2. Türkiye Yer Fıstığı İhracatı	217
4.8.7.3. Türkiye Yer Fıstığı İthalatı	217
4.8.7.4. Mersin Yer Fıstığı Ekim Alanları	218
4.8.7.5. Yer Fıstığı Fiyatları ve Destekleme Prim Miktarları	218
4.8.7.6. Yer Fıstığı Pazarlama Kanalları	219
4.8.7.7. Yer Fıstığı Üretimi ve Pazarlaması (SWOT Analizi)	220
4.8.8. Çeltik Üretimi ve Pazarlaması	221
4.8.8.1. İller itibariyle Türkiye Çeltik Ekim Alanları	221
4.8.8.2. Türkiye Çeltik İhracatı	222
4.8.8.3. Türkiye Çeltik İthalatı	222
4.8.8.4. Mersin Çeltik Ekim Alanları	222
4.8.8.5. Çeltik Fiyatları ve Destekleme Prim Miktarları	223
4.8.8.6. Çeltik Pazarlama Kanalları	223
4.8.8.7. Çeltik Üretimi ve Pazarlaması (SWOT Analizi)	223
4.8.9. Soya Üretimi ve Pazarlaması	224
4.8.9.1. İller itibariyle Türkiye Soya Ekim Alanları ve Üretim Miktarları	224
4.8.9.2. Türkiye Soya İhracatı	225
4.8.9.3. Türkiye Soya İthalatı	225
4.8.9.4. Mersin Soya Ekim Alanları	226
4.8.9.5. Soya Fiyatları ve Destekleme Prim Miktarları	226
4.8.9.6. Soya Pazarlama Kanalları	226
4.8.9.7. Soya Üretimi ve Pazarlaması (SWOT Analizi)	227

4.8.10. Turunçgil Üretimi ve Pazarlaması	228
4.8.10.1. Dünya Turunçgil Üretimi ve Tüketimi	228
4.8.10.2. Türkiye Turunçgil Üretimi	229
4.8.10.3. Turunçgil Dış Ticaret	231
4.8.10.4. Turunçgil Pazarlaması	234
4.8.10.5. Turunçgil Pazarlama Kanalları	234
4.8.10.6. Turunçgil Üretimi ve Pazarlaması (SWOT Analizi)	236
4.8.10.6. Turunçgil sanayisi	236
4.8.10.7. Turunçgil Paketleme Tesisleri ve Kapasite Durumu	236
4.8.11. Kaysı üretimi ve pazarlaması	236
4.8.11.1. Dünya Kaysı Üretimi ve Tüketimi	236
4.8.11.2. Türkiye Kaysı Üretimi	237
4.8.11.3. Kaysı Dış Ticaret	237
4.8.11.4. Kaysı Pazarlaması	237
4.8.11.5. Kaysı Pazarlama Kanalları	238
4.8.11.6. Kaysı Üretimi ve Pazarlaması (SWOT Analizi)	238
4.8.12-13. Şeftali ve Nektarin üretimi ve pazarlaması	239
4.8.12-13.1. Dünya Şeftali ve Nektarin Üretimi ve Tüketimi	239
4.8.12-13.2. Türkiye Şeftali ve Nektarin Üretimi	239
4.8.12-13.3. Şeftali ve Nektarin Dış Ticaret	239
4.8.12-13.4. Şeftali ve Nektarin Pazarlaması	241
4.8.12-13.5. Şeftali ve Nektarin Pazarlama Kanalları	241
4.8.12-13.6. Şeftali ve Nektarin Üretimi ve Pazarlaması (SWOT Analizi)	242
4.8.14. Kiraz üretimi ve pazarlaması	243
4.8.14.1. Dünya Kiraz Üretimi ve Tüketimi	243

4.8.14.2. Türkiye Kiraz Üretimi	243
4.8.14.3. Kiraz Dış Ticaret	244
4.8.14.4. Kiraz Pazarlaması	244
4.8.14.5. Kiraz Pazarlama Kanalları	245
4.8.14.6. Kiraz Üretimi ve Pazarlaması (SWOT Analizi)	245
4.8.15. Erik üretimi ve pazarlaması	246
4.8.15.1. Dünya Erik Üretimi ve Tüketimi	246
4.8.15.2. Türkiye Erik Üretimi	246
4.8.15.3. Erik Dış Ticaret	257
4.8.15.4. Erik Pazarlaması	247
4.8.15.5. Erik Pazarlama Kanalları	248
4.8.15.6. Erik Üretimi ve Pazarlaması (SWOT Analizi)	249
4.8.16. Elma üretimi ve pazarlaması	250
4.8.16.1. Dünya Elma Üretimi ve Tüketimi	250
4.8.16.2. Türkiye Elma Üretimi	253
4.8.16.3. Elma Dış Ticaret	253
4.8.16.4. Elma Pazarlaması	254
4.8.16.5. Elma Pazarlama Kanalları	254
4.8.16.6. Elma Üretimi ve Pazarlaması (SWOT Analizi)	255
4.8.17. Nar üretimi ve pazarlaması	256
4.8.17.1. Dünya Nar Üretimi ve Tüketimi	256
4.8.17.2. Türkiye Nar Üretimi	256
4.8.17.3. Nar Dış Ticaret	257
4.8.17.4. Nar Pazarlaması	258
4.8.17.5. Nar Pazarlama Kanalları	259
4.8.17.6. Nar Üretimi ve Pazarlaması (SWOT Analizi)	259

4.8.18. Trabzon Hurması üretimi ve pazarlaması	260
4.8.18.1. Dünya Trabzon Hurması Üretimi ve Tüketimi	260
4.8.18.2. Türkiye Trabzon Hurması Üretimi	260
4.8.18.3. Trabzon Hurması Dış Ticareti	261
4.8.18.4. Trabzon Hurması Pazarlaması	261
4.8.18.5. Trabzon Hurması Pazarlama Kanalları	261
4.8.18.6. Trabzon Hurması Üretimi ve Pazarlaması (SWOT Analizi)	262
4.8.19. İncir üretimi ve pazarlaması	263
4.8.19.1. Dünya İncir Üretimi ve Tüketimi	263
4.8.19.2. Türkiye İncir Üretimi	264
4.8.19.3. İncir Dış Ticareti	264
4.8.19.4. İncir Pazarlaması	265
4.8.19.5. İncir Pazarlama Kanalları	266
4.8.19.6. İncir Üretimi ve Pazarlaması (SWOT Analizi)	267
4.8.20. Keçiboynuzu üretimi ve pazarlaması	267
4.8.20.1. Dünya Keçiboynuzu Üretimi ve Tüketimi	267
4.8.20.2. Türkiye Keçiboynuzu Üretimi	267
4.8.20.3. Keçiboynuzu Dış Ticareti	268
4.8.20.4. Keçiboynuzu Pazarlaması	268
4.8.20.5. Keçiboynuzu Pazarlama Kanalları	268
4.8.20.6. Keçiboynuzu Üretimi ve Pazarlaması (SWOT Analizi)	269
4.8.21. Yenidünya üretimi ve pazarlaması	270
4.8.21.1. Dünya Yenidünya Üretimi ve Tüketimi	270
4.8.21.2. Türkiye Yenidünya Üretimi	270
4.8.21.3. Yenidünya Dış Ticareti	270

4.8.21.4. Yenidünya Pazarlaması	271
4.8.21.5. Yenidünya Pazarlama Kanalları	271
4.8.21.6. Yenidünya Üretimi ve Pazarlaması (SWOT Analizi)	271
4.8.22. Üzüm üretimi ve pazarlaması	272
4.8.22.1. Dünya Üzüm Üretimi ve Tüketimi	272
4.8.22.2. Türkiye Üzüm Üretimi	273
4.8.22.3. Üzüm Dış Ticareti	273
4.8.22.4. Üzüm Pazarlaması	274
4.8.22.5. Üzüm Pazarlama Kanalları	275
4.8.22.6. Üzüm Üretimi ve Pazarlaması (SWOT Analizi)	275
4.8.23. Badem üretimi ve pazarlaması	276
4.8.23.1. Dünya Badem Üretimi ve Tüketimi	276
4.8.23.2. Türkiye Badem Üretimi	276
4.8.23.3. Badem Dış Ticaret	277
4.8.23.4. Badem Pazarlaması	277
4.8.23.5. Badem Pazarlama Kanalları	277
4.8.23.6. Badem Üretimi ve Pazarlaması (SWOT Analizi)	278
4.8.24. Ceviz üretimi ve pazarlaması	279
4.8.24.1. Dünya Ceviz Üretimi ve Tüketimi	279
4.8.24.2. Türkiye Ceviz Üretimi	279
4.8.24.3. Ceviz Dış Ticareti	280
4.8.24.4. Ceviz Pazarlaması	281
4.8.24.5. Ceviz Pazarlama Kanalları	281
4.8.24.6. Ceviz Üretimi ve Pazarlaması (SWOT Analizi)	281
4.8.25. Muz üretimi ve pazarlaması	282
4.8.25.1. Dünya Muz Üretimi ve Tüketimi	282

4.8.25.2. Türkiye Muz Üretimi	283
4.8.25.3. Muz Dış Ticareti	283
4.8.25.4. Muz Pazarlaması	284
4.8.25.5. Muz Pazarlama Kanalları	285
4.8.25.6. Muz Üretimi ve Pazarlaması (SWOT Analizi)	286
4.8.25.7. Muz Sarartma Tesisleri Mevcut durum ve Kapasite Kullanım Oranları	286
4.8.26. Çilek üretimi ve pazarlaması	288
4.8.26.1. Dünya Çilek Üretimi ve Tüketimi	288
4.8.26.2. Türkiye Çilek Üretimi	288
4.8.26.3. Çilek Dış Ticareti	289
4.8.26.4. Çilek Pazarlaması	289
4.8.26.5. Çilek Pazarlama Kanalları	290
4.8.26.6. Çilek Üretimi ve Pazarlaması (SWOT Analizi)	290
4.8.27. Mersin ilinde Zeytin, Zeytinyağı Üretimi ve Pazarlaması	291
4.8.27.1. Zeytin ve Zeytinyağı Üretimi	291
4.8.27.2. Zeytinyağı Pazarlaması	295
4.8.27.3. Zeytin Pazarlama Kanalları	295
4.8.27.4. Zeytin ve Zeytinyağı Üretim ve Pazarlaması (SWOT Analizi)	296
4.8.28. Domates Üretimi ve Pazarlaması (Örtü Altı- Açık)	297
4.8.28.1. Domates Üretimi	297
4.8.28.2. Domates Pazarlama	298
4.8.28.3. Domates Pazarlama Kanalları	298
4.8.28.4. Domates Üretimi ve Pazarlaması (SWOT Analizi)	298
4.8.29. Patlıcan Üretimi ve Pazarlaması (Örtü Altı- Açık)	302
4.8.29.1. Patlıcan Üretimi	302
4.8.29.2. Patlıcan Pazarlama	303

4.8.29.3. Patlıcan Pazarlama Kanalları	303
4.8.29.4. Patlıcan Üretimi ve Pazarlaması (SWOT Analizi)	304
4.8.30. Hıyar Üretimi ve Pazarlaması (Örtü Altı- Açık)	305
4.8.30.1. Hıyar Üretimi	305
4.8.30.2. Hıyar Pazarlaması	306
4.8.30.3. Hıyar Pazarlama Kanalları	306
4.8.30.4. Hıyar Üretimi ve Pazarlaması (SWOT Analizi)	307
4.8.31. Biber Üretimi ve Pazarlaması (Örtü Altı- Açık)	308
4.8.31.1. Biber Üretimi	309
4.8.31.2. Biber Pazarlama	309
4.8.31.3. Biber Pazarlama Kanalları	309
4.8.31.4. Biber Üretimi ve Pazarlaması (SWOT Analizi)	310
4.8.32. Kabak Üretimi ve Pazarlaması (Örtü Altı- Açık)	311
4.8.32.1. Kabak Üretimi	311
4.8.32.2. Kabak Pazarlama	312
4.8.32.3. Kabak Pazarlama Kanalları	312
4.8.32.4. Kabak Üretimi ve Pazarlaması (SWOT Analizi)	313
4.8.33. Karnabahar Üretimi ve Pazarlaması	314
4.8.33.1. Karnabahar Üretimi	314
4.8.33.2. Karnabahar Pazarlaması	315
4.8.33.3. Karnabahar Pazarlama Kanalları	316
4.8.33.4. Karnabahar Üretimi ve Pazarlaması (SWOT Analizi)	317
4.8.34. Brokoli Üretimi ve Pazarlaması	317
4.8.34.1. Brokoli Üretimi	317
4.8.34.2. Brokoli Pazarlaması	317
4.8.34.3. Brokoli Pazarlama Kanalları	317

4.8.34.4. Brokoli Üretimi ve Pazarlaması (SWOT Analizi)	318
4.8.35. Karpuz Üretimi ve Pazarlaması	319
4.8.35.1. Karpuz Üretimi	319
4.8.35.2. Karpuz Pazarlama	320
4.8.35.3. Karpuz Pazarlama Kanalları	320
4.8.35.4. Karpuz Üretimi ve Pazarlaması (SWOT Analizi)	321
4.8.36. Kavun Üretimi ve Pazarlaması	322
4.8.36.1. Kavun Üretimi	322
4.8.36.2. Kavun Pazarlaması	324
4.8.36.3. Kavun Pazarlama Kanalları	324
4.8.36.4. Kavun Üretimi ve Pazarlaması (SWOT Analizi)	324
4.8.37. Pırasa Üretimi ve Pazarlaması	325
4.8.37.1. Pırasa Üretimi	325
4.8.37.2. Pırasa Pazarlaması	327
4.8.37.3. Pırasa Pazarlama Kanalları	326
4.8.37.4. Pırasa Üretimi ve Pazarlaması (SWOT Analizi)	327
4.8.38. Maydanoz Üretimi ve Pazarlaması	328
4.8.38.1. Maydanoz Üretimi	328
4.8.38.2. Maydanoz Pazarlaması	329
4.8.38.3. Maydanoz Pazarlama Kanalları	329
4.8.38.4. Maydanoz Üretimi ve Pazarlaması (SWOT Analizi)	329
4.8.39. Marul Üretimi ve Pazarlaması	330
4.8.39.1. Marul Üretimi	330
4.8.39.2. Marul Pazarlama	330
4.8.39.3. Marul Pazarlama Kanalları	331
4.8.39.4. Marul Üretimi ve Pazarlaması (SWOT Analizi)	331

4.8.40. Mersin İlinde Önemli Tıbbi ve Aromatik Bitkilerin Üretimi ve Pazarlanması	332
4.8.40.1. Tıbbi ve Aromatik Bitkilerin Üretimi	332
4.8.40.2. Tıbbi ve Aromatik Bitkilerin Pazarlama	335
4.8.40.3. Tıbbi ve Aromatik Bitkilerin Pazarlama Kanalları	336
4.8.40.4. Tıbbi ve Aromatik Bitkilerin Üretimi ve Pazarlaması (SWOT Analizi)	336
4.8.41. Mersin İlinde önemli yem bitkileri Üretimi ve Pazarlaması	337
4.8.41.1. Yem bitkileri üretimi	337
4.8.41.2. Yem Bitkileri Pazarlama Kanalları	337
4.8.41.3. Yem Bitkileri Üretimi ve Pazarlaması (SWOT Analizi)	337
4.8.42. Kırmızı Et (Küçük Baş ve Büyük Baş) Üretimi ve Pazarlaması	338
4.8.42.1. Kırmızı Et Üretimi ve Pazarlaması	338
4.8.42.2. Kırmızı Et İthalatı ve İhracatı	340
4.8.42.3. Canlı Hayvan ve Et Pazarlama Kanalları	341
4.8.42.4. Kırmızı Et Üretimi ve Pazarlanması (SWOT Analizi)	344
4.8.43. Mersin ilinde Etlik Tavuk Yetiştiriciliği Ve Pazarlaması	345
4.8.43.1. Dünya Tavuk Eti Üretimi	345
4.8.43.2. Tavuk Etinde Dış Ticaret	347
4.8.43.3. Türkiye'nin Dış Ticareti	348
4.8.43.4. Kanatlı İthalatı	348
4.8.43.5. Beyaz Etin Üretimi ve Pazarlaması	351
4.8.43.6. Beyaz Et Üretimi ve Pazarlanması (SWOT Analizi)	352
4.8.44. Mersin İlinde Yumurta Üretimi ve Pazarlaması	353
4.8.44.1. Yumurta Üretimi	353
4.8.44.2. Yumurta İhracatı	354
4.8.44.3. Yumurta Pazarlama Kanalları	355

4.8.44.4. Yumurta Üretim ve Pazarlaması (SWOT Analizi)	356
4.8.45. Mersin ili Süt Üretimi ve Süt Pazarlanması	357
4.8.45.1. Süt üretimi, üretim problemleri, Gıda güvenliği ve hijyen durumu	358
4.8.45.2. Türkiye’de Süt ve Süt Mamulleri Pazarlama Kanalları	359
4.8.45.3. Süt Üretim ve Pazarlaması (SWOT Analizi)	359
4.8.45.4. Üretim Miktarlarının mevsimsel değişim analizi	360
4.8.46. Mersin İli Bal Üretimi ve Pazarlanması	360
4.8.46.1. Bal Üretimi	361
4.8.46.2. Bal Pazarlama	361
4.8.46.3. Bal Pazarlama Kanalları	361
4.8.46.4. Bal Üretim ve Pazarlaması (SWOT Analizi)	362
4.8.47. Mersin İli Su Ürünleri Üretimi ve Pazarlaması	363
4.8.47.1. Su Ürünleri Üretimi	364
4.8.47.2. Su Ürünleri Pazarlama Kanalları (Yetiştiricilik)	364
4.8.47.3. Su ürünleri Üretimi ve Pazarlaması (SWOT Analizi)	365
4.9. Tarımsal Sanayi	365
4.9.1. Türkiye Tarımı ve Gıda Sanayi	366
4.9.1.1. Gıda Sanayi	366
4.9.1.2. Yem Sanayi	366
4.9.1.3. Tekstil Sanayi (Çırçır fabrikaları ve İplik işletmeleri)	369
4.9.2.1. Mersin İlinde Tarıma Girdi Sağlayan İşletmeler	370
4.9.2.1.1. Tarımsal Mekanizasyon İmalat Sanayi	370
4.9.1.2.2. Gübre Sanayi	370
4.9.1.2.3. Tarımsal İlaç Sanayi	370
4.9.1.2.4. Tohumluk ve Fidan Üretim Sanayi	370
4.10. Tarımsal Örgütlenme	374

4.10.1. Tarımda Kamusal Örgütlenme	375
4.10.2. Tarımda Özel Örgütlenme	376
4.10.2.1. Tarımda Meslek Örgütleri (Odalar ve Dernekler)	376
4.10.3. Tarımda Ekonomik ve Sosyal Amaçlı Örgütlenme	376
4.10.3.1. Tarımda Ekonomik Örgütlenme	376
4.10.3.1.1. Tarımsal Amaçlı Kooperatifler	376
4.10.3.1.2. Birlikler	378
4.10.3.2. Tarımda Sosyal Amaçlı Örgütlenme	378
4.10.3.2.1. Vakıflar	378
4.10.3.2.2. Mahalli İdare Birlikleri	379
4.10.4. Diğer Tarımsal Amaçlı Organizasyonları	379
4.10.4.1. Üniversiteler	379
4.10.4.2. Meslek Yüksek Okulları	379
4.10.4.3. Araştırma Enstitüleri ve Teknopark	380
4.10.4.4. Sanayi ve Ticaret Alanında Tarımla İlgili Örgütlenmesi	380
4.11. Diğer Sektörlerle Etkileşim	384
4.11.1 Tarım ve Çevre	384
4.11.2. Tarım ve Sanayi	387
4.11.3. Tarım ve Ulaşım-Lojistik	389
4.11.4. Tarım ve Sağlık	389
4.11.5. Tarım ve Eğitim	389
4.11.6. Tarım ve Teknoloji	389
4.11.7. Turizm	390
4.11.8. Tarım ve Ticaret	391
4.12. Tarımın İl Ekonomisine Katkısı	391
4.13. Mersin İlinin Ülke Tarımındaki Yeri	397

BÖLÜM 5

5. MERSİN İLİNİN PROBLEMLERİNİN VE POTANSİYELLERİNİN KISITLARININ ANALİZİ 400

5.1. Problemlerin ve Kısıtların Tespiti 400

5.1.1. Sosyo ekonomik Problemler 400

5.1.2-3. Doğal Kaynak ve Çevresel Problemler 401

5.1.4. Tarımda Sektörel Problemleri 401

5.1.4.1. Bitkisel Üretim Problemleri 401

5.1.4.2. Hayvansal Üretim Problemleri 402

5.1.5. Gıda Güvenliği Problemleri (Bulaşanlar, Toksinler, Katkı-Kalıntı) 403

5.1.6. Örgütlenme Problemleri 405

5.1.7. Pazarlama Problemleri 405

5.1.8. İnsan Kaynakları 405

5.2.Çözüm Önerileri 406

5.2.1. Sosyo-ekonomik Konular 407

5.2.2-3. Doğal Kaynak ve Çevresel Konular 408

5.2.4. Tarımda Sektörel konular 409

5.2.4.1. Bitkisel Üretim Konuları 409

5.2.4.2. Hayvansal Üretim Konuları 409

5.2.5. Gıda Güvenliği Konular 409

5.2.6. Örgütlenme 410

5.2.7. Pazarlama 410

5.3. Potansiyellerin ve Fırsatların Tespiti 410

5.3.1 Sosyo Ekonomik Potansiyel ve Fırsatlar 410

5.3.2-3. Doğal Kaynak ve Çevresel Potansiyeller ve Fırsatlar 411

5.3.4. Tarımda Sektörel Potansiyeller ve Fırsatlar 411

5.3.4.1. Bitkisel Üretim Potansiyel ve Fırsatları	411
5.3.4.2. Hayvansal Üretim Potansiyelleri ve Fırsatları	412
5.3.5. Gıda Güvenliği Potansiyel ve Fırsatları	412
5.3.6. Örgütlenme Potansiyelleri ve Fırsatları	413
BÖLÜM 6.	
MERSİN İLİNİN TARIMSAL KALKINMA AMAÇLARININ VE STRATEJİLERİNİN BELİRLENMESİ	415
6.1. Tarım Master Planın Amaçlarının Belirlenmesi	415
6.2. Stratejilerin Belirlenmesi	415
Mersin İli Tarım Master Planı Stratejik Amaçları, Hedef ve Faaliyetleri	415
BÖLÜM 7. MERSİN İLİNİN PROGRAM - PROJE ALANLARI VE YENİ PROJE ÖNERİLERİ	426
7.1. Amaç ve Stratejiler Kapsamında Yer Alan Mevcut Projeler	426
7.2. Programların ve Projelerin Belirlenmesi	434
7.2.1 Bitkisel Üretim Projeleri	434
7.2.2 Hayvansal Üretim Projeleri	434
7.2.3. Tarımsal Sanayi Projeleri	434
7.2.4. Organizasyon ve Örgütlenme Projeleri	438
7.2.5. Tarımsal Destek Önerileri	439
7.2.6. Tarımsal Destek Proje Önerileri	442
7.2.7. Gıda Güvenliği Proje Önerileri	442

TABLULAR

<u>TABLO 1: GSYİH içindeki Sektörlerin Payları (%) (sabit fiyatlarla)</u>	4
<u>TABLO 2: 1949 Yılı Fiyatlarıyla GSYİH (milyon TL)</u>	5
<u>TABLO 3: GSYİH içinde Sektör Payları (%) (Sabit Fiyatlarla)</u>	5
<u>TABLO 4: 1924–1950 Arasında Tarım Sektöründe Yaratılan Milli Gelirin</u>	
<u>Genel Milli Gelire Oranı (%)</u>	6
<u>TABLO 5: Planlı Dönemlerde GSYİH Hedef ve Gerçekleşme Oranları (%) (1987 Sabit Fiyatlarla)</u>	9
<u>TABLO 6: Cumhuriyetten Günümüze Bazı Tarımsal Göstergeler</u>	10
<u>TABLO 7: Bazı Tarımsal Ürünlerin Ekim Alanı (ha) ve Üretimindeki (ton) Gelişmeler</u>	10
<u>TABLO 8: Mersin İlinin 30 Yıllık İklim Verileri</u>	28
<u>TABLO 9: En Yüksek- Düşük Sıcaklık Değerleri</u>	29
<u>TABLO 10 : Yıllara Göre Sıcaklık Ortalaması</u>	29
<u>TABLO 11: Mersin Arazi Dağılımı</u>	31
<u>TABLO 12: Mersin ilinde Genel Arazi Varlığının Kullanım Biçimlerine Göre Dağılımı</u>	31
<u>TABLO 13: Türkiye-Mersin Nüfus Karşılaştırmaları</u>	32
<u>TABLO 14: Genel Nüfus Sayımları ve Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemine Göre Nüfus</u>	
<u>Göstergeleri</u>	32
<u>TABLO 15 :Türkiye ve Mersin il-ilçe, Belde-Köy Nüfus Kıyaslaması ve Artış Hızı</u>	32
<u>TABLO 16: İlçelere Göre 2008-2009 Nüfus Kıyaslaması</u>	33
<u>TABLO 17: Yıllık Eğitim Verileri Karşılaştırması</u>	33
<u>TABLO 18: Mersin Sağlık Personelinin Sayısal Dağılımı</u>	34
<u>TABLO 19: Kamu ve Özel Hastane Yatak Sayısı</u>	34

TABLO 20: Faaliyet Ruhsat Sahibi Kuruluşlar	37
TABLO 21: 31.12.2009 Tarihi İtibariyle Mersin Serbest Bölgesi İstihdam Dağılımı	37
TABLO 22: Yıllar İtibariyle Toplam Ticaret Hacmi 2000-2009 (\$)	37
TABLO 22 a: MERSİN SERBEST BÖLGESİ TİCARET HACMİ DAĞILIMI AYLIK RAPORU (\$) (01.01.2009 – 31.12.2009)	38
TABLO 23: Hayvan Varlığı	41
TABLO 24: Kosgeb Veri Tabanına Göre İstihdam ve İşletme Oranları	41
TABLO 25: İşkollarına Göre İşletme ve İstihdam Sayıları	42
TABLO 26: Yatırım ve İşletme Belgeli Konaklama Tesisleri (2009)	46
TABLO 27: Belediye Belgeli Konaklama Tesisleri (2009)	46
TABLO 28: Konaklama Tesislerine Giriş Yapan Turist Sayısı (2009)	46
TABLO 29: Deniz Sınır Kapılarından Giriş Çıkış Yapanlar (2009)	46
TABLO 30: Müze ve Ören Yeri Ziyaretçi Sayıları (2009)	46
TABLO 31: Ekonomik Faaliyet ve Cinsiyete Göre İstihdam Edilen Nüfus	47
TABLO 32: Mersin İli İş ve Cinsiyet Durumuna Göre İstihdam (+12)	47
TABLO 33: GSYİH'nin Sektörel Payları ve 1987-2001 Dönemi Yıllık Ortalama Büyüme Hızları (%)	48
TABLO 34: İstihdam Göstergeleri	48
TABLO 35 : Cari Fiyatlarla GSYİH	48
TABLO 36 : Cari Fiyatlarla Dolar Cinsinden Kişi Başına Düşen GSYİH	49
TABLO 37: Temel Ekonomik ve Sosyal Gelişmişlik Göstergeleri	49
TABLO 38: Eğitim Göstergeleri	49
TABLO 39: YÖK 2005– 2010 Eğitim Genel Durumu	49
TABLO 40: Günlük Ortalama Güneşlenme Süresi - Günlük Ort. Güneşlenme Şiddeti – Aylık En Yüksek Güneşlenme Şiddeti İstasyonun Çalışma Süresi 1975–2007	50

TABLO 41: Mersinde Çıkarılan Madenler	51
TABLO 42: Mersin İl Özel İdaresince İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatları Verilen Maden Ocakları	55
TABLO 43: Mersin’ deki Ovalar	57
TABLO 44: Mersin’deki Akarsular	58
TABLO 45: Mersin İli Orman Alanları	60
TABLO 46: Mersin İli Orman Serveti	60
TABLO 47: Mersin İli Orman Verimlilik Gücü (Yıllık Cari Artım)	61
TABLO 48 : Tarımsal Amaçlı Kooperatifler	65
TABLO 49 : Mersin Bayi Dağılımı	65
TABLO 50 : Mersin İli 2009 Yılı Ruhsatlı Fidanlık Sayıları	65
TABLO 51 : Sonuçlandırılan Araştırma Projeleri	68
TABLO 52: Mersin Tarımsal Araç Varlığı	70
TABLO 53: İlçelerin 2005-2010 Traktör Sayıları	71
TABLO 55: Mersin Ağaçlandırma Çalışmaları- 2010	71
TABLO 56: DSİ Sulama Tesisleri	72
TABLO 57: Mersin İli Sulama Birlikleri	73
TABLO 58: DSİ Tarafından Toprak Koruma Kapsamında Berdan Ovası’nda Yapılan Çalışmalar	73
TABLO 59: DSİ Taşkın Koruma, Erozyon ve Rusubat Kontrol Tesisleri	74
TABLO 60: 5403 Sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu Kapsamında Yapılan Başvurulara	
Ait Liste	77
TABLO 61: 2009 Yılı İl Özel İdaresi Tarımsal Hizmetleri	79
TABLO 62: Dış Kaynaklı Proje Çalışmaları	79

TABLO 63: Çukurova Kalkınma Ajansına Sunulan ve Kabul Edilen Projeler	80
TABLO 64: Köye Hizmet Götürme Birliklerinin Projeleri	80
TABLO 65: ÇKA'nın 2008-2009 Yılında Bölgede Vermiş Olduğu Tarımsal Destekler	88
TABLO 66: 2. Eapta Desteklenen Projeler	89
TABLO 67: 3. Eapta Desteklenen Projeler	89
TABLO 67 a: 2.,3.,4. ve 5. Eapta Desteklenen Projeler (İlçeler Üzerinden)	90
TABLO 68: İlçe Bazında Makine Ekipman Başvuru İcmali	91
TABLO 69: KKYDP Makine Ekipmanları 2009 Yılı Kaynak Dağılım Tablosu	91
TABLO 69 a: KKYDP Makine Ekipmanları 2010 Yılı Kaynak Dağılım Tablosu	92
TABLO 70: Mersinde Tarım Sigortaları Yıllara Göre Kullanım Durumu	93
TABLO 71: Poliçe Sayısına Göre Sigortalanan ilk 5 Ürün	93
TABLO 72: Mersin İlinin Arazi Varlığı	95
TABLO 73: Mersin-Türkiye Arazi Kıyaslaması	95
TABLO 74: Kullanım Şekline Göre İlçe Arazi Dağılımları	96
TABLO 75: Mersin ilinde Genel Arazi Varlığının Kullanım Biçimlerine Göre Dağılımı	96
TABLO 76: Arazinin Toprak Sınıfına Göre Dağılımı	97
TABLO 77: Mersin İli Sulanabilir Arazi Varlığı (ha)	98
TABLO 78: DSİ Tarafından Yapımı Tamamlanan ve İnşaat Halinde Olan Sulama Projeleri	99
TABLO 79: DSİ Tarafından Yapılan Koruma ve Sulama Hizmetleri	100
TABLO 80: İşletmelerin Arazi Dağılım Oranları (%)	100
TABLO 81: İşletme Dağılımı	100
TABLO 82: İlçelerin Canlı Hayvan Sayısı	101
TABLO 83: Mersin'deki Bitkisel Ürünlerin Toplam Miktarı (ton)	101

TABLO 84: Mersin’de Yetiştirilen Ürünlerin Dikim Alanları (ha) ve Üretim Miktarları (ton)	102
TABLO 85 : Tarla Bitkileri	105
TABLO 86 : Ekim Alanları	106
TABLO 87 : Üretim Miktarı	107
TABLO 88 : Toplam Örtüaltı Üretim Alanları	107
TABLO 89 : Mersin Genel Sebze Üretimi	108
TABLO 90 : Örtü Altı Sebze Üretim Miktarları	109
TABLO 91 : Sebzelerin Üretim Alanı Bakımından Mersin, Türkiye, AB, Dünya Kıyaslaması (ha)	109
TABLO 92 : Sebzelerin Üretim Miktarı Bakımından Türkiye, AB, Dünya Kıyaslaması (ton)	110
TABLO 93 : Örtü Altı Meyve Ekim Alanları ve Üretim Miktarları	111
TABLO 94: Meyve Üretim Miktarları ve Ekim Alanları	111
TABLO 95 : Turunçgil Dikim Alanları	112
TABLO 96 : Turunçgil Üretim Miktarı	112
TABLO 97 : Üzüm Dikim Alanı	112
TABLO 98 : Üzüm Üretim Miktarı	113
TABLO 99 : Üzüm Üretimi	113
TABLO 100 : Bazı Sert Çekirdekli Meyvelerin Dikim Alanı Türkiye, AB, Dünya Kıyaslamaları	114
TABLO 101 : Bazı Sert Çekirdekli Meyvelerin Üretim Miktarı Türkiye, AB, Dünya Kıyaslamaları	114
TABLO 102 : Bazı Yumuşak Çekirdekli Meyvelerin Dikim Alanı Türkiye, AB, Dünya Kıyaslamaları	115
TABLO 103 : Bazı Yumuşak Çekirdekli Meyvelerin Üretim Miktarı Türkiye, AB, Dünya Kıyaslamaları	115
TABLO 104 : Bazı Üzümsü Meyvelerin Dikim Alanı Türkiye, AB, Dünya Kıyaslamaları	115
TABLO 105 : Bazı Üzümsü Meyvelerin Üretim Miktarı Türkiye, AB, Dünya Kıyaslamaları	116

TABLO 106 : Bazı Subtropik Meyvelerin Üretim Alanı Türkiye, AB, Dünya Kıyaslamaları	116
TABLO 107 : Bazı Subtropik Meyvelerin Üretim Miktarı Türkiye, AB, Dünya Kıyaslamaları	117
TABLO 108 : Süs Bitkileri Üretim Miktarları (adet)	117
TABLO 109 : Türkiye’de Üretimi Yapılan Bazı Tıbbi ve Aromatik Bitkiler	118
TABLO 110 : Tıbbi ve Aromatik Bitkilerin Üretim Miktarları	119
TABLO 111 : Yem Bitkileri Üretim Alanı ve Miktarları	119
TABLO 112 : Hayvan Varlığı	120
TABLO 113 : Hayvansal Üretim	121
TABLO 114 : Mersin-Türkiye Mezbahanede Kesilen Hayvan Sayısı ve Et Üretim Miktarı	121
TABLO 115 : Türkiye Arıcılık Üretimi	122
TABLO 116 : Mersin İlçeler İtibariyle Arıcılık Üretimi	122
TABLO 117 : Mersin il genelinde Kanatlı Kesimi	123
TABLO 118 : Mersin-Türkiye Kanatlı Hayvan Varlığı ve Kesilen Hayvan Karşılaştırması	123
TABLO 119 : Toplam (Deniz- Tatlı Su) Deniz Ürünleri İstatistiği	124
TABLO 120 : Mersin Türlerine Göre Deniz Ürünleri	124
TABLO 121 : Çiftlik Ürünleri	124
TABLO 122 : Mersin Türlerine Göre Tatlı Su Ürünleri (ton)	125
TABLO 123 : Tatlı Su Balığı (Gökkuşluğu Alabalığı-Karabalık) Yetiştiriciliği Yapan İşletmeler	125
TABLO 124 : Deniz Balığı Yetiştiriciliği Yapan İşletmeler	126
TABLO 125 : Profesyonel Balıkçı Tekne Sayısı	126
TABLO 126 : Barınaklar ve Tekne Sayıları	126
TABLO 127 : En Büyük Organik Üretim Alanına Sahip Ülkeler	127
TABLO 128 : Türkiye’ de Organik Tarım Yapan Çiftçi Sayısı, Alanı ve Üretim Miktarı	129

TABLO 129 : Türkiye’de Organik Üretim Açısından ilk On İilde En Fazla Üretilen Üç Ürün ve Miktarları (Ton)	131
TABLO 130 : İlçelere Göre Organik Tarım Alanı ve Üretici Sayısı	131
TABLO 131 : Organik Tarımsal Üretim Verileri	132
TABLO 132 : Mersin Merkez ve İlçelerde İyi Tarım Uygulamaları Yapılan Toplam Alan ve Üretim Miktarları	137
TABLO 133 : Ürünler Bazında İyi Tarım Uygulamaları Alan ve Üretim Miktarları	137
TABLO 134 : Mersin’ de Tarla Bitkileri Üretim Gelişimi	138
TABLO 135 : Mersin’ de Örtüaltı Sebze Üretim Trendi	140
TABLO 136 : Mersin Açıkta Sebze Üretimi	141
TABLO 137 : Örtü Altı Teknoloji Trendleri	142
TABLO 138 : Örtü Meyve Üretim Trendi	143
TABLO 139 : Açıkta Meyve Üretim Trendi	143
TABLO 140 : Mersin Turunçgil Üretim Trendi	145
TABLO 141 : Diğer Meyve Üretim Trendleri	145
TABLO 142 : Üzüm Üretim Trendi	146
TABLO 143 : Süs Bitkileri İstatistikleri (adet)	147
TABLO 144 : Türkiye Tıbbi ve Aromatik Bitkileri Üretim Miktarı (ton)	148
TABLO 145 : Mersin Yem Bitkileri Üretimi (ton)	149
TABLO 146 : Hayvan Varlığı (adet)	149
TABLO 147 : Mersin Hayvansal Üretim Trendi	150
TABLO 148 : Üretim Sistemi ve Teknoloji Kullanım Projeksiyonu	153
TABLO 149 : Tarla Bitkileri Üretimi Üretim Projeksiyonu	155
TABLO 150 : Örtüaltı Sebze Üretim Projeksiyonu	157

TABLO 151 : Açık Sebze Üretim Projeksiyonu	159
TABLO 152 : Turunçgil Üretim Projeksiyonu	161
TABLO 153 : Üzüm Üretim Projeksiyonu	162
TABLO 154 : Meyve Üretim Projeksiyonu	163
TABLO 155 : Zeytin Üretim Trendi	166
TABLO 156 : Sofralık ve Yağlık Üretim	166
TABLO 157 : Yıllara Göre Ürün Miktarları	166
TABLO 158 : Yıllara Göre Yem Bitkileri Üretim Miktarları	167
TABLO 159 : Hayvansal Üretim Projeksiyonu	168
TABLO 160 : Hayvansal Üretim Projeksiyonu	171
TABLO 161 : Tarla Bitkileri Üretim Değerleri	172
TABLO 162 : Mersin Sebze Ürün Değerleri (Kg / TL)	173
TABLO 163: Mersin Meyve Ürün Değerleri (Kg/ TL)	173
TABLO 164 : Mersin ili Hayvansal Ürün Değerleri (Kg/ TL)	174
TABLO 165 : Üretim Maliyetleri (TL/da)	174
TABLO 166 : Hayvansal Üretimde Girdi Kullanımı (Günlük)	175
TABLO 167 : 2009-2010 Dünya Buğday Ekim Alanları ve Üretimi	176
TABLO 168: İllere Göre Buğday Üretimi	177
TABLO 169 : Türkiye'nin Buğday İthalatı- 2009	178
TABLO 170 : Buğday 2010 Dört Aylık İhracat Verileri	178
TABLO 171 : Türkiye'nin Buğday İthalatı- 2009	178
TABLO 172 : 2010 Dört Aylık İthalat Verileri	179
TABLO 173 : Mersin' in İlçelere Göre Buğday Ekimi	179
TABLO 174 : Buğday Destekleme Miktarları	179

TABLO 175 : Desteklerle Birlikte Buğday Alım Fiyatları (TL/KG)	180
TABLO 176 : 2009/2010 Dönemi TMO Müdahale Alım Fiyatları	181
TABLO 177 : Türkiye Pamuk Ekim Alanı, Kütlü Pamuk Üretim Miktarı ve Verimi	183
TABLO 178 : İllere Göre Pamuk Üretimi	184
TABLO 179 : Türkiye Pamuk İhracatı	185
TABLO 180 :Dünya Pamuk İhracatı (1000 Ton-Lif	185
TABLO 181 : Türkiye Pamuk İthalatı	187
TABLO 182 : Türkiye Pamuk İthalatının Ükelere Göre Dağılımı (Miktar/Kg	187
TABLO 183 : Türkiye Pamuk İthalatının Ükelere Göre Dağılımı (Dolar)	187
TABLO 184 : Tarım Satış Kooperatifleri ve Birlikleri'nce Açıklanan ve Uygulanan Pamuk Alım Fiyatları (TL/Kg)	188
TABLO 185 : Üretici Fiyatları	188
TABLO 186 : Pamuk Destekleme Miktarları	189
TABLO 187 : İllerin Mısır Üretim Miktarları	193
TABLO 188 : Türkiye'nin Mısır İhracatı	194
TABLO 189 : Türkiye'nin Mısır İthalat Miktar ve Değerleri	195
TABLO 190 : Mersin Mısır Ekim Alanları	195
TABLO 191 : Mısır Alım Fiyat ve Miktarları	195
TABLO 192 : Desteklerle Birlikte Mısır Fiyatları (TL/Kg)	192
TABLO 193 : Mısır Destekleme Miktarları	195
TABLO 194 : İller İtibariyle Türkiye Ayçiçeği Üretimi	200
TABLO 195 : 2010 Ayçiçeği İhracat Miktar ve Değeri (Çerezlik)	200
TABLO 196 : Türkiye Ayçiçek Yağı İhracatı	203
TABLO 197 : Türkiye Ayçiçeği Tohum İthalatı (ton	203

TABLO 198 : Türkiye Ayçiçeği Yağı İthalatı	203
TABLO 199 : İlçelere Göre Ayçiçeği Üretimi	204
TABLO 200 : Üretici Fiyatları (TL/KG)	204
TABLO 201 : Ayçiçeği Destekleme Miktarları	204
TABLO 202 : Türkiye Susam Üretimi	207
TABLO 203 : Susam İhracatı	208
TABLO 204 : Susam İthalatı	208
TABLO 205 : Mersin Susam Üretimi	208
TABLO 206 : Üretici Fiyatları	209
TABLO 207 : Susam Destekleme Miktarları	209
TABLO 208 : İllere Göre Nohut Üretimi	211
TABLO 209 : Türkiye Nohut İhracatı	212
TABLO 210 : Dünya Nohut İhracatı (Ton)	212
TABLO 211 : Türkiye Nohut İthalatı	213
TABLO 212 : Mersin Nohut Ekim Alanları ve Üretim Miktarları	214
TABLO 213 : Nohut Üretici Fiyatları	214
TABLO 214 : Nohut Destekleme Miktarları	214
TABLO 215 : Türkiye İller İtibariyle Yerfıstığı Ekim Alanları	217
TABLO 216 : Yer Fıstığı İhracatı	217
TABLO 217 : Yer Fıstığı İthalatı	218
TABLO 218 : Mersin Yer Fıstığı Ekim Alanları ve Üretim Miktarları	218
TABLO 219 : Üretici Fiyatları	218
TABLO 220 : Yer Fıstığı Destekleme Miktarları	219
TABLO 221 : Türkiye illere Göre Çeltik Üretimi	221

TABLO 222 : Çeltik İhracatı	222
TABLO 223 : Çeltik İthalatı	222
TABLO 224 : Çeltik Destekleme Miktarları	223
TABLO 225 : Türkiye Soya Üretimi	224
TABLO 226 : Soya İhracatı	225
TABLO 227 : Soya İthalatı	225
TABLO 228 : Soya Tohum ve Yağ İthalatı	225
TABLO 229 : Üretici Fiyatları	226
TABLO 230 : Soya Destekleme Miktarları	226
TABLO 231 : Turunçgillerin Mersin, Türkiye, AB ve Dünya Üretim Kıyaslamaları	228
TABLO 232 : Dünya Turunçgil Tüketimi ve Başlıca Tüketici Ülkeler (Bin Ton)	229
TABLO 233 : Türkiye'nin Yıllar İtibariyle Turunçgil Üretimi	230
TABLO 234 : Türkiye Turunçgil Üretici Birlikleri	230
TABLO 235 : Turunçgil' de Önemli Ürünlerin Fiyat Ortalamaları	230
TABLO 236 : Türkiye Narenciye İhracatı	231
TABLO 237 : 2008-2009 SEZONU VE 2009-2010 SEZONU (01 EYLÜL - 31 ARALIK) TÜRKİYE GENELİ NARENÇİYE İHRACAT KAYIT RAKAMLARI	232
TABLO 238 : Türkiye Turunçgil İhracatı Yapılan İlk 10 Ülke	228
TABLO 239 : TURUNÇGİL'İN (LİMON, MANDARİN, PORTAKAL, GREYFURT) EN FAZLA İHRACATIN YAPILDIĞI İLK 5 ÜLKE	233
TABLO 240 : Mersin Turunçgil İhracatı	233
TABLO 241 : Turunçgil İthalatı	234
TABLO 242 : 2009 Ocak –Kasım Ayı Turunçgil İthalatının Türlerine Göre Dağılımı	234
TABLO 243 : Dünya Kayısı Üretim	236

TABLO 244 : 2008-2009 (Ocak-Aralık) Dönemi Türkiye Geneli İhracatı	237
TABLO 245 : Mersin Kayısı İhracatı	237
TABLO 246 : Dünya Şeftali-Nektarin Üretimi	237
TABLO 247 : 2008-2009 (Ocak-Aralık) Dönemi Türkiye Geneli İhracatı	237
TABLO 248 : Mersin Şeftali-Nektarin İhracatı	240
TABLO 249 : Şeftali ve Nektarin İhracat-İthalat Verileri	240
TABLO 250 : Şeftali-Nektarin İthalatı	240
TABLO 251 : Dünya Kiraz Üretimi	242
TABLO 252 : Türkiye Kiraz İthalat-İhracat Rakamları	244
TABLO 253 : Mersin Kiraz İhracatı	244
TABLO 254 : Dünya Erik Üretimi	246
TABLO 255 : Türkiye Erik İthalat İhracatı	247
TABLO 256 : Mersin Erik İhracatı	243
TABLO 257 : Dünya Elma Üretimi	250
TABLO 258 : Dünyada Elma Üreten Ülkeler	250
TABLO 259 : Mersin Elma Üretimi	251
TABLO 260 : Türkiye Elma İhracatı ve İthalatı	251
TABLO 261 : Mersin Elma İhracatı	251
TABLO 262 : Türkiye Nar İhracatı	258
TABLO 263 : Mersin Nar İhracatı	258
TABLO 264 : Dünya Trabzon Hurması Üretimi	260
TABLO 265 : Yıllar İtibariyle Mersin Trabzon Hurması Üretim Miktarları(Ton	260
TABLO 266 : Türkiye Trabzon Hurması Dış Ticareti	261
TABLO 267 : Dünya İncir Üretimi	263

TABLO 268 : Türkiye İncir İhracatı	264
TABLO 269 : Türkiye İncir İthalatı	264
TABLO 270 : Mersin İncir İhracatı	264
TABLO 271 : Keçiboynuzu İhracatı	268
TABLO 272 : Keçiboynuzu İthalatı	268
TABLO 273 : Türkiye’de Yeni Dünya Üretimi	270
TABLO 274 : Yeni Dünya İhracatı	271
TABLO 275 : Dünya Üzüm Üretimi	272
TABLO 276 : Dünyada Üzüm Üreten Ülkeler	272
TABLO 277 : Yıllar İtibariyle Türkiye Kuru Üzüm Üretim Miktarları (Ton)	273
TABLO 278 : Yıllar İtibariyle Mersin Üzüm Üretim Miktarları (Ton)	273
TABLO 279 : Türkiye Kuru Üzüm Üretim ve İhracatı	273
TABLO 280 : Ülkeler İtibariyle Kuru Üzüm İhracatımız (Miktar: Ton Değer: bin Dolar)	274
TABLO 281: Türkiye Yaş Üzüm Ticareti	274
TABLO 282 : Mersin Üzüm İhracatı	274
TABLO 283: Dünya Badem Üretimi	276
TABLO 284 : Badem İhracatı	277
TABLO 285 : Badem İthalatı	277
TABLO 286 : Dünya Ceviz Üretimi	279
TABLO 287 : Türkiye Ceviz Üretimi	279
TABLO 288 : Türkiye Ceviz İhracatı	280
TABLO 289 : Türkiye Ceviz İthalatı	280
TABLO 290 : Dünya Muz Üretimi	282
TABLO 291 : Dünyada Muz Üretim ve Ticareti	282

TABLO 292 : Yıllar İtibariyle Türkiye Muz Üretim Miktarları(Ton)	283
TABLO 293 : Yıllar İtibariyle Mersin Muz Üretim Miktarları (Ton)	283
TABLO 294 : Türkiye Muz İhracat ve İthalatı	284
TABLO 295 : Bozyazı İlçesi Muz Saratma Tesisleri Mevcut Durum ve Kapasite Kullanım Oranları	287
TABLO 296 : Yıllar İtibariyle Dünya Çilek Üretim Miktarları(Miktar:1000 Ton)	288
TABLO 297 : Dünya Çilek Üretimi (ton) (ilk 5)	288
TABLO 298 : Yıllar İtibariyle Türkiye Çilek Üretim Miktarları (Ton)	288
TABLO 299 : Yıllar İtibariyle Mersin Çilek Üretim Miktarları(Miktar: Ton)	289
TABLO 300 : Çilek İhracatı	289
TABLO 301 : Mersin İlinde İlçeler Yağlık Zeytin Üretim Alanı ve Miktarı	291
TABLO 304 : Mersin İlinde İlçeler Sofralık Zeytin Üretim Alanı ve Miktarı	292
TABLO 305 : Dünya Zeytin Ekim Alanı ve Üretim Miktarı	293
TABLO 306 : Türkiye Zeytinyağı Üretimi	293
TABLO 307 : Türkiye Zeytinyağı İhracatı	293
TABLO 308 : Mersin Zeytin ve Zeytinyağı 2009 İhracat Rakamları	294
TABLO 309 : Sektörel Bazda İhracat Rakamları 1000 \$	295
TABLO 310 : Dünya Domates Üretimi (Ton)	297
TABLO 311 : Türkiye Domates İhracatı	297
TABLO 312 : Yıllar İtibariyle Mersin Domates Üretim Miktarları (Örtü Altı-Ton)	298
TABLO 313 : Yıllar İtibariyle Mersin Domates Üretim Miktarları (Açık-Ton)	298
TABLO 314 : Mersin Domates İhracatı	298
TABLO 315 : Yıllar İtibariyle Türkiye Patlıcan Üretim Miktarları(Ton)	302
TABLO 316 : Yıllar İtibariyle Mersin Patlıcan Üretim Miktarları(Örtü Altı-Ton)	302
TABLO 317 : Yıllar İtibariyle Mersin Patlıcan Üretim Miktarları(Açık-Ton)	302

TABLO 318 : Mersin Patlıcan İhracatı	303
TABLO 319 : Dünya Hıyar Üretimi (Ton)	305
TABLO 320 : Mersin Hıyar Üretimi (Ton)	305
TABLO 321 : Türkiye Hıyar İhracatı	306
TABLO 322 : Mersin Hıyar İhracatı	306
TABLO 323 : Dünya Biber Üretimi (Ton)	308
TABLO 324 : Yıllar İtibariyle Mersin Biber Üretim Miktarları (Örtü Altı)	308
TABLO 325 : Yıllar İtibariyle Mersin Biber Üretim Miktarları(Açık)	308
TABLO 326 : Türkiye Biber İhracatı	309
TABLO 327 : Mersin Biber İhracatı	309
TABLO 328 : Dünya Kabak Üretimi (Balkabağı-Kabak-Su Kabağı-Ton)	311
TABLO 329 : Mersin Kabak Üretimi (Ton)	311
TABLO 330 : Türkiye Kabak Dış Ticareti	312
TABLO 331 : Mersin Kabak İhracatı	312
TABLO 334 : Dünya Karnabahar Üretimi (Ton)	314
TABLO 335 : Yıllar İtibariyle Türkiye Karnabahar Üretim Miktarları(Ton)	314
TABLO 336 : Mersin Karnabahar Üretim Miktarları	314
TABLO 337 : Mersin Karnabahar Üretim Alanları ve Üretim Miktarları	315
TABLO 338 : Mersin Karnabahar İhracatı	315
TABLO 339 : Türkiye Dondurulmuş Karnabahar İhracatı	316
TABLO 340 : Türkiye Brokoli Üretim Miktarı (Ton)	317
TABLO 341 : Dünya Karpuz Üretimi (Ton)	321
TABLO 342 : Türkiye Karpuz İhracatı-İthalatı	319
TABLO 343 : Mersin Karpuz İhracatı	320

TABLO 344 : Kavun Dünya Üretim Alanı Ve Üretim Miktarları	322
TABLO 345 : Yıllar İtibariyle Mersin ve Türkiye Kavun Üretim Miktarları	322
TABLO 346 : Ülkelerin Kavun Üretim Miktarları	323
TABLO 347 : Türkiye Kavun İthalatı	323
TABLO 348 : Türkiye Kavun İhracatı	323
TABLO 349 : Mersin Kavun İhracatı	323
TABLO 350 : Yıllar İtibariyle Türkiye Pırasa Üretim Miktarları(Ton)	325
TABLO 351 : Mersin Pırasa Üretimi	325
TABLO 352 : Türkiye Pırasa İhracatı	326
TABLO 353 : Mersin Pırasa İhracatı	326
TABLO 354 : Maydanozun yıllar itibariyle Üretim Miktarları	328
TABLO 355 : Mersin Maydanoz İhracatı	328
TABLO 356 : Dünya Marul Üretimi	330
TABLO 357 : Mersin Marul İhracatı	330
TABLO 358 : Mersin Tıbbi ve Aromatik Bitkiler	330
TABLO 359 : Yem Bitkileri Üretimi (Ton)	337
TABLO 360 : Mersin Yem Bitkileri	337
TABLO 361 : Dünya ve Türkiye Hayvan Varlığı	338
TABLO 362 : Hayvansal Üretim Değerleri Kıyaslaması	339
TABLO 363 : Yıllar itibariyle Mersinde kesilen Büyükbaş/Küçükbaş Sayıları(Adet)	339
TABLO 364 : Türkiye Et ve Et Ürünleri İhracatı	340
TABLO 365 : Et ve Et Ürünleri İthalatı	341
TABLO 366 : Et Tavuğu Yıllara Göre Miktarı	345
TABLO 367 : Dünya Tavuk Eti Üretim Miktarı	345

TABLO 368 : Dünya Piliç Eti Üretimi (1000 Ton)	346
TABLO 369 : Ülkeler İtibariyle Dünya Piliç Eti İhracatı (Değer: 1000 Dolar, Miktar: Ton)	347
TABLO 370 : Ülkeler İtibariyle Dünya Piliç Eti İthalatı	348
TABLO 371 : Kanatlı Etleri İthalatı	348
TABLO 372 : Kanatlı Et İthalatı Yapılan Ülkeler	351
TABLO 373 : Etçi Damızlık Yumurta İthalatı	351
TABLO 374 : Dünya Yumurta Üretimi	353
TABLO 375 : Türkiye Yumurta Üretim Miktarı	354
TABLO 376 : Mersin Yumurta Üretim Miktarı	354
TABLO 377 : Türkiye Yumurta İhracat Miktar Değer ve Fiyatları	354
TABLO 378 : Mersin ili Hayvan Türleri , Sağılan Hayvan Sayısı ve Süt Üretimi	357
TABLO 379 : İlçeler İtibariyle Yıllık Süt Üretimi	358
TABLO 380 : Yıllar İtibariyle Türkiye Süt Üretimi (lt.)	358
TABLO 381 : Türkiye, AB, Dünya Arı Kovanı Kıyaslamaları	361
TABLO 382 : Arıcılık	361
TABLO 383 :Mersin Türlerine Göre Deniz Ürünleri	364
TABLO 384 : Mersin Tatlı Su Ürünleri (ton)	364
TABLO 385 : Mersin Balık Yetiştiriciliği (Kültür Balıkçılığı)	365
TABLO 386 : Türkiye Gıda ve Tarımsal İşletmeler	366
TABLO 387 : Mersin İli Gıda İşletmeleri Sayısı Kapasite Üretim ve Atıl Kapasite Kullanım Oranları	367
TABLO 388 : Mersinde Faaliyet Gösteren Gıda İşletmelerinin Beygir Gücüne göre Kapasiteleri	368
TABLO 389 : Mersin ili Dahilinde Gıda Üretim İşletmeleri	368
TABLO 390 : Kimyevi Gübre İlaç Firmalarının İlçeler Dağılımı	371

TABLO 391 : İlaç Bayi Sayısı (Adet)	371
TABLO 392 : İlçelerin 2008 Yılı Ruhsatlı Fidanlık Sayıları	371
TABLO 393 : Sertifikalı Fidan Üretimi Yapan Fidanlık Sayıları Ve Çeşitlere Göre Üretim Miktarları	372
TABLO 394 : Fidan Üretimi	373
TABLO 395 : Tohum Bayi Sayısı	373
TABLO 396 : Mersin İl Geneli Tarımsal Dernekler	376
TABLO 397 : Bölge Birliklerine Göre Kooperatif Sayıları	377
TABLO 398 : Mersin Tarımsal Amaçlı Kooperatifler	377
TABLO 399 : Mersin ili Üretici Birlik Sayısı	378
TABLO 400 : Köylere Hizmet Götürme Birliklerinin Çalışmaları-2010	379
TABLO 401 : Sonuçlandırılan Araştırma Projeleri	380
TABLO 402 : Alata Personel Durum	381
TABLO 403 : Alata Arazi Varlığı	381
TABLO 404 : Alata Bahçe Varlığı	381
TABLO 405 : Laboratuvar Varlığı	382
TABLO 406 : Sera Varlığı	382
TABLO 407 : Genel Nüfus Sayımları ve Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemine Göre Nüfus Göstergeleri	392
TABLO 408 : Mersin'deki Bitkisel Ürünlerin Toplam Miktarı (ton)	393
TABLO 409 : Mersin Hayvansal Üretim Miktarları	393
TABLO 410 : Mersin'de Yetiştirilen Ürünlerin Dikim Alanları ve Üretim Miktarları	394
TABLO 411 : Hayvansal Varlığı (adet)	395
TABLO 412 : Yıllar İtibariyle Cari Fiyatlarla İktisadi Faaliyet Kollarına Göre GSYİH	397

TABLO 413 : Yaş Meyve Sebze İhracatı	398
TABLO 414 : Toprak Kurulu Çalışmaları	425
TABLO 415 : Tarımsal Kalkınma Kooperatifleri Proje Uygulayanlar (1990-2003/2003-201)	426
TABLO 416 : 2010 Yılında Uygulaması Devam Eden Projeler (Genel Bütçe / Fon Kaynaklı)	427
TABLO 417 : Yeni Teklif Edilen Projeler	427
TABLO 418 : Yeni Teklif Edilen Projeler	427
TABLO 419 : DESTEKLEME ÖDEMELERİ	428
TABLO 420 : KKYDP TÜRKİYE GENELİ VE MERSİN'İN DURUMU	428
TABLO 421 : EKONOMİK YATIRIMLAR (2006-2010)	428
TABLO 422 : ÖZEL İDARE PROJE TEKLİFLERİ (2010)	429
TABLO 423 : EKONOMİK YATIRIMLAR (2006-2010)	431
TABLO 424 : EKONOMİK YATIRIMLAR (2006-2010)	431
TABLO 425 : BASINÇLI SULAMA SİSTEMLERİ	432

BÖLÜM 1 – GİRİŞ

1.1. Proje Gelişimi

Tarım Master Planı, Mersin ilinde tarımsal kaynakların ve problemlerin belirlenmesi, kaynak ve potansiyelin değerlendirilerek tarım sektörünün gelişmesi, uluslararası rekabet gücünün, verimliliğin ve çiftçi gelirlerinin artırılması, tarımın çevre, sanayi, turizm gibi diğer sektörlerle ilişkilerinin değerlendirilmesi, doğal kaynakların ve çevrenin korunması açısından önem taşımaktadır. Bu tanım doğrultusunda hazırlanan master planda, 2023 yılına yönelik stratejilerin oluşturulması hedeflenmiştir.

1.2. Amaç

Mersin Tarım Master Planı'nın amacı, sürdürülebilir kalkınmanın sağlanması için bölgenin mevcut kaynaklarının (doğal ve fiziki sermaye, işgücü ve finans kaynakları), fırsatlarının ve kısıtlarının analiz edilmesi suretiyle kalkınma ihtiyaçlarının belirlenmesi ve bölge potansiyelinin optimal düzeyde kullanılmasına yönelik amaç ve stratejiler geliştirerek, bölgeye uygun tarımsal program ve proje alanlarının ortaya çıkarılmasıdır.

Bu kapsamda hazırlanan Mersin Tarım Master Planı, tarımsal ve kırsal kalkınma çabalarında karar alıcılar için yol gösterici olmasının yanında özel sektör için bölgedeki karlı yatırım alanlarının belirlenmesi hususunda da kaynak olacaktır. Böylece bir yandan sınırlı kaynakların daha etkin ve verimli kullanılması sağlanırken diğer yandan yöre insanının sorunlarına yönelik gerçekçi çözümler daha kısa sürede üretilebilecektir.

1.3. Planlama Yöntemi

Planın hazırlanmasında Mersin İl Tarım Müdürlüğü koordinasyonunda özellikle tarımsal üretim, pazarlama, eğitim-yayım, çevre ve doğal kaynakların korunması ile yatırımlar üzerinde doğrudan veya dolaylı etkisi bulunan kamu kurum/kuruluşları, üniversiteler, sivil toplum kuruluşları ve diğer kuruluşlarla yakın işbirliği ve bilgi alışverişi yapılmıştır. Birinci aşamada konunun paydaşı kamu ve özel kurumlarla bire bir görüşmeler yapılmış ve buradan elde edilen veriler konu uzmanları tarafından analiz edilmiştir. İkinci aşamada ise tarımsal sektörün paydaşlarıyla geniş katılımlı çalıştaylar düzenlenmiş ve Mersin ilinin tarımsal SWOT analizleri çıkarılmıştır. Bahsedilen işlemler il geneli için yapılmış olup, ilçeler düzeyinde de aynı süreçler takip edilmiş ve elde edilen özel sonuçlar da kullanılarak ilin geneli için SWOT analizi yapılmıştır. İkinci aşamada, eş zamanlı olarak, ilçeler bazında köyler düzeyinde ürün ve hasat dönemi bilgileri için envanter çalışması yapılmış ve buradan elde edilen veriler oluşturulan ürün deseni ve hasat dönemi haritalarına kaynak teşkil etmiştir.

Üçüncü aşamada yapılan Stratejik Yönelim Toplantısı'nda, SWOT analizi çıktılarına dayanılarak, sektörün güçlü yönleri ön plana çıkarılıp zayıflıkları giderilmeye çalışılmış, fırsatların en iyi şekilde değerlendirilmesini ve tehditlerin ortadan kaldırılmasını sağlayan bir yol haritasının belirlenmesi hedeflenmiştir. Stratejik Yönelim Toplantıları sonunda; Mersin ili tarım sektörü için yatırım, çalışma ve kurumlar arası işbirliğinin temel çerçevesi çizilmiş, özel sektör-kamu işbirliğini gerektiren bir yol haritası oluşturma ve planlama faaliyetlerini içeren genel stratejiler oluşturulmuş, merkezi planlamanın işleyişi ile eş güdümlü yürütülen projeler ve 2023 yılı için stratejik hedefler belirlenmiştir. Tüm bu aşamalarda gerek dokümantasyon gerekse internet aracılığıyla literatür taraması yapılmıştır.

1.4. Planlama Yaklaşımı

Mersin ili Tarım Master Planı'nın hazırlanmasında Ziraat Yüksek Mühendisi, Yönetim Danışmanı, Harita Yüksek Mühendisi, Gıda Mühendisi ve Ekonomist'ten oluşan beş kişilik uzman bir kadro görev almış, yapılacak çalışmalarla ilgili iş takvimi hazırlanmış ve çalışmalar bu iş takvimi doğrultusunda yürütülmüştür. Projeye, daha sonraki aşamada, üç kişiden oluşan destek personel de dahil edilerek, araştırma ve veri toplama işlemine yoğunluk kazandırılmıştır.

Katılımcılığı sağlayacak paydaş toplantıları (diğer kamu kurum ve kuruluşları, özel sektör, STK vb. katılımıyla) yapılmış ve yerel yönetimler yapılan planlama çalışmaları konusunda bilgilendirilerek, planlama çalışmalarına katılımları sağlanmıştır.

İlin problemlerinin, potansiyellerinin, fırsatlarının ve kısıtlarının değerlendirilmesine yönelik analizler ve çalıştaylar planlanmıştır. Ayrıca, çalışmanın yürütülmesi sırasında bilgi akışı ve haberleşmenin etkin olarak temini için, mail ve web sayfası yoluyla internet iletişim imkânlarından azami düzeyde yararlanılmıştır.

1.5. Plan İçeriği (Kapsam)

Mersin Tarım Master Planı'nın hazırlanmasında rasyonel bir süreç takip edilmiş ve bu planın hazırlanmasında uygulanan yöntem aşağıda açıklanmıştır.

Master planın 2. bölümünde, halen yürürlükte olan “Ulusal ve Uluslar arası Politikalar” ile bunların bölgedeki tarımsal faaliyetler üzerindeki etkileri geniş biçimde irdelenmiş ve bu etkiler, planlama çalışmasının her aşamasında gözetilmiştir. Yine bu bölüm içerisinde, Mersin tarımını direkt etkileyen Türkiye tarım politikalarına, yaşanan değişim sürecinin nedenleri ve bu sürece yönelik izlenen politikalar ve stratejilere, Dünya Ticaret Örgütü kararlarının Türkiye açısından değerlendirilmesine, “ortak tarım politikası” uyum sorununa ve bu sorunun Türkiye tarımına olası etkilerine, önemli ölçüde yer verilmiştir.

Master planının 3. bölümünde, ilin biyofiziksel ve sosyo-ekonomik yapısı itibariyle “**Bölgenin Özellikleri**” ortaya konmuş, ardından bölgenin doğal ve tarımsal kaynakları, insan kaynakları, fiziki sermaye kaynakları ve finans kaynakları itibariyle mevcut durumu irdelenmiştir. Bu bölümde ayrıca bölgede ki sektörel faaliyetler ile bölgenin ekonomik-sosyal kalkınma göstergelerine de yer verilmiştir. 3. bölümde bölgenin temel özellikleri ve mevcut durumu itibariyle “*kaynakları*” ortaya konmuştur.

4. bölümde ise, bu kaynakların bölgede tarımsal açıdan kullanım durumu (toprak yapısı, arazi kullanımı ile arazilerin sulanma durumu) ve “**Bölgenin Tarımsal Üretim Sistemi**” belirli alt başlıklar halinde ortaya konmuştur. Bu bölümün önemli kısmını oluşturan “tarımsal üretim sistemi” içerisinde, bölgedeki bitkisel, hayvansal ve su ürünleri üretiminin yanı sıra “iyi tarım” ve “organik tarım” gibi yeni uygulamalara yer verilmiştir. “*Bölgede tarımın ve tarımsal faaliyetlerin performansı*”nın irdelendiği 4. bölümde, “**Bölgenin Tarımsal Üretim ve Pazarlama Sistemi**” sonrasında, bölgede “**Tarımsal Sanayi**” ve “**Tarımsal Örgütlenme**” faaliyetlerine yer verilmiştir.

Planın ilk dört bölümünde “*Bölgenin kaynakları, bu kaynakların kullanım durumu ve yapılan tarımsal faaliyetler*” irdelenmiş olduğundan, 5. bölümde, bu bilgiler ışığında “**Bölgenin Tarımsal Problemleri**” ile “**Problemleri Doğuran Nedenler - Kısıtlar**” ortaya konarak ve ardından, planlama sürecinin önemli bir ayağı olan “**Problemler ve Kısıtlara Karşılık Çözüm Önerileri**” analiz edilmiştir.

Takip eden 6. bölümde ise, buraya kadar tespit edilen durum ışığında ortaya çıkan “*Sektörün İhtiyaçlarına*” göre “**Tarımsal Kalkınma Amaçları ve Stratejileri**” geliştirilmiştir.

Planlama çalışmamızın son bölümünü teşkil eden 7. bölümde, önceki bölümlerde yer alan tespitler ve analizler doğrultusunda oluşan “**Proje Alanlarına (Fikirlerine)**” yer verilmiştir.

BÖLÜM 2 - MERSİN İLİ TARIMINI ETKİLEYEN POLİTİKALAR

2.1. Ulusal Politikalar

2.1.1. Türk Tarım Politikasının Değişim Süreci

Osmanlı Dönemi

Klasik Osmanlı ekonomik düzeni toprak ve tarımsal üretime dayanan bir sistem olarak açıklanabilir (İlkin ve Köksal, 1973). Tımar sistemi zirai ekonominin dolayısıyla Osmanlı Ekonomisi'nin esasıdır. Bu sistem, tarım teknolojisinde bir gelişme olmamasına rağmen, ülkemizdeki yüksek zirai üretim için gerekli ortamı sağlamıştır. Özellikle güvenlik ve ürüne sahip olma faktörleri yüksek üretim için gerekli şartları hazırlamıştır. Sistem ülkenin zirai iktisadiyatıyla askeri yapısının temeli olarak klasik dönemde kendisini önemle göstermiştir. Klasik tımar sistemi içerisinde Osmanlı toprakları ülke ihtiyaçlarını karşılayacak bir tarım kapasitesine sahipti. Ancak Osmanlı'nın tımar esasına dayalı klasik miri sistemidir (*Klasik Miri Sistemi Devlete ait olan arazidir. Bu araziler fethedildikten sonra tahrir defterine kaydedilirdi. Toprağın mülkiyeti devlete aitti devlet belli hizmet ve görevler karşılığında bu toprağı halkına veriyordu. Toprağı alan kişi bir nevi kiracı durumundaydı. Bu toprağı kullanan kişi toprağı satamaz ve kiraya veremezdi*). XVIII. yüzyıl iktisadi ve siyasi-bürokratik çarkını döndürmeye yetmiyordu. Söz konusu klasik iktisadi düzen, XVI. Yüzyıla kadar mahalli devlet düzeyindeki Osmanlı sisteminin askeri ve siyasi ihtiyaçlarına cevap verebiliyordu. Cumhuriyetten sonra Medeni Kanunun yürürlüğe girmesiyle miri toprak sistemi, Osmanlı toplumundaki özel mülkiyete doğru yönelen tarihi evrimini bitirerek ortadan kalkmıştır (Barkan, 1980).

1923–1930 Dönemi

Cumhuriyet Döneminde zirai sektörde yapılan en önemli reform vergi konusunda olmuş, aynı olarak alınan aşar vergisi kaldırılarak, bu sektörden alınacak bütün vergiler parasal vergi şekline dönüştürülmüştür. Vergi sistemindeki bu önemli değişiklik ziraat kesiminin kapalı iktisadi yapıdan çıkarak, nakit ihtiyacının karşılanması için zirai ürünlerin pazara yönelmesini sağlamıştır.

Türkiye'de 1923–1931 döneminde faaliyet gösteren zahire ve hububat borsaları buldukları bölgelerdeki fiyat farklılıklarını ortadan kaldırarak alıcı ve satıcının güvenle işlem yapmasını, ürünlerinin kalite ve değerlerinin sistemli bir şekilde belirlenmesini sağlamıştır. Türkiye'de 29.10.1924 yılında 655 sayılı kanunla Ticaret Borsalarının kurulmasına başlanmış ve Cumhuriyetle birlikte önem kazanmıştır.

Yine bu dönemde 1923'de istihsal, alım ve satım ortaklık kooperatifleri nizamnamesi yayımlanmıştır. Bu Cumhuriyetin ilk kooperatifçilik mevzuatıdır. Zirai Kredi Kooperatifleri Kanunu ile tarımsal kredi yeniden düzenlenmiştir.

1923 yılı itibarıyla dönemin GSYİH (Gayri Safi Yurtiçi Hâsıla) açısından tarım sektörünün durumu ise şöyledir: 1948 yılı üretici fiyatları ile 1923 yılı Cumhuriyet Türkiye'sinde GSYİH değerinin 2 milyar 959,1 milyon TL olduğunu, bunun 1 milyar 263,5 milyon TL'sinin tarım, 309,2 milyon TL' sinin sanayi ve 1 milyar 386,4 milyon TL'sinin de hizmetler sektöründe meydana getirilmiştir. Tarım sektörünün GSYİH içindeki payı %42.7 ile hizmetler sektörünün hemen arkasından gelir. Tablo 1'in incelenmesinden de görüleceği gibi sabit fiyatlarla GSYİH içinde (1923 yılı) %46.9 ile en büyük payın hizmetler sektörüne ait olduğu, hizmet sektörünü %42.7 ile tarım sektörünün takip ettiği, sanayi sektörünün payının ise %10.4 gibi çok düşük bir düzeyde olduğu görülmektedir. Aşar vergisinin 1925 yılında kaldırılmasıyla GSYİH içinde tarım sektörünün payı %44.4 iken 1926 yılında %49.6'ya yükselmiştir (TOBB, 1923–1988).

TABLO 1: GSYİH İçindeki Sektörlerin Payları (%) (sabit fiyatlarla)

YILLAR	TARIM	SANAYİİ	HİZMET
1923	42.7	10.4	46.9
1924	47.4	8.5	44.1
1925	44.4	8.9	46.9
1926	49.6	8.6	41.8
1927	39.3	11.8	48.9
1928	42.2	10.6	47.2
1929	49.5	9.0	41.0
1930	46.5	9.9	43.6

KAYNAK: TOBB, Türkiye’de GSYİH

Not: İzafi banka hizmetleri sektörüne dağıtılmıştır.

1922–1929 dönemi dünya iktisadi yapısının en belirgin özelliği, zirai sektörde görülen büyük miktardaki zirai üretim artışıdır. Aynı yıllarda Türkiye’deki üretim artışında da bir paralellik görülmektedir.

1930–1950 Dönemi

1930–1940 yılları arasında Cumhuriyet Türkiye’inde Toprak Mahsulleri Ofisinin (TMO) önemi tarımda giderek artmıştır. Büyük bir köy ekonomisi olan Türkiye ekonomisi, yavaş da olsa modern bir görünüme girmekte, alt yapısı ve kurulmakta olan endüstrisi ile parlak bir geleceğe yönlendirilmektedir.

1935–36 senesinde 1.3 milyar lirayı bulan gelirimizin %70’i ziraat ekonomisinin muhtelif faaliyet branşlarından elde edilmiştir. 1937 senesinde ziraat ekonomisinin temin ettiği ihracat, genel ihracatımızın %93.6’sı olmuştur. Bu rakamlar bize gerek normal ihtiyaçlarımızı ve gerekse sanayileşme planlarımızın gerektirdiği araçları, hariçten ancak tamamen zirai mamullerimizle alabileceğimizi göstermektedir (Barkan, 1980).

1931 yılında I. Ziraat Kongresinde sunulan raporlarda memleket tarımının genel geriliği açıklanmakta ve köylünün pazarla olan bağıının sadece şeker, gaz, kahve gibi pek zorunlu maddelerle sınırlandırıldığı anlaşılmaktadır.

Türkiye’de tarımsal ürünlere ilk müdahale ise 1932 yılında kabul edilen 2056 sayılı “Buğday Koruma Kanunu” ile başlamış ve Türkiye Büyük Millet Meclisinde yapılan görüşmeler sonunda 24.06.1938 tarihinde 3491 sayılı kanunla bir iktisadi devlet teşekkülü olarak Toprak Mahsulleri Ofisi kurulmuştur (Başol, 1980; Düstur, cilt19). TMO hububat üretiminin yapılmadığı veya yeterli olmadığı bölgelere hububat sevkiyatı yapmıştır.

Bu dönemdeki Birinci Beş Yıllık Plan uygulamasının son yılı olan 1939 yılı sonunda, ekonominin genel durumu hakkında bir fikir sahibi olabilmek için Tablo–2 incelendiğinde, GSYİH’da genel anlamda bir artış söz konusudur.

TABLO 2: 1949 Yılı Fiyatlarıyla GSYİH (milyon TL)

YILLAR	GSYİH	TARIM	SANAYİ	HİZMETLE
1931	5.877,2	2.886,8	615,7	2.374,7
1932	5.252,5	2.055,0	725,1	2.472,4
1933	6.065,2	2.509,5	862,9	2.692,8
1934	6.447,4	2.578,3	981,8	2.887,3
1935	6.252,4	2.420,5	980,6	2.851,3
1936	7.694,4	3.731,2	946,8	3.016,4
1937	7.810,6	3.599,5	1.044,7	3.166,4
1938	8.549,5	3.793,5	1.208,7	3.547,3
1939	9.139,3	3.939,4	1.410,9	3.789,0
1940	8.701,9	3.890,6	1.267,4	3.543,9

KAYNAK: TOBB, Türkiye’de GSYİH

Ancak GSYİH içinde Tarım Sektörü’nün payında Tablo 3’de görüleceği üzere bir dalgalanma söz konusudur. 1931 yılı için sabit fiyatlarla GSYİH içinde %49,1 ile en büyük payın tarım sektörüne ait olduğu, tarım sektörünü %40,4 ile hizmetler sektörünün takip ettiği, sanayi sektörünün payının ise %10,5 gibi çok düşük düzeyde olduğu görülmektedir. Tarım sektörünün GSYİH içindeki en düşük oranına sahip olduğu yıl ise 1935 yılıdır (%38,7). 1931-1940 yılları arasında tarım sektörü hala milli ekonominin vazgeçilmez sektörlerinden biri olma özelliğini korumaktadır.

TABLO 3: GSYİH İçinde Sektör Payları (%) (Sabit Fiyatlarla)

YILLAR	TARIM	SANAYİ	HİZMETLER
1931	49.1	10,5	40,4
1932	39.1	13,8	47,1
1933	41.4	14,2	44,4
1934	40.0	15,2	44,8
1935	38.7	15,7	45,6
1936	48.5	12,3	39,2
1937	46.1	13,4	40,5
1938	44.4	14,1	41,5
1939	43.1	15,4	41,5
1940	44.7	14,6	40,7

KAYNAK: TOBB, Türkiye’de GSYİH

1946–1953 yılları ise esas olarak tarımsal gelişme yıllarıdır. Dönem boyunca tarımın ortalama büyüme hızı %13,2’yi bulmuş ve %9,2’lik sınaî büyüme hızını belirgin bir biçimde aşmıştır. Tarım kesiminin milli hâsıla içindeki payı 1946- 1947 ortalaması olarak %43,6 iken, 1952 -1953’de bu oran %44,7’ye çıkmıştır (Boratav, 1997).

Tablo–4’de 1924–1950 arasındaki tarım sektöründe yaratılan milli gelirin, genel milli gelire oranı görülmektedir. Tablonun incelenmesinden de görülebileceği gibi 1927 yılında % 57.6 olan oran, küçük artış ve azalışlar dışında dönem sonunda % 50.0’ye kadar düşmüştür. Tarımda yaratılan milli gelirin genel milli gelire oranı 1929 yılında % 62.1 ile yüksek seviyeye çıkmış, 1949’da ise % 46.9 ile en düşük seviyeye inmiştir. Sonraki yıllarda ise olağanüstü koşulların bir araya gelmesiyle tarım sektöründe hızlı bir büyüme meydana gelmiştir.

TABLO 4: 1924–1950 Arasında Tarım Sektöründe Yaratılan Milli Gelirin Genel Milli Gelire Oranı (%)

YILLAR	ORAN	YILLAR	ORAN
1924	0	1938	58.1
1925	0	1939	57.4
1926	0	1940	57.6
1927	57.6	1941	55.7
1928	57.2	1942	57.7
1929	62.1	1943	55.6
1930	60.3	1944	54.5
1931	61.4	1945	53.6
1932	56.2	1946	59.7
1933	58.1	1947	54.7
1934	58.5	1948	53.2
1935	57.7	1949	46.9
1936	59.9	1950	50.0
1937	59.8		

KAYNAK: Mustafa Recep ERDOĞAN, “Türkiye’de Tarım Vergilendirmesi ve Kalkınma, İ.Ü. İktisat Fakültesi Mecmuası, C:30, Ekim 1970-Eylül1971

1950–1959 Dönemi (Çok Partili Hayata Geçiş)

Bu dönem çok partili sisteme geçiş dönemidir. 1950–1953 arasında GSYİH ortalama %10 gibi yüksek bir büyüme hızına ulaşmıştır. GSMH içinde tarımın payı %50 civarında iken, toplam ihracat içindeki payı, %70’e kadar çıkmıştır (Tokgöz, 1997).

Aynı yıllar içerisinde ekim alanları 14,5 milyon hektardan 18,8 milyon hektara çıkmış, tarımsal üretim ise bir kat artış göstermiştir. Tahıl üretiminde önemli üretim artışları meydana gelmiş, dünyada buğday ihracatçısı ülkeler arasında Türkiye 4. sıraya yükselmiştir. GSYİH’ da yıllık ortalama %11,3 artış olmuştur (Tufan, 1997).

Ancak plansız bir dönem olması nedeni ile stratejilerde de hatalar yapılmış ve tarım sektörü dönem sonunda ikinci plana atılmıştır.

1963–1967 Dönemi (1. Beş Yıllık Kalkınma Planı)

Bu dönemden önce 5 yıl içinde GSYİH’ nin ortalama %14,8’i yatırımlara ayrılmış, bunun da %2’si dış kaynaklardan, %12,8’i iç tasarruftan sağlanmıştır. Birinci Beş Yıllık Kalkınma Planı’nda (1. BYKP) ise yıllık %7 kalkınma hızı için GSYİH’ nin %18,3’ünün yatırımlara ayrılacağı, bunun %3,5’inin dış kaynaklarla, %14,8’inin de iç kaynaklardan sağlanacağı hedeflenmiştir (Kuyucuklu, 1983).

1968–1972 Dönemi (2. Beş Yıllık Kalkınma Planı)

II. beş yıllık kalkınma dönemi tarım sektörünün ikincil plana itildiği ve sanayinin gelişmesine önem verildiği bir dönem olmuştur. Özel sektör yatırımlarının özendirilmesine rağmen bu yatırımlar kamu yatırımlarının gerisinde kalmıştır. Sabit sermaye yatırımlarının %45’i özel sektörde gerçekleştirilmiştir. Hedeflenen yatırım planlarına kısmen ulaşılmıştır. Özel sektörde %90, kamuda ise %92 oranında gerçekleştirilmiştir.

26.07.1973 tarihinde Toprak Reformu Kanunu çıkarılmadan önce bazı ön düzenlemeleri içeren Toprak Reformu Ön Tedbirler Kanunu çıkarılmıştır. 25.06.1973 yılında 1757 sayılı Toprak ve Tarım Reformu Kanunu kabul edilmiştir (Dinler, 1996).

Avrupa Birliği'ne (AB) üyelik için ilk adımlar da bu dönemde atılmıştır.

1973–1978 Dönemi (3. Beş Yıllık Kalkınma Planı)

II. beş yıllık kalkınma planında olduğu gibi III. plan dönemi de sanayi yatırımlarına devam edilen bir dönemdir. Enerji kısıtı da bu dönemde yaşanmıştır. Haziran 1973'te çıkarılan 1757 sayılı Toprak ve Tarım Reformu Kanunu'nun uygulanması için Şanlı Urfa ili pilot bölge seçilmiştir. Kanunda belirtilen esaslara göre 1613 aileye ait olan 1.61 milyon dekar arazi kamulaştırılmıştır. Bu arazinin 231.000 dekarı 1218 aileye dağıtılmıştır. Ancak Ekim 1976'da Adalet Partisinin müracaatı üzerine Anayasa Mahkemesi kanunu iptal etmiştir. Kanunlaştırıldığı halde dağıtılmayan topraklar, düşük bedellerle eski sahiplerine kiraya verilmiştir. Anayasa Mahkemesi'nin iptal kararı yürürlüğe girince de bu topraklar eski sahiplerine iade edilmiştir.

1979–1983 Dönemi (4. Beş Yıllık Kalkınma Planı)

Ekonomide büyük çöküntülerin yaşandığı ve tarihte önemli iz bırakan kararları ile geçen bir dönem olmuştur. Kamu İktisadi Teşkilatlarının (KİT) açıklarını kapatmak için KİT ürünlerine zam yapılmış, ithalat zorlaştırılmış ve devalüasyon yapılmıştır.

1985–1989 Dönemi (5. Beş Yıllık Kalkınma Planı)

1982 Anayasası yürürlüğe girdikten sonra ilk genel seçimlerde I. Özal hükümeti göreve başlamıştır. 1984 yılı için bir geçiş programı hazırlanmış ve 1985 yılında da 5. Beş Yıllık Kalkınma Planı hazırlanmıştır. Bu hükümet uzun süre iktidarda kaldığı için, ilk kez planın kesintisiz uygulama imkânı bulunmuştur. En önemli hedefler enflasyonu düşürmek ve ödemeler bilançosunu dengeye getirmek olarak belirlenmiştir.

I. ve II. Özal hükümetinin görev aldığı bu yıllar liberalleşme yılları olmuştur. Serbest piyasa ekonomisine geçişi hızlandırıcı tedbirler alınmış ve Kamu İktisadi Teşkilatlarının (KİT) özelleştirme süreci de bu dönemde başlamıştır.

Çift rakamlı enflasyon ile ülke bu yıllarda tanışmış ve gelir dağılımı giderek bozulmuştur. Kişi başına gelir yaklaşık 1.500 ABD \$ olmuştur. Nüfusun yaklaşık % 55' inin tarımda istihdam edilmesi nedeni ile kırsal alanda gelir daha düşük gerçekleşmiştir.

14 Nisan 1987 yılında AB'ye tam üyelik için başvuru yapılmıştır.

1990–1994 Dönemi (6. Beş Yıllık Kalkınma Planı)

V. plan döneminde ekonominin olumsuz gelişimi, VI. planın istikrarlı ve dengeli büyümeyi hedef almasına neden olmuştur. VI. planda tarımda % 4.2; sanayide % 8.4 ve hizmetlerde % 6.9'luk büyüme hızı hedeflenmiştir.

Bu dönemde bazı tarımsal göstergeler şöyle gerçekleşmiştir: cari fiyatlarla tarımın GSMH'daki payı yaklaşık % 17, kırsal alan nüfusu % 41, tarım işletme sayısı 4.1 milyon, ortalama arazi genişliği 59,1 dekar. Tarım işletmelerinin % 67'sinde arazi büyüklüğü 50 dekarın altında ve yaklaşık % 85'inde ise arazi büyüklüğü 100 dekarın altındadır. 1000 dekarın üstünde araziye sahip işletme oranı ise %0.3'tür.

5 Nisan 1994 Ekonomik Önlemler ve Uygulama Planı'nda temel ilke olarak, üretim yapan ve sübvansiyon dağıtan bir devlet yapısından, ekonomide piyasa mekanizmasının tüm kurum ve kurullarıyla işlemlerini sağlayan, sosyal dengeleri gözetilen bir devlet yapısına geçmek hedeflenmiştir.

Bu çerçevede, tarım sektörüne ilişkin bir takım düzenlemeler öngörülmüş ve ekonomiden tarımsal ürünlere ayrılan kaynağın üç ürün veya ürün grubu ile sınırlı kalacağı açıklanmıştır. Buna göre hububat, şeker

pancarı ve tütün gibi stratejik ve sosyal açıdan önemi olan ve büyük üretici kitlelerini kapsayan ürünlerde destekleme alımı yapılmasına karar verilmiştir.

Bu tedbirlerle tarımda devletin müdahalesi en aza indirilerek KİT'lerin, anılan üç ürün grubu dışındaki ürün alımlarında kendi imkânlarını kullanmaları amaçlanmıştır (Yeni ve Dölekoğlu, 2003).

1995–2000 Dönemi (7. Beş Yıllık Kalkınma Planı)

1999 yılına gelindiğinde ülkemiz çok ciddi bir ekonomik dar boğazla karşı karşıya kalmış, kamu sektörünün borç stoku çok büyük boyutlara ulaşmıştır.

9 Aralık 1999 yılında Uluslararası Para Fonunun (IMF) niyet mektubu ve yeniden yapılandırma programı tarım politikaları açısından yeni bir dönem olmuştur. Bu niyet mektubunda tarımla ilgili aşağıdaki maddeler yer almıştır:

1. Uygulanmakta olan mevcut destekleme politikalarından vazgeçilerek yerine küçük üreticiyi hedef alan araziye dayalı Doğrudan Gelir Desteği (DGD) sistemine geçilmesi,
2. Hububat, tütün ve şekerpancarı fiyatlarının dünya fiyatları ile uyumlu olması ve zaman içinde destekleme alımlarının kaldırılması,
3. Hükümet adına bazı tarımsal ürünlerde destekleme alımı yapan Tarım Satış Kooperatif ve Birliklerinin özerk yapıya kavuşturulması doğrultusunda yasa çıkartılması,
4. Hükümetin çiftçilere verdiği kredi sübvansiyonunun aşamalı olarak ortadan kaldırılması,
5. Gübre ve diğer girdi sübvansiyonların 2000 ve 2001'de nominal olarak sabit tutulması ve daha sonra tamamen kaldırılması,
6. Plan döneminde tarım sektöründeki gelişme % 2.9-3.7 olarak hedeflenmesine rağmen % 1.7 olarak gerçekleşmiştir. Sekizinci Beş Yıllık Planda (2001–2006) ise tarım sektörünün gelişme hızı % 2.1 olarak hedeflenmiştir (Yeni ve Dölekoğlu, 2003).

2000–2005 (8. Beş Yıllık Kalkınma Planı)

1991 genel tarım sayımına göre ülkemizde 4.1 milyon tarımsal işletme bulunmaktadır. İşletmelerin yaklaşık % 3.6' sı hayvancılık ve % 96.4' ü bitkisel üretim ve hayvancılıkla uğraşmaktadır. Söz konusu işletmelerin yaklaşık % 35' i 0-2 hektar, % 32' si 2-5 hektar arasında, % 28'i 5-20 hektar arasında ve % 5'i 20 hektarın üzerinde arazi büyüklüğüne sahiptir. Türkiye'de 0-2 hektar arasında bulunan işletmelerin işledikleri alan oranı % 6, 2-5 hektar arasında % 16.5-20 hektar arasında % 41 ve 20 hektar üzerinde ise % 37 olarak belirlenmiştir. Ortalama işletme büyüklüğü ise yaklaşık 5.9 hektardır. Aynı sayım sonuçlarına göre; büyükbaş hayvancılık işletmelerinin % 71.9' u 5 başın altında, küçükbaş hayvancılık işletmelerinin ise % 31.6' sı 20 başın altında bir büyüklüğe sahiptir. Uygulanan destekleme politikaları ile üretici gelirlerinde istikrar sağlanamamış, dünya fiyatları üzerindeki destekleme alım fiyatları bazı ürünlerin ekim alanlarının genişlemesine, üretim fazlası oluşmasına ve devletin fazla alım yaparak yüksek stok maliyetine katlanmasına neden olmuştur. Bu olumsuzlukları kısmen gidermek üzere, yeni bir tarımsal destekleme aracı olarak 2000 yılında Çiftçilere Yönelik Doğrudan Gelir Desteği uygulanması yönünde bir pilot proje başlatılmıştır. Bu dönemde Çiftçi Kayıt Sistemi, Tapu-Kadastro Sistemi, Coğrafi Bilgi Sistemi ve Çiftlik Muhasebe Veri Ağının geliştirilmesi sağlanmıştır. Tarımsal veri tabanını kullanan Tarım Bilgi Sisteminin faaliyete geçirilmesi kararları alınmıştır.

Ayrıca, aşağıda belirtilen konularda çalışma ve faaliyetlerin sürdürülmesi planlanmıştır.

- Tarımda sorunlu ve öncelikli üretim alanlarının tespit çalışmaları,
- Kırsal Kalkınma Projelerinin oluşturulması,
- Tarımsal araştırma kurumlarının etkili bir yapıya kavuşturularak, çeşitli kurum, kuruluş ve üniversiteler tarafından yapılan araştırma faaliyetlerinde koordinasyonun sağlanması,
- Tarım-Sanayi Entegrasyonunun Geliştirilmesi,

- Toprak Mahsulleri Ofisi, ÇAYKUR ve Türkiye Şeker Fabrikaları A.Ş. işlevlerini etkin olarak yerine getirmeleri amacıyla yeniden yapılandırılması,
- Tarım Satış Kooperatifleri ve Birliklerinin Kooperatifçilik ilkeleri doğrultusunda özerkleştirilmesi çalışmalarının yapılması.
- Doğal kaynak kullanımında havza bazında katılımcı proje planlaması ve yönetimi konusunda çalışmalar yapılması,
- Detaylı toprak etüdlerinin ve toprak haritalarının yapılması ile ilgili çalışmaların başlatılmasıdır.

8. beş yıllık kalkınma planı içerisinde yapılması planlanan çalışmalara yönelik gerçekleştirilmiş olanlar: 2001 yılından itibaren tarımsal destekleme kapsamında girdi ve destekleme alımları yoluyla verilen fiyat desteklerinden vazgeçilerek üreticiler doğrudan gelir desteği aracılığıyla desteklenmeye başlanmıştır. Çiftçi kayıt sistemi oluşturularak, çiftçilerin doğrudan gelir desteği başta olmak üzere, tarımsal desteklerden faydalanabilmeleri bu sisteme kayıtlı olmalarına bağlanmıştır. Tarım satış kooperatifleri ve birlikleri yeniden yapılandırılarak özerk hale getirilmiştir.

Planlı dönemlere ait bazı göstergeler Tablo-5’de verilmiştir. İlk üç dönem kalkınma planları hedef ile gerçekleşme oranları büyük oranda yakalanırken daha sonraki planlar hedeflenenden uzak gerçekleşme oranları sağlanmıştır. VII. plan döneminde tarım sektöründeki gelişme %2.9-3.7 olarak hedeflenmesine rağmen %1.7 olarak gerçekleşmiştir. 8. Beş Yıllık Planda (2001–2006) ise tarım sektörünün gelişme hızı %2,1 olarak hedeflenmiştir.

TABLO 5: Planlı Dönemlerde GSYİH Hedef ve Gerçekleşme Oranları (%) (1987 Sabit Fiyatlarla)

YILLAR	GSYİH		TARIM		SANAYİ	
	Hedef	Gerçekleşme	Hedef	Gerçekleşme	Hedef	Gerçekleşme
1963-1967	7.0	6.7	4.2	3.2	12.3	9.7
1968-1972	7.0	6.9	4.1	3.1	12.0	7.6
1973-1978	7.4	2.7	3.7	2.2	11.4	6.8
1979-1983	8.0	2.7	5.3	0.3	9.9	3.8
1983-1989	6.3	7.7	3.1	1.0	7.5	6.6
1990-1995	7.0	3.5	4.1	1.6	8.1	3.8
1996-2000	5.5-7.1	4.6	2.9-3.7	1.7	6-7.7	5.4
Ortalama	6.9	4.97	4.0	1.9	9.7	6.2

KAYNAK: DPT (Devlet Planlama Teşkilatı) Beş Yıllık Kalkınma Planları

Tarımda istihdam cumhuriyet döneminden çok partili hayata geçişe kadar % 85-90 arasında iken ilerleyen yıllarda çok büyük oranda düşme eğilimi göstermiştir 1923 yılında istihdam % 90 iken, 2002 yılında bu oran % 35’e gerilemiştir.

TABLO 6: Cumhuriyetten Günümüze Bazı Tarımsal Göstergeler

Yıllar	Tarımsal İstihdam (kişi)	Tarımsal İstihdamın Payı (%)	Tarımsal GSMH * (sabit fiyatlarla)	GSYİH' DA Tarımın Payı (%)	Tarım GSMH Büyüme Hızı (%)
1923	4.850	90	1.263,5	43.1	27.2
1930	5.605	88	2.525,1	46.8	-3.9
1940	6.699	86	3.890,6	44.8	-1.2
1950	7.939	85	15.760,8	40.9	10.9
1960	8.940	75	26.590,5	37.5	2.3
1970	8.835	64	10.595.792	30.7	2.8
1980	8.960	54	12.287.951	24.2	1.3
1990	9.233	48	13.746.287	16.3	7.0
2000	7.628	36	15.608	13.1	4.0
2001	8.089	37	14.923	13.7	-4.4
2002	7.458	35	15.978	13.8	7.1

KAYNAK: TÜİK- 2001; DİE Hane halkı İşgücü Anketi (EBİM Kayıtları).

*: 1923-1999 yılları değer Milyon TL, 2000-2002 yılları Milyar TL.

TABLO 7: Bazı Tarımsal Ürünlerin Ekim Alanı (ha) ve Üretimindeki (ton) Gelişmeler

ÜRÜNLER	1925		2002		%Artış	
	Ekim Alanı	Üretim	Ekim Alanı	Üretim	Ekim Alanı	Üretim
TAHILLAR						
Buğday	3.129.640	1.075.287	9.380.000	18.000.000	299.7	1673.9
Arpa	862.988	1.251.541	3.650.000	7.700.000	422.9	615.2
Mısır	474.834	523.423	518.000	2.297.000	109.1	438.8
BAKLAGİLLER						
Kuru Fasulye	64.646	24.146	174.000	237.000	269.2	981.5
Mercimek	29.563	11.620	517.000	380.000	1748.8	3270.2
Nohut	61.117	39.430	625.000	560.000	1022.6	1420.2
ENDÜSTRİ BİTKİLERİ						
Pamuk	173.951	76.011	719.294	2.025.867	413.5	2665.2
Şekerpancarı	3.700	6.484	500.000	16.854.294	13513.5	259936.7
Tütün	66.288	56.294	226.461	243.469	341.6	432.5
YAĞLI TOHUMLAR						
Ayçiçeği	107.630	107.512	595.000	950.000	552.8	883.6
Yerfıstığı	4.493	9.167	28.000	75.000	623.2	818.2
Soya	2.571	1.877	24.000	66.000	933.5	3516.2
YUMRU BİTKİLER						
Patates	25.550	72.602	220.000	6.000.000	861.1	8264.2
Soğan	26.801	44.797	113.000	2.500.000	421.6	5580.7
MEYVELER*						
Elma	100.695		2.500.000		2482.7	
Şeftali	6.218		410.000		6593.8	
Üzüm	937.810		400.000		-67.3	
Kayısı	69.445		490.000		705.6	
İncir	146.919		335.000		228.0	
Antepfıstığı	8.307		40.000		481.5	
Ceviz	51.480		120.000		233.1	

Fındık	64.150		530.000		826.2	
Limon	2.384		520.000		21812.1	
Mandalin	2.073		500.000		24119.6	
Portakal	21.413		1.100.000		5137.1	

KAYNAK: TÜİK, 2001-2003.

*:1925 yılında meyve üretim istatistikleri sadece ekim alanı olarak kayıtlara geçmiştir. Daha sağlıklı kayıtlar 1933 yılından sonra görülebilir.

Üretimdeki gelişmeler incelendiğinde 1925 ile 2002 arasında hem tarımsal ekim alanları hem de üretim miktarları bakımından çok büyük bir artış gözlenmektedir.

KAYNAKLAR

- Barkan, Ö.L., 1980. Türkiye’de Toprak Meselesi, Gözlem Yayınları, İstanbul.
- Başol, K., 1994. Türkiye Ekonomisi, Anadolu Matbaası, s. 12, İzmir.
- Boratav, K., 1997. Türkiye İktisat Tarihi 1908 – 1985, IV. Cilt, Cem Yayınevi, s: 316, İstanbul.
- Dinler, Z., 1996. Tarım Ekonomisi IV. Basım, Ekin Yayınları, Bursa.
- DÜSTUR, (Başbakanlıkça yayınlanan kanun kitapları) Cilt:19, s:1486
- İlkin, A.R. ve Köksal, A.B., 1973. Türkiye’de İktisadi Politika Gelişimi, Yapı ve Kredi Bankası Yayını, Binbirdirek Matbaası, s.3, İstanbul.
- Kuyucuklu, N. 1983. Türkiye İktisadı, Kan Yayıncılık, İstanbul.
- TOBB, Türkiye’de Ekonomik Yapı Değişimleri (1923 – 1988), s. 11-12.
- Toköz, E., 1997. Türkiye’nin İktisadi gelişme Tarihi (1914–1997), İmaj Yayınevi, s.117. Ankara.
- Tufan, A., 1997, Türkiye Ekonomisi, Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Yayınları, Yayın No:1487, Ankara.
- Yeni, R., Dölekoğlu, C.Ö., 2003. Tarımsal Destekleme Politikasında Süreçler ve Üretici Transferleri, TEAE Yayınları, Yayın no:98, Ankara.

2.1.2. Tarım ve Destekleme Politikalarında Yeni Arayışlara Yol Açan Başlıca Nedenler ve Destekleme Kapsamında Değişim

Bütün dünyada olduğu gibi Türkiye’de de çeşitli sektörlerde yenilenme, yeni arayışlara yönelme ve gelişmeyi yakalama çabaları görülmektedir. Tarım sektörü de yeni arayışların sürdürüldüğü bir alandır. Özellikle son yıllarda sıkça tartışılan konu ise destekleme politikaları ve bunlara yönelik reform arayışlarıdır.

Türk Tarımında Yeni Arayışlara Yol Açan Başlıca Nedenler

Türk tarımında yeni arayışlara yol açan nedenlerin iki grupta toplandığı görülmektedir. Bunlar;

- 1- İçsel nedenler
- 2- Dışsal nedenler
 - a) AB Ortak Tarım Politikası (OTP)’ na uyum
 - b) GATT Tarım Anlaşmasına uyum (GATT: *General Agreement on Tariffs and Trade*, Ticaret ve Gümrük Tarifeleri Genel Anlaşması)
 - c) IMF Ekonomik İstikrar Tedbirleri’ne uyum

1. İçsel Nedenler

Yeni arayışlara yol açan içsel nedenlerin başında; Türk tarımında bir takım yapısal sorunların yaşanması ve geçmişten bu yana uygulana gelen destekleme politikalarının devlete olan mali yükü arttırdığı düşüncesi gelmektedir. Buna karşın, ikinci neden olarak öne sürülen desteklemelerin mali yükümlülüğünün arttığı görüşü ise genelde tartışmalı olan bir gerekçe olup günümüzde de buna devam edilmektedir.

Aslında sadece Türkiye’de değil AB gibi tarımı gelişmiş ülkelerde de ikinci neden sıkça tartışılmakta ve reform arayışlarının nedenleri arasında sayılmaktadır. Ancak buradan hareketle desteklemelerin tamamen

kaldırılması sonucuna ulaşmak da, hem Türkiye'deki tarım ağırlıklı ekonomik yapıdan hem de dünyada tarıma yönelik desteklemelerin daha da arttırılmasına yönelik gelişmelerden dolayı olanaklı görülmemektedir.

2- Dışsal Nedenler

a) AB Ortak Tarım Politikası'na Uyum

Bilindiği gibi tarım konusu AB'nin önemle üzerinde durduğu ve üstelik ortak politikalar kapsamında öncelikle ele aldığı konudur. Öyle ki birlik bütçesinin yaklaşık %50'si tarım kesiminin finansmanında kullanılmaktadır. Taşıdığı önem nedeniyle Türkiye'den de bir takım yeni düzenlemeleri gerçekleştirmesi ve bunlara yönelik politikalar oluşturması beklenmektedir. Dolayısıyla Türkiye'nin de ulusal tarım politikasını AB Ortak Tarım Politikası'na uyumlu hale getirmesi kaçınılmaz olmaktadır. Türkiye'nin AB'ye uyum kapsamında tarımsal üretim faaliyeti ile ilgili olarak ele aldığı başlıca konular ise aşağıda sıralanmıştır.

- Doğrudan yardım sisteminin geliştirilmesi,
- Kayıt sistemi ve tapulamanın tamamlanması,
- Bitki ve hayvan sağlığına yönelik düzenlemelerin gerçekleştirilmesi,
- Gıda işleme tesislerinde hijyen konularının oluşturulması,
- Tarım hizmetlerinin yeniden düzenlenmesi,
- Üretici örgütlenmesinin sağlanması,
- Desteklemelerdeki kurumsal dağılımın giderilmesi vs.

Belirtilen konular dışında daha pek çok yeni düzenleme arayışları olup, bu düzenlemelerde AB'nin Ortak Tarım Politikası'na uyum amaçlanmaktadır. Ancak bunlardan "*doğrudan yardım sisteminin*" geliştirmesine yönelik yeni düzenlemeler Türk tarım politikasında reform niteliğinde arayışlar olarak öne çıkmaktadır.

b) GATT Tarım Anlaşmasına Uyum

Türk tarım politikalarında yeni düzenlemelere ve reform arayışlarına ihtiyaç duyulmasına neden olan bir diğer etken GATT Tarım Anlaşması'na uyum hazırlıklarıdır. Ancak bu kapsamdaki düzenlemeler büyük çoğunlukla tarım ürünleri dış ticaretini ilgilendirmektedir. Dünyada yaklaşık 140 ülkenin taraf olduğu ve 1995 yılında Uruguay Round sonucunda DTÖ'nün kurulmasıyla sonuçlanan görüşmeler sonucunda pek çok anlaşmayı kapsayan '*Son Senet*' imzalanmış, taraf olan ülkelere sorumluluklar yüklenmiştir. Bu anlaşmalardan doğrudan tarımı ilgilendireni '*Tarım Anlaşması*' olup Türkiye'yi de bağlamaktadır. Buna göre Türkiye pazara giriş kuralına göre, diğer gelişmekte olan ülkelerle birlikte 1995 yılından itibaren 10 yıllık süreçte; % 24 oranında tarife indirimini yapma ve tarife dışı engelleri tarifeli hale getirme, ihracat sübvansiyonlarını % 24 oranında azaltma ve üretim değerinin %10'undan fazla oranda iç destek tutarında indirime gitme taahhüdü altına girmiştir.

Gelinen noktada Türkiye yukarıda belirtilenleri önemli oranda gerçekleştirmiştir. Örneğin 1995 yılında tarım ürünleri ihracatında parasal teşviklerden vazgeçilerek devlet yardımı kapsamında yeni bir uygulama başlatılmıştır. Tarife dışı engeller tarifeli hale getirilmiştir. Belirtilen bütün düzenlemeler, 1923 yılından bu yana ihracatı yapılan hem dünya üretiminde hem de ihracatında Türkiye'yi en önemli ülke konumuna getiren geleneksel tarımsal ihraç ürünlerini direkt etkilemiştir. Ancak Türkiye, GATT Tarım Anlaşması gereğince, ülke tarım ürünleri dış ticaretini yeniden düzenleme konusunda olumsuzluklarla karşılaşmamıştır. Tam aksine gelişmiş ülkelerin konumundan yararlanma yoluna gitmiştir.

c) IMF Ekonomik İstikrar Tedbirlerine Uyum

Türk tarım politikalarında reform arayışlarına yol açan, diğer ifadeyle yeni düzenlemeler yapılmasını öngören bir diğer dış neden IMF politikalarıdır. Ekonomik istikrar programları kapsamında Türkiye ve IMF arasında anlaşılarak uygulanması planlanan düzenlemeler içerisinde tarım sektörü de yer almaktadır. Kuşkusuz son uygulanan 2000 istikrar önlemlerinden önce de genel düzenlemeler içerisinde tarım ele alınmış

olmasına karşın son uygulama çok daha kapsamlı ve öncekilere oranla radikal denilebilecek bir takım yeni düzenlemeler öngörmektedir.

IMF anlaşmalı ekonomik istikrar tedbirleriyle tarım sektöründe;

- Serbest piyasa ekonomisine geçiş,
- Rekabet gücü yüksek ürünlerin desteklenmesi ve
- Desteklemelerin hazineye yük olmaması amaçlanmaktadır.

Belirtilen amaçlara ulaşılması için öngörülenler ise;

- Destekleme alımlarıyla ortaya çıkan görev zararlarının ortadan kaldırılması ve bu amaçla destekleme alımlarına son verilerek, KİT'lerin özelleştirilmesi,
- Girdi sübvansiyonlarına son verilmesidir.

Öte yandan mevcut desteklemelerin kaldırılmasıyla ortaya çıkan boşluğun doldurulması amacıyla '**Doğrudan Gelir Desteği**' adı verilen alternatif bir yaklaşım öngörülmektedir.

Belirtilen bu yaklaşımla;

- Devlet ile üretici arasındaki desteklemede kullanılan aracı kurumları ortadan kaldırarak parasal kayıpların önlenmesi ile
- Devletin ürün ve girdi piyasasından çekilmesi sonucunda görev zararlarından kurtulması hedeflenmektedir.

Böylece, ülkede desteklemelerden kaynaklanan mali yükün hafifletilmesi ve "desteklemenin" gerçek üreticiye ulaştırılması, beklenen sonuç olarak ortaya çıkmaktadır.

KAYNAK

Sayın, C., Tufan, A., 2002. Türkiye V. Tarım Ekonomisi Kongresi, 18-20 Eylül, Erzurum.

2.2. Uluslararası Tarım Politikasının Ulusal Tarım Politikalarına Etkileri

2.2.1. AB Gümrük Birliği Anlaşması

Türkiye-AB Gümrük Birliği, salt bir ekonomik uyum modeli olmanın ötesinde, Türkiye'nin AB ile bütünleşme hedefine yönelik ortaklık ilişkisinin önemli bir aşamasını oluşturmaktadır. Türkiye ile AB arasında ortaklık ilişkisini kuran ve Gümrük Birliği'nin çerçevesini çizen 1963 tarihli Ankara Anlaşması'nın 28. maddesinde, ortaklığın nihai hedefi Türkiye'nin üyeliği olarak belirlenmiştir. Gümrük Birliği'nin 1 Ocak 1996'da tamamlanması ise, Ankara Anlaşması'nın 5. maddesi uyarınca, bu hedefe ulaşmak için belirlenen üç aşamalı uyum modelinin "son dönem"ine geçişi ifade etmektedir. Taraflar arasında sanayi malları ve işlenmiş tarım ürünlerinin serbest dolaşımını kapsayan Gümrük Birliği sürecinde Türkiye, mevzuatını AB'nin gümrük ve ticaret politikalarının yanı sıra rekabet ve fikri sınai mülkiyet haklarına ilişkin politikalarının da dahil olduğu kapsamlı bir alanda uyumlaştırma yükümlülüğünü üstlenmiştir.

Türkiye ile AB arasındaki Gümrük Birliği ilişkisinin özel koşullarını ortaya koyan 1/95 sayılı OKK (Ortaklık Konseyi Kararı) AB'nin İç Pazar mevzuatı doğrultusunda hazırlanmıştır. Diğer bir ifadeyle, Türkiye-AB Gümrük Birliği, gümrük vergilerinin, miktar kısıtlamalarının kaldırılmasını ve üçüncü ülkelere ilişkin gümrük tarifelerinin uyumlaştırılmasını ifade eden geleneksel anlamdaki gümrük birliği ilişkisinden çok daha ileri bir bütünleşme çerçevesi belirlemiş ve bu tip bir ilişkinin ötesine geçen yükümlülükler içermiştir. Söz konusu yükümlülüklerin bir kısmının Gümrük Birliği'nin resmen tamamlandığı 1 Ocak 1996 tarihinde,

bir kısmının ise belirlenen geçiş süresi içinde tamamlanması öngörülmüştür. 1/95 sayılı Ortaklık Konseyi Kararı'nın kapsadığı başlıca alanlar şu şekilde özetlenebilir:

- Malların serbest dolaşımı – gümrük vergileri ve miktar kısıtlamalarının kaldırılması ve AB Gümrük Kodu'na uyum kararı,
- Ortak Ticaret Politikası – Ortak Gümrük Tarifesi'ne (OGT) uyum, tercihli ticaret anlaşmaları, otonom rejimler,
- Ticarette teknik engellerin kaldırılması – teknik mevzuat uyumu,
- Yasal düzenlemeler – fikri ve sınai mülkiyet hakları, rekabet kuralları, kamu alımları,
- Kurumsal işbirliği – Gümrük Birliği Ortak Komitesi (GBOK), Gümrük İşbirliği Komitesi (GİK), teknik komiteler, danışma ve karar usulleridir.

2.2.2. IMF-Dünya Bankası Anlaşmaları

Ülke tarım politikalarını etkileyen diğer uluslararası anlaşmalar, Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ) Tarım Anlaşması ve Uluslararası Para Fonu (IMF) ile imzalanan Stand-By anlaşmalarıdır. Dünya Ticaret Örgütü Anlaşması, pazara giriş, iç destekler ve ihracat sübvansiyonlarının azaltılması konuları temel hükümlere bağlanmıştır. Bu konularda Türkiye'nin taahhütleri aşağıda özetlenmektedir:

- 1995-2004 yılları arasında gümrük tarifeleri % 24 oranında azaltılacaktır.
- 1995-2004 yılları arasında 1986-1988 yılları baz alınarak destekler değer olarak % 24, miktar olarak ise % 14 oranında azaltılacaktır. Araştırma, yayım, kontrol, alt yapı, pazarlama sistemlerinin iyileştirilmesi, gıda güvenliği stokları, ürün sigortaları, doğal afet yardımları, yurt içi gıda yardımları, gelir desteği, yapısal uyum çevre programları, üretimden bağımsız gelir desteği uygulanan ayrımlaştırılmış alanlarda indirim taahhüdünde bulunulmayacaktır.
- Ayrıca kırsal kalkınma programları, yatırım, girdi ve ürün çeşitlendirme konularında yapılacak olan harcamalar da kapsam dışı tutulacaktır.

IMF ile imzalanan Stand-By Anlaşması sonucunda yeniden gözden geçirilmiş, tarım sektöründeki devlet müdahalelerinin azaltılması ve destekleme sisteminde buna yönelik değişiklikler yapılması gündeme gelmiştir.

Türkiye'nin IMF ile imzalamış olduğu Stand-By anlaşması (Anti-Enflasyon Programı) çerçevesinde verilmiş olan ülke taahhütleri şu şekildedir:

- Destekleme Fiyatları: 2000 yılı hububat destekleme fiyatları dünya piyasa fiyatlarının % 35'inden fazla olmayacak şekilde belirlenecek ve 2001 yılında da bu uygulanacaktır. 2000 yılı şekerpancarı destekleme fiyatı hedeflenen enflasyon oranına göre ayarlanacak ve 2000 yılı Ağustos ayına kadar gerçekleşen 12 aylık Tüketici Fiyat Endeksi (TÜFE) enflasyon oranının % 75'ini geçmeyecek.
- Destekleme alımları yapan Tarım Satış Kooperatifleri ve birliklerinin özerk yapıya kavuşturulması sağlanacaktır.
- Çiftçilere verilen kredi sübvansiyonları kademeli olarak ortadan kaldırılacaktır.
- Gübre ve diğer girdi sübvansiyonu 2000-2001 yılında nominal olarak sabit tutulacaktır.

2.2.3 Avrupa Birliği Süreci

TÜRKİYE 1959 yılından bu yana AB üyeliği için girişimlerde bulunmaktadır. Diğer bir deyişle, AB'ye üyelik konusu ülke gündeminde tam 46 yıldır önemli bir rol oynamaktadır. 17 Aralık 2004 tarihinde gerçekleşen Brüksel Zirvesi'nde tam üyelik müzakerelerine başlanması için 3 Ekim 2005 tarihinin verilmesiyle Türkiye, AB üyeliğini çeşitli yönleriyle tartışmaya hız vermiştir. Tartışma konularının başında ise 80 bin sayfalık AB mevzuatının yarısını oluşturan "tarım" konusu gelmektedir.

2.2.3.1 Ulusal Program Hükümleri (Madde 5–6–7)

Bakanlar Kurulu'nun "Avrupa Birliği Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin Türkiye Ulusal Programı" ile "Avrupa Birliği Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin Türkiye Ulusal Programının Uygulanması, Koordinasyonu ve İzlenmesine Dair Karar"ı, Türkiye'nin AB'ye üyelik sürecinde 57. ve 58. Hükümet dönemlerinde hazırlanan programların ardından, 3. Ulusal Program olarak hayata geçirilmiştir.

Avrupa Birliği Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin Türkiye Ulusal Programı (Ulusal Program), Türkiye'nin Avrupa Birliğine katılım sürecinde, kısa ve orta vadede gerçekleştirilmesi öngörülen çalışmaları kapsamaktadır. Ulusal Program, bu alanda yapılacak çalışmaların temel esas ve unsurlarını belirlemek amacıyla hazırlanmıştır. Karara göre, tüm kamu kurum ve kuruluşlarının, gerekli çalışmaları Ulusal Programda yer alan hedefler doğrultusunda ve belirlenen zamanda gerçekleştirmeleri esas olacaktır. Bu çerçevede Tarım başlığı altındaki çalışmalar aşağıda belirlenen hedefler doğrultusunda yürütülecektir.

- Tarımsal üretim ve kalkınmada bütüncül yaklaşım,
- Uluslararası taahhütlere uyum,
- Piyasa mekanizmalarını bozmayacak destekleme araçlarının kullanımı,
- Örgütlülük ve kurumsallaşma,
- Özel sektörün rolünün artırılması,
- Sürdürülebilirlik, insan sağlığı ve çevreye duyarlılık,
- Yerinden yönetim,
- Katılımcılık,
- Şeffaflık ve bilgilendirmek.

Tarım politikalarının öncelikleri

- Tarımsal üretimde verimlilik, ürün çeşitliliği, kalite ve rekabet gücünün yükseltilmesi,
- Yeterli ve güvenilir gıda arzının sağlanması,
- Tarımsal işletmelerin altyapılarının geliştirilmesi,
- Tarımsal faaliyetlerde bilgi ve uygun teknolojilerin kullanımının yaygınlaştırılması,
- Tarımsal girdi ve ürün piyasalarının geliştirilmesi ve üretim-pazar entegrasyonunun sağlanması,
- Tarımsal üretimin tarım-sanayi entegrasyonunu sağlayacak şekilde yönlendirilmesi,
- Tarım sektörünün kredi ve finansman ihtiyacının karşılanmasına ilişkin düzenlemeler yapılması,
- Destekleme ve yönlendirme tedbirlerinin alınması,
- Doğal afetler ve hayvan hastalıklarına karşı risk yönetimi mekanizmalarının geliştirilmesi,
- Kırsal hayatın sosyo-ekonomik açıdan geliştirilmesi,
- Üretici örgütlenmesinin geliştirilmesi,
- Tarım bilgi sistemlerinin kurulması ve kullanılması,
- Toplulaştırma, arazi kullanım planının yapılması ve ekonomik büyüklükteki tarım işletmelerinin oluşturulması,
- Toprak ve su kaynaklarının geliştirilmesi ve rasyonel kullanımı,
- Avrupa Birliğine uyum sürecindeki gelişmelerden doğacak ihtiyaçları karşılayabilecek şekilde ortak piyasa düzenlerinin öngördüğü, idari ve hukuki düzenlemelerin yapılması,
- Tarım sektörü ile ilgili politikaların tespit edilmesi, planlanması ve koordinasyonu ile ilgili kurum ve kuruluşlarla işbirliği yapılarak uygulanmasında Bakanlık yetkilidir.

2.2.3.2 İlerleme Raporunun Analizi

Avrupa Birliği Genel Sekreterliği hazırlamıştır. İlerleme, alınan kararlar, kabul edilen mevzuat ve uygulanan tedbirler temel alınarak değerlendirilmiştir. Kural olarak, hazırlık veya Meclis onayı aşamalarında bulunan mevzuat veya tedbirler dikkate alınmamıştır. Bu anlayış, tüm raporlara eşit yaklaşılmasına ve nesnel bir değerlendirme yapılmasına olanak tanımaktadır. Analizde;

Kırsal Kalkınma alanında sınırlı gelişme kaydedilmekle beraber, gerekli mevzuat ile idari yapıların kabul edilmesinde yaşanan gecikmelerin IPARD' ın (katılım öncesi mali yardım) zamanında uygulanmasını tehlikeye sokacağı belirtilmektedir. Kırsal kalkınma alanında ilerleme kaydedildiği, IPA kırsal kalkınma programının uygulanması için gerekli kanunun çıktığı ancak IPARD' ın faaliyete geçebilmesi için bazı yapıların kurulması gerektiği belirtilmektedir. Hem ulusal hem Komisyon'un akreditasyonu için dikkatli bir hazırlığın gerektiği ve IPARD' ın zamanında uygulanamayabileceği vurgulanmaktadır.

Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı'nın yeniden yapılandırılmasının ertelendiği ve bakanlık içerisinde sorumluluk paylaşımının açık olmadığı ifade edilmektedir. Personelin eğitilmesi ve prosedürlerin daha etkin hale getirilmesi yoluyla, Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı'nın idari kapasitesinin geliştiği, ancak yeniden yapılandırılmayla ilgili bir gelişme kaydedilmediği belirtilmektedir.

Ortak Tarım Politikasına ilişkin idari yapıların büyük bir bölümünün halen oluşturulmamış olması eleştirilmekte, Ulusal Çiftçi Kayıt sisteminin AB düzenlemeleri ile uyumlu olmadığı belirtilmektedir.

Ortak Tarım Politikası'na ilişkin idari yapılarda sınırlı gelişme kaydedildiği belirtilmektedir. Entegre İdare ve Kontrol Sistemi (IACS) için pilot uygulama yapılması olumlu görülürken, Ulusal Çiftçi Kayıt Sistemi'nin AB mevzuatına uygun olduğu belirtilmekte fakat çiftliklerin %10'unun hala kaydedilmediği, bu konunun daha çok geliştirilmesi gerektiği belirtilmektedir. Türkiye'deki üretime bağlı desteklerin devam eden bir artış göstermesinin, 2003 Ortak Tarım Politikası reformu ile çeliştiği ifade edilmektedir.

Üretime bağlı desteklerin sürdüğü ve bunun Ortak Tarım Politikası'na ters düştüğü ifade edilmektedir.

Ortak Pazar kuruluşları ile ilgili sınırlı gelişmenin olması, genişleme sürecinde normal görülürken; Türkiye'nin meyve ve sebze ithalatı sırasında yaptığı kontrollerin Komisyon tarafından onaylandığı; bununla beraber, genel olarak kamu iktisadi teşekküllerinde daha fazla şeffaflık beklendiği belirtilmiştir.

AB'den canlı hayvan ve et ithali yasağının ikili yükümlülükler açısından uygun olmadığı belirtilmektedir. Canlı hayvan ve et ithaline yönelik engellerin kaldırılmamasının, ikili ticari ilişkilerin getirdiği yükümlülüklerle aykırı olduğu belirtilmektedir. Kalite politikası açısından gelişme kaydedilmediği; ancak organik tarım alanında değiştirilen mevzuatın denetleme kuruluşları ve üretim teknolojileri alanında AB hükümlerine uyduğu belirtilmektedir. İstatistiklerle ilgili olumlu adımların atıldığı belirtilmektedir.

— Gıda Güvenliği, Veterinerlik ve Bitki Sağlığı

Bu fasılda genel olarak ilerlemenin sınırlı olduğundan, bu alanda daha çok çaba sarf etmek ve idari kapasiteyi geliştirmek gerektiğinden ve hayvan hastalıklarının özellikle de şap hastalığının kontrol edilmesinin öneminden bahsedilmektedir.

Gıda, Yem ve Veterinerlik Paketi'nin henüz kabul edilmediği belirtilmekte ve bunun müktesebata uyum için temel şart olduğuna dikkat çekilmektedir. Gıda ve Yem Acil Uyarı Sistemine katılım açısından, uyarıların tam olarak izlenmesindeki eksikliklere ve merkez ile yerel birimler arasındaki iletişim ağının yetersizliğinin sürmekte olduğu vurgulanmaktadır. Gıda güvenliği ile ilgili alarmların etkin bir biçimde takibini sağlayan Gıda ve Yem için Hızlı Alarm Sistemi'nin kurulması ve bilgi işlem ağının geliştirilmesi olumlu görülürken, Ancak gelen uyarıların çok sayıda ve çoğu zaman da aynı firmalarla ilgili olması, uyarıların takibinin iyileştirilmesinin önemini göstermektedir. Veterinerlik alanında herhangi bir gelişme olmadığı, hayvan hastalıklarının ortadan kaldırılması ve kontrolü hususlarında sıkıntılar yaşandığı belirtilmektedir. Şap hastalığının kontrolüne ilişkin geliştirilen aşı kampanyasının kapsamının, hastalığın yayılmasını durduracak kadar kapsamlı olmadığı ve TSE hastalığı konusunda bir gelişme kaydedilmediği belirtilmektedir. Koyun ve keçi türü hayvanların tesciline başlanmamış olmasına ilişkin eleştiri yinelenmiştir. Büyükbaş hayvan kayıt sisteminin geliştiğinden bahsedilmektedir.

Koyun ve keçi türü hayvanların kimliklendirilmesi ve kayıt altına alınmasına ilişkin çalışmalara başlandığı ancak bir gelişme kaydedilmediği yeniden vurgulanmıştır. Evcil hayvanların ticari olmayan hareketleri alanındaki mevzuatın müktesebata uygun olmadığı belirtilmiştir. Türkiye'nin kalıntı izleme planını

gözden geçirdiği; su ürünleri, kanatlı etleri, süt ve bal alanında kalıntı planlarının AB tarafından onaylandığı ifade edilmektedir. Hayvan sağlığı denetim ve kontrollerinin finansmanına ilişkin mevcut sistemin AB uygulamalarına uygun olmadığı belirtilmektedir. Hayvan refahı konusunda bir ilerleme kaydedilmediğine bir kez daha dikkat çekilmektedir. Hayvan refahı ve zooteknik konularında herhangi bir ilerleme kaydedilmediği bir kez daha vurgulanmaktadır.

Gıda ürünleri ve yemin piyasaya arzına ilişkin kurallarda bir ilerleme kaydedilmediği ve hijyen paketinin mevzuata aktarımının tamamlanmadığı ifade edilmektedir. Birimler ve kurumlar arasındaki yetki dağılımının net olmayışı, mevzuat uyumu ve resmi kontroller alanında sorunlara neden olduğu belirtilmektedir. Eğitimli denetçilerin sayısının artmasıyla resmi kontrollerin idari yapısının kısmen geliştiği olumlu görülse de, müktesebatın gereği gibi uygulanabilmesi için, bu yapının daha fazla güçlendirilmesinin önemi ifade edilmektedir. Gıda işletmelerinin birçoğunun hijyen kurallarına uymadığı ve bunların geliştirilmesi için çaba sarf edilmediği vurgulanmaktadır. Hayvansal yan ürünler konusunda ilerleme gözlenmediği belirtilmektedir. Yem alanındaki özel kurallar konusunda bir gelişme kaydedilmediği; ayrıca gıda takviyeleri, genetiği değiştirilmiş organizmalar ve yeni gıdalar konularında uyumun tamamlanması gerektiği belirtilmiştir. Bulaşanlara ilişkin müktesebatın temel unsurlarının yürürlükte olduğu ancak AB uygulamalarıyla tam uyumun sağlanması için daha fazla çaba gerektiği ve özel bir önleyici plan uygulanmasına rağmen, aflatoxin bulaşının halen önemli bir sorun olmaya devam ettiği vurgulanmıştır. Bitki sağlığı konusundaki gelişmenin sınırlı kaldığından; bitki sağlığı ve karantina konusunda uyumun tamamlanmadığından söz edilmiştir. Gerek Merkezi gerekse yerel düzeyde Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı'nın idari kapasite bakımından güçlendirilmesi gerektiği ifade edilmektedir. Bu fasıldaki şartların yerine getirilebilmesi için idari kapasitenin hem merkezi hem yerel düzeyde güçlendirilmesinin şart olduğu vurgulanmıştır.

— Balıkçılık

Bu fasılda herhangi bir ilerleme kaydedilmediği vurgulanmakta, idari kapasitenin ise Ortak Balıkçılık Politikasının ileride uygulanması için yeterli olmadığı ifade edilmektedir. Bu fasılda, mevzuatın müktesebata uygun hale getirilmesi açısından gelişme kaydedilmediğinden bahsedilmekte, yeni Balıkçılık Yasası'nın kabul edilmemesi ve merkez idari yapıların hala yetersiz olması eleştirilmektedir.

Tam anlamıyla işler hale gelmesinin sağlanması gerektiğinden bahsedilmiştir. Stok değerlendirme araştırması açısından gelişme sağlanmadığı ve kaynak miktar hakkındaki bilginin kesin ve güvenilir olmadığı ifade edilmektedir. Müktesebat ile uyumlu olan bir piyasa müdahale sisteminin mevcut olmadığı belirtilmektedir.

Devlet Yardımları ile ilgili bir gelişme olmadığına da yer verilmektedir. Piyasa politikası, yapısal yardımlar ve devlet yardımları konusunda gelişme sağlanamadığı ve balıkçılık sektörüyle ilgili kapsamlı bir belgenin olmadığı vurgulanmakta ve Türkiye'nin yeni uluslararası anlaşmaları imzalamadığının altı çizilmektedir. Ortak Balıkçılık Politikası kurallarına uyum konusunda gelişme olmadığı ve mevzuatta önemli boşluklar kaldığı belirtilmektedir (ABGS, 2009).

2.2.3.3 Dünya Ticaret Örgütü Cenevre Çerçeve Anlaşması ve Olası Etkileri

1 Ağustos 2004'te Cenevre'de (İsviçre) bir Çerçeve Anlaşması imzalanmıştır. Buna göre tarife indirimleri üzerinde uzlaşma sağlanmış fakat bunun nasıl şekillendirileceği konusu açıklık kazanmamıştır. Tüm ülkelere belli sayıda hassas ürün belirleme hakkı tanınmakla birlikte bunun sayısı ve nasıl belirleneceği netleştirilmemiştir (Clapp, 2006). Gelişmekte olan ülkelere tarife indirim oranı, bant sayıları ve indirim yöntemleri konusunda esneklik imkânı verilmiştir. "Özel ve Lehte Muamele" imkânı sayesinde bu ülkelerin birtakım özel korumalar uygulayacak olması sağlanmıştır. Yüksek iç desteklerde daha fazla indirimle gidilmesi yanında "de minimis" (**De minimis yardımları; Madde 87 (1) kapsamında devlet yardımı sayılmayan, dolayısıyla bildirim zorunluluğu olmayan küçük miktarda devlet yardımlarını kapsamaktadır ve kuralları halen 69/2001 no'lu Yönetmelikle düzenlenmektedir**) oranının azaltılması da

karara bağlanmıştır. İhracat sübvansiyonları uygun bir tarihe kadar indirilmesi kararlaştırılmıştır. Bu konuda, gelişmekte olan ülkelere bu süreci daha uzun zamana yayma imkânı tanınması kararlaştırılmıştır. Taahhütlerin detaylı değerlendirilmesi ve nasıl yerine getirileceği ileriki müzakerelerde görüşülmesi kararlaştırılmıştır. 2006 Cenevre, 2007 Davos (İsviçre) ve 2007 Postdam (Almanya) görüşmeleri de sonuçsuz kalmıştır. Anlaşmazlıklar temelde pazara giriş ve sübvansiyonların indirilmesi konularında olmuştur.

DTÖ kuralları geleneksel olarak hassas sektörler olarak kabul edilen tarım malları ticareti, tekstil ve konfeksiyon ürünlerini de kapsamaktadır. Tarım da kabul edilen kurallar piyasaya giriş şartları, yerli üretimi destekleme kuralları, ihracat teşvik uygulamaları, gıda güvenliği, bitki ve hayvan sağlığı kurallarını içermektedir. Tekstil ve konfeksiyon'da yeni kurallar Çok Elyafıllar Anlaşması'ndan (**Çok elyafıllar anlaşması, 1970 yılında, Avrupa ülkeleri, ABD ve tekstil ürünleri dışsatımcısı ülkeler arasında, Gümrük ve ticaret genel anlaşması (GATT) çerçevesi içinde (ama bunun bir ihlali olarak) imzalanan ve gelişmekte olan ülkelerece dışsatımı yapılan düşük fiyatlı tekstil ve giyim eşyasının Avrupa ve ABD piyasalarına girişinin kısıtlanmasını öngören anlaşma**) sonra 10 yıllık bir geçiş dönemi ile DTÖ kurallarına dahil olacaktır.

Kabul edilen çerçeve, uluslararası ticaretin daha fazla serbestleştirilmesi için temel bir yapıyı oluşturmaktadır. Bu yapının temel taşları şöyle tespit edilmiştir;

- Serbest ticareti bozucu nitelikteki tarımsal desteklemelerin azaltılması,
- Ticarete haksız rekabete neden olan ihracat teşviklerinin, belirlenecek bir süre sonunda kaldırılması,
- Tarım ürünleri pazarının korunmasına yönelik gümrük vergilerinin azaltılması (yüksek vergilerin daha fazla, düşük vergilerin daha az oranda azaltılması).

Gelişmekte olan ülkelere, bu serbestleşme tedbirlerini daha az oranda ve daha fazla sürede yapma ayrıcalığı tanınmış, çok az gelişmiş ülkeler grubunda yer alan yaklaşık 50 yoksul ülke bu tedbirlerden muaf tutulmuştur. Ülkemiz DTÖ sınıflamasında gelişmekte olan ülkeler grubunda yer almaktadır. Bu nedenle bu ülkelere tanınan ayrıcalıklardan yararlanacaktır. Bu arada, gelişmiş ülkelerin ihracat sübvansiyonlarını azaltmaları, gümrük vergilerini indirmeleri ve iç desteklerini kısmaları sonucunda, Türk tarım ürünlerinin dış pazarlardaki rekabeti açısından bazı kazanımlar da elde edilebilecektir.

İç destekler uluslararası ticaret üzerindeki etkilerine göre farklı "kutular" ile ifade edilirler. "Kırmızı Kutu" adı altında toplananlar ticareti bozucu etki yaratan sübvansiyonlardır. DTÖ üyesi ülkeler bu sınıflandırmaya giren desteklemelerini kaldırmakla yükümlüdürler. "Mavi Kutu"daki destekler bir öncekinden daha az zararlı olarak nitelendirilenlerdir -üretim kısıtlama programları dahilinde yapılan ödemeler gibi - Sonuncu, "Yeşil Kutu" dur. Buradakiler ticareti hemen hiç etkilemeyenlerdir. Bunlarda indirim gitmek gerekmemektedir.

Kırmızı kutu: Kırmızı kutu tedbirleri için öngörülen % 10'luk istisna dikkate alındığında bugün için Türkiye'nin bir ek yükümlülük altına girmesi olası görülmemektedir. Ancak, Asgari Destek (de minimis) istisnasının %10'un altına çekilmesi halinde prim desteği verilen pamuk, ayçiçeği, soya fasulyesi gibi ürünlerde sorun yaşayabileceğimiz muhtemeldir.

Mavi Kutu: Kabul edilen Çerçeve'de mavi kutu tedbirleri için müzakerelerde tarihsel bir süre tespit edilerek, bu desteklerin toplam tarımsal üretim değerinin % 5'ini geçmeyecek şekilde azaltılması öngörülmektedir. Türkiye'nin bu kutuya giren destekleme tedbirlerinin parasal değerinin çok düşük olması nedeniyle, Çerçeve'nin, bu yöndeki desteklemeleri olumsuz etkileyecek bir yükümlülüğe neden olması beklenmemektedir.

Yeşil Kutu: Yeşil kutu tedbirleri içerisinde yer alan başta DGD olmak üzere, kırsal kalkınma, gıda güvencesi, altyapı yatırımları, genel hizmetler gibi desteklerin, bugün olduğu gibi uygulanabileceği anlaşılmaktadır.

Burada önemli olan husus, Tarım ve Köy işleri Bakanlığı'nın 2010-2014 yıllarını kapsayan Tarım Stratejisi'ni hazırlamış olmasıdır. Yeni kamu yönetimi anlayışı gereği, gelecek yönelimli ve katılımcı bir anlayış içinde "Stratejik Yönetim" yaklaşımına geçilmektedir. Stratejik yönetim kapsamında; ortaya konan

yeni zihniyete uygun bir şekilde, misyon ve vizyon belirleme, temel amaç, hedef ve öncelikleri şekillendirme, ölçülebilir başarı göstergeleri oluşturma ve önceden ilan etme unsurları vurgulanmaktadır. Stratejik Planlama Ekibinin katılımıyla 14-18 Kasım 2008 tarihleri arasında düzenlenen Sonuç Toplantısı'nda Bakanlığın 2010-2014 Dönemi Stratejik Planı hazırlanarak değerlendirmek üzere DPT Müsteşarlığı'na sunulmuş, DPT Müsteşarlığı'nın görüş ve önerileri doğrultusunda Stratejik Plana nihai hali verilmiştir. Bu planda:

A. Tarımsal Üretim ve Arz Güvenliği

1. Tarımsal üretimi yönlendirmek ve arz güvenliğini sağlamak.
2. Tarımsal altyapıyı geliştirmek, çevre ve doğal kaynakları korumak, iyileştirmek, sürdürülebilirliği sağlamak ve doğal afetlerin etkisini azaltmaya yönelik tedbirler almak.

B. Gıda Güvenilirliği

3. Güvenilir gıda ve yem arzını sağlamak.

C. Bitki ve Hayvan Sağlığı

4. Bitki ve hayvan hastalık ve zararlılarını yok etme, ürün kayıplarını önlemek ve halk sağlığını korumak.

D. Kırsal Kalkınma

5. Kırsal alanda tarımsal altyapı hizmetlerini, insan kaynaklarını ve örgütlenme düzeyini geliştirmek, pazar entegrasyonunu sağlamak, kırsal nüfusun gelirini çeşitlendirmek, yerel kalkınma kapasitesini ve yaşam kalitesini artırmak.

E. Kurumsal Kapasite

6. Etkin ve kaliteli hizmet sunmak üzere yönetsel ve kurumsal mükemmeliyeti sağlamak.

Bu strateji planı hazırlanırken DTÖ'deki muhtemel gelişmeler dikkate alındığından, prim uygulaması dışındaki destekleme tedbirlerinin çoğunun Yeşil kutuda yer alması mümkün olacaktır. Tarım Strateji Planı, müzakerelerde Türkiye'nin izleyeceği tutum için büyük kolaylıklar sağlayacaktır.

2.2.3.4 AB ile Türkiye İçin Müzakere Çerçeve Belgesi

Birlik ve Türkiye arasında hâlihazırda güçlü, yakın ilişkiler mevcuttur. İlk akdi ilişkiler 1963 yılında Ankara Anlaşması olarak bilinen Ortaklık Anlaşması'nı imzalarken kuruldu. 1995 yılında Gümrük Birliği'nin son aşamasına geçildi ve 1999 Helsinki Zirvesi'nde AB Konseyi Türkiye'yi aday ülke ilan etti. Bunlar hem siyasi hem ekonomik anlamda önemli niteliksel adımları göstermektedir. Türkiye'nin Nisan 1987'de adaylık başvurusu yapmasından bu yana, AB Konseyi'nin müteakip kararları Türkiye'nin Avrupa perspektifini hazırlamaya yönelik strateji ve araçları ortaya koymuştur. Buna, önemli miktarda katılım-öncesi mali yardımla desteklenen Katılım Ortaklığı da dahildir. Müzakereler Türkiye'nin kendi performansına göre işleyecek ve hızı Türkiye'nin üyelik gereklerini yerine getirmede kaydettiği ilerlemeye bağlı olacaktır. Dönem Başkanlığı veya Komisyon-hangisi uygunsa-Konsey'e bilgi vererek Konsey'in durumu sürekli izlemesine yardımcı olacaktır. Birlik, Madde 6'da sıralanan yükümlülüklerin yerine getirildiğini teyit eden bir Komisyon raporunu takiben müzakerelerin sonuçlanması kararını alabilecektir. Müzakere edilecek konular başlıklar halinde şunlardır:

1. Malların Serbest Dolaşımı
2. Kişilerin Serbest Dolaşımı
3. Yerleşme Hakkı ve Hizmet Sunma Serbestisi
4. Sermayenin Serbest Dolaşımı
5. Kamu İhaleleri
6. Şirketler Hukuku
7. Fikri Mülkiyet Hukuku
8. Rekabet Politikası
9. Mali Hizmetler
10. Bilgi Toplumu ve Medya
11. Tarım ve Kırsal Kalkınma: Tarım ve Kırsal Kalkınma faslı genel olarak Türkiye'nin üye olduğu tarihten itibaren uygulaması zorunlu olan çok sayıda tüzükten oluşmaktadır. Tüzükler, tüm üye ülkeler için Avrupa Topluluğu Resmi Gazetesi'nde yayımlandığı (veya ilgili Tüzükte belirtildiği) tarihten itibaren tamamen bağlayıcı ve doğrudan uygulanabilir niteliktedir. Bu çerçevede AB'ye

üye olan ülkelerin bu alanda daha çok mevcut kuralları etkili bir şekilde uygulaması ile bunun sağlanması ve denetimi için gerekli idari kapasiteyi geliştirmesi gerekmektedir. Bu bağlamda üye ülkeler Ortak Tarım Politikası'nın yürütülmesi için gerekli olan Ödeme Ajansı ve Entegre İdare ve Kontrol Sistemi (IACS) gibi idare ve kalite sistemlerini oluşturmalarıdır. Ayrıca üye ülkeler, doğrudan destek planlarına ilişkin AB mevzuatı, birçok tarım ürününe ilişkin ortak piyasa düzenlerini ve kırsal kalkınma tedbirlerini uygulama kapasitesine sahip olmalıdır.

12. Gıda Güvenliği, Veterinerlik ve Bitki Sağlığı Politikası: Tarım faslının, Tarım ve Kırsal Kalkınma ve Gıda Güvenliği, Veterinerlik ve Bitki Sağlığı Politikası şeklinde ikiye bölünmesi suretiyle yeni oluşturulan bu müktesebat faslı gıda güvenliğine ilişkin detaylı kuralları kapsamaktadır. Genel gıda ürünleri politikası gıda ürünlerinin üretimine ilişkin hijyen kurallarını ortaya koyarken; veterinerlik politikası hayvan sağlığı ve refahı ile İç Pazardaki hayvansal ürünlerin güvenliğinin korunmasına ilişkin temel kuralları içermektedir. Bitki sağlığı alanındaki AB kuralları ise tohum kalitesi, bitki koruma ürünleri, zararlı organizmalar ve hayvan yemlerini kapsamaktadır. 11.06.2010 tarihinde çıkarılan 5996 Sayılı Kanunun amacı, gıda ve yem güvenilirliğini, halk sağlığı, bitki ve hayvan sağlığı ile hayvan ıslahı ve refahını, tüketici menfaatleri ile çevrenin korunması da dikkate alınarak korumak ve sağlamaktır. Bu Kanun; gıda, gıda ile temas eden madde ve malzeme ile yemlerin üretim, işleme ve dağıtımının tüm aşamalarını, bitki koruma ürünü ve veteriner tıbbî ürün kalıntıları ile diğer kalıntılar ve bulaşanların kontrollerini, salgın veya bulaşıcı hayvan hastalıkları, bitki ve bitkisel ürünlerdeki zararlı organizmalar ile mücadeleyi, çiftlik ve deney hayvanları ile ev ve süs hayvanlarının refahını, zootekni konularını, veteriner sağlık ve bitki koruma ürünlerini, veteriner ve bitki sağlığı hizmetlerini, canlı hayvan ve ürünlerin ülkeye giriş ve çıkış işlemlerini ve bu konulara ilişkin resmî kontrolleri ve yaptırımları kapsar.
13. Balıkçılık: Ortak Balıkçılık Politikası, geçimini balıkçılık sektöründen sağlayanlara makul bir hayat standardı temin edilmesini, su ürünleri piyasalarında istikrarın sağlanmasını, ürün arzının güvenliğini ve ürünlerin tüketicilere makul fiyatla ulaşmasını hedeflemektedir. Bu alandaki müktesebat ulusal mevzuata aktarılması gerekmeyen, ancak, üyelik tarihinden itibaren tamamen bağlayıcı ve doğrudan uygulanabilir nitelikteki tüzüklerden oluşmaktadır. Bununla birlikte, Ortak Balıkçılık Politikası'na (kaynak ve filo yönetimi, denetimi ve kontrolü, yapısal faaliyetler, pazar politikası ve devlet yardımlarını kapsayan) katılım için idarenin ve balıkçılık alanında faaliyet gösterenlerin hazırlanmasına yönelik tedbirlerin uygulamaya koyulması gerekmektedir. Ayrıca bazı durumlarda, üçüncü ülkelerle veya uluslararası örgütlerle yapılmış balıkçılık anlaşmaları veya sözleşmeleri konusunda uyum sağlamak gerekmektedir.
14. Ulaştırma Politikası
15. Enerji
16. Vergilendirme
17. Ekonomik ve Parasal Politika
18. İstatistik
19. Sosyal Politika ve İstihdam
20. İşletme ve Sanayi Politikası
21. Trans-Avrupa Ağları
22. Bölgesel Politika ve Yapısal Araçların Koordinasyonu
23. Adli Konular ve Temel Haklar
24. Adalet, Özgürlük ve Güvenlik
25. Bilim ve Araştırma
26. Eğitim ve Kültür
27. Çevre
28. Tüketicinin ve Sağlığının Korunması
29. Gümrük Birliği
30. Dış İlişkiler
31. Dışişleri, Güvenlik ve Savunma Politikası
32. Mali Kontrol
33. Mali ve Bütçesel Hükümler
34. Kurumlar
35. Diğer Konular

2.2.3.5 Olası AB'ye Üyeliğinin Türkiye Tarımına ve Dış Ticaretine Etkileri

Tarım, Türkiye için hem sosyal hem de ekonomik açıdan çok önemlidir. Türkiye'nin 79 milyon hektarlık alanının yaklaşık yarısı tarıma ayrılmış olup, bu rakam AB-27 ortalaması (% 48) ile de aşağı yukarı uyumludur. Buna göre Türkiye'nin katılımıyla, AB'nin tarımsal alanında 39 milyon hektarlık bir artış sağlanacaktır. Bu, AB-27' deki tarımsal alanın % 23' ünü temsil edecektir. Mayıs 2010 döneminde Türkiye işgücünün % 25,3'ü tarımda istihdam edilirken aynı yıl tarım sektörünün GSYİH' deki payı % 4.1 olarak gerçekleşmiştir.

Ülke genelindeki iklimsel ve coğrafi koşullar farklı çiftçilik faaliyetlerine olanak tanımakta olup, Türkiye hububat, pamuk, tütün, meyve ve sebze, fındık, şekerpancarı ile koyun ve keçi etinde (belirli bir sıralamaya konmadan yapılan listedir) dünyanın büyük üreticilerinden biridir. Türkiye'deki tarım alanlarının yaklaşık %50'si tarla bitkilerine (bu oranın %20' si nadasa bırakılmış, %20'si sulanabilir alandır), %25'i çayır ve otağa, %25'i de kalıcı ürünlere ayrılmıştır. Üretim şekillerinde önemli bölgesel farklılıklar vardır.

Türkiye'deki çiftlik yapısı, bazı yeni üye devletler, Bulgaristan ve Romanya ile benzerlikler göstermektedir. 2001 sayımına göre, Türkiye'de çoğunu aile işgücünü kullanan aile çiftliklerinin oluşturduğu yaklaşık 3 milyon tarımsal işletme vardır (AB-27'de ise yaklaşık 13 milyon tarımsal işletme bulunmaktadır). Bu rakam 1991'deki 4 milyon işletme sayısına göre daha düşüktür. İşletmelerin ortalama büyüklük göstergeleri, AB standartlarına göre küçük olduklarını ortaya koymaktadır (Türkiye ortalaması 6 hektar, AB-27 ortalaması 13 hektar). Ancak, bu işletme ve ortalama büyüklük rakamları toplam alan ile uyumlu değildir. Bu farklılığın nedenleri bilinmemektedir ancak, umumi veya kullanılmayan alanların hariç tutulmasından ya da istatistiksel metodolojideki eksiklikten kaynaklanmaktadır.

Türkiye'nin katılımı ile birlikte AB-27'nin 452 milyon tüketicisine, kişi başına düşen alım gücü AB-27 ortalamasından önemli ölçüde düşük olan 80 milyondan fazla yeni tüketici eklenecektir. Türkiye'nin muhtemel katılımı bu uzaklıkta iken, tarım alanında net bir etki değerlendirmesi yapmak mümkün değildir. Her türlü değerlendirmenin, mevcut Müktesebat üzerindeki etkiye ilişkin sağlam bir ekonomik analize dayanması gerekmektedir. Gerçek etkiler büyük ölçüde, uzun katılım öncesi dönem süresince Türkiye'deki tarımsal politikadaki gelişmeler tarafından belirlenecektir. Bu konu, birbirine bağımlı farklı piyasaların sayısı ile gelecekte üretim, tüketim, fiyatlar, ticaret, vs.deki değişiklikler nedeniyle daha da zor hale gelmektedir. Dünya piyasalarındaki gelişmeler ve DTÖ müzakerelerinin sonucu da oldukça önemli rol oynayacaktır. Tüm bu söylenenlere rağmen genel anlamda bazı nitel sonuçlar çıkarılabilir.

Türk tarım ve gıda sanayisinin rekabet gücü ile kırsal alanların ekonomik yönden canlanması konuları, gelecekteki önemli siyasi ve ekonomik zorlukları oluşturacaktır. Bu açıdan, AB ve 10 yeni Üye Devlet arasında gerçekleşene benzer bir şekilde, ticarete daha ileri düzeydeki serbestleştirme katılım öncesi sürecin temel bir unsuru olmalıdır. Katılım sırasında şokların yaşanması istenmiyorsa serbestleştirmenin kademeli bir şekilde gerçekleşmesi gereklidir.

Türkiye, birçok tarımsal sektörde önemli aktörlerden biri olma potansiyeline sahiptir. Yukarıda belirtildiği üzere, Türkiye zaten, meyve ve sebze, kabuklu yemişler, nohut, mercimek, diğer bazı ürünler ile muhtemelen koyun eti gibi bazı sektörlerde rekabetçi konumdadır. Türkiye, hububatta ve hayvansal ürünlerde kayda değer üretime sahip olmakla birlikte, Türk tarımının rekabet gücünün iyileştirilmesi için genel olarak, Türkiye ve AB arasında bu sektörlerdeki ticaret serbestleştirmesinin, yeniden yapılanma ve modernizasyona ilişkin tedbirlerle desteklenmesi gerekecektir. Bu bağlamda hayvansal ürünler ile ilgili önemli bir unsur, veterinerlik ve gıda güvenliğinin iyileştirilmesi olacaktır.

Türkiye'deki kırsal nüfusun büyük bölümü, geçimlik (subsistence) ve yarı-geçimlik (semisubsistence) tarım ile uğraşmaktadır. Bu nedenle, rekabet gücünü artırıcı tedbirlerin yanında kırsal alanlara yönelik ekonomik kalkınma ve çeşitlilik ile alternatif gelir kaynaklarının yaratılmasına ihtiyaç bulunmaktadır. Türk tarımının şu anda kırsal işgücünün çoğunu istihdam etmesi nedeniyle, bu yöndeki çabalar için önemli miktarda kaynağa gerek olacaktır.

Türkiye ile müzakerelerin açılması durumunda, AB Türkiye için muhtemelen 2007-2013 döneminde, SAPARD yönetmeliği, katılım öncesi dönemde Merkezi ve Doğu Avrupa ülkelerinden aday olan 10 ülkenin tarımsal ve kırsal gelişimine yönelik katılım öncesi tedbirler için topluluğun sağlayacağı desteğin sınırlarını belirtmektedir. SAPARD Programı'nın iki temel amacı bulunmaktadır. Birinci olarak, tarımsal sektöre yönelik topluluk müktesebatının uygulanmasına katkıda bulunmak; ikinci olarak da tarımsal ve kırsal gelişim alanlarındaki spesifik problem ve öncelikleri çözmeyi hedeflemek (PHARE: Phare yardımının ana amacı Avrupa Birliğine katılmaya hazırlanan Merkezi ve Doğu Avrupa Birliği ülkelerine kendilerini katılıma hazırlamalarında yardımcı olmaktır) ve (ISPA: Aday ülkelerin Avrupa Birliğinin çevre ve ulaşım alanındaki yasal düzenlemeleri ile uyumlarının hızlandırılması amacı ile çevre ve ulaşım sektörlerinde yapılan yatırımlar için mali destek sağlamayı amaçlar) programlarının yerini alacak yeni birleştirilmiş Katılım Öncesi Aracının ("KÖA") bir parçası olacak bir katılım öncesi kırsal kalkınma aracının oluşturulmasına öncelik vermelidir. Kırsal kalkınma bileşeni SAPARD' da yer alan tedbirlerden bazılarını kapsayabilir. (örneğin, üretici gruplarına yönelik destekler, pazarlama ve işlemeye yönelik yatırımlar, vs.) Ancak Türkiye ile Merkez ve Doğu Avrupa Ülkeleri (MDAÜ) arasındaki farklılıklar ile katılım öncesinde Türkiye'de ihtiyaç duyulan değişikliklerin boyutu dikkate alındığında, mevcut kırsal kalkınma tedbirlerine ilaveler yapılması ya da bunların yenileriyle değiştirilmesi gerekebilecektir.

Merkezi olmayan idare muhtemelen, SAPARD' da olduğu gibi, ulusal bir yetkili kurumun ve AB' deki gibi bir Ödeme Kuruluşunun oluşturulması anlamına gelecektir. Bu, katılım sonrasında OTP' nin yönetimine ilişkin idari hazırlıklar konusunda Türkiye'ye yardımcı olacaktır.

Bu aşamada daha önce açıklanan istatistikî güçlükler nedeniyle, Türkiye'nin Birliğe katılımıyla birlikte tarım sektöründeki muhtemel harcamaları hesaplamak zordur. Burada, 1999-2001 dönemi için FAO ve EUROSTAT ortalama rakamları kullanılarak, dönemsel ayarlamaları da içine alan (örneğin süt üretimi ve hububat ile ilgili olarak tarihsel ortalamalardan biraz daha yüksek rekolteler kullanılmıştır), kabaca bir tahmin yapılmaktadır. Hesaplamalar, Haziran 2003 Reformu ile 2004 yılında yapılan 2. Reform'da karşılaştırılan birim başına düşen tutarlara dayanmaktadır.

Hesaplamalar, mevcut Müktesebata göre, veterinerlik tedbirlerine yönelik harcamalar dışında tutulduğunda, (her türlü geçiş döneminin ardından yapılacak) doğrudan ödemelerin, piyasa tedbirlerinin ise 1 milyar Euro civarında bir maliyete sahip olabileceğini göstermektedir. 10 yeni Üye Devlete yönelik doğrudan ödemeler (üzerinde mutabakata varılan 10 yıllık geçiş döneminin sona ermesinden sonra) ve piyasa tedbirlerinin (her iki kalem de cari fiyatlar cinsinden ifade AB tüzüklerinde birçok OTP ödeme miktarı nominal değerlerde sabitlendiğinden, bu tahminler bugünkü fiyatlar esas alınarak bulunan miktarları göstermektedir.

Şu anda Avrupa Tarımsal Garanti ve Yönlendirme Fonu (FEOGA) Garanti Bölümü 8 tarafından finanse edilen kırsal kalkınma için, Bulgaristan ve Romanya'ya karşı benimsenen yaklaşımı temel alan bir kademeli geçiş ("phasing-in") döneminden sonra, Türkiye'ye ayrılacak yıllık miktar 2004 fiyatları ile yaklaşık 2,3 milyar Euro tutarında olacak iken 10 yeni Üye Devlet için ayrılan benzer tutar 2004 fiyatları ile 2 milyar Euro civarındadır. Toplam yapısal fon zarfından yönlendirme bölümüne ayrılan pay üye devletler tarafından kararlaştırıldığı için, kırsal kalkınmanın FEOGA Yönlendirme Bölümü bileşeniyle ilgili bu aşamada bir tahmin yapılamamaktadır. Türkiye'deki tarım sektörünün önemi ile genel ekonomik kalkınma düzeyi dikkate alındığında, Türkiye için kayda değer bir miktar öngörülebilir.

- SAPARD: Special Accession Programme for Agriculture and Rural Development
- PHARE: On Economic Aid to the Republic of Hungary and the Polish People's Republic
- ISPA: Instrument for Structural Policy for Pre-Accession
- FEOGA: Fonds européen d'orientation et de garantie agricole

2.3 Kalkınma Planı

2.3.1 Dokuzuncu Kalkınma Planında Kırsal Kalkınma ve Kırsal Yerleşmeye Yönelik Düzenlemeler (2007–2013)

Uluslararası yükümlülükler, AB'ye üyelik süreci ve tarımsal yapıda hızlanan dönüşümün kırsal kesimde ortaya çıkardığı uyum sorunlarını çözmek ve kırsal kalkınma proje ve faaliyetlerine çerçeve oluşturmak üzere 2006 yılında Ulusal Kırsal Kalkınma Stratejisi hazırlanıp yürürlüğe konmuştur.

Kırsal kalkınma politikalarının etkinliğinin artırılması için yürütülen yasal ve kurumsal düzenlemeler kapsamında karar alma süreçlerinde ilgili kuruluşların yer alması öngörülen bir kırsal kalkınma kurumu ile uygulama ve ödeme birimi kurulmasına ilişkin çalışmalar devam etmektedir.

Kırsal kesimin en önemli ekonomik faaliyeti olan tarım sektöründeki nispi verimsizlik sorunlarının azaltılması için; arazi toplulaştırma çalışmalarının hızlandırılması, üretici örgütlenmelerinin güçlendirilmesi, eğitim ve yayım faaliyetlerinin etkinleştirilmesi konularının öncelikli olarak ele alınması gerekmektedir.

Kapatılan KHGM' nin iskânla ilgili görevleri Bayındırlık ve İskân Bakanlığına, köylere ilişkin diğer görevleri ise İstanbul ve Kocaeli illerinde büyükşehir belediyelerine, diğer illerde ise il özel idarelerine devredilmiştir. Buna paralel olarak, 2005 ve 2006 yıllarında köy altyapılarının iyileştirilmesi amacıyla il özel idareleri ile mahalli idare birliklerine doğrudan kaynak tahsis edilmiş ve Köylerin Altyapısını Destekleme Projesi (KÖYDES) uygulamaya konulmuştur.

Ancak, kırsal yerleşim birimlerinin parçalı ve dağınık bir yapıya sahip olmaları, fiziki ve sosyal alt yapı hizmetlerinin etkin ve yaygın bir şekilde sağlanmasını sınırlandırmaktadır. Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerinde, geçmişte terör nedeniyle köylerini terk etmek zorunda kalan yurttaşlarımızdan geri dönüş yapmak isteyenler için, ekonomik ve sosyal alt yapının sağlanması çalışmalarına devam edilmektedir.

2.3.2. Dokuzuncu Kalkınma Planında Tarım Sektörüne Yönelik Düzenlemeler (2007–2013)

Gıda güvencesi ve güvenliğinin sağlanması ve doğal kaynakların sürdürülebilir kullanımı gözetilerek, örgütlü ve rekabet gücü yüksek bir tarımsal yapı oluşturulacaktır.

Verimliliğin istikrarlı bir biçimde artırılması, üretici gelir düzeyinin yükseltilmesi, kamu ve üretici kesiminde örgütlenmenin etkinleştirilmesi ve orman, toprak ve su kaynaklarının geliştirilmesi ile bunların nitelik ve nicelik olarak korunarak etkin kullanılmasına yönelik uygulamalara ağırlık verilecektir. Ayrıca, kırsal kalkınma politikalarıyla tarımsal yapıdaki dönüşümün ortaya çıkardığı göç ve istihdam baskısının azaltılması sağlanacaktır.

AB'ye uyum süreci de dikkate alınarak, tarımsal işletmelerde ölçek büyüklüğünün artırılması ile modern tarım işletmeciliğinin yaygınlaştırılması desteklenecek ve tarımın çevre ve kırsal alanda gelir getirici faaliyetler ile bütünlük içinde geliştirilmesi sağlanacaktır.

2.3.3 Ulusal Kırsal Kalkınma Stratejisinde Kırsal Kalkınma ve Kırsal Yerleşmeye Yönelik Düzenlemeler

- Deprem, heyelan, toprak kayması, sel gibi afetlerin önemli tehdit oluşturduğu kırsal yerleşimlerde, afetlerden kaynaklanan risklerin azaltılması ve güvenli yerleşim koşullarının temin edilmesine yönelik faaliyetlerde etkinlik artırılabilecektir. Yeni yapılaşmanın uygun zeminde ve inşaat kurallarına uygun olarak gerçekleştirilmesine yönelik düzenleme ve uygulamalara ağırlık verilecektir. Diğer taraftan, özellikle göç alan, ikinci konut talebinin güçlü olduğu ve nüfus artış hızı yüksek kırsal yerleşimlerde 'Kırsal Yerleşme Planlaması'nın yaygınlaştırılmasına yönelik düzenlemeler gerçekleştirilecektir.
- Göçmen ve göçer aileler dahil olmak üzere; doğal afet, kamulaştırma ve güvenlik gibi nedenlerle yaşadıkları yerlerden ayrılmak zorunda kalan kırsal nüfusun yeniden iskanına yönelik olarak istekleri

doğrultusunda yeni veya eski yerleşim yerlerinde konut ihtiyacı yukarıda belirtilen amaç ve ilkeler doğrultusunda giderilecektir.

- Diğer taraftan, yerleşimlerin kalitesinin artırılması ve estetik niteliklerinin geliştirilmesi amacıyla yöre kültür ve ekolojisine uygun mimaride, yöresel ihtiyaçları karşılayabilen, fen ve sağlık kurallarına uygun standart kalitede konut üretimi için arz-talep dengelerini ve alım gücünü dikkate alan örnek modeller geliştirilecek ve desteklenecektir. Bu hususta, kırsal turizmin gelişmesi için potansiyeli bulunan yörelere öncelik verilecektir.
- Mimari ve kültürel açıdan önem taşıyan, korunması gereken ya da turizmin gelişmesi açısından potansiyeli bulunan kırsal yerleşimlerin görünümünün ve fiziki koşullarının iyileştirilmesi, tarihi ve mimari değer taşıyan binaların restore edilmesi ve korunması, uygun olanların turizm amaçlı kullanıma açılmasına yönelik projeler gerçekleştirilecek ve desteklenecektir. Söz konusu projeler, kültür ve sanat etkinliklerinin çeşitlendirilmesi, tanıtım faaliyetleri, sosyal hayatın güçlendirilmesine ilişkin faaliyetlerle uyumlu bir şekilde gerçekleştirilecektir.
- Ayrıca, kırsal yerleşimlerde atıl kalan kamu binalarının, sosyal hayatı ve yerel kalkınma kapasitesini güçlendirecek şekilde değerlendirilmesi göz önünde bulundurulacaktır.
- Türkiye’de kırsal yerleşimlerin sayıca fazla, nüfus olarak küçük ve yerleşim düzeni olarak dağınık olması hizmet sunum maliyetleri ve etkinliği üzerinde olumsuz etki yaratırken, kırsal ekonomilerin gelişmesi için yerleşim bazında bulunması gereken ölçeğin oluşması da güçleşmektedir.
- Bu nedenle, konumları itibarıyla çevresindeki yerleşim birimlerine hizmet verme ve gelişme potansiyeli olan merkezi yerleşmelere öncelik verilerek, bu yerleşmelerin alt yapılarının geliştirilmesi sağlanacaktır.
- Diğer taraftan, yörelerin ve yerleşimlerin altyapı öncelikleri yerel koşul ve ihtiyaçlar dikkate alınarak belirlenecektir.
- Kırsal yerleşmeleri söz konusu merkezler ya da ana ulaşım ağına bağlayan birinci derece köy yollarının standardının yükseltilmesine; periyodik olarak bakım ve onarımının sağlanmasına öncelik verilecektir.
- Orman rejimindeki alanlarda orman kaynaklarının sürdürülebilir yönetimi çerçevesinde, saha emniyetinin sağlanması ve bütünlüğünün korunması, korumanın etkinleştirilmesi amacıyla mevcut yolların iyileştirilmesi öncelikli olmak üzere, teknik standartlara uygun yol yapımı gerçekleştirilecektir.
- Çevre ve halk sağlığının korunarak, ilçe merkezleri, belde ve köyler öncelikli olmak üzere kırsal yerleşimlerin sağlıklı ve yeterli içme suyuna kavuşturulması, çevre yönetimi ve atık bertarafı ile ilgili yatırım ihtiyaçlarının giderilmesine yönelik tedbirler alınacaktır.
- İçme suyu sıkıntısı çekilen yerleşimlere yeterli ve sağlıklı içme suyu hizmetinin götürülmesi, sağlıklı ve yeterli içme suyu imkanı bulunan yerleşimlerde meskenlerin su dağıtım şebekelerine ve devamında kanalizasyon altyapısına kavuşturulması ve bu konularda hizmet veren birliklerin ve örgütlenmelerin desteklenmesi sağlanacaktır. Kanalizasyon altyapısı ihtiyaçlarının giderilmesinde, yapım ve işletme giderleri düşük olan doğal arıtma tesislerinin yapımına öncelik verilecektir.
- Su havzalarında ve kıyı alanlarındaki kırsal yerleşimlerde kanalizasyon ve arıtma sistemlerinin yaygınlaştırılmasına öncelik verilecektir. Bu yörelerde, doğal çevreyle uyumlu arıtma tesislerinin yapılması; evsel, ve tıbbi atıkların toplanması, taşınması ve düzenli depolanmasına yönelik atık yönetimi uygulamaları gerçekleştirilecektir.
- Çevre yönetimi ve atık bertarafı ile ilgili yatırımlarda etkinliğinin sağlanması yönünde, kırsal yerleşmelerde münferit tesisler yerine, uygun hallerde ortak yapılan ve işletilen tesislerin gerçekleştirilmesi suretiyle yerleşmelerin altyapı ihtiyaçlarının karşılanmasına öncelik verilecektir.
- Türkiye’nin bilgi toplumuna dönüşüm perspektifinde, kırsal kesimin bilgiye ve kültürel hizmetlere erişim olanaklarının güçlendirilmesi için; haberleşme, bilgi ve iletişim teknolojisi altyapısı hizmetlerinin yaygınlaştırılması sağlanacaktır. Bu kapsamda, kırsal alandaki kamu ve ortak kullanım alanlarında gerekli teknik altyapının kurularak bilgisayar kullanımının artırılması ve internete erişim olanaklarının güçlendirilmesine öncelik verilecektir.
- Ekonomik faaliyetlerin güvenli ve sürekli şekilde yürütülebilmesini teminen ihtiyaç duyulan enerjinin güvenli ve etkin arzına yönelik tedbirler alınacaktır. Bu kapsamda, yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımına yönelik altyapı yatırımları desteklenecektir.

2.3.4. Ulusal Kırsal Kalkınma Stratejisinde Tarım Sektörüne Yönelik Düzenlemeler

Sektörün rekabet gücünün artması yönünde en önemli müdahaleler; verimliliğin ve ürün kalitesinin artırılması, tarım-sanayi ilişkilerinin güçlendirilmesi ve işleme sanayinin ihtiyaçlarına uygun ve kaliteli hammaddenin sağlanması, tarım ve gıda sektörünün piyasa koşullarına ve tüketici beklentilerine uygun üretime yönelmesi olacaktır. Bu müdahalelerin, tüm unsurlarının hayata geçirilmesinde; sektörün bilgi ve örgütlenme düzeyinin yükseltilmesine, ileri tarım teknolojileri ve bilgi teknolojilerinin sektörün gelişmesine katkısının artırılmasına, yenilikçilik ve AR-GE kapasitesinin geliştirilmesine önem verilecektir. Sektörün rekabetçi gücünün artırılmasında öncelikli müdahale alanlarını aşağıda ki unsurlar oluşturmaktadır;

- Üreticilerin örgütlenme ve mesleki-teknik bilgi düzeyinin yükseltilmesi,
- Su ve toprak kaynaklarının etkin kullanımı,
- Tarım ve gıda sanayi işletmelerinin rekabet gücünün artırılması,
- Gıda kalitesi, tüketicinin korunması ve gıda sağlığına yönelik kontrol yapılarının güçlendirilmesi, oluşturmaktadır.

Bu strateji belgesi kapsamında gerçekleştirilecek uygulamalar, Tarım Stratejisi çerçevesinde belirlenen desteklerle tutarlılık ve bütünlük sağlayacak şekilde gerçekleştirilecektir. Tarım Stratejisi, rekabet gücü yüksek bir tarım sektörü ve üretim yapısı öngörürken, Kırsal Kalkınma Stratejisinde benimsenen yaklaşım kırsal ekonominin geliştirilmesi bağlamında tarım ve gıda sektörünün rekabet gücünün artırılmasıdır. Bu bağlamda, bu strateji belgesinde öngörülen politikalar, tarım politikaları açısından kısıtlayıcı bir nitelik taşımamaktadır.

KAYNAKLAR

Resmi Gazete, **Tarım Kanunu**, Madde 5-6-7
Türkiye İlerleme Rapor Analizi, ABGS 2009
AB İlerleme Raporu Çevirisi (2007)
AB Çerçeve Belge Çevirisi, **TOBB, 2005**
9. Kalkınma Planı, 2007-2013
Ulusal Kırsal Kalkınma Stratejisi, DPT, 2006

BÖLÜM 3 – MERSİN İLİNİN TEMEL ÖZELLİKLERİ VE MEVCUT DURUMU

3.1 Mersin İlinin Ana Özellikleri

3.1.1 Biyofiziksel Özellikleri

3.1.1.1 İlin Genel Tanımı

Mersin, üç kıtanın birleştiği Anadolu yarımadasının Orta Güney bölgesindedir. Kuzeyinde, Karaman ve Konya, doğusunda Adana batısında Antalya illeri ile çevrilidir. Güneyinde doğudan batıya doğru Akdeniz kıyıları uzanır. Mersin'in tarih sahnesine çıkışı 19. yüzyılın ortalarına rastlamaktadır. Özellikle Amerika iç savaşı sırasında dünyadaki pamuk kıtlığını gidermek amacıyla Çukurova'da gelişen pamuk üretimi ve bölgenin 1866'da demiryolu ağına bağlanması, Mersin'in kaderini değiştirdi. Bu dönemde Mersin hızla, Çukurova'nın tarım ürünlerinin ihraç edildiği bir liman ve ticaret merkezi haline geldi. Türkiye'nin en yüksek gökdeleninin bulunduğu Mersin, 3 büyük kentten sonra Devlet Opera ve Balesi'nin bulunduğu dördüncü kenttir. Uzun yıllar İçel adıyla bilinen ilimiz son yıllarda merkez ilçesi olan Mersin'in adını almıştır. Mersin ilinin ilçeleri; Akdeniz, Mezitli, Toroslar, Yenişehir, Anamur, Aydıncık, Bozyazı, Çamlıyayla, Erdemli, Gülnar, Mut, Silifke ve Tarsus'tur. Mersin ve çevresinde, tipik Akdeniz sıcak ve ılıman iklimi hakimdir. Yaz ayları sıcak ve aşırı nemli, kış ayları ise ılık ve yağışlıdır. İl yüzölçümünün % 87'si dağlıktır. Berdan Çayı (268 km) Göksu (90 km) önemli akarsularıdır. Mersin ili 36-37° kuzey enlemleri ve 33-35° doğu boylamları arasında bulunmaktadır. İlin kara sınırı 608 km, deniz sınırı 321 km olup, yüzölçümü 15.853 km²'dir. Mersin ilinin büyük bir kısmını oldukça yüksek, engebeli ve kayalık Batı ve Orta Toros Dağları oluşturmaktadır. Ovalık ve hafif eğimli alanlar ise bu dağların denize doğru uzandığı il merkezi, Tarsus, Silifke gibi alanlarda gelişmiştir. Bunun dışında kalan düzlük veya hafif eğimli alanlar, kuzeyde dağların arasında veya yüksek kesimlerinde görülmektedir.

Orta Toros dağları Mersin ilini İç Anadolu Bölgesi'nden ayırmaktadır. Mersin il sınırları içinde kalan en yüksek kesim Bolkar Dağları'ndaki Medetsiz Tepesi'dir(3585 m.) Kuzeydoğudan, kuzeybatıya ve güneye doğru yükseklikler azalmaktadır. Bolkar Dağları'ndan batıya doğru, Kümpet Dağı (2473 m.), Elmadağı (2160 m.), Alamus Dağı (2013 m.), Büyük Eğri Dağı (2025 m.), Kızıldağ (2260 m.), Naldöken Dağı (1754 m.), Kabaklı Dağı (1675 m.) önemli yükseltilerdir. Ayrıca Karaziyaret Dağı, Tol Dağı, Surturas Dağı, Balkalesi, Ayvagediği, Makam Tepesi ve Kaşkaya Tepesi güneye doğru uzanan diğer önemli yükseklikleridir. Mersin'i kuzeydoğudan Gülek Boğazı (1050 m) ile ve kuzeybatıdan Sertavul Geçidi (1610 m) İç Anadolu'ya bağlamaktadır.

Toros Dağları'nın üst kısımlarında akarsuların, derelerin, atmosferik koşulların ve bölgede bulunan fayların etkisiyle çeşitli düzlükler oluşmuştur. Bu düzlüklerin yüksekliği 700-1500 m. arasında değişmektedir. Belli başlı yaylalık alanlar; Mersin: Aslanköy, Gözne, Fındıkpınarı, Soğucak, Bekiralanı, Mıhrıcan, Ayvagediği ve Güzelyayla Tarsus: Namrun (Çamlıyayla), Gülek ve Sebil; Erdemli: Sorgun, Küçük Sorgun, Toros, Küçükfindıklı ve Güzeloluk; Silifke: Balandız, Uzuncaburç, Gökbelen ve Kırobası; Anamur: Abanoz, Kaş ve Beşoluk; Bozyazı: Elmagözü ve Kozağaç; Gülnar: Bardat, Tersakan ve Bolyaran; Mut: Kozlar, Çivi, Dağpazarı, Söğütözü ve Sertavul Yaylası'dır.

Mersin ve çevresinde yer alan ovaların büyük bir kısmı Toros Dağları'nın güney eteklerinde akarsular tarafından ve yamaç eğimine bağlı olarak taşınan tortularca oluşturulmuştur. Tarıma oldukça elverişli olan bu alanlar, Mersin-Adana sınırından başlayıp Silifke'ye kadar, dağlara paralel, şerit şeklinde uzanmaktadır. Mersin ilinin en büyük iki akarsuyu Göksu Irmağı ve Tarsus (Berdan) Çayı'dır. Bunun dışında Akdeniz'e dökülen çok sayıda irili ufaklı çay ve dere yer almaktadır. Bunlardan bazıları; Mersin'de: Mezitli Deresi, Tece Deresi, Müftü (Efrenk) Deresi, Deliçay Deresi; Anamur'da: Anamur Çayı, Sultan Çayı, Melleç Deresi; Aydıncık'da: Menekşe, Gözsüzce Deresi; Bozyazı'da: Siniçay Deresi, Aksaz Deresi; Erdemli'de: Alata Çayı, Lamas Çayı'dır. Mersin ilinde yer alan doğal göller; Silifke'de: Akgöl, Keklik Gölü, Paradeniz Gölü; Gülnar'da: Aygır Göl, Kamışlı Göl, Uzun Göldür. Bunlara ek olarak, yörede Gezende ve Berdan Baraj gölleri ve çok sayıda sulama amaçlı yapılmış göletler bulunmaktadır.

Ormanlık: Mersin ili orman bakımından çok zengindir. Arâzinin % 55'i orman ve fundalıklarla kaplıdır. Anamur'dan Tarsus' a kadar kıyı kuşağı fundalıklarla (makiler) kaplıdır. Makiler arasında "Delice" denilen

yabâni zeytin ve fıstık çamları bulunur. Maki kuşağından 2200 m yüksekliğe kadar sık ağaçlı ormanlara, daha yükseklerde bodur ve seyrek ormanlara rastlanır. 600 m yüksekliğe kadar olan ormanlarda meşe, sakız, tespih, mersin ve sandal ağaçları bulunur. Daha yükseklerde çeşitli çam türleri, köknar ve sedir ağaçları fazladır. Ormanların kapladığı saha 785 bin, fundalık alan ise 100 bin hektardır. Ormanlardan her sene 3500 ton reçine ve 250 bin m³ sanayi odunu elde edilir.

Madenleri: Mersin maden bakımından da zengin sayılır. Krom, bakır, demir, kuvarsit, alüminyum, barit ve dolomit çıkarılır ve bir kısmı limandan dış ülkelere ihraç edilir.

3.1.1.2 Topografya

Mersin ili 36-37° kuzey enlemleri ve 33-35° doğu boylamları arasında bulunmaktadır. İlin kara sınırı 608 km, deniz sınırı 321 km olup, yüzölçümü 15.853 km²'dir. Mersin ilinin büyük bir kısmını oldukça yüksek, engebeli ve kayalık Batı ve Orta Toros Dağları oluşturmaktadır. Ovalık ve hafif eğimli alanlar ise bu dağların denize doğru uzandığı il merkezi, Tarsus, Silifke gibi alanlarda gelişmiştir. Bunun dışında kalan düzlük veya hafif eğimli alanlar, kuzeyde dağların arasında veya yüksek kesimlerinde görülmektedir.

Dağlar: Orta Toros dağları Mersin ilini İç Anadolu Bölgesinden ayırmaktadır. Mersin il sınırları içinde kalan en yüksek kesim Bolkar Dağları'ndaki Medetsiz Tepesi'dir (3585 m). Kuzeydoğudan, kuzeybatıya ve güneye doğru yükseklikler azalmaktadır. Bolkar Dağları'ndan batıya doğru, Kümpet Dağı (2473 m), Elmadağı (2160 m), Alamusa Dağı (2013 m), Büyük Eğri Dağı (2025 m), Kızıldağ (2260 m), Naldöken Dağı (1754 m), Kabaklı Dağı (1675 m) önemli yükseltilerdir. Ayrıca Karaziyaret Dağı, Tol Dağı, Sunturas Dağı, Balkalesi, Ayvagediği, Makam Tepesi ve Kaşkaya Tepesi güneye doğru uzanan diğer önemli yükseklikleridir. Mersin'i kuzeydoğudan Gülek Boğazı (1050 m) ve kuzeybatıdan Sertavul Geçidi (1610 m) İç Anadolu'ya bağlamaktadır.

Yaylalar: Toros Dağları'nın üst kısımlarında akarsuların, derelerin, atmosferik koşulların ve bölgede bulunan fayların etkisiyle çeşitli düzlükler oluşmuştur. Bu düzlüklerin yüksekliği 700-1500 m. arasında değişmektedir. Belli başlı yaylalık alanlar; Mersin: Aslanköy, Gözne, Fındıkpınarı, Soğucak, Bekiralanı, Mihrican, Ayvagediği ve Güzelyayla Tarsus: Namrun (Çamlıyayla), Gülek ve Sebil; Erdemli: Sorgun, Küçük Sorgun, Toros, Küçükfındıklı ve Güzeloluk; Silifke: Balandız, Uzuncaburç, Gökbelen ve Kırobası; Anamur: Abanoz, Kaş ve Beşoluk; Bozyazı: Elmagözü ve Kozağaç; Gülnar: Bardat, Tersakan ve Bolyaran; Mut: Kozlar, Çivi, Dağpazarı, Söğütözü ve Sertavul Yaylası'dır.

Ovalar: Tarsus Ovası 105.000 hektar, Berdan Ovası 50.000 hektar, Anamur Ovası 9.900 hektardır. Mersin ve çevresinde yer alan ovaların büyük bir kısmı Toros Dağları'nın güney eteklerinde akarsular tarafından ve yamaç eğimine bağlı olarak taşınan tortularca oluşturulmuştur. Tarıma oldukça elverişli olan bu alanlar, Mersin-Adana sınırından başlayıp Silifke'ye kadar, dağlara paralel, şerit şeklinde uzanmaktadır. Bunlar yerleşim alanlarına bağlı olarak; Yenice, Tarsus Mersin, Erdemli ve Silifke Ovaları olarak adlandırılmaktadır. Ülkemizin en münbit ovalarından olan Çukurova'nın batı uzantısı ilimizdedir. Bunların dışında yine dağların eteklerinde Aydıncık, Anamur ve Bozyazı ovaları gibi birbirinden ayrı küçük düzlüklerde gelişmiştir. Dağların arasında Mut ilçesi çevresinde yer alan düzlük alanlar Göksu Irmağı'nın etkisiyle gelişmiştir.

Akarsular: Mersin ilinin en büyük iki akarsuyu Göksu Irmağı ve Tarsus (Berdan) Çayı'dır. Bunun dışında Akdeniz'e dökülen çok sayıda irili ufaklı çay ve dere yer almaktadır. Bunlardan bazıları; Mersin'de: Mezitli Deresi, Tece Deresi, Müftü (Efrenk) Deresi, Deliçay Deresi; Anamur'da: Anamur Çayı, Sultan Çayı, Melleç Deresi; Aydıncık'da: Menekşe, Gözsüzce Deresi; Bozyazı'da: Siniçay Deresi, Aksaz Deresi; Erdemli'de: Alata Çayı, Lamas Çayı'dır.

Göller: Mersin ilinde yer alan doğal göller; Silifke'de: Akgöl, Keklik Gölü, Paradeniz Gölü; Gülnar'da: Aygır Göl, Kamışlı Göl, Uzun Göldür. Bunlara ek olarak, yörede Gezende ve Berdan Baraj gölleri ve çok sayıda sulama amaçlı yapılmış göletler bulunmaktadır.

Kıyılar: Mersin ilinde yerleşim genelde Mersin körfezi çevresinde gelişmiştir. Burası doğuda Karataş burnundan başlayarak batıda İncekum burnuna kadar uzanır. Arada kalan kısımlarda, kayaç türlerine ve akarsulara bağlı olarak çok sayıda irili ufaklı koy gelişmiştir.

Kıyılar: Akdenize 370 km'lik bir kıyısı vardır. Mersin kıyılarının yaklaşık 109 km'lik bölümünü doğal kumsallar oluşturmaktadır. Bu plajlar kumsallarının ince ve temiz oluşu ve sualtı avcılığına uygun oluşundan dolayı tercih edilmektedir. Kızkalesi, Taşucu, Susanoğlu, Ayaş, Yemişkumu, Akkum, Çeşmeli, Ören, Balıkova, İskele, Yenikaş, Ovacık, Tisan, Büyükeceli ve Anamur Plajları bunlardan bazılarıdır.

3.1.1.3. Agroekolojik Alt Bölgeler

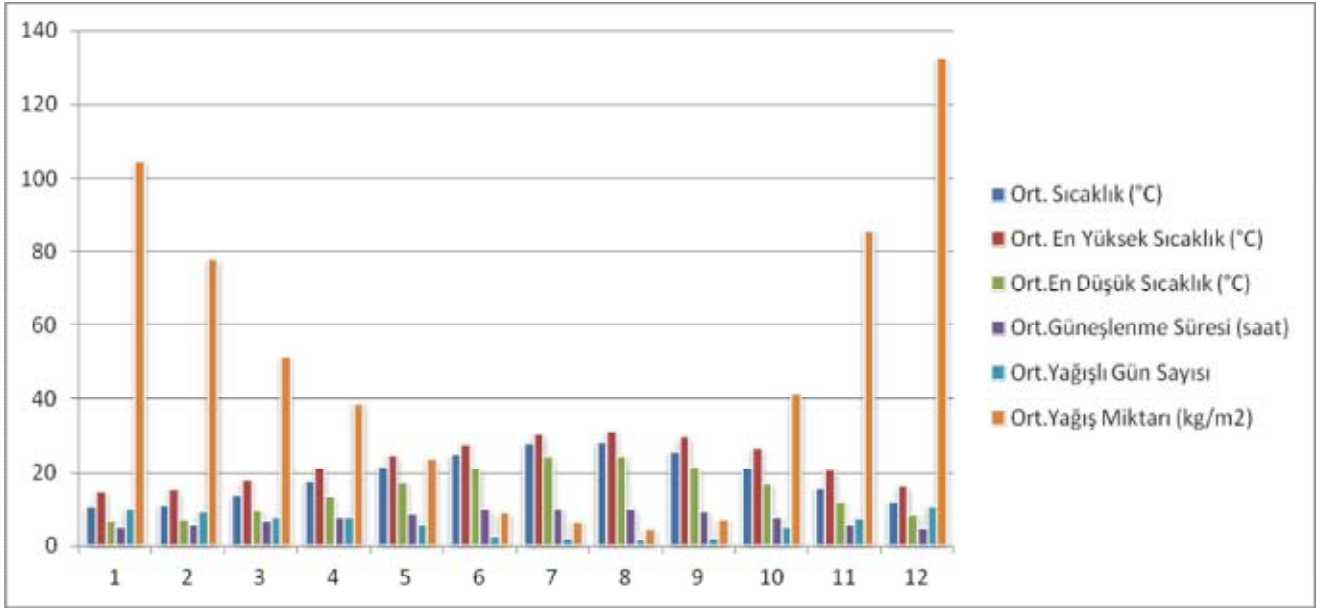
- 1. Alt Bölge Sahil Bölgesi:** 0-400 rakım arası bölgedir. Erkenci üretimin ön plana çıktığı örtü altı subtropik ve sert çekirdekli ürünlerin üretiminin yoğunlaştığı bölgedir.
- 2. Alt Bölge Geçit Bölgesi:** 400-800 rakım arasındaki bölgedir. Mevsim meyvesi ve yazlık sebze yetiştiriciliğine uygun bölgedir. Bu bölge içerisinde mikro klima alanlarını barındırır. Kivi, avokado, pepino, fındık gibi özel ekoloji isteyen ürünler yetiştirilebilir.
- 3. Alt Bölge Yayla Bölgesi:** 800-1500 rakım arası bölgedir. Ağırlıklı olarak geç turfanda üretiminin yapıldığı bölgedir. Bu bölgelerde geççiliğin önemli olduğu kiraz, şeftali, armut, elma gibi meyve türleri dışında yazlık sebze üretimleri de yoğun olarak yapılır. Sert kabuklu meyvelerden ceviz yayla bölgesinin ara ürünlerinden birisidir.

3.1.1.4. İklim

Mersin ve çevresinde, tipik sıcak ve ılıman Akdeniz iklimi hâkimdir (daha çok subtropik iklim özellikleri gösterir). Yaz ayları sıcak ve aşırı nemli ortalama 28 °C nemlilik ise %88' ler civarında kış ayları ise ılık (14 °C) ve yağışlıdır (yıllık yağış ortalaması 583.1 mm, kaydedilen en düşük sıcaklık ise 1974 te 2.5 °C en yüksek sıcaklık ise 15 Temmuz 2007 38 °C olarak ölçülmüştür). İlin uzun yıllar sıcaklık ortalaması ise 22 °C yakındır ve bu özelliğiyle Türkiye'nin en sıcak kesimidir. Ancak yaz aylarında özellikle aşırı nem bunaltıcı olabilmektedir. İl en fazla yağışı aralık ocak döneminde almaktadır. 2001'de yaşanan sel felaketinde 2 gün içerisinde metrekareye 669 kg yağış düşmüştür.

TABLO 8: Mersin İlinin 30 Yıllık İklim Verileri

MERSİN	Ocak	Şub.	Mart	Nis.	May	Haz.	Tem.	Ağu.	Eylül	Ekim	Kas.	Aral.
Uzun Yıllar İçinde Gerçekleşen Ortalama Değerler (1975 - 2008)												
Ort. Sıcaklık (°C)	10.5	11.0	13.8	17.7	21.5	25.2	27.9	28.2	25.8	21.4	15.9	11.9
Ort. En Yüksek Sıcaklık (°C)	14.8	15.4	17.9	21.4	24.7	27.8	30.5	31.2	29.8	26.7	21.1	16.3
Ort.En Düşük Sıcaklık (°C)	6.9	7.2	9.6	13.5	17.3	21.3	24.4	24.6	21.5	17.1	11.9	8.4
Ort.Güneşlenme Süresi (saat)	5.1	5.7	6.8	7.6	8.7	10.0	10.1	10.1	9.4	7.8	5.9	4.8
Ort.Yağışlı Gün Sayısı	9.9	9.3	7.9	7.8	5.7	2.7	1.9	1.7	2.0	5.3	7.5	10.5
Ort.Yağış(kg/m ²)	104.5	77.8	51.4	38.8	23.7	8.9	6.6	4.5	7.2	41.4	85.7	132.6

KAYNAK: Devlet Meteoroloji Genel Müdürlüğü

TABLO 9: En Yüksek- Düşük Sıcaklık Değerleri

Uzun Yıllar İçinde Gerçekleşen En Yüksek ve En Düşük Değerler (1975 - 2008)												
	01.1987	02.2002	03.2008	04.1975	05.1997	06.2002	07.2007	08.1985	09.1999	10.1994	11.1992	12.2005
En Yüksek Sıcaklık (°C)	21.8	24.0	29.8	33.9	35.6	35.0	36.6	37.2	38.5	36.4	30.0	25.5
En Düşük Sıcaklık (°C)	-2.5	-3.0	-1.5	3.8	9.8	5.3	18.1	18.0	13.9	8.0	1.8	-0.4

KAYNAK: Devlet Meteoroloji Genel Müdürlüğü

TABLO 10 : Yıllara Göre Sıcaklık Ortalaması

Aylık Minimum Sıcaklık (°C)												
İSTASYON ADI/NO: ANAMUR / 17320												
YIL/AY	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
2000	2.3	4.6	2.4	8.2	11.8	17.8	19.4	20.4	18.7	11.6	11.6	6.7
2001	3.2	1.4	10.4	10.6	14.0	17.2	20.4	22.0	19.5	11.4	7.6	5.6
2002	3.8	6.8	6.8	8.4	13.0	16.7	21.6	21.4	18.0	14.6	11.2	3.6
2003	6.6	2.4	4.6	8.6	13.0	16.7	22.5	22.0	19.0	9.4	9.5	5.0
2004	0.3	-0.5	5.6	8.6	13.7	16.7	20.8	21.8	17.2	16.6	6.4	5.6
2005	5.0	1.0	5.4	7.8	12.6	17.0	21.6	23.0	18.6	8.4	6.4	4.8
2006	5.0	3.4	6.7	11.4	13.6	16.4	21.0	23.0	18.7	15.2	9.0	2.6
2007	4.1	6.0	7.8	8.8	13.5	16.8	23.4	23.8	19.6	14.7	11.0	5.7
2008	4.0	2.6	7.4	9.8	13.1	18.4	22.0	21.9	18.7	15.0	10.4	4.8
2009	3.3	4.7	7.6	10.0	12.7	17.8	21.4	21.0	17.0	1.7	10.2	7.9
İSTASYON ADI/NO: SILIFKE / 17330												
YIL/AY	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
2000	0.1	4.8	3.4	9.2	13.0	17.6	19.5	21.0	15.0	13.0	10.8	5.6
2001	5.0	3.6	8.5	9.3	13.1	17.0	19.7	21.3	19.2	9.3	4.2	3.0
2002	-0.2	6.6	6.6	9.0	12.8	15.4	20.7	20.2	19.5	14.0	11.2	1.4
2003	6.0	0.7	1.9	8.6	13.0	15.8	21.0	20.6	18.8	7.8	8.6	4.2
2004	-0.6	-1.8	7.0	7.2	13.2	16.4	20.6	19.7	12.8	14.3	3.4	2.6
2005	3.0	0.7	5.2	7.9	12.6	16.0	20.0	20.6	16.5	11.8	5.4	3.0

2006	1.8	0.1	5.7	10.0	12.0	14.8	17.7	21.6	16.1	12.4	6.4	1.0
2007	1.7	0.4	3.7	8.0	12.8	16.8	21.5	20.5	15.7	12.4	7.9	3.8
2008	1.1	-0.4	6.8	8.0	11.7	17.2	21.5	23.6	15.1	14.0	10.2	0.7
2009	-0.3	4.8	6.0	9.0	12.5	18.8	21.4	21.0	16.2	13.9	9.5	7.5
İSTASYON ADI/NO: MERSİN / 17340												
YIL/AY	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
2000	0.8	3.0	3.0	9.0	14.1	19.8	22.6	22.0	17.0	12.0	10.0	5.0
2001	3.6	2.8	10.8	11.0	14.4	20.0	23.9	23.0	21.0	12.8	4.8	3.0
2002	1.8	5.6	7.2	8.4	13.7	17.8	24.2	21.6	19.2	13.3	11.0	2.0
2003	6.2	2.0	4.0	9.4	14.7	16.8	22.2	24.2	17.3	9.6	8.2	3.7
2004	0.6	0.0	4.5	7.3	15.0	19.5	23.6	24.2	18.2	16.8	4.8	1.4
2005	3.8	0.8	7.6	7.8	13.5	18.8	23.0	24.4	19.2	10.8	6.5	4.4
2006	2.4	2.0	7.2	10.8	15.2	19.2	22.2	25.1	17.6	14.8	6.9	0.0
2007	3.6	2.4	6.2	9.0	16.2	20.2	23.4	24.6	20.2	15.0	8.6	4.2
2008	1.6	1.8	9.2	9.7	12.5	20.2	24.6	22.6	18.0	15.0	9.0	3.3
2009	0.2	3.6	6.3	11.0	15.1	19.8	23.4	23.7	15.9	16.0	9.6	6.8
İSTASYON ADI/NO: MUT / 17956												
YIL/AY	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
2000	-3.8	-1.0	-0.5	7.0	9.4	14.0	18.0	20.0	14.2	8.0	5.0	-1.0
2001	-2.2	-2.2	6.6	7.3	11.9	18.0	21.0	20.5	17.0	7.4	-3.8	-2.1
2002	-4.4	1.5	4.3	6.8	10.8	14.6	19.7	18.6	15.0	7.2	4.5	-4.0
2003	1.6	-1.6	-1.6	7.6	12.6	14.2	21.6	21.4	15.8	2.8	3.3	-1.4
2004	-4.0	-4.8	0.4	4.8	12.4	16.6	21.4	19.4	15.6	12.3	-2.0	-1.2
2005	-1.4	-2.5	1.8	5.0	10.1	16.0	20.1	20.0	15.0	6.4	0.0	-3.2
2006	-4.6	-4.7	2.5	7.7	10.8	14.6	20.0	20.6	15.0	11.2	0.8	-4.3
2007	-2.6	-3.0	3.8	3.8	11.9	16.6	20.4	19.8	15.6	9.9	1.9	-1.8
2008	-4.7	-3.9	4.6	4.8	10.2	16.3	20.2	21.2	14.7		1.4	-2.4
2009	-7.4	0.6	2.4	8.3	9.6	16.6	18.6	18.7	11.1	11.7	3.3	0.9
İSTASYON ADI/NO: ALATA-ERDEMLİ / 17958												
YIL/AY	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
2000	-2.8	0.0	-1.1	3.6	10.6	14.5	19.0	17.9	14.1	8.8	7.1	3.0
2001	0.6	1.3	7.6	8.0	11.7	16.2	19.7	19.5	16.5	8.9	3.3	0.8
2002	-0.8	1.7	2.8	6.3	10.6	13.7	20.8	18.7	15.0	9.8	6.0	-0.4
2003	3.0	0.6	1.2	6.3	10.1	14.9	21.7	20.5	14.2	5.6	3.5	1.8
2004	-0.5	-2.3	1.2	1.2	11.0	15.6	20.0	19.4	15.0	12.1	2.2	-2.0
2005	0.5	-1.4	1.6	5.5	9.2	15.6	20.5	20.6	15.6	6.8	3.7	1.6
2006	-1.0	-1.5	3.7	8.0	9.6	14.6	19.6	21.8	15.5	12.0	4.4	-2.5
2007	1.1	2.3	4.0	5.0	12.1	16.5	18.2	19.6	14.6	10.0	5.4	1.8
2008	-1.2	-1.2	5.0	6.8	10.4	14.7	19.6	23.1	14.8	11.6	5.6	1.6
2009	-2.0	1.0	2.0	6.6	11.2	15.0	18.3	19.1	12.6	13.2	6.7	5.7

KAYNAK: Devlet Meteoroloji Genel Müdürlüğü

3.1.1.5 Bitki Örtüsü

Mersin bitki örtüsünü iki şekilde inceleyebiliriz. Birincisi genel bitki örtüsü ikincisi tarımsal bitki örtüsüdür. Genel bitki örtüsünde maki grubu bitki örtüsü hakimdir. Makiler dalgalı düzlüklerde yetişir ve 700 metreye kadar görülür. Makilerden sonra orman alanı başlar. Bunlar kızılçam, karaçam, sedir, köknar, meşe, ardıç, andız, kayın, gürgen ve dişbudak olup; ormanlarımızın başlıca ağaç türleridir. 2000 metreyi geçen yüksekliklerde ormanlar seyrekleşmeye ve bodurlaşma başlar. 2500 metreden sonra çalılıklara ve geniş otlaklara rastlanır. Ayrıca yapılan botanik araştırmalarına göre Mersin’de endemik olarak 115 tür yetişmektedir. Mavi kardelen, straiilatrus orkidesi, kum zambacı, çemen, badem, yaban mersini endemik bitkilere örnektir.

3.1.1.6. İl Arazisinin Niteliklerine Göre Dağılımı

Akdeniz havzasının içinde yer alan Mersin ili, 1.585.300 hektarlık yüzölçümü ile Türkiye yüzölçümünün yaklaşık % 2'sini oluşturmaktadır. Yüzölçümün % 53'ünü orman arazisi, % 25'ini tarım arazisi, % 18'ini tarım dışı arazi oluştururken, % 4'ünü de çayır ve mera arazisi oluşturmaktadır.

TABLO 11: Mersin Arazi Dağılımı

Kullanım Şekli	Alan (Hektar)	(%)
Tarım Arazisi	406.000	% 25
Çayır ve Mera Arazisi	59.282	% 4
Ormanlık ve Fidanlık	840.347	% 53
Tarım Dışı Araziler	279.671	% 18
TOPLAM	1.585.300	% 100

KAYNAK: Mersin İl Tarım Müdürlüğü-2010

İl tarım arazilerinin kullanım alanlarına göre dağılımı incelendiğinde; tarla arazileri 247.835 ha ile % 61'lik, bahçe arazilerinin 57.255 ha ile % 15'lik, bağ, sebze ve zeytinlik alanları 92.026 ha ile % 22'lik paya sahip oldukları görülmektedir. Geri kalan 8.884 ha ile % 2'lik alanlar delicelik, sakızlık ve süs bitkilerinin oluşturduğu alanlardır. Bu arazilerin % 64'ü kuru, % 36'sı ise sulu tarımla işlenmektedir. 2007 yılında 253.791 ha olan tarla arazileri 2009 yılında 247.835 hektara düşmüştür. Bunun en önemli nedeni göç ile oluşan nüfus yoğunluğunun artması sonucu oluşan çarpık kentleşmedir. Tarım arazilerine inşa edilen konutlar ve sanayi işletmeleri bu arazilerin azalmasına neden olmaktadır. Son yıllardaki meyve üretimi bu alanların artmasına 2007 yılında 27.954 hektardan 2009 yılında 30.216 hektara yine aynı şekilde süs bitkilerindeki ihracat süs bitkileri alanlarında önemli bir artışa neden olmuştur. 2007 yılında 18 hektarken 2009 yılında 28 hektara yükselmiştir.

Kuru tarım alanlarının yaygınlığı nedeniyle en çok tarla bitkileri üretimi yapılmakta olup, gerek ekim alanı gerekse üretim miktarı bakımından buğday ön sırayı almakta ve en çok Tarsus ve Mut ilçelerimizde üretilmektedir.

Sulu tarım alanlarında yaygın olarak turunçgil, muz, kayısı, çilek, şeftali, elma, kiraz yetiştirilmektedir. Ayrıca açık tarla ve örtü altı sebzeçiliği tarımsal ekonomi içinde çok büyük bir paya sahiptir. Son yıllarda zeytin ve bağ yetiştiriciliği de önem kazanmış olup; 23.470 hektarlık alanda bağcılık ve 36.227 hektarlık alanda zeytincilik yapılmaktadır.

TABLO 12: Mersin ilinde Genel Arazi Varlığının Kullanım Biçimlerine Göre Dağılımı

CİNSİ	2005		2006		2007		2008		2009	
	Hektar	%	Hektar	%	Hektar	%	Hektar	%	Hektar	%
1-Tarla	280.301	69.0	266.086	65.5	253.79	62.5	245.16	60.4	247.835	61
2-Bahçe	49.788	12.3	51.049	12.6	54.536	13.4	61.434	15.1	57.255	14.1
a Meyve	26.132		26.343		27.954		34.496		30.216	
b Turunçgil	23.656		24.706		26.582		26.938		27.039	
3-Bağ	20.889	5.1	21.038	5.2	22.208	5.5	21.309	5.2	23.470	5.8
4-Sebze	36.342	9.0	35.675	8.8	36.47	9	32.491	8	32.329	8
a Açık	25.266		24.034		23.951		23.585		23.694	
b Örtü Altı	11.076		11.641		12.519		12.700		12.921	
5-Zeytin	9.796	2.4	23.296	5.7	30.121	7.4	36.728	9	36.227	9
6-Delice	2.856	0.7	2.856	0.7	2.856	0.7	2.856	0.7	2.856	0.7
7-Sakızlık	6.000	1.5	6.000	1.5	6	1.5	6	1.5	6.000	1.5
8-Süs Bitkileri	28	0.01	32		18		22		28	
TOPLAM	406.000		406.000		406.000		406.000		406.000	

KAYNAK: Mersin İl Tarım Müdürlüğü - 2009

3.1.2 Sosyo-Ekonomik Yapı

3.1.2.1 Nüfus Yapısı

31 Aralık 2009 tarihi itibarıyla Türkiye nüfusu 72.561.312 kişidir (Tablo 13). 2009 yılında Türkiye'nin yıllık nüfus artış hızı binde 14,5 olarak gerçekleşmiştir. 2008 Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi kapsamındaki sayım sonuçlarına göre 1.602.908 kişi olan Mersin nüfusu, 2009 yılı sayım sonuçlarına göre 1.640.888 kişiye yükselmiştir. Mersin ilinin tarım ve ticari gelişimi buraya olan göç oranını yükseltmektedir (Tablo 14).

TABLO 13: Türkiye-Mersin Nüfus Karşılaştırmaları

	Toplam			İl ve İlçe Merkezleri			Belde ve Köyler		
	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın
Türkiye	72.561.312	36.462.470	36.098.842	54.807.219	27.589.487	27.217.732	17.754.093	8.872.983	8.881.110
Mersin	1.640.888	823.453	817.435	1.270.621	637.385	633.236	370.267	186.068	184.199

KAYNAK: TÜİK-2009

TABLO 14: Genel Nüfus Sayımları ve Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemine Göre Nüfus Göstergeleri

	1980		1990		2000		2009	
	Türkiye	Mersin	Türkiye	Mersin	Türkiye	Mersin	Türkiye	Mersin
Toplam Nüfus	44.736.957	843.931	56.473.035	1.266.995	67.803.927	1.651.400	72.561.312	1.640.888
Kent Nüfusu	19.650.914	424.582	33.326.079	787.311	44.020.917	999.262	54.807.219	1.270.621
%	43,9	50,3	59	62,1	64,9	60,5	75,5	77,43
Kırsal Nüfus	25.086.043	419.349	23.146.956	479.684	23.783.010	652.138	17.754.093	370.262
%	56,1	49,7	41	37,9	35,1	39,5	24,5	22,57

KAYNAK: TÜİK Nüfus İstatistikleri

Nüfus göstergelerine baktığımızda Türkiye ile paralel olarak Mersin ilinde de yıllar itibarıyla kent nüfusu oranı artarken kırsal nüfus oranı azalan bir seyir izlemektedir.

Türkiye nüfusunun % 2.24'ü olan 1.640.888 kişi Mersin'de yaşamaktadır. Mersin, Türkiye genelinde nüfus yoğunluğu bakımından 9. sırada yer almaktadır Mersin'in nüfusu son 81 yılda % 658'lik bir artış göstermiştir. Nüfusun % 77.43'ü şehirde, % 22.57'si de kırsalda yaşamaktadır. 1927 yılında 211 bin 543 olan il nüfusu, 1965 yılında 511 bin 273'e yükselirken, 1980 yılındaki nüfus sayımında da 843.931'e ulaşmıştır. 2000 yılında 1 milyon 651 bin 400 olan kent nüfusu, 2007 yılında 1 milyon 595 bin 938'e gerilerken, son yapılan Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi verilerine göre de 2009 yılında Mersin nüfusu 1.640.888'e yükselmiştir.

TABLO 15 : Türkiye ve Mersin il-ilçe, Belde-Köy Nüfus Kıyaslaması ve Artış Hızı

	Toplam		İl ve İlçe merkezleri		Belde ve köyler		Yıllık nüfus artış hızı (%)	
	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009
Toplam	71.517.100	72.561.312	53.611.723	54.807.219	17.905.377	17.754.093	13.10	14.50
Mersin	1.602.908	1.640.888	1.229.431	1.270.621	373.477	370.262	4.36	23.42

KAYNAK: TÜİK-2009

1945 yılına kadar Mersin'in nüfus artış hızı Türkiye nüfus artış hızının altında seyrederken, 1945' den itibaren Türkiye nüfus artış hızının üstünde gerçekleşmiştir. 2009 yılına baktığımızda Akdeniz Bölgesi' nin toplam nüfusunun 8 milyon 585 bin 987 olduğu, Mersin ilinin 1 milyon 640 bin 888 nüfusuyla bölge nüfusunun yüzde 18.67'sini barındırdığı görülmektedir

Şehirleşme açısından bakıldığında bölgede % 87.02'lik oranla Adana 1. sırayı alırken, % 75.5 ile de Mersin 2. sırada bulunmaktadır.

Kentteki şehirleşme oranı hem ülke, hem de bölge ortalamasının üstündedir. Nüfus büyüklüğü açısından Mersin, Türkiye genelinde 9. sırada, Akdeniz Bölgesi'nde ise 3. sırada yer almaktadır. Mersin ilinde tarımda istihdam edilen nüfus ise toplam istihdamın % 55' ini oluşturmaktadır. Çalışan kadın nüfusunun ise % 71' i tarımda istihdam edilmektedir.

TABLO 16: İlçelere Göre 2008-2009 Nüfus Kıyaslaması

İlçeler	Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi 2008 Nüfus Sayımı			Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi 2009 Nüfus Sayımı		
	Şehir	Köy	Toplam	Şehir	Köy	Toplam
Mezitli	111.176	11.398	122.574	119.092	11.358	130.450
Akdeniz	276.757	6.254	283.011	284.333	6.130	290.463
Yenişehir	176.564	5.682	182.246	186.967	5.071	192.038
Toroslar	243.197	24.230	267.427	251.838	24.014	275.852
Anamur	33.935	29.076	63.011	34.227	28.475	62.702
Aydıncık	8.101	3.531	11.632	8.004	3.647	11.651
Bozyazı	15.618	10.718	26.336	15.615	10.680	26.295
Çamlıyayla	3.335	7.223	10.558	2.861	6.986	9.847
Erdemli	43.647	81.434	125.081	45.241	80.150	125.391
Gülnar	8.826	21.478	30.304	8.357	22.084	30.441
Mut	29.477	35.125	64.602	28.966	34.707	63.673
Silifke	50.327	62.138	112.465	51.684	61.720	113.404
Tarsus	228.471	75.190	303.661	233.436	75.245	308.681
TOPLAM	1.229.431	373.477	1.602.908	1.270.621	370.267	1.640.888

KAYNAK: TÜİK-2009

3.1.2.2 Eğitim

Mersin'de 29 okul öncesi, 540 ilköğretim okulu, 142 ortaöğretim olmak üzere toplam 711 okul mevcuttur. İlköğretim ve Liseler bünyesinde 427 anasınıfı mevcuttur. Bu okullarda toplam 17.593 öğretmen, 353.333 öğrenciyi eğitim ve öğretim vermektedir.

TABLO 17: Yıllık Eğitim Verileri Karşılaştırması

	OKUL SAYISI	DERSLİK SAYISI	ÖĞRENCİ SAYISI	ÖĞRETMEN SAYISI	
2006-2007	Okul Öncesi	18	97	16.690	470
	İlköğretim	532	7.171	247.538	9.524
	Ortaöğretim	164	2.385	76.633	4.599
	TOPLAM	714	9.653	340.861	14.593
2007-2008	Okul Öncesi	24	126	20.002	516
	İlköğretim	535	7.322	245.019	9.706
	Ortaöğretim	172	2.382	73.832	4.783
	TOPLAM	731	9.830	338.853	15.005
2008-2009	Okul Öncesi	26	141	21.024	548
	İlköğretim	539	7.658	240.789	11.331
	Ortaöğretim	180	2.481	81.662	5.241
	TOPLAM	745	10.280	343.475	17.120
2009-2010	Okul Öncesi	29	164	22.867	792
	İlköğretim	540	7.744	241.573	10.910
	Ortaöğretim	142	2.584	88.893	5.373
	Çıracılık, Rehberlik Araş. Mrk., Halk Eğt. Mrk., yurt dış öğrt, Özel eğt ve İl ilçe emri				518
	TOPLAM	711	10.492	353.333	17.593

KAYNAK: Mersin İl Milli Eğitim Müdürlüğü, 2010

Mersin’de 1 Devlet Üniversitesi (Mersin Üniversitesi) ve iki özel üniversite (Çağ Üniversitesi, Toros Üniversitesi) bulunmaktadır. Mersin Üniversitesinde 11 fakülte, 7 Yüksekokul, 10 Meslek Yüksek Okulu ve 4 Enstitü, 13 Araştırma Merkezi, 1 Devlet Konservatuarı bulunmaktadır. Öğrenci sayısı 21.190, akademik personel sayısı 1.245’dir. Toros Üniversitesi’nde 4 Fakülte, 3 Yüksekokul, 2 Enstitü; Özel Çağ Üniversitesinde 3 fakülte, 1 Yüksek okulda toplam 1.112 öğrenci, 66 akademik personel bulunmaktadır. Ayrıca Selçuk Üniversitesine bağlı Taşucu Meslek Yüksek Okulu mevcut olup 1.200 öğrencisi, 18 akademik personeli vardır. İlin okuryazarlık oranı % 89,16’dır. Bu %87.32 olan Türkiye ortalamasının biraz üzerindedir (MEB, Mersin-2010).

3.1.2.3 Sağlık

Mersin İli Sağlık Müdürlüğü, tüm kadrosuyla tedaviye yönelik sağlık hizmetlerinin yanı sıra sağlık eğitim-öğretim görevlerini yürütmektedir. Hastane ve sağlık merkezlerinde toplam 6.614 personeliyle; ayakta ve yatarak tedavi hizmetleri, sağlık ocakları ve dispanserlerde de tedavi edici hizmetler verilmektedir. Bu kapsamda anne ve çocuk sağlığı hizmetleri, aşılar, aile planlaması, bulaşıcı hastalıkların önlenmesi, takibi ve çevre sağlığı hizmetleri yer almaktadır. Mersin ilinin sağlık hizmetlerini 12 devlet, 1 Üniversite ve 6 adet özel hastane, 132 Sağlık Ocağı, 3 Halk Sağlığı Laboratuvarı, 4 adet Verem savaş Dispanseri, 2 adet Ana Çocuk Sağlığı ve Aile Planlama Merkezi, 1 adet Sıtma Birimi, 88 adet Sağlık Evi ile hizmet verilmektedir.

TABLO 18: Mersin Sağlık Personelinin Sayısal Dağılımı

	2007	2008	2009
Uzman Hekim	497	486	516
Pratisyen Hekim	670	661	679
Diş Hekimi	368	379	388
Hemşire	1.724	1.694	1.721
Sağlık Memurları	218	236	1.408
Ebe	1.350	1.325	1.319
Eczacı	579	578	583
TOPLAM	5.406	5.359	6.614

KAYNAK: Mersin İl Sağlık Müdürlüğü

Yıllara göre yatak kapasitesinde artmalar ve azalmalar görülmektedir. Bu özel hastanelerin açılmasıyla yatak başına düşen hasta sayısında iyileşmeler görülmektedir.

TABLO 19: Kamu ve Özel Hastane Yatak Sayısı

Hastane Sayısı	Kamu		Özel		Toplam Yatak Sayısı
	Hastane Sayısı	Yatak Sayısı	Hastane Sayısı	Yatak Sayısı	
12		2972	4	204	3176
12		2977	4	176	3153
14		3072	4	127	3199
13		2741	5	187	2928
12		2762	6	166	3218
13		2912	8	269	3181

KAYNAK: TÜİK –Mersin İl Sağlık Müdürlüğü

Tarım sektöründe çalışan kişiler çok yoğun olmamakla birlikte ilaç zehirlenmesi, güneş çarpması ve buna benzer vakalar ile hastanelere kaldırılmışlardır. Burada bir önemli etkende çiftçilerin eğitimi konusudur. Eğitimsiz ve bilinçsiz ilaç, kimyevi gübre ve benzeri maddelerin kullanımı bu vakalarda artış göstermektedir (Mersin İl Sağlık Müdürlüğü–2010).

3.1.2.4 Mersin Serbest Bölgesi

Mersin Serbest Bölgesi Türkiye'deki 19 serbest bölge içinde işlem hacmine göre dördüncü sıradadır. Yıllık ticaret hacmine baktığımız zaman Türkiye toplamı 17.756.882.000 ABD \$ olan hacim içerisinde Mersin Serbest Bölgesi 1.918.637.000 ABD \$ ile % 10.80'lik bir paya sahiptir. Mersin Serbest Bölgesi, tüm yatırımcılar için büyük uluslararası pazarlara (Orta Doğu, Kuzey Afrika, Doğu ve Batı Avrupa, Rusya ve eski Sovyet Cumhuriyetleri) yakınlığı sebebiyle bir cazibe merkezdir. Bölge, Mersin Limanının yanına kurulmuş olup, kendi rıhtımları vardır. Arazisi kamuya ait olup, tüm altyapı devlet tarafından yapılmıştır. İçindeki tüm hizmetler MESBAŞ Mersin Serbest Bölge İşleticisi Anonim Şirketi tarafından verilmektedir. Her türlü toptan ticarete (alım-satım) olduğu gibi, her çeşit hafif sanayi üretimine (elektronik, optik, makine, yedek parça, tekstil, hazır giyim, vs) Paketleme, montaj, depoculuk, bakım ve onarım olanağı sağlamaktadır. Gerek bölgede üretilen malların gerekse dışarıdan bölgeye gelen malların yerli pazarlara herhangi bir kısıtlama olmaksızın sevkine olanak sağlar. Türkiye'den temin edilen tüm ham, yarı ve tam mamül mallar ve Türkiye'de üretilen zirai malların bölgeye cazip ihraç fiyatlarıyla gönderilmesi mümkündür. Üretim firmaları için hizmet ve idari alanlarda gerekli tüm personel ihtiyacı, şehirden kolaylıkla sağlanmaktadır. Yatırımcılar diğer ülkelere oranla daha yüksek kalitede işgücünü daha ucuza bulabilmektedirler.

3.1.2.4.1 Tanım ve Amacı

- Bölgenin Toplam Brüt Alanı: 36.322 m²
- Bölgenin Net Parsel Alanı: 570.887m²
- Kiraya Verilen Toplam Alan: 546.347m²
- Kiraya Verilebilir Toplam Alan: 24.540 m²

Kaynak: Mersin Serbest Bölge Genel Müdürlüğü

Serbest Bölgeler buldukları ülkenin siyasi sınırları içinde yer alan fakat dış ticaret, vergi ve gümrük mevzuatı açısından gümrük hattı dışında sayılan bölgelerdir. Serbest Bölgelerde sınıflı ve ticari faaliyetler için ülkede sağlanandan daha geniş muafiyet ve teşvikler tanınır. Türkiye'de Serbest Bölgeler Türkiye Gümrük Bölgesi'nin parçası olmakla beraber; Serbest Dolaşımda olmayan herhangi bir gümrük rejimine tabi tutulmadığı; gümrük vergisi, ticaret ve kambiyo uygulamaları bakımından Türkiye gümrük bölgesi dışında kabul edildiği; serbest dolaşımdaki eşyanın ise çıkış rejimi hükümlerine tabi tutularak konulduğu yerlerdir.

Serbest Bölgelerin kurulma amacı yabancı sermaye yatırımlarını ve dış ticareti arttırmak, yerli üreticilerin dünya piyasalarındaki fiyattan girdi temin etmelerini sağlayarak uluslararası rekabet güçlerine

katkıda bulunmak, ihracata dönük sanayilerin gelişmesini teşvik ederek ihracatı arttırmak, döviz girişini arttırmak, yeni iş imkânları yaratarak istihdam sorununun çözümüne yardımcı olmak, gelişmiş üretim ve yönetim tekniklerinin yurtdışından getirilmesiyle ekonomik standartları yükseltmektir.

3.1.2.4.2. Teşkilatlanma

Mersin Serbest Bölgesi'nde Mersin Serbest Bölge Müdürlüğü, Serbest Bölge Gümrük Müdürlüğü, Serbest Bölge Gümrük Muhafaza Müdürlüğü, Serbest Bölge Emniyet Amirliği ile birlikte İşletici Kuruluş olan MESBAŞ (Mersin Serbest Bölge İşleticisi A.Ş.) ve MESBAK (Mersin Serbest Bölge Kullanıcıları Derneği) görev yapmaktadır.

3.1.2.4.3. Kamu Yatırımları

Mersin Serbest Bölgesi arazisi devlete ait olup; bölgenin modern altyapısı da yine devlet tarafından yapılmıştır. Bölge, bir özel şirket olan MESBAŞ-Mersin Serbest Bölge İşleticisi A.Ş. tarafından işletilmekte ve tüm hizmetler bu şirket tarafından verilmektedir.

Bölgede Yap-İşlet-Devret modeli uygulanmaktadır. Mersin Serbest Bölgesi'nde ticaret, üretim, depolama/kiralama, bakım/onarım, montaj/demontaj, paketleme/ambalaj değiştirme ve bankacılık/sigortacılık faaliyetleri yürütülebilmektedir.

3.1.2.4.4. Kullanıcıların Yapmış Olduğu Yatırım

Mersin Serbest Bölgesi'nin mevcut toplam alanı (1. Kısım) 776.000 m² olup, bu alanın yollar, altyapı alanları ve yeşil alanlar dışında kalan toplam 532.000 m²'lik bölümü yatırım alanı olarak değerlendirilmiştir. Hâlihazırda, belirtilen yatırım alanının tümü kullanıcı firmalara tahsis edilmiştir. Bu anlamda, bölgede kiraya verilebilecek boş alan yoktur.

Bölge'ye oluşan ve oluşması beklenen talepleri karşılamak amacıyla, iki yeni genişleme alanı tahsis edilmiş durumdadır. Bunlardan ilki (MSB 2. Kısım), 45.000 m²'lik yatırım alanının 40.000 m²'lik alanı 2009 yılında tamamlanmıştır. 5.000 m² lik alanın tamamlanması 2010 yılının ikinci yarısında gerçekleşmiş olacaktır. İkinci genişleme alanı ise (MSB 3. Kısım), mevcut 1. Kısım'ın Doğu bitişiğinde yer almaktadır. Bu bölgenin toplam alanı 370.000 m² ve yatırım alanı ise 280.000 m²'dir. 3. Kısım genişleme alanının fizibilite çalışması devam etmektedir. Serbest Bölge genişleme alanları aşağıdaki tabloda gösterilmektedir. Firmaların yapmış oldukları yatırım harcamaları 88.221.283 \$ seviyesindedir. İskân ruhsatı sayısı 555'tir.

3.1.2.4.5. Faaliyet Ruhsat Sahibi Kuruluşlar

Mersin serbest bölgesinde yerli ve yabancı yatırımcıların yıllar içerisindeki seyrine baktığımızda yatırımlarda genel anlamda bir düşüş gözlenmektedir. 2001 yılında 538 olan yatırımcı sayısı 2009 yılına gelindiğinde 487'ye düşmüştür. 2001 yılındaki yerli yatırımcı sayısı 164 iken 2009 yılında bu sayı 251'e çıkmış yine aynı 2001 yılında yerli kiracı sayısı 254 iken 2009 yılında 184'e düşmüştür. Yabancı yatırımcı sayısı ise 2001 yılında 32 iken 2009 yılında 23'e düşmüştür. Yabancı kiracı sayısı ise 2001 yılında 88 iken 2009 yılında 29'a düşmüştür. Burdaki sıkıntılar büyük oranda ekonomik koşullar ve krizlerden kaynaklanmaktadır.

TABLO 20: Faaliyet Ruhsat Sahibi Kuruluşlar

YILLAR	YERLİ			YABANCI			GENEL TOPLAM
	Kiracı	Yatırımcı	TOPLAM	Kiracı	Yatırımcı	TOPLAM	
2001	254	164	418	88	32	120	538
2002	233	178	411	74	37	111	522
2003	258	164	422	77	37	114	536
2004	272	167	439	84	34	118	557
2005	236	173	409	55	27	82	491
2006	193	165	358	61	34	95	453
2007	191	157	348	60	34	94	442
2008	189	250	439	27	20	47	486
2009	184	251	435	29	23	52	487

KAYNAK: Mersin Serbest Bölge Md.

TABLO 21: 31.12.2009 Tarihi İtibariyle Mersin Serbest Bölgesi İstihdam Dağılımı

	T.C.	Yabancı	Toplam
TOPLAM	6.198	21	6.219

KAYNAK: Mersin Serbest Bölge Müdürlüğü

3.1.2.4.6. Ticari Faaliyetler

Serbest Bölge ticaret hacmi dağılımına baktığımız zaman Türkiye'den bölgeye tarımsal alanda 7.794.969 \$ işlem olmuştur. Türkiye'den bölgeye yapılan toplam işlem hacminin % 3.26'sı kadar tarımsal faaliyetlerdir. Bölgeden Türkiye'ye yapılan tarımsal işlem tutarı ise 4.368.850 \$'dır. Bölgeden Türkiye'ye yapılan toplam işlem hacminin % 1.20'si kadar tarımsal faaliyetlerdir. Yurtdışından bölgeye 35.991.778 \$ tarımsal işlem olmuştur. Bu rakam yurtdışından bölgeye yapılan toplam işlem hacminin % 5.37 kadardır. Bölgeden yurtdışına yapılan tarımsal işlem 45.554.792 \$'dır. Bu tutar bölgeden yurtdışına yapılan toplam işlem hacminin % 7.05'i kadardır. Serbest bölge ticari faaliyetlerinde tarımsal tutar toplamda 93.710.391 \$ olarak gerçekleşmiştir. Bu tutar serbest bölge toplam ticaret hacminin % 4.88'i kadardır.

TABLO 22: Yıllar İtibariyle Toplam Ticaret Hacmi 2000-2009 (\$)

Yıllar	Türkiye'den Bölgeye	Bölgeden Türkiye'ye	Yurtdışından Bölgeye	Bölgeden Yurtdışına	Toplam
2000	108.616.412	647.258.423	762.986.470	248.993.006	1.767.854.311
2001	92.025.011	471.694.842	527.510.645	246.559.569	1.337.790.067
2002	118.254.882	520.558.964	658.194.544	346.131.748	1.643.140.138
2003	228.653.332	869.677.229	1.114.634.997	553.346.211	2.766.311.769
2004	214.639.246	826.134.528	1.078.632.845	600.608.967	2.720.015.585
2005	202.047.577	566.079.313	792.808.540	567.245.353	2.128.180.782
2006	220.728.753	494.774.673	649.055.007	519.446.325	1.884.004.759
2007	306.653.957	663.330.926	898.422.429	687.923.582	2.556.330.893
2008	313.268.178	700.334.489	913.409.038	710.936.416	2.637.948.122
2009	238.687.103	364.953.413	669.403.794	645.592.821	1.918.637.131
TOPLAM	2.043.574.453	6.124.796.799	8.065.058.310	5.126.783.999	21.360.213.557

KAYNAK: Mersin Serbest Bölge Md

TABLO 22 a: MERSİN SERBEST BÖLGESİ TİCARET HACMİ DAĞILIMI AYLIK RAPORU (\$)
(01.01.2009 – 31.12.2009)

ISIC Kodu	Adı	Türkiye'den Bölge	Bölgeden Türkiye	Yurtdışından Bölge	Bölgeden Yurtdışı	Toplam
1	TARIM VE ORMANCILIK	4.037.520	1.862.257	33.822.864	41.606.310	81.328.952
2	BALIKÇILIK	3.757.449	2.506.593	2.168.914	3.948.482	12.381.439
3	MADENCİLİK VE TAŞOCAKÇILIĞI	4.977.647	186.508	2.988.126	7.834.828	15.987.110
4	İMALAT	224.111.842	360.390.532	628.380.710	591.366.620	1.804.249.705
5	ELEKTRİK, GAZ	0	0	0	0	0
6	İŞ FALİYETLERİ	0	0	0	0	0
7	SOSYAL, TOPLUMSAL VE KİŞİSEL HİZMETLER	0	0	0	0	0
8	TOPTAN VE PARAKENDE TİCARET	1.802.645	7.522	2.043.178	836.578	4.689.923
TOPLAM		238.687.103	364.953.412	669.403.794	645.592.821	1.918.637.131

KAYNAK: MESBAŞ-2009

3.1.2.4.7. Serbest Bölge Liman Faaliyetleri

Mersin Serbest Bölgesi 542 metre uzunluğunda olup 4 geminin yanaşabileceği özel bir limana sahiptir. Limanın manipülasyon alanı 54.084 m² dir. MESBAŞ tarafından işletilen limanımızda 2009 yılı sonu itibarıyla 1.117.000 ton malın yükleme boşaltma işlemi gerçekleşmiştir. 2009 yılında limana yanaşan gemi sayısı 364'dür.

3.1.2.5. Ulaşım – Haberleşme

Lojistik:

350 milyondan fazla nüfusa sahip bir bölgenin dünyaya açılma kapısı olan Türkiye'de taşımacılık ve lojistik son yıllarda yıldızı parlayan sektörlerin başında gelmektedir.

Türkiye'de 15-20 milyar Dolar'lık bir lojistik pazarının olduğu belirtilmektedir. Diğer taraftan mevcut potansiyelin bunun çok üstünde olduğu gözlemlenmektedir. Gerek içinde yer aldığı coğrafyanın, gerekse Türkiye'nin dış ticaret hacminin artması, lojistik sektöründeki yatırım ihtiyacını beraberinde getirmektedir. Bu nedenle Türkiye pazarı yalnızca Türk şirketler için değil Avrupalı, Amerikalı ve çokuluslu şirketler için önemli bir konuma gelmiştir.

Mersin ilinde karayolu, denizyolu, demiryolu ve il merkezine 69 km. mesafede bulunan Adana Şakirpaşa Havalimanı ile de havayolu taşımacılığı yapılmaktadır. Bunun yanı sıra Mersin'e yapılacak Uluslar arası havaalanı projesinin Bakanlar Kurulu tarafından onaylanması ve yapımına başlanacak olması Mersin İli için lojistik anlamda önemini bir kez daha artırmaktadır. Serbest bölge ve limanda yapılan yükleme ve boşaltmalar ile il ekonomisinde önemli bir yeri olan tarımsal ürünlerin dağıtımı da ağırlıklı olarak karayolu ile yapılmaktadır. Doğu Anadolu Bölgesi, Güneydoğu Anadolu Bölgesi, İç Anadolu Bölgeleri ithalat ve ihracat faaliyetlerini gerçekleştirmek için Mersin Limanı'nı kullanmaktadır. Ayrıca Ortadoğu ülkeleri ve Orta Asya Türk Cumhuriyetleri'ne, ABD ve AB ülkelerine ithalat-ihracat ve bu ülkelere transit yük taşımacılığı Mersin Limanı'ndan yapılmaktadır.

Mersin Limanı'na hat bağlantısı bulunan demiryolu ve denizyolu ile gelen transit yükler, Ortadoğu ülkeleri ve Orta Asya Türk Cumhuriyetleri'ne taşınmaktadır.

1948 yılında faaliyete başlayan Mersin Limanı'nın yıllık gemi kabul kapasitesi 3.273'dür.

Mersin Limanı'nın yükleme boşaltma tonajları, 2009 Ocak-Kasım döneminde, bir önceki yılın aynı dönemine göre % 6 artarak 19.440.490 tona yükselmiştir. Aylık bazda Mersin Limanı yükleme boşaltma incelendiğinde, yine geçen yılın aynı dönemine göre, yükleme % 45, boşaltma % 10, toplam yük trafiği % 24 artmıştır.

Bunun yanı sıra üniversite, iş geliştirme merkezi, teknoloji parkı, organize sanayi bölgesi, etkin sivil toplum kuruluşları ve bu kurumların arasında gelişmekte olan işbirliği Mersin için artı bir durumdur. Temeli atılan Kars-Tiflis-Bakü Demiryolu Hattı'nın Akdeniz'e açılan en önemli ayağını Mersin Limanı oluşturacaktır.

Mersin'de 3 bin dönümlük alanda “**Lojistik Merkez**” kurulması çalışmaları, bu bölgeyi Türkiye'nin en önemli lojistik üssü haline getirecektir.

Karayolu: 2008 yılı sonu itibariyle Mersin, İl yolu, Devlet yolu, Otoyol ve köy yolu olmak üzere toplam 6.310 km karayoluna sahiptir. Mersin'in 052, 400 ve 715 nolu karayolları ile diğer illerle ve komşu ülkelerle bağlantıları vardır. 052 nolu karayolu otoyol olup 3 gidiş, 3 geliş olmak üzere 6 şerittir. Mersin'i doğu ve kuzey bölgeleriyle birbirine bağlar. D-400 nolu karayolu sahil boyunca uzanır. Yer yer 2 gidiş, 2 dönüş olmak üzere 4 şeritlidir. 715 nolu karayolu, Silifke üzerinden kuzey bölgeleriyle ulaşımı sağlar. Mersin'den Türkiye'nin her yerine düzenli otobüs seferleri vardır. Bölgemizde yurtiçi ve uluslararası yük taşımacılığı yapan çok sayıda firma mevcuttur.

Havayolu: İlimiz Adana Şakirpaşa Havalimanı'nı kullanmaktadır. İstanbul Atatürk Havalimanı–Adana Şakirpaşa Havalimanı arası 787 km, Ankara Esenboğa Havalimanı–Adana Şakirpaşa Havalimanı arası 443 km, Adana–Mersin arası karayoluyla 65km'dir. Adana Şakirpaşa Havaalanından Türk Hava Yolları uçaklarıyla tarifeli olarak günlük iç ve dış seferler yapılmaktadır. Ayrıca, charter seferleri de vardır. Türk Hava Yolları'nın 70'den fazla uluslararası havaalanı ve 35 iç havaalanı ile düzenli bağlantısı vardır. Türk Hava Yolları dışında 300 yabancı havayolu şirketinin de Türkiye ve bu arada Adana Şakirpaşa Havaalanı ile doğrudan ve aktarmalı bağlantısı bulunmaktadır. Mersin'e havaalanı yapılmasıyla ilgili kamulaştırma kararı Resmi Gazete'de yayınlanmıştır. Resmi Gazetede Bakanlar Kurulu kararıyla Kargılı'da Havalimanı yapılmasıyla ilgili acele kamulaştırma yetkisinin karar altına alındığı metni yayınlanmıştır. Yetkililerce, havaalanı inşaatına bu yıl içinde başlanacağını başlangıçta 5 milyon, uzun vadede 50 milyon yolcu kapasiteli Türkiye'nin en büyük üç bölgesel havalimanından birinin Mersin'e yapılacağı açıklanmıştır. Havaalanınının 3 bin 500 m boyunda, 60 m. genişliğinde bir pist olması planlanmıştır. Havaalanınının bölgemiz için başta turizm olmak üzere, tarım ürünlerinin ihracatı gibi birçok konuda bölgeye fayda sağlayacağı öngörülmektedir.

Demiryolu: İlimiz, Devlet Demiryolu ağına doğuda Yenice İstasyonu üzerinden bağlanmaktadır. Yenice üzerinden Kuzeyden Orta Anadolu'ya, doğuda Adana üzerinden Güneydoğu illeri ile Suriye ve Irak'a bağlantı vardır. Adana–Mersin–İskenderun arasında düzenli banliyö seferleri yapılmaktadır.

Denizyolu: Akdeniz'in ve Türkiye'nin en büyük limanlarından biri olan Mersin Limanı'ndan dünyanın tüm büyük limanlarına yük ve yolcu taşımacılığı yapılmaktadır. Ayrıca limanın yanında 1986 yılında kurulan Türkiye'nin ilk Serbest Bölgesi , Petrol Ofisi ve NATO'ya ait özel rıhtımlar mevcuttur. 2007 yılına kadar TCDD tarafından işletilen liman 2007 yılında özelleştirilip şu an PSA-Akfen grubu tarafından işletilmektedir.

Taşucu Limanı'ndan KKTC'ye yük ve yolcu taşımacılığı yapılmaktadır. Gerektiğinde, SEKA Müessesesi Özel Limanından da yararlanılmaktadır.

Yat limanları bir zincir şeklinde bağlantı sağlamaktadır. Bunlar; doğudan batıya doğru Mersin, Kumkuyu, Taşucu, Hacıışaklı, Aydıncık, Bozyazı ve Anamur'dur.

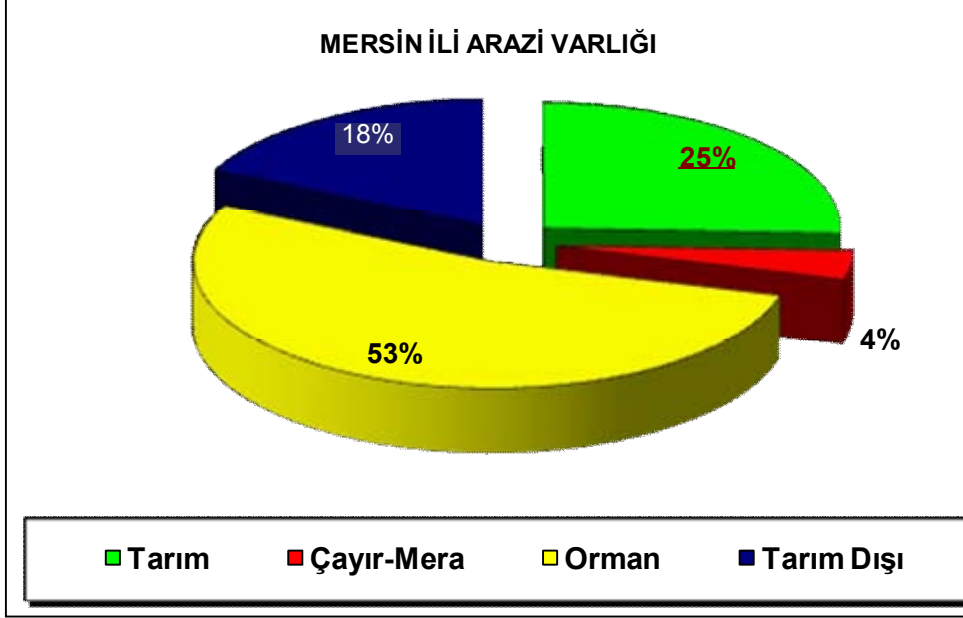
Haberleşme:

2009 yılı için Mersin'de gerçekleşen posta haberleşmesi ve telgraf hizmetlerine baktığımız zaman 2008 yılına göre rakamlarda önemli derecede artış görülmektedir. İlimizde ayrıca 10 adet televizyon kanalı, 34 adet radyo istasyonu, 97 adet gazete ve 7 adet dergi ve 17 adet ulusal basın kuruluşunun temsilcilikleri

bulunmaktadır. Haberleşme araçlarının tüm sektörlerde olduğu gibi tarım sektöründe de olan biten gelişmelerle ilgili haberlerin güncelliği sektör hakkında insanlara bilgiler vermektedir.

3.1.2.6. Ana Ekonomik Sektörler ve Faaliyetler

3.1.2.6.1. Tarım

Akdeniz Havza'sının içinde yer alan Mersin ili, 1.585.300 hektarlık yüzölçümü ile Türkiye'nin yüzölçümünün yaklaşık % 2'sini oluşturmaktadır. İl yüzölçümünün % 53'ünü orman arazisi, % 25'ini tarım arazisi, % 18'ini tarım dışı arazi oluştururken, % 4' ünü de çayır ve mera arazisi oluşturmaktadır. Mersin'de 100' ün üzerinde ticari olarak yetiştiriciliği yapılan bitki türü bulunmaktadır. Türkiye'de en erken kayısı ve en geç şeftali üretimi Mersin'de yapılmaktadır. Bu özelliği ile Mersin özel bir ekolojiye ve konuma sahiptir.

Mersin, tarımsal yönden “erkenci”, “orta mevsim” ve “geçci” olmak üzere her üç döneme yönelik üretimin yapıldığı nadir illerden birisidir. İlimizin sahil bölgesinde ağırlıklı olarak erkenci meyve tür ve çeşitleri, örtü altı sebzeçiliği, muz ve çilek üretimi yapılmaktadır. İlimizde yayla bölgelerde ihracata yönelik geç turfanda meyve ve sebze üretimi (domates, hıyar, şeftali) büyük önem taşımaktadır. Bununla birlikte turunçgil şehri olan Mersin'de diğer yörelerde yetişmeyen ürünlerle de çeşitliliği barındırmaktadır. Bu ürünlerden bazıları özellikle muz üretimi ve diğer subtropik ürünlerden avakado, kivi, çok az da olsa pepino bu ürünlerden bazılarıdır. Türkiye'de sebze üretiminin % 5'i Mersin'de yapılmaktadır. Türkiye örtü altı alanın % 24'ü, üretiminin ise % 26'sı, Türkiye yaş meyve üretiminin % 10'u, muz üretiminin % 72'si çileğin ise % 54'ü Mersin'dedir. Tarım teknolojisi ve altyapının yanı sıra tarımda insan kaynağının da hazır olduğu ilimizde Ris-Mersin Tarım Gıda Platformu, Ulusal Turunçgil Konseyi, Tarım-Gıda Teknoparkı, Araştırma Enstitüleri (Alata Bahçe Kültürleri Araştırma Enstitüsü ve Tarsus Toprak ve Su Kaynakları Araştırma Enstitüsü), Tarım Kredi Kooperatifleri, Ticaret Borsaları ve diğer örgütlenmelerle Mersin tarımının gelişimine katkı sunmaktadırlar.

TABLO 23: Hayvan Varlığı

Hayvanlar	Adet
Sığır	80.135
Koyun	256.596
Keçi	314.479
Arılı Kovan	146.960
Tavuk (yumurtacı)	858.315
Tavuk (Broiler)	4.921.832

KAYNAK: Mersin İl Tarım Müdürlüğü, 2010

Mersin tarımında hayvancılığın yeri bitkisel üretim kadar gelişme göstermemektedir. Büyükbaş ve küçükbaş hayvancılığı küçük işletmelerde yoğun olarak 50-100 baş ile sınırlı olarak yapılmaktadır. 2009 yılı büyükbaş hayvan varlığı 80.135 adet olarak kayıt altına alınmıştır. Koyun sayısı ise 256.596 adettir. Kanatlı hayvan sektörü hem maliyet hem pazar payı göz önüne alındığında İlde gelişim göstermiş ve kendi markalarını yaratmıştır. 2009 yılı kesime hazır tavuk sayısı (broiler) 4.921.832 adet iken yumurtacı tavuğun adedi ise 858.315'dir. Broiler tavuk üretimi ilimizde 6 dönem halinde yapılmaktadır. Yıllık tavuk üretimimiz bu durumda yaklaşık 30 milyon adede ulaşmaktadır. Balçılık da kendi içerisinde gelişim gösteren bir sektördür. 2009 yılı arılı kovan adedi 146.960'tır ve bal üretimi 2.676 tondur.

3.1.2.6.2. Sanayi

Türkiye' de 5 yılda bir yapılan işletme ve istihdam sayımına göre 2005 yılında Mersin'de KOSGEB veritabanına kayıtlı işletme sayısı 986 iken istihdam sayısı ise 17.299'dur. Türkiye genel toplamına oranı ise işletme sayısında % 2.12, İstihdamda % 1.94'dür. Bu işletme ve istihdamın işkollarına göre dağılımına baktığımız zaman gıda içki içecek ve tütün sanayinde 439 olan işletme sayısı ve bu işletmelerdeki istihdam ise 6.151 kişidir. Tekstilde 100'e yakın işletme mevcutken çalışan sayısı ise 9.000 civarındadır. Metal sanayinde 20 işletme mevcut iken çalışan sayısı 1.000 civarındadır.

TABLO 24: Kosgeb Veri Tabanına Göre İstihdam ve İşletme Oranları

	BİRİM	Mersin	TÜRKİYE
İşletme Sayısı	ADET	986	46.481
İstihdam	Kişi	17.299	890.394
Personel/İşletme Oranı	A/işl.	18	19

KAYNAK: Kosgeb, 2005

TABLO 25: İşkollarına Göre İşletme ve İstihdam Sayıları

FAALİYET KONUSU (NACE Koduna Göre)	Mersin	TÜRKİYE
(15-16) Gıda, İçki, İçecek, Tütün Sanayi		
İşletme Sayısı	439	17.511
İstihdam	6.151	382.180
(17-18-19) Tekstil, Örne, Konf. Deri Sanayi		
İşletme Sayısı	89	15.509
İstihdam	7.804	807.610
(20-36) Ahşap İşleme, Mobilya Sanayi		
İşletme Sayısı	59	2.763
İstihdam	1.074	75.513
(21-22) Kağıt, K. Ürünleri, Basım		
İşletme Sayısı	21	1.697
İstihdam	883	65.854
(24-25) Kimya, Petrol, Lastik, Plastik San.		
İşletme Sayısı	127	7.587
İstihdam	3.660	270.268
(26) Metal Dışı San. Ürünleri San.		
İşletme Sayısı	37	3.214
İstihdam	2.537	138.251
(27) Metal Sanayi		
İşletme Sayısı	20	1.768
İstihdam	822	106.387
(28-29-30-31-32-33-34-35) Metal Eşya, Ölçme, Makine San.		
İşletme Sayısı	176	12.713
İstihdam	4.641	496.764
(37-72) Diğer İmalat Sanayi		
İşletme Sayısı	4	772
İstihdam	39	24.494

KAYNAK: TOBB, 2005

**Aynı üretici birden fazla işkolunda faaliyet gösterdiğinden buradaki toplam sayısı kayıtlı üretici sayısından farklı çıkmaktadır.*

3.1.2.6.3. Hizmetler

Turizm

Mersin, tarihte, Tarsuslu Aziz Paul adı ile ve Mark Antuan'ın Kleopatra'ya evlenme hediyesi olarak Alanya ile Mersin arasındaki toprakları vermesi ile hatırlanır.

Mersin kıyılarının yaklaşık 108 km.lik bölümünü doğal kumsallar oluşturmaktadır. Bu plajlar kumsallarının ince ve temiz oluşu ve sualtı avcılığına uygun oluşundan dolayı tercih edilmektedir. Kulakköy, Taşucu, Susanoğlu, Kuruçay, Lamas, Yemişkumu, Kız Kalesi, Çeşmeli, Ören, Balıkova, İskele, Yenikaş, Ovacık, Büyük Eceli ve Anamur Plajları bunlardan bazılarıdır. Tarih ve arkeoloji tutkunları; Neolitik Dönemden itibaren günümüze kadar kesintisiz iskânın yaşandığı Viranşehir (Pompeipolis), Roma Dönemi'nde inşa edilmiş bir Roma kentidir. Hıristiyanlık Dönemi'nde papalık olmuş 525'de depremle yıkılmıştır. Nekropol (mezarlık) tiyatro, hamam, suyuolları, tapınak kalıntıları mevcuttur. Eski Cami, Osmanlı Dönemine ait (1870) önemli bir yapıdır. Çeşitli dönemlerde restorasyona tabi tutulmuştur. Roma Hamamı, ilginç mozaikleri ile büyük ziyaretçi kitlelerini ağırlamaktadır.

Kültür Turizm Koruma ve Gelişim Bölgeleri:

1-Mersin -Tarsus Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgesi

Bu bölge Tarsus İlçesinin güneyinde Akdeniz'e kıyısı olan bir bölgedir. Merkeze, çevresinde bulunan köy ve belde yollarından sağlanmaktadır. Ulaşım sorunu bulunmamaktadır. Turizm Merkezi olan bu bölgede 10 bin yatak kapasiteli oteller, tatil köyleri, golf sahaları ve diğer turizm tesislerinin kurulması için bakanlıktan onay çıkmıştır. Birkaç yıl sonra tamamlanacak olan bu tesislerle turizm Mersin'de daha hareketli bir sektör olacaktır.

2- Mersin-Tarsus Karboğazı Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgesi

Konumu ve Özellikleri: Gülek Kasabasından 5 km. asfalt, 8 km stabilize toplam 13 km'lik yol ile Karboğazi'na ulaşılmaktadır. Kış Sporlarının her çeşidinin yapılabilmesine müsait olan Karboğazi,Uluslararası Kayak Federasyonu'nun (FIS) Alp Disiplini kayak yarışmalarında istemiş olduğu pistin uzunluğu, çıkış ve varış arasındaki kot farkı ile diğer faktörlerin tamamına sahip bulunmakta, 3585 m.lik zirvesi ile 2000-3000 rakımları arasında bulunan 10 km.lik doğal kayak pisti, Ekim ayından itibaren Haziran ayına kadar 7-8 ay kaliteli kar tutma özelliği ile dağcıların, kayakçıların ve turizm yatırımcılarının cazibe merkezi olacaktır.

3- Turizmin Çeşitlendirilmesi

Turizm çağımızın en önemli sosyal, kültürel ve ekonomik olgularından biridir. Turizmin çeşitlendirilmesi "12 aya yayma politikası" ülke turizminde yeni arayışların başlangıcıdır. Turizmi 12 aya yaymak politikasını gerçekleştirebilmek için öncelikle ölü sezon tabirini ortadan kaldırmalı, turizmin sadece deniz, kum ve güneşten oluşmadığını kış aylarında da turizm faaliyetlerinin var olduğunu vurgulamak gerekir.

Fuar ve Kongre Turizmi:

Tarih ve Kültür hazinesi Mersin, heyecan verici imkânlar âleminin kapısı durumundadır. Akdeniz'in incisi Mersin toplantı, incentive turizm ve kongrelere şahane mekân konumundadır. Mersin, Avrupa ve Asya ülkelerine yakınlığı ve egzotikliği ile ideal bir destinasyondur. İstanbul, İzmir, Antalya ve Ankara'ya Adana üzerinden transfer bağlantısı ve direkt uçuş imkânıyla, Türk Havayolları ve diğer ulusal havayolu şirketlerince iki ile üç saat içinde ulaşılması mümkündür.

Dağ ve Kış Turizmi:

Mersin ve çevresinde kış turizmi ve kış sporlarına uygun yer olarak Torosların birçok bölümü belirlenmiştir. Orta Toros Dağları'nın bir bölümünü oluşturan Bolkar Dağı, Niğde ve Mersin arasında yer alıyor. Bolkar Dağı'nın kuzey yamaçları kayak yapmaya uygun olduğu gibi yüksek zirvelerine tırmanışlar için kulvarları bulunmaktadır. Mersin'de Aslanköy, Çamlıyayla kayak turizmi açısından elverişli yapısıyla turizm alanında hizmet verilebilir.

Yayla Turizmi:

Mersin'de yaz aylarında 35–45 derece nem oranı ise kıyı kesiminde %80–95 arasında değişmektedir. Bu sıcaklıkta nem özellikle Haziran, Temmuz, Ağustos hatta Eylül aylarında kıyı kesiminde yaşamayı oldukça güçleştirmektedir. Deniz kıyılarının kalabalığı, deniz kirliliği, gürültü, betonlaşma insanları doğa ile iç içe yaşamaya iten yeni bir turizm potansiyeli canlanmaktadır. Canlanan bu turizm yayla turizmidir. Yaylalarımızın pek çoğunda Elektrik, Su, PTT, Sağlık Ocağı ve Altyapı gibi hizmetler mevcuttur. İlimizde belli başlı yaylalar Çamlıyayla, Gözne, Soğucak, Kepirli, Kaş, Abanoz, Kırobası' dır.

Termal Turizmi:

Günümüzde suni ilaçların yanı sıra doğal şifalı su kaynakları tedavi şeklinde önem kazanmaktadır. İlimiz şifalı su kaynakları bakımından şanslı sayılabilecek bir il olmasına karşın bu kaynakların çoğu ilimiz ve ülke genelinde hizmet edebilecek şekilde düzenlenememiştir. İlimizde Güneysu-Güney Yolu içmesi 38 derece sıcaklıktaki müşhil etkili suyu, Tarsus İlçesi'nde çam ormanı içerisinde 16 derece sıcaklıktaki mide ve bağırsak hastalıklarına iyi gelen acı ve iyotlu suya sahip Keşbükü içmesi, Silifke İlçesi'nde 37 derece sıcaklıktaki romatizma ve deri hastalıklarına iyi gelen Saparca Ilicası bulunmaktadır.

İnanç Turizmi:

- **St. Paul Kilisesi:** Tarsus ilçe merkezinde Çarşıbaşı mevkiindeki St. Paul Kilisesi 1102 yılında St. Paul Katedrali olarak yapıldığı söylenmektedir.
- **St. Paul Kuyusu:** Tarsus ilçe merkezinde, Kızılmurat Mahallesi, Cumhuriyet Alanının yaklaşık 300 m. kadar kuzeyinde, eski Tarsus evlerinin yoğun olduğu bölgede, öteden beri St. Paulus'un

evinin yeri olarak kabul edilen bir avluda bulunan kuyu, St. Paulus Kuyusu olarak bilinir. Bu evin bahçesinde yakın zamana kadar yapılan küçük bir kazı çalışmasında bazı duvarlar ortaya çıkarılmıştır. St. Paulus'un Hıristiyanlık için önemine bağlı olarak, bu kalıntıların ve kuyunun çok eskiden beri kutsal sayılması, kentte yakın zamana kadar yaşayan Hıristiyan cemaatinin inancının izleri olarak yorumlanmaktadır.

- **Eshab-ı Kehf Mağarası:** Tarsus ilçesinin kuzey-batısında, 14 km. uzaklıkta yer alan Dedeler Köyündedir. Kuran-ı Kerim'de Kehf Suresinde sözü edilen mağara Müslüman ve Hıristiyanlarca kutsal sayılmaktadır.
- **Makam-ı Şerif Camii ve Daniyal Peygamberin Kabri**
- **Ulu Camii**
- **Bilal-i Habeş Makamı ve Mescidi**
- **Aya Tekla (Meryemlik - Hagia Thekla):** Silifke ilçesinin Taşucu Beldesi yolu üzerinde 4.km'den sağa dönülen 1 km.lik bir yolla ulaşılan bölge Hıristiyanlığın en eski ve en önemli merkezlerinde olan Meryemlik'e ulaşılır. Meryemlik'in tarihi Azize Thekla'nın buraya gelişi ile başlar. Yaklaşık M.S.50 yılında kurulmuştur.

Mağara Turizmi:

Mersin'de jeolojik hareketler ve aşınma sonucunda pek çok mağara oluşmuştur.

- **Cennet Çöküğü Mağarası:** Narlıkuyu Kasabası, Hasanlıler Mahallesiinde yer almaktadır. Bir yer altı deresinin oluşturduğu kimyasal erozyonla, tavanın çökmesi sonucu meydana gelmiş büyük bir çukurdur. Çukurun tabanında 260 metre uzunluğunda bir mağara vardır.
- **Cehennem Çukuru:** Narlıkuyu Kasabası, Hasanlıler Mahallesiinde Cennet Çöküğü ile yan yana bulunmaktadır. Bir yer altı deresinin oluşturduğu kimyasal erozyonla, tavanın çökmesi sonucu meydana gelmiş 130 metre derinliğinde büyük bir çukurdur.

- **Astım-Dilek Mağarası:** Silifke İlçesi Narlıkuyu Kasabası, Hasanlıler Mahallesiinde Cennet çöküğünün 300 metre güneybatısındadır. İçine helezonik demir bir merdivenle inilir. Birbirine bağlantılı, toplam uzunluğu 200 metreyi bulan galeriler çok ilginç şekilli dev sarkıt ve dikitlerle süslüdür.
- **Köşebükü Mağarası:** Anamur ilçesi Ovabaşı Köyündedir. İlçe Merkezine 9 km uzaklıktadır. 20.000 yıllık bir geçmişe sahip olan mağara 500 m² lik bir alana oturmuştur.
- **Çukurpınar Mağarası (Düden):** Anamur ilçesi, Sugözü Köyü hudutlarında yer alır. 1990 yılında bulunan ve Türkiye'nin en büyük mağarası olduğu söylenen bu mağaranın tahmin edilenden de büyük olabileceği söylenmektedir. Son araştırmalara göre 1450 metreye kadar inilmiştir. Şimdiki araştırmalara göre dünyanın ikinci büyük mağarasıdır. Henüz ziyaretçilere açılmamıştır.
- **Üğü Mağarası:** Anamur ilçesi, Güneybahşiş Köyündedir. İlçe Merkezine 12 km uzaklıkta olup, Toros Dağlarındadır. Mağara 3. zamanın miyosen devri kalkerlerinden oluştuğu ve mağaraya 3 metre çapında dairesel formda bir delikten girilmektedir. Mağara içi, birbirine geçit veren beş ayrı bölümlü olup, toplam 450 metre uzunluğundadır. Tavan yüksekliği 10–20 metredir.

- **Bicikli Mağarası:** Anamur ilçesi, Abanoz Yaylasındadır. Mağara 700 metre uzunluğunda ve yedi bölümden oluşmaktadır. İçindeki sarkıtların memeye benzemesi ve uçlarından su damladığı için Bicikli adı verilmiştir.

Aşağıda ye alan tablolarda konaklama tesisleri ve bu tesislerde konaklayan turist sayıları mevcuttur.

TABLO 26: Yatırım ve İşletme Belgeli Konaklama Tesisleri (2009)

İşletme Belgeli			Yatırım Belgeli			Toplam		
Tesis	Oda	Yatak	Tesis	Oda	Yatak	Tesis	Oda	Yatak
38	2.390	5.323	33	6.610	13.549	71	9.000	18.872

KAYNAK: Mersin İl Turizm Müdürlüğü

TABLO 27: Belediye Belgeli Konaklama Tesisleri (2009)

Tesis Sayısı	Oda Sayısı	Yatak Sayısı
290	5.107	12.567

KAYNAK: Mersin İl Turizm Müdürlüğü

TABLO 28: Konaklama Tesislerine Giriş Yapan Turist Sayısı (2009)

Yerli	Yabancı	Toplam
225.070	42.737	267.807

KAYNAK: Mersin İl Turizm Müdürlüğü

TABLO 29: Deniz Sınır Kapılarından Giriş Çıkış Yapanlar (2009)

Giriş			Çıkış		
Yerli	Yabancı	Toplam	Yerli	Yabancı	Toplam
112.193	16.850	129.043	120.210	18.421	138.631

KAYNAK: Mersin İl Turizm Müdürlüğü

TABLO 30: Müze ve Ören Yeri Ziyaretçi Sayıları (2009)

Yerli	273.973
Yabancı	136.639
Müze Karılı	2.257
TOPLAM	412.869

KAYNAK: Mersin İl Turizm Müdürlüğü

Turizmin gelişmesiyle birlikte tarımın gelişmesi ve tarımsal ürünlerin tüketimi de aynı paralellikte artacaktır. Turizmin gelişmesiyle birlikte yöredeki çiftlik evlerinin konaklamaya açılması, aile pansiyonculuğunun gelişmesi ve kır-tatil evlerinin kiralanması sonucu yöre halkının gelir seviyesinde artış sağlanacaktır. Turizm ile tarım mevsiminin aynı olması, tarımsal üretimi olumlu yönde etkileyecek ve turizme

bağlı oluşan ek talep tarımsal üretimi arttıracaktır ve hatta üretimdeki istikrarsızlığı giderecektir. Böylece tarımsal üretim alanları da genişleyecektir.

3.1.2.7. Ekonomik ve Sosyal Kalkınma Göstergeleri

TÜİK 2000 sayımına göre, İstihdam edilen nüfusun erkek ve kadın dağılımına baktığımız zaman, en yoğun kadın istihdamının tarım sektöründe olduğu görülmektedir. İlimiz tarım sektöründe çalışan personelin cinsiyet dağılımına bakıldığında 161.850 olan erkek istihdama karşılık 192.637 bayan çalışan bulunmaktadır. Tarımdan sonraki sektörlerdeki istihdam durumuna baktığımız hizmet alanında çalışanların yoğunlukta olduğunu görmekteyiz.

TABLO 31: Ekonomik Faaliyet ve Cinsiyete Göre İstihdam Edilen Nüfus

İstatistikî Bölge Birimleri		
Ziraat, Avcılık, Ormancılık ve Balıkçılık	E	161.850
	K	192.637
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	E	768
	K	28
İmalat Sanayi	E	39.210
	K	7.280
Elektrik, Gaz ve Su	E	1.336
	K	157
İnşaat	E	26.968
	K	406
Toptan ve Perakende Ticaret Lokanta ve Oteller	E	49.493
	K	7.892
Ulaştırma, Haberleşme ve Depolama	E	19.323
	K	1.442
Mali Kurumlar, Sigorta Taşınmaz Mallara Ait İşler ve Kurumları, Yardımcı İş Hizmetleri	E	10.053
	K	24.401
Toplum Hizmetleri, Sosyal ve Kişisel Hizmetler	E	66.806
	K	24.401
İyi Tanımlanmamış Faaliyetler	E	361
	K	82

KAYNAK: TÜİK-2000 Genel Nüfus Sayımı

TABLO 32: Mersin İli İş ve Cinsiyet Durumuna Göre İstihdam (+12)

İstatistikî Bölge Birimleri		
İlmi ve teknik elemanlar serbest meslek sahipleri ve bunlarla ilgili diğer meslekler	E	27.465
	K	15.493
Müteşebbisler, Direktörler ve üst kademe yöneticileri	E	6.058
	K	540
İdari personel ve benzeri çalışmalar	E	17.291
	K	12.840
Ticaret ve Satış Personeli	E	31.723
	K	4.956
Hizmet İşlerinde Çalışanlar	E	33.557
	K	5.660
Tarım, hayvancılık, ormancılık, balıkçılık ve avcılık işlerinde çalışanlar	E	161.960
	K	192.588
Tarım dışı üretim faaliyetinde bulunanlar ve ulaştırma makineleri kullananlar	E	97.834
	K	6.686

KAYNAK: TÜİK-2000 Genel Nüfus Sayımı

3.1.2.7.1. Gelişmişlik ve Büyüme

TÜİK 2001 sayımına göre GSYİH'nin sektörel dağılımı incelendiğinde Mersin'de tarımın payının % 21,6, büyüme hızının ise % 2,7 olduğu görülmektedir. Türkiye geneli değerlendirildiğinde ilimiz için tarımın hala önemli ve büyümekte olan bir sektör olduğu açıkça ortaya çıkmaktadır.

TABLO 33: GSYİH'nin Sektörel Payları ve 1987-2001 Dönemi Yıllık Ortalama Büyüme Hızları (%)

	Mersin		Türkiye	
	Sektör Payı (2001)	Büyüme Hızı	Sektör Payı (2001)	Büyüme Hızı
Tarım	21,6	2,7	13,6	0,8
Sanayi	24,3	1,3	28,4	3,5
Hizmetler	54,1	3,7	58	3
Toplam	100	2,8	100	2,8

KAYNAK: TÜİK, 2001

Tablodaki değerlere göre Mersin sektörler sıralaması hizmetler, sanayi ve tarım olarak sıralanmaktadır. Mersin'de tarım sektöründeki büyüme hızı Türkiye tarım sektöründeki ortalama büyüme hızından yaklaşık 3 kat fazla olmuştur.

TABLO 34: İstihdam Göstergeleri

	Mersin	Türkiye	Mersin-TR %
Tarım Sektörü İstihdam Oranı (Yüzde)	57,6	48,4	51
Sanayi Sektörü İstihdam Oranı (Yüzde)	7,9	13,3	34
Hizmet Sektörü İstihdam Oranı (Yüzde)	34,5	38,3	89

KAYNAK: TÜİK

Tablodaki istihdam göstergelerine bakıldığında Mersin'deki mevcut işgücünün % 57.6 gibi büyük bir bölümünün tarım sektöründe istihdam edildiği görülmektedir.

3.1.2.7.2. Kişi Başına Gelir

GSYİH içinde Mersin'in aldığı pay 1998-2001 döneminde büyük bir değişim göstermemiş ve % 2.7-2.8 aralığında kalmıştır.

TABLO 35 : Cari Fiyatlarla GSYİH

Yıl	Türkiye GSYİH (Milyon TL)	Mersin GSYİH (Milyon TL)	Mersin'in GSYİH İçindeki Payı (%)	Mersin'in GSYİH Gelişme Hızı (%)
1998	52.224.945.129	1.419.094.404	2,7	78
1999	77.415.272.307	2.181.421.253	2,8	53,7
2000	124.583.458.276	3.424.605.768	2,7	57
2001	178.412.438.499	5.040.086.494	2,8	47,2

KAYNAK : TÜİK

Yine TÜİK' in yapmış olduğu araştırmalarda Türkiye kişi başına düşen GSYİH 1998 yılında 3.176 ABD doları iken 2001 yılında bu rakam 2.146 ABD dolarına düşmüştür. Mersin' de ise 1998 yılında 3.579 ABD doları olan Kişi başı GSYİH, 2001 yılında 2.452 ABD dolarına gerilemiştir.

TABLO 36 : Cari Fiyatlarla Dolar Cinsinden Kişi Başına Düşen GSYİH

Yıl	Türkiye \$	Gelişme Hızı %	Mersin \$	Gelişme Hızı %	Mersin Sıra No
1998	3.176	5	3.579	2,4	18
1999	2.847	-10,3	3.299	-7,8	16
2000	2.941	3,3	3.297	-0,06	17
2001	2.146	-3,7	2.452	-25,6	16

KAYNAK : TÜİK**3.1.2.7.3. Sosyal Göstergeler**

Sosyal göstergelere baktığımız zaman Mersin’ de okuma yazma oranı % 89,2 iken Türkiye geneli okuma yazma oranı % 87,3’ tür. Mersin Türkiyenin okuma yazma oranınının % 17’ sini karşılamaktadır. Şehirleşme oranı Mersinin % 60,5 iken Türkiye geneli şehirleşme oranı ise % 64,9’ dur.

TABLO 37: Temel Ekonomik ve Sosyal Gelişmişlik Göstergeleri

	Mersin	Türkiye
Nüfus (Milyon, Kişi)	1,640	72,561
Yüzölçüm (Bin, Km ²)	15,853	781,4
Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sırası	17	-
Kişi Başına Düşen GSYİH Miktarı (\$)	2.452	2.146
Şehirleşme Oranı (Yüzde)	60,5	64,9

KAYNAK: TÜİK 2000 – 2009**TABLO 38: Eğitim Göstergeleri**

	Mersin	Türkiye	Mersin/TR %
Eğitim Sektörü Gelişmişlik Sırası	26	-	
Okur-yazar Oranı (Yüzde)	89,2	87,3	17
Okur-yazar Kadın Oranı (Yüzde)	83,9	80,6	19
Genel Lise Öğrenci Sayısı	88.893	2.420.691	3,67
Meslek Lisesi Öğrenci Sayısı	33.266	1.819.448	1,82
Üniversite Öğrencisi Sayısı	23.502	2.757.828	0,85

KAYNAK: TÜİK (Oranlar 2000 yılı Sayılar-2009 yılına aittir)**TABLO 39: YÖK 2005– 2010 Eğitim Genel Durumu**

Eğitim ve Öğretim Dönemi	Okul Sayısı	Derslik Sayısı	Öğrenci Sayısı	Öğretmen Sayısı
2005-2006	734	9.649	332.551	16.100
2006-2007	714	9.653	340.861	14.593
2007-2008	731	9.830	338.853	15.005
2008-2009	745	10.280	343.475	17.120
2009-2010	711	10.492	353.333	17.593

KAYNAK: Mersin İl Millî Eğitim Müdürlüğü

3.2. Doğal ve Tarımsal Kaynaklar

3.2.1. Doğal Enerji Kaynakları

Doğal enerji kaynakları yenilenebilir veya yenilenemez diye ikiye ayrılır. Yenilenebilir enerji kaynaklarını güneş ve rüzgar enerjisi gibi sürekli kullanılanların yanında toprak, bitki örtüsü, ormanlar, flora ve fauna, yaban hayatı ve su ekosistemleri gibi diğer kaynaklar uygun kullanıldığında yenilenebilen bunun haricinde kullanımlarda yenilenemezler. Yenilenemeyen Kaynaklar madenler, fosil yakıtlar (gaz, petrol) turistik, tarihi ve kültürel yerler bulunur. Mersin Türkiye'deki eşsiz kaynaklara ve görece avantajlara sahip bölgelerdendir. Ancak şimdiye kadar bölgenin potansiyeli yeterince kullanılmamış ve ekonomik performansı olması gereken seviyenin çok altında kalmıştır.

GÜNEŞ:

Ülkemizin güneyinde yer alan Mersin ili güneş enerjisi bakımından en şanslı illerimizden bir tanesidir. Yılda 300 günden fazla güneşli gün görmektedir. Günlük ortalama güneşlenme süresi 7.4 saat olup yaz aylarında bu süre 8-10 saat arasında değişmektedir. Bunun sonucu olarak güneş enerjisi en çok su ısıtılması amacıyla (özellikle konutlarda) kullanılmaktadır. Mersin'de güneş enerjisinden faydalanarak elektrik üreten ve bu sistemleri kuran ticari firmalar vardır. Güneş pilleri ile apartman, bahçe ve çocuk parkı aydınlatma sistemleri, su artıma sistemleri, dalgıç pompa sistemleri kurmaktadır.

TABLO 40: Günlük Ortalama Güneşlenme Süresi - Günlük Ort. Güneşlenme Şiddeti – Aylık En Yüksek Güneşlenme Şiddeti İstasyonun Çalışma Süresi 1975–2007

	Ock	Şbt	Mrt	Nis	Mys	Hrz	Tmz	Ağs	Eyl	Ekim	Ksm	Ara	Yıllık Ort.
Günlük Ort Gün. Sayısı Saat Dakika	05:07	05:39	06:48	07:31	08:43	10:01	10:09	10:01	09:24	07:47	05:53	04:54	07:40
Günlük Ort Gün. Şiddeti (Cal Cm ² . Dak)	208.12	285.95	395.93	478.07	550.78	598.88	585.80	535.67	464.54	344.33	235.42	184.09	405.63
Aylık En Yük.Gün Şiddeti (Cal Cm ² . Dak)	1.07	1.31	1.81	1.62	1.70	1.88	1.49	1.40	1.37	1.50	1.19	1.34	1.88

KAYNAK: Devlet Meteoroloji Genel Müdürlüğü Araştırma ve Bilgi İşlem Daire Başkanlığı–2007

RÜZGÂR:

Mersin merkezinde yıllık rüzgar hızı 2,2 m/sn'dir. Mersin'de en hızlı esen rüzgarın hızı 34,2 m/sn olup batı güneybatı (WSW) yönündedir. Kuvvetli rüzgârların yıl içinde mevsim ve aylara göre dağılışı düzensizdir. Uzun süreli ve kuvvetli esen rüzgârlar genellikle kış ve bahar aylarında güney güneybatı yönünde olmaktadır. Mersin genelinde hâkim rüzgâr yönü (en fazla süre ile esen rüzgâr) kuzeybatı olmakla birlikte bu durum yıl içinde aylara ve mevsimlere göre değişiklik göstermektedir.

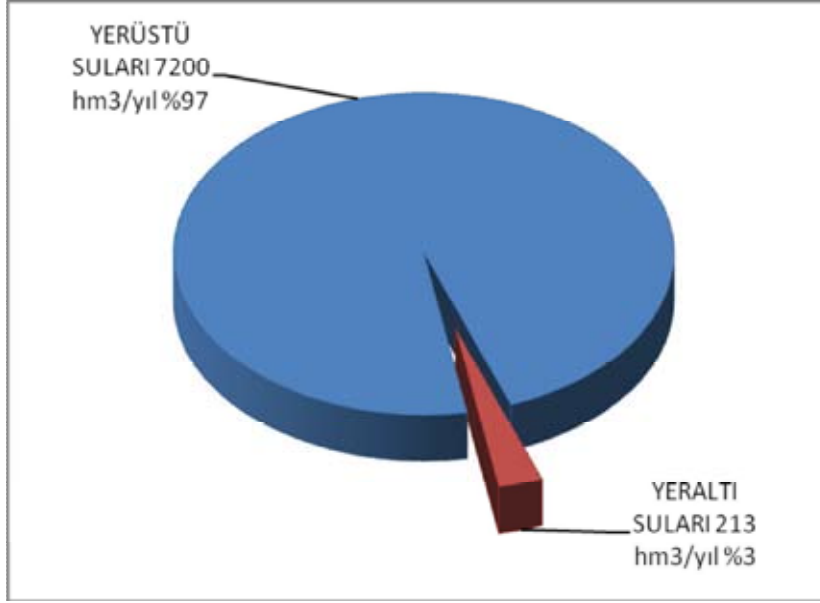
Bugüne kadar rüzgâr enerjisinden faydalanamayan Mersin İli Mut İlçesinde Orta ve Batı Akdeniz bölgesinde kurulan ve ilk rüzgâr enerji santrali olma özelliği taşıyan Mersin Rüzgâr Enerji Santralini faaliyete geçirmiştir. Santral yılda asgari olarak 120 milyon KWH enerji üretecek ve 12 bin konutun elektrik ihtiyacını karşılayacaktır.

SU:

Mersin, barajlar, akarsular, yeraltı suları, suni göller ve memba suyu olarak zengin su kaynaklarına sahiptir. Türkiye'de DSİ'nin ayırmış olduğu 26 akarsu havzasından biri Mersin sınırları içerisinde bulunmaktadır. Bu havza "Doğu Akdeniz Havzası"dır. Havza kapsamındaki akarsular başka il sınırları içerisinde doğmakta ve Akdeniz'e dökülmektedir. Mersin kenti ve Tarsus ilçesinin içme suyu Berdan nehri

üzerindeki Berdan barajından karşılanmaktadır. Mersin'e bağlı diğer ilçe ve köylerin ilçe suyu temini iller Bankası ve Köy Hizmetlerince sağlanmakta ve çoğunlukla membalar ve kuyular kullanılmaktadır.

GRAFİK: Mersin Yeraltı ve Yerüstü Su Potansiyeli

3.2.2 Madenler

Mersin ilinin % 87'si dağlarla kaplı bir yapıdadır. Orta Toroslar'm, ilin bütünü içerisinde yer alması nedeniyle, madencilik yönünden zengin kaynaklar ihtiva ettiği söylenmekte, ancak yeterli araştırmaların tamamlanmasından dolayı fiili durum bunu yansıtmamaktadır. İlde çıkartılan demir, İskenderun Demir Çelik Fabrikaları'nda işlenmekte ve linyit de İç Anadolu yöresine gönderilmektedir. Demir yatakları Anamur, Gülnar ve Silifke İlçelerinde; krom il genelinde, linyit Çamlıyayla'da bulunmaktadır.

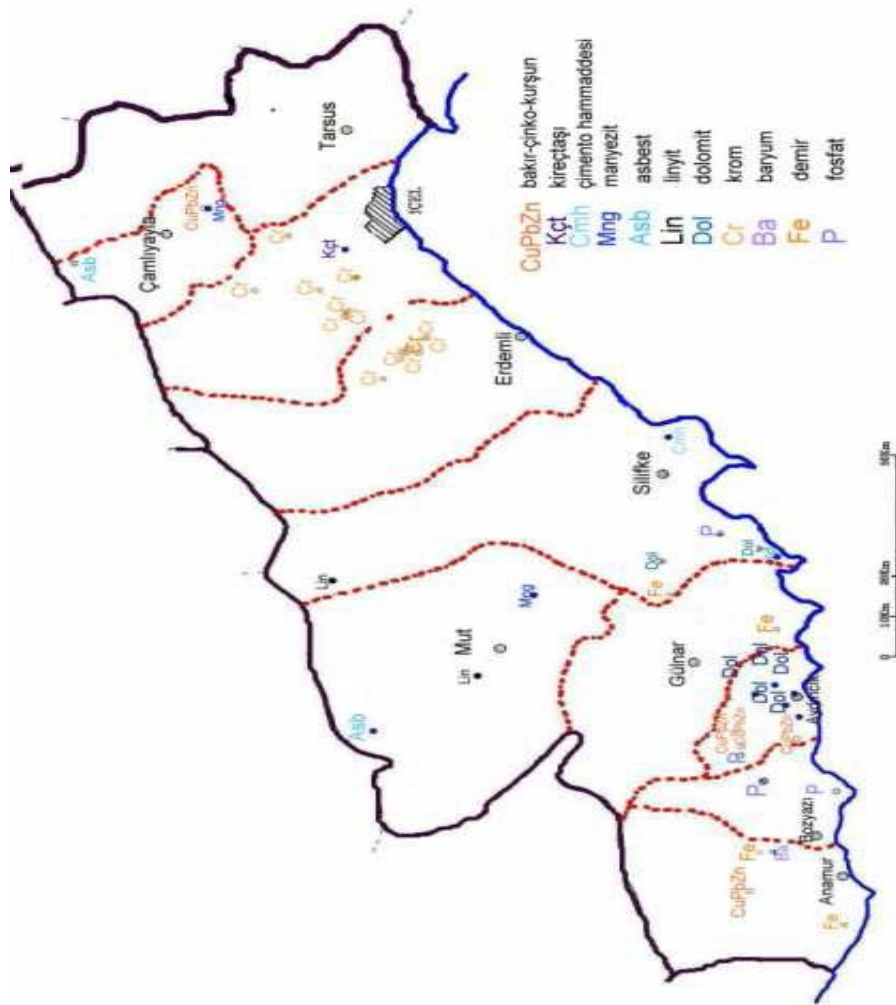
TABLO 41: Mersinde Çıkarılan Madenler

Cinsi	Yeri	Tenör	Açıklamalar
Cu-Pb-Zn	Anamur-Ortakonuş	% 1 S, % 22 Pb, %28 Zn	10 000 ton rezerv
Pb-Zn	Tarsus-Çiğdemgölü	%16.75 Zn, % 57.19 Pb	21.000 ton gör+muhtemel
Barit	Anamur-Aşağıküren Ky.	% 94.15 BaSO ₄	2250 ton görünür rezerv
Barit	Silifke-Torul-Çılbayır Ky.	% 77-96 BaSO ₄	70 000 ton gör+muhtemel
Demir	Silifke-Pelitpınarı Zuhuru	% 24-39 Fe ₂ O ₃	1 000 000 ton gör+muh
Demir	Gülnar-Kocaşlı Grubu (Yanışlı, Besi T., Taşbaşı T.,)	% 16-50 Fe ₂ O ₃	550 000 ton gör+muh
Demir	Gülnar-Dedeler Zuhuru	% 40-57 Fe ₂ O ₃	Cevher 750 m. uzunluk ve 100 m. genişliktedir.
Demir	Gülnar-Örendüzü Zuhuru	% 35 Fe ₂ O ₃	5-30 cm kalınlığında
Demir	Anamur-Melleç Yatağı	% 50 Fe ₂ O ₃	90 000 ton muhtemel
Dolomit	Aydıncık Yatağı	% 19.5 MgO	9 841 717 818 ton gör+muh, 21 287 606 880 ton m
Dolomit	Silifke Yatağı	% 19.45 MgO	75 240 000 ton görünür. 192 199 366 ton muh
Fosfat	Anamur-Pembecik, Bahçekayağı, Tekmen, Karaharnup, Lenger Ky.	% 2.15-20.83 P ₂ O ₅	Küçük mercekler şeklinde zuhurlar
Dolomit	Aslanköy Yatağı	% 54 CaO, % 0.24 MgO	
Dolomit	Silifke-Ovacık Yatağı	% 32.14 CaO, % 19.45 MgO, % 0.50 SiO ₂ , % 0.76 Fe ₂ O ₃	220 000 000 ton görünür+muhtemel
Krom	İl Geneli	% 10-48 Cr ₂ O ₃	1.5-2 milyon ton gör+muh
Manyezit	Mut-Çatalköy	% 45 MgO	100 000 ton muhtemel

Manyezit	Tarsus-Sarıkavak Ky.	% 46 MgO	36 642 ton gör+muhtemel
Çimento	Mersin-Merkez		
Çimento	Silifke-Taşucu Sahası		111 000 000 ton marn
Linyit	Tarsus-Çamlıyayla	Su: % 19.00, Kül:%35.00 , Kükürt:%3.5 , AİD K kal/kg:2300	Kapalı işletme, 4458 ton görünür rezerv
Sıcak Su	Güneyyolu	Sıcaklık: 34.5-37.5 °C , Debi: 1.6 Lt/sn , Potansiyel : 0.02 MWt	Kullanım alanı kaplıca
Kuars	Tarsus	Milyonlarca ton, detaylı etüde ihtiyacı var.	
Kuarsit	Mersin-Ovacık	Ovacık ilçesinde çok yaygın olarak bulunur.	
Tuz	Yenice-Arap Ali Yatağı	%95 NaCl, %5nCaSO ₄	64 Milyon ton görünür rezerv

KAYNAK: MTA Genel Md. Doğu Akdeniz Bölge Müdürlüğü.

ŞEKİL : Mersin Maden Yatakları

"Vatandaş; Endüstrinin Gelişmesini Sağlamayı,
Medeni Bir Millet Olmanın Temel Taşı Sayıyorum"

Signature

MODERN ALTYAPI

STRATEJİK KONUM

KOLAY ULAŞIM

EN AZ SEVİYEDE BÜROKRASI

NİTELİKLİ İŞGÜCÜ

SINIRSIZ HİZMET

LİMANA YAKINLIK

Tecrübeli kadromuz sahip olduğu
takım ruhu ve profesyonellik
sayesinde yüksek kalitede,
hızlı ve güvenilir hizmet sunar.

Nacarlı Köyü Mevkii P.K. 1 Akdeniz / MERSİN
Tel / Fax: +90 324 676 42 42 / +90 324 676 43 17
www.mtosb.org.tr

TABLO 42: Mersin İl Özel İdaresince İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatları Verilen Maden Ocakları

İlçe Adı	Faaliyet Konusu	Yeri
ANAMUR	Barit Madeni	Anamur Köprübaşı
ANAMUR	Kursun-Çinko katmiyum Madeni	Anamur Ormancık
ANAMUR	Çinko	Anamur Malaklar
ANAMUR	Taş Kırma ve Eleme	Anamur Ormancık
BOZYAZI	Kum-Çakıl Ocağı	Çopurlu Hacıhıdırlı Mev.
ÇAMLIYAYLA	Taş Ocağı	Belçınar Köyü
ERDEMLİ	Dolomit Maden Ocağı İşl.	Karamehmetli
ERDEMLİ	Krom maden Ocağı	Koramsalı
ERDEMLİ	Krom maden Ocağı	Gücüş
ERDEMLİ	Krom maden Ocağı	Kösbucağı
ERDEMLİ	Krom maden Ocağı	Kösbucağı
ERDEMLİ	Krom maden Ocağı	Hacıalanı
ERDEMLİ	Krom maden Ocağı	Sorgun
ERDEMLİ	Krom maden Ocağı	Sorgun
ERDEMLİ	Krom maden Ocağı	Karahıdırlı
ERDEMLİ	Doğaltas Mer. Ocağı	Sıraç
ERDEMLİ	Krom maden Ocağı	Karayakup
ERDEMLİ	Krom Zenginleştirme Tesisi	Erdemli -Hacıalan Yaylası Mevkii
ERDEMLİ	Kum-Çakıl Ocağı	Erdemli –Gücüş
GÜLNAR	Mermer Ocağı	Beydili Taşseki
GÜLNAR	Mermer Ocağı	Beydili Taşseki
GÜLNAR	Mermer Ocağı	Beydili Taşseki
GÜLNAR	Mermer Ocağı	Beydili-Kartallık
GÜLNAR	Mermer Ocağı	Beydili-Büyükalan
GÜLNAR	Mermer Ocağı	Arıkuyusu-Kızılalan
GÜLNAR	Mermer Ocağı	Arıkuyusu-Kızılalan
GÜLNAR	Mermer Ocağı	Bozağaç Menekşederesi
GÜLNAR	Kayraktaş	Sipahili
GÜLNAR	II.Grup Mermer Ocağı İşletmesi	Gülnar-Beydili Köyü Taşseki Mevkii
MUT	Mermer Traverten Ocağı	Yerebakan Köyü
MUT	Kum-Çakıl Ocağı	Evren
MUT	Kum-Çakıl Ocağı	Kadıköy
MUT	Kum-Çakıl Ocağı	Kurtsuyu
SİLİFKE	Blok Mermer	İmamuşağı Köyü
SİLİFKE	Blok Mermer	İmamuşağı Köyü
SİLİFKE	II.Grup Mermer Ocağı İşletmesi	Silifke-Boğsak Köyü
SİLİFKE	Kum-Çakıl Ocağı	Silifke-Karakaya Köyü Kocabük Mevkii
TARSUS	2. Grup Doğaltaş	Tasobası
TARSUS	Kum-çakıl Ocağı	Tepeçaylak
TARSUS	2.Grup mermer	Ulaş
TARSUS	Alçıtaşı	Dadalı
TARSUS	Çimento Kili	Taşçılı
TARSUS	Silis Kumu	Kurbanlı
TARSUS	4. Grup Alçıtaşı	
TARSUS	Doğaltas Mer. Ocağı	Sağlıklı Köyü
TARSUS	2.Grup Kalker Maden Ocağı	Sucular Köyü
TARSUS	1(b) grubu Çimento kili Maden Ocağı	Kurbanlı
TARSUS	2.Grup Mermer Ocağı	Belen Köyü
TARSUS	2.Grup Mermer Ocağı	Kurtçukuru
TARSUS	II.Grup Kireçtaşı Ocağı Kırma Eleme Tesisi	Tarsus- Karadiken Köyü
MERKEZ	Dolomit Ocağı Kırma Eleme Tesisi	Merkez-Kurudere

KAYNAK: Mersin İl Özel İdaresi

Mersin’de altı adet cevher zenginleştirme tesisi bulunmakta olup, krom zenginleştirme yapılan bu tesislerde gelen hammadde konsantre krom haline getirilmektedir.

MADENCİLİK FAALİYETLERİNİN ÇEVRE ÜZERİNE ETKİLERİ

Madencilik faaliyetlerinin çevre üzerindeki etkilerine baktığımız zaman Madencilik Kanunu kapsamında il genelindeki ocakların ÇED Yönetmeliği çerçevesinde çevresel özellikleri incelenerek değerlendirilmektedir. Üretim sırasında belirli ocaklarda patlayıcı madde kullanılmaktadır. Patlayıcı maddenin kullanımı sırasında 14.08.1987 Tarih ve 87/12028 Karar Sayılı Patlayıcı Maddelerin Satın Alınması, Nakli, Muhafazası ve Kullanım İşlemleri Tüzüğüne ve bu Tüzüğün 14.09.1999 Tarih ve 23695 Sayılı Resmi Gazetede yayınlanan değişikliklerine uygun olarak Emniyet Müdürlüğünden izin alınarak kullanılır.

MADENCİLİK FAALİYETLERİ SONUCUNDA ARAZİ KAZANIM AMACIYLA YAPILAN REHABİLİTASYON ÇALIŞMALARI

İl genelinde madencilik faaliyetleri sonucu arazi kazanılması amacıyla yapılan rehabilitasyon çalışmaları, ilgili yönetmelikler çerçevesinde takip edilmektedir. 14/12/2007 tarih ve 26730 sayılı ‘Madencilik Faaliyetleri ile Bozulan Arazilerin Doğaya Yeniden Kazandırılması Yönetmeliği’nin amacı, orman sayılan alanlar dışındaki madencilik faaliyetleri, malzeme ve toprak temini için arazide yapılan kazılar, dökümler ve doğaya bırakılan atıklarla bozulan doğal yapının, doğaya yeniden kazandırılmasına ilişkin usul ve esasların belirlenmesidir. Bu yönetmelik gereğince ‘Doğaya Yeniden Kazandırma Planı Formatı’na göre Plan hazırlanmaktadır. 8/12/2007 tarih ve 26724 sayılı ‘Kum çakıl ve Benzeri Maddelerin Alınması, İşletilmesi ve Kontrolü Yönetmeliği’ orman sayılan alanlar dışındaki yerlerden, kum, çakıl ve benzeri maddelerin çevreye ve insan sağlığına zarar vermeyecek şekilde alınması, işletilmesi ve kontrolü ile ilgili esasları düzenlemektedir. Bu yönetmelik kapsamında ‘Çevre Yönetimi Planı’ hazırlanmaktadır. Madencilik kapsamındaki faaliyetler, ÇED Yönetmeliği gereğince hazırlanan ÇED Raporu ve Proje Tanıtım Dosyasında öngörülen ve proje sahibi tarafından taahhüt edilen hususların yerine getirilip getirilmediği kontrol edilir. Faaliyetler ekonomik ömürlerini tamamladıktan sonra, faaliyet sahipleri tarafından gerekli düzenlemeler (sahanın görünümünü mevcut topografyaya uygun hale getirmek, ağaçlandırmak vb.) yapılarak çevreye vermiş oldukları tahribatlar önlenmektedir.

3.2.3. Su Kaynakları (Yüzey ve Yeraltı Su Kaynakları)

Mersin İli barajlar, akarsular, yeraltı suları, suni göller ve memba suyu olarak zengin su kaynaklarına sahiptir.

İçme Suyu Kaynakları ve Barajlar

Türkiye’de DSİ’nin ayırmış olduğu 26 akarsu havzasından biri Mersin İl sınırları içerisinde bulunmaktadır. Bu havza "Doğu Akdeniz Havzası"dır. Havza kapsamındaki akarsular başka il sınırları içerisinde doğmakta ve Akdeniz’e dökülmektedir.

Mersin kenti ve Tarsus ilçesinin içme suyu Berdan nehri üzerindeki Berdan Barajından karşılanmaktadır. Mersin İline bağlı diğer ilçe ve köylerin içme suyu temini İller Bankası ve Köy Hizmetlerince sağlanmakta ve çoğunlukla membalar ve kuyular kullanılmaktadır. Bol su kaynaklarına sahip ilde içme suyu sıkıntısı yaşanmamaktadır.

BERDAN BARAJI:

Berdan barajı Tarsus İlçesi sınırları içindedir. Berdan barajını besleyen su kaynağı Berdan nehridir. Berdan nehrinin toplam uzunluğu 124 km olup, çıkış noktası il sınırları içerisinde kalmaktadır. Berdan nehrinin debisi 42 m³/sn dir. İl sınırları içerisindeki başlangıç noktası At Dağı olup Berdan Barajından sonra Kulakköy mevkiinden Akdeniz’e dökülmektedir.

İçme suyu olarak, 3.ünite arıtma tesisinin tamamlanmasıyla yıllık 142,5 hm³ su temin edebilecek kapasitededir. Mersin-Tarsus kentlerinin 2025 yılı içme suyu ihtiyacı için gerekli olan, Berdan barajından sağlanan 142,5 hm³/yıl içme suyuna ilaveten 121 hm³/yıl içme suyu ihtiyacı da Berdan nehrinin Pamukluk kolu üzerindeki Pamukluk barajından temin edilecektir.

Devlet Su İşlerinden alınan bilgilere göre; Mersin İlinde Hidrolojik etüt çalışmaları sonucunda tespit edilen yeraltı suyu bölgeleri ve yıllık verimleri aşağıda verilmektedir.

Yeraltı Su Kaynakları

Mersin yer altı suları bakımından oldukça zengindir. Bunların en önemlileri Mersin-Berdan ve Efrenk ovalarını sulayan; Berdan, Deliçay, Efrenk ve Mezitli Yer altı suyu havzalarıdır. Ayrıca Silifke, Anamur, Bozyazı ve Ovacık-Eğribük ovalarını sulayan birçok yer altı suyu havzası vardır.

TABLO 43: Mersin' deki Ovalar

A. Mersin-Berdan ve Efrenk Ovaları

1	Berdan Yeraltı suyu Havzası	36 hm ³ /yıl
2	Deliçay Yeraltı suyu Havzası	12 hm ³ /yıl
3	Efrenk Yeraltı suyu Havzası	3 hm ³ /yıl
4	Mezitli Yeraltı suyu Havzası	0.7 hm ³ /yıl
Toplam		51.7 hm³/yıl

B. Silifke Ovası 10 hm³/yıl

C. Mersin-Gilindire Ovaları

1	Büyük Eceli Ovası	0.5 hm ³ /yıl
2	Sipahili Ovası	2 hm ³ /yıl
3	Gilindire Ovası	1 hm ³ /yıl
4	Gözce Ovası	1 hm ³ /yıl
5	Aksaz Ovası	1 hm ³ /yıl
Toplam		5.5 hm³/yıl

D. Anamur Ovası

1	Sultan Cayı Havzası	6 hm ³ /yıl
2	Anamur (Dragon) Cayı Havzası	3.5 hm ³ /yıl
Toplam		9.5 hm³/yıl

E. Bozyazı Ovası 1.5 hm³/yıl

F. Ovacık-Eğribük Ovaları

1	Ovacık Ovası	1.17 hm ³ /yıl
2	Eğribük Ovası	0.70 hm ³ /yıl
Toplam		1.87 hm³/yıl

GENEL TOPLAM:

A	Mersin-Berdan ve Efrenk Ovaları	54.7 hm ³ /yıl
B	Silifke Ovası	10 hm ³ /yıl
C	Mersin-Gilindire Ovaları	5.5 hm ³ /yıl
D	Anamur Ovası	9.5 hm ³ /yıl
E	Bozyazı Ovası	1.5 hm ³ /yıl
F	Ovacık-Eğribük Ovaları	1.8 hm ³ /yıl
Toplam		83 hm³/yıl

KAYNAK: DSİ

Akarsular aylar ve Dereler

Mersin Türkiye'nin akarsuyu bol olan Őehirlerinden biridir. Büyük iki akarsuyu Göksu ırmağı ve Tarsus (Berdan) ayıdır. Ayrıca Akdeniz'e dökülen birçok akarsuları vardır. Bunlar Anamur'da Anamur ayı, Sultan ayı ve Melleç dereleridir. Aydıncık' ta Menekşe ve Gözsüzce deresi, Bozyazı'da Siniçay ve Aksaz, Erdemli yakınlarında Alata ve Lamas ayları, Mersin bölgesinde Gilindire ve Tece deresi, Mft (Efrenk) deresi, Deliçay dereleridir. Bu dere ve çaylar yađıŐlarla beslendiğinden bazılarında yaz mevsiminde su bulunmaz. Bu akarsuların yıllık potansiyeli:

TABLO 44: Mersin'deki Akarsular

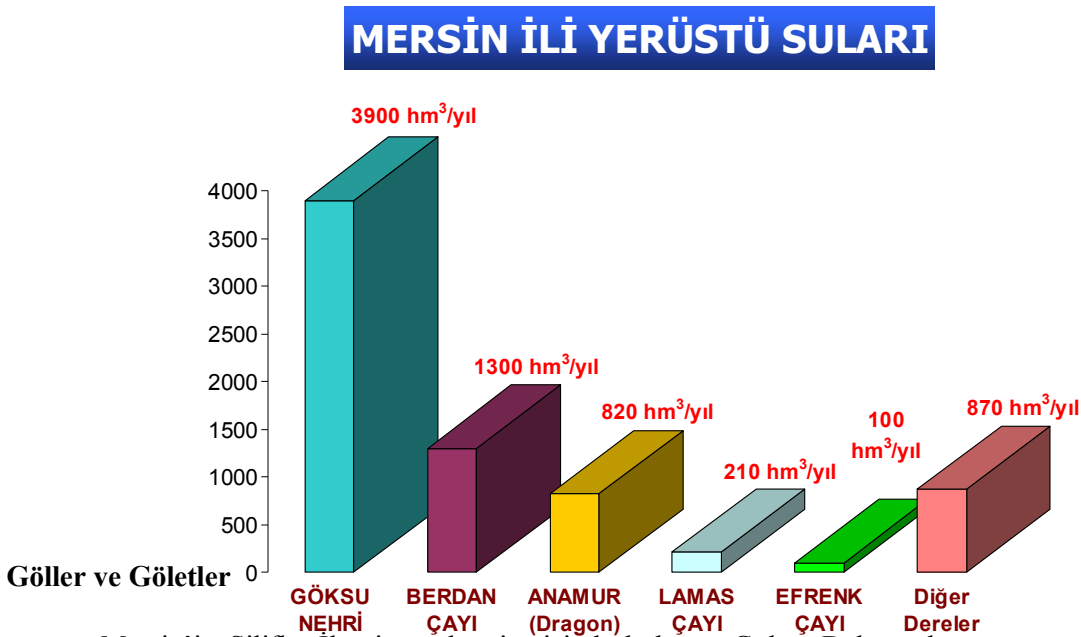
1	Göksu Nehri	3.900 hm ³ /yıl
2	Berdan Nehri	1.300 hm ³ /yıl
3	Anamur(Dragon) ayı	820 hm ³ /yıl
4	Lamas ayı	210 hm ³ /yıl
5	Efrenk ayı	100 hm ³ /yıl
6	Diğer Dereler	870 hm ³ /yıl
Toplam (Yerüstü Suyu)		7.200 hm³/yıl

KAYNAK: DSİ

Mersin'de bulunan akarsuların su rejimleri dağlar ve platoların bazı bölümlerinin orman örtüsünden yoksun olması nedeniyle genellikle düzensizdir. Yüksek oranda mil taŐımalarına karşın akarsular, iyi nitelikli sulama suyu özellikleri göstermektedir.

Göksu: Göksu (Calycadnos) iki kol halinde Batı Toroslar'dan çıkar. Güneyindeki kol Geyik Dağlarından ıkar. Uzun olan diğer kol Haydar Dağlarından ıkar. Bu iki kol Mut ilçesinin güneyinde birleŐtikten sonra Göksu adını alır. Göksu Silifke'de geniş bir delta meydana getirir. Göksu'nun en geniş yeri 70 metre, en derin yeri 6-7 metre, en dar yeri 40 metre, uzunluğu 268 km olup Taşeli Platosu'nun sularını toplayarak Taşucu'nda denize dökülmektedir. Şimdilik Göksu'dan yeteri kadar faydalanılmamaktadır. Göksu, denizden itibaren tarandığı takdirde Silifke'ye kadar kk gemilerin iŐlemesi için uygun bir potansiyele sahiptir.

GRAFİK: Mersin İli Yerüstü Suları

Mersin'in Silifke İlçesi sınırları içerisinde bulunan Göksu Deltasında yerüstü su kütlelerinin alanı 1.600 ha'dan fazladır. Bunların en büyükleri Akgl (1200 ha) ve Paradeniz Gölü'dr (350 ha). Bu ikisi artık daimi su kütleleri haline gelmişlerdir. Göksu Irmağının denize döküldüğü yerin batısında denizle irtibatlı ve

suyu tuzlu olan Paradeniz lagün gölü ile daha batıda Akgöl yer almaktadır. Paradeniz lagünü bir kum seddesi ile denizden ayrılmıştır.

Drenaj suyu Akgöl'e sulama sistemine bağlı iki kanaldan ve sulanmayan araziye kurutan birkaç küçük kanaldan girer ve Paradeniz'e doğru akar. Yerüstü suyu yıl boyunca hareket halindedir. Akgöl'deki su seviyesi sulamanın en yüksek olduğu dönemde (Haziran- Ekim) oldukça istikrarlıdır.

Kış boyunca su seviyesi yağışa bağlı olarak 0-4 m kadar değişim gösterir. Göllerde Haskefal, Sazan, Yılanbalığı, Karabalık ve diğer bazı balıklar bulunmaktadır. Akgöl ile Paradeniz arasında yer alan Kuğu gölü, Paradeniz'in doğusundaki aşırı tuzlu Arapalanı Gölü diğer daimi göllerdir. Geçici göller arasında bugün bir drenaj alanı işlemi görmekte olan doğudaki eski nehir kolları ile sert rüzgarlar ve/veya yüksek yağış yüzünden su altında kalan İncekum'un bazı bölümleri sayılabilir. Pirinç tarlaları da geçici göller olarak kabul edilebilir. Bir diğer göl ise Keklik Gölü olup, denizle bağlantılı olan bu gölün suyu tuzlu ve durudur, bol balık yaşar.

İlimizdeki göletlerden Çavuşlu Göleti Tarsus İlçesi sınırları içinde bulunmakta olup, sulama amaçlı kullanılmaktadır. Sulanan alan 208 ha' dır. Tipi toprak dolgu olup, yüksekliği 22 m, kret uzunluğu 558 m, maksimum göl hacmi 1.663.000 m³ ve dolgu hacmi 275.594 m³ tür.

Yine İlimizdeki göletlerden Erdemli İlçesi sınırları içinde bulunan Esenpınar Göleti sulama amaçlı olup, toprak dolgu tipindedir. Toplam sulanan alan 537 ha' dır. Göletin yüksekliği 21 m, kret uzunluğu 164 m, maksimum göl hacmi 304.190 m³ ve dolgu hacmi 91.364 m³ tür.

3.2.4 Ormanlık, Fundalık

Toprak-İklim ve Yükseltinin Etkisiyle Bölgemizde Oluşan Orman Formasyonu:

Maki Alanları: 0-300 m ve fakir topraklar (az ayrılmış kalker) üzerinde maki formasyonu bulunmaktadır. Kuraklığa dayanıklı, birçoğu her dönem yapraklarını muhafaza eden bu bitki toplulukları, zeytin, harnup, mersin, pırnal meşesi, kermes meşesi, yabani antep fıstığı, sandal, diken vb. ağaç türlerinden oluşmaktadır. Maki Akdeniz'e özgü bir bitki topluluğudur.

Kızılçam Ormanları: 0-900 m yükseltiye kadar saf ve karışık orman formasyonu, alçak ve orta zonda maki türleri ile karışık meşçereler kuran kızılçam, toprak şartlarının iyileşmesine bağlı olarak ve genellikle saf meşçereler meydana getirir. Kuraklığa dayanıklı bir ağaç türüdür. Yükseklerde meşe ve ardıcın karıştığı bu ormanlar 393.545 ha ile ilimiz ormanlarının % 47,1'ini meydana getirir.

Ardıç Ormanları: 900-1500 m rakımlarında ardıç ormanlar bulunmakta olup, ardıç ormanları Gökmar, Sedir ve Karaçam ile karışık ormanlar kurduğu gibi geniş alanlarda saf meşçereler de oluşturur. Ardıç ormanları ılg ve çok fakir topraklar üzerinde hayatını devam ettirebilirler. İlimizdeki Ardıç ormanları 144.438 hektar alanı kaplamaktadır.

Gökmar Ormanları: 1000-1500 m rakımlarında, 8.617 hektar alanda rutubetli ve kuzey bakılarda genellikle Ardıç, Sedir ve Karaçam ile karışık çok az da (Namrun-Çamlıyayla, Gözne) saf meşçereler meydana getirirler.

Meşe Ormanları: 1000-1400 m rakımlarda toprak şartlarının daha iyi olduğu rutubetçe iyi yerlerde görülür. İlimizdeki mevcut meşe ormanları 9.806 hektar olup genellikle otlatma amacı ile tahrip edilmiştir.

Sedir Ormanları: Yöremizde en üst zonda 1200-1800 m rakımlarda sedir ormanlar saf ve yer yerde Gökmar, Ardıç ile karışık meşçereler kurar. Yurdumuzda sadece Toroslar'da 32.361 hektar alanda bulunan ve endemik bir tür olan sedir ormanları ekonomik değeri yüksek bir ağaç türüdür.

Karaçam Ormanları: 1000-1500 m rakımlar arasında iyi toprak üzerinde rutubetçe iyi yerlerde lokalize bir şekilde 15.324 hektar alanda, Mut, Erdemli, Mersin ve Tarsus yörelerinde genellikle saf bazen de Ardıç,

Gökmar ve Sedirle karışık meşçereler kurmaktadır. İlimizdeki orman ağaç türleri ve meydana getirdikleri orman formları genel olarak yukarıda belirtilen şekillerde ifade edilebilir

Silifke Göksu Vadisi ve Gülnar-Babadıl Deresi boyunca münferit veya küçük gruplar halinde Servi ormanları ile Çamlıyayla-Kadıncık Vadisinde Porsuk ağaçları vardır. İlimizde 1990'lı yıllarda Tarsus İlçesinde Kadıncık-I Barajı civarında tespit edilen **relikt** * ve endemik bir çalı türü olan *Flueggea anatolica* Gemici bulunmaktadır. Toroslar'ın üst zonları 2000-2500 m rakımlarda orman bulunmaz, buralar mera niteliğindedir. (**Relikt** * : (Relikt Plant) : Kalıntı, eskiden kalma, günümüze gelme Paleoklimatik koşullarda yetişerek yaygın bir durum alan, fakat iklim koşullarının değişmesi üzerine günümüzde zorlukla yaşamını sürdüren bitki toplulukları ve bunların üyeleridir.)

İlin Orman Envanteri

2003-2012 plan dönemini kapsayan Orman Amenajman Planlarına göre; İl genel alanı 1.585.300 ha, ormanlık alan 840.347 ha, açıklık alan 744.953 ha'dır. Bu verilere göre İlimizin yaklaşık %53' ü ormanlarla kaplıdır. Türkiye genel alanının ise % 27' si ormanlarla kaplı olup ilimiz orman alanı ülke ortalamasının iki katıdır.

TABLO 45: Mersin İli Orman Alanları

Orman Tipi	Alan (ha)
Verimli Kuru Ormanları	378.739
Verimsiz Kuru Ormanları	459.192
Verimli Baltalık Ormanları	908
Verimsiz Baltalık Ormanları	1.508
Toplam Orman Alanı	840.347

KAYNAK: Mersin Orman Müdürlüğü

Mersin ili genel alanının % 53'ünü oluşturan ormanlık alanın yaklaşık % 45'i verimli orman niteliği taşımaktadır. İlimiz Orman serveti ise 37.752.363 m³ olup, bunun en önemli kısmını normal kuru (verimli) ormanları oluşturmaktadır. Mersin İli Orman Müdürlüğü'nden alınan bilgilere göre yaz aylarında çıkan orman yangınları nedeniyle yitirilen ağaçlık alanlara tekrar yeni fidan dikimi yapılarak mevcut orman alanlarının aynı hektarda kalması sağlanmaktadır.

TABLO 46: Mersin İli Orman Serveti

Orman Tipi	Miktarı (m ³)
Verimli Kuru Ormanında	33.764.881
Verimsiz Kuru Ormanında	3.839.947
Verimli Baltalık Ormanında	144.410
Verimsiz Baltalık Ormanında	3.125
Toplam Servet	37.752.363

KAYNAK: Mersin Orman Müdürlüğü

TABLO 47: Mersin İli Orman Verimlilik Gücü (Yıllık Cari Artım)

Orman Tipi	Miktarı (m ³)
Verimli Koru Ormanında	869.836 m ³
Verimsiz Koru Ormanında	81.336 m ³
Verimli Baltalık Ormanında	29.362 m ³
Verimsiz Baltalık Ormanında	123 m ³
Toplam	980.657 m³

KAYNAK: Mersin Orman Müdürlüğü

Bunların yanı sıra Mersin’de, Okaliptüs ormanları 1.580 hektar, İbrelî ormanlar 1.580 hektar, Diğer yapraklı ormanlar 17.976 hektar, Karışık ibrelî ormanlar 72.765 hektar, Karışık yapraklı ormanlar 99.399 hektar, İbrelî ve Karışık ormanlar 42.933 hektar alanı kaplamaktadırlar. İlimizde yapılan endüstriyel odun üretimi 375.900 m³ olup, bunlar; 195.100 m³ tomruk, 300 m³ tel direk, 42.100 m³ maden direği, 64.500 m³ sanayi odunu, 58.200 m³ kağıtlık odun, 13.900 m³ lif yonga odunu, 1.800 m³ sırk-çubuk şeklindedir. Yakacak odun üretim miktarı ise 240.200 ster olmuştur. (Ster: Yığın durumundaki yakacak odun için kullanılan, bir metre küpe eşit oylum ölçüsü birimi)

3.2.5. Flora, Fauna ve Yöreyle Özgü Tarımsal Çeşitler

Mersin; Taşeli platosu, Mut hattı ve Bolkar Dağları ile 376 kadar endemik bitki ve % 20 civarında endemizm oranları göstermektedir. Bu alanda, *Amgdalus zielinskii*, *Quercus petrea* subsp. *pinnatiloba* ve *Pyrus syriaca* gibi endemik ağaçların yanı sıra *Astragalus*, *Verbascum*, *Centaurea*, *Galium*, *Alyssum* ve *Stachys* gibi başlıca endemik türleri fazla olan cinsler yaşamaktadır.

Gülнар, Bozyazı, Mut, Erdemli, Çamlıyayla ve Tarsus ilçelerindeki bazı yaylalardan toplanmış endemik türlerin tehlike kategorilerindeki sıralamaları ise yaklaşık şu şekildedir: LR (nt) 64 tür, LR (cd) 27 tür, LR (lc) 148 tür, VU 46 tür, EN 22 tür, DD 11 tür ve CR 5 tür. Ayrıca endemik olmasa da gene aynı alanlardaki nadir türlerin beşi DD, altısı VU ve biri de EN kategorisine girmektedir. Bilimsel adları dışında endemik bitkilerin halk arasındaki kullanımları farklılık göstermektedir. Bu bitkilerin bazıları ise yerel kullanımı ile Mersin Bademi, Kapari, Kaya Kuruğu, Tere, Kuşkonmaz, Kekik, Adaçayı’dır. Fauna bir bölgede yaşayan tek hücreli hayvanlardan, zooplanktonlardan memeli hayvanlara kadar gelişerek yoğunlaşan hayvanlar âlemi o bölgenin faunasını oluşturur. Göksu Deltası nadir ve nesli tehlikeye düşmüş kuş türlerine yaşama, üreme, beslenme ve konaklama imkanı sunar. Koruma altında olan deniz kaplumbağaları (*caretta-caretta*) Kazanlı, Göksu Deltası ve Anamur kumsallarında, Akdeniz Foku ise Taşucu Anamur arasında yaşar.

3.2.6. Özel Çevre Koruma Alanları

İlimizde Çamlıyayla-Kadıncık Vadisinde Ana Ardıç Tabiat Anıtı, Cocakderesi Vadisinde Koca Katran Tabiat Anıtı ve Mut İlçesinde Yerköprü Şelalesi Tabiat Anıtı bulunmaktadır. Ana Ardıç ve Koca Katran Tabiat Anıtları 2.500 m² alana sahiptir. Ana Ardıç 2010 yılında 856 yaşına ulaşmıştır. 21 m boyunda, 2.75 m çap ve 7.20 m çevre genişliğine sahiptir ve dişi bir kocar ardıçtır. Koca Katran ise sedir ağacı olup, 2010 yılında 636 yaşına ulaşmıştır. 40 m boyunda, 2.34 m çap ve 7.40 m çevre genişliğindedir. Yerköprü Şelalesi Tabiat Anıtında, 110 milyon yıllık bir oluşumla kratase yaşlı kireçtaşlarının faylanması sonucunda çok dar bir kanyon oluşmuş ve bu faylanmaya bağlı olarak ortaya çıkan bir kaynak bol karbonatlı suyuyla traverten oluşturmaya başlamıştır. Yaklaşık 30 metre yükseklikten aşağıya akan bir şelale bulunmaktadır. Mersin’de hassas yörelerden olan Göksu Deltası, Orta Toroslar’ın eteğinde bulunan Silifke İlçesi’nin güneyinde yer almakta olup il merkezinin 85 km batısındadır. Delta; Göksu Irmağının 10.000 km² ’lik havzadan sürükleyip getirdiği tortuların ovada çökmesi sonucu yaklaşık 7.000 yılda oluşmuştur. Göksu Deltası’na özelliklerinden dolayı, koruma statüsü getirilmiştir. Göksu Deltası Özel Çevre Koruma Bölgesi, 2 Mart 1990 tarih ve 20449 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Bakanlar Kurulu Kararı ile tespit ve ilan edilmiştir. İlan edildikten sonra, Delta’da en uygun arazi kullanımını öngören 1/25.000 ölçekli Çevre Düzeni Planı 17.05.1991 tarihinde onaylanarak yürürlüğe girmiştir. 228.4 km² ’lik Göksu Deltası Özel Çevre Koruma Alanı’nda yukarıda bahsedilen plan çerçevesinde kontrollü hassas zom, tarım alanları, imarlı bölgeler, kırsal

yerleşim alanları, turizm yerleşme alanları, günübirlik alanlar ve kumsal alanlar tespit edilerek bu bölgenin korunması ile ilgili yasak ve sınırlamalar belirlenmiştir

Göksu Deltası'nın 1994 yılında 6.850 hektarlık bölümü özellikle Su Kuşları Yaşama Ortamı Olarak Uluslararası Öneme Sahip Sulak Alanlar Hakkında Sözleşme (RAMSAR) listesine dâhil edilerek koruma altına alınmıştır. 29.07.2004 gün ve 5 sayılı Adana Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulunun kararı ile bölge 1. ve 2. Derece Doğal Sit Alanı Olarak ilan edilmiştir.

Deltanın 35 km uzunluğundaki kumsalları iki tur deniz kaplumbağası, adi denizkaplumbağası (Caretta caretta) ve yeşil deniz kaplumbağası (Chelonia mydas) için Türkiye' deki en önemli yumurtlama alanlarının başında gelmektedir.

3.2.7. Tarımsal Atıkların Değerlendirilmesi

Mersin'de Tarımsal atıkların değerlendirilmesine yönelik herhangi bir tesis bulunmamaktadır. Genel olarak Belediyeler tarafından yüksek maliyet ve teknik yetersizlik nedeniyle geri kazanım konusunda pilot projeler dışında kapsamlı çalışmalar yapılamamaktadır. Yerel Gündem 21 Kent Konseyi Çevre Komisyonu Katı Atıkları Kaynağında Ayrıştırma ve Geri Kazanım Projesi Çevre Grubu tarafından bir pilot proje hazırlanarak uygulamaya başlanmıştır. Katı atıkların toplandığı yerde ayrışmasını sağlayan bu proje birkaç pilot bölgede uygulamaya konulmuştur. Bunun haricinde katı atıklar için herhangi bir çalışma yapılmamaktadır.

3.2.7.1. Mevcut Durum

Mersin'de tarımsal atıkların ne şekilde değerlendirildiği ve mevcut kapasitelerinin ne olduğunu tespit edebilmek için gerekli olan tesis veya bu konuyla ilgili bir kurum kaydı bulunmamaktadır. Aslında tarımsal üretimin her aşamasında bir döngü halinde bu atıkların kullanılması gerçekleştirilmektedir. Örneğin hayvansal atıklar (çiftlik gübresi, tavuk gübresi, mezbaha atıkları v.b.) toprak düzenleyici olarak bitkisel üretim amaçlı kullanılmaktadır. Kullanılmayan ancak geri dönüştürülebilir plastik malzemeler (zirai ilaç ambalaj atıkları, gübre ambalaj atıkları, sera örtüsü atıkları v.b.) ile ilgili bir değerlendirme şekli ise ilimiz genelinde yoktur.

3.2.7.2. Potansiyel

İlimiz genelinde yaklaşık 5 milyon ton/yıl bitkisel üretim gerçekleştirilmektedir. Üretilen bu bitkisel ürünlerin budama ve hasat artıkları sonucu oluşan yeşil atıkları büyük bir potansiyel olarak karşımızda durmaktadır. Bunların belirli bir merkezde oluşturulacak kompost işleme ünitelerinde geri dönüştürülüp toprağa uygulanabileceği düşünüldüğünde var olan potansiyelimizin boyutları daha iyi anlaşılacaktır. Yine benzer şekilde varolan hayvansal üretim atıkları için de bu tip bir tesisin oluşturulması zorunludur.

3.2.7.3. Tarım ve Sanayide Kullanım Olanakları

Tarım kendi içerisinde kapalı döngüye sahip bir üretim sistemidir. Üretim prosesi süresince oluşan bütün atıklar doğru değerlendirildiğinde ya tarımsal üretimde girdi olarak ya da sanayinin farklı dallarında hammadde olarak değerlendirilebilmektedir. Bu özellik dikkate alındığında bitkisel üretim atıklarının gerek tarım gerekse de sanayide hammadde olarak kullanımının teşvik edilmesi ve bu amaca yönelik yatırımların desteklenmesi gerekmektedir. Örneğin ilimizde yıllık ortalama 132.000 ton zeytin, yağ olarak işlenmektedir. Bu rakam yeni tesis edilen alanlarla birlikte önümüzdeki 10 yıl içerisinde yaklaşık iki kat artarak 250.000 ton civarına ulaşacaktır. Zeytin işleminin ikinci ürünü olan prina ise toplam üretimin yaklaşık % 50'si oranında ortaya çıkmaktadır. Kozmetik, hayvan yemi, gübre ve yakacak sektörünün hammaddesi olarak kullanılabilecek prinanın işlenebileceği bir tesis Mersin'de yoktur. Sadece bu örnek üzerinden gidildiğinde dahi bu konudaki potansiyelimiz daha iyi anlaşılacaktır. Bu sektörün gerekli yatırımlarla geliştirilmesi hem şu anda mevcut olan atıkların katmadeğer olarak geri kazanılıp ek gelire dönüşmesine hem de çevreye verilebilecek zararların önlenmesine neden olacaktır.

3.3. İnsan Kaynakları

3.3.1. İnsan Kaynakları

2000 yılı nüfus sayım sonuçlarına göre 12 ve daha yukarı yaşlardaki nüfus toplam nüfusun % 76'sını oluşturmaktadır. İlde toplam işgücü 685 bin kişi olmakla birlikte, işgücüne katılım oranı % 55'dir. İstihdamın sektörel dağılımı incelendiğinde, nüfusun % 57.6'sı tarım sektöründe istihdam edilirken, % 34.5'i hizmetler, % 7.9'u sanayidedir. İstihdam edilen nüfusun % 37'si ücretsiz aile işçisi olarak çalışmaktadır. İlimizde işsizlik oranı % 10.2 olup, bu oran erkek nüfusta % 11.5, kadın nüfusta % 8.2 dolayındadır.

3.3.2. Kurumsal Kaynaklar

Kurumsal kaynakları iki başlık altında inceleyebiliriz. Kamu ve özel sektör olarak ikiye ayırdığımızda; kamu kaynaklarında yaşanan sıkıntılar personel yetersizliği, makine altyapısı ve teknoloji eksikliği olarak sıralanabilir.

Tarımla ilgili kurumların personel durumları incelendiğinde genel olarak yetişmiş ve bilgi birikimine sahip personel açığının olmadığı ifade edilebilmektedir. Ancak gelişen sektörel şartlar ve uyum yasaları ile getirilen kontrol ve denetim hizmetlerinin özelleştirilmesi düşünüldüğünde konuların önemine göre ek personele ihtiyaç duyulabilmektedir. Bu konu özellikle Tarım Bakanlığının bünyesinde yer alan gıda kontrol ve denetim hizmetleri ile karantina faaliyetleri için geçerlidir. Bu konuda ileriye dönük ihtiyaç duyulabilecek personel eksikliğinin giderilmesi sektör açısından büyük önem taşımaktadır. Kurumların kullanmış olduğu makine ekipmanların hem eski hem yeterli olmaması birtakım çalışmaların yapılmasını olanaklı kılmamaktadır.

Özel sektör için de temel olarak benzer sıkıntılar yaşanmaktadır. Ancak kamu kurumlarından farklı olarak özel sektör deneyimli personele ihtiyaç duymaktadır. Bu nedenle konuya hakim ve yetişmiş personel eksikliği sektörün her aşamasında ihtiyaç duyulan bir konudur. Serbest teknik elemanların deneyim kazanabileceği bir yapısal dönüşüm ise ilimizde maalesef bulunmamaktadır. Yine ara eleman eksikliği de önemli bir sorun olarak karşımızda durmaktadır. Mevcut durum değerlendirildiğinde bir işletmede çalışanların ya işçi ya da mühendis olması hali hazırda büyük bir sorundur. Bu koşullarda teknisyen veya teknikerlerin görevini de mühendisler üstlenmekte, işgücü ve bilgi gelişim kaybı üst düzeylerde olmaktadır. Bu eksikliğinde ara eleman yetiştirme seviyesinde ele alınması gerekmektedir. Sektörde ar-ge eksikliği ve var olan araştırma enstitülerinin araştırma konularının sınırlı olması ürün çeşitliliğini ve yeni türlerin geliştirilmesini engellemektedir. Gıda sektörünün ihtiyaç duyduğu konularda da gerekli know-how çalışmaları yapılamamaktadır. Bu konuda son yıllarda platformlar ve bakanlıklar düzeyinde çalışmalar yapılmakta, Mersin Tarım-Gıda Teknoparkı oluşturulmaktadır. Bu teknoparkın işlevsel hale dönüştürülmesi ihtiyaç duyulan dinamizmin kazanılması açısından büyük önem taşımaktadır.

İlimizde bir adet il kontrol laboratuvarı bulunmaktadır. Mersin İl Kontrol Laboratuvar Müdürlüğü Türkiye'de 6 büyük laboratuvar arasında yer alan bir bölge laboratuvarı konumundadır. Kontrol laboratuvarı değişik amaçlara yönelik Fiziksel Analiz Laboratuvarı, Kimyasal Analiz Laboratuvarı, Mineral Analiz Laboratuvarı, Mikrobiyoloji Analiz Laboratuvarı, Katkı Analiz Laboratuvarı, Kalıntı Analiz Laboratuvarı, Mikotoksin Analiz Laboratuvarı ve Tohumluk Analiz Laboratuvarını kapsayan bir yapıdan oluşmaktadır. Gıda ve yem maddeleri ile bunların üretiminde kullanılan her türlü ham ve yardımcı maddelerin yarı mamul gıda maddeleri ile yan ürünlerinin ve gıda ile temas eden ambalaj materyallerinin denetim ithalat, ihracat, özel istek için numunelerinin kalite ve güvenilirlik analizleri ve kontrolü ile tohumluk, su, su ürünleri ve su kirliliğinin kontrolü ve hayvan hastalıklarının teşhisi amacıyla analizler yapılmaktadır. İlimizin önemli bir liman şehri olması ve serbest bölgenin ilimiz sınırları içinde olması nedeniyle buralarda yoğun gıda ithalatı ve ihracatı yapılmaktadır. Gerek ithalat gerekse ihracat aşamasında gerekli kontrol ve analizlerin yapılması için gerekli altyapı ilimizde mevcuttur. Mersin'de İl Kontrol Laboratuvarı yanında 3 adet de özel analiz laboratuvarları bulunmaktadır. İlimiz bu konuda da diğer illere kıyasla daha yeterli bir altyapıya sahiptir. Toprak-yaprak-su analizlerinin yapıldığı enstitüler ve ziraat odaları laboratuvarları ilimizde mevcuttur. Bu konuda sektörün ihtiyaç duyduğu tüm analizler yapılabilmektedir. Türkiye'deki sayılı Veteriner Sınır Noktalarından birinin ilimiz de olması hayvan ithalat ve ihracatında ilimizi avantajlı hale getirmektedir.

Sektöre hizmet eden diğerkurum ve kuruluşlar ise (MTSO, MTB, AKİB, TKK, ZMO, MZO, GMO, VHO v.b.) yeterli altyapı ve sektörün ihtiyaç duyduğu deneyimli personele sahip bulunmaktadır. İl genelinde oluşturulan platformlar aracılığıyla bu kurumlar koordineli bir şekilde çalışmakta ve ihtiyaç duyulan konularda işbirliği ve projeli çalışmalar yürütmektedir.

3.3.3. Tarıma Hizmet ve Girdi Sağlayan Kuruluşlar

Tarıma hizmet ve girdi sağlayan kuruluşları iki başlık altında toplayabiliriz. Hizmet sağlayan kuruluşlar ve girdi sağlayan kuruluşlar olarak ayırdığımız zaman;

Hizmet sağlayan kuruluşlar:

- İl Özel İdaresi
- İl Tarım Müdürlüğü
- İl Kontrol Laboratuvarı
- Mersin Zirai Karantina Müdürlüğü
- Veteriner Sınır Kontrol Noktası Müdürlüğü
- Alata Bahçe Kùltürleri Araştırma Enstitüsü
- Tarsus Toprak ve Su Kaynakları Araştırma Enstitüsü
- Ziraat Mühendisleri Odası
- Gıda Mühendisleri Odası
- Veteriner Hekimler Odası
- Mersin Ticaret ve Sanayi Odası
- Mersin Ticaret Borsası
- Akdeniz İhracatçı Birlikleri
- Ziraat Odaları
- Çiftçi Örgütleri
- Dernekler, Odalar, Vakıflar vb.
- Ris Mersin Tarım ve Gıda Platformu

Girdi Sağlayan Kuruluşlar:

- İl Özel İdaresi
- Çukurova Kalkınma Ajansı
- Tarım Kredi Kooperatifleri
- Kamu ve Özel Bankalar

TABLO 48 : Tarımsal Amaçlı Kooperatifler

	TARIMSAL KALKINMA KOOP.		SULAMA KOOP.		SU ÜRÜNLERİ KOOP.		DİĞER KOOP.(BİRLİK)		TOPLAM		
	KOOP SAYISI	ORTAK SAYISI	KOOP SAYISI	ORTAK SAYISI	KOOP SAYISI	ORTAK SAYISI	KOOP SAYISI	ORTAK SAYISI	KOOP SAYISI	ORTAK SAYISI	
TOPLAM	188	16.908	48	2.906	10	428	2	69	248	20.311	
İLÇE	ANAMUR	22	1.865	4	221	1	48		27	2.134	
	AYDINCIK	3	573	2	299	1	16		6	888	
	BOZYAZI	20	1.274	1	122	1	21		22	1.417	
	ÇAMLIYAYLA	8	841	1	197	-	-		9	1.038	
	ERDEMLİ	13	717	10	851	1	19		24	1.587	
	GÜLNAR	11	1.583	2	38	-	-		13	1.621	
	MUT	27	1.601	4	239	-	-		31	1.840	
	SİLİFKE	22	3.371	7	575	3	130		32	4.076	
	TARSUS	38	3.890	10	135	1	16		49	4.041	
	AKDENİZ	4	125	4	140	2	178	2	69	12	512
	MEZİTLİ	5	91	-	-	-	-			5	91
	TOROSLAR	13	942	3	89	-	-			16	1543
	YENİŞEHİR	2	35	-	-	-	-			2	35

KAYNAK: Mersin İl Tarım Müdürlüğü (2009)**TABLO 49 : Mersin Bayi Dağılımı**

İLÇE ADI	İLAC (adet)		ALET (adet)		TOHUM (adet)		GÜBRE (adet)		ÜRETİCİ FİRMA	DAĞITICI VE İTHALATÇI FİRMA
	T.K.K.	DİĞER	T.K.K.	DİĞER	T.K.K.	DİĞER	T.K.K.	DİĞER	Özel	Özel
MERKEZ	8	89	8	2	44	73	9	103	2	28
ERDEMLİ	4	55	4		26	39	99	4	-	-
BOZYAZI	1	28	1	1	10	25	32	1	-	-
AYDINCIK	1	17	1	1	7	13	19	2	-	-
ANAMUR	1	47	1		23	43	55	1	-	1
TARSUS	11	70	11	3	21	46	93	15	2	-
SİLİFKE	3	35	3		11	25	44	5	1	1
MUT	3	11	3	2	3	12	21	4	-	-
GÜLNAR	1	6			2	5	9	4	-	-
TOPLAM	33	358	32	11	147	281	473	46	5	30

KAYNAK : Mersin İl Tarım Müdürlüğü - 2009**TABLO 50 : Mersin İli 2009 Yılı Ruhsatlı Fidanlık Sayıları**

İLÇELER	RESMİ	ÖZEL
AKDENİZ	1	16
MEZİTLİ	-	35
TOROSLAR	1	5
YENİŞEHİR	1	2
ANAMUR	2	6
AYDINCIK	1	-
BOZYAZI	-	1
ÇAMLIYAYLA	-	1
ERDEMLİ	5	68
GÜLNAR	1	11
MUT	5	41
SİLİFKE	-	11
TARSUS	2	21
TOPLAM	19	218
GENEL TOPLAM		237

KAYNAK: Mersin İl Tarım Müdürlüğü

Tabloda görüldüğü üzere; Mersin’de ruhsatlı fidan üretimi yapan 218’i özel, 19’u resmi olmak üzere, toplam 237 adet üretici bulunmaktadır. İlimizde ruhsatlı 8 adet sebze fidesi üretim tesisi ile 237 adet resmi ve özel fidan üretim işletmesi bulunmaktadır. Üretilen tüm bitkisel materyaller üretim aşamasında bitki hastalık ve zararlıları yönüyle kontrol edilmektedir. İlimizde 1 adet virüsten ari ve ismine doğru (turunçgil) üretim yapan fidan işletmesi bulunmaktadır. Türkiye’deki 2 adet virüsten ari ve sertifikalı Turunçgil fidanı üreten işletmenin 1 tanesi Mersin’de bulunmaktadır. Yıllık fidan üretim kapasitesi 100.000 adettir.

3.3.4 Araştırma Enstitüleri ve Teknopark

İl genelinde Tarsus Toprak ve Su Kaynakları Araştırma Enstitüsü ve Alata Bahçe Kültürleri Araştırma Enstitüsü olmak üzere iki araştırma enstitüsü ve bir Teknopark bulunmaktadır.

Tarsus Toprak ve Su Kaynakları Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü

Genel olarak Ülkenin tamamı bölgesel olarak ise Antalya, Mersin, Adana, Osmaniye, Hatay ve Kahramanmaraş illerinde Toprak, su ve bitki ilişkilerini araştırmak, bu konulardaki sorunları çözmek amacıyla 1947 yılında kurulmuştur. Akdeniz iklim kuşağının benzer ekolojik koşullarına sahip bu illerde, birçok araştırma sonuçlandırılmış ve yeni çalışmalar sürdürülmektedir. Enstitünün ülkesel ve bölgesel görevleri aşağıdaki gibidir.

- Tarsus Toprak ve Su Kaynakları Araştırma Enstitüsü Kurak bölgelerdeki tarımsal üretim riskini azaltmak ve toprak rutubetinin yerinde muhafazası için yöntemler geliştirilmesi,
- Toprak ve su kaynaklarının erozyon etkilerinden korumak için ekonomik, uygulanabilir ve kabul edilebilir toprak muhafaza yöntemlerinin belirlenmesi,
- Sulama, drenaj sistem ve şebekelerinin projelenmesi, işletilmesi ve yönetilmesi için uygun teknolojiler geliştirilmesi, su kullanım etkinliğinin artırılması,
- Tuzluluk ve sodyumluluktan etkilenmiş arazilerin tarımsal üretim amacıyla ıslah edilmesi için uygun ve ekonomik ıslah yöntemlerinin belirlenmesi,
- Kısıtlı su koşullarında sulama suyunun optimum kullanımı için uygun teknoloji ve sulama programlarının oluşturulması,
- Düşük nitelikli sulama sularının yenilebilir kullanım koşullarının belirlenmesi,
- Su ve toprak kirlilik etmenlerinin belirlenmesi ve kirliliğin giderilmesi,
- Toprak ve su kaynaklarının uzun dönem kalitesini korumak için sürdürülebilir arazi yönetimi esaslarının belirlenmesi,
- Toprak kaynaklarının sürdürülebilirliği göz önünde tutularak tarımsal ürünlerin üretiminde toprak verimliliğinin artırılması,
- Çeşitli atıkların toprak kalitesini bozmadan tarımda kullanılma olanaklarının araştırılması,
- Ülke ekonomisinde doğal kaynakların yeri ve ekonomik yararlarının ortaya konulması

Tarsus Toprak ve Su Kaynakları Araştırma Enstitüsü görevleri doğrultusunda çeşitli projeler yürütmektedir. 2010 yılında başlanan, devam eden ve bitirilen projeler şunlardır:

1. 84110C01 Topçu Deresi Havzasında Yağış, Akım ve Alt Havzasında Sediment Veriminin Araştırılması (Sonuç Raporu yazılıyor)
2. TAGEM-BB-100203C1 Eğimli Arazilerde Kapari Bitkisinin Erozyona Etkisi (2011 Yılında Başlayacak)
3. TAGEM-BB-090201C2 Çukurova Koşullarında Kısmi Kök Kuruluğu (PRD) ve Kısıtlı Damla Sulama Programlarının Royal Sofralık Üzüm Çeşidinin Verimine ve Su Kullanım Randımanına (Devam Ediyor)

4. TAGEM-BB-090201C3 Akdeniz İklim Koşullarında Damla Yöntemiyle Uygulanan Geleneksel ve Kısmi Kök Kuruluğu (PRD) Kısıntılı Sulama Stratejilerinin Ayçiçeği Verimi ve Yağ Kalitesine Etkilerinin Belirlenmesi (Devam Ediyor)
5. 02330C01 Çukurova Koşullarında Marul Sahalarında Toprakta Bulunan Fosfor kapsamlarına Göre Maruldaki ve Topraktaki Kadmiyum (Cd) Miktarının Değişiminin İncelenmesi (Basım Aşamasında)
6. 05310C01 Tarsus Yöresinde Brokolinin Azotlu ve Fosforlu Gübre İsteğinin Saptanması (Basım Aşamasında)
7. 05320C01 Mersin Fındıkını'nda Serpantin Kayaçlar Üzerinde Gelişen Topraklarda Yetişen ve Ağır Metal Biriktiren Bitkilerin Seçimi ve Tarımsal Alanlarda Kullanım Potansiyelinin Araştırılması (Basım Aşamasında)
8. TAGEM-BB-090205C5 Farklı Vermikest (Solucan Gübresi) dozlarının Toprak Özelliklerine ve Çilek (*Fragaria vesca* L.) Bitkisi Gelişimine Etkisinin Belirlenmesi (Devam Ediyor)
9. 06460C01 Çukurova'da Yetiştirilen Bazı Tarım Ürünlerinin (Semiz Otu, Kanola, Ayçiçeği) Üretim Girdi ve Maliyetlerinin Hesaplanması (Tarsus-Ceyhan Örneği) (Sonuç Raporu Yazılıyor)
10. TAGEM-BB-090210C6 Buğday Hasadında Farklı Hasat Sistemlerinin Biçerdöver İş Başarısı, Dane ve Sap Kayıpları Yönünden Karşılaştırılması Üzerine Bir Araştırma (Devam Ediyor)
11. TAGEM-BB-090210C7 Çukurova'da Modern Seralarda Kullanılan Otomasyon Sisteminin Güneş Pilleri (PV) ile Çalıştırılmasının Teknik ve Ekonomik Yönden Araştırılması (Devam Ediyor)
12. TAGEM-BB-090210C8 Anızlı Sırtta Doğrudan Ekim Yapma Olanaklarının Araştırılması (Devam Ediyor)
13. TAGEM-BB-090210C9 Tarsus Yöresi Dağlık Bölgelerdeki Çiftçilerin Gelirlerinin Tıbbi-Aromatik Bitki Üretimi ile Arttırma Olanaklarının Araştırılması (Devam Ediyor)
14. TAGEM-BB-100210C3 Mersin İlinde Bitkisel Üretimde Tarım Sigortası Uygulamalarına Yönelik Çiftçilerin Yaklaşımı, Sorunlar ve Çözüm Önerileri (Devam Ediyor)

- **Alata Bahçe Kültürleri Araştırma Enstitüsü**

- Alata Bahçe Kültürleri Araştırma Enstitüsü, 1944 yılında kurulan "**Alata Teknik Bahçivanlık Okulu**" bünyesinde 02.11.1967 tarihli Makam oluru ile "**Bölge Bağ-Bahçe Araştırma Enstitüsü**" adı altında kurulmuş ve 01.03.1972 tarihinde Enstitü ve Okul birleştirilerek "**Bölge Zirai Araştırma Enstitüsü ve Ziraat Meslek Okulu**" adını almıştır. Son olarak 26.02.1998 tarihli Makam Oluru ile Kuruluş "**Alata Bahçe Kültürleri Araştırma Enstitüsü**" adını alarak halen bu isim altında çalışmalarına devam etmektedir.

- **Kuruluş Görev Yetki ve Sorumlulukları:**

- Alata Bahçe Kültürleri Araştırma Enstitüsü, ülkemizin *Mersin, Adana, Osmaniye ve Hatay* illerini kapsayan Doğu Akdeniz Alt Bölgesinde *turunçgil ve diğer subtropik meyveler, ılıman iklim meyveleri, üzüksü meyveler, bağcılık, sebzeçilik, iç ve dış mekan süs bitkileri, tıbbi ve aromatik bitkiler ile arıcılık* konularında uygulamalı tarımsal araştırmalar yapmaktadır. Buna bağlı olarak;
- Bahçe bitkilerinin ekonomik öncelik esasına dayalı ıslah ve adaptasyona bağlı olarak tür tespiti ve çeşit geliştirmesi yapmak
- Açıkta ve örtü altında yetiştirme teknikleri geliştirmek, mevcut ve yeni önerilebilecek ürünlere uygun değerlendirme yöntemleri saptamak
- Toprak ve yaprak analizlerine dayalı olarak araştırmalar ve gübreleme önerileri yapmak,
- Önerileceği tür ve çeşitlere ait elit materyal yetiştirmek,
- Damızlık ana arı üretimi konusunda çalışmalar yapmak
- Yöre çiftçisinden gelecek sorunlara çözümler aramak,
- Bulgu ve gelişmeleri tanıtmaya yönelik teknik eleman düzeyinde eğitim yapmak amacıyla çalışmalarını sürdürmektedir.
- Kuruluşumuz asli fonksiyonu gereği özellikle bahçe bitkileri konusunda uygulamalı araştırmalar yapmaktadır. Araştırma faaliyetlerine başladığı 1973 yılından bu yana toplam 171 adet uygulamalı tarımsal araştırma projesini sonuçlandırmış ve elde edilen bulgular öncelikle bölge olmak üzere tüm ülke üreticilerinin kullanımına sunulmuştur.

TABLO 51 : Sonuçlandırılan Araştırma Projeleri

Proje Konusu	Sonuçlanan Proje Sayısı
Turunçgil Araştırmaları	35
Sebzecilik Araştırmaları	49
Subtropik Meyve Araştırmaları	27
Mutedil İklim Meyve Araştırmaları	13
Sert Kabuklu Meyve Araştırmaları	2
Üzümü Meyve Araştırmaları	11
Bağcılık Araştırmaları	6
Süs Bitkileri Araştırmaları	12
Tıbbi Bitkiler Araştırmaları	4
Ekonomi ve İstatistik Araştırmaları	4
Arıcılık Araştırmaları	6
Toprak Araştırmaları	2
Toplam	171

KAYNAK : Alata Bahçe Kültürleri Araştırma Enstitüsü

Enstitü aşağıdaki laboratuvar varlığıyla çalışmalarına devam etmektedir.

Laboratuvar Adı
Yaprak - Toprak Sulama Suyu Gübre Analiz Laboratuvarı
Doku Kültürü Laboratuvarı
Biyoteknoloji Laboratuvarı
Pomoloji Laboratuvarı
Arıcılık Laboratuvarı

Enstitünün Ekolojik Önemi

Enstitü biyoçeşitliliği bağlamında değerlendirildiğinde çok geniş bir varyasyona sahip bitki topluluğunu üzerinde barındırmakta ve tarım yapılmayan alanların da ülke ekonomisine ve florasına önemli düzeyde katkıda bulunduğu belirlenmiştir. Mersin-Silifke sahil şeridinde hızlı betonlaşmaya karşın yeşil kalan tek alan olup; Deniz Kaplumbağalarının yumurtlama sahasıdır. Yapılan çalışmalar sonucu Türkiye'nin 18. Deniz Kaplumbağalarının yumurtlama alanı olarak ilan edilmiştir. Bununla birlikte 1960'lı yıllarda yapılan çalışmalarda dünyada iki yerde yaşayan (Hindistan ve Alata kumulları) *Schizodactylus inexpectatus* Alata böceğinin varlığı tespit edilmiş ve nesli tükenmekte olan türlerin yer aldığı uluslararası Kırmızı Bülten'e (Red List) alınmıştır. Kuruluş, 3500 metrelik sahil şeridi ile birinci sınıf işlemeli tarıma uygun tarım alanlarının aleyhine gelişen, çirkin yapılaşma ve beton yığınları arasında kalan insanların nefes alabileceği tek yeşil alandır.

Ayrıca 1300 dekarlık bir alanda tarımsal araştırma ve üretim çalışmaları yürütülen enstitü, bu güne kadar bünyesindeki doğal ekosistemleri ile faaliyetleri arasında dengeli ve bütünleyici bir ilişkiyi sürdürmüştür. Enstitüde bu kullanım amaçlarından araştırmaya hizmet edebilecek projeler gündeme gelmiş olup; geleceğe yönelik çalışmaların altyapısı oluşturulmuştur. Bahçe kültürleri alanında uzun yılların birikimi olan çok değerli çeşit koleksiyonlarına sahip olan kuruluş, *in-situ* (yerinde koruma) alanı niteliğindedir. Farklı koleksiyon parsellerinde olmak üzere turunçgillerde 102, incirde 37, avokadoda 29, Trabzon hurmasında 22, yenedünyada 25, pikan cevizinde 13, zeytinde 21, bağda 69, kaysıda 36 çeşit bulunmaktadır. Gen çeşitliliği zenginliği olarak ele aldığımızda bademde 49, narda 107, turunçgillerden yalnızca Washington Navel çeşidinde 40 tip mevcuttur. Bu türlerden turunçgiller, zeytin, kayısı, muz, incir, nar, yenedünya, Trabzon hurması, badem ve keçiboynuzunda Enstitü Doğal Kaynaklar Araştırma ve Muhafaza Grubu tarafından ekolojisi gereği Ülkesel Bitki Genetik Kaynakları Araştırma Projesi çerçevesinde Meyve-Bağ Genetik Kaynakları materyalinin muhafazası ile görevlendirilmiştir. Enstitüde yetişen ve yıllara göre değişen (sebzecilik ve yem bitkileri gibi) tüm diğer türlerdeki biyolojik çeşitlilik ve yönetimli peyzajındaki yılların birikimi olan biyolojik elemanlar dikkate alındığında kuruluşun biyolojik çeşitlilik yönünden taşıdığı önem dikkate değerdir.

Yine doğal flora ve faunası, doğal kumul alanları ve ekotonları ile sürdürmekte olduğu araştırma, üretim ve eğitim görevlerinin yanı sıra; canlılarının doğal yaşama ortamları nedeniyle biyoçeşitliliğin en iyi örneğini oluşturduğundan T.C. Kültür Bakanlığı Adana Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu tarafından 09.10.2000 tarih ve 3877 sayılı kararı ile “**I. Derece Doğal Sit Alanı**” olarak ilan edilmiştir.

Alata Bahçe Kültürleri Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü bünyesinde bulunan Bölge Yaprak, Toprak ve Gübre Analiz Laboratuvarı 1977 yılında kurulmuş, 2000 yılında modernize edilerek çalışmalarının kapsamını genişletmiştir. Bu güne kadar yapılan çalışmalar ve elde edilen bulgular, ülkemizde toprak analizlerine dayandırılmayan bilinçsiz ve aşırı gübre kullanımı olduğunu göstermektedir. Tek yönlü ve aşırı gübre kullanımı sadece ekonomik yönden büyük kayıplara ve maliyet artışlarına neden olmakla kalmayıp, toprak-su ve bitki kirliliğine neden olmakta, doğayı tahrip etmenin yanında insan sağlığını direkt olarak etkilemektedir. Aşırı ve bilinçsiz gübrelemeyi giderecek olan, yaprak ve toprak analizlerine dayalı gübreleme önerileri bölge üreticisinin hizmetine sunulmaktadır. Böylece topraklarımızın aşırı gübre kullanımı nedeniyle kirlenmesi önlenmiş gibi yoğun ve gereksiz gübre kullanımı sonucunda ortaya çıkacak olan gelir kaybı da önlenerek Ulusal Ekonomiye katkıda bulunmaktadır. Enstitü laboratuvarı Tarım Bakanlığı tarafından gübre denetimine yönelik Gübre Analizleri yapmaya yetkili kılınmıştır. Halen çalışmalarına devam etmektedir. Laboratuvarımız TAGEM bünyesinde bulunan laboratuvarlar içinde kullanım alanı, alt yapısı ve yetişmiş personel sayısı ile en iyi düzeydedir.

Görev alanı; Mersin, Adana, Hatay, Osmaniye, Kahramanmaraş, Şanlıurfa, Gaziantep, Malatya, Nevşehir, Niğde, Konya ve Karaman'dır. Kimyasal gübre denetiminde Mersin, Adana, Diyarbakır, Gaziantep, Osmaniye, Kilis, Kahramanmaraş ve Niğde illerinden denetimler sonucu gönderilen gübre örnekleri analiz edilmektedir. Henüz uluslar arası akreditasyonu olmayan toprak, yaprak, gübre ve sulama suyu analiz laboratuvarını uluslararası geçerliliği olan akredite laboratuvar haline getirmek, enstitünün hedefleri arasındadır. Enstitü Akdeniz bölgesinde arıcılık konusunda araştırma yapan, araştırma çalışmaları yanında arıcılık konularında ülkesel baz da eğitim veren ve ana arı üreten tek kuruluştur. 2005 yılı içerisinde enstitü bünyesinde kurulmuş olan biyoteknoloji laboratuvarında, dünyada biyogüvenlik açısından giderek önem kazanan Parmak İzi Çıkarılması, Genetik Haritalama, Çeşit Ayrımı, Oransal Saflık Düzeyinin Belirlenmesi, Moleküler Markır Yardımıyla Seleksiyon, Coğrafik Bölge ve Genotip İlişkileri ve Gen Bulunması çalışmaları yürütülebilecektir. Enstitüde yürütülmekte olan ıslah çalışmalarının bir sonucu olarak turunçgillerde yeni çeşitler geliştirilmesi, mevcut çeşitlerde çekirdeksizlik ve hastalıklara dayanıklılık, ayrıca bölgemiz için önem arz eden diğer türlerde başta muz, zeytin, kivi, nar ve yazlık elma olmak üzere yeni araştırma çalışmaları başlatılmıştır.

TARIM-GIDA TEKNO PARKI

Sanayi ve Ticaret Bakanlığı Araştırma Geliştirme Genel Müdürlüğü verilerine göre Türkiye'de mevcut 37 teknoparkın 21'i etkindir. Bu teknoparklar da 54'ü yabancılara ve 250-300 kadarı da akademisyenlere ait olmak üzere 1200 firma üyeliği gerçekleştirmiştir. 12 bin istihdam sağlanmış, % 20'si uluslararası olmak üzere 256 patent alınmış, şu ana kadar 540 bin dolarlık ihracat yapılmıştır. Teknoparklardaki kurumların kurumlar vergisi, katma değer vergisi ve damga vergisinden muaf olma avantajının yanı sıra buralara devletçe finansal destek ve teşvikler de sağlanmaktadır.

Mersin Üniversitesi'nin öncülüğünde 2003 yılı ağustos ayında kurulma çalışmalarına başlanan Mersin Teknoloji Geliştirme Bölgesi; Mersin İl Özel İdaresi, Mersin Ticaret ve Sanayi Odası, Mersin Tarsus Organize Sanayi Bölgesi, Akdeniz İhracatçılar Birliği, Tarsus Ticaret ve Sanayi Odası ve ODTÜ Teknoparkın ortaklığıyla resmi olarak 18 Haziran 2005 tarihinde kuruldu. İlk olarak Mersin Tarsus Organize Sanayi Bölgesi'nde faaliyete geçen Mersin Teknopark, Türkiye'deki diğer teknoparklardan ayrı olarak iki ayrı binada hizmet vermektedir. Kısa adı Mersin Teknopark olan Mersin Teknoloji Geliştirme Bölgesi, Mersin Üniversitesi Çiftlikköy Kampüsü'nde inşası 2009 da tamamlanan ikinci binasıyla sanayiciler ve araştırmacılara hizmet sunmaktadır.

Mersin-Tarsus Organize Sanayi Bölgesi'nde (MTOSB) yer alan Mersin Teknopark A.Ş, tarım teknoparkı olmayı hedeflemektedir. Çukurova'nın tarımla özdeşleşmiş bir bölge olması ve tarımda gelişim için teknoloji ile bütünleşmesinin büyük önem taşıması Mersindeki Teknopark'ın yönünü Tarım Teknoparkı olmaya yönlendirmiştir. Özellikle tohumla ilgilenen doku kültürü ve biyoteknoloji üzerine faaliyet gösteren firmaların teknoparkta çalışmalarını sağlayacak ortamın yaratılması Mersin için önemli hedeflerden biri

olmalıdır. Türkiye’de biyoteknoloji yoluyla tohumlar üzerinde araştırma geliştirme yapan çok sayıda firma olmasına karşın doku kültürü üzerine araştırma yapan nadir firma bulunmaktadır. Bu firmaların belirlenerek Mersin Laboratuvarlarında geliştirebilecekleri ithal edilen tohumların doku kültürü aracılığıyla Türkiye’de üretilmesi ve laboratuvarda geliştirdikleri tohumları yine Mersin’de kuracakları seralarda hazır hale getirip buradan sahaya vermeleri Mersin’in Türkiye ve dünya tarımında bilinirliğini ve etkinliğini arttıracaktır.

3.4. Fiziki Sermaye Kaynakları

3.4.1. Tarımsal Araç Gereç Varlığı

Türkiye tarımında makineleşme yaklaşık elli yıllık bir geçmişe sahiptir. Bu süre zarfında traktör ve tarım makineleri varlığında ve bunların kullanımında önemli kazanımlar elde edilmiştir. Değerleriyle dünya ortalamasının üzerinde mekanizasyon düzeyleri sağlanmıştır. Ancak, ulaşılan düzey gelişmiş ülke değerlerinin henüz çok gerisindedir. Ayrıca, mevcut parkın yaş ortalaması çok yüksek (16 yaş), güç ortalaması çok düşük (42 KW)’tür; traktör başına düşen makine sayısı ancak 4 kadardır. Bunların yanı sıra tarımsal yapının elverişsizliği nedeniyle mekanizasyon etkinliği düşüktür. Tarımsal nüfus ve işletme sayısı fazla, dolayısıyla fert ve işletme başına düşen gelir ve alan değerleri küçüktür. Ayrıca, işletmelerdeki parsel sayısı fazladır. Bu nedenlere bağlı olarak mekanizasyon araçları edinimi zor, kullanımında ve bu bağlamda tarımsal üretimin genelinde verimlilik düşüktür.

TABLO 52: Mersin Tarımsal Araç Varlığı

Cinsi	Akdeniz	Mezitli	Toroslar	Yenişehir	Anamur	Aydıncık	Bozyazı	Çamlıyayla	Erdemli	Gülnar	Mut	Silifke	Tarsus	TOPLAM
Çapa Makinesi	140	50	110	15	10	0	0	0	0	0	150	326	792	1.593
Damla Sulama Tesisi	800	250	350	101	0	4.150	5.700	100	0	210	2.350	6.110	4.185	24.306
Diskli ve Diğer Tırmıklar	245	53	61	27	360	0	0	0	6	10	1.960	411	36	3.169
Elektropomp	500	100	200	65	1.300	40	4.750	25	325	75	3.144	1.628	230	12.382
Harman Makinesi	100	50	141	20	135	22	20	35	200	330	200	256	619	2.128
Hayvan Pulluğu	0	0	0	0	620	280	140	180	170	100	2.100	1.800	0	5.390
Hububat Ekim Makinesi	30	21	15	6	0	0	0	0	10	25	20	234	391	752
K. Gübre Dağıtıcısı	250	50	55	6	0	0	0	0	10	40	30	472	1.788	2.701
K. Milinden Hareketli Pülverizatör	800	125	170	150	190	20	15	100	465	50	550	201	1.663	4.499
Karasaban	0	0	0	0	1.500	140	0	160	0	100	430	990	0	3.320
Krema Makinası	400	80	120	60	230	0	0	0	1.550	4	950	155	0	3.549
Kültivatör	140	30	32	10	80	0	30	130	90	15	750	351	5.833	7.491
Motorlu Pülverizatör	500	100	150	75	320	15	100	150	550	180	650	255	385	3.430
Pulluk	1.275	450	750	450	340	62	185	150	1.200	500	2.182	1.805	4.663	14.012
Römork	2.850	330	700	250	2.420	15	260	230	1.065	500	2.010	2.200	5.895	18.725
Santrifuj Pompa	1.050	150	300	115	230	0	10	0	190	50	1.250	182	650	4.177
Sedyeli Motorlu Pülverizatör	270	30	32	23	20	10	20	5	0	2	0	49	296	757
Sırt Pülverizatörü	3.050	500	1.100	215	2.900	950	1.750	900	2.600	1.500	2.250	2.510	4.273	24.498
Su Tankeri	700	150	250	42	95	10	80	50	300	90	660	777	1.894	5.098
Süt Sağma Makinesi	80	100	130	52	8	5	0	30	100	1.000	2.040	365	0	3.910
Toplam Traktörler	0	0	0	0	439	70	301	250	1.147	640	3.932	1.721	6.642	15.142
Toprak Frezesi (Rotavatör)	800	200	250	60	40	0	0	0	5	0	50	119	85	1.609
Yağmurlama Tesisi	40	8	12	5	150	1	4.800	0	0	0	500	54	2.450	8.020

KAYNAK: Mersin İl Tarım Müdürlüğü ve Trafik Tescil -2009

Yukarıdaki tabloda Mersin İli ve İlçelerinde 5 yıllık traktör sayıları ve dağılımları mevcuttur. Mersin il genelinde 2005 yılında 23.738 olan toplam traktör sayısı 2010 yılına gelindiğinde %15 artarak 27.347 sayısına ulaşmıştır.406.000 ha olan tarım arazileri göz önüne alındığında yaklaşık 15 hektara bir traktör düşmektedir. En fazla traktör sayısı ilçeler göz önünde bulundurulduğunda Tarsus'tadır. Tarsus'ta tarım alanlarının diğer ilçelere göre daha büyük ölçeklerde olması tarımda mekanizasyon kullanımını daha olanaklı hale getirmiştir. Bu durum traktör sayılarına da yansımıştır. Belli dönemlerde traktör konusunda ilde yeterli olan bölgelerden az olan bölgelere sezonluk olarak takviye yapılmaktadır.

TABLO 53: İlçelerin 2005-2010 Traktör Sayıları

	2005	2006	2007	2008	2009	2010 yılı 2. ay sonu
il Merkezi	8.637	9.113	9.178	9.361	9.643	9.693
Tarsus	7.683	7.935	8.190	8.422	8.744	8.794
Erdemli	1.394	1.464	1.566	1.701	1.735	1.735
Silifke	2.348	2.429	2.499	2.574	2.623	2.642
Mut	1.972	2.038	2.082	2.193	2.293	2.323
Gülнар	627	709	796	913	998	1.017
Bozyazı	316	329	334	335	350	352
Anamur	761	774	782	787	791	791
İlçe Toplamı	15.101	15.678	16.249	16.925	17.534	17.654
Genel Toplam	23.738	24.791	25.427	26.286	27.177	27.347

KAYNAK: Mersin İl Trafik Müdürlüğü

3.4.2. Hayvan Varlığı

Mersin'deki hayvan varlığı incelendiğinde (küçükbaş ve büyükbaş hayvan varlığı hariç) genel olarak at, katır ve eşek türlerine rastlanmaktadır. 2009 yılı verilerine göre Mersin ilinde 1.426 adet at,1.420 adet katır ve 2.919 adet eşek varlığı bulunmaktadır. Bu hayvanların tarımsal ve sosyal alanda kullanımının makineleşme dolayısıyla gün geçtikçe azaldığı görülmektedir. Mersin'de devekuşu, domuz gibi hayvan türlerinin varlığı bulunmamaktadır bununla birlikte özellikle bazı ilçelerde (Silifke ve Gülнар gibi) diğer ilçelere kıyasla daha fazla bir yaban domuzu varlığı bulunmaktadır.

3.4.3. Toprak Koruma ve Sulama Tesisleri

Toprakların tarımsal amacı dışında kullanılırken etrafına verebileceği zararları önlemek için yapılan her türlü tesise toprak koruma tesisi denilmektedir. Bunlar; drenaj, sekileme, teraslama, ağaçlandırma, topografyanın düzeltilmesi vs. Mersin Toprak Koruma Kurulunun aldığı karar gereği her başvuruda toprak koruma projesi çizilmeli ve mutlaka uygulanmalıdır. Çevre ve Orman Bakanlığı Ağaçlandırma ve Erozyon Kontrolü Seferberliği kapsamında aşağıdaki çalışmalar yapılmıştır.

TABLO 55: Mersin Ağaçlandırma Çalışmaları- 2010

Kuruluş	Katılan İştirakçi Sayısı	Çalışma Yapılan Alan (Adet)	Çalışma Yapılan Alan (Hektar)	Dikilen Fidan Miktarı (Adet)	Ekilen Tohum Miktarı (KG)	Ekimle Elde Edilen Fidan*	Toplam Fidan Adeti
Ağaçlandırma ve Erozyon Kontrolü Genel Müdürlüğü	0	13	317	2.035.512	500	0	2.035.512
Belediyeler	800	34	11	44.791	0	0	44.791
Milli Eğitim Bakanlığı	0	20	0	499	0	0	499
Orman Genel Müdürlüğü	0	29	2.103	3.826.856	7.780	607.200	4.434.056
Valilikler	0	1	0	9.650	0	0	9.650
TOPLAM	800	97	2.431	5.917.308	8.280	607.200	6.524.508

KAYNAK: Çevre ve Orman Bakanlığı-2010**TABLO 56:** DSİ Sulama Tesisleri

SULAMANIN ADI	NET SULAMA ALANI (ha)		
	Cazibe Sulama	Pompajlı Sulama	TOPLAM
Silifke Ovası Sulaması	5.075	785	5.860
Anamur Sulaması	3.027		3.027
Aydıncık Sulaması-Yenikaş p.	0	750	750
Bozyazı Sulaması	1370		1370
Mut Sulaması	0	2.013	2.013
Kızılgeçit Sulaması	60	0	60
2. ŞUBE TOPLAMI	9.532	3.548	13.080
Mersin Bahçeleri Sulaması	0	8.481	8.481
Berdan Ovası Sulaması	14.171	200	14.371
Gilindires Sol Sahil Sulaması	800		800
Alata-Kızılalan Sulaması	800	0	800
Limonlu Sağ Sahil Sulaması	63	0	63
Erdemli Pompaj Sulaması	0	550	550
Arslanköy Göleti Sulaması	172	0	172
67.ŞUBE TOPLAMI	16.006	9.231	25.237
ASO SULAMASI	36.235	0	36.235
MERSİN İL TOPLAMI	61.773	12.779	74.552

KAYNAK: DSİ -2010

(Cazibe Sulama, Pompajlı Sulama: Yüzey sulama yöntemlerinde tarla parselinde suyun cazibe ile ilerlemesi esasken, basınçlı sulama yöntemlerinde su tarla parselinin içindeki kapalı borulara belli bir basınçla iletilir ve sulama yöntemine bağlı olarak yağmurlama, mikro yağmurlama veya damlama yöntemi ile bitkilere uygulanır.)

TABLO 57: Mersin İli Sulama Birlikleri

SAYI	İLÇESİ	ADI
1	Merkez	Mersin Sulama Birliği
2	Merkez	Akdeniz Sulama Birliği
3	Merkez	Üçtepe Sulama Birliği
4	Mezitli	Yeşilsahil Sulama Birliği
5	Erdemli	Karakız Göleti Sulama Birliği
6	Erdemli	Kayacı Evdilek Sulama Birliği
7	Yenişehir	Uzunçay Sulama Birliği
8	Silifke	Silifke Sulama Birliği
9	Silifke	Göksu Sulama Birliği
10	Silifke	Yeşilgeçit Sulama Birliği
11	Anamur	Anamur Sulama Birliği
12	Aydıncık	Aydıncık Sulama Birliği
13	Bozyazı	Bozyazı Sulama Birliği
14	Bozyazı	Tekeli Sulama Birliği
15	Mut	Mut Sulama Birliği
16	Mut	Taşeli Sulama Birliği
17	Tarsus	Sahil Sulama Birliği
18	Tarsus	Toroslar Sulama Birliği
19	Tarsus	Pamukova Sulama Birliği
20	Tarsus	Onköy Sulama Birliği
21	Tarsus	Seyhan Sulama Birliği
22	Tarsus	Dört Yol Damlama Sulama Birliği

KAYNAK: Mersin Sulama Birliği-2010**TABLO 58: DSİ Tarafından Toprak Koruma Kapsamında Berdan Ovası'nda Yapılan Çalışmalar**

KANALLAR	Su iletim ve Dağıtım Kanalları (km)	Drenaj Kanalları (km)
İsale Kanallar	11+006	
Ana Kanallar	80+690	83+522
Yedek Kanallar	97+898	89+689
Tersiyer Kanallar	366+342	66+643

KAYNAK: DSİ

TABLO 59: DSİ Taşkın Koruma, Erozyon ve Rusubat Kontrol Tesisleri

Sıra no	Taşkın tesisinin adı	Taşkın tesisinin yeri (ilçe)	Koruma alanı (ha)	Adet
1	Çamlıyayla (Namrun) Kalederesi	Merkez	-	1
2	Çavuşlu Deresi Islahı	Merkez	-	2
3	Mezitli Deresi Islahı	Merkez	42	1
4	Efrenk Deresi Islahı	Merkez	33	3
5	Deliçay Deresi Islahı	Merkez	-	1
6	Kürkçü Köyü Taşkın K.T.	Merkez	60	-
7	Tarsus İlçe Merkezi, Kaleburcu Deresi	Tarsus	-	1
8	Erdemli Mandıra ve Alata Çayı ıslahı	Erdemli	15	2
9	Erdemli Lamas Çayı Islahı	Erdemli	100	-
10	Erdemli Gilindre Köyü T.K.T.	Erdemli	7	-
11	Erdemli Arpaçbahşiş Köyü T.K.T.	Erdemli	200	-
12	Erdemli Koacahasanlı T.K.T.	Erdemli	25	-
13	Erdemli İlçe Mer.Sazbaşı Mah. T.K	Erdemli	60	-
14	Erdemli Elvanlı Kasabası T.K.T.	Erdemli	190	1
15	Erdemli Akdeniz Mah. Bataklik Mer. Kodaman Çayı	Erdemli	30	-
16	Anamur Dragon Çayı Islahı	Anamur	110	-
17	Anamur Sultan Çayı Islahı	Anamur	70	-
18	Anamur Abanoz Yaylası T.K.T.	Anamur	-	1
19	Anamur Malaklar KÖyü Ar.Taş.Kor.	Anamur	75	-
20	Bozyazı İlçe Mer. T.K.T.	Bozyazı	45	1
21	Bozyazı Yuva Deresi Islahı	Bozyazı	110	-
22	Silifke İmamoglu Boğsak Mah. T.K.T.	Silifke	4	1
23	Silifke Işıklı KÖyü T.K.T.	Silifke	32	-
24	Silifke Eğribük Köyü T.K.T.	Silifke	38	-
25	Gülner İlçe Mer. T.K.T.	Gülner	20	1
26	Gülner Köseçobanlı KÖy. Alanboğazı Mah. T.K.T.	Gülner	184	1
TOPLAM			1450	17

KAYNAK: DSİ

Toprak Koruma ve Arazi Kullanım Kanunu Çalışmaları

5403 Sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanım Kanunu Kapsamında 81 ilde Toprak Koruma Kurulları oluşturulmuştur. Kurulun görevleri aşağıda belirtilmiştir:

- Arazi kullanılan tüm faaliyetlerde, arazinin korunması, geliştirilmesi ve verimli kullanılmasına yönelik inceleme, değerlendirme ve izleme yapmak, ortaya çıkan olumsuzlukları belirlemek, toprak korumayı ve bununla ilgili sorunları giderici önlemleri almak, geliştirmek, uygulanmasını sağlamak için görüş oluşturmak.
- Arazi kullanımını gerektiren tüm girişimleri yönlendirmek üzere, yerel plân veya projelerin uygulanması amacıyla takibini yapmak,
- Toprak koruma önlemlerinin yerine getirilmesi sürecini yerel ölçekte izlemek, değerlendirmek ve çözümleyici öneriler geliştirmek, hazırlanacak toprak koruma ve arazi kullanım plânları doğrultusunda, yerel ölçekli yıllık iş programları için görüş oluşturmak ve uygulamaya konulmasının takibini yapmak.
- Ülkesel, bölgesel veya yerel ölçekli yapılan plânlar arasındaki uyumu denetlemek.
- Kanunda yer alan konularla ilgili başvuruları almak ve ilgililere aktarmak.
- Kanunla verilen diğer görevleri yapmak.

Arazi kullanımını gerektiren her türlü girişim ve yatırım sürecinde toprakların korunması, doğal ve yapay olaylar sonucu meydana gelen toprak kayıplarının önlenmesi; arazi kullanım plânları, tarımsal amaçlı arazi kullanım plân ve projeleri ile toprak koruma projelerinin uygulamaya konulması ile sağlanır. Arazi kullanım plânları ile ülkesel ve bölgesel plânlamalara temel oluşturan ve diğer fizikî plânlamalara veri teşkil eden; su potansiyeli, toprak veri tabanı ve haritaları esas alınarak çevre öncelikli sürdürülebilir kalkınma ilkesi

doğrultusunda toprağın niteliği, arazinin yeteneği ve diğer arazi özellikleri gözetilerek uygun arazi kullanım şekilleri belirlenir.

Bakanlık tarafından hazırlanan veya hazırlattırılan arazi kullanım plânlarında; yerel, bölgesel ve ülkesel ölçekte tarım arazileri, mera arazileri, orman arazileri, özel kanunlarla belirlenen alanlar, yerleşim alanları, sosyal ve ekonomik amaçlı altyapı tesisleri ile diğer arazi kullanım şekillerine yer verilir. Bakanlık, arazi kullanım plânlarının hazırlanmasını ihtiyaca göre valiliklere devredebilir.

Özel kanunlarla belirlenen veya belirlenecek alanlarda, ilgili kanun hükümleri saklı kalmak kaydı ile arazi kullanım plânlarında yer verilen kullanım şekilleri, ilgili kanunlar kapsamında sorumlu bakanlık veya kuruluşlar tarafından değerlendirilir. Tarım arazileri, bu Kanunda belirtilen istisnalar hariç olmak üzere, arazi kullanım plânlarında belirtilen amaçları dışında kullanılamaz.

Tarım arazilerinde toprağın kimyasal, fiziksel ve biyolojik özelliklerinin sürekli üretim sağlayacak şekilde korunarak kullanımı için, en az bir ziraat mühendisi sorumluluğunda tarımsal amaçlı arazi kullanım plân veya projeleri, valilikler tarafından hazırlanır veya hazırlattırılır. Tarımsal amaçlı arazi kullanım plân veya projelerinin hazırlanmasında, çiftçilerin ve arazi sahiplerinin görüşleri alınır. Arazi sahipleri ve araziyi kullananlar, hazırlanan plân ve projelere uymakla yükümlüdür.

Toprağın bulunduğu yerde, doğal fonksiyonlarını sürdürebilmesinin sağlanması amacıyla korunması esastır. Kentsel yerleşim amaçlı imar plânı bulunan yerler dışında, zorunlu olarak kazı veya dolgu gerektiren herhangi bir arazi kullanım faaliyeti sonucu toprak kayıpları ve arazi bozulmaları söz konusu ise araziyi kullananlar tarafından toprak koruma projeleri hazırlanır veya hazırlattırılır. Toprak koruma projeleri arazi bozulmalarını ve toprak kayıplarını önlemek için gerekli olan sekileme, çevirme, koruma duvarı, bitkilendirme, arıtma, drenaj gibi imalat, inşaat ve kültürel tedbirleri içerir, en az bir ziraat mühendisi sorumluluğunda hazırlanır ve valilik tarafından onaylanır. Heyelan, sel ve rüzgar gibi doğal olaylar sonucu meydana gelen toprak kayıplarını önlemek için valilikler, toprak koruma projelerini hazırlatarak uygulamasını yapar veya yaptırır.

Mutlak tarım arazileri, özel ürün arazileri, dikili tarım arazileri ile sulu tarım arazileri tarımsal üretim amacı dışında kullanılamaz. Ancak alternatif alan bulunmaması ve Kurulun uygun görmesi şartıyla;

- a. Savunmaya yönelik stratejik ihtiyaçlar,
- b. Doğal afet sonrası ortaya çıkan geçici yerleşim yeri ihtiyacı,
- c. Petrol ve doğal gaz arama ve işletme faaliyetleri,
- d. İlgili bakanlık tarafından kamu yararı kararı alınmış madencilik faaliyetleri,
- e. Bakanlıklarca kamu yararı kararı alınmış plân ve yatırımlar,
- f. Kamu yararı gözetilerek yol altyapısı ve üstyapısı faaliyetlerinde bulunacak yatırımlar,
- g. Enerji Piyasası Düzenleme Kurumunun talebi üzerine 20/2/2001 tarihli ve 4628 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu uyarınca yenilenebilir enerji kaynak alanlarının kullanımı ile ilgili yatırımları,
- h. Jeotermal kaynaklı teknolojik sera yatırımları, için bu arazilerin amaç dışı kullanım taleplerine, toprak koruma projelerine uyulması kaydı ile Bakanlık tarafından izin verilebilir. Bakanlık bu yetkisini valiliklere devredebilir.

Mutlak tarım arazileri, özel ürün arazileri, dikili tarım arazileri ile sulu tarım arazileri dışında kalan tarım arazileri; toprak koruma projelerine uyulması kaydı ile valilikler tarafından tarım dışı kullanımlara tahsis edilebilir.

Tarımsal amaçlı yapılar için, projesine uyulması şartıyla ihtiyaç duyulan miktarda her sınıf ve özellikteki tarım arazisi valilik izni ile kullanılır.

Tarımsal üretim potansiyeli yüksek, erozyon, kirlenme, amaç dışı veya yanlış kullanımlar gibi çeşitli nedenlerle toprak kaybı ve arazi bozulmalarının hızlı geliştiği ovalar; kurul veya kurulların görüşü alınarak, Bakanlığın teklifi ve Bakanlar Kurulu kararı ile büyük ova koruma alanı olarak belirlenir. Büyük ovalardaki

koruma ve geliştirme amaçlı tarımsal altyapı projeleri ve arazi kullanım plânları, kurul veya kurulların görüşleri dikkate alınarak, Bakanlık ve valilikler tarafından öncelikle hazırlanır veya hazırlattırılır. Büyük ovalarda bulunan tarım arazileri hiçbir surette amacı dışında kullanılamaz. Ancak alternatif alan bulunmaması, kurul veya kurullarca uygun görüş bildirilmesi şartıyla;

- a. Tarımsal amaçlı yapılar,
- b. Bakanlık ve talebin ilgili olduğu Bakanlıkça ortaklaşa kamu yararı kararı alınmış faaliyetler, için tarım dışı kullanımlara Bakanlıkça izin verilebilir.

Doğal ve yapay olaylar sonucu toprağın fiziksel, kimyasal ve biyolojik özellikleri bozulmuş veya bozulma ihtimali olan araziler ile millenmeden önemli derecede etkilenen baraj, gölet ve benzeri rezervuar havzalarında toprak kayıplarını ve millenmeyi önlemek, koruma, geliştirme ve kullanmayı esas alan teknikleri yerleştirmek amacıyla, kurulların görüşü alınarak, Bakanlığın teklifi ve Bakanlar Kurulu kararı ile erozyona duyarlı alanlar belirlenir. Erozyona duyarlı arazilerin belirlenmesi ve korunması amacıyla bu arazilerin kullanım plânları ve altyapı projeleri; kurulların görüşleri dikkate alınarak, ilgili kamu kurum ve kuruluşlarının hizmet alanları ile sınırlı olmak kaydıyla, kamu kuruluşlarının birbirlerine bağlı hizmetlerini aksatmayacak şekilde bir uyum ve zaman plânlaması içerisinde, havza bazında ilgili kamu kuruluşları tarafından yapılır veya yaptırılır. Bu amaçla yapılan veya yaptırılan rüzgar perdeleri, sekiler, sel oyuntusu önleme yapıları gibi fizikî yapıların korunması, arazi sahiplerine aittir. Bakanlık; kurak, yarı kurak ve az yağışlı yerlerde iklim değişiklikleri ve insan faaliyetleri de dâhil olmak üzere, çeşitli nedenlerle toprak bozulması görülen çöleşmeye maruz alanlarda ilgili kamu kurum ve kuruluşları, sivil toplum örgütleri ile işbirliği yaparak gerekli önlemleri alır veya aldırır.

Valilikler, tarımsal veya tarım dışı faaliyetlerden kaynaklanan toprağı kirletici ve bozucu olumsuzlukların izlenmesi ve giderilmesi için gerekli önlemleri alır ve aldırır.

Arazinin rasyonel kullanımını sağlamak amacıyla parsel büyüklüklerinin optimum ölçülerde oluşması için, arazinin yarısından çoğuna malik bulunan ve sayıca maliklerin yarısından fazlasını oluşturanların muvafakati üzerine isteğe bağlı, Bakanlığın veya kurulların talebi üzerine kamu yararı gözetilerek isteğe bağlı olmaksızın, Bakanlar Kurulu kararı ile arazi toplulaştırma proje sahası belirlenir ve uygulanır.

Toprağın korunması, üretim gücünün geliştirilerek sürdürülmesi, arazinin iyileştirilmesine yönelik toprak ıslahı ve tarla içi geliştirme etkinlikleri, yeteneğe uygun arazi kullanımı konularında projeye dayalı yatırım yapan, toprak işleme, sulama ve yetiştirme tekniklerini uygulayan üreticilere, tarımsal desteklemelerde öncelik verilir, yatırımları Bakanlık imkânlarıyla desteklenir.

TABLO 60: 5403 Sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu Kapsamında Yapılan Başvurulara Ait Liste

YILLAR	Başvuru Sayısı	İzin Verilen (ha)								İrtilen Alanın (ha)	İrtifak Hakları (ha)	Kanun Kapsamı Dışındaki Alanın (ha)	Genel Toplam (ha)
		MT		TA		OT		DT	Toplam				
		SMT	KMT	KTA	STA	SOT	KOT						
2005	56	5,121	0	3.192,00	0	0,06	0,9084	1,86	3.199,94	817,068	55,930	18,055	891,053
2006	59	15,797	0	103,22	0	0	0	0,7947	119,811	33,467	68,727	87,147	189,341
2007	78	22,141	0	99,861	180,036	0	0	4,451	117,625	1.100,00	0	55,683	1.155,68
2008	53		13,700	132,217	5,187	0	0	45,405	197,632	9,579	0	10,909	20,488
2009	16	0,2057	0	45,332	0	0	0	0	45,538	0,6887	0,021	3507,133	3.553,379
Toplam	246	44,182	13,700	3.527,30	185,223	0,06	0,9084	52,5107	3.635,01	1.960,114	124,657	171,794	2.256,562

KAYNAK: Mersin İl Tarım Müdürlüğü

*2009 yılı verileri 01.07.2009-31.12.2009 tarihleri arasındaki verileri içermektedir.

MT: Mutlak Tarım SMT: Sulu Mutlak Tarım KMT: Kuru Mutlak Tarım

TA: Marjinal Tarım Arazisi KTA: Kuru marjinal Tarım Arazisi STA: Sulu Marjinal Tarım Arazisi

OT: Özel Ürün Arazisi SOT: Sulu Özel Ürün Arazisi KOT: Kuru Özel Ürün Arazisi DT: Dikili Tarım arazisi

3.5. Finans Kaynakları

Mevcut kaynakları kısıtlı olan tesisler işlerini genişletmek, potansiyellerini artırmak ve sürdürülebilirliklerini sağlamak için kaynak arayışı içerisinde olurlar. Tarım sektörü bu kaynakların arayışının yoğun olduğu bir sektör olduğundan devlet ve bir takım özel kuruluşlar kooperatifler tarafından düşük faizle kredileri üreticilerle buluşturmaktadırlar.

3.5.1. Bankalar ve Tarım Kredi Kooperatifleri

Devletin Tarım Sektörüne sağladığı destekler Ziraat Bankası tarafından üreticilere aktarılmaktadır. Özelde Denizbank ve TEB yine üreticilere cazip imkanlarla krediler sağlamaktadır. 2005 yılı içerisinde tarımsal üretimin geliştirilmesi, verimliliğin ve kalitenin artırılması amacıyla, 2005/8378 Sayılı Bakanlar Kurulu Kararı kapsamında üreticilere Ziraat Bankası ve Tarım Kredi Kooperatifleri'nce tarımsal üretime yönelik yatırım ve işletme kredisi kullanılmaktadır. Tarım Kredi Kooperatiflerinin ülke çapındaki teşkilatlanmasına paralel olarak Mersin, Adana, Hatay ve Osmaniye illerini kapsayan bölge birliği 1976 yılında kurularak faaliyetine başlamıştır. Ortak üreticilerin nakdi kredi ihtiyaçlarının yanında kimyevi gübre, tohumluk, yem, zirai ilaç, sera malzemeleri, sondaj sulama sistemleri, zirai alet ekipman, motorin ve madeni yağ gibi zirai üretimi arttırıcı temel girdi ihtiyaçlarının zamanında ve uygun şartlarda karşılanmasının amacı ve

gayreti içerisinde çalışmalar yapılmaktadır. Tarımsal kalkınma kooperatiflerine destek yıllar bazında artan bir seyir izlemiştir. 1999-2002 döneminde 11 adet kooperatif projesine 3.1 milyon TL kredi desteği sağlanmış iken, 2003-2010 döneminde 29 adet kooperatif projesine 26 milyon TL destek sağlanmıştır. Yapılan projeler ile 2658 aile desteklenmiştir. Kooperatiflere verilen kredi desteği 8.4 kat artırılmıştır. Mersin ilinde 9.000'e yakın ortak çiftçisine hizmet veren Bölge Birliği Müdürlüğü'ne bağlı 45 birim Tarım Kredi Kooperatifinde, ortaklarına;

- 2006 yılında 50.000.000 TL
- 2007 yılında 65.000.000 TL
- 2008 yılında 70.000.000 TL
- 2009 yılında 50.000.000 TL

Tarımsal kredi kullandırmış olup, 2010 yılı kredi hedefi 100.000.000 TL dir. Ayrıca son yıllardaki gelişmelere paralel olarak kooperatif ortaklarına tarımsal faaliyetlerinin yeterli olması kaydıyla, 250.000 TL ye kadar kredi kullandırmanın yanında kefilsiz kredi kullandırma imkanı da bulunmaktadır. 12 ay vadeli işletme kredisi ve 60 ay vadeli yatırım kredisi kullanan ortaklara %100 ila %25 arasında faiz indirimli kredi kullandırılmaktadır. 2002 yılında % 59 olan tarımsal kredi faiz oranları bazı tarımsal yatırım ve işletme kredileri % 25-100 arasında sübvans edilerek, 2010 yılında % 0- 9.75 aralığına çekildi. TC Ziraat Bankası ve Tarım Kredi Kooperatifleri tarafından 2003 yılında çiftçilere 32 milyon TL kredi kullandırılmış iken 2009 yılında bu miktar 359.2 milyon TL' ye yükselmiştir. Bu dönemde Mersin çiftçisine kullandırılan kredi miktarı 11 kat artırılmıştır.

3.5.2. Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Fonu

Maddi durumları yetersiz olan ailelere yardım eden bir vakıftır. Daha çok kırsal kesimdeki insanların meslek edinmesi ve eğitimlerine yönelik çalışmalar yapmaktadır. 2004 yılında Dünya Bankasının vakfa aktarmış olduğu kaynak ile SRAP (Sosyal Riski Azaltma Projeleri) uygulanmaktadır. Bu kaynak kapsamında tarımsal projelere de kredi sağlanmaktadır. Mersin Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı'nın (SYDV) iş kurmak isteyenlere yönelik olarak verdiği kredi desteği sürmektedir. Bu kapsamda, son 2 yılda Mersin'de 22 işyeri açılmış, 9 işyerinin açılması yönündeki çalışmalar sürdürülmektedir. SYDV'nin, Mersin'de ihtiyacı olan insanlara yönelik yardımları devam etmektedir. Gıda, giyecek, yakacak, eğitim, sağlık, cihaz, nakliye ve proje yardımı olmak üzere 2006 yılında 26 bin 217 kişiye, 2007 yılında 53 bin 920 kişiye, 2008 yılında 62 bin 956 kişiye olmak üzere toplam 143 bin 093 kişiye 15.874.410.22 tutarında yardım yapılmıştır.

Bunun yanı sıra ilçe Sosyal Yardımlaşma Fonları kendi bünyelerinde tarımsal anlamda yürüttükleri projeler vardır. Bunlara örnek olarak Tarsus 2008-2009 yıllarında Sera Projeleri yürütülmüştür. Belirlenen köylere sera kurulumu için 40 bin TL civarında bir kaynak aktarılmıştır. Silifke ilçesinde 2003 yılından itibaren hayvancılık kapsamında yardımlar yaparken seracılık alanında 2008-2009 yıllarını kapsayan toplamda 4 kişiye 30.000 TL' ye yakın kaynak sağlamıştır. Çamlıyayla seracılık alanında 2009 yılı için iki kişiye 30.000 TL kaynak sağlamıştır.

Aydıncık ilçesi 2008 yılından itibaren Tarımsal Mekanizasyon Çapa Makineleri kapsamında 11 kişiye 74 bin TL kaynak sağlamıştır. Yine Aydıncıkta 2009 yılında Seracılık alanındaki faaliyetler için 50 aileye bir trilyona yakın kaynak aktarılmıştır. Erdemli ilçesinde Süt Sığırcılığı ve Çapa Motorları Projeleri kapsamında 2006 yılından itibaren kişi başına toplamda 7.5 - 9 bin TL aralığında kaynak sağlanmıştır. Akdeniz İlçesi, 8 köyü kapsayan Hayvancılık Projesi faaliyetini devam ettirmektedir. Bu çerçevede kişi başına 15.000 TL civarında kaynak sağlamaktadır. Gülnar İlçesinde yine çapa motorları alımı badem ve ceviz fidanı yetiştiriciliği, bodur elma yetiştiriciliği, nar yetiştiriciliği, meyve fidanı yetiştiriciliği, zeytin bahçesi, arıcılık kapsamında her projeye göre değişen miktarlarda kaynak sağlamaktadır. Diğer ilçelerde bu doğrultuda üreticilere ve yetiştiricilere; Hayvancılık, makine alımı, seracılık alanlarında dönemsel olarak katkı sağlamaktadır.

3.5.3. İl Özel İdareleri ve Köylere Hizmet Götürme Birlikleri

İlin ihtiyaçlarını kendileri için belirtilmiş sınırlar içerisinde karşılamakla sorumlu olan İl Özel İdareleri tarım kesimine de kaynak aktarmaktadır. Köylere Hizmet Götürme Birlikleri de tarımsal kesimin ihtiyaçlarını karşılamak üzere kaynak sağlamaktadır.

TABLO 61: 2009 Yılı İl Özel İdaresi Tarımsal Hizmetleri

YATIRIMCI KURULUŞUN ADI	İL ÖZEL İDARESİ
TOPLAM PROJE SAYISI	8 proje
TOPLAM PROJE TUTARI (TL)	560.000
BİTEN PROJE SAYISI	4
DEVAM EDEN PROJE SAYISI	2 proje
İHALE AŞAMASINDAKİ PROJE SAYISI	2 proje, Yapay Resif Projesi, Kırsal Kalkınma ekipmanları (Mut ilçesi Çömelek Köyü 3 tonluk Süt Soğutma Tankı)

KAYNAK: Mersin İl Sağlık Müdürlüğü

Mersin ilinde süt üretimi yaklaşık olarak 100 binin üzerindedir. Önemli bir sektör olan sütçülüğün gelişimiyle ilgili küçükte olsa yapılan çalışmalardan birisi; 1 adet 3 tonluk süt soğutma tankı alımıdır (Mut İlçesi Çömelek Köyü). Gıda sektöründeki diğer bir destek ise kontrollerin sağlıklı yapılması için 2 adet Gıda Kontrol Numune Taşıma Aracı satın alınarak hizmete girmiştir. 30.000 TL harcanarak Hibrit tohumu projesi çalışmalarına Alata Bahçe Kültürleri Araştırma Enstitüsünde devam edilmiştir. Erdemli ve Silifke açıklarına atılmak üzere 250 adet yapay resif yapılmasına karar verilmiştir. Erdemli açıklarına atılacak 100 adet resifin satın alınma işlemi tamamlanmıştır. Silifke açıkları için yapay resif imalatı devam etmektedir; Bununla birlikte Tarım Master Planı ihale edilmiştir. Tarımsal Kalkınmada Mersin İli öncelikli olarak belirlenen projelere desteklerini sürdürmektedir.

İl Özel İdaresinin kırsal kalkınma çalışmaları kapsamında köy yollarında asfaltlama, tesviye, onarım, stabilize, köprü 53 adet proje kapsamında; toplam 6.426.405 TL harcanmıştır. 5013 km greyderli bakım yapılmış ve içme sularında (Köydes dahil) 73 proje üzerinde çalışma yapılmıştır toplam 3.082.000 TL harcanmıştır. Sulama da 176 ünitede çalışılmıştır. İl Özel İdaresince sulamaya açılan alan 32.321 ha çıkarılmıştır. Ayrıca DSİ tarafından 91.670 ha sulamaya açılmıştır. 14.366 ha ise halk tarafından sulamaya açılmış olup 1.1.2010 yılı itibari ile ilimizde toplam 250 bin ha sulanabilir tarım arazisinden 138.357 ha sulamaya açılmıştır. 2009 yılında toplam 32.000 m sulama borusu dağıtılmıştır. Ayrıca iş makinesi alımı, yedek parça, akaryakıt ve diğer harcamalar şeklinde gerçekleşmiştir.

TABLO 62: Dış Kaynaklı Proje Çalışmaları

Yazım ve Kabul Aşamasında olan Projeler	Bütçesi	Konusu	Süresi	Kimin Adına Hazırladığı	Süreç
Matra Projesi	400.000 €	Yerel Yönetimlerin İdari Kapasitesinin Güçlendirilmesi Projesi	24 Ay	Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü/ Pilot Kurum mersin İl Özel İdaresi	2010 yılı ocak ayında tamamlanacak
7.Çerçeve Programı Mersin Rok	919.000 €	Avrupa'daki Tarımsal Bilgi Bölgelerinde deki Deyimin Mersine aktarılması	36 Ay	Mersin İl Özel İdaresi	Devam ediyor
AB Eğitim ve Gençlik Programları GENÇLİK	9.000 €	Katı atıkların değerlendirilerek kompost gübreye çevrilmesinin yaygınlaştırılması	9 Ay	Mersin İl Özel İdaresi/İÇEV	Proje tamamlandı

KAYNAK: Mersin İl Özel İdaresi-2009

7. Çerçeve Programı Mersin ROK (Agforise): Projenin içeriği, Bölgesel bir ekonomik kalkınma için araştırma fırsatlarından faydalanmayı arttıracak tarım-gıda sektör analizleri yapılması, katılımcı bölgeler arasında bilgi ve deneyim paylaşımını geliştirecek ortak eylem paketi ile sonuçlanacak bir ortak diyalog platformu oluşturmak, araştırmalar ve ticari topluluklar arasında karşılıklı işbirliğini arttırmak. Bu proje ile üç ülkenin dünya pazarında ortak hareket etmesiyle yeni pazar payı sağlanarak, İtalya ve İspanya'dan teknoloji transferi ile ortak teknoloji geliştirilecektir. Avrupa'nın gelecekte tarım ve gıda sektörüne yön verecek olan projelerinin yer aldığı network'e dahil olmak suretiyle, Mersin olarak Avrupa tarım ve gıda sektöründe yapılacak düzenlemelerden önceden haberdar olmak suretiyle ihracat kaybının önüne geçilecek olunması hedeflenmektedir.

TABLO 63: Çukurova Kalkınma Ajansına Sunulan ve Kabul Edilen Projeler

PROJE KAPSAMI	PROJE BEDELİ	PROJE ADI	DESTEK MİKTARI	SÜRESİ	KURUM	SONUÇ
Küçük Ölçekli Altyapı Prog.	506.963-TL	Mersin-Tarsus Dadalı Köyü Elektro Pompaj ile Sulama Suyu	253.481-TL	12 Ay	Mersin İl Özel İdaresi	Devam Ediyor.
Küçük Ölçekli Altyapı Prog.	717.333-TL	Ovabaşı Köyü Kanalizasyon ve Foseptik	358.666-TL	12 Ay	Mersin İl Özel İdaresi	Devam Ediyor.
Kırsal Kalkınma Prog.	215.754-TL	Doku Kültürü ile Virüs ve Hastalıklardan Ari Kitlesel Fidan Üretimi	72.925-TL	8 Ay	Alata Bahçe Kültürleri Araş.Ens.	Devam Ediyor.
Sosyal Kalkınma Mali Destek Prog.	94.614-TL	Daha İyi Bilgi Daha İyi Hayat Projesi	23.653-TL	-	Yenişehir Halk Eğitim Mer.Müd.	Devam Ediyor.
Sosyal Kalkınma Mali Destek Prog.	41.000-TL	Deniz Yıldızı	5.189-TL	6 Ay	Mersin İl Sosyal Hizm.Müd.	Devam Ediyor.

KAYNAK: MERSİN İL ÖZEL İDARESİ-2009

Doku Kültürü ile Virüs ve Hastalıklarından Ari Kitlesel Fidan Üretimi Projesi ise Alata Bahçe Kültürleri Araştırma Enstitüsü tarafından hazırlanmıştır. Tarımda doku kültürü alanında hastalıktan ve virüsten arınmış fidelerin yetiştirilmesi alanını kapsamaktadır. Alata Bahçe Kültürleri Araştırma Enstitüsünde mevcut doku kültürü laboratuvarı alt yapısından yararlanılarak, Virüs ve Hastalıklardan Ari Kitlesel Fidan Üretimi altyapısı oluşturulacaktır. Önemli miktarda virüsten ari fidan ve anaç üretimi sağlanacak, bu sayede, çoğunlukla yurt dışından temin edilen, doku kültürü yoluyla yetiştirilmiş fidan enstitüde üretilecektir.

TABLO 64: Köye Hizmet Götürme Birliklerinin Projeleri

YATIRIMCI KURULUŞUN ADI	İl Özel İdaresi KöyeYön. Hizm.D.Bşk.
TOPLAM PROJE SAYISI	368
PROJELERİN SEKTÖRLERE DAĞILIMI	KIRSAL ALTYAPI
YOL VE ULAŞIM SEKTÖRÜ	172
TARIMSAL SULAMA SEKTÖRÜ	176
SU VE KANAL SEKTÖRÜ	20
TOPLAM PROJE TUTARI (TL)	16.235.998,00
BİTEN PROJE SAYISI	362
DEVAM EDEN PROJE SAYISI	6

KAYNAK: Mersin İl Özel İdaresi-2009

3.5.4. Sivil Toplum Örgütleri

İlimizde faaliyetlerini sürdüren odalar, borsalar ve diğer bazı sivil toplum örgütleri ile TEMA Vakfı da tarıma destek sağlamaktadırlar. Mersin'deki inovasyon sisteminin başlıca oyuncularını kamu kurumları, özel sektör şirketleri, üniversiteler ve araştırma merkezleri, aracı kurum olarak tanımlanan dernek, birlik ve diğer sivil toplum örgütleri, teknopark ve iş geliştirme merkezleri gibi inovasyon altyapıları ile finansman sağlayıcı kurumlar olarak bankalar oluşturmaktadır. Bu örgütlenmeler;

- Mersin Ticaret ve Sanayi Odası
- İlçe Ticaret ve Sanayi Odası
- Mersin Deniz Ticaret Odası
- Mersin ve Tarsus Ticaret Borsası
- Mersin Ziraat Odası
- 8 Ziraat Odası (Tarsus, Mersin, Erdemli, Silifke, Aydıncık, Anamur, Gülnar, Mut Ziraat Odaları)
- Mersin Esnaf ve Zanaatkarlar Odaları Birliği
- Mersin Mühendislik Odaları
- Sanayici ve İş Adamları Derneği
- Girişimci İş Kadınları Derneği
- Türk-Arap İş Adamları Derneği
- Uluslararası Taşımacılık Birliği
- Dış Ticaret Müsteşarlığı Akdeniz İhracatçılar Birliği
- 8 İhracatçı Birliği (Tekstil ve Hammadde, Hayvancılık, Balıkçılık ve Deniz Ürünleri, Tahıllar, Baklagiller, Yağlı Tohumlar ve Yağlı Tohum Ürünleri, Taze Meyve ve Sebzeler, Ahşap ve Orman Ürünleri, Hazır Giyim, Kimyasal Maddeler ve Ürünleri, Demir ve Demir dışı Metaller)
- Ro-Ro Gemi İşletmecileri ve Kombine Taşımacıları Derneği
- Mersin Serbest Bölge Kullanıcıları Derneği
- Mersin Turizm İşletmeleri Derneği

3.5.5. AB Fonları, Kalkınma Ajansları, Kırsal Kalkınma Kaynaklı Proje ve Hibe Destekleri

Mersin ilinde bugüne kadar toplamda 21 proje ile AB'den hibe kapsamında 2.701.611 euro destek alınmıştır. Bu hibelerden 5 tanesi tarımsal desteklidir. Bu destekler aşağıdaki gibidir.

a- Çamlıyayla Ziraat Odası Başkanlığı

1- ARIGEL Projesi (37.915 Avro)

Teknik ve bilimsel arıcılığı geliştirmek, bal üretimini artırmak istihdam ve gelir düzeyini artırmak hedeflenmiştir. Bu amaçla ilçede bal üreticileri birliği ve arı kurulu kurulmuş, TSE belgesi başvurusu yapılmış, patent ismi alınmış, gıda, güvenliği, pazarlama girişimcilik ve AB standartları kursları verilmiştir.

b- İçel El Sanatları ve Eğitim Vakfı

2- AB ve Türkiye Arasında Kırsal Gençlik Zinciri Oluşturma Projesi (89.756 Avro)

c- MTSO - İl Özel İdaresi

3- Ris-Mersin Projesi

RIS-Mersin Projesi, Mersin'de, Haziran 2005-Ocak 2008 tarihleri arasında Mersin Valiliği başkanlığı ve ODTÜ Teknopark A.Ş. koordinasyon'unda, Mersin Üniversitesi, Mersin Ticaret ve Sanayi Odası, Mersin Tarsus Organize Sanayi Bölgesi ve Yunanistan'dan Epirus Bölgesi İşletmeler için İnovasyon Merkezi (Business Innovation Center) ortaklığında yürütülmüştür.

Avrupa’da yaklaşık 150 bölgede Avrupa Komisyonunun katkılarıyla yürütülen Bölgesel İnovasyon Stratejileri Projeleri “KOBİ odaklı olmak üzere bölgelerin yenilikçilik potansiyelini artırmaya yönelik stratejiler üretilmesini, inovasyon politikaları ile mevcut kaynakların ve altyapının en iyi şekilde kullanılmasını ve geliştirilmesi “ amaçlanmıştır.

Proje sonucunda Türkiye’nin ilk bölgesel inovasyon stratejisi çalışması olan “**2016 Mersin İnovasyon Stratejisi**” ve “**2008-2009 Eylem Planı**” oluşturulmuştur. Çalışmanın sonuçları kitaplaştırılarak 5.000 adet basılmıştır. Ayrıca “**Bölgesel İnovasyon Stratejisi Hazırlama Klavuzu**” Türkçe’ye kazandırılarak, üç kitaptan oluşan bir set halinde 3.000 adet basılmıştır. Bu kitaplar Mersin’de ve Türkiye genelinde başta Valilikler ve Üniversiteler olmak üzere ilgili tüm kamu kuruluşlarına dağıtılmıştır.

Mersin İnovasyon Stratejisi ve Eylem Planı

Mersin İnovasyon Stratejisi kapsamında Mersin’in vizyonu; “*yüksek yaşam kalitesine, bilgi ve inovasyona dayalı sürdürülebilir ekonomiye sahip bir bölge haline gelmek*” olarak belirlenmiştir.

Mevcut durum analizine dayanarak, Mersin’in bu vizyona ulaşabilmesi için Mersin İnovasyon Stratejisi aşağıdaki hedefler etrafında şekillendirilmiştir. Ana stratejik hedefler:

- Mersin’in inovasyon sisteminin iyileştirilmesi,
- Mevcut firmalardaki inovasyon faaliyetlerinin artırılması ve inovasyona dayalı girişimciliğin teşvik edilmesi,
- Kilit önem taşıyan sektörlerde (Tarım-Gıda, Lojistik ve Turizm) bölgesel potansiyelin kullanılması,
- Bilgi üreticilerinin geliştirilmesidir.
- Ortamı iyileştirici yatay hedefler:
- İnovasyon sistemi aktörleri arasında inovasyon kültürü ve inovasyona dayalı kalkınma konusunda fikir birliği ve güven oluşturulması,
- İdari ve hukuksal ortamın iyileştirilmesi ve altyapının neden olduğu engellerin kaldırılması,
- Bölge için çekici bir imaj oluşturulması,
- İnsan sermayesinin geliştirilmesine yatırım yapılmasıdır.

Geliştirilen stratejinin uygulanması sonrasında projenin başarısı; ekonomik büyüme, istihdam, ar-ge ve inovasyon harcamaları, firmalar ve akademisyenler arasında ortak projeler, teknolojik rekabet edebilirlik gibi veriler ile ölçülecektir.

Mersin İnovasyon Stratejisi, 2008-2009 Eylem Planı’nda yer alan projelerin hayata geçirilmesi için Proje Müdürlüğü tarafından çeşitli fon imkânları araştırılmış ve 2008 yılı içinde bu kapsamda sekiz adet proje teklifi hazırlanmış ve bunlardan altı adedi sözleşmeye bağlanmıştır.

İlimizdeki diğer kurum ve kuruluşların proje hazırlama kapasitelerini geliştirmek ve farklı finansal araçlar hakkında bilgilenmelerini sağlamak için destek faaliyetleri yürütülmüştür.

Mersin İnovasyon Stratejisi’nin hayata geçirilmesi için en önemli destekleyici kuruluş olan Çukurova Kalkınma Ajansı’na yürütülecek hibe programının, 2008-2009 Eylem Planının hayata geçirilmesine imkan verecek kapsamda hazırlanması için lobi faaliyetleri gerçekleştirilmiştir.

Mersin İnovasyon Stratejisi ve Eylem Planı’nın uygulanmasını temin ve takip etmek, İl çapında paydaşları temsil etmek ve koordinasyonu sağlamak amacıyla 26 Şubat 2008 tarihinde Mersin İnovasyon Kurulu kurulmuştur. Kurul, Mersin Valiliği başkanlığında ve Ticaret Odası sekretaryasında faaliyetlerini sürdürmektedir.

Mersin İnovasyon Stratejisi Kapsamında Gerçekleştirilen ve İştirak Edilen Toplantılar:

18.01.2008 tarihinde Sanayi ve Ticaret Bakanı Zafer ÇAĞLAYAN'ın katıldığı, Sabancı Üniversitesi Araştırma ve Lisansüstü Politikalar Direktörü Cemil ARIKAN, Turkish Daily News Genel Yayın Yönetmeni David JUDSON, Aselsan Teknoloji Üst Kurulu Temsilcisi Baki ŞİMŞEK, TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesinden Prof. Dr. Ramazan AKTAŞ konuşmacı olarak yer aldığı “Geleceğin İnovasyon Politikaları: Mersin Örneği” konulu IV. Bölgesel İnovasyon Forumu Ticaret Odasında gerçekleştirilmiştir.

Sanayi ve Ticaret Bakanlığı ve DTM'nin talebi üzerine 18.02.2008 tarihinde Ankara'da üst düzey yöneticilere Mersin İnovasyon Stratejisi ve sektörel platformların çalışmaları hakkında brifing verilmiştir.

12-13.04.2008 tarihlerinde Amerika Birleşik Devletleri'nde, Harvard Üniversitesi'nde düzenlenen toplantıda Mersin'de inovasyona dayalı kalkınmayı, girişimciği ve üniversite-firma işbirliğini destekleyici çalışmalarını anlatan sunum gerçekleştirilmiştir.

Dünya Gazetesi, Friedrich Naumann Vakfı, Ulusal İnovasyon Girişimi, TÜSIAD-SÜ Rekabet Forumu, Sabancı Üniversitesi, İstanbul Politikalar Merkezi tarafından “Katılımcı Yerel Kalkınmada İyi Örnekler Konferansı ve Yarışma Ödül Töreni” 23-27.05.2008 tarihinde Ankara'da düzenlenmiştir. Mersin İnovasyon Stratejisi girişimi en başarılı üç proje olarak değerlendirilerek ödüle layık görülmüştür.

23.05.2008 tarihinde İngiliz Büyükelçiliği ve Technopolis işbirliğinde yürütülen “Türkiye’de Bölgesel İnovasyon Stratejilerinin Tasarlanması, Organizasyonu ve Uygulanması” konulu çalışmaya katılım sağlanmıştır.

Mayıs 2008 tarihinde TÜBİTAK Ar-Ge Projeleri mevzuatı, proje geliştirme ve yazma çalışmasına katılım sağlanmıştır.

Haziran 2008 tarihinde Adana ÜSAM'ın Çukurova Üniversitesinde düzenlediği “Üniversite-Sanayi İşbirliği Ulusal Kongresi”ne katılım sağlanmıştır.

02.06.2008 tarihinde Mersin Ticaret Odası ve TÜBİTAK işbirliğinde firma ve akademisyenlere yönelik “TÜBİTAK ve AB Fonları “ konulu eğitim gerçekleştirilmiştir.

Ağustos 2008 tarihinde teknoloji transfer alanında gelişmeleri takip edebilmek ve iyi örnekleri incelemek amacıyla ODTÜ Teknopark'ta düzenlenen Teknoloji Transferi” seminerine katılım sağlanmıştır.

Mersin Ticaret Odası ve STGM işbirliğinde Çukurova Kalkınma Ajansı hibe programına hazırlık amacıyla, 18-25.08.2008 tarihleri arasında STK temsilcilerine “Proje Döngüsü Yönetimi” konulu eğitim düzenlenmiştir.

24-25.10.2008 tarihinde İstanbul Politikalar Merkezi ve Friedrich Naumann Vakfı, İstanbul Ofisi tarafından düzenlenen “Yerel Kalkınmanın Yönetimi Uluslararası Konferansı”nda “Yerel Kalkınma için Katılımcı Planlama; RIS-Mersin Deneyimi” konulu sunum gerçekleştirilmiştir.

Mersin Valiliği ve Mersin Üniversitesi işbirliğinde Mersin için yazılmış her türlü bilgi ve belgeyi paylaşmak amacıyla, 19-22.11.2008 tarihlerinde düzenlenen sempozyumda, Mersin Ticaret Odası “Türkiye’de Bölgesel Kalkınma Çalışmaları İçin Yeni Bir Model -Mersin İnovasyon Stratejisi” konulu bildirisinin sunumu gerçekleştirilmiştir.

Türkiye Ekonomi Politikaları Vakfı ve Mersin Ticaret Odası işbirliğinde, 27-28.11.2008 tarihinde Mersin Hilton Oteli'nde düzenlenen toplantıda sektörel platform başkanları tarafından Mersin'de inovasyona dayalı kalkınma çalışmaları hakkında bilgi verilmiştir.

Mersin İnovasyon Stratejisi Kapsamında Sektörel Kümeleme Çalışmaları

Kümelenmeler, firmaların teknoloji ve bilgi birikimlerini paylaşarak güçlerini birleştirebilecekleri etkin iş birliklerinin yolunu açma açısında bir fırsattır. Bu kapsamda, Mersin İnovasyon Stratejisi'nin bir gereği olarak, sektörel kümelenme ve inovasyona dayalı kalkınma çalışmalarına liderlik etmek üzere, Haziran 2007'de, Tarım-Gıda Platformu, Lojistik Platformu ve Turizm Platformu oluşturulmuştur. Söz konusu platformlardan Turizm Platformunun sekreteryası Mersin Ticaret Odası tarafından, Lojistik Platformunun sekreteryası Mersin Ticaret Odası ve Mersin Deniz Ticaret Odası ile işbirliğinde, Tarım Platformunun sekreteryası ise Mersin Tarsus Organize Sanayi Bölgesi Müdürlüğüne yürütülmektedir.

Sektörel platformlar sağladıkları işbirliği ortamının bir ürünü olarak yıl boyunca;

- -Çukurova Bölgesel Havaalanına duyulan ihtiyaç konusunda lobi oluşturulması,
- -DTM, DPT, TÜBİTAK, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Ulusal İnovasyon -Girişimi vb. ulusal kurum ve kuruluşlardan alınan işbirliği davetleri,
- -Mersin'de sektörel planlama çalışmalarının Mersin Valiliği liderliğinde başlatılması,
- -Avrupa'dan başarılı örnekler ile yapılan kıyaslama çalışmaları,
- -Eğitim kurumları ile firmalar / akademisyenler ile firmalar / kamu kurumları ile firmalar arasında işbirliklerinin ve ortak projelerin sayısında artış yakalanması gibi birçok çalışmaya imza atılmıştır.

“*Türkiye’de Kümelenme Politikasının Geliştirilmesi Projesi*” kapsamında Dış Ticaret Müsteşarlığı tarafından Ankara’da düzenlenen “*Kümelenme Eğitimi*” 7-9 Nisan 2008 tarihlerinde Mersin Ticaret Odası tarafından katılım gerçekleştirilmiştir. Mersin sektörel platformlarına ilişkin deneyimi Türkiye’nin farklı kurumlarından gelen uzmanlarla paylaşılmıştır. Proje kapsamında geliştirilecek ulusal kümelenme politikalarına ve oluşturulacak kümelenme yol haritasına ışık tutmak üzere seçilen on adet bölgesel pilot uygulamadan birisi “Mersin İşlenmiş Gıda Kümesi” olmuş ve düzenlenen çalıştaylarda Mersin’de oluşturulacak kümelenme için vizyon, misyon ve belirlenecek yol haritası konusunda görüşmeler gerçekleştirilmiştir.

21 Mart 2008 tarihinde Türkiye’de küme politikalarını oluşturmakla yükümlü olan Sanayi ve Ticaret Bakanlığı başkanlığında, DPT, DTM, TOBB, KOSGEB vb. kurumlardan oluşan bir RIS-Mersin Projesi ve sektörel platformları incelemek üzere Mersin’e gerçekleştirdikleri ziyarette, oluşturulacak küme politikaları çerçevesinde, Avrupa’daki örneklerinde olduğu gibi platform benzeri oluşumların devlet tarafından desteklenmesi gerektiği ve destek politikalarının her kümenin kendi karakteristik özelliklerine uyum sağlayacak şekilde esnek tasarlanmasının önemi vurgulanmıştır.

Turizm Platformu

Mersin’de mevcut potansiyel doğrultusunda turizmin çeşitlendirilmesini sağlayacak sürdürülebilir ve bütünleşik bir turizm yaklaşımı geliştirmek; uluslararası, ulusal ve bölgesel ölçeklerde markalaşacak, cazibe merkezi haline gelecek Mersin’i yaratmak ve turizme dayalı katma değer üreterek bölge kalkınmasına katkıda bulunmak amacıyla kurulmuştur.

Turizm platformu; Mersin Büyükşehir Belediyesi, Mersin Üniversitesi, Mersin Ticaret ve Sanayi Odası, Çukurova Kalkınma Ajansı, İl Özel İdaresi, İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, Tarsus Belediyesi, Taşucu Belediyesi, Silifke Belediyesi, TURAB, MERTİD, MESİAD, TURSAB, ÇUKTOB, Olcartur, Bumer Turizm, Kalykadnos Tur, Selefkos Turizm, Pine Park Otel, Çamlıbel Platformu, İçel Sanat Kulübü temsilcilerinden oluşmuştur.

Platform eylem planında öncelikli olarak alternatif turizm çeşitlerini ele almıştır. Bu kapsamda ekoturizm, agro-turizm ve inanç turizmi alanlarında projeler çalışmaları yürütülmüş ayrıca ev pansiyonculuğu, hediyelik eşya üretimi ve yaygın turizm eğitimi projeleri planlanmıştır.

Platform tarafından bu süre içerisinde;

- Odamız tarafından iştirak edilen turizm fuarlarına platform olarak katılım sağlanmıştır.
- Uluslararası organizasyonlar ve çeşitli toplantılarda dağıtılmak üzere platformun tanıtımının yapıldığı İngilizce broşür hazırlanmıştır. Aynı zamanda ülke çapında platform faaliyetlerinin tanıtılması ve iyi uygulamaların paylaşılması amacıyla platform web sitesi (www.mersinturizmplatformu.org) oluşturulmuştur.
- İnanç turizmine yönelik olarak Mersin motiflerini taşıyan hediyelik eşya ve anı objesi konusundaki eksikliği gidermek amacıyla Mersin Esnaf ve Sanatkarlar Odası, Mersin Üniversitesi, İçel Sanat Kulübü, Tarsus Belediyesi, İÇEV, Halk Eğitim Merkezi desteği ile proje başlatmıştır. Yapılan çalışmalar sonucunda ortaya çıkan anı objeleri Mersin Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi tarafından tasarlanmış ve üretime hazır hale getirilmiştir.
- İlimiz turizm master planı çalışmaları için ülkemizde örnekler araştırılmış, uzmanlarla görüşülmüştür. Master plan taslağı İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü tarafından görüşe sunulmuş, yapılan ortak çalışmalarla taslağın son hali oluşturulmuştur.
- Selçuk Üniversitesi'nin ev sahipliği yaptığı, AB üyesi ülkelerden yaklaşık 15 farklı genel ve mesleki eğitim uzmanlarının katıldığı "Turizmde Mesleki Eğitimin Çekiciliği" konulu çalışma ziyareti kapsamında 5 Kasım 2008 tarihinde Mersin Ticaret Odasında gerçekleştirilen ziyarette Türkiye'deki mesleki eğitim sorunları, özel sektörün talepleri tartışılmış ve platformun çalışmaları anlatılmıştır.
- 19-21 Kasım 2008 tarihinde İzmir'de gerçekleştirilen "Leonardo Da Vinci İrtibat" seminerine platform tarafından katılım sağlanarak özellikle eko-turizm uygulamalarının geliştirilmesi için planlanan projelere ilişkin görüşmeler yapılmıştır.

Lojistik Platformu

Bölgemizde öne çıkan sektörlerden biri olan lojistik sektörünün gelişimine destek olmak, Mersin ilini geniş hinterlandında bulunan iller, Orta Doğu ve Bağımsız Devletler Topluluğuna hizmet veren "Uluslararası lojistik üssü" yapmak amacıyla kurulmuştur.

Lojistik platformu; Mersin Büyükşehir Belediyesi, Mersin Üniversitesi, Mersin Deniz Ticaret Odası, Mersin Ticaret ve Sanayi Odası, Çukurova Kalkınma Ajansı, Mersin Uluslararası Limanı, TCDD, MESBAŞ, Atako Holding, Şişecam A.Ş., Önder Gümrükleme, Kılıç Grup, Erman Nakliyat temsilcilerinden oluşmaktadır.

Platform tarafından gerçekleştirilen çalışmalar;

- Sektöre yönelik mikro ve makro planlamaların yapılması ihtiyacı "**Mersin Lojistik Master Planı**"nın hazırlanmasını gündeme getirmiştir. Bu bağlamda, raporun hazırlanmasına yönelik çalışmalar Haziran 2008 tarihinde başlamıştır.

Mersin Lojistik Master Planı "Dış Ticaret Müsteşarlığı, Mersin Ticaret ve Sanayi Odası ve Mersin Deniz Ticaret Odası tarafından finanse edilerek, ihaleyi kazan firma olarak Maestro Danışmanlık A.Ş. tarafından 2008 tarihinde başlatılmış ve 2009 tarihinde bitirilmiştir."

Mersin İlinin lojistik potansiyelinin güçlendirilmesi ve kalitesinin artırılması amacı ile Mersin bölgesinde kurulması hedeflenen lojistik merkezi çalışmalarında faydalanmak üzere yurtdışındaki örneklerin incelenmesi için Dış Ticaret Müsteşarlığı ve Mersin Lojistik Platformu Almanya, İspanya ve Belçika'da bulunan lojistik merkezleri ve limanlarını yıl içinde farklı tarihlerde ziyaretler gerçekleştirilmiştir. Bu ziyaretlerde merkezlerin ve limanların idari yapıları, mevzuatları, finansman-ortaklık yapıları, merkezin işletmeciliği ve merkezde yürütülen operasyonlara ilişkin bilgiler edinilmiş ve bölgede konu ile ilgisi bulunan kurum ve kuruluşlara rapor olarak iletilmiştir.

Platform aynı zamanda Almanya, İspanya ve Belçika'da lojistik başlığı altında çalışmakta olan ISL-Deniz Taşımacılığı ve Lojistik Enstitüsü, Fraunhofer Enstitüsü ve IML Enstitüsü'nü ziyaret ederek işbirlikleri geliştirmiştir. Bu bağlamda uluslararası alanda lojistik yüksek lisansı yapmak isteyen Mersinli öğrencilere

yönelik olarak platform üyesi olan Mersin Üniversitesi akademisyenleri değişim programları ve master programları konusunda anlaşmalar yapmışlardır.

Mersin Lojistik Platformu ve Mersin Üniversitesi, bölgemiz lojistik sektöründe hizmet vermekte olan firmalarımızın üniversite ile işbirliğinin geliştirilmesi için Mersin Üniversitesi bünyesinde bir merkez kurulmasını sağlamıştır. Merkezde ortak projelerin yanı sıra lojistik sektörüne yönelik konferanslar ve eğitimler düzenleyerek sektörde bilinçlendirme çalışmalarının yürütülmesi planlanmaktadır.

15-16 Mayıs 2008 tarihlerinde İstanbul'da düzenlenen IRU Dünya Kongresine Platformu olarak katılım gerçekleştirilmiştir. Kongre kapsamında, karayolu taşımacılığında sektör liderleri ile buluşmuş ve uluslararası ticaret kapsamında taşımacılıkla ilgili olarak, gelecekte gündeme gelebilecek konuların önceden değerlendirilmesi yapılmıştır.

4- 'Firmam Ne Kadar Yeşil' ? Projesi (139.765 Avro)

5- AGFORISE - Tarım Gıda Sektöründe Kümelenme Projesi (1.080.630 Avro)

Ekonomik Büyüme ve Bolluğa doğru Müşterek Uzun-Sürelili Araştırma ve Yenilik Stratejisi ile AgroFood Clusters Platformu (Gıda Kümelenmeleri Platformu)

Amaç: Müşterek bir diyalog platformu yaratmak ve sinerji ve tamamlayıcılık aracılığıyla araştırma ve fayda kapasitesini en üst seviyeye çıkartacak Agrofood Clusterları (Gıda Kümelenmeleri) arasında ortak bir hareket planı, böylece sürdürülebilir gelişme, bolluk, ekonomik gelişme ve bölgelerin global rekabetçiliğine katkıda bulunacaktır.

Özel Amaçlar: Katılımcı Agrofood Clusterları arasında sürdürülebilir diyalogu güçlendirmek, Araştırma&Geliştirme&Yenilikçi Strateji Diyalogları & İşbirliği yaratmak, Agrofood sektöründe Ticaret & Yatırım olanaklarını arttırmak, katılımcı bölgeler arasında çapraz-işbirliğinin sürekliliğini sağlamak, ülkesel/AB Araştırma&Geliştirme kaynaklarının kullanılmasına ilham vermek.

Aktiviteler: Bölgesel ekonomik gelişme için araştırma olanaklarının faydasını maksimize etmek amacıyla katılımcı bölgelerdeki Agrofood sektörünün analizi, bölgelerin kapasitelerinin güçlenmesine katkıda bulunarak ekonomik gelişmeyi gözle görülür bir şekilde arttıracak araştırma ve teknolojik gelişme aktivitelerine yatırım yapılmasını sağlayarak Ortak Hareket Planı (JAP) ile sonuçlanacak katılımcı bölgeler arasında bilgilerini ve tecrübelerini paylaşabilecekleri müşterek diyalog platformunun geliştirilmesi düşünülmektedir.

Bu projenin esas odak noktası katılımcı bölgelerin en önemli gelir kaynağı olan Agrofood alanında olacaktır. Projenin tamamlanması ile Avrupa bölgelerinin Agrofood endüstrisindeki rekabetçiliği artacaktır ve Avrupa Agrofood topluluğuna önemli bir derecede değer sağlayacaktır.

Bölgeler: Konsorsiyum 3 farklı bölgeden 13 ortak ile kurulmuştur (Mersin, Emilia-Romagna, Murcia) hepsi değişik perspektiflerden artı değer sağlayacaklardır ama bunlar birbirini tamamlayan özellikler ile ve uzman oldukları alanlar ile olacaktır.

AGFORISE Food Cluster teşebbüsünde yer almaktadır. Bu teşebbüsün içinde yiyecek geliştirmeye ve yiyecek yetiştirmede işbirliği yapmaya hevesli 31 Avrupa bölgesi olacaktır. Buradaki fikir işbirliği içinde olan ve hevesli yiyecek bölgeleri birbirlerinden bir şey öğrenebilirler, Avrupa yiyecek geliştirme alanını güçlendirebilirler ve bölgesel güçlü yönlerini öne çıkararak bölgeler arası işbirlikleri kurarak AB'nin rekabet avantajını arttırabilirler.

Food Cluster Teşebbüsü Avrupa yiyecek "sıcak noktaları" na katılmıştır. Bölgeler birbirlerinin güçlü ve zayıf yönlerinden, birbirlerinin bölgesel stratejilerinden bir şeyler öğrenebilirler ve Avrupa, milli ve bölgesel ödenekleri (FP7/CIP/ SF ve bunun gibi) kullanarak güçlü yönlerine yatırım yapabilirler. Birlikte yiyecek bilimindeki bölgesel güçlü yönlerine dayanarak yeni bir Avrupa konsorsiyumu oluşturabilirler – aslında bölgesel food clusterlarını kullanarak yiyecekteki Avrupa Araştırma Alanını (ERA) güçlendireceklerdir.

Bu teşebbüsün konsepti Avrupa Yiyecek Yenileşme Ağı (FINE) ile birlikte Framework Programme 7 ve Avrupa Bölgesel Geliştirme Fonu (ERDF)ndaki yiyecek alanındaki projeler ile bölgeleri birbirine bağlamaktır. FINE 2005 yılında güçlü clusterları Avrupa seviyesinde birleştirme görüşünü benimseyerek başlayan bir bölgesel food cluster ağıdır. Her cluster önemli endüstri ve araştırma enstitülerini bir araya getirmektedir. Yeni projelere uyum kesin olmamakla birlikte, clusterların hem bölgesel hem de bilimsel gelişim hedefleri vardır. Değişik geçmiş ve güçlü oldukları yönler ile bazı katılımcıların bölgesel cluster karakteristiği vardır, diğerleri ise şu anda halen küçüklerdir. Food Cluster Teşebbüsü bölgeler arası değişiklikler üzerine kurulmuştur.

Çukurova Kalkınma Ajansı:

Kalkınma Ajansı, ulusal ihtiyaçları ve kalkınma amaçlı yerel örgütlenme taleplerini dikkate alarak; ülkemizin siyasi, idari, sosyal ve ekonomik koşulları ile dünya tecrübesi ve AB üyeliği perspektifini de gözeterek, ülkemize özgü olarak oluşturulmuş bir modeldir.

Yerel potansiyeli harekete geçirme ve yerel kalkınmayı gerçekleştirme rolünü üstlenen Çukurova Kalkınma Ajansı, küreselleşmeden kaynaklanan tehditlerin bertaraf edilerek, sunduğu fırsatlardan azami yararın sağlanmasına yönelik yerel kalkınma stratejisinin oluşturulmasında çok önemli roller üstlenecektir. Bölgesel Kalkınma Stratejisine uygun olarak, yerel aktörlerce hazırlanacak proje ve faaliyetler; gerek ulusal kaynaklardan gerekse AB'den sağlanacak fonlarla kredi şeklinde değil, hibe şeklinde desteklenerek; yöremiz potansiyeli harekete geçirilmesi amaçlanmaktadır.

Çukurova Kalkınma Ajansı, ülkemizde başlatılacak olan yeni kalkınma hamlesi üslerinden biridir. Ajansın temel amaçları, ekonomik ve sosyal potansiyelin ortaya konularak bölge cazibesinin artırılması ve bölgenin gerek ulusal gerekse uluslararası arenada tanıtımının yapılması; bölgede üretim ve istihdamı artıracak özellikteki faaliyetlerin desteklenmesi; göçün etkin olarak yönetilmesi ve insan kaynakları kapasitesinin geliştirilmesi amaçlanmaktadır.

Bölgesel stratejilerin hazırlanmasına destek verecek olan Ajans, girişimciliğin desteklenmesi ve geliştirilmesi; kırsal ve yerel kalkınma faaliyetlerinin desteklenmesi; kamu, özel kesim ve STK'lar arasındaki işbirliğinin geliştirilmesi rollerini üstlenecektir. Bunların yanı sıra bölgenin iş ve yatırım imkanlarının tanıtımını da gerçekleştirecek olan Ajans, yatırımcıların izin ve ruhsat işlemleri tek elden takip ederek sonuçlandıracaktır. AB fonları ve uluslararası fonların kullanılmasında da aracılık ve koordinasyon görevini yürütecek olan Ajans, hem araştırma ve veri tabanı oluşturma, hem de izleme ve veri değerlendirme alanlarında da faaliyet gösterecektir.

Mersinde ÇKA'nın desteklediği projeler Mersin'in Mut ilçesine bağlı Hacıahmetli 'de devam etmekte olan projenin birincil yararlanıcıları, kırsal alanda yaşayan ve bilgisayar erişimi kısıtlı olan vatandaşlardır.

Proje kapsamında, Hacıahmetli köyünde, bilgisayar okuryazarlığının artırılması amacıyla yönelik olarak "Kamu İnternet Erişim Merkezi" (KİEM) kurulmuştur. Bu merkezler sayesinde proje hedef gruplarının e-devlet uygulamalarını, ticaret, bilgi, eğlence ve eğitim servislerini kolayca kullanabilmeleri hedeflenmektedir. Projenin eğitim ayağında ise Habitat İçin Gençlik Derneği'nden destek alınmış ve özellikle köydeki kadınların katılımıyla 1 haftalık "Eğitimcinin Eğitimi" gerçekleştirilmiştir. Bu eğitim ile bilgisayar kullanımı konusunda bilgi verilmiş ve proje bittikten sonra da bu eğitimleri verebilecek kişilerin daha ileri düzeyde eğitimlere devam etmeleri sağlanmıştır. Proje kapsamında hazırlanacak olan tarım portalı ise zengin ve dinamik içeriği ile köylülerin hizmetine sunulacaktır.

TABLO 65: ÇKA'nın 2008-2009 Yılında Bölgede Vermiş Olduğu Tarımsal Destekler

PROJE SAHİBİ	PROJE ADI	TUTAR (TL)
Mersin İl Tarım Müdürlüğü	Alternatif Ürün Yetiştiriciliği Eğitimi Projesi	20.424
Alata Bahçe Kùltürleri Arş.Ens.	Doku Kùltürü ile Virüs ve Hastalıklardan Arı Kitlesele Fidan Üretimi Projesi	195.871
T.C. Erdemli Kaymakamlığı	Erdemli Kösbucağı Köyünde kalkınma Stratejisi Olarak Agro-Turizmin Gelistirilmesi	81.236
Mersin İli Arı Yetistiricileri Birliğı	Mersin Arı Yetistiricileri Birliğı MERBAL Projesi	112.369
Bozyazı Köylere Hizmet Götürme Birliğı	Tarımsal Envanter	89.184
Mersin Tarsus Organize Sanayi Bölgesi	İhracat İçin Pazarlama İnovasyonu	81.112
Mersin İl Özel İdaresi	Mersin –Tarsus- Dadalı Köyü Elektromotopompaj İle Sulama Suyu Temini destek Projesi	253.481
TOPLAM		833.677

KAYNAK: Çukurova Kalkınma Ajansı-2008-2009

2008-2009 döneminde Çukurova Kalkınma Ajansı tarafından yürütölen Mali Destek Programları kapsamında mali yardım yapılacak projelerin % 50'sine Mersin firmaları hak kazanmıştır.

Mersin, İktisadi Kalkınma Mali Destek Programı kapsamında 26 proje Sosyal Kalkınma Mali Destek Programı kapsamında 17 proje, Küçük Ölçekli Projeler Mali Destek Programı kapsamında 2 proje, Kırsal Kalkınma Mali Destek Programı kapsamında 3 proje ile toplam 48 proje için hibe desteğı almıştır.

Çukurova Kalkınma Ajansı tarafından yürütölen Mali Destek Programları kapsamında Mersin ve Adana'dan yapılan 454 adet başvuru arasından hibe desteğı almaya hak kazanan 96 projenin sahibine 16 milyon 673 bin lira hibe olarak tahsis edilmiştir.

KIRSAL KALKINMA KAYNAKLI PROJE VE HİBE DESTEKLERİ

1-Ekonomik Faaliyetlere Yönelik Yatırımlar

29.04.2008 tarihinde yayımlanarak yürürlüğe giren 2008/19 nolu Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Programı Çerçevesinde Tarıma Dayalı Yatırımların Desteklenmesi Tebliğı kapsamında, doğal kaynakların korunmasını dikkate alarak, kırsal alanda gelir düzeyinin yükseltilmesi, altyapının iyileştirilmesi, tarımsal üretim ve tarımsal sanayi entegrasyonunun sağlanması için küçük ve orta ölçekli işletmelerin desteklenmesi, gıda güvenliğinin güçlendirilmesi, kırsal alanda alternatif gelir kaynaklarının yaratılması, tarımsal sulama alt yapısının geliştirilmesi, yürütölmekte olan kırsal kalkınma çalışmalarının etkinliklerinin artırılması, temel kamu hizmetlerinin düzeyinin yükseltilmesi, hizmetlere erişimin artırılması ve kırsal toplumda belirli bir kapasitenin yaratılması amacına yönelik olarak çalışmalar yapılmaktadır.

Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Programı, kırsal alanda, doğal kaynakların korunmasını dikkate alarak;

- Gelir ve sosyal standartların geliştirilmesini,
- Tarımsal üretim ve tarımsal sanayi entegrasyonunun sağlanmasını,
- Gıda güvenliğinin güçlendirilmesini,
- Alternatif gelir kaynakları yaratılmasını,
- Yürütölmekte olan kırsal kalkınma çalışmalarının etkinliğinin artırılmasını,
- Altyapının iyileştirilmesini,
- Hizmetlere erişimin artırılmasını,
- Toplumda belirli bir kapasitenin yaratılmasını amaçlamaktadır.

TABLO 66: 2. Etapta Desteklenen Projeler

7 Adet Prina Isıtmalı Sera
3 Adet Çilek Paketleme ve Ön Soğutma Tesisi
2 Adet Soğuk Hava Deposu
1 Adet Narenciye Yaş Meyve Sebze Depolama
4 Adet Güneş Enerjisi ile Isınan Sera Projesi
1 Adet Keçiboynuzu Pekmezi
1 Adet Limon Depolama Tesisi

2 Adet Sebze Tasnifleme Paketleme Ön Soğutma
1 Adet Kesimhane ve Paketleme Tesisi
1 Adet Süt Ürünleri İşleme
1 Adet Kontine Tesisi
1 Adet Mısır Kurutma ve depolama
1 Adet Bakliyat İşleme Paketleme ve Depolama
1 Adet Silo

KAYNAK: TEDGEM

İkinci ve üçüncü etap desteklemelerinde toplam 54 firmaya hibe verilmiştir. Destek kapsamında seracılık, paketleme, depolama, soğuk hava depoları, bakliyat paketleme, narenciye sıkma, zeytinyağı ve zeytincilik olmak üzere çeşitli alanlarda destekler sağlanmıştır.

TABLO 67: 3. Etapta Desteklenen Projeler

4 Adet Sera
2 Adet Süt İşleme Tesisi
1 Adet Bulgur İşleme
1 Adet Şarap İşleme Tesisi
1 Adet Zeytinyağı Tesisi
5 Adet Bakliyat Paketleme
1 Adet Mercimek İşleme
1 Adet Narenciye Sıkma Tesisi
1 Adet Zeytin Sıkma Tesisi
1 Adet Cezerye Tesisi

KAYNAK: TEDGEM

Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Programı 30.04.2008 tarihinde yayınlanan 2008/19 nolu Tebliğ ile başlamış olup; ilimizde süresi içerisinde 111 adet dosya müracaatı yapılmıştır. Bu dosyalardan 40 adet ekonomik yatırım 5 adet basınçlı sulama projesi olmak üzere 45 adet proje uygun görülerek bakanlığa gönderilmiştir. Bakanlığın bütçe imkanları dahilinde desteklediği 13 adet ekonomik yatırım, 3 adette basınçlı sulama projesi için hibe sözleşmesi imzalanmıştır.

İlimizde 4. Etap kapsamında Bakanlığımızca başvurusu kabul edilen 16 adet yatırımcının proje toplam bedeli 7.701.208,53TL.dir. 12 projeye yapılan hibe ödemesi 3.072.902,25TL.dir. Diğer 4 projeye ait yatırım çalışmaları devam etmekte olup, çalışmalarını 18 aylık yasal süre içerisinde bitirmeleri halinde hibe ödemeleri yapılacaktır.

5.Etap çalışmaları için Mersinde desteklenecek alanlar üç başlıkta toplanmış olup bunlar:

- 1- Soğuk Hava Deposu
- 2- Meyve ve Sebze Paketleme Tesisi
- 3- Süt ve Süt Ürünleri İşleme Tesisi

TABLO 67 a: 2.,3.,4. ve 5. Etapta Desteklenen Projeler (İlçeler Üzerinden)

İLÇELER	Etap-2 (2007)		Etap-3 (2008)		Etap-4 (2009)		Etap-5 (2010)		GENEL TOPLAM	
	Proje Adedi	Tutarı (TL)	Proje Adedi	Tutarı (TL)	Proje Adedi	Tutarı (TL)	Proje Adedi	Tutarı (TL)	Proje Adedi	Tutarı (TL)
Anamur	4	634.034	1	173.000	-	-	-	-	5	807.034
Aydıncık	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Bozyazı	7	960.569	1	157.712	-	-	-	-	8	1.118.281
Çamlıyayla	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Erdenli	3	388.727	2	284.504	1	223.500	2	429.250	8	1.325.981
Gülnar	-	-	1	146.520	-	-	1	250.000	2	396.520
Mut	1	127.986	1	169.750	1	220.250	-	-	3	517.986
Silifke	3	360.810	1	170.950	-	-	5	1.250.000	9	1.781.760
Tarsus	3	190.789	2	195.525	5	1.220.588	4	986.000	14	2.592.902
Akdeniz	3	500.543	8	1.175.775	9	1.869.814	2	500.000	22	4.046.132
Mezitli	-	-	1	110.060	-	-	-	-	1	110.060
Toroslar	-	-	-	-	-	-	1	249.000	1	249.000
Yenişehir	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
GENEL TOPLAM	24	3.163.458	18	2.583.796	16	3.534.152	15	3.664.250	73	12.945.656

KAYNAK: Mersin İl Tarım Müdürlüğü-2010

2. Makine ve Ekipman Alımlarının Desteklenmesi Programı:

Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı tarafından kırsal kalkınma plan ve programları ile 2006-2010 Ulusal Tarım Stratejisi çerçevesinde, tarım üreticilerine kırsal alanlarda bireysel veya bir arada yapacakları öz sermayeye dayalı proje yatırımları için gerçek ve tüzel kişilerin 14.02.2007 tarihinde Resmi Gazetede yayınlanan 2007/4 Tebliğ esaslarına göre kırsal alanda ekonomik ve sosyal gelişmeyi sağlamak için, kırsal kalkınma programları uygulamaya konulmuştur.

Kırsal Kalkınma Yatırım Programı “Makine, Ekipman Alımlarının Desteklenmesi Programı” kırsal alanda belirlenen bazı tarımsal makine ve ekipman alımlarına yönelik yapılacak harcamalarının belirli oranlarda hibe olarak finansmanı yoluyla, gelir ve sosyal standartların geliştirilmesi için olduğu kadar, Türkiye’nin Avrupa Birliği’ne katılım politikasının bir parçası olarak, Avrupa Birliği fonlarının kullanım potansiyelini geliştirmek amacıyla uygulamaya konulmuştur. Makine ve Ekipman Alımlarının Desteklenmesi Programı, Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı Teşkilatlanma ve Destekleme Genel Müdürlüğü tarafından yayınlanan 30 Mart 2009 Tarih ve 2008/34 No’lu Tebliğe göre yürütülmektedir.

TABLO 68: İlçe Bazında Makine Ekipman Başvuru İcmali

KODU	ALET-MAKİNE	ANAMUR	AKDENİZ	AYDINCIK	BOZYAZI	ÇAMLIYAYLA	ERDEMLİ	GÜLNAR	MEZİTLİ	MUT	SİLİFKE	TARSUS	TOROSLAR	YENİŞEHİR	TOPLAM
301	DAMALAMA SULAMA		1		1		5				1	12			20
303	BALYA MAK.											2			2
304	SİLAJ MAK.		2									1			3
306	İŞLEMESİZ TAR.MAK.											43			43
307	FİLE SİSTEMİ		2				2		1			8	3		16
308	YEM HAZ.MAK.														0
310	RÜZGAR MAK.											1			1
313	PÜLVERİZATÖR		10	1			5	9	1		7	56	4	1	94
314	SÜT SAĞIM ÜNİTESİ						2			1		4			7
315	BAHÇE EL TRAKTÖRÜ	1	5	3	1	5	8	18	1	7	15	11	8		83
317	LAZERLİ TESVİYE ALETİ											2			2
318	SAP PARÇALAMA MAK.											7			7
322	GÜNEŞ KOLLEKTÖRÜ					1	4								5
323	HUBUBAT HARMAN MAK.									1	1				2
324	MİBZER											5			5
325	MOTORLU TIRPAN						1				2	1	1		5
331	TOPRAK FİREZE		1								3	20			24
TOPLAM			21	4	2	6	27	27	3	9	29	173	16	1	319

KAYNAK: TEDGEM**TABLO 69:** KKYDP Makine Ekipmanları 2009 Yılı Kaynak Dağılım Tablosu

İLÇE ADI	MÜRACAT		2009 ÖDEME MİKTARI		
	OLUMLU YATIRIMCI	HİBE TALEP MİKTARI (TL)	GERÇEKLEŞMEYEN YATIRIM	GERÇEKLEŞEN YATIRIM	HİBE MİKTARI (TL)
AKDENİZ	21	147.701,50	-	21	141277,10
YENİŞEHİR	1	2.083,00	-	1	2080,00
TOROSLAR	16	83.025,00	-	16	79292,25
MEZİTLİ	3	15.875,00	-	3	15415,00
ÇAMLIYAYLA	6	46.200,00	-	6	44550,00
BOZYAZI	2	12.278,00	-	2	12187,00
AYDINCIK	4	13.225,00	-	4	13200,00
ERDEMLİ	27	179.009,60	7	20	121566,60
SİLİFKE	29	106.188,00	4	25	87656,00
MUT	9	63.872,00	-	9	59612,00
GÜLNAR	27	120.902,00	-	27	117066,00
ANAMUR	1	2.750,00	-	1	2750,00
TARSUS	173	1.347.945,00	1	172	1299357,76
TOPLAM	319	2.141.054,10	12	307	1.999.057,45 TL
İPTAL	22	146.754,80		0	

KAYNAK: TEDGEM

İlimize 2009 yılı KKYDP çerçevesinde 30 Mart 2009 tarih ve 27185 Sayılı Resmi Gazete'de Yayınlanan KKYDP çerçevesinde Makine ekipman alımlarının desteklenmesi hakkındaki 2009/34 tebliğe göre, müracaatlar 30 Mart 2009 tarihinde başlayarak 13 Mayıs 2009 tarihinde sona ermiştir. 2009 yılı içerisinde 341 adet yatırımcı müracaat ederek il proje yürütme birimi değerlendirmesi sonucunda dosya eksikliği nedeniyle 22 müracaat dosyası iptal edilmiş, 319 kişinin müracaat dosyaları olumlu bulunarak hibe sözleşmesi imzalanmış olup, hibe sözleşmesi süresi içerisinde 12 yatırımcı, yatırımlarını gerçekleştirmediğinden hibe desteğinden faydalanamamıştır. 2009 yılı içerisinde 13 ilçemizde mevcut 307 çiftçi ailesine toplam 1.999.057,45 TL hibe desteği sağlanmıştır.

TABLO 69 a: KKYDP Makine Ekipmanları 2010 Yılı Kaynak Dağılım Tablosu

İLÇELER	Toplam Proje Sayısı	Toplam Proje Bedeli (TL)	Desteklenen Proje Sayısı	Tutarı (TL)
Anamur	-	-	-	-
Aydıncık	47	182.169	14	56.788,74
Bozyazı	55	210.597	22	71.353,70
Çamlıyayla	34	129.055	27	102.295,00
Erdemli	175	659.857	80	184.136,00
Gülner	198	927.090	39	141.944,33
Mut	206	1.239.710	22	147.509,46
Silifke	116	481.182	42	152.512,90
Tarsus	463	2.802.602	264	1.088.213,55
Akdeniz	107	479.352	49	175.900,30
Mezitli	36	115.694	24	58.585,00
Toroslar	167	632.391	50	126.474,00
Yenişehir	24	81.800	21	63.800,00
TOPLAM	1.628	7.941.497	654	2.369.512,98

KAYNAK: TEDGEM

3.5.6. Diğer Kredi Kaynakları

Ülkemizin AB, Dünya Bankası, FAO ve diğer yabancı ülkeler ile yapmış olduğu anlaşmalar doğrultusunda belirli projelere hibe ya da kredi olarak finansman sağlanabilmektedir.

3.5.7. Tarım sigortaları

3.5.7.1 Mevzuat

Kanun kapsamına alınan riskler ile ilgili olarak yapılacak sigorta sözleşmelerinde standardın sağlanması, riskin en iyi koşullarda transferi için uygun ortam oluşturulması, oluşacak hasarlarda tazminatın tek merkezden ödenmesi ve tarım sigortalarının geliştirilmesi, yaygınlaştırılması amacına yönelik olmak üzere bir Sigorta Havuzu kurulmuştur.

Bu Havuza ilişkin tüm iş ve işlemler, bu havuza katılan sigorta şirketlerinin eşit hisselerle ortak oldukları Tarım Sigortaları Havuz İşletmesi A.Ş. tarafından yürütülmektedir.

Sigorta şirketleri poliçeleri kendi adlarına düzenlemekte, ancak riskin ve primin yüzde 100 ünü zorunlu olarak Havuza devretmektedirler, ihtiyari olarak da Havuzda oluşan riskten retrosesyon yoluyla pay alabilme hakları vardır.

Devlet, bu Kanun kapsamında yapılacak sigorta sözleşmelerine münhasır olarak çiftçi adına sigorta primine destek sağlamaktadır. Devlet prim desteğinin miktarı her yıl için ürün, risk, bölge ve işletme ölçekleri itibariyle, Bakanlar Kurulu kararıyla belirlenecektir. Havuz uygulaması ile

- Bir sigorta şirketinin tek başına üstlenemeyeceği kuraklık ve don gibi katastrofik risklerin teminat kapsamına alınabilmesi
- Reasürans katılımının teşvik edilerek reasürans kapasitesi ve kapsamının genişletilmesi,
- Sigorta şirketlerinin bilgi, personel ve mali kaynaklarının ortak olarak daha verimli bir şekilde kullanılması,
- Devletin prim ve hasar fazlası desteğinin etkin şekilde kullanılması,
- Fiyatlarda haksız rekabetin önlenmesi Sigortaya katılımın artırılması sağlanacaktır.

3.5.7.2. Mersin İli Mevcut Yararlanma Durumu

ÇKS'ye kayıtlı alanın % 23'ü TARSİM güvencesi kapsamında sigortalandırılmıştır. TARSİM desteklemesinden faydalanan üretici sayısı ve alan istenilen seviyede değildir. Bunun da nedeni ÇKS'de olduğu gibi üretim alanlarının yapısından kaynaklanmaktadır. Ekolojik riskin yüksek olduğu bölgelerde TARSİM alanları sigortalanamamaktadır (Toroslar-Yavca dolu bölgesi). Bir diğer sorun ise bitkinin vejetasyonu dikkate alınmadan sigortalamaya yapılmaktadır (bu sistemde meyvelerin çiçek sonrası küçük meyve dönemine denk gelmektedir. Bu da çiftçinin işine yaramamaktadır). İlimizde TARSİM konusunda faaliyet gösteren 22 firma bulunmaktadır.

TABLO 70: Mersinde Tarım Sigortaları Yıllara Göre Kullanım Durumu

	2006	2007	2008	2009	2010	Toplam
Toplam Prim (TL)	767.947	2.155.080	3.880.756	4.273.595	5.501.337	16.578.715
Toplam Sigorta Bedeli (TL)	59.470.247	52.613.912	76.860.327	105.030.508	129.518.458	423.493.452
Toplam Poliçe (Adet)	1.009	2.657	3.464	4.985	4.584	11.719
Toplam Sigortalı Alan (da)	6.236	23.266	30.979	40.606	40.152	141.239
Hayvan Sayısı (Adet)	296	341	368	1.390	2.165	4.560
Ödenen Hasar (TL)	231.610	951.265	2.953.171	2.290.501	3.446.693	9.873.240

KAYNAK: TARSİM-2010

TABLO 71: Poliçe Sayısına Göre Sigortalanan ilk 5 Ürün

Ürün	MERSİN (01 OCAK - 25 MAYIS 2010)	
	Toplam Poliçe Sayısı (Adet)	Toplam Sigortalı Alan (da)
Üzüm Sofralık (Çekirdekli)	302	2381
Şeftali	225	1376
Kayısı	139	1122
Buğday (Ekmeklik)	110	3414
Elma	100	1162

KAYNAK: TARSİM-2010

3.5.7.3. Öneriler

Günümüzde devletin, bireylerin riski paylaşmadığı, diğer bir anlatımla şu veya bu şekilde içinde olmadığı sigortacılığın doğal afetler karşısında başarı şansı hiç yok gibidir. Bu açıdan bakıldığında; Poliçe sahipleri olası hasarları asgari düzeye indirecek önlemleri almalı ve yeterli risk primi ödemeli, sigorta sektörü de yeterli risk primi talep etmeli ve mümkün olduğunca sigortalanan toplam miktar kadar kapasite yaratmalıdır. Buna karşın devlet; doğal afet riskleri ve tarımsal üretim ve hasarlar konusunda bilgi toplama, paylaşma ve kazanılan bilgileri uygulamaya geçirebilme konularında gerekli alt yapıyı hazırlamalı, arazi kullanımının belli bir plan çerçevesinde gerçekleştirilmesi ve dolayısıyla toplumun doğal afet riskine daha az maruz kalması sağlanmalı, ülkeler arası işbirliği gerektiren riskler (sel, nehir taşkınları vb.) içinse diğer ülkelerle yakın temas halinde bulunulmalı, risk haritalandırılması ve bölgelendirilmesi gibi konularda özel sektörün geliştirdiği projeler desteklenmelidir.

Devlet desteğinin miktarı, şekli ve uygulama kriterlerinin önümüzdeki yıllarda; riskler, bölgeler, ürünler, işletme ölçekleri ve devletin tarımsal üretimde verimlilik ve sosyo-ekonomik öncelikler dikkate alınarak tarım sigortalarının sağlıklı bir şekilde geliştirecek şekilde belirlenmesi büyük önem taşımaktadır. Devletin prim desteği esasları belirlenirken yüksek riskli bölgelerde, verimsiz ve ekonomik önceliği olmayan ürünlerin yetiştirilmesine ve sigorta edilmesine teşvik edilmemelidir.

Diğer tarımsal destekler için de gerekli olan üretim verilerinin temini Çiftçi Kayıt Sisteminde çiftçilerin çeşit bazındaki verim bilgilerini doğru girmesini sağlayacak bir düzenleme yapılmalıdır.

Yeterli büyüklükte havuzların oluşturulmadığı durumlarda büyük sayılara ulaşabilmek için gerekli kamusal teşvikler sigorta uygulamalarında çözüm olarak kullanılmalı, örneğin, çiftçilerin tarımsal destekleri alabilmesi için sigorta yaptırımları ön koşul olarak getirilmelidir.

Ayrıca, yine yapılacak yasal bir düzenleme ile çiftçilerin prim borçlarının yapılacak devlet desteğinden (örneğin, DGD'den) mahsup edilmesi, primlerin poliçe süresinin sonunda toplanması problemini çözmüş olacaktır.

Doğal afet risklerini sadece sigorta sektörünün karşıladığı örneklerde, maliyeti poliçe sahipleri arasında adil bir şekilde dağıtmak için, poliçelerde risk temelli fiyatlandırma uygulanarak riske daha fazla maruz kalanların riskin daha büyük bölümünü karşılamalarını teminen daha yüksek fiyat ödemesi sağlanmaktadır. Devletin riski karşılamak üzere doğrudan veya son merci olarak devreye girdiği örneklerde ise, maliyeti, riske maruz kalıp kalmadıklarına bakılmaksızın tüm vergi mükellefleri beraberce karşılamış olmaktadır. Prim desteğinin yıllık olarak Bakanlar Kurulunda belirlenmesi, bu desteğin miktarının politik nedenlerle her an değişebileceği veya çok az bir orana indirilebileceği gibi bir endişeyi de beraberinde getirmektedir. Tüm otoritelerce en iyi tarım sigortası havuz sistemi uygulaması olduğu ifade edilen İspanya modeli incelendiğinde, mevcut devlet desteğinin 28 yıllık süreçte oran olarak sabit kaldığı ve bütçede ayrılan kaynak olarak da ciddi oranlarda artış gösterdiği görülecektir.

Tarım Sigortaları Kanunu ile kurulan Tarım Sigortaları Havuzu'nun ve Devlet Destekli Tarım Sigortaları Sistemi'nin amacına ulaşması ve ilgili tüm tarafların beklentilerinin gerçekleşmesi gerekmektedir. Ancak bu hedefe ulaşılmasını geciktirecek engellerin ortadan kaldırılması gerekmektedir.

Sistem, Bakanlar Kurulu Kararı ile belirlenen kapsam dışında kalan tarımsal varlıkların sigorta şirketlerince geleneksel şekilde sigortalanmasına devam edileceği şeklindedir. Örneğin, küçükbaş hayvanlar ve su ürünleri kapsam dışıdır. Yine çiftçi kaydı (ÇKS) olmayan üreticilerin ürünleri de sigortalanamamaktadır. Devlet bu konuda doğru bir yaklaşım sergilemektedir. Yeni bir sisteme doğal olarak bilinen ile başlanacak, zamanla veriler toplanacak araştırmalar yapılacak ve kapsam genişletilecektir. Kayıt dışı üretim desteklenmeyecektir. Bu yapı pratikte pek doğru sonuç vermeyecek gibi görünmektedir.

Sigorta şirketlerinin çoğunluğu geleneksel tarım sigortasına ilgi göstermemektedir. Bu alanda faaliyet gösterenlerin kazanç girdilerinin büyük bölümü devlet destekli sistemin içine alınca geriye kalan kısım şirketler yönünden cazip olmaktan çıkacak ve geleneksel tarım sigortası yapmayı ya tamamen ya da kategorik olarak bırakacaklardır. Bu durumda üreticiler eskiden yaptırdıkları sigortadan mahrum kalacaktır. Sistemin sürdürülebilirliği açısından kanunun amaçlarından en önemlisi olarak görülmesi gereken tarım sigortalarının geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması amacına ulaşılammış olunacaktır.

Diğer yandan sınırlı sayıda sigorta şirketinin geleneksel tarım sigortası faaliyetini sürdürdüğünü varsaysak bile bu da istenen amaca hizmet etmeyecektir. Şirketler hem kendi kriterlerine göre istediklerini sigortalayacaklar, istemediklerini sigortalamayacaklar, hem de Tarsim ile rekabet eder konuma girerek, bütünlüğü bozmak suretiyle sistemi tartışılır bir hale getireceklerdir. Bu ortam, sistemin sağlıklı yürütülmesini son derece tehlikeye sokacak bir durumdur.

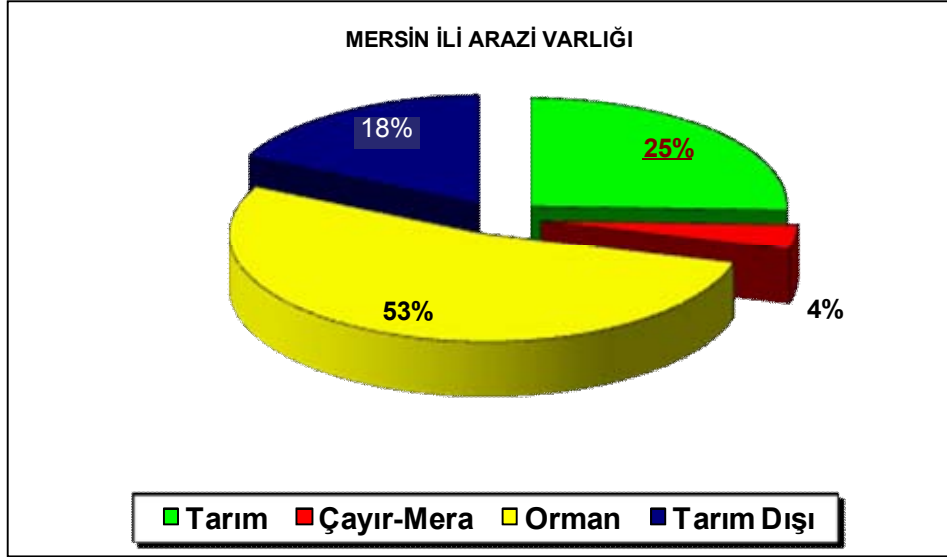
Henüz daha işin başındayken yapılacak bir düzenleme ile bu sorunun aşılması mümkün görülmektedir. Bakanlar Kurulu'nun kapsam ile ilgili kararında bir değişiklik yapılarak, Kanunun çizdiği çerçeve içinde kalmak koşuluyla Tarsim'in uygun göreceği tarım sigortalarının da devlet prim desteği olmadan kapsama alınmasına imkan vermek bir yoldur.

Bu çözümün tercih edilmesi sonucunda sigortalanan riskler bakımından kapsam yönüyle bir fark gözetilmeyecek ancak prim destekli veya prim desteksiz ayrımı söz konusu olacaktır. Bir diğer yol ise, mevcut yönetmelikte yapılacak bir değişiklikle işletici şirketin kanunda verilen görevler dışında başka işle uğraşamaması konusuna açıklık getirilerek sistem kapsamı dışında kalan tarım sigortaları için aynı yönetim altında ama hesabı tamamen ayrı bir reasürans havuzu kurulmasına izin verilebilir (Kaynak: TARSİM).

BÖLÜM 4 – MERSİN İLİNİN MEVCUT TARIMSAL DURUMU

4.1. Arazi Dağılımı

Akdeniz Bölgesinde yer alan Mersin toplamda 1.585.300 hektar yüzölçümü ile Türkiye genel yüzölçümünün % 2'sini oluşturmaktadır. Toplam yüzölçümünün % 52'sini orman arazisi, % 26'sını tarım arazisi, % 18'ini tarım dışı arazi oluştururken, % 4'ünü çayır ve meralar oluşturmaktadır. Mersin' de tarıma elverişli araziler 406.000 hektar olup bununun 267.643 hektarı (% 66) kuru tarım ve nadas alanı, 138.357 hektarı ise (% 34) sulu tarım alanıdır.

Tarım dışı arazi varlığı içerisinde şehir yerleşimleri ve tarıma elverişli olmayan alanlar bulunmaktadır. Bu araziler kısmen de olsa yıllar içerisinde küçük bir takım değişiklikler gösterebilmektedir. Şehir yerleşimlerinin gelişmesi bu oranı artırabildiği gibi tarıma açılan yeni alanlar oranın düşmesine neden olabilmektedir.

TABLO 72: Mersin İlinin Arazi Varlığı

Arazi Nevi	Alan (ha)	(%)
Tarım Arazisi	406.000	% 26
Çayır ve Mera Arazisi	59.282	% 4
Ormanlık ve Fidanlık	840.347	% 52
Tarım Dışı Araziler	279.671	% 18
TOPLAM	1.585.300	% 100

KAYNAK: Mersin İl Tarım Müdürlüğü 2009

TABLO 73: Mersin-Türkiye Arazi Kıyaslaması

	Tarım Alanı Mersin/TR %		Çayır Mera Alanı Mersin/ TR %		Orman Fundalık Alan Mersin/TR %		Tarım Dışı Alan Mersin/TR %		Toplam Yüzölçümü Mersin/TR %	
	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%
Mersin	406.000	26.00	59.282	4.00	840.347	52.00	279.671	18.00	1.585.300	100
Türkiye	26.968.000	34.41	20.500.000	32	20.703.000	26.42	10.184.700	13	78.355.700	100

KAYNAK: Mersin İl Tarım Müdürlüğü- 2009

İlçelerin tarım alanları incelendiğinde Tarsus ilçesinin 108.058 ha ile en büyük tarımsal üretim alanına sahip olduğu görülmektedir. Bunu 60.693 ha ve 55.589 ha ile sırasıyla Mut ve Gülnar ilçeleri

izlemektedir. En az tarım alanı ise Çamlıyayla (5.265 ha) ve Aydınçık (6.103 ha) ilçelerimizde bulunmaktadır.

TABLO 74: Kullanım Şekline Göre İlçe Arazi Dağılımları

	Tarım Alanı (ha)	Orman Ve Fundalık (ha)	Çayır ve Mera (ha)	Tarım Dışı Arazi (ha)	TOPLAM (ha)	
TOPLAM	406.000	840.347	59.282	279.671	1.585.300	
MERKEZ	42.739	72.622	28.607	33.232	177.200	
ANAMUR	30.722	91.782	385	15.111	138.000	
AYDINCIK	6.103	30.479	2	4.416	41.000	
BOZYAZI	8.463	49.875	12	4.15	62.500	
İLÇELER	ÇAMLIYAYLA	5.265	39.98	8.794	13.461	67.500
	ERDEMLİ	50.692	97.751	15.449	43.908	207.800
	GÜLNAR	37.676	93.443	46	35.735	166.900
	MUT	60.693	149.176	1.978	43.553	255.400
	SİLİFKE	55.589	154.698	854	55.459	266.600
	TARSUS	108.058	60.541	3.155	30.646	202.400

KAYNAK: Mersin İl Tarım Müdürlüğü 2009

4.1.1. Arazinin Kullanım Biçimlerine Göre Dağılımı

Mersin ilinin tarım arazilerinin kullanım alanlarına göre dağılımına bakıldığında 2009 oranları % 61'lik alanı tarlalar, % 15'lik alanı bahçeler, % 22'lik alanı sebze ve zeytinlikler oluşturmaktadır. Geri kalan % 2'lik alanları ise delicelik, sakızlık ve süs bitkilerinin oluşturduğu görülmektedir. Tabloyu genel olarak değerlendirdiğimiz zaman tarla arazisinin gerilediği gözlemlenmektedir. Buna karşın meyve ve turunçgil arazilerinde bir artış olmaktadır. Bunun nedenleri tarla bitkilerinin yetiştirildiği alanların kuru tarımın yapıldığı alanlar olmasıdır. Sulama olanaklarının artması bu alanların meyve ve sebze alanlarına dönüşmesini sağlamaktadır. Birim alandan alınan ürün girdisi meyve ve sebzede alınandan daha fazladır. Zeytin arazilerini incelediğimizde önemli düzeyde artış olduğunu görmekteyiz. Bundaki önemli faktörler ise zeytinin bitki olarak diğer ürünlerden farklı alanlarda yetiştirilebilmesi, dünyada yağ açığının olması ve yağlı bitkilere ihtiyaç duyulması, bakımının çok maliyetli olmamasıdır. Süs bitkileri ise her ne kadar küçük bir üretim alanına sahip olsa da ekonomik katkısı fazladır. Lojistik sektörünün gelişmesi ve yeni bir havaalanının açılacak olması bu sektörde ilerleyen yıllar için önemli bir artış olacağını göstermektedir.

TABLO 75: Mersin ilinde Genel Arazi Varlığının Kullanım Biçimlerine Göre Dağılımı

CİNSİ	2005		2006		2007		2008		2009	
	Hektar	%	Hektar	%	Hektar	%	Hektar	%	Hektar	%
1-Tarla	280.301	69.0	266.086	65.5	253.79	62.5	245.16	60.4	247.835	61
2-Bahçe	49.788	12.3	51.049	12.6	54.536	13.4	61.434	15.1	57.255	14.1
a Meyve	26.132		26.343		27.954		34.496		30.216	
b Turunçgil	23.656		24.706		26.582		26.938		27.039	
3-Bağ	20.889	5.1	21.038	5.2	22.208	5.5	21.309	5.2	23.470	5.8
4-Sebze	36.342	9.0	35.675	8.8	36.47	9	32.491	8	32.329	8
a Açık	25.266		24.034		23.951		23.585		23.694	
b Örtü Altı	11.076		11.641		12.519		12.700		12.921	
5-Zeytin	9.796	2.4	23.296	5.7	30.121	7.4	36.728	9	36.227	9
6-Delice	2.856	0.7	2.856	0.7	2.856	0.7	2.856	0.7	2.856	0.7
7-Sakızlık	6.000	1.5	6.000	1.5	6	1.5	6	1.5	6.000	1.5
8-Süs Bitkileri	28	0.01	32		18		22		28	
TOPLAM	406.000		406.000		406.000		406.000		406.000	

KAYNAK: Mersin İl Tarım Müdürlüğü - 2009

4.1.2. Toprak Yapısı ve Arazinin Kullanım Kabiliyetlerine Göre Dağılımı

Toprakların kullanma kabiliyet sınıfları 8 adet olup, toprak verimlilik durumu ve sınıflandırmaları I. sınıftan VIII. sınıfa doğru giderek azalmaktadır. İlk dört sınıf arazi, iyi bir toprak idaresi altında bölgeye adapte olmuş kültür bitkileri ile orman, çayır-mera bitkilerini iyi bir şekilde yetiştirme yeteneğine sahiptir. V., VI. ve VII. sınıflar adapte olmuş yerli bitkilerin yetişmesine elverişlidir. Bunlardan V. ve VI. sınıflarda, toprak ve su koruma önlemleri alındığı takdirde bazı özel bitkiler de yetiştirilebilir. VII. sınıf arazilerde çok etkin ve pahalı ıslah çalışmaları ile ürün alınabilirse de mevcut piyasa şartlarında elde edilecek ürün yatırım harcamalarını karşılayamaz. Mersin’de tarım toprakları kireçli, killi ve pH oranı yüksek yapıya sahip topraklardır. Bunun dışındaki özellikler değişkenlik göstermektedir. Akarsu çevresindeki düzlüklerde derin tınlı alüvyal topraklara rastlanmaktadır. Genel anlamda organik maddeci fakir topraklara sahiptir.

Arazi kabiliyet sınıflarına göre dağılımda I-IV. sınıf topraklar tarımsal üretimde kullanılan işlemeli tarıma uygun arazileri, V-VIII. sınıf topraklar işlemeli tarıma uygun olmayan arazileri göstermektedir.

TABLO 76: Arazinin Toprak Sınıfına Göre Dağılımı

	I	II	III	IV-V	VI	VII-VIII	Toplam
Mersin	41.895	44.558	65.103	69.130	173.855	1.188.805	1.585.300
Akdeniz Bölgesi	678.594	563.986	522.737	444.530	773.506	5.624.567	8.607.920
T Ü R K İ Y E	5.086.087	6.772.873	7.282.763	7.372.979	10.825.762	40.379.236	77.719.700

KAYNAK: KHGM İl Arazi Varlığı

Birinci ikinci ve üçüncü sütunlar birinci sınıf tarım arazisini oluşturmaktadır. Toplamda 151.556 ha olan bu alanın toplam tarım alanının (406.000 ha) % 37.32’sini oluşturmaktadır. Bu topraklarda değerli ürünler yetiştirildiğinden bu bölgelerin mutlaka koruma altında olması gerekmektedir. Altıncı sınıf topraklar ise 173.855 ha ile toplam tarım arazilerinin (406.000) % 42.64’ünü oluşturmaktadır. Bu topraklar tarıma elverişli olmayıp ıslah edilebilme potansiyeli içermektedir. Tarım alanlarının genişletilmesi bu toprakların ıslahı ile gerçekleştirilebilir.

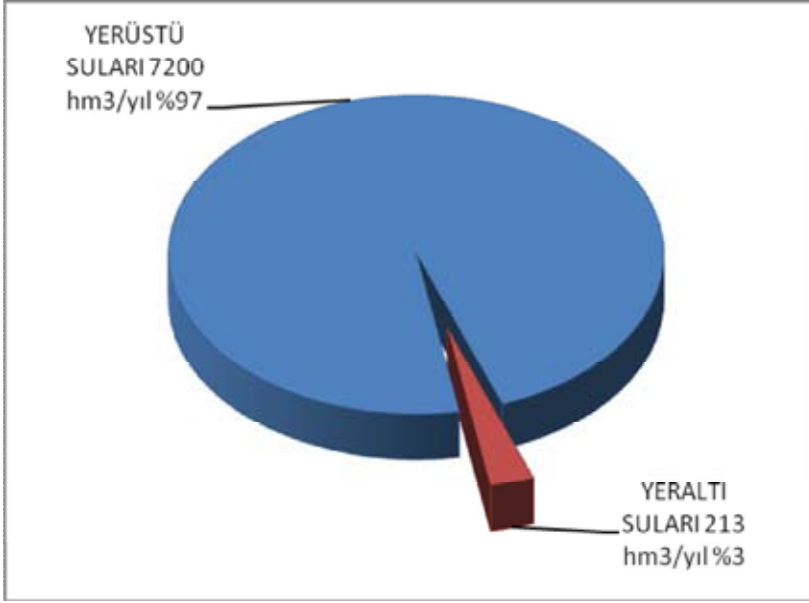
4.1.3. Arazilerin Kadastro ve Mülkiyet Dağılımı

Master plan hazırlığı aşamasında arazilerin kadastro çalışmaları devam ettiği için bu konuda yeterli bilgiye ulaşılamamıştır. 2B ve orman arazilerinin son dönemlerde satışlarıyla ilgili işlemler başlatılmış olup, tamamlandıktan sonra ortaya çıkacak kayıtlar neticesinde yeterli bilgilere ulaşılabilecektir. Ancak yapılan grüşmeler ve mevcut kayıtların incelenmesinden Mersin ili genelinde yaklaşık 32.000 hektarlık bir alanın hazine ve 2-B statüsünde bulunup, üzerinde tarımsal üretim faaliyeti gerçekleştirildiği belirlenmiştir.

4.2. Sulama Potansiyeli

Mersin ili su potansiyeli incelendiğinde bunun % 97’sinin yer üstü, % 3’ünün ise yer altı sularından oluştuğu görülmektedir. Yerüstü sularının büyük bölümü sulama amaçlı olarak tarımsal üretim sektöründe kullanılmaktadır. Yer altı suları ise İl Tarım Müdürlüğü ve DSİ tarafından verilen izinlerle tarımda kullanılabilir. Mevcut su potansiyelinin etkin kullanımı ve hâlihazırda sulanamayan alanların sulamaya açılması yönünde DSİ başta olmak üzere yeni yatırım projeleri yapılmaktadır. Yine etkin kullanım çerçevesinde Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Projeleri kapsamında basınçlı sulama sistemi projeleri uygulanmaktadır. Ancak ileriki dönemlerde yapılacak büyük yatırım ile mevcut açık kanal sistemlerinin kapalı sistemlere dönüştürülmesi büyük önem taşımaktadır. Bu sistem kanallardan kaynaklanan su kaybını büyük ölçüde önleyerek, daha fazla alanın sulanmasına katkı sağlayacaktır.

Mersin İli Su Potansiyeli

KAYNAK : DSİ

Sulanabilir arazi varlığı incelendiğinde Mersin’de 250 bin hektar alanın sulanabilir olduğu ve bunun DSİ, İl Özel İdaresi ve Halk sulamalarıyla yapıldığı görülmektedir. Bu kapsamda DSİ tarafından yapılan sulama toplam sulanabilir alanının % 66’lık kısmını oluşturmaktadır.

TABLO 77: Mersin İli Sulanabilir Arazi Varlığı (ha)

Toplam Sulanabilir Tarım Alanı (ha)	250.000
DSİ sulanan alan (ha)	91.670 (% 66)
İl Özel İdaresi (ha)	32.321 (% 23)
Halk Sulaması (ha)	14.366 (% 10)
TOPLAM (ha)	138.357 (% 55)

KAYNAK: Mersin İl Tarım Müdürlüğü 2010

Aşağıdaki tabloda yapımı tamamlanan ve inşaat halinde olan sulama projeleri bulunmaktadır. Bu projeler de devreye girdiğinde toplam sulanabilir alan 166.719 hektara (% 67’ye) çıkacaktır. Planlaması yapılan 23.151 hektarın 18.000 hektarı Pamuklu Barajının sulayacağı alandır.

TABLO 78: DSİ Tarafından Yapımı Tamamlanan ve İnşaat Halinde Olan Sulama Projeleri

Su Kaynağı	Sulanın Alan (ha)
DSİ inşaat halinde	5.211
DSİ planlaması tamamlanan	23.151
TOPLAM	28.362

Tüm verilen bilgiler ışığı altında Mersin İli için sulanabilir alanların artırılması amacıyla aşağıdaki öneriler gündeme gelmektedir:

- Tarım Bakanlığı DSİ ortak projelerle salma sulama (vahşi sulama) sistemini terk ederek damlama ve yağmurlama sulama sistemleri konularında projeler üretmelidir.
- DSİ ve İl Özel İdaresi sulama yatırımlarına (baraj, gölet v.b.) devam etmelidir.
- Su tahsisi verilen alanlarda Tarım ve Köyişleri Bakanlığı alt yapı projelerinden basınçlı sulama sistemleri desteklemelerine devam edilmelidir (Proje toplam tutarı 500.000 TL, % 75 hibeli).

- Ziraat Bankasının faiz sübvansiyonlu kredi olanakları üreticilere duyurularak daha fazla kişinin bundan faydalanması temin edilmelidir. Bu sübvansiyonlu kredilerin kullanımına devlet politikası kapsamında en az 5 yıl süreyle devam edilmelidir.
- Adana-Tarsus (Ankara Otobanı arası) TS1 sulama kanalından su verilmeyen alanlara su tahsisinin yapılması çalışması devam etmektedir. Bu alanlarla ilgili de DSİ Özel İdare ve Tarım Bakanlığı kanalıyla sulama projelerinin desteklenmesine devam edilmelidir.

TABLO 79: DSİ Tarafından Yapılan Koruma ve Sulama Hizmetleri

Sıra	İşin Adı	Hizmet Türü	İşin Durumu ve Faydası
1	Mersin Tarsus Pamukluk Barajı	Sulama + İçmesuyu	Pamukluk Barajında Depolanacak 282 milyon m3 su ile 18.600 ha alanın sulanması ve Mersin- Tarsus iline 128 milyon m3 içmesuyu temin edilmesi hedeflenmiştir. Baraj inşaatı 2009 yılında ihale edilmiş olup; 2010 yılında inşaatına başlanacaktır.
2	Mersin Mut Projesi Mut Ovası Sulaması 2.Kısım	Sulama	69.925 m Anakanal ve üzerinde 347 adet sanat yapısı ile 2 regülatör ve 105.766 m Borulu şebekenin 51.431 metrelik kısmı tamamlanarak 4.163 ha olan sulamaya açılmıştır. % 94 fiziki gerçekleşme sağlanmış olup; 2010 yılında tamamlanacaktır.
3	Aşağı Göksu 2 Merhale Projesi Göksu Sol Sahil Cazibe Sulaması ve Drenajı, Drenaj Pompa Binası		Göksu Sol Sahil Cazibe Sulaması ve Drenajı, Drenaj Pompa Binası inşaatının ihalesi 2009 yılında yapılarak % 7 fiziki gerçekleşme sağlanmıştır.
4	Mersin Evkaf Çiftliği Köyü Arazisi Pompaj Sulaması	Sulama	3 adet regülasyon havuzu ile ihale kapsamındaki 4.832 m cebri boru ve 16.359 m borulu sulama şebekesi sanat yapıları ile birlikte tamamlanmıştır.
5	Mersin-Silifke Evkaf Çiftliği Köyü Arazisi Pompaj Sulaması Pompa Motor Müşterek Aksam Kreyn Vinç ENH Filtre Trafo ve Binası Temin ve Montajı	Sulama	2009 yılı Mayıs ayında ihale edilerek inşaatına başlanan işte, ihale kapsamındaki işte % 98 fiziki gerçekleşme sağlanmış olup; 2010 yılında tamamlanacaktır.
6	Mersin Bozyazı Akkaya Köyü Arazisi Aksaz Deresi	Taşkın Koruma	115 m Beton Duvar, 2423,38 m Taş Duvar, 1 Adet Yol Geçişi, 36 adet Birir olup işde %58 fiziki gerçekleşme sağlanmış olup; 2010 yılında tamamlanacaktır.
7	Mersin-Silifke İlçe Merkezi Bebek Deresi Islahı	Taşkın Koruma	156 m Beton Duvarlı Kanal ve Islah yapılmıştır. İşin % 13 fiziki gerçekleşme sağlanmış olup; 2010 yılında tamamlanacaktır.
8	Mersin-Erdemli Arpaçbaşı Deresi	Taşkın Koruma	Erdemli Arpaçbaşı Deresi Taşkın Koruma İnşaatında 1.045 m çift taraflı kağır duvar 2009 yılında tamamlanarak 1 Mahalle taşkın zararlarından korunmuştur.
9	Mersin-Erdemli Kocahasanlı Kasabası Çaltılı ve Murtlu Bucak Deresi	Taşkın Koruma	1 Mahalle, 20 ha arazi taşkın zararlarından korunacak olan taşkın koruma işinde 910 m çift taraflı kağır duvar olarak inşa edilmiş ve % 27 fiziki gerçekleşme sağlanmış olup; 2010 yılında tamamlanacaktır.
10	Mersin-Erdemli Tömük Kasabası Tömük Deresi Islahı	Taşkın Koruma	Mersin-Erdemli Tömük Kasabası Tömük Deresi Islahı 2009 yılında ihale edilmiş olup; 2010 yılında tamamlanacaktır.
11	Mersin-Tarsus Kusun Deresi 2. Kısım İnşaatı	Taşkın Koruma	1 Adet isalah sekisi yapılarak 1 Mahalle taşkınlardan korunmuştur.
12	Mersin Merkez Mezitli Kasabası Mezitli Deresi Islahı 1. Kısım	Taşkın Koruma	Mersin Merkez Mezitli Kasabası Mezitli Deresi Islahı 1. Kısım 2009 yılında ihale edilmiş olup; 2010 yılında tamamlanacaktır.
13	62.Şube; Anamur ve Bozyazı Taşkın Tesisleri, Dragon çayı ve Yuva deresi ıslahı, Gercebaşı heyalan önleme çalışması(Toplu çalışma)	Sedde Dolgu Taşkın Koruma	250 m'de 9.980 m3 kanal rusubat temizliği, 2.620 m'de 46.670 m3 dere ıslah ve kazısı, 130 m'de 1.440 m3 sedde dolgu, 330 m'de 1.632 m3 taş tahkimatı yapılmış olup, 280 ha tarım alanı ile 7.000 nüfusa hizmet verilmiştir.
14	62.Şube; Silifke Ovası Taşkın Tesisleri, Göksu Nehri ıslahı (Toplu Çalışma)	Sedde Dolgu Taşkın Koruma	585 m'de 11.600 m3 kanal rusubat temizliği, 1.912 m'de 24.219 m3 sedde dolgu, 654 m'de 5.980 m3 taş tahkimatı yapılmış olup, 680 ha tarım alanı ile 5.000 nüfusa hizmet verilmiştir.
15	Aydıncık Gülnar Taşkın Tesisleri; Sipahili, Köşkve Şehitler dereleri ıslahı	Dere nehir ıslahı Taşkın Koruma	5.625 m'de 15.020 m3 kanal rusubat temizliği, 9.100 m'de 244.585 m3 dere ıslah ve kazısı yapılmış olup, 40 ha tarım alanı ile 1.500 nüfusa hizmet verilmiştir.
16	Anamur Ovası Sulama onarımları	Kanal Temizliği Sulama	19.540 m'de 33.411 m3 kanal rusubat temizliği, 3.350 m'de servis yolu bakım onarımı yapılmış olup, 35 ha tarım alanına hizmet verilmiştir.
17	67 Şube; Mersin Taşkın Tesisleri (Efrenk, Sarıyer, Mezitli ve Eminlik dereleri) (Toplu Çalışma)	Taş Tahkimatı Taşkın Koruma	8.000 m'de 780.485 m3 dere ıslah ve kazısı , 1.020 m'de 6.110 m3 taş tahkimatı yapılmış olup, 2.800 ha tarım alanı ile 45.000 nüfusa hizmet verilmiştir.
18	TARSUS Berdan Ovası Sulama onarımları Taşkın ve drenaj kanalları temizliği (Toplu Çalışma)	Kanal Temizliği Taşkın Koruma	38.920 m'de 471.735 m3 kanal rusubat temizliği, 94.347 m3 depo toprağı kazısı yapılmış olup; 15.000 ha tarım alanı ile 40.000 nüfusa hizmet verilmiştir.
19	Mersin Sulama onarımları (Gilindires regülatörü, Lamas çayı, Kocahasanlı deresi, MS4-Deliçay1-2 kanalı, YMK kanalı ile Mezitli, Efrenk derelerinde yapılan sulama bendleri ve BS-2 kanalı)	Kanal Temizliği Taşkın Koruma Sulama	44.350 m'de 43.810 m3 kanal rusubat temizliği, 8.700 m'de 43.480 m3 dere ıslah ve kazısı, 1.750 m3 sedde dolgu ve 540 m3 taş tahkimatı yapılmış olup, 875 ha tarım alanı ile 14.500 nüfusa hizmet verilmiştir.
20	Silifke Ovası Avşar, Akarca, Bozlağan ve Acıca dereleri temizliği	Kanal Temizliği Taşkın Koruma	4.280 m'de 11.085 m3 dere ıslah ve kazısı, yapılmış olup, 123 ha tarım alanı ile 8.250 nüfusa hizmet verilmiştir.
21	Tarsus Berdan nehri ıslahı (Toplu çalışma)	Kanal Temizliği Taşkın Koruma	10.500 m'de 403.870 m3 kanal rusubat temizliği, 80.774 m3 depo toprağı kazısı yapılmış olup, 10.000 ha tarım alanı ile 5.000 nüfusa hizmet verilmiştir.

KAYNAK: DSİ Genel Müdürlüğü–2010

4.3. Tarımsal Yapı ve Üretim Sistemi

Türkiye’ de her 10 yılda bir tarım sayımı yapılmaktadır. Son yapılan 2001 Genel Tarım Sayımından derlenen bilgiler Köy Genel Bilgi Anketi, Tarımsal İşletmeler Anketi ve Tarımsal İşletme Listesi olmak üzere üç ayrı çalışma altında gerçekleştirilmiştir. Bu bilgiler ışığında toplam işletme sayısı 71.022’dir. Bu işletmelerde Bitkisel Üretim ve Hayvancılık yapan işletme sayısı 35.229 adet olup toplam işletmeye oranı % 49.60’ dır. Bitkisel Üretim yapan işletme sayısı ise 35.793 adet olup toplam işletmeye oranı % 50.40’tır. Aşağıdaki tabloda işletmelerin arazi büyüklüğüne göre dağılımları verilmiştir.

TABLO 80: İşletmelerin Arazi Dağılım Oranları (%)

- 5 Dekardan Küçük	% 15.13
5-9 da	% 17.67
10-19 da	% 23.49
20-49 da	% 28.83
50-99 da	% 10.31
100-199 da	% 3.68
200-499 da	% 0.57
500-999 da	% 0.27
1000-2499 da	% 0.05

KAYNAK: TÜİK

Aşağıdaki tabloda ise bitkisel ve hayvancılık yapan işletmelerin toplam işletmelere oranı görülmektedir. Bitkisel ve hayvancılık yapan işletmelerin % 36.48’inin 20-49 da arasında arazi varlığına sahip olduğu görülmektedir. İlimizde 500 dekarın üzerinde arazi varlığına sahip işletme bulunmamaktadır. Genelde küçük aile işletmeciliği şeklinde bir üretim söz konusudur. Genel anlamda incelendiğinde işletmelerin büyük çoğunluğunun (%81.02) 5-49 da arasında olduğu görülmektedir.

TABLO 81: İşletme Dağılımı

5 Dekardan Küçük	% 9.74
5-9 da	% 13.64
10-19 da	% 21.16
20-49 da	% 36.48
50-99 da	% 14.46
100-199 da	% 4.06
200-499 da	% 0.36
500-999 da	% 0
1000-2499 da	% 0.10

KAYNAK: TÜİK

İlimizdeki büyükbaş hayvan varlığının % 85'i kültür, % 10'u kültür melezi, % 5'i ise yerli ırktır.

TABLO 82: İlçelerin Canlı Hayvan Sayısı

	Sığır	Koyun	Keçi	Et Tavuğu (Broiler)	Yumurta Tavuğu	Hindi	Arı Kovan Sayısı	At
ANAMUR	3.600	12.300	24.480	17.800	16.750	0	9500	118
AYDINCIK	610	801	8.690	0	2.240	0	990	10
BOZYAZI	1.223	3.865	28.840	0	5.200	120	4700	38
ÇAMLIYAYLA	2.357	13.673	8.385	368.500	8.300	15	14500	44
ERDEMLİ	8.050	23.000	57.250	0	34.475	450	13000	90
GÜLNAR	5.676	4.100	35.890	30.000	0	50	2500	20
MUT	20.804	23.620	22.300	134.000	5.000	0	9750	300
SİLİFKE	8.676	22.050	59.415	40.600	67.000	1285	18020	375
TARSUS	30.000	51.815	22.965	3.377.432	638.350	4950	23950	240
AKDENİZ	2.099	10.540	4.510	543.500	45.000	0	25000	81
MEZİTLİ	2.444	9.710	4.200	95.000	15.000	0	9000	51
TOROSLAR	3.757	13.840	10.540	240.000	14.000	0	12050	42
YENİŞEHİR	1.097	6.080	3.750	75.000	7.000	0	4000	17
TOPLAM	90.393	198.094	291.215	4.921.832	858.315	6.870	147.498	1.426

KAYNAK: Mersin İl Tarım Müdürlüğü-2009

4.4. Tarımsal Üretim

Mersin'de, ticari olarak yetiştiriciliği yapılan yüzün üzerinde bitki türü bulunmaktadır. Türkiye'nin toplam bitkisel üretiminin % 4'ü (4.8 milyon ton), toplam sebze üretiminin % 5'i, toplam örtüaltı alanın % 22.78'i ve örtüaltı üretiminin ise % 26'sı (900 bin ton), meyve üretiminin % 10'u, muz üretiminin % 72'si, çilek üretiminin % 54'ü, limon üretiminin % 70'i Mersin'de yapılmaktadır. Türkiye yaş meyve ve sebze ihracatının % 21.5'i, domates ihracatının % 42'si ve limon ihracatının % 15'i Mersin'de yapılmaktadır. Ayrıca en erken kayısı ve en geç şeftali üretimi de yine ilimizde yapılmaktadır. Rakamlardan da anlaşılacağı gibi Mersin, bitkisel üretim bakımından Türkiye' de önemli bir konuma sahiptir. Ekolojik yönden erkenci, orta mevsim ve geççi olmak üzere her üç döneme yönelik üretimin yapıldığı nadir illerden birisidir. İlimizin sahil bölgesinde ağırlıklı olarak erkenci meyve tür ve çeşitleri, örtüaltı sebzeçiliği, muz ve çilek üretimi yapılmaktadır. Ayrıca yayla bölgelerde ihracata yönelik geç turfanda meyve ve sebze üretimi (domates, hıyar, şeftali) büyük önem taşımaktadır.

Yıllar itibariyle Mersin Bitkisel Üretim değerlendirmesine baktığımız zaman; 2005-2006 yıllarında bir azalış ama 2008 yılında da artış görülmektedir.

TABLO 83: Mersin'deki Bitkisel Ürünlerin Toplam Miktarı (ton)

Yıllar	Üretim Miktarı (ton)
2009	4.793.121
2008	5.620.417
2007	4.178.583
2006	4.245.677
2005	3.747.953

KAYNAK: TÜİK

TABLO 84: Mersin’de Yetiştirilen Ürünlerin Dikim Alanları (ha) ve Üretim Miktarları (ton)

ÜRÜNLER	Alan (ha)	Üretim (ton)	ÜRÜNLER	Alan (ha)	Üretim (ton)
TAHILLAR		742.861	Pazı		250
Buğday	132.642	374.070	Pırasa		72.580
Arpa	22.900	54.147	Roka		22
Çavdar	465	803	Sarımsak (taze)		1.280
Mısır	27.175	308.497	Semizotu		414
Çeltik	624	5.320	Soğan (taze)		8.604
Yulaf	60	24	Tere		22
BAKLAGİLLER		20.854	Turp		1.918
Nohut	18.953	17.981	Kırmızı Pancar		10
Fasulye	185	147	Örtü Altı Sebze		855.140
Mercimek (yeşil)	71	71	Domates	2.460	247.166
Mercimek (kırmızı)	21	14	Hıyar	1.063	125.088
Burçak	65	13	Patlıcan	812	57.490
Bakla	404	2.424	Biber	2.016	259.090
Bezelye	10	60	Kabak	801	51.478
Börülce	3	3	Karpuz	1.623	105.332
Fiğ	21	39	Kavun		7.125
Diğer	342	102	Taze Fasulye		2.371
ENDÜSTRİYEL BİTKİLER		44.527	MEYVE		1.989.643
Pamuk	3.751	44.527	Elma	4.878	83.525
YAĞLI TOHUMLAR		23.267	Kayısı	6.366	48.846
Susam	4.137	5.072	Şeftali	3.991	75.731
Yer Fıstığı	873	1.674	Üzüm	23.470	255.158
Soya	3.220	11.290	Antep Fıstığı	515	1.388
Ayçiçeği	1.743	5.231	Ceviz		4.399
Yumruklu Bitkiler ve Yem Bitkileri		187.228	Badem		5.795
Soğan (Kuru)	569	9.905	Çilek	3.761	142.053
Sarımsak (Kuru)	143	808	Muz	2.436	145.520
Patates	276	8.327	Limon	13.682	550.186
Fiğ	11.178	96.645	Portakal	8.906	298.481
Yonca	57	5.605	Mandarin	3.779	141.414
Korunga	246	8.062	Altıntop	671	28.779
Mısır (Silaj-Hasıl)	1.299	56.576	Turunç		99
Sorgum	26	1.300	Zeytin	37.227	132.267
SEBZE		1.784.741	Ayva	40	1.288
Açık Sebze		929.601	Armut	296	5.085
Acur		2.611	Y. Dünya		4.031
Domates	6.012	560.916	Erik	1.818	22.580
Fasulye (taze)	2.207	25.141	Kiraz	1.258	11.336
Bezelye	809	6.889	Kızılcık		235
Hıyar	796	29.061	Vişne		44
Kabak	396	11.865	Dut		936
Patlıcan	905	29.024	İncir	368	7.609
Bakla (Taze)	1.566	9.418	Keçiboynuzu	253	7.795
Karpuz	233	8.475	Nar	1.274	10.586
Bamya		2.568	T. Hurması	303	4.177
Barbunya Fasulye (taze)		1.079	Böğürtlen		300
Biber		33.339	Avokado	16	188
Börülce (taze)		159	Kivi	11	59
Brokoli		3.857	GENEL TOPLAM		4.793.121
Havuç		344			
Ispanak		9.593			
Karnabahar	427	9.002			
Kavun		9.546			
Lahana		15.198			
Mantar		4			
Marul	568	73.625			
Nane		2.787			

maestro group

Yönetim Danışmanlığı ve Eğitim

Maestro, İşletmelerimizin, Dünya standartlarında bilgi, teknoloji ve deneyimlere ulaşması , yönetsel açıdan çağı yakalayabilmeleri, belirsizliklerin azaltılması ve sistemlerinin entegre şekilde işleyebilmesi amacıyla aşağıdaki hizmetleri vermektedir;

- Genel Yönetim Danışmanlığı
- Pazarlama Danışmanlığı
- İnsan Kaynakları Danışmanlığı
- Finans/Muhasebe Danışmanlığı

Yönetim Sistemleri Danışmanlığı

- ISO 9001 Kalite Yönetim Sistemi
- ISO 14001 Çevre Yönetim Sistemi
- OHSAS 18001 İş Sağlığı ve İş Güvenliği Yönetim Sistemi
- ISO 22000 Gıda Güvenliği Yönetim Sistemi
- CE Markalama
- Ve diğer tüm standartlar.....

İl Master Planları

- Lojistik Master Planı
- Tarım Master Planı
- Turizm Master Planı
- Ulaşım Master Planı

Hibe Projeleri

- AB Projeleri
- Kalkınma Ajansı Projeleri
- KOSGEB Projeleri
- Kırsal Kalkınma Projeleri

MAESTRO DANIŞMANLIK A.Ş.

Adres: Kültür Mah. 4304 Sok. A.Saraçoğlu Apt. K:1 D:1 Akdeniz/MERSİN

Telefon: 0324 239 28 58

Faks: 0324 239 28 59

Web: www.maestrogrup.com

4.4.1. Bitkisel Üretim

TÜİK' e göre Türkiye'de 2008 yılı itibarıyla 120 milyon ton bitkisel üretim yapılmışken, bunun % 65'i tarla ürünlerinden, % 21'i sebzelerden, % 14'ü de meyvelerden oluşmaktadır. Tarla ürünleri grubundaki en önemli ürünler tahıllar (% 37) ve son yıllarda desteklemelerin etkisi ile üretimi önemli derecede artış gösteren yem bitkileridir (% 27).

Bitkisel üretimin bölgesel dağılımında yüksek ya da çok yüksek oranda yoğunlaşma olduğu görülmektedir. Ancak tarım ürünlerinde özellikle de bitkisel üretimde yüksek oranlı yoğunlaşmaların olması doğaldır. Çünkü bu ürünlerin iklim, toprak yapısı istekleri birbirinden farklıdır ancak gerekli koşulların sağlandığı alanlarda yetiştirilebilirler. Yoğunlaşma oranının en yüksek olduğu grup % 74 ile meyveler iken, bu oran sebzelerde % 72'dir. Tarla ürünlerindeki yoğunlaşma ise bu grupta yer alan ürünlerin tüm ülke genelinde yaygın olarak ekilmesinden dolayı diğer iki gruptan daha düşük olmakla birlikte yine de % 55 ile yüksek oranlıdır. Alt gruplar itibarıyla incelendiğinde Akdeniz bölgesi, ekolojik koşullarının uygunluğu ile hemen hemen tüm alt gruplarda en yüksek paya sahip bölgedir. Ege bölgesi de benzer özelliklerinden dolayı bu bölgeyi takip etmektedir. Her iki bölgede de, ikinci ürün ve seracılığın yaygın olması, bu iki bölgenin de üretim içerisindeki paylarını artırmaktadır.

4.4.1.1. Tarla Bitkileri Üretimi

Mersin tarla bitkileri üretimine baktığımız zaman ekim alanı ve üretim miktarı olarak toplamda, 212.918 hektar alanda 827.809 tondur. Ürün değerlendirmelerinde ise buğdayın ilk sırada yer aldığını görmekteyiz. 2009 yılı buğday üretim alanı 132.642 hektarlık alanda 374.070 tondur. Ekim alanı genişliği ve iklim koşullarının uygunluğu buğday ekiminde önemli iki faktördür. Buğdayı sırasıyla, 308.497 tonla Mısır, ikinci devamında arpa ve pamuk üretimleri çok büyük oranlarda olmamakla birlikte, takip eden ürünlerdir. Ayçiçeği ve Yer fıstığı çok az miktarda yetiştirilip çerezlik olarak değerlendirilmektedir. Soya yağlık olarak değerlendirilirken, Susam ise pastane ürünlerinin üretiminde kullanılmaktadır.

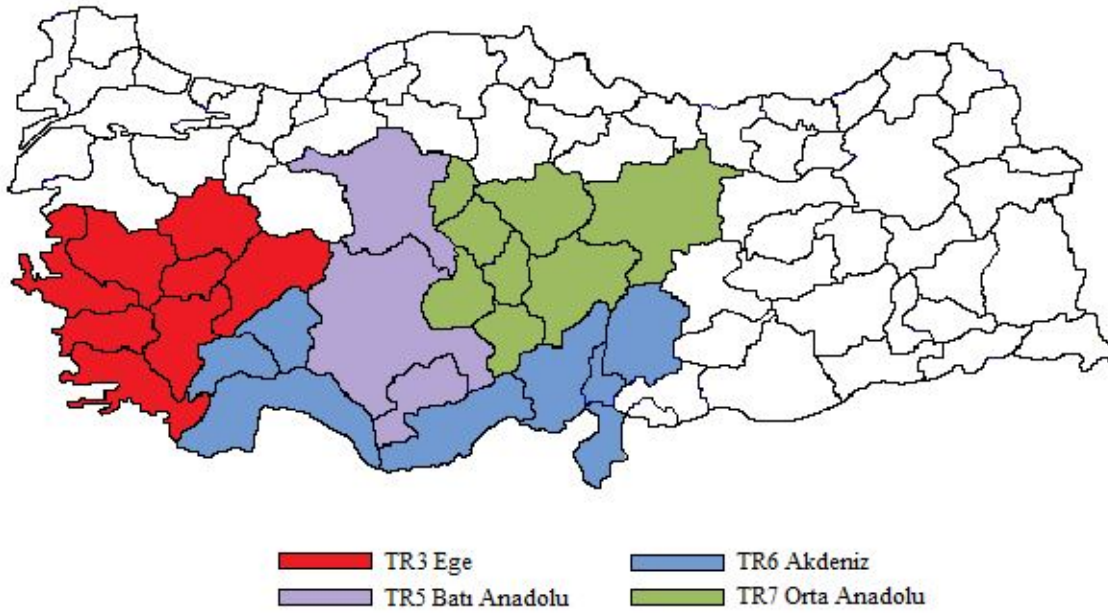
TABLO 85 : Tarla Bitkileri

ÜRÜNLER	Üretim Miktarı (ton)	Üretim Alanları (ha)
Buğday	374.070	132.642
Arpa	54.147	22.900
Mısır	308.497	27.275
Pamuk	44.527	3.751
Soya	11.290	20
Nohut	17.981	18.953
Ayçiçeği	5.231	1.743
Çeltik	5.320	624
Susam	5.072	4.137
Yerfıstığı	1.674	873
TOPLAM	827.809	212.918

KAYNAK: Mersin İl Sağlık Müdürlüğü-2009

Tarla ürünleri bölge üretimlerine baktığımız zaman, tarla ürünlerinin Ege, Batı Anadolu, Akdeniz ve Orta Anadolu'da yoğunlaştığını görmekteyiz.

TABLO: Tarla Ürünlerinde En Fazla Üretim Payına Sahip Bölgeler

Üretim alanları oranı olarak Mersin, Buğday üretiminde 132.642 hektar alan ile Türkiye' nin % 1.74' ünü karşılamaktadır. Mısır üretiminde 27.175 hektar alan ile Türkiye toplamının % 4.57' sini karşılamaktayken, susam üretiminde ise 4.137 hektar alanla yine Türkiye toplamının % 14.47' sini karşılamaktadır. Türkiye ve AB-Dünya istatistiklerine baktığımız zaman Buğday ekiminde Türkiye 7.582.531 hektar ile AB'nin ektiği toplam buğday alanının % 28.61' ine denk bir üretim alanına sahiptir. Dünya buğday ekim alanı toplamının ise % 3.39' unu karşılamaktadır. Yine muhtelif ürünlerden Çeltik ekim alanı Türkiye'nin AB ekim alanına oranla 99.493 hektar ile % 24.04' ü üne denktir. Dünyanın toplam ekim alanında ise Türkiye çok söz sahibi olamamıştır. Pamukta ise Türkiye ekim alanı 494.891 hektar iken AB ekim alanı 373.306 hektar olup Türkiye'nin ekim alanı AB ekim alanının % 75.43' üne denktir. Dünyanın ise % 1.56 kadarını karşılamaktadır

TABLO 86 : Ekim Alanları

TARLA ÜRÜNÜ (ha)	Mersin	Türkiye	AB	Dünya	Mersin/ TR %	TR/AB %	TR/DÜNYA %
Buğday	132.642	7.582.531	26.503.083	223.564.097	1.74	28.61	3.39
Arpa	22.900	2.732.188	14.473.752	56.774.297	0.83	18.87	4.81
Mısır	27.175	593.785	8.877.660	161.016.542	4.57	6.68	0.36
Pamuk	3.751	494.891	373.306	31.432.045	0.75	75.43	1.56
Soya	20	9.444	236.317	96.870.395	0.21	4	0.01
Nohut	18.953	486.199	44.620	11.556.744	3.90	10.90	4.20
Ayçiçeği	1.743	577.958	3.742.142	25.023.511	0.30	15.44	23.10
Çeltik	624	99.493	413.745	158.955.388	0.62	24.04	0.06
Susam	4.137	28.589	265	7.534.201	14.47	0.93	0.38
Yerfıstığı	873	24.835	10.625	24.590.075	3.51	42.78	0.10

KAYNAK : FAO- TÜİK- Mersin il Tarım Müdürlüğü – 2009

Üretim miktarlarına baktığımız zaman ise, Mersin buğday üretiminde Türkiye'nin % 2.10' unu karşılamaktadır. Soya üretiminde Türkiye üretiminin % 32.76'sını 11.290 ton ile Susam üretiminin ise % 24.94'ünü 5.072 ton ile ilimiz karşılamaktadır. Pamuk üretiminde Türkiye 1.820.000 ton ile AB üretiminin % 53.77' sine denk bir ekim gerçekleştirirken, dünya üretiminin 2.76'sını karşılamaktadır. Ayçiçeğinde AB' nin 13.97' sine, yerfıstığının % 11.24' üne denk bir üretim gerçekleştirmiştir. Nohut üretiminde ise dünyanın % 5.90'ını Türkiye üretmektedir.

TABLO 87 : Üretim Miktarı

TARLA ÜRÜNÜ Ton	Mersin	Türkiye	AB	Dünya	Mersin/ TR %	TR/AB %	TR/DÜNYA %
Buğday	374.070	17.782.000	150.338.418	689.945.712	2.10	11.82	2.57
Arpa	54.147	5.923.000	65.662.080	157.644.721	0.91	9.02	3.75
Mısır	308.497	4.274.000	62.852.922	822.712.527	7.21	6.80	0.52
Pamuk	44.527	1.820.000	978.694	65.985.197	2.44	53.77	2.76
Soya	11.290	34.461	654.741	230.952.636	32.76	5.26	0.01
Nohut	17.981	518.026	43.882	8.779.543	3.47	8.47	5.90
Ayçiçeği	5.231	992.000	7.100.234	35.642.649	0.53	13.97	2.78
Çeltik	5.320	753.325	2.617.862	685.013.374	0.70	28.77	0.10
Susam	5.072	20.338	1.414	3.603.006	24.94	6.95	0.56
Yerfıstığı	1.674	85.274	9.591	38.201.265	1.96	11.24	0.22

KAYNAK : FAO- TÜİK- Mersin İl Sağlık Müdürlüğü 2009

4.4.1.2. Sebze Üretimi (Örtü Altı-Açık)

Mersin ilindeki seralar Mersin'den başlayıp batıya doğru kıyı şeridindedir. Mersin ili seralarındaki sebze üretiminde domates, biber ve hıyar yer almaktadır. Meyvelerden muz başta olmak üzere çilek, kayısı, elma önemli örtüaltı yetiştiriciliği yapılan meyvelerdir. Bölgenin ekolojik koşullarının uygun olmasına karşılık, üretim tekniğinin iyi olmaması nedeniyle, niteliği düşük ürünler elde edilmektedir. Mersin örtü altı üretimi son yıllarda çok fazla gelişme göstermektedir. İhracatın yoğunluğu, pazar payları, iklim koşulları tüm bu gelişimin önemli nedenleridir. 2009 yılı örtü altı gelişimine baktığımız zaman Türkiye Örtüaltı alanının % 22.78' i (12.921 ha) ve Türkiye Örtüaltı üretiminin ise % 16.43' ü (907.795) Mersin' dedir. 2009 yılı, Türkiye genelinde örtüaltı üretim miktarı 5.524.777 tondur.

TABLO 88 : Toplam Örtüaltı Üretim Alanları

	TOPLAM ÖrtüAltı Alanı(ha)	Toplam Cam Sera Alanı(ha)	Toplam Plastik Sera Alanı (ha)	Toplam Yüksek Tünel Alanı(ha)	Toplam Alçak Tünel Alanı (ha)
MERSİN	12.921	674	7.251	3.039	1.812
TÜRKİYE	56.718	8.293	22.018	7.705	18.701
%	22.78	8.12	32.93	39.44	9.68

KAYNAK : TÜİK- Mersin İl Sağlık Müdürlüğü 2009

Sebze üretiminde Mersin domates üretimi ile ön plana çıkarken 2009 yılı domates üretim miktarı 808.082 tondur. Örtüaltı biber üretimi, açıkla birlikte neredeyse 300.000 tona ulaşmıştır. Karpuz 113.807 ton, Patlıcan 86.514 ton, Marul 73.625 ton ile üretilen ürünlerdir.

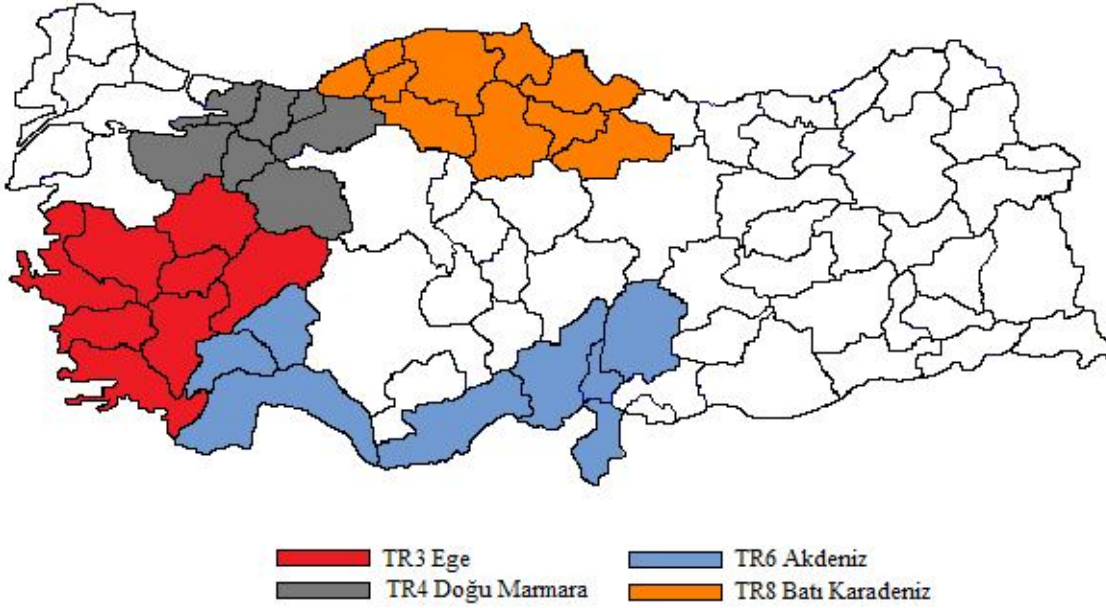
TABLO 89 : Mersin Genel Sebze Üretimi

Ürünler	Üretim Miktarı (ton)	Üretim Alanı (ha)
Domates	808.082	8.472
Patlıcan	86.514	1.717
Hıyar	154.149	1.859
Kabak	63.343	1.197
Karnabahar	9.002	427
Marul	73.625	568
Kavun	16.671	274
Karpuz	113.807	232
Havuç	344	17

KAYNAK : Mersin İl Sağlık Müdürlüğü -2009

Sebze üretiminde en fazla üretime sahip bölgeler ise Akdeniz başta olmak üzere Ege, Doğu Marmara ve Batı Karadeniz'dir.

TABLO : Sebze Ürünlerinde En Fazla Üretime Sahip Bölgeler

Örtü altı sebze üretiminde 2009 yılı istatistiklerinde biber 259.090 ton ile başı çekerken domates 247.166 ton ile ikinci sırada gelmektedir. Hıyar üretimi 125.088 ton iken son yıllarda örtüaltı üretimi yükselen karpuz ise 105.332 tona yükselmiştir.

TABLO 90 : Örtü Altı Sebze Üretim Miktarları

Sebze Üretimi	Ekim Alanı	TOPLAM
	(Ha)	Üretim
T. Fasulye	142	2.371
Kavun	146	7.125
Karpuz	1.388	105.332
Kabak	801	51.478
Hıyar	1.070	125.088
Patlıcan	818	57.490
Domates	2.450	247.166
Biber	2.030	259.090
TOPLAM	8.845	855.140

KAYNAK : Mersin İl Sağlık Müdürlüğü - 2009

Sebzelerin üretim alanı kıyaslamalarına baktığımız zaman Mersin domates üretim alanında Türkiye'nin % 2.82' sini karşılamaktadır. Yine Mersin patlıcan ve kabak ekim alanlarında Türkiye toplamının % 5.5 kadarını tek başına karşılamaktadır. Karnabaharda ise bu oran % 6.1' dir. Türkiye'nin AB ile ekim alanlarını karşılaştırdığımız zaman, domateste 300.000 hektar ekim alanı ile AB'nin 293.300 hektarlık ekim alanından 6.700 hektar daha fazla olduğunu görmekteyiz. Yine patlıcan ekim alanlarında Türkiye % 94.42 ile AB ekim alanının toplamına yakın bir orana ulaşmıştır. Hıyarda % 97.14, karpuzda % 59.81 ile AB ekim alanlarına oranını görmekteyiz. Türkiye dünya oranlarında ise, domates ekim alanının % 5.73' ünü Kavunun 13.36' sını, karpuzun ise % 3.70' ini Türkiye karşılamaktadır.

TABLO 91 : Sebzelerin Üretim Alanı Bakımından Mersin, Türkiye, AB, Dünya Kıyaslaması (ha)

	Mersin	Türkiye	AB	Dünya	Mersin/ TR	Türkiye/ AB	Türkiye/Dünya
					%	%	%
Domates	8.472	300.000	293.300	5.227.883	2.82	97.76	5.73
Patlıcan	1.717	31.000	29.271	1.957.603	5.53	94.42	1.58
Hıyar	1.859	59.000	57.311	2.635.058	3.15	97.14	2.23
Kabak	1.197	22.000	46.552	1.529.935	5.44	47.25	1.44
Karnabahar	427	7.000	136.268	1.063.451	6.1	5.14	0.66
Marul	568	23.000	140.867	1.061.929	2.46	16.32	2.17
Kavun	274	150.000	1.800	1.122.666	0.18	1.2	13.36
Karpuz	232	139.000	83.139	3.752.568	0.16	59.81	3.70
Havuç	17	31.000	147.840	1.222.178	0.05	20.96	2.54

KAYNAK : FAO-TÜİK-Mersin İl Sağlık Müdürlüğü - 2009

2009 yılında, Mersin domates üretiminde Türkiye'nin % 7.35' ini, Patlıcanın % 10.63' ünü, Hıyarın % 9.16' sını, Kabak üretiminin % 16.72' sini, Marulun ise % 16.74' ünü karşılamaktadır. Türkiye AB sebze üretim miktarlarını karşılaştırdığımız zaman, Türkiye domateste 11 milyon tona yakın bir üretim gerçekleştirirken, AB ise 16 milyon ton domates üretimi gerçekleştirmiştir. Türkiye tek başına AB üretim miktarının % 67.86' sına denk bir üretim gerçekleştirmiştir. Patlıcanda ise Türkiye 813.686 ton ve AB 811.922 ton üretim miktarı gerçekleştirmişlerdir. Hıyarda Türkiye 1.6 milyon ton üretim elde ederken AB ise

2.5 milyon ton üretim miktarı elde etmiştir. Kavunda hemen hemen aynı üretim miktarı elde edilirken, Karpuz üretimimiz 4 milyon ton ile AB üretiminin iki katı fazla bir üretim miktarı elde edilmiştir. Türkiye Dünya üretim miktarlarını karşılaştırdığımız zaman yine Türkiye domates üretiminde dünya toplam üretiminin % 8.47' sini karşılamaktadır. hıyarda % 3.79, karpuzda % 4.03, havuçta ise % 2.16' sını Türkiye karşılamaktadır.

TABLO 92 : Sebzelerin Üretim Miktarı Bakımından Türkiye, AB, Dünya Kıyaslaması (ton)

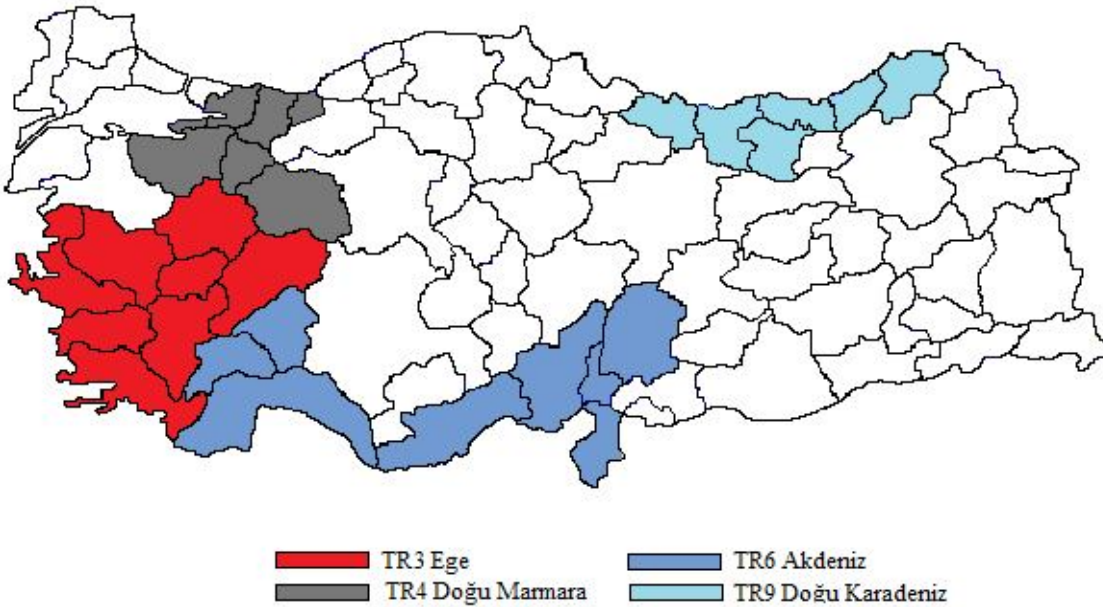
	Mersin	Türkiye	AB	Dünya	Mersin/ TR %	Türkiye/ AB %	Türkiye/Dünya %
Domates	808.082	10.985.355	16.187.454	129.649.883	7.35	67.86	8.47
Patlıcan	86.514	813.686	811.922	32.699.078	10.63	99.78	2.49
Hıyar	154.149	1.682.776	2.585.526	44.321.303	9.16	65.08	3.79
Kabak	63.343	378.706	1.346.734	20.889.375	16.72	28.12	1.81
Karnabahar	9.002	150.843	2.270.965	18.026.726	5.96	6.64	0.83
Marul	73.625	439,641	3.348.057	23.531.963	16.74	13.13	1.87
Kavun	16.671	1.749.935	1.886.810	19.441.209	2.91	92.74	9
Karpuz	113.807	4.002.285	2.618.373	99.194.223	2.84	65.42	4.03
Havuç	344	591.538	5.403.456	27.386.535	0.05	10.94	2.16

KAYNAK : FAO- TÜİK- Mersin İl Sağlık Müdürlüğü -2009

4.4.1.3. Meyve Üretimi (Örtü Altı – Açık)

Meyve üretiminde en fazla üretim yapan bölgeler olarak yine başta Akdeniz olmak üzere, Ege, Doğu Marmara, ve Doğu Karadeniz öne çıkmaktadır.

TABLO : Meyve Ürünlerinde En Fazla Üretime Sahip Bölgeler

Mersin örtüaltı meyve üretiminde öne çıkan ürünler muz ve çilektir. 2009 yılında çilek 60.442 ton, muz ise 135.305 ton olarak gerçekleştirilmiştir.

TABLO 93 : Örtü Altı Meyve Ekim Alanları ve Üretim Miktarları

Meyve Üretimi	Cam Sera Alanı Ha	Cam Sera Üretim Miktarı Ton	Plastik Sera Alanı Ha	Plastik Sera Üretim Miktarı Ton	Yüksek Tünel Ekim ha	Yüksek Tünel Üretim Miktarı Ton	Alçak Tünel Ekim ha	Alçak Tünel Üretim Miktarı Ton
Üzüm	1.2	35.6	28.4	692				
Şeftali-Nektarin			3	36	5.5	5.5		
Kayısı			9.1	162	7.2	73.5		
Muz			2.255	135.305				
Çilek	0.7	22	15	600	1.300	52.000	221	7.820

Kaynak : Mersin İl Sağlık Müdürlüğü -2009

Türkiye'nin en erkenci kayısı üretimi Mersin' in Tarsus ve Mut ilçesinde gerçekleştirilmektedir. Özellikle Mut Kayısı üretim ve ihracatında önemli bir yere sahiptir. 2009 yılı kayısı üretimi 48.846 tondur. Yine Mersin' de bodur ve yarı bodur anaçlar üzerinde sahilde ve ovada elma üretimi yapılmaktadır. Elma üretim miktarı ise 83.525 tondur. Çilek üretimi ise Bozyazı, Silifke ve Anamur ilçesinde gerçekleştirilmektedir. Toplam çilek üretimi 142.053 tondur. Muz yine aynı ilçelerde Anamur başta olmak üzere toplam 145.520 ton olarak gerçekleştirilmiştir. Mersin'de son yıllarda nar üretimi özellikle Tarsus İlçemizde önemli ölçüde artış göstermektedir. Gerek sofralık gerekse de sanayilik üretim önem kazanmıştır. Ağırlıklı olarak ihracata yönelik Hicaznar çeşidi yetiştirilmektedir. Toplam nar üretimi 10.586 tondur. Yetiştirilen meyvelerin pazar değerlerinin artırılması ve pazardaki sürekliliğin sağlanabilmesi açısından soğuk hava depolarının yaygınlaştırılması gerekmektedir. Bunun için Tarım Bakanlığı TEDGEM' in uyguladığı ekonomik projelerde soğuk hava depolarının desteklenmesi İlimizin öncelikli konularından birisidir. 2010 yılında 4 soğuk hava deposu (3 adet Silifke, 1 adet Gülnar) yapım projesi programa alınmıştır.

TABLO 94: Meyve Üretim Miktarları ve Ekim Alanları

Ürünler	Üretim Miktarı (Ton)	Üretim Alanı (ha)
Elma	83.525	4.878
Kayısı	48.846	6.366
Şeftali-Nektarin	75.731	3.991
Üzüm	255.158	23.470
Nar	10.586	1.274
Çilek	142.053	3.761
Muz	145.520	2.436
Limon	550.186	13.682
Portakal	298.481	8.906
Mandarin	141.414	3.779
Altıntop	28.779	671
Zeytin	132.267	37.227

KAYNAK : Mersin İl Sağlık Müdürlüğü - 2009

4.4.1.3.1. Turunçgil Üretimi

Turunçgiller; turunç, portakal, mandalina, greyfurt, bergamot ve limon gibi ekonomik değeri yüksek olan Citrus cinsi meyve ağacı türlerini içine alan bir bitki topluluğudur. Bu bitkilerin meyvelerinden gıda olarak faydalandığı gibi meyve kabuklarından, yapraklarından veya çiçeklerinden parfümeride kullanılan uçucu yağlar da elde edilmektedir. Mersin, Türkiye Turunçgil üretim alanının % 23.93' üne sahiptir. Limon üretiminde ülkede lider olan Mersin, portakal üretim alanında da Türkiye toplamının % 17.24' üne sahiptir. Türkiye turunçgil üretiminde dünyadaki ilk 10 ülke arasında yer almaktadır. Dünya toplam Turunçgil üretim alanının % 1.48'ine Türkiye sahiptir. Türkiye AB kıyaslamasında ise Türkiye AB turunçgil üretim alanının % 19.11' ine denk bir üretim alanına tek başına sahiptir.

TABLO 95 : Turunçgil Dikim Alanları

Turunçgiller (ha)	Mersin	Türkiye	AB	Dünya	Mersin/ TR		
					TR/AB %	TR/DÜNYA %	
Limon	13.682	25.161	83.058	1.013.348	54.37	30.29	2.48
Altıntop	671	5.389	2.512	265.473	12.45	46.61	2.02
Portakal	8.905	51.635	334.711	4.188.870	17.24	15.42	1.23
Mandarin	3.779	30.781	170.642	2.154.345	12.27	18.03	1.42
TOPLAM	27.037	112.966	590.923	7.622.036	23.93	19.11	1.48

KAYNAK : FAO - TÜİK-Mersin İl Sağlık Müdürlüğü- 2009

Üretim miktarı kıyaslamalarına baktığımız zaman Mersin Limon üretiminde Türkiye üretiminin % 81.81' ini, Altıntopun % 17.15' ini, portakalın % 20.62' sini, Mandarin üretiminin ise % 18.69' unu tek başına karşılamaktadır. Türkiye Turunçgil toplam üretiminin % 33.69'u Mersin'de üretilmektedir. Türkiye, dünya turunçgil üretim miktarının % 2.63'ünü karşılamaktadır. Türkiye AB kıyaslamasına baktığımız zaman ise Türkiye'nin toplamda % 27.04' lük bir oranda AB turunçgil üretimine denk bir miktara sahiptir. Türkiye 3.023.846 ton bir üretime sahipken, AB ise 11.179.544 tonluk bir üretime sahiptir.

TABLO 96 : Turunçgil Üretim Miktarı

Turunçgiller (Ton)	Mersin	Türkiye	AB	Dünya	Mersin/ TR		
					TR/AB %	TR/DÜNYA %	
Limon	550.186	672.452	1.168.385	13.439.211	81.81	57.55	5
Altıntop	28.779	167.765	95.657	4.943.602	17.15	57.01	3.39
Portakal	298.481	1.427.156	6.919.763	67.695.802	20.91	20.62	2.10
Mandarin	141.414	756.473	2.995.739	28.556.834	18.69	25.25	2.64
TOPLAM	1.018.860	3.023.846	11.179.544	114.635.449	33.69	27.04	2.63

KAYNAK : FAO- TÜİK-Mersin İl Sağlık Müdürlüğü- 2009

4.4.1.3.2. Üzüm Üretimi

Üzüm üretiminde, cinsine göre Dünya ve AB rakamlarına net ulaşamadığı için karşılaştırma yapılamamıştır. Mersin Türkiye üzüm üretim alanının % 4.89' una sahiptir. Bu alanlar içerisinde en fazla olanı % 7.64' lük pay ile sofralık çekirdekli cinsine aittir. Mersin toplamda 23.470 hektar alanda üzüm üretimi yapmaktadır.

TABLO 97 : Üzüm Dikim Alanı

Üzüm Üretim Alanı	Mersin Üretim	Türkiye Üretim Alanı	Mersin/Türkiye
	Alanı (ha)	(ha)	%
Şaraplık	1.780	73.713	2.41
Sofralık Çekirdekli	18.326	239.653	7.64
Sofralık Çekirdeksiz	514	35.724	1.43
Kurutmalık Çekirdekli	2.850	64.968	4.38
Kurutmalık Çekirdeksiz		64.964	
TOPLAM	23.470	479.022	4.89

KAYNAK : TÜİK-Mersin İl Sağlık Müdürlüğü 2009

Üretim miktarlarına baktığımız zaman ise Mersin, Türkiye üzüm üretim miktarının % 5.98' ine sahiptir. Mersin' in Sofralık çekirdekli üretim miktarı 215.119 tondur. Bu oran Türkiye üretiminin toplamda % 12.69' u kadardır. Mersin toplam üzüm üretim miktarı 255.158 tondur.

TABLO 98 : Üzüm Üretim Miktarı

Üzüm	Mersin	Türkiye	Mersin / Türkiye
			%
Şaraplık	13.165	475.888	2.76
Sofralık Çekirdekli	215.119	1.695.307	12.69
Sofralık Çekirdeksiz	6.824	561.538	1.21
Kurutmalık Çekirdekli	20.050	402.094	4.98
Kurutmalık Çekirdeksiz		1.129.893	
TOPLAM	255.158	4.264.720	5.98

KAYNAK : TÜİK-Mersin İl Sağlık Müdürlüğü 2009

2009 yılı, Türkiye üzüm üretiminde, alan olarak AB ekim alanının % 13.06' sına denk, Dünyanın ise % 6.46' sına sahiptir. Üretim miktarları karşılaştırıldığında ise 4.264.720 ton ile AB üretiminin % 15.50' sine denk, dünyanın ise % 5.79' unu karşılamaktadır. Dünya üzüm üretim miktarı toplamda 67.708.587 tondur.

TABLO 99 : Üzüm Üretimi

Üzüm Üretimi ha	Mersin	Türkiye	AB	Dünya	Mersin/ Türkiye	Türkiye/ AB	Türkiye/Dünya
					%	%	%
Üzüm	23.470	479.022	3.665.097	7.408.127	4.90	13.06	6.46
Üzüm Üretimi Yıl / Ton	Mersin	Türkiye	AB	Dünya	Mersin/ Türkiye	Türkiye/ AB	Türkiye/Dünya
Üzüm	255.158	4.264.720	25.278.612	67.708.587	5.98	15.50	5.79

KAYNAK : FAO- TÜİK-Mersin İl Sağlık Müdürlüğü 2009

4.4.1.3.3. Sert Çekirdekli Meyveler

2009 yılı sert çekirdekli meyvelerin alan ve üretim miktarları karşılaştırmalarında, Mersin kayısı üretim alanı 6.366 hektar, kiraz 1.258 hektar, erik 1.818 hektar ve Şeftali-nektarin 3.991 hektardır. Türkiye ile karşılaştırmalarına baktığımız zaman kayısıda Mersin Türkiye toplam üretim alanının % 10.18' ine, şeftali-nektarinde ise % 9.62' sine sahiptir. Türkiye kayısı üretim alanında AB üretim alanının % 82.17' sine denk gelen, Kiraz üretim alanının ise % 45.09' una denk bir üretim alanına sahiptir.

TABLO 100 : Bazı Sert Çekirdekli Meyvelerin Dikim Alanı Türkiye, AB, Dünya Kıyaslamaları

Sert Çekirdekli	Mersin	Türkiye	AB	Dünya	Mersin/ Türkiye	Türkiye/ AB	Türkiye/Dünya
Ha					%	%	%
Kayısı	6.366	62.500	76.061	489.798	10.18	82.17	3.88
Kiraz	1.258	59.751	132.496	388.758	2.10	45.09	15.36
Erik	1.818	19.400	183.945	2.486.542	9.37	10.54	0.78
Şeftali-Nektarin	3.991	41.446	241.697	1.608.768	9.62	17.14	2.57

KAYNAK : FAO- TÜİK-Mersin İl Sağlık Müdürlüğü 2009

Üretim miktarlarına baktığımız zaman ise Mersin şeftali-nektarinde 75.731 ton üretim ile Türkiye üretiminin % 13.72' sini karşılamaktadır. Kayısıda ise 48.846 ton üretim ile Türkiye üretiminin % 6.82' sini karşılamaktadır. Türkiye'nin AB ve Dünya ile karşılaştırmalarına baktığımız zaman Şeftali-nektarinde AB üretiminin % 14' üne denk bir üretim, Kayısıda % 77.76, Kirazda ise % 45.09' una denk bir üretim gerçekleştirmiştir. Türkiye'nin Dünya kayısı üretimine katkısı toplamda % 20.62 kadardır. Kirazda ise dünya üretiminin % 15.36'sını Türkiye 338.361 ton ile karşılamaktadır.

TABLO 101 : Bazı Sert Çekirdekli Meyvelerin Üretim Miktarı Türkiye, AB, Dünya Kıyaslamaları

Sert Çekirdekli	Mersin	Türkiye	AB	Dünya	Mersin/ Türkiye	Türkiye/ AB	Türkiye/Dünya
Ton					%	%	%
Kayısı	48.846	716.415	557.119	3.473.710	6.82	77.76	20.62
Kiraz	11.336	338.361	503.422	1.875.618	3.35	45.09	15.36
Erik	22.580	248.185	1.331.552	10.340.902	9.10	18.63	2.4
Şeftali-Nektarin	75.731	551.906	3.941.170	18.000.853	13.72	14	3.06

KAYNAK : FAO- TÜİK-Mersin İl Sağlık Müdürlüğü 2009

4.4.1.3.4. Yumuşak Çekirdekli Meyveler

Mersin elma üretim alanına baktığımız zaman Türkiye'nin % 3.07' si, Armudun ise % 1.44' ünü karşılamaktadır. Mersin elma üretim alanı 4.878 hektardır. Türkiye'nin elma üretim alanı toplam 158.400 hektardır. AB'nin üretim alanının % 28.07' sine denk gelmektedir. AB'nin elma üretim alanı 564.286 hektardır. Türkiye dünya ayva üretim alanının % 8.50'sine elmanın ise % 3.26' sına sahiptir.

TABLO 102 : Bazı Yumuşak Çekirdekli Meyvelerin Dikim Alanı Türkiye, AB, Dünya Kıyaslamaları

Yumuşak Çekirdekli Ha	Mersin	Türkiye	AB	Dünya	Mersin/ Türkiye %	Türkiye/ AB %	Türkiye/Dünya %
Elma	4.878	158.400	564.286	4.847.610	3.07	28.07	3.26
Armut	296	20.506	138.636	1.731.066	1.44	14.79	1.18
Ayva	40	5.106	4.385	60.103	0.78	85.87	8.50

KAYNAK : FAO- TÜİK-Mersin İl Sağlık Müdürlüğü 2009'

Üretim miktarlarına baktığımız zaman Mersin elma üretim miktarı 2009 yılında, 83.525 tondur. Türkiye üretiminin % 3.33' ünü Mersin üretmektedir. Türkiye'nin elma üretimi 2.5 milyon tondur ve AB üretiminin % 30.77' sine denk bir üretim gerçekleştirmiştir. Türkiye dünyanın elma üretiminde % 3.6' lık bir paya sahiptir.

TABLO 103 : Bazı Yumuşak Çekirdekli Meyvelerin Üretim Miktarı Türkiye, AB, Dünya Kıyaslamaları

Yumuşak Çekirdekli Yıl / Ton	Mersin	Türkiye	AB	Dünya	Mersin/ Türkiye %	Türkiye/ AB %	Türkiye/Dünya %
Elma	83.525	2.504.490	12.289.924	69.603.640	3.33	30.77	3.6
Armut	5.085	355.476	2.535.412	20.998.473	1.43	14.02	1.69
Ayva	1.288	5.106	4.385	60.103	25.22	85.87	8.50

KAYNAK : FAO- TÜİK-Mersin İl Sağlık Müdürlüğü 2009

4.4.1.3.5. Üzümsü Meyveler

Üzümsü meyvelerden çilek üretiminde Mersin Türkiye üretim alanının % 33.34' üne sahiptir. Türkiye ise Çilek üretim alanında AB'nin % 10' una denk bir üretim alanına sahipken, dünya üretim alanının ise % 4.41' ine sahiptir.

TABLO 104 : Bazı Üzümsü Meyvelerin Dikim Alanı Türkiye, AB, Dünya Kıyaslamaları

Üzümsü Meyveler ha	Mersin	Türkiye	AB	Dünya	Mersin/ Türkiye %	Türkiye/ AB %	Türkiye/Dünya %
Üzüm	23.470	482.789	3.665.097	7.408.127	4.86	13.17	6.52
Çilek	3.761	11.279	112.831	255.366	33.34	10	4.41

KAYNAK : FAO- TÜİK-Mersin İl Sağlık Müdürlüğü 2009

Mersin çilek üretim miktarını 142.052 tondur. Mersin, Türkiye çilek üretim miktarının % 54.40' ını tek başına üretmektedir. Türkiye 261.078 ton ile AB çilek üretim miktarının % 23.66' sına denk gelen bir üretim yapmaktadır. Dünyanın çilek üretiminin % 6.41' ini Türkiye karşılamaktadır. Dünya çilek üretim miktarı 4.068.454 tondur.

TABLO 105 : Bazı Üzüksü Meyvelerin Üretim Miktarı Türkiye, AB, Dünya Kıyaslamaları

Üzüksü Meyveler Yıl / Ton	Mersin	Türkiye	AB	Dünya	Mersin/	Türkiye/	Türkiye/Dünya
					Türkiye	AB	%
					%	%	%
Üzüm	255.158	3.918.442	25.278.612	67.708.587	6.51	15.5	5.79
Çilek	142.052	261.078	1.103.263	4.068.454	54.40	23.66	6.41

KAYNAK : FAO- TÜİK- Mersin İl Tarım Müdürlüğü - 2009

4.4.1.3.6. Subtropik Meyveler

Mersin zeytin üretim alanında Türkiye üretim alanının % 4.80' nına 37.227 hektar ile sahiptir. Türkiye Muz üretim alanının % 56.31'i, Trabzon Hurmasının % 16.08'i Mersin'dedir. Türkiye'nin AB zeytin üretim alanına % 15.41'ine denk , İncirde % 36.89' una denk, Muzun % 36.45'ine denk, Kivinin ise % 53.53' üne denk bir üretim alanına sahip olduğunu görmekteyiz. Türkiye Dünya kivi üretim alanının % 21.88'ine 18.000 hektar ile sahiptir. Dünya zeytin üretim alanının ise % 7.14' üne sahiptir.

TABLO 106 : Bazı Subtropik Meyvelerin Üretim Alanı Türkiye, AB, Dünya Kıyaslamaları

Subtropik Meyveler ha	Mersin	Türkiye	AB	Dünya	Mersin/	Türkiye/AB	Türkiye/Dünya
					Türkiye	%	a %
					%	%	%
Zeytin	37.227	774.370	5.022.512	10.839.026	4.80	15.41	7.14
İncir	371	44.000	119.289	462.819	0.84	36.89	9.51
Muz	2.436	4.326	11.866	4.817.551	56.31	36.45	0.08
Trabzon Hurması	303	1.884	2.732	762.517	16.08	68.96	0.24
Keçiboynuzu	253	2.800	83.721	102.939	9.03	3.34	2.72
Avakado	16	230	27.078	423.624	6.95	0.84	0.05
Kivi	11	18.000	33.625	82.258	0.06	53.53	21.88
TOPLAM	40.613	845.610	5.300.823	17.490.734	3.43	15.95	4.83

KAYNAK : FAO- TÜİK- Mersin İl Tarım Müdürlüğü - 2009

2009 yılı, Mersin zeytin üretim miktarı 132.267 tondur. Türkiye zeytin üretim miktarı ise 1.464.248 tondur. Mersin Türkiye zeytin üretiminin % 9.03' ünü karşılamaktadır. Muz üretiminde ise Mersin 145.520 ton ile Türkiye üretiminin % 72.35' ine sahiptir. Yine Mersin Keçiboynuzu üretiminde Türkiye'nin % 64.42' si, Avokado üretiminin % 19.62' sine sahiptir. Türkiye zeytin üretiminde AB üretiminin % 11.61' ine denk gelen bir üretim yapmaktadır. İncir üretiminde ise AB üretiminin % 49.83' üne denk bir üretim, Trabzon Hurması'nda ise Türkiye AB üretiminin % 48.17' sine denk üretim gerçekleştirmiştir.

TABLO 107 : Bazı Subtropik Meyvelerin Üretim Miktarı Türkiye, AB, Dünya Kıyaslamaları

Subtropik Meyveler Yıl/ton	Mersin	Türkiye	AB	Dünya	Mersin/	Türkiye/AB	Türkiye/
					Türkiye	%	Dünya %
					%		
Zeytin	132.267	1.464.248	12.606.592	18.083.800	9.03	11.61	8.1
İncir	7.609	205.067	102.188	1.108.398	3.71	49.83	18.5
Muz	145.520	201.115	404.700	90.705.922	72.35	49.7	0.22
Trabzon Hurması	4.177	24.302	50.441	3.627.575	17.18	48.17	0.66
Keçiboynuzu	7.795	12.100	145.139	191.167	64.42	8.33	6.33
Avakado	188	958	138.794	3.532.011	19.62	0.70	0.02
Kivi	59	19.530	649.587	1.308.424	0.30	3	1.5
TOPLAM	306.522	1.927.320	14.097.441	118.366.130	15.90	13.67	1.62

KAYNAK : FAO- TÜİK- Mersin İl Tarım Müdürlüğü - 2009

4.4.1.4. Süs Bitkileri Üretimi

Süs bitkileri üretimi dünya rakamlarına ulaşamadığı için karşılaştırmaları yapılamamıştır. Türkiye süs bitkileri üretiminde yıllar bazında önemli bir artış olmuştur. Mersin üretim miktarları ise 2005-2009 arasında 5 milyon adetlik bir artış gözlenmektedir. Bunun temel nedeni ihracata yönelik bir üretim gerçekleştirildiği ve pazarda giderek artan rekabete Türkiye'nin de ortak olmasıdır. Mersin'de yapılacak olan uluslararası havaalanının önümüzdeki yıllarda süs bitkileri üretiminin giderek daha artmasını sağlayacağını söyleyebiliriz.

TABLO 108 : Süs Bitkileri Üretim Miktarları (adet)

Yıl	Resmi	Özel
2005	0	3.520.030
2006	350	6.310.500
2007	646.900	9.235.376
2008	105.280	4.656.655
2009	72.850	8.389.860
TOPLAM	178.130	32.112.421

KAYNAK : Mersin İl Tarım Müdürlüğü - 2009

4.4.1.5. Tıbbi ve Aromatik Bitkiler Üretimi

İnsanoğlu, yaşamını sürdürebilmesi için ihtiyaç duyduğu besinlerin önemli bir kısmını bitkilerden karşılar. Bitkiler, besin ve enerji sağlama yanında, başta gıda olmak üzere; ilaç, kimya, kozmetik, boya, meşrubat, zirai mücadele vb. birçok sanayi kolunda kullanılmaktadır. Günümüzde, dünyada tedavi amacıyla kullanılan tıbbi bitki sayısı 20.000 civarında olup, bunun 4.000'i yaygın olarak kullanılmaktadır. Avrupa'da ticareti yapılan tıbbi bitki sayısı ise 2.000 civarındadır. Türkiye ise, bitki florası ve tıbbi bitki sayısı yönünden oldukça zengin potansiyele sahiptir. Anadolu, bitki çeşitliliği yönünden dünyanın en zengin bölgelerinden biri olup, bitkisel çeşitlilik bakımından dünyada bulunan 8 coğrafik bölgenin 3 tanesinin kesişme noktası yer almaktadır. Bu yüzden, Türkiye'de bilinen bitki tür sayısı 12.054 olmasına karşın, tüm Avrupa kıtasında bu sayı yaklaşık 12.000 civarındadır. Anadolu sadece bitkisel zenginlik yönüyle değil, aynı zamanda bünyesinde barındırdığı endemik (sadece dünyanın bir bölgesinde bulunan) bitki tür sayısı bakımından da dikkat çekmektedir. Örneğin tüm Avrupa kıtasında toplam endemik bitki tür sayısı 2.400 civarında olmasına rağmen, bu sayı Türkiye'de 3.905 adettir. Mevcut endemik bitki türlerinin önemli bir kısmı da Akdeniz Bölgesi,

özellikle Batı Akdeniz Bölgesinde bulunmaktadır. Ülkemizde en fazla endemik bitkinin olduğu il Antalya'dır. Antalya'da 500'ün üzerinde endemik bitki yetişirken bunun 200 tanesi sadece Antalya'da yetişmektedir. Mersin'de ise yaklaşık olarak 300 çeşit endemik bitki yetişmektedir. Anadolu'da yetişen endemik bitkilerin 500 kadarının tıbbi özellikler taşıdığı bilinmektedir. Aktarlarda satılan tıbbi ve aromatik bitki sayısı ise 300 civarında olup, 70 kadarının da ihracatı yapılmaktadır. Türkiye, tıbbi ve aromatik bitki dışsatımı yapan ülkeler arasında %5'lik pay ile 12. sırada yer almaktadır. Yapılan ihracatın hala çok önemli bir kısmını işlenmemiş tıbbi ve aromatik bitkiler oluşturmaktadır. Türkiye'nin ihracatında önemli olan 16 bitkinin ihracat değeri; 2001 yılında 52 milyon dolar civarında iken, 2008 yılında bu rakam 90.6 milyon dolar seviyesine ulaşmıştır. 2008 yılında yapılan ihracatın değer olarak; %47'si kekik, %22'si defne yaprağı, %10'u anason, %7.5'i kimyon, %4.2'si rezene ve %8.3 diğer tıbbi bitkilerden elde edilmiştir. (BATEM)

TABLO 109 : Türkiye'de Üretimi Yapılan Bazı Tıbbi ve Aromatik Bitkiler

Ürünler	Yıllar	Ekiliş (ha)	Üretim (ton)
Anason	2004	17.530	11.000
	2005	16.500	9.500
	2006	12.654	8.479
	2007	12.291	8.006
	2008	11.880	8.594
	Ortalama	14.171	9.116
Kimyon	2004	28.540	15.000
	2005	25.800	14.300
	2006	21.154	11.998
	2007	18.327	9.159
	2008	18.351	8.879
	Ortalama	22.434	11.867
Kekik	2004	5.250	7.000
	2005	4.700	6.400
	2006	5.885	7.979
	2007	6.075	5.350
	2008	8.413	10.082
	Ortalama	6.065	7.362
Çemen	2004	850	1.000
	2005	800	760
	2006	743	632
	2007	55	36
	2008	188	195
	Ortalama	527	525
Nane	2004	0	6.500
	2005	0	7.750
	2006	0	9.591
	2007	0	9.376
	2008	0	9.824
	Ortalama	0	8.608
Dereotu	2004	0	1.500
	2005	0	2.000
	2006	0	2.456
	2007	0	2.637
	2008	0	2.677
	Ortalama	0	2.254
Şerbetçiotu	2004	240	1.100
	2005	253	1.280
	2006	268	1.384
	2007	284	1.423
	2008	284	1.555
	Ortalama	266	1.384

KAYNAK: TÜİK - 2009

TABLO 110 : Tıbbi ve Aromatik Bitkilerin Üretim Miktarları

Ürünler	Üretim Miktarı (kg)
Defne Yaprağı (Kuru)	214.998
Kekik (Kuru)	14.590
Adaçayı	1.000
Laden Yaprağı	78.357
Fıstıkçamı Kozalağı	203.840
Sandal Yaprağı	41.521
Biberiye (Kuş Dili)	25.585
Sumak	380
Mersin Yaprağı	2.760
Yosun	200
T O P L A M	863.231

KAYNAK : Mersin il Çevre ve Orman Müdürlüğü 2009

Ayrıca Tarım ve Köy işleri Bakanlığı 2008 yılında Batı Akdeniz Tarımsal Araştırma Enstitüsü'nü (BATEM) bünyesinde "Tıbbi ve Aromatik Bitkiler Araştırma Merkezi" kurmakla görevlendirmiş ve bu merkez 2010 yılı ortalarında hizmete girmiştir. Bu merkezde; son teknoloji ile donatılmış bir araştırma laboratuvarı, 300'ün üzerinde tıbbi bitkiyi barındıran bir koleksiyon bahçesi, araştırma ve üretim seraları bulunmaktadır. Araştırma merkezinin kuruluş amacı, tıbbi ve aromatik bitkilerin;

- Toplanması, korunması ve kültüre alınması,
- Botanik, kimyasal ve beslenme özelliklerinin belirlenmesi,
- Yeni tür ve çeşitlerin sektöre kazandırılması,
- Üretim ve işleme sanayinin geliştirilmesi ve istihdama katkı sağlanması,

üzerine çalışmalar yapmaktadır.

4.4.1.6. Yem Bitkileri Üretimi

Yem bitkileri üretimi devlet desteklemelerine göre artış ve azalış gösteren bir grafik izlemektedir. Üretimi desteklenen ürün o yıl tavan yaparken bir sonraki yıl destek başka bir ürüne yapıldığında üretiminin çok az miktarda olduğunu görmekteyiz. Mersin yem bitkileri üretimi de bu paralellikte devam etmektedir. 2009 yılı üretimlerinde en fazla ekilen ürün 99.457 ton ile fiğdir. Bu üretim Türkiye toplam üretiminin % 4.24' ünü karşılamaktadır.

TABLO 111 : Yem Bitkileri Üretim Alanı ve Miktarları

Yem Bitkileri	Mersin	Türkiye	Mersin/ TR	Mersin	Türkiye	Mersin/TR
	Alan (ha)	Alan (ha)	%	Üretim Mik.(Ton)	Üretim Mik.(Ton)	%
Burçak	65	15.111	0.43	13	125.062	0.01
Fiğ	11.424	469.552	15.738	99.457	2.343.538	4.24
Korunga	246	150.892	0.16	7.835	943.312	0.07
Mısır	1.285	260.885	0.49	56.513	11.099.653	0.50
Yonca	57	569.295	0.01	10.605	5.784.808	0.18

KAYNAK: TÜİK - 2009

4.4.2. Hayvansal Üretim

Mersin hayvan varlığı Türkiye’ de çok önemli miktarlara sahip değildir. Hayvancılığın yoğun olarak yapılmaması hayvan varlığının da düşük olmasına sebep olmaktadır. Mersin koyun varlığı 232.187 adettir. Bu miktar Türkiye genelinin % 0.96’ sına denk gelmektedir. Dağlık bir yapıya sahip olan Mersin’ de keçi varlığı 338.856 adet ile Türkiye keçi varlığının % 6.05’ ne sahiptir. Mersin tavukçulukta Türkiye’nin % 2.16’sını 5.839.430 adet ile karşılamaktadır. Türkiye koyun varlığı toplam 23.974.600 adettir. Bu rakam AB koyun varlığının % 23’ üne denk gelmektedir. Keçi varlığımız ise AB keçi varlığının % 40.41’ ine denk gelmektedir. Türkiye dünya kıyaslamalarına baktığımız zaman, hindi varlığımız dünya hindi varlığının % 8.08’ ini karşılamaktadır. Koyun varlığımız ise dünya koyun varlığının % 2.22’ sini karşılamaktadır.

TABLO 112 : Hayvan Varlığı

HAYVANLAR	Mersin	TÜRKİYE	AB	Dünya	Mersin/		
					Türkiye	Türkiye/AB	Türkiye/Dünya
					%	%	%
Koyun	232.187	23.974.600	104.213.879	1.078.178.799	0.96	23	2.22
Keçi	338.856	5.593.560	13.841.223	861.901.978	6.05	40.41	0.64
Sığır	84.851	11.036.753	90.500.009	1.347.473.112	0.76	12.19	0.82
Tavuk	5.839.430	269.368.000	1.332.158.000	18.398.436.000	2.16	20.22	1.46
Hindi	8.017	3.902.000	94.652.000	482.425.000	0.20	4.12	8.08
Domuz	0	1.813	156.271.053	941.281.626		0.001	0
Ördek	2.055	482.000	42.765.000	1.108.354.000	0.42	1.12	0.04
Kaz	255	1.062.887	11.890.000	351.373.000	0.02	8.93	0.30
At	1.426	188.640	4.016.675	58.770.171	0.75	4.70	0.32
Arı Kovanı	149.757	4.888.960	11.460.399	64.463.016	3.06	42.66	7.58

KAYNAK: FAO - TÜİK – Mersin İl Tarım Müdürlüğü – 2009

Hayvansal üretimleri karşılaştırdığımız zaman, Mersin süt üretimi 2009 yılı için 136.209 tondur, Bu miktar ile Türkiye toplam süt üretiminin % 1.21’ ini karşılamaktadır. Sığır eti 1.950 ton ile Türkiye toplamının % 0.52’ sini, koyun etinin ise 666 ton ile toplamın % 0.24’ ünü karşılamaktadır. Bal üretiminde Mersin Türkiye toplamının % 3.36’sını 2.739 ton ile karşılamaktadır. Türkiye süt üretiminde AB üretiminin % 7’sine denk gelen bir üretim yapmaktadır. Dünya süt üretiminin ise % 1.4’ ünü karşılamaktadır. Beyaz et üretiminde Türkiye AB üretiminin % 14.4’ üne denk gelen bir üretim, balda ise % 66’ sına denk gelen bir üretim miktarına ulaşmıştır. Dünya bal üretiminin % 5.8’ ini Türkiye üretmektedir.

TABLO 113 : Hayvansal Üretim

Hayvansal Ürünler Yıl/Ton	MERSİN	TÜRKİYE	AB	Dünya	Mersin/		
					Türkiye %	TR / AB (%)	TR / Dünya (%)
Süt	136.209	11.255.200	149.427.872	578.450.488	1.21	7	1.4
Sığır Eti	1.950	370.619	8.004.043	62.363.306	0.52	2	0.4
Koyun Eti	666	272.000	935.521	8.255.295	0.24		
Beyaz Et	8.357	1.277.082	8.853.452	79.372.827	0.65	14.4	0.9
Yumurta	74.518 (bin/adet)	13.832.726 (milyon/adet)	112.120.732	1.144.355.536	0	13	1.2
Bal	2.675	81.364	113.466	1.282.378	3.28	66	5.8
İpek Kozası		160	1.240	421.831		51	0
Yapağı		46.000	204.707	2.191.090		22	1.7
Sığır Derisi	8.158	29.513	814.899	7.750.414	27.64	4	0.4
Koyun Derisi	31.346	48.160	205.546	1.964.683	65.08	31	3.1

KAYNAK: FAO - TÜİK – Mersin İl Tarım Müdürlüğü – 2009

Mersin ve Türkiye Büyükbaş ve Küçükbaş hayvan kesim sayılarını karşılaştırdığımız zaman Mersin’de Büyükbaş kesilen hayvan sayısı 19.419 adet olup karşılığında 3.401 ton et üretimi elde edilmiştir. Mersin, kesilen Büyükbaş hayvan sayısında Türkiye toplamının % 1.28’ ini karşılamaktadır. Yine Mersin’de Küçükbaş kesilen hayvan sayısı 141.652 adet olup karşılığında 2.649 ton et üretimi sağlamıştır. Türkiye’de kesilen Küçükbaş hayvan sayısı ise 4.603.390 adettir. Mersin, kesilen Küçükbaş hayvan sayısı ile Türkiye toplamının % 3.07’ sini karşılamaktadır.

TABLO 114 : Mersin-Türkiye Mezbahanede Kesilen Hayvan Sayısı ve Et Üretim Miktarı

	Mersin		Türkiye		Mersin/TR %	Mersin/ TR %
	Adet	Miktar (ton)	Adet	Miktar (ton)	Adet	Miktar (ton)
B.Baş	19.419	3.401	1.506.985	326.309	1.28	1.04
K.Baş	141.652	2.649	4.603.390	86.308	3.07	3.06

KAYNAK : Mersin İl Tarım Müdürlüğü

Türkiye’nin yıllar itibariyle bal üretimine baktığımız zaman 2001 ile 2009 yılları arasında 22 bin tonluk bir artış olduğunu görmekteyiz. Eski kovan adedinin giderek düştüğünü yeni kovan adedinin milyonlar bazında giderek arttığını görmekteyiz. Bal üretimi yapan köy sayısındaki azalış ise küçük bir oranda olup, nedenlerine gelince köyden kente veya üretim çeşitliliğinin değişmesi olarak gösterilebilir.

TABLO 115 : Türkiye Arıcılık Üretimi

YILLAR	KÖY SAYISI Adet	YENİ KOVAN Adet	ESKİ KOVAN Adet	BAL Ton	BALMUMU Ton
2001	22.606	3.931.301	184.052	60.190	3.174
2002	22.423	3.980.660	180.232	74.554	3.448
2003	22.110	4.098.315	190.538	69.540	3.130
2004	22.133	4.237.065	162.660	73.929	3.471
2005	22.550	4.432.954	157.059	82.336	4.178
2006	22.305	4.704.733	146.950	83.842	3.484
2007	21.560	4.690.278	135.318	73.935	3.837
2008	21.093	4.750.998	137.963	81.364	4.539
2009	21.469	5.210.481	128.743	82.003	4.385

KAYNAK: TÜİK - 2009

Mersin arıcılık gelişimine baktığımız zaman doğal bal üretiminin ilçeler bazında değişiklik gösterdiğini görmekteyiz. En fazla bal üretimi ise 656.350 Kg üretim ile Tarsus ilçesine aittir. İkinci sırada 560.000 Kg ile Akdeniz ilçesi gelmektedir.

TABLO 116 : Mersin İlçeler İtibariyle Arıcılık Üretimi

İlçe Adı	ESKİ KOVAN Adet	YENİ KOVAN Adet	Balmumu-Arı ÜRETİM(Kg)	Doğal Bal - ÜRETİM(Kg)	KÖY SAYISI Adet
ANAMUR	0	9.500	4.750	92.800	340
AYDINCIK	0	990	90	10.000	8
BOZYAZI	78	4.700	34.800	108.500	10
ÇAMLIYAYLA	0	14.500	101.500	130.500	11
ERDEMLİ	0	13.000	15.000	250.000	30
GÜLNAR	5	2.500	100	37.500	25
MUT	0	9.750	2.090	99.800	73
SİLİFKE	0	18.020	90.120	180.200	61
TARSUS	455	23.950	54.800	656.350	68
AKDENİZ	0	25.000	6.500	560.000	21
MEZİTLİ	0	9.000	2.000	150.000	6
TOROSLAR	0	12.050	5.600	300.000	9
YENİŞEHİR	0	4.000	1.500	100.150	5
TOPLAM	538	146.960	318.850	2.675.800	667

KAYNAK : Mersin İl Tarım Müdürlüğü

Mersin ilçelerine göre kesilen kanatlı hayvan sayısı bakımından Tarsus ilçesi 1.758.700 adet kesim ile Mersin genel kesimin % 33.21' ini karşılamaktadır. Tarsus' u sırayla 1.493.880 adetle Akdeniz ve 1.330.000 adet ile Toroslar ilçesi takip etmektedir.

TABLO 117 : Mersin il genelinde Kanatlı Kesimi

İlçe Adı	Mezbahada Kesilen	
	Et Tavuğu – Kesilen (Adet)	Et Tavuğu –KG/Adet
TARSUS	1.758.700	1.655
AKDENİZ	1.493.880	1.540
MEZİTLİ	500.000	1.540
TOROSLAR	1.330.000	1.540
YENİŞEHİR	213.000	1.540
TOPLAM	5.295.580	

KAYNAK : Mersin İl Tarım Müdürlüğü

Türkiye ve Mersin Kanatlı hayvan varlığına ve kesilen adetlere baktığımız zaman Mersin 5.295.580 adet kesilen hayvan adedi ile Türkiye toplamının % 0.75' ini karşılamaktadır. Hayvan varlığı bakımından Türkiye mevcut sayısı 163.468.942 adettir.

TABLO 118 : Mersin-Türkiye Kanatlı Hayvan Varlığı ve Kesilen Hayvan Karşılaştırması

	Mersin		Türkiye		Mersin/TR %	Mersin/TR %
	Mevcut Sayı	Kesilen Sayı	Mevcut Sayı	Kesilen Sayı	Mevcut Sayı	Kesilen Sayı
Et Tavuğu	4.921.832	5.295.580	163.468.942	704.884.526	3.01	0.75

KAYNAK : Mersin İl Tarım Müdürlüğü

4.4.3. Su Ürünleri Üretimi

Tük' in Su Ürünleri İstatistiklerine göre, 2009 yılı su ürünleri üretimi bir önceki yıla göre %3,58 azalarak yaklaşık 623 bin ton olarak gerçekleşmiştir. Üretimin yaklaşık % 61,12'si deniz balıklarından, %7,13'ü diğer deniz ürünlerinden, % 6,29'u içsu ürünlerinden ve %25,47'si yetiştiricilik yoluyla üretilmiştir. Su ürünleri yetiştiriciliği, FAO tarafından dünyada en hızlı büyüyen gıda üretim sektörü olarak belirlenmiş olup dünyanın hemen her bölgesinde gelişmekte, yaygınlaşmakta ve yoğunlaşmaktadır (*Subasinghe et al., 2009*).

Dünya genelinde su ürünleri üretimi bütün olarak yılda ortalama % 8,8 oranında büyümektedir ki bu değer, diğer tüm gıda için hayvan üreten sektörlerden daha yüksektir. Çin, dünyanın en büyük su ürünleri üreticisidir. Sıralamada ilk onu bazı Asya ülkeleri almaktadır. Asya ülkeleri toplamda dünya su ürünleri üretiminin %90'ını sağlamaktadır. Su ürünleri üretimi gelişmekte olan ülkelerde, gelişmiş ülkelere göre daha hızlı bir seyir izlenmektedir. FAO' ya göre gelişmekte olan ülkeler 1970 yılında su ürünleri üretiminin %59'unu sağlarken bu rakam 2002 yılında % 90'a ulaşmıştır. 2030 yılında 85 milyon ton gıda olarak su ürünleri (2005 yılında kaydedilen rakamların üzerine 37 milyon ton artış ile) üretimi tahmin edilmektedir. Avcılıkla yapılan üretim 464.462 ton, yetiştiricilik üretimi ise 158.729 ton olarak gerçekleşmiştir. 2009 verilerine göre Yetiştiricilik üretiminin %48,04'ü içsularda, %51,96'sı ise denizlerde gerçekleşmiştir. Yetiştirilen en önemli türler arasında, içsularda %47,66 ile alabalık, denizlerde %29,33 ile levrek, %17,87 ile çipura yer almıştır. Yetiştiricilik üretimi artış oranı, dünya ortalamasına eşittir.

TABLO 119 : Toplam (Deniz- Tatlı Su) Deniz Ürünleri İstatistiği

Yıl/Ton	Mersin	Türkiye	AB	Dünya	Mersin/		
					Türkiye %	Türkiye / AB %	Türkiye/ Dünya %
Avcılık	1.097	464 462	5.017.732	90.063.851	0.24	9.84	0.55
Yetiştiricilik	400	158 729	1.301.898	50.329.007	0.25	11.69	0.30
Toplam Üretim	1.497	623.191	6.319.630	140.392.858	0.24	10.22	0.46

KAYNAK: FAO - TÜİK - 2009

Mersin ilinde yıllık su ürünleri üretimi 2009 yılı için deniz balıkları üretiminde 873 ton diğer deniz ürünleri üretimi 224 ton ve tatlı su balıkları ve kültür balıkları üretimi 400 ton olarak gerçekleşmiştir. İlimizde avlanan balıkların başında Lagos, Barbunya, Mercan, Dil, Mezgit, Karides, Mürekkep Balığı, Kalamar, Levrek, Karagöz, Çipura, İstavrit, İzmarit, Mırmır, Kırlangıç, Karakulak, Halili, Sardalya, Turna ve Kolyoz gelmektedir. Tatlısu Balıkçılığı ise tesis edilen işletmeler ile akarsu, dere ve çaylarda avcılık yoluyla ayrıca göl-gölet ve baraj göllerinin balıklandırılması şeklinde olmaktadır. İl sınırları içerisinde faal olarak 29 adet alabalık işletmesi bulunmaktadır. Bunların ortalama yıllık 320 ton/yıl şeklindedir. Balıkçı teknelerinin bulunduğu liman ve barınaklar ise Karaduvar, Mersin, Taşucu, Yeşilovacık, Aydıncık ve Bozyazı'dadır.

TABLO 120 : Mersin Türlerine Göre Deniz Ürünleri

BALIKLAR	BARBUNYA	46
	İSTAVRİT	92.5
	KEFAL	145
	KOLYOZ	85
	LÜFER	16
	PALAMUT	39
	SARDALYA	370
	TORİK	16.5
	DİĞER	63
	TOPLAM	873
DİĞER DENİZ ÜRÜNLERİ	KABUKLU VE YUMUŞAKÇALAR	224
	TOPLAM(TON)	224

KAYNAK : Mersin İl Tarım Müdürlüğü**TABLO 121** : Çiftlik Ürünleri

Alabalık (İçsu)	413 Ton
Çipura (Deniz)	263 Ton
Levrek	250 Ton

KAYNAK: TÜİK - 2009

TABLO 122 : Mersin Türlerine Göre Tatlı Su Ürünleri (ton)

AKBALIK	9
ALABALIK	376,6
KARABALIK	2
SAZAN	3,5
SİRAZ	4,7
YAYIN	4
TOPLAM	399,8

KAYNAK : Mersin İl Tarım Müdürlüğü

TABLO 123 : Tatlı Su Balığı (Gökkuşığı Alabalığı-Karabalık) Yetiştiriciliği Yapan İşletmeler

S.No	Bulunduğu yer	Proje kapasitesi
		(ton/yıl)
1	Çaltıbükü köyü/Anamur	20
2	Çaltıbükü köyü/Anamur	10
3	Çaltıbükü köyü/Anamur	15
4	Sugözü Köyü/Anamur	5
5	Sugözü Köyü/Anamur	5
6	Sugözü Köyü/Anamur	5
7	Sugözü Köyü/Anamur	5
8	Sugözü Köyü/Anamur	5
9	Sugözü Köyü/Anamur	5
10	Sugözü Köyü/Anamur	5
11	Sugözü Köyü/Anamur	5
12	Sugözü Köyü/Anamur	5
13	Sugözü Köyü/Anamur	5
14	Sugözü Köyü/Anamur	5
15	Sugözü Köyü/Anamur	5
16	Göksu beldesi/Mut	30
17	Derinçay köyü/Mut	25
18	Karaekşi/Mut	16
19	Kızılgöçit köyü/Silifke	20
20	Kızılgöçit köyü/Silifke	5
21	Darıpınarı /Çamlıyayla	15
22	Pınarbaşı /Elvanlı/Erdemli	20
23	Pınarbaşı /Elvanlı/Erdemli	40
24	Elvanlı/Erdemli	20
25	Çağlarca köyü/Mersin	6
26	Turunçlu köyü/Mersin	1
27	Sütlüce/Gülnar	4
28	Çağlarca Köyü/Mersin	4
29	Kurtuluş Köyü/Silifke	10
TOPLAM		321

KAYNAK : Mersin İl Tarım Müdürlüğü

TABLO 124 : Deniz Balığı Yetiştiriciliği Yapan İşletmeler

Sıra No	Bulunduğu Yer	Proje Kapasitesi
1	Acısu Koyu/Narlıkuyu/Silifke	60
2	Taşucu/Silifke	250
3	Kurtuluş Köyü/ Silifke	38.3
4	Kazanlı Beldesi/ Mersin	25
TOPLAM		373.3

KAYNAK : Mersin İl Tarım Müdürlüğü**TABLO 125** : Profesyonel Balıkçı Tekne Sayısı

		MOTORLU (gH/p)	GIRGIR	TROL
TOPLAM		469	38	106
	ANAMUR	0	0	0
	AYDINCİK	24		
BALIKÇI BARINAĞI	BOZYAZI	65	1	3
	SİLİFKE (TAŞUCU)	107	1	13
	SİLİFKE (YEŞİL OVACIK)	41		3
	TAŞUCU	0	0	0
	AKDENİZ	232	36	87

KAYNAK : Mersin İl Tarım Müdürlüğü**TABLO 126** : Barınaklar ve Tekne Sayıları

S. No	Barınağın ismi	İlçe	Barınan tekne sayısı (Adet)	Mersin'e uzaklığı (km)
1	Karaduvar	Merkez	201	12
2	Çamlıbel (Hamidiye)	Merkez	380	Şehir merkezinde
3	Taşucu	Silifke	126	100
4	Yeşilovacık (Hacıışaklı)	Silifke	46	128
5	Aydıncık	Aydıncık	24	174
6	Bozyazı	Anamur	69	217
7	Erdemli	Erdemli	250	36

KAYNAK : Mersin İl Tarım Müdürlüğü

4.4.4. Organik Tarım

Tarımsal üretimde kullanılan kimyasalların (ilaç, gübre gibi) olumsuz etkilerinin insan ve toplum sağlığı üzerindeki zararları artarak kendini hissettirmektedir. Tüm bu olumsuz etkilerin ortadan kaldırılması amacıyla kimyasal gübre ve tarımsal savaş ilaçlarının hiç ya da mümkün olduğu kadar az kullanılması, bunların yerini aynı görevi yapan organik gübre ve biyolojik savaş yöntemlerinin alması temeline dayanan “ekolojik tarım sistemi” geliştirilmiştir. Dünya Gıda ve Tarım Örgütü (Food and Agriculture Organisation, FAO) ve AB tarafından konvansiyonel tarıma alternatif olarak da kabul edilen bu üretim şekli değişik ülkelerde farklı isimlerle anılmaktadır. Almanca ve Kuzey Avrupa dillerinde “ekolojik tarım”, Fransızca, İtalyanca ve İspanyolcada “biyolojik tarım”, İngilizcede “organik tarım”, Türkiye’de ise "ekolojik veya organik tarım" eş anlamlı olarak kullanılmaktadır.

4.4.4.1 Dünya’da ve Avrupa’da Organik Tarım

Organik tarım, Avrupa’da 1910’larda uygulanmaya başlanmıştır. Kontrollü üretim ise 1930’lu yıllarda yaygınlaşmıştır. Zaman içerisinde küçük çapta da olsa artan oranda bir gelişme göstermiştir ve 1970’li yıllarda ticari anlamda önem arz etmeye başlamıştır. Bu hareket, 1972’de Almanya’da Uluslararası Ekolojik Tarım Hareketleri Federasyonu’nun (IFOAM) kurulmasıyla daha düzenli bir hale gelmiştir. IFOAM, tüm dünyadaki organik tarım hareketlerini bir çatı altında toplamayı, hareketin gelişimini sağlıklı bir şekilde yönlendirmeyi, gerekli standart ve yönetmelikleri hazırlamayı, tüm gelişmeleri üyelerine ve çiftçilere aktarmayı amaçlamaktadır.

2010 yılında açıklanan verilere göre, 2007 yılında 141 ülkede gerçekleştirilen organik tarım 2008 yılında 154 ülkeye ulaşmıştır. 2008 yılı sonu verilerine göre dünyada 35 milyon hektar alan organik standartlara göre sertifikalandırılmıştır. Geçiş dönemi rakamları da bu alana dahildir. Alan, 2007 yılı verileri ile karşılaştırıldığında 3 milyon hektar gibi ciddi bir artış göstermiştir. Büyüme en fazla Latin Amerika ve Avrupa’da görülmüştür.

TABLO 127 : En Büyük Organik Üretim Alanına Sahip Ülkeler

ÜLKELER	Üretim Alanı Milyon ha
Avustralya	12.02
Arjantin	2.78
Brezilya	1.77
ABD	1.64
Çin	1.55
İtalya	1.15
Hindistan	1.03
İspanya	0.99
Uruguay	0.93
Almanya	0.87

KAYNAK : İFOAM-2009

Avustralya’nın 12,02 milyon hektarlık organik üretim alanının yaklaşık % 97’sini et üretimine yönelik büyük baş besiciliğinde kullanılan organik sertifikalı geniş mera alanları oluşturmaktadır. Arjantin ise 4,01 milyon hektar ile 2. sırada yer almaktadır. Arjantin’ in sahip olduğu organik alan büyüklüğü de küçükbaş yetiştiriciliğinde kullanılan meralarla artmış ve özellikle organik koyun eti ilk sırada yer almaktadır. Bunu şeker, çay, tahıllar, yağlı tohumlar, meyve (armut, elma, portakal ve limon) ve sebze (sarımsak, soğan ve fasulye) takip etmektedir. Brezilya bir önceki yılın verilerine göre 1,77 milyon hektar alana sahiptir. Kahve, muz, soya ve mısır en önemli ürünlerdir. Son yıllarda ABD, Çin ve Hindistan organik tarımda gelişen ülkeler olarak dikkat çekmektedir. İspanya ise 2008 yılında Avrupa Birliğinde en önemli paya sahip ülke konumuna gelmiştir. Dünyadaki sürdürülebilir organik tarım alanlarının kullanımına bakıldığında ilk sırada %45’lik bir payla tarla bitkileri hemen ardından %34’lük bir oranla yem bitkileri gelmektedir. Organik olarak yetiştirilen çok

yıllık türlere baktığımızda %25'lik oranlar ile kahve zeytin lider tür konumundadırlar. Sert kabuklu türlerin değeri %25'tir. Kakao %10'luk bir paya sahiptir.

Organik tarım alanlarının yaklaşık üçte biri tek yıllık veya çok yıllık bitkisel üretim alanlarından, üçte ikisi ise hayvan otlatmasında da kullanılan yeşil alanlardan oluşmaktadır. Arıcılık için sertifikalandırılan alanlar dahil doğadan toplama 31,1 milyon hektar alanı oluşturmaktadır. Organik su ürünleri yetiştiriciliği ise 0,4 milyon hektar alanda yapılmaktadır. Sonuç olarak dünyada organik sertifika altına alınmış toplam alan 66,5 milyon hektara ulaşmış bulunmaktadır.

Kıtalara göre organik tarım alanlarına bakıldığında ilk sırada 12,1 milyon hektar alan ile Okyanusya'yı görmekteyiz. Hemen ardından 8,2 milyon hektar ile Avrupa gelmektedir. Avrupa'da 9,6 milyon hektar alanda doğadan toplama yapılmaktadır. Afrika'daki organik tarım alanı 0,9 milyon hektar iken 9,5 milyon hektarlık bir alanda doğal toplama yapılmaktadır. Kıtalara göre toplam organik alanlarına karşılaştırmalı olarak bakıldığında ise %35'lik bir pay ile Okyanusya'yı görmekteyiz. Bunu %23,4 ile Avrupa ve %23 ile Latin Amerika izlemektedir.

Organik tarımda izlenebilirliğin ve güvenlik sistemlerinin önemli bir paydaşı kontrol ve sertifikasyon kuruluşlarıdır. Dünyada bu alanda 481 kuruluş görev yapmaktadır. Kıtalara göre Avrupa'da 177, Asya'da 157, Kuzey Amerika'da 78, Latin Amerika'da 48, Okyanusya'da 11, Afrika'da 10 adet kontrol ve sertifikasyon kuruluşu görev yapmaktadır. Bazı kuruluşlar birkaç farklı kıta ve ülkede görev yapmaktadır. Sertifikasyon kuruluşlarının ülkelere göre sayıları değişmektedir. Sırasıyla Japonya'da 60 kuruluş, ABD'de 57, Almanya ve Güney Kore'de 32, Çin'de 29, İspanya'da 27, Avrupa Birliği'nde en yüksek üretim alanına sahip İtalya'da 16 adet, Dünya'nın 7. büyük organik tarım alanına sahip ülkesi Hindistan'da ise 13 adet sertifikasyon kuruluşu faaliyet göstermektedir.

Avrupa Birliği, dünya organik tarım ticaretinin yaklaşık yarısına (21 milyar \$) sahiptir. AB'de pazar değeri açısından Almanya (7 milyar \$), İngiltere (3,3 milyar \$) ve Fransa (1,1 milyar \$) öne çıkan ülkelerdir. 2008 yılında AB tarım arazilerinin yaklaşık yüzde 4'ünde 190 bin üretici organik tarım yapmaktadır. Ülke bazında Avusturya'nın tarım alanlarının yüzde 13'ünde organik tarım yapılırken, Latvia yüzde 9,7 ve İtalya yüzde 9 ile takip etmektedir. En fazla sayıda organik üretici İtalya'da (45 bin) bulunurken Yunanistan'da 23 bin Avusturya'da da 19 bin üretici vardır. Türkiye'de ise 15 bin üretici bulunmaktadır. Akdeniz bölgesindeki 25 ülkenin tamamında 5 milyon hektar alanda 140 bin üretici organik tarım yapılmaktadır.

4.4.4.2. Türkiye'de Organik Tarım

Türkiye'de, 1985 yılında 8 ürünle başlayan organik tarım, bugün 200'ün üzerinde ürünle, tarım arazilerinin yüzde 0,5'inde 165 bin hektarda 15 bin üretici tarafından yapılıyor. Organik üretici sayısı ve üretim yapılan alan 2004' den bu yana yüzde 25 artarken, üretim miktarında ise yüzde 50'ye yakın bir artış gözlemlenmektedir. 2004'te 49 ilde organik tarım yapılırken 2008 yılında bu sayı 65'e çıkmıştır. Organik tarım daha geniş bir coğrafyaya yayılarak üretim doğu bölgelerine doğru genişlemektedir. Ortalama işletme başına düşen üretim alanı 16.6 hektardan 11 hektara gerilemiştir. Bu da görece olarak daha küçük üreticilerin sayısının artmasından kaynaklanıyor. 2008'de en çok üretilen ürünler şu şekilde sıralanıyor: Pamuk, buğday, elma, üzüm, mısır, domates, zeytin. 2004 yılında elma en çok üretilen ürünken, 2008'de ilk sırayı pamuk almıştır.

TABLO 128 : Türkiye’ de Organik Tarım Yapan Çiftçi Sayısı, Alanı ve Üretim Miktarı

Yıllar	Çiftçi Sayısı	Toplam Üretim	Üretim Miktarı
		Alanı (ha)	(ton)
2004	12.806	209.573	378.803
2005	14.401	203.811	421.934
2006	14.256	192.789	458.095
2007	16.276	174.283	568.128
2008	15.002	165.119	526.542
2009	11.211	175.789	318.164

KAYNAK : Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı

Tarımsal üretim sistemleri içinde organik tarım, izlenebilirliği ve güvenilirliği en üst seviyede olan sistemdir. Çünkü organik tarımla ilgili tüm ulusal ve uluslararası standartlar üretimin tarladan sofraya kadar her aşamasının kontrolünü ve sertifikasyonunu zorunlu tutmaktadır. Kontrol ve sertifikasyon bu nedenle organik üretimin ilk basamağı olarak kabul edilmektedir. Türkiye’de kontrol ve sertifikasyon kuruluşları Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı tarafından yetkilendirilmekte ve denetlenmektedir. Bu kuruluşlar yönetim ve finansal olarak bağımsız kuruluşlardır, bu sistemle belgelendirmenin tarafsızlığı korunmaktadır. Türkiye’ de yetkilendirilmiş 7’si yurtdışı merkezli toplam 13 kuruluş bulunmaktadır.

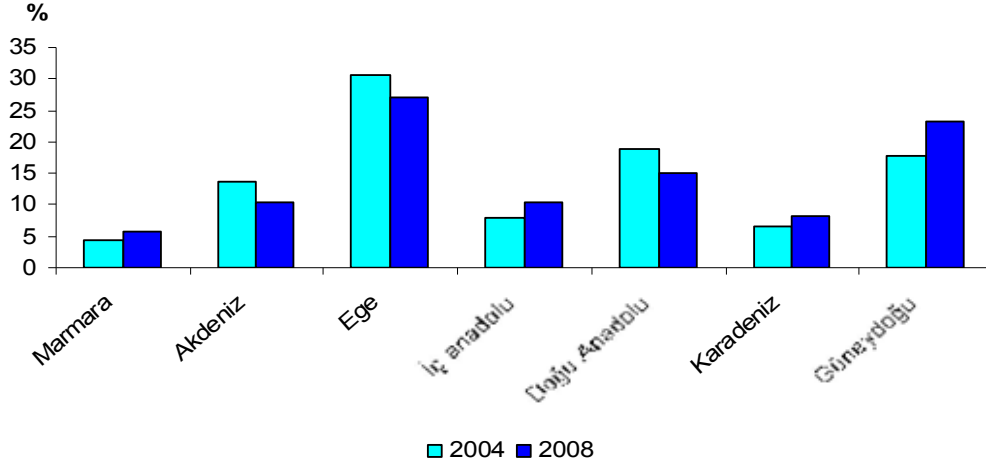
TABLO 129 : Türkiye’de Organik Üretim Açısından ilk On İlde En Fazla Üretilen Üç Ürün ve Miktarları (Ton)

Şanlıurfa	Pamuk 57.822	Buğday 24.931 ton	Mercimek 5.682
İzmir	Zeytin 10.973	Domates 6.165 ton	Üzüm 5.554
Manisa	Üzüm 12.394	Domates 3.347 ton	Elma 2.719
Aydın	Pamuk 6.356	İncir 6.313 ton	Zeytin 4.824
Erzurum	Yonca 8.584	Buğday 2.863 ton	Çayır 2.768
Niğde	Elma 14.241	Kayısı 854 ton	Armut 451
Konya	Havuç 2.828	Vişne 2.590 ton	Çilek 2.374
Bursa	Çilek 6.352	Domates 1.239 ton	Soğan 1.206
Malatya	Kayısı 7.786	Buğday 2.136 ton	Nohut 1.961
Gümüşhane	Mısır 7.785	Yonca 1.720 ton	Korunga 597

KAYNAK : Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı-2009

En fazla organik üretime sahip Şanlıurfa'da 34 farklı ürün üretilmekte ve il toplam üretiminin % 59.18'lik bölümünü pamuk, % 25,51'ini Buğday, % 5.81'ini ise mercimek oluşturmaktadır. İkinci büyük üretici olan İzmir'de 102 ürün üretilmekte, toplamın % 28.25'lik bölümünü zeytin, % 15,87'lik bölümünü domates, % 14.30'luk bölümünü kuru üzüm meydana getirmektedir.

Üretim Miktarı Bölgesel Dağılımı

KAYNAK : Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı

Organik tarımda bir diğer konuda desteklemelerdir. Organik tarımın geliştirilmesi ve ticaretinin arttırılmasına yönelik destekler bulunmaktadır. Organik tarımla ilgilenenlerin zaman zaman bu desteklerin arttırılması talep edilmektedir. Bilinen en yaygın destek, organik üreticiler ve işleyiciler için Ziraat Bankası tarafından sağlanan düşük faizli selektif kredi desteğidir. Bu destekle 5 yıl vadeli % 60 indirimli yatırım ve 1,5 yıl vadeli işletme kredisi kullanma olanağı sağlanmıştır. 'Bitkisel Üretimle ilişkili Olarak, Doğrudan Gelir Desteği Ödemesi yapılmasına ilişkin Tebliğ' 30.04.2005 tarih ve 25801 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak organik tarım üreticilerine doğrudan gelir desteğine ek destek sağlanmıştır. 2009 yılı için organik üretim alanlarına 20 TL/da destek verilmektedir.

Dolaylı olarak organik tarımda kullanılabilecek bir diğer destek 'Çevre Amaçlı Tarımsal Arazilerin Korunması (ÇATAK) Programı'dır. Bu programda çevreyi koruyan üretimi yaygınlaştırmak ve bunu gerçekleştirmek isteyen üreticilerin de desteklenmesi öngörülmüştür. İlk uygulamalar Konya-Ereğli Sazlığı, Kırşehir- Seyfe Gölü, Kayseri-Sultan Sazlığı, Isparta-Kovada Kanal Bölgesi'nde olmuş, Çanakkale, Karaman, Kahramanmaraş, Nevşehir, Niğde illeri de bu kapsama alınmıştır. Programda çevre dostu tarım teknikleri ve kültürel uygulamalara destek sağlanmaktadır. ÇATAK programının 2010 yılından itibaren Aksaray, Burdur, Mersin, Bilecik Adana, Denizli, Samsun, Sivas, Amasya, Afyon illerinde ve Konya Kapalı havzasını da içine alacak şekilde toplam 5.000 hektar alanda uygulanması, daha sonraki yıllarda tüm ülkeye yaygınlaştırılması planlanmaktadır.

4.4.4.3 Mersin İlinde Organik Tarım

Mersin; tarımsal yapısı ve üretim alışkanlıkları, ürün çeşitliliği, farklı agro-ekosistemlere sahip oluşu dikkate alındığında iç ve dış pazar talebi olan ürünlerin üretimi açısından şanslı görünmektedir. Ancak tüm bölgelerde olduğu gibi işletmelerin küçük ve parçalı oluşu, üreticilerin gelir ve eğitim düzeylerinin düşük oluşu önemli darboğazlar olarak ilimizde de ortaya çıkmaktadır. Yıllar itibari ile organik tarımın gelişimine bakıldığı zaman üretici açısından hem ürün miktarı düşük hem üretim maliyetleri yüksek olduğu için tercih edilmemektedir. Birbirine yakın bahçelerdeki üretimlerde organik tarım yapmanın bir başka zorluğu da diğer bahçelerde kullanılan ilaçlamanın organik tarım yapılan bahçeleri de etkilemesidir.

TABLO 130 : İlçelere Göre Organik Tarım Alanı ve Üretici Sayısı

İlçe	Alan (da)	Üretici Sayısı
Merkez	994	17
Anamur	409	43
Bozyazı	609	70
Aydıncık	10	2
Gülnar	2.857	36
Mut	5.455	121
Silifke	1.176	46
Erdemli	1.198	11
Çamlıyayla	82	1
Tarsus	682	10
TOPLAM	13.475	357

KAYNAK : Mersin İl Tarım Müdürlüğü

İlimiz merkez ve ilçelerinde **13.475 dekar alanda 357 üretici** (muz, buğday, zeytin, nohut, bağ, çilek, elma, erik, fiğ, domates, kayısı, kiraz, korunga, limon, mandalina, portakal, hıyar, şeftali, yeni dünya, nar, yaban mersini, kekik) organik üretim yapmaktadır.

Kontrol ve sertifikasyon kuruluşları ile sözleşme imzalayan organik üretim (Bitkisel - Hayvansal) yapan üreticilerin ürettiği ürünlerin % 85'i geçiş ürünü olarak iç piyasada tüketilmektedir. Mersin'de 2 adet Bakanlıkça yetkilendirilmiş olan Kontrol ve Sertifikasyon Kuruluşu (KSK) faaliyet göstermektedir. Organik Tarım Uygulamaları için Bakanlığa sunulan ve sonucu beklenen bir adet **Organik Bal Üretiminin Yaygınlaştırılması** Projesi mevcuttur.

Her tür meyve ve sebzenin yetiştirildiği ilimizde organik tarım alanları ve üretimi de önemli yer tutmakta olumsuzluklara rağmen yinede belirli ölçüde yaygınlaşmaktadır. Türkiye'deki organik tarım alanlarının % 0.78' i Mersin'de yer almakta ve organik tarım ürünlerin % 1.7' si ilimizde üretilmektedir. 2009 Yılı içerisinde İlimiz merkez ve ilçelerinde 1.347 hektar alanda 357 üretici (Muz, Buğday, Zeytin, Nohut, Bağ, Çilek, Elma, Erik, Fiğ, Domates, Kayısı, Kiraz, Korunga, Limon, Mandalina, Portakal, Hıyar, Yeni Dünya, Şeftali, Nar, Y.Mersini, Kekik) organik üretim yapmaktadır. Şu an için halihazırda var olan Organik Muz Üreticileri Birliğinin kurulduğu ilimizde yüksek fiyatlardan satılan bu tür ürünler bölge üreticilerine yüksek gelir sağlamaktadır.

TABLO 131 : Organik Tarımsal Üretim Verileri

Toplam Çiftçi sayısı : 357

Toplam Üretim alanı(ha): 1.347 ha

Üretim miktarı		Üretim miktarı	
Ürün adı	(ton)	Ürün adı	(ton)
Antep Fıstığı	0.40	Zeytin	507.50
Armut	0.30	Bezelye	3
Badem	0.40	Fiğ	-
Biber	13.00	Havuç	18
Buğday	164	Isırgan Otu	10.04
Çilek	89.43	Karpuz	1.50
Defne	120	Kavun	2.50
Domates	171	Mersin	10
Dut	0.06	Papatya	0.04
Elma	37.78	Patates	39.00
Erik	-	Brokoli	3
Fasulye	7.50	Civanperçemi	0.08
Fesleğen	0.04	Dereotu	0.10
Hıyar	141.50	Devedikeni	0.04
Kabak	11	Ebegümeçi	0.04
Kayısı	45.60	Keçiboynuzu	100
Kekik	80.04	Marul	3.60
Kiraz	-	Pancar	0.05
Limon	287.45	Sarımsak	1
Mandarin	123	Yavşan Otu	0.04
Nohut	248	Çavdar	7
Patlıcan	21.13	Greyfurt	0.10
Şeftali	-	Karnabahar	3.00
Üzüm	1.176	Maydanoz	20.60
Arpa	30	Semizotu	0.15
Böğürtlen	1.50	Turp	0.20
Muz	6.337	Balkabağı	5
Nar	5.24	Funda	10
Portakal	2.66	Cennet Elması	-
Soğan	2	Korunga	17.46
Yaban Mersini	12	Sumak	50
Bakla	0.25	Tere	0.02
Lahana	3.5	Yeni Dünya	102
		TOPLAM	10.047,12

KAYNAK : Tarım Bakanlığı – 2009

Kontrol ve Sertifikasyon kuruluşları ile sözleşme imzalayan organik üretim (Bitkisel-Hayvansal) yapan üreticilerin ürettiği ürünlerin % 85' i geçiş ürünü olarak iç piyasada tüketilmektedir. Mersin ilinde Organik tarımla ilgili sorunlar ise ;

Organik tarım, çok uygun ekolojiler olmasına rağmen istenilen düzeyde yaygınlaşmamaktadır. Bunun nedeni

- Sertifikasyonda fazla bürokratik işleme gereksinim olması ve bireysel başvurularda ücretlendirmenin yüksek olması (1.000 TL – 2.000 TL/yıl analizler ve kontrol ücretleri hariç)
- Organik ürünlere özel toplu satış yerlerinin (organik pazarlar gibi) olmaması
- Organik üretilen ürünlerin fiyat dengesinin istenilen aralıkta oluşmaması
- Grup sertifikasyonu için üreticilerin bir araya gelmemesi
- Üreticilerin konu ile ilgili bilgi eksikliklerinin olması

Desteklemeler konusunda ise 2009 yılı için Mersin' de 430 hektar alanda üretim yapan 116 işletmeye toplamda 86 bin TL civarında bir destek ödemesi yapılmıştır.

KAYNAKÇA

Willer, Helga and Lukas Kilcher (Eds.) (2009) The World of Organic Agriculture. Statistics and Emerging Trends 2009. FiBL-IFOAM Report. IFOAM, Bonn; FiBL, Frick; ITC, Geneva

Aberystwyth Üniversitesi, FiBL, ZMP tarafından şu kaynaklardan derlenmiştir: Padel S, Schaack D, and Willer H (2009) 'Development of the organic market in Europe'. In Willer H and Kilcher L (2009) The World of Organic Agriculture: Statistics and Emerging Trends 2009 IFOAM (Bonn)/FiBL (Frick)/ITC (Geneva)

The World of Organic Agriculture, Statistics&Emerging Trends 2008, IFOAM, SÖL,FiBL

4.4.5. İyi Tarım Uygulamaları

Çağımızın gerektirdiği tempolu yaşamla birlikte, artan gelir düzeyi ve eğitim seviyesi, güvenli gıda tüketiminin de önemini arttırmıştır. Tüketiciler direkt tükettikleri tarımsal ürünler başta olmak üzere, satın aldıkları tüm gıda ürünlerinin güvenliğinden emin olmak ister hale gelmiştir. Bu bilinçle, gerek doğrudan tarımsal ürünlerin, gerekse işlenmiş gıdaların güvenle üretildiğinin garantisini tüketicilere sunabilmek için, birtakım sistemler ve standartların oluşturulması ihtiyacı kaçınılmaz olmuştur.

1997'de Avrupa'da lider perakendecilerin oluşturduğu bir grup, İyi Tarım Uygulamaları (İTU) ve bu uygulamaların belgelendirilmesi konusunda çalışmalar başlatmıştır. EUREP (Euro-Retailer Produce Working Group) olarak adlandırılan ve başta Avrupa'nın lider perakendeci şirketleri olmak üzere, yaş meyve-sebze sektörünün bütün aşamalarında yer alan kuruluşların temsilcilerinden oluşan bir grup, meyve ve sebzelerin güvenli ve sürdürülebilir bir şekilde üretimine yol göstermek amacıyla EurepGAP adı verilen bir protokol hazırlamıştır. Bu doküman ile gıda güvenliği sisteminin temel prensiplerinden yola çıkılarak, tüm üretim aşamaları için kontrol noktaları belirlenmiş ve belirlenen kontrol noktalarına uyum kriterleri geliştirilmiştir. İyi Tarım Uygulamaları (İTU) 'nın esaslarının ortaya konulduğu bu dokümanda, iyi tarım ile gıda güvenliği sistemi (HACCP) prensipleri birleştirilmiştir.

Kar amacı gütmeyen, özel bir araştırma ve eğitim enstitüsü olarak Almanya'da faaliyetlerini yürüten Euro Handelsinstitut (EHI) Şubat 2001'den itibaren EUREP'in yapılandırılmasında uluslararası sekreteryaya görevini üstlenmiş ve Mart 2001'de bu görevini, bir yan kuruluşu olan FoodPlus GmbH'ye devretmiştir. Şubat 2001'de EUREP'in perakendeci ve tedarikçi üyeleri, yaş meyve ve sebze sektörünü kapsamı içerisine alan bir

“Konsey” ve “Teknik ve Standartlar Komitesi” kurmuşlardır. EUREPGAP dokümanlarının gözden geçirilip yenilenmesi ve güncellenmesi görevi de bu birimlere verilmiştir

EUREPGAP, meyve ve sebzeler için sertifikasyon kurallarını ortaya koyan dokümanları 2001’de yayımlamış ve bu dokümanlar zaman içerisinde bir dizi yenileme ve güncelleme geçirmiştir. Son yenilemesi Mart 2007’de onaylanarak yürürlüğe girmiş, Temmuz 2007’de bazı revizyonlar yapıldıktan sonra Eylül 2007’de EUREPGAP’in isminin GLOBALGAP olarak değiştirilmesiyle son halini almıştır.

GLOBALGAP standartları, tüketicinin talep ettiği asgari güvenlik şartlarını tanımlayan standartlardır. Tüketiciler, satın aldıkları gıdaların ;

-Mikrobiyolojik, fiziksel ve kimyasal açıdan zararlı olmadığından,

-Üretimleri esnasında çevreye ve doğal dengeye zarar verilmediğinden,

-Yasal şartlara uygun olarak üretildiğinden,

-Üretimde görev alan kişilerin sağlık ve güvenliklerinin sağlanması için gerekli tüm tedbirlerin alındığından emin olmak istemektedirler.

Tarım sektöründe bir kalite sistemi olarak da değerlendirilen GLOBALGAP, tarladaki üretime odaklanan, entegre tarım prensiplerini benimseyen, gıda güvenliği ve kalite açısından HACCP ve ISO 9001; çevre yönetimi açısından ISO 14001 ve iş sağlığı ve güvenliği açısından OHSAS 18001 standartları ile paralellik gösteren bir sistemdir. Bununla birlikte, Zararlılarla Entegre Mücadele (Integrated Pest Management) ve Entegre Ürün Yetiştiriciliği (Integrated Crop Management) yöntemlerinin izlenmesini öngörmektedir.

4.4.5.1. Dünya ’da ve Avrupa ’da İyi Tarım Uygulamaları

Dünyada son yıllarda uluslar arası ticaretin gelişmesiyle, tüm alanlardaki ticaret anlaşmalarında olduğu gibi tarım ve gıda ürünleri ticaretinin kuralları da Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ) Anlaşmasının alt anlaşmaları olan, Tarım Anlaşması ile Sağlık ve Bitki Sağlığı Anlaşmasıyla belirlenmiştir. Sağlık ve Bitki Sağlığı Anlaşmasıyla “İnsan Yaşamı ve Sağlığının Korunması” amacı için belirlenen şartlar, Gıda Güvenliği kavramını belirleyici ilke olarak insanlığın önüne çıkarılmaktadır. Bu anlaşmayla, Türkiye’ nin de aralarında bulunduğu DTÖ’ye üye ülkeler, Gıda Güvenliği hakkında yerel önlemlerini uluslar arası standartlara ve ilkelere göre almak zorundadırlar. Bu zorunluluk, İyi Tarım Uygulamaları (Good Agricultural Practices-GAP), Kritik Kontrol Noktalarında Tehlike Analizi (Hazard Analysis at Critical Control Point- HACCP) ve İyi Üretim Uygulamaları (Good Manufacturing Practice-GMP) gibi uygulamalarının gerekçesini teşkil etmektedir. İyi Tarım Uygulamalarını (İTU), tarımsal üretimin planlanması, geliştirilmesi, pazarlanması, kayıt altına alınarak gıda güvenlik zinciri içerisinde güvenli ürünlerin tüketiciye ulaştırılması ile ilgili tüm iş ve işlemler olarak tarif edilebileceği gibi çevreye duyarlı, asgari hijyen standartlarını karşılayan, kimlik-kayıt sistemi olan ve yaygın kabul gören tarım biçimi şeklinde de tanımlayabiliriz.

EUREP tarafından ilk sertifika 2001 yılında Bologna’daki bir üreticiye muz için verilmiştir. Temmuz 2007 itibariyle 80’den fazla ülkede sertifikalı üretici sayısı 69.000’e ulaşmıştır. GLOBALGAP sertifikalı üretici sayısı ve sertifikalı ürünlerin alan olarak dağılımında İngiltere, Hollanda ve İspanya ilk üç sırayı ellerinde bulundurmaktadırlar. En fazla sertifikalandırılan ürünlerde patates ilk sırayı almakta, bunu elma ve üzüm izlemektedir.

Mart 2008 itibariyle Globalgap Yaş Meyve ve Sebze Standardı ile tam eşdeğerlik sağlayan standartlar Avusturya, İngiltere, Şili, Japonya, İspanya, Yeni Zelanda ve Almanya’dandır.

GLOBALGAP sertifikalı üretici sayısı ve sertifikalı ürünlerin alan olarak dağılımında İngiltere, Hollanda ve İspanya ilk üç sırayı ellerinde bulundurmaktadırlar. En fazla sertifikalandırılan ürünlerde patates ilk sırayı almakta, bunu elma ve üzüm izlemektedir. GLOBALGAP, uygulanması konusunda hiçbir yasal

zorunluluğu olmayan, gönüllülük esasına dayalı özel bir standarttır. Avrupa ülkeleri ile ticaret yapan pek çok ihracatçı ve üretici kuruluş, pazarda tercih edilebilmek ve rekabet şansını artırmak için bu standartları gönüllü olarak kabul etmişlerdir. Avrupa'nın önde gelen perakendeci kuruluşları bu standartlara uyum göstererek, tedarikçilerinden Globalgap sertifikası talep etmektedirler.

İyi tarım uygulamalarının temel amaçları arasında yer alan (ülkemizde önemli sorun), üreticilerin kayıt altına alınabilmesi ve bunun yanı sıra izlenebilirliğin sağlanması konuları ve ülkemizden yurt dışında yapılan tarım ürünleri ihracatında karşılaşılan sorunların aşılması amacıyla iyi tarım uygulamalarının ne denli gerekli olduğu bu çalışmada işaret edilen konular arasında yer almaktadır. Ayrıca, çapraz uyumun ne amaçla yapıldığı, çapraz uyumda üretim ve üreten arasında ne tür bir bağ bulunduğu ve ülkemizde bu tür bir uygulamanın hangi açıdan fayda sağlayacağı belirtilmektedir. Çalışmanın bir diğer amacı ise, AB'ye üye ülkelerin uygulamak için planladığı çapraz uyum önlemlerini belirlemek ve üye ülkelerin bu önlemlere yaklaşımları arasındaki benzerlik ve farklılıkları tespit etmektir. Çalışma ayrıca, üye ülkelerde, tarım alanlarında yürütülen uygulama metodolojilerini ve her bir üye ülkenin çapraz uyumu uygulamak amacıyla kabul ettiği veya uygulamayı planladığı standartlar tanımının altını çizmektedir.

4.4.5.2. Türkiye'de İyi Tarım Uygulamaları

Ülkemizde İyi Tarım Uygulamaları (İTU) 08.09.2004' de "İyi Tarım Uygulamalarına İlişkin Yönetmelik" ile başlatılmış ise de temelleri çok daha eskilere dayanmaktadır. Cumhuriyet dönemi öncesinde bir kısım üretim parselleri ve ürünlerin (zeytin vb.) kayıt altına alınarak, izlenebilirlik ve kayıt sistemlerinin oluşturulması, iyi tarım uygulamalarının Türkiye' deki kökleri olarak kabul edilebilir. Buna ek olarak 1957 yılında yürürlüğe giren 6968 sayılı "Zirai Mücadele ve Zirai Karantina Kanunu" ve bunlara ilişkin çıkarılan mevzuat İTU' nun ülkemizdeki temellerini oluşturmuştur.

İTU Yönetmeliği, 441 sayılı "Tarım ve Köy İşleri Bakanlığının Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname"nin 2. maddesinin (f) ve (h) bentlerine, 6968 sayılı "Zirai Mücadele ve Zirai Karantina Kanunu"nun 22. ve 24. maddelerine, 5179 sayılı "Gıdaların Üretimi, Tüketimi ve Denetlenmesine Dair Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanun"un 16. ve 24. maddelerine dayanılarak hazırlanmıştır.

08.09.2004 tarihinde 25577 sayılı Resmi Gazete' de yayınlanarak yürürlüğe giren İyi Tarım Uygulamalarına İlişkin Yönetmelik, 05.05.2004 ve 15.05.2006 tarihlerinde iki kez değişikliğe uğrayarak, 15.05.2006 tarihinde son halini almıştır.

İTU, kapsamı ve amaçları bakımından esasen tüm ülkelerde izlenmesi gereken bir uygulamadır. Ancak İTU' nun uygulanabilirliği, ülkelerin gelişmişlik düzeyi ve tarımsal alt yapıları ile yakından ilgilidir. Ülkemizde işletmelerin önemli bir kısmının küçük ölçekli, çiftçilerin büyük bir kısmının eğitim düzeyinin düşük ve çiftçi örgütlenmesinin yetersiz olduğu söz konusu olduğundan, yeni standartlara uyumda ciddi anlamda sıkıntılar yaşanması muhtemeldir. Özellikle Avrupa'nın İTU standartlarını ortaya koyan Eurepgap belgesi oldukça kapsamlı olup ülkemizdeki çiftçiler tarafından bireysel düzeyde uygulanması son derece zordur. Ancak, büyük ölçekli ve uzman bir kadro ile çalışan işletmeler Eurepgap' i kurumsal düzeyde uygulayabilme şansına sahiptirler. Ayrıca, Ülkemizdeki tarımsal üretimin oldukça düşük bir oranının ihraç edilmesi ve çiftçilerin üretim standartlarının düşük olması, bu uygulamadaki olumsuzlukları yaratan diğer önemli faktörlerdir. Bu konuda alınması gereken ilk tedbir üreticilerinin ve firmaların bilgilendirilmesi ile mevcut üretici örgütlerinin bu konuda çalışmaya başlaması konusunda destek olunmasıdır.

Türkiye'de iyi tarım sertifikasyon yetkisine sahip 18 adet firma mevcuttur. Organik tarım ve iyi tarım uygulamalarına ilişkin destekleme ödemeleri Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı il ve ilçe müdürlüklerince ilgili kayıt sistemlerinde oluşturulacak icmaller üzerinden, seralarda doğal polinasyonu sağlamak amacıyla bombus arısı kullanan çiftçilere ilişkin destekleme ödemeleri ise Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı il ve ilçe müdürlüklerince düzenlenecek hak ediş belgeleri üzerinden yapılır. İyi Tarım Uygulamaları yapan Çiftçi Kayıt Sistemine (ÇKS) kayıtlı, Meyve Sebze üreten üreticilere dekara 20TL destekleme ödemesi yapılır. Örtü Altında İyi Tarım Uygulamaları yapan Çiftçi Kayıt Sistemine (ÇKS) kayıtlı, Meyve Sebze üreten üreticilere dekara 80TL destekleme ödemesi yapılır.

Türkiye’ de iyi tarım uygulamaları için oluşturulan projeler ise ;

- 2872 sayılı Çevre kanununun 9. maddesi uyarınca Bakanlar Kurulunca “**Özel Çevre Koruma Bölgeleri**” olarak belirlenen alanlarda Çevre ve Orman Bakanlığı, Özel Çevre Koruma Kurumu Başkanlığınca hazırlanan yönetim planları çerçevesinde yürütülen faaliyetler içerisinde “**İyi Tarım Uygulamaları**” çalışmaları yer almaktadır.

Taraflarca hazırlanacak ve imza altına alınacak protokol çerçevesinde yürütülecek çalışmalar neticesinde “**Özel Çevre Koruma Bölgeleri**” olarak belirlenen alanlarda çevreyi korumak ve sürdürülebilir bir kalkınma sağlamak hedeflenmektedir.

- **Türkiye Tarımsal Üretiminde Çapraz Uyumun Geliştirilmesi Projesi**

Proje Amacı ise Türkiye için Yasal İdari Şartların belirlenmesi, İyi Tarım ve çevre koşullarının belirlenmesi, Çapraz Uyum Standartlarının oluşturulması ve sürdürülmesinde görev alacakların konuya ilişkin bilgi, beceri ve uygulama kapasitelerinin artırılması ve Çapraz Uyum Standartları için uygulama planlarının oluşturulmasıdır.

- **Meyve Sebze Üretiminde İyi Tarım Uygulamalarının Yaygınlaştırılması Projesi**

Projenin amacı ise ;

- Üreticilerin İyi Tarım Uygulamaları(İTU) konusunda bilgilencmeleri ve İTU kriterlerine göre üretim yapmaları
- Türkiye’de meyve-sebze üretiminde önde gelen üç (3) ilde küçük ölçekli alanlarda üretim yapan ekonomik açıdan yetersiz üreticilerin, örgütlenerek İTU faaliyetlerinde bulunmaları konusunda bilinçlendirilmesi
- Pazarlama zincirinde bulunana müteşebbislerin İTU teknikleri ile üretilen ürünleri İTU kriterleri doğrultusunda tüketicilere ulaştırmaları doğrultusunda bilinçlendirilmeleri
- Tüketicilere İTU kriterlerine göre üretilen ürünleri talep etmeleri konusunda duyarlılık yaratılması
- Türkiye tarım sektöründe İTU’ nun yaygınlaştırılması amacıyla uluslararası kuruluşlara teklif edilecek bir projenin hazırlanması.

Tarım ve Köy işleri Bakanlığı’nın başlattığı İyi Tarım Uygulamaları kapsamında işbirliğine giden Migros’ ta tüm meyve ve sebzeler artık sertifikalı satılmaktadır. Şu anda 5 bin çiftçinin sertifikasının bulunduğu ‘İyi Tarım Uygulamaları’na geçen çiftçilere de daha fazla destek verilmektedir. İTU kapsamında sözleşme yapan üreticiye diğer üreticilere oranla daha fazla destek verilmektedir. İTU kapsamına girip, sertifikasını alabilen çiftçiler örtülü tarım yapıyorsa, dekar başına 90 lira destek almaktadırlar. Açık tarımda bu destek 30 tl olarak belirlenmiştir.

4.4.5.3. Mersin İlinde İyi Tarım Uygulamaları

Türkiye genelinde Tarım Bakanlığınca yetkilendirilen 12 tane kontrol ve sertifikasyon kuruluşu vardır. Bunlardan iki tanesi Mersin İlinde faaliyet göstermektedir. Bu faaliyetler sonucunda ilimizde merkez ilçede 34 üretici, Tarsus ve Silifke ilçelerinde 5 üretici olmak üzere toplam 39 üretici İyi Tarım Uygulamaları sertifikası almışlardır. 08.09.2004 tarih ve 25577 sayılı resmi gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren İyi Tarım Uygulamaları (İTU) yönetmeliği doğrultusunda ilimizde aşağıdaki ürünlerin üretimi yapılmaktadır.

TABLO 132 : Mersin Merkez ve İlçelerde İyi Tarım Uyg. Yapılan Toplam Alan ve Üretim Miktarları *

Merkez/İlçeler	Alan(da)	Üretim(Ton)
Merkez	234	469
Akdeniz	962	6.075
Anamur	-	-
Aydıncık	-	-
Bozyazı	253	2.632
Çamlıyayla	-	-
Erdemli	839	2.603
Gülnar	-	-
Mezitli	48	63
Mut	-	-
Silifke	274	1237
Tarsus	6.223	34.267
Toroslar	1	38
Yenişehir	-	-
TOPLAM	8.836	47.385
Toplam Üretici Sayısı	115	

KAYNAK : Mersin İl Tarım Müdürlüğü

*2010 yılı ilk altı aylık değerler

TABLO 133 : Ürünler Bazında İyi Tarım Uygulamaları Alan ve Üretim Miktarları*

ÜRÜN ADI	2008 ALAN(da)	2009 ALAN(da)	2010 Ocak-Haz ALAN(da)	ÜRETİM(Ton)
Çilek	2.020	853	258	455
Avokado			25	80
Lahana		67,5	59	175
Bakla			78	175
Bezelye			150	90
Biber(Açık+Kapalı)	138		378	3806
Brokoli		160	36	73
Domates	182		122	1.076
Elma	25	63	63	-
Erik			295	159
Fasulye			53	156
Greyfurt	529	1.614	690	1.539
Hıyar	11	40	48	512
Ispanak		25	7	10
Karalahana		75	85	255
Kabak		8.5	71	1.832
Karpuz		160	294	3.249
Kavun			335	4.000
Kayısı		1	276	172
Limon	932	5.731	1.774	7.290
Mandarin	1.227	1.371	801	5.636
Marul			352	3.267
Muz		65	105	267
Nar		25	120	346
Nektarin	15	20	779	1.085
Patates			153	850
Patlıcan			52	444

Pırasa		80	461	2.090
Portakal	948	1.663	1.099	4.324
Soğan			353	2.822
Şeftali			193	540
Yenidünya			58	70
Diğer			15	540
TOPLAM			8.835	47.385

KAYNAK : Mersin İl Tarım Müdürlüğü

*2010 yılı ilk 6 aylık değerler.

- Alternatif Ürün Yetiştiriciliği Eğitimi projesi ile başta narenciye olmak üzere muz, çilek, şeftali, üzüm, kayısı gibi ürünlerin bol miktarda üretildiği Mersin yöresinde yetiştirilecek piyasa değeri yüksek, ihracata yönelik alternatif ürünleri tespit edip, çiftçilere önerilmiştir. Yer kirazı buna örnek bir üründür. Proje kapsamında yapılan araştırmada mevcut ürünlerin geliştirilmesinin yanı sıra erken hasat edilen sert çekirdekli ürünler, tropikal meyveler gibi hem ekonomik getirisi yüksek hem de yöremizde yetiştirilebilen ürünler araştırılmaktadır. Böylelikle ürün çeşitliliği artarken, çiftçilere de ekonomik anlamda katkı sunmuş olacaktır. Ayrıca ihracat yönelik ürünlerin yetiştirilmesi ülke ekonomisine de olumlu katkı sağlamaktadır. Ürün çeşitliliğinin geliştirilmesi çalışmalarını hala devam ettirmektedir.

- Mersin’ de Gıda Güvenliği ve İzlenebilirlik konusunda Üretici ve Tüketici Bilgilendirilmesi Projesi kapsamında sağlıklı ve güvenli gıda tüketmekle ilgili olarak her yaştan ve meslek grubundan tüketicileri bilgilendirmek ve sebze, meyve vb. her gıda ürününde üretici bilgilerine ulaşabilen, kullanılan zirai ilaçları sorgulayabilen tüketicilerin sayısını arttırmak, Sektörde farkındalığı artırarak, tarım üreticilerini güvenilir gıda üretimi ve izlenebilirlik sistemi ile ilgili bilgilendirerek sertifikalı üretimin (Globalgap) ve kayıtlı çiftçi sayısını arttırmak, Tarım sektörüne dayalı bütün sanayicileri, paketlemecileri, gıda işleyen sanayicileri, ihracatçıları izlenebilirlik sistemi ile ilgili bilgilendirmek ve sertifikalı, uluslararası standartta üretim yapılmasını sağlamak amaçlanmıştır. Bu hedefler doğrultusunda üreticiler ve sektör temsilcileri ile toplantılar yapılarak eğitimler düzenlenmiştir. Ayrıca tüketicilerin bilinçlendirilmesine yönelik olarak, İlköğretim, Lise ve Yüksekokul seviyesindeki okullarda interaktif bir şekilde eğitim çalışmaları bu proje kapsamında yapılan çalışmalar olmuştur.

İlde faaliyet gösteren İTU sertifikalı toplam 39 üreticinin saha denetimleri yapılarak sonuçlar İl Tarım Müdürlüğü tarafından arazi denetleme formlarına işlenmektedir. Yine aynı şekilde Kontrol sertifikasyon kuruluşları ile yeni sözleşme imzalayan üreticilerin uygunluk kriterlerinin denetimi ilerleyen yıllarda da devam edecektir.

İyi Tarım Uygulamalarının ildeki gelişimine bakıldığı zaman üreticilerin bilinçlenmesi için verilen eğitimlerle birlikte önemli bir artış göstermektedir. Örneğin 2008 yılı limon üretim alanı 932 da iken 2009 yılında ise 1.605 dekar, erik ise 30 dekardan 142 dekara, greyfurt 529 dekardan 891.6 dekara, elma 25 dekardan 62.5 dekara yükseldiği görülmektedir. Üretilen bu ürünlerin Pazarlaması ise uygun şartlarda ihracatçı birlikleri tarafından yurt dışına ve toptancı veya hal tarafından iç piyasaya sürülmektedir.

4.5. Üretim Trendleri- Dağılım Şablonları

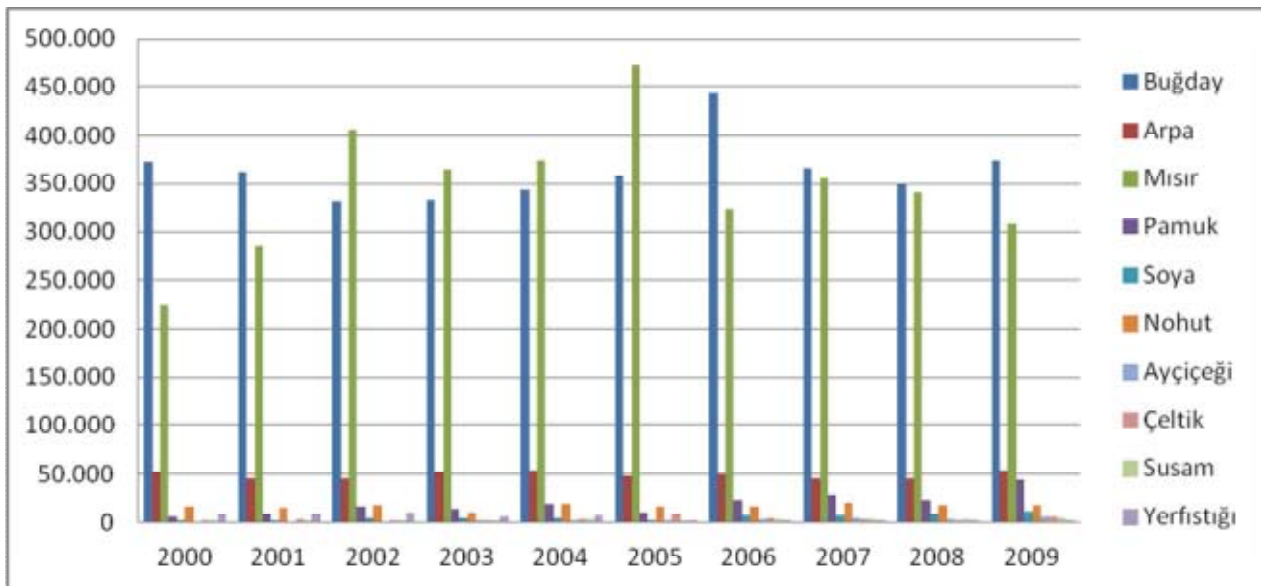
4.5.1. Tarla Bitkileri Üretim Trendleri

Tarla bitkilerinin yıllara göre üretimine baktığımızda, gelişim tablosunda ilk sırada yer alan buğday üretiminin, 2000 ile 2009 yılları arasında inişli çıkışlı bir grafik izlediğini ama ortalama olarak 370 bin tonlarda seyrettiğini görmekteyiz. 2009 yılı buğday üretimi ise 374.070 ton olarak gerçekleşmiş ve tarla bitkileri içerisinde en yüksek üretim miktarına ulaşan ürün olarak ilk sırayı almıştır. Pamuk üretimi 2000 yılında 6.118 ton iken 2009 yılında 44.527 çıkararak son on yılın en yüksek üretim miktarı sağlanmıştır. Pamuk üretiminde yakalanan bu doğrudan artış trendi bize 2010 yılı pamuk üretiminin de daha yüksek olacağı sonucunu vermektedir. Yıllara göre üretim gelişimi açısından göze çarpan bir diğer ürün ise soya; 2000 yılı soya üretimi 1.030 ton iken 2009 yılı üretim miktarı 11.290 tona yükselmiştir. Mısır üretimi ise 2000 yılında 224.261 ton iken 2007 yılında tavan yaparak 350 bine yükselmiştir. 2009 yılına gelindiğinde ise 308 bin tona gerileyerek 3 yıl içerisinde 50 bin tonluk bir kayıp yaşanmıştır.

TABLO 134 : Mersin' de Tarla Bitkileri Üretim Gelişimi

TARLA ÜRÜNÜ Yıl/ Ton	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Buğday	373.094	362.933	331.855	333.196	343.139	358.047	443.510	366.551	348.757	374.070
Arpa	51.719	45.597	44.983	52.080	52.955	48.130	48.972	45.420	45.165	54.147
Mısır	224.261	285.600	405.604	364.902	374.415	472.634	323.332	355.537	341.659	308.497
Pamuk	6.118	8.647	16.612	14.280	18.737	9.265	22.380	28.730	23.263	44.527
Soya	1.030	1.250	4.389	3.995	4.828	1.988	6.965	7.447	8.126	11.290
Nohut	16.124	15.407	17.057	10.185	19.330	16.385	16.599	20.300	17.736	17.981
Ayçiçeği				288	95	2.400	3.675	3.870	3.316	5.231
Çeltik	2.209	3.200	2.400	2.400	3.651	8.412	3.996	3.076	2.312	5.320
Susam	815	801	907	1.859	2.486	2.253	3.149	3.382	3.350	5.072
Yerfıstığı	8.463	8.455	9.829	5.305	6.832	1.975	1.546	1.641	1.818	1.674
TOPLAM	683.833	731.890	833.636	788.490	828.919	921.489	874.124	835.954	795.502	827.809

KAYNAK: TÜİK –Mersin İl Tarım Müdürlüğü – 2009

4.5.2. Sebze Üretim Trendi

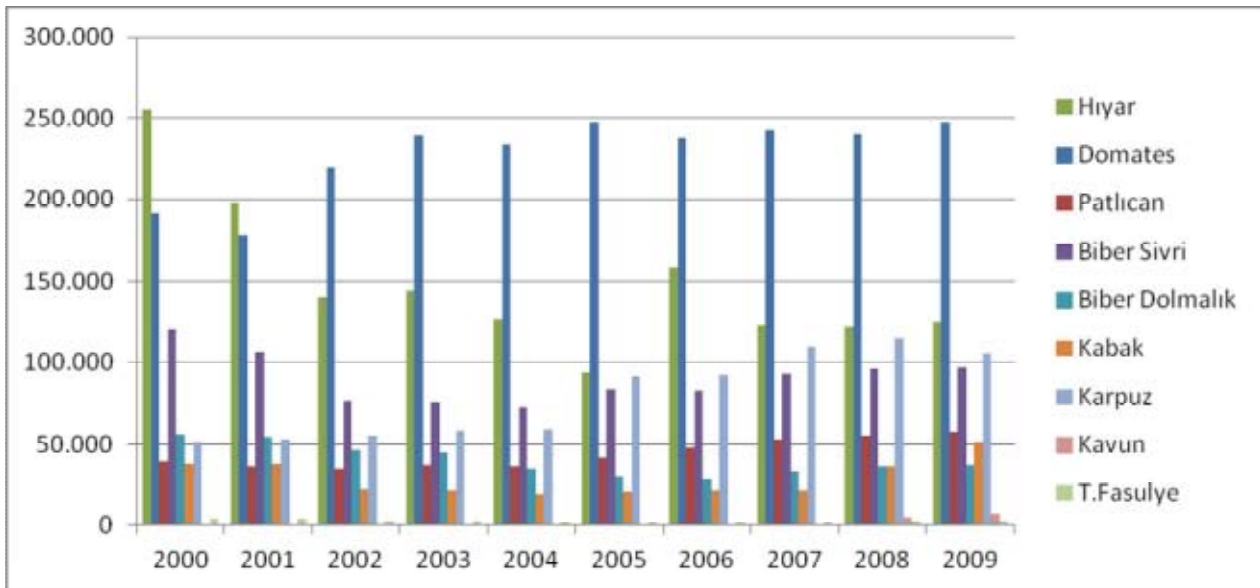
4.5.2.1. Örtü Altı Üretim Trendi

Mersin Örtüaltı ürünlerinin yıllara göre üretim eğilimine baktığımızda, bazı ürünlerde üretim artışı konusunda istikrar sağlanmamış olsa da genel itibariyle bir gelişim olduğu görülmektedir. Trend değerlendirme faktörleri ele alındığında, sera teknolojilerindeki yenilikler ve üreticilerin bilinçli ekime yönelmesi üretim gelişimindeki en önemli iki faktör olarak öne çıkmaktadır. Örtüaltı ürünler içerisinde önceliğini koruyan domates, 2000 yılında 191.306 ton iken 2009 yılında 247.166 tona yükselmiştir. En fazla yükseliş trendi ise karpuz üretiminde sağlanmıştır. 2000 yılında 50 bin ton olan üretim 2009 yılında 100 bine çıkmıştır. Kavun üretiminde 2000 yılı miktarı 384 ton iken 2009 yılında 7.125 tona yükselerek gelişim gösteren bir seyir izlemiştir. Üretim gelişim trendi yıllara göre artan bir diğer ürün ise kabaktır; 2000 yılında 38.009 ton olan üretim 2009 yılında 51.478 tona yükselmiştir.

TABLO 135 : Mersin’ de Örtüaltı Sebze Üretim Trendi

Sebze Ürünleri Yılı/ Ton	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Domates	191.306	177.680	219.832	239.351	234.088	247.388	237.528	242.294	240.194	247.166
Patlıcan	39.507	36.530	34.805	36.800	35.876	41.428	48.406	52.467	55.376	57.490
Hıyar	255.515	197.510	139.843	144.172	126.607	93.927	158.245	122.870	122.197	125.088
Biber Sivri	120.143	106.407	76.390	75.628	72.743	83.501	82.882	92.952	96.319	97.250
Biber Dolmalık	56.056	54.002	46.590	44.933	34.909	29.581	28.388	32.888	36.530	36.746
Kabak	38.009	37.575	22.380	21.510	18.728	20.838	21.345	21.275	36.530	51.478
Karpuz	51.493	53.099	55.166	58.340	59.144	91.498	92.408	109.508	115.017	105.332
Kavun	384	440	314	194	387	495	495	1.130	4.635	7.125
T.Fasulye	3.825	3.725	2.350	2.254	1.884	1.751	1.803	1.915	1.976	2.371
TOPLAM	756.238	666.968	597.670	623.182	584.366	610.407	671.500	677.299	672.244	730.046

KAYNAK: TÜİK –Mersin İl Tarım Müdürlüğü – 2009

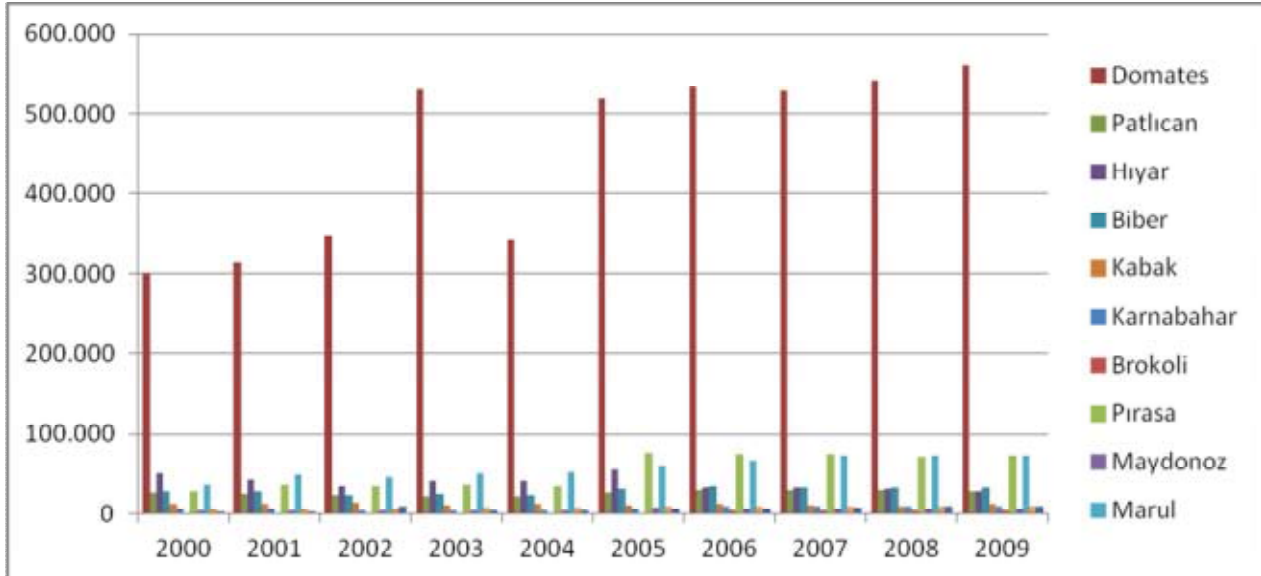
4.5.2.2. Açık Sebze Üretim Trendi

Mersin açıkta domates üretimi 2000 yılında 300.125 ton iken 2009 yılında üretim miktarı 560.916 tona yükselerek iki kat artış sağlanmıştır. 2010 yılı son aylarında örtüaltı ekiminin geç yapılması ve ihracata ağırlık verilmesi nedeniyle domates fiyatlarında çok fazla bir artış gözlenmiştir. Sera ürünleri piyasaya girdiğinde fiyatlar düşüş göstermiştir. Mersin'deki Hıyar üretimi seracılığa kaydığı için açıkta yetiştiricilik giderek düşüş göstermektedir. 2000 yılı açıkta hıyar üretimi 50.012 ton iken 2009 yılı üretimi 29.061 tona düşmüştür. Pırasa üretimindeki artış ise 2000 yılında 28.880 tondan 2009 yılında 72.580 tona yükselmiştir. Yine marul üretimi 2000 yılından 36.493 tondan 2009 yılında 73.623 tona çıkmıştır.

TABLO 136 : Mersin Açıkta Sebze Üretimi

Sebze Ürünleri Yıl/ Ton	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Domates	300.125	313.187	347.255	529.490	342.215	518.315	532.945	527.670	541.620	560.916
Patlıcan	27.438	25.754	24.175	22.506	21.870	26.435	29.689	29.649	29.331	29.023
Hıyar	50.012	42.860	34.144	41.422	41.360	55.503	33.291	33.165	31.125	29.061
Biber	28.025	27.920	23.524	25.543	23.843	30.900	34.566	33.175	33.090	33.338
Kabak	12.720	11.577	14.541	10.797	12.247	10.892	11.572	11.310	9.542	11.471
Karnabahar	5.418	5.038	4.312	4.396	4.816	6.370	8.722	9.347	8.852	9.002
Brokoli					75	385	3.605	3.733	3.767	3.856
Pırasa	28.880	36.090	34.260	36.155	34.797	76.224	74.450	75.275	71.755	72.580
Maydonoz	4.195	3.994	3.782	3.825	3.780	6.845	6.606	6.306	6.306	6.336
Marul	36.493	49.807	46.505	50.338	51.625	61.007	66.468	73.629	73.149	73.623
Karpuz	5.725	5.389	5.449	7.711	7.494	8.694	8.889	9.675	9.772	8.475
Kavun	2.620	2.775	8.526	4.756	4.082	5.671	6.046	8.119	8.655	9.545
TOPLAM	501.651	524.391	546.473	736.939	548.204	807.241	816.849	821.053	826.964	847.226

KAYNAK: Mersin İl Tarım Müdürlüğü – 2009

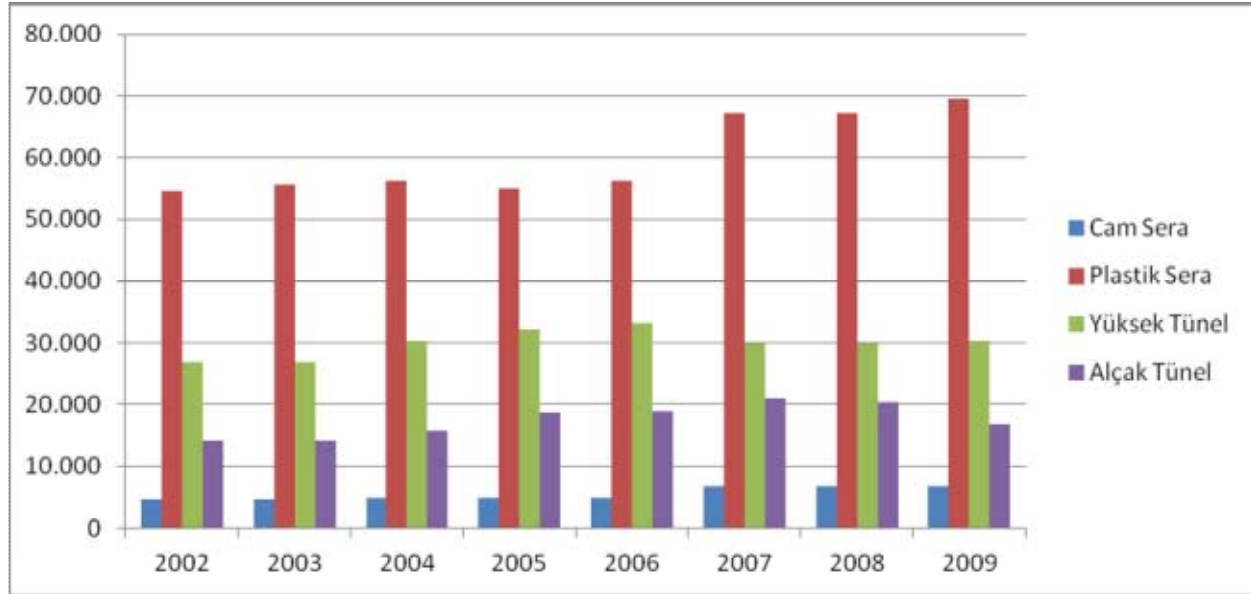
4.5.3. Örtü Altı Üretim Sistemleri ve Teknoloji Kullanım Trendleri

Sera içi bitki gelişimini sağlayacak olan sıcaklığın elde edilmesi için kullanılan yakıtın pahalı olması ve ısıtma sistemi bakım giderlerinin yüksek olması, sera işletmeciliğini kısıtlayıcı en önemli iki etmendir. Bu nedenle ülkemizde sera işletmeciliği Akdeniz, Ege, Marmara, Karadeniz Bölgeleri ile uygun mikro iklimi olan yörelerle sınırlı kalmıştır. Mersin ilindeki seralar Mersin'den başlayıp batıya doğru kıyı şeridindedir. Mersin ili seralarındaki sebze üretiminde domates, biber ve hıyar yer almaktadır. Bölgenin ekolojik koşullarının uygun olmasına karşılık, üretim tekniğinin iyi olmaması nedeniyle, niteliği düşük ürünler elde edilmektedir. Bunlara rağmen Mersin'de sera teknolojileri ve kullanım durumu giderek yaygınlaşmaktadır. Serada üretim yapan üretici sayısı 2000 yılında 17.901 iken 2009 yılında 36.653 kişiye çıkmıştır. Toplam sera sayısı 2000 yılında 100.356 adet iken 2009 yılında bu sayı 123.405 adete yükselmiştir.

TABLO 137 : Örtü Altı Teknoloji Trendleri

Yıl/Ton	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Cam Sera	4.698	4.698	4.798	4.800	4.851	6.807	6.807	6.651
Plastik Sera	54.633	55.510	56.322	55.053	56.322	67.229	67.229	69.551
Yüksek Tünel	26.845	26.810	30.287	32.127	33.252	30.032	30.032	30.291
Açık Tünel	14.180	14.240	15.873	18.778	18.998	20.968	20.438	16.912
Toplam Sera	100.356	101.258	107.280	110.758	113.423	125.036	127.779	123.405
Üretici Sayısı	17.901	17.701	25.728	25.241	25.946	36.569	36.653	36.653

KAYNAK: Mersin İl Tarım Müdürlüğü – 2009

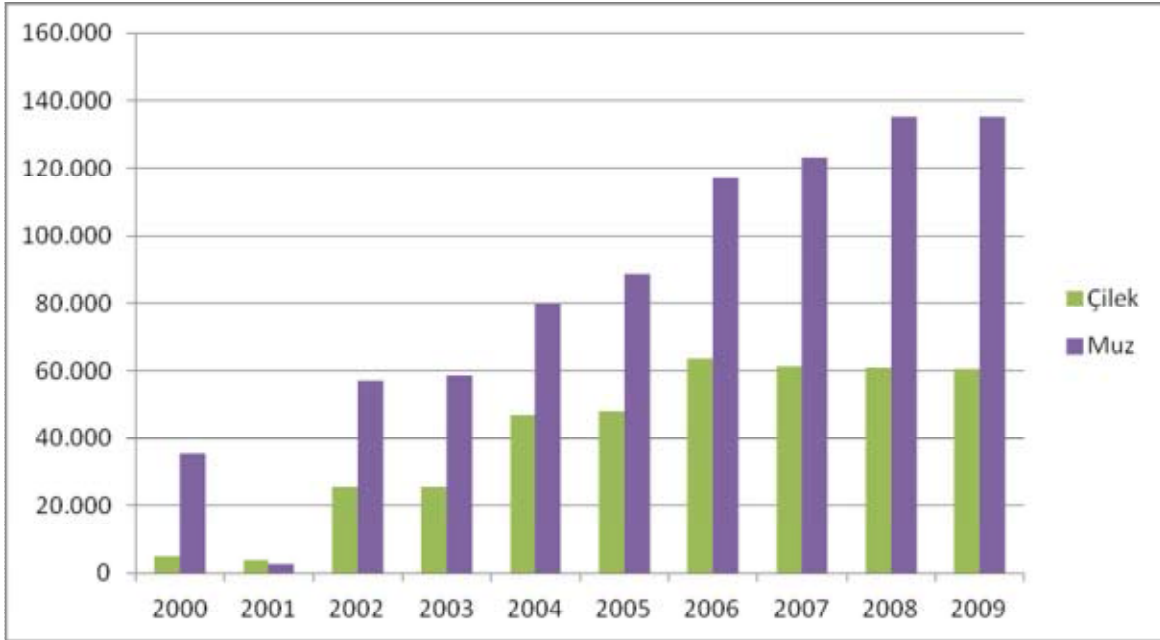
4.5.4 Meyve Üretim Trendi

Mersin örtüaltı üretim trendi, sebze olduğu gibi meyve ürünlerinde de gelişim göstermektedir. Son yıllarda örtü altı üretimine dahil olan Kayısı, Şeftali, Nektarin, Erik ve Üzüm üretimi hem alan hem de üretim miktarı olarak gelişim göstermiştir. Fakat söz konusu ürünlerle ilgili üretim trendleri kayıt altına alınmadığı için hem alansal hem üretimsel olarak herhangi bir sayısal değer verilememiştir. Sayısal değere sahip ürünler içerisinde, Çilek üretimine baktığımız zaman 2000 yılında 5.092 ton iken 2009 yılında bu rakam 60.442 tona yükselmiştir. İklim koşulları ve toprak yapısı çilek üretiminde önemli sayılabilen iki etkidir. Muz üretimi ise 2000 yılında 40.367 ton iken 2009 yılında 195.747 tona yükselmiştir.

TABLO 138 : Örtüaltı Meyve Üretim Trendi

Meyve Ürünleri Yıl/ Ton	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Çilek	5.092	4.080	25.415	25.551	46.873	47.938	63.585	61.145	60.938	60.442
Muz	35.275	2.750	57.075	58.445	80.085	88.755	117.289	123.320	135.295	135.305
TOPLAM	40.367	6.830	82.490	83.996	126.958	136.693	180.874	184.465	196.233	195.747

KAYNAK: TÜİK –Mersin İl Tarım Müdürlüğü – 2009

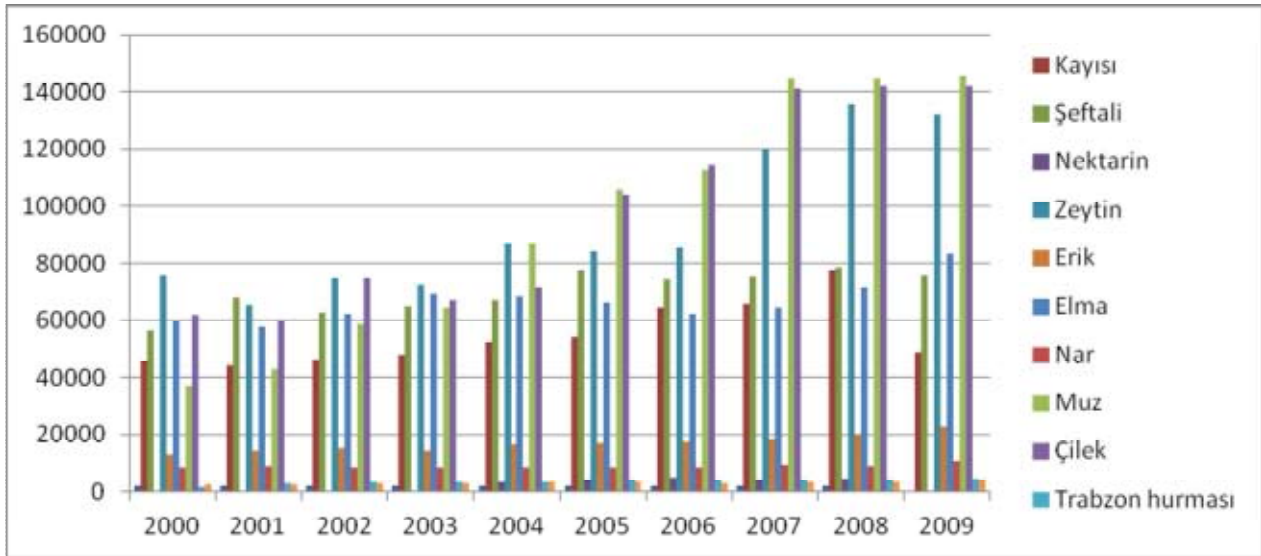

Mersin açıkta meyve üretim trendlerine baktığımız zaman, Kayısı üretimi 2009 yılı haricinde sürekli bir yükseliş göstermiş 2000 yılında 45.678 ton olan üretim, 2008 yılında 77.473 tona yükselmiş, 2009 yılında ise 48.846 tona düşmüştür. Şeftali üretimi ise 2000 yılında 56.632 tondan 2009 yılında 75.731 tona yükselmiştir. Mersin Zeytin üretimin de ise son yıllarda artış gözlemlenmektedir. 2000 yılı zeytin üretimi 75.571 ton iken 2009 yılı üretimi 132.267 tona çıkmıştır. Yine artış gösteren ürünlerden kiraz 2000 yılında 1.983 ton iken 2009 yılında 11.336 tona çıkmıştır.

TABLO 139 : Açıktaki Meyve Üretim Trendi

Meyve Türleri Yıl/ Ton	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Kayısı	45.678	44.429	46.114	47.859	52.364	53.998	64.557	65.912	77.473	48.846
Şeftali	56.632	68.218	62.592	64.781	67.145	77.517	74.548	75.482	78.254	75.731
Nektarin					3.670	3.819	4.802	4.095	4.324	4.489
Zeytin	75.571	65.308	74.727	72.758	86.821	84.167	85.392	120.063	135.942	132.267
Erik	13.072	14.400	15.082	14.161	16.512	16.799	17.440	18.476	19.973	22.580
Elma	59.356	57.852	62.124	69.306	68.754	66.118	62.362	64.594	71.689	83.525
Nar	8.588	8.692	8.491	8.399	8.334	8.541	8.590	9.363	8.996	10.586
Muz	37.200	42.900	58.528	64.345	86.828	105.553	112.562	144.717	144.870	145.520
Çilek	61.685	59.972	74.685	67.075	71.634	103.792	114.368	141.240	141.997	142.053
Trabzon hurması	1.595	3.185	3.447	3.423	3.696	3.755	3.759	3.822	3.872	4.177
Yeni Dünya	2.554	2.705	2.944	3.114	3.585	3.325	3.239	3.531	3.646	4.031
Kiraz	1.983	5.915	6.795	6.253	7.114	7.609	6.909	9.637	10.419	11.336
Badem	5.859	5.788	5.194	6.007	5.744	4.934	5.082	6.834	5.703	5.795
TOPLAM	369.773	379.364	420.723	427.481	482.201	539.927	563.610	667.776	707.158	690.936

KAYNAK: Mersin İl Tarım Müdürlüğü

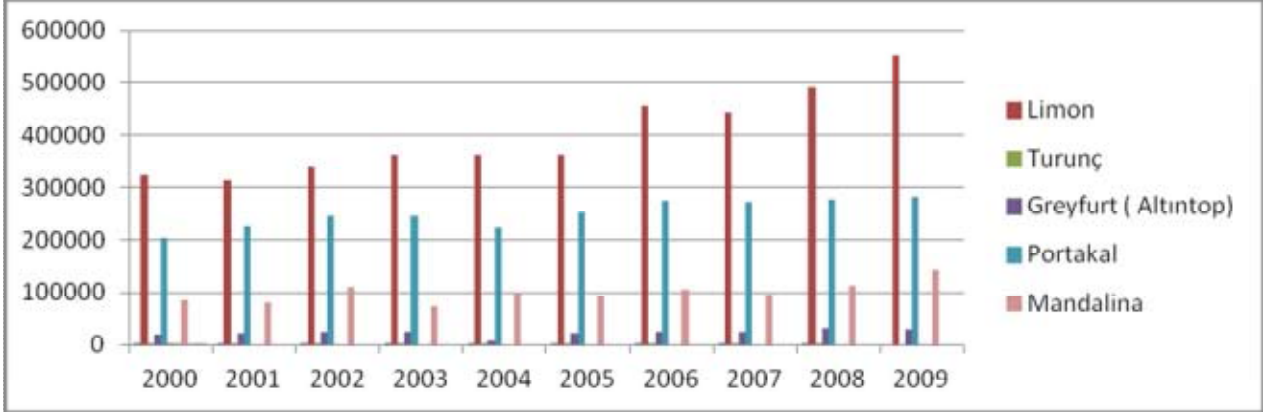
4.5.4.1. Turunçgil Üretim Trendi

Mersin tarım ürünleri arasında en fazla miktar ve öneme sahip alanı turunçgiller üretimidir. Toplam turunçgil üretimi 2009 yılında 1 milyon ton civarında gerçekleşmiştir. Turunçgil üretim trendinde en yüksek artışı limon göstermiştir. 2000 yılında 324.072 ton olan limon üretimi 2009 yılında 550.186 tona yükselmiştir. Kendi marka değerini yaratan limon en fazla olarak Erdemli ilçesinde üretilmektedir. Mandarin üretimi de limon gibi yükseliş gösteren ürünlerdendir. 2000 yılı mandarin üretimi 86.866 ton iken, 2009 yılında bu üretim 141.421 tona yükselmiştir. Portakal üretimi 2000-2009 yılı arasında 80 bin tonluk bir artış göstermiştir.

TABLO 140 : Mersin Turunçgil Üretim Trendi

Turunçgiller (Yıl/Ton)	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Limon	324.072	313.952	340.197	362.315	362.873	363.804	456.274	442.693	488.964	550.186
Turunç	65	110	110	3	108	121	121	100	100	95
Greyfurt (Altıntop)	19.264	22.226	25.419	24.724	8.663	23.408	24.200	24.402	31.062	28.778
Portakal	204.047	226.350	246.221	244.297	222.361	252.332	275.433	271.982	277.852	281.479
Mandarin	86.866	80.610	109.424	74.012	100.650	94.253	104.751	96.375	113.025	141.421
TOPLAM	547.448	643.248	721.371	705.351	694.655	733.918	860.779	835.552	911.003	1.001.959

KAYNAK: Mersin İl Tarım Müdürlüğü – 2009

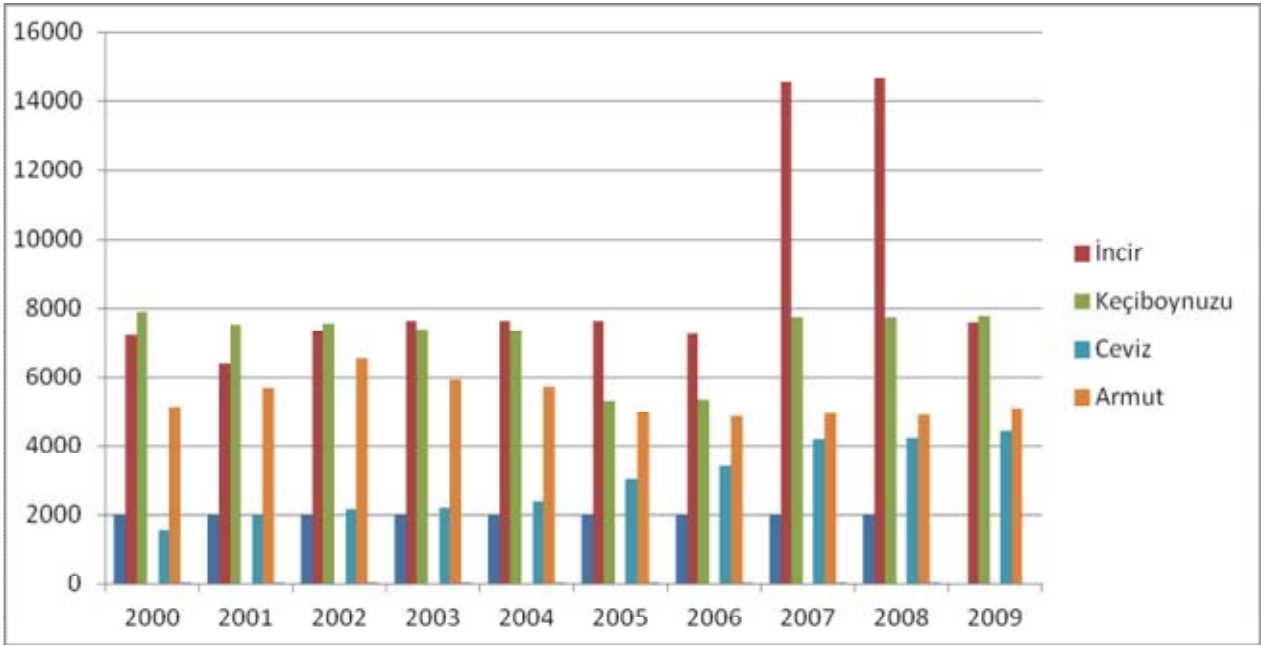
4.5.4.2. Diğer Meyvelerin Üretim Trendleri

Mersin ilinde yoğun olarak üretimleri yapılan ürünlerin yanında iklimine uygun muhtelif miktarlarda yetiştirilen ürünler de mevcuttur. Kivi ve Avokado üretimi son yıllarda yapılmakla beraber Avokado üretimi 2000-2009 yılı üretim seyri pek değişmemiştir. Kivi üretimi ise 2000 yılında 5 ton iken 2009 üretimi 59 tona çıkmıştır. İncir üretimi kültür yetiştiriciliği yapılmamakla birlikte 10 yıllık seyrinde üretim miktarı 7.000 tonla sınırlı kalmıştır. Yine Keçiboynuzu da doğada toplayıcılık yoluyla elde edilen bir üründür ve kültür yetiştiriciliği yapılmamaktadır. Ceviz üretim seyrine baktığımız zaman ise 2000 yılında 1.500 ton iken 2009 yılındaki üretim 4.500 tona yaklaşmıştır. Böğürtlen üretiminde ise 2009 yılında 300 tonluk bir üretim gerçekleştirilmiştir. Silifke’de kurulan birlik sayesinde üretim kültür altına alınarak, yetiştiricilere yeni bir ürün kapısı açılmıştır.

TABLO 141 : Diğer Meyve Üretim Trendleri

Diğer Meyveler Yıl/Ton	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
İncir	7.239	6.419	7.345	7.629	7.630	7.630	7.254	14.549	14.652	7.609
Keçiboynuzu	7.884	7.511	7.560	7.371	7.342	5.313	5.331	7.744	7.754	7.795
Böğürtlen										300
Ceviz	1.575	2.020	2.142	2.208	2.386	3.039	3.421	4.181	4.233	4.399
Armut	5.106	5.660	6.566	5.914	5.710	4.980	4.842	4.947	4.895	5.085
Kivi	5	6	16	23	31	40	45	54	59	59
Avakado	130	130	131	135	140	156	154	168	168	188
TOPLAM	21.939	21.795	23.760	23.280	23.239	21.158	21.047	31.643	31.761	25.435

KAYNAK: Mersin İl Tarım Müdürlüğü – 2009

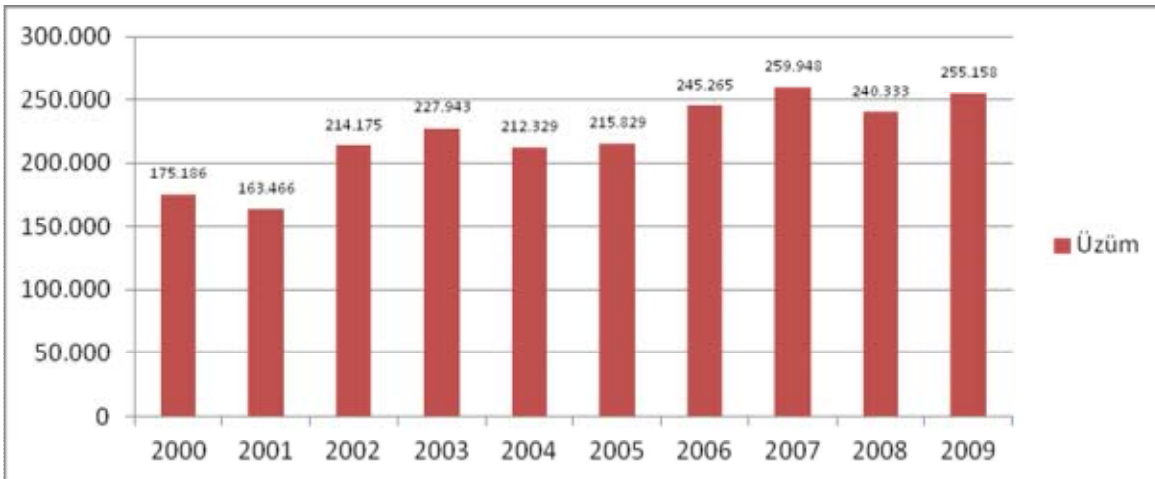
4.5.5 Üzüm Üretim Trendi

Mersin’ de üzüm üretimi 2000 yılında 175.186 ton iken 10 yıllık üretim seyrinde 80 bin tona yakın bir artış göstererek 260 bin tona yaklaşmıştır. Mersin, Tarsus ilçesinin tescilli ürünü olan, İnce kabuğu ile mideyi yormayan ve ihracatta tercih edilen “Tarsus Beyaz Üzümü” ile ön plana çıkarken Erdemli ilçesinde son yıllarda artan örtüaltı çekirdeksiz üzüm yetiştiriciliği ile ilde üzüm üretimine katkı sağlanmaktadır.

TABLO 142 : Üzüm Üretim Trendi

Yıl/ Ton	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Üzüm	175.186	163.466	214.175	227.943	212.329	215.829	245.265	259.948	240.333	255.158

KAYNAK: Mersin İl Tarım Müdürlüğü – 2009

4.5.6. Süs Bitkileri Üretim Trendi

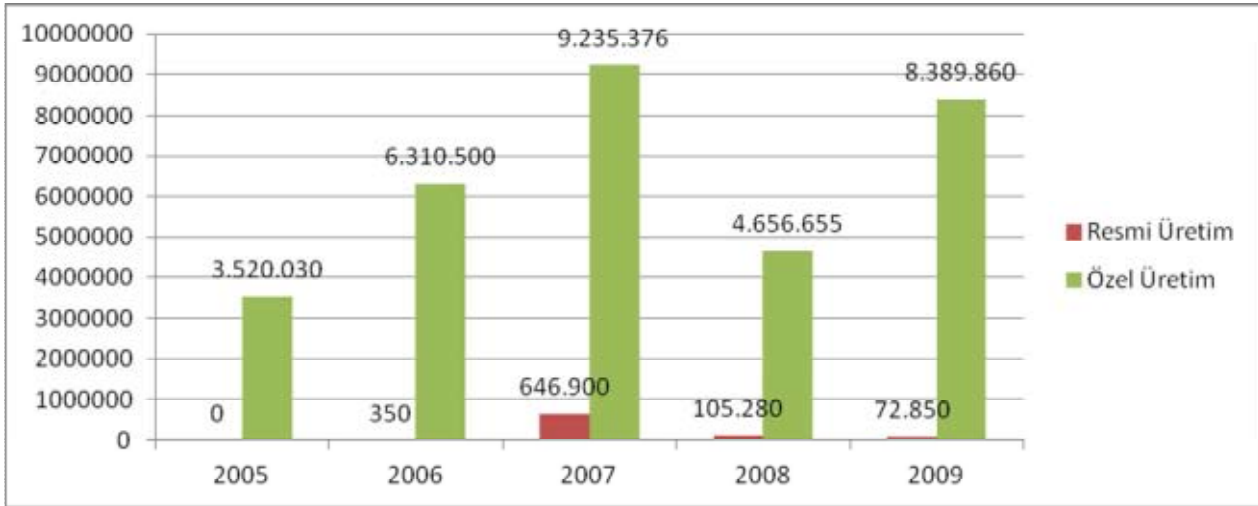
İzmir, Antalya, Yalova, İstanbul, Sakarya ve Bursa, 2002-2003 üretim dönemi itibariyle ülkemizde en fazla süs bitkileri üretimi yapılan 26 il içerisinde ilk sıralarda yer almaktadırlar. Bu iller, toplam üretim alanı içerisinde % 90 paya sahiptir. Söz konusu illerin dağılımında ise; %29 İzmir, %20 Antalya, %16 Yalova, %15 İstanbul, %8 Sakarya ve %2 ile Bursa yer almaktadır. Mersin süs bitkileri üretimine baktığımız zaman son

yıllarda önemli artışlar göstermiştir. 2005 yılı kayıtları 3.5 milyon adet iken bu rakamın 2009 yılında 8.5 milyon adede çıkması sektördeki gelişimi göstermektedir. Mersin’ de üretilen süs bitkilerinin büyük bir bölümü ihraç edilmektedir. Mersin’e yapılacak olan uluslar arası havaalanı ile bu sektörün önümüzdeki yıllarda daha da önemli bir konuma geleceği söylenebilir.

TABLO 143 : Süs Bitkileri İstatistikleri (adet)

Yıl	Resmi	Özel
2005	0	3.520.030
2006	350	6.310.500
2007	646.900	9.235.376
2008	105.280	4.656.655
2009	72.850	8.389.860
TOPLAM	178.130	32.112.421

KAYNAK: Mersin İl Tarım Müdürlüğü – 2009

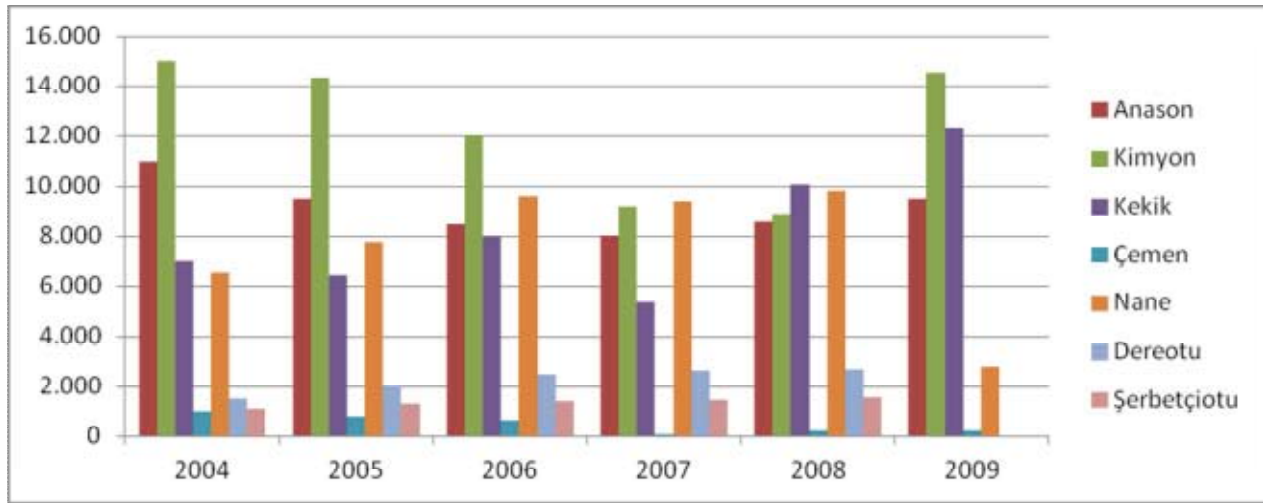
4.5.7. Tıbbi ve Aromatik Bitkiler Üretim Trendi

Türkiye florasında 9.000' in üzerinde bitki türü olduğu kabul edilmiştir. Bu bitkilerin 1000 kadarı, ilaç ve baharat bitkileridir. Türkiye Tıbbi ve aromatik bitki üretimi trendine baktığımız zaman toplayıcılık ile elde edilen ürünlerin tahmini toplam üretim rakamları mevcuttur. Hangi ilden ne kadar toplama yapıldığı bilinmemekle birlikte Toros dağları tıbbi ve aromatik bitkilerin merkezi olarak kabul edilmektedir. Anason üretimi 2004 yılında 11.000 ton iken 2009 yılında bu miktar 9.472 tona düşmüştür. Tıbbi bitkilerin orman ve dağ köylüleri tarafından toplayıcılık ile elde edilmesi ve bunların toptancı ve aktarlara satılması nedeniyle envanter bilgileri net bilinmemektedir.

TABLO 144 : Türkiye Tıbbi ve Aromatik Bitkileri Üretim Miktarı (ton)

Türler	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Anason	11.000	9.500	8.479	8.006	8.594	9.472
Kimyon	15.000	14.300	11.998	9.159	8.879	14.533
Kekik	7.000	6.400	7.979	5.350	10.082	12.329
Çemen	1.000	760	632	36	195	210
Nane	6.500	7.750	9.591	9.376	9.824	2.787
Dereotu	1.500	2.000	2.456	2.637	2.677	
Şerbetçiotu	1.100	1.280	1384	1.423	1.555	

KAYNAK : TÜİK-2009

1979 yılında DÜNYA SAĞLIK ÖRGÜTÜ (WHO) tarafından yapılan bir araştırmada farmakope' larda kayıtlı olan ülkelerde kullanılan ve ticarete bulunabilen bitkisel drogların* miktarı 2.000 olarak tesbit edilmiştir. Aynı kuruluşun 91 ülkenin farmakopları ve tıbbi bitkileri üzerinde yapılmış olan bazı yayınlara dayanarak hazırladığı bir araştırmaya göre de tedavi amacıyla kullanılan tıbbi bitkilerin toplam miktarı 20.000 civarında olduğu saptanmıştır. Ancak şüphesiz ki; bu miktar gerçek miktardan çok aşağıdadır.

* **Farmakope** : İlaç yapmak için gerekli formül ve tariflerin yazılı olduğu kitap.

* **Drog** : Hayvan ve bitkilerden kurutulmuş veya özel metotlarla toplanarak elde edilen, eczacılık ve kısmen sanayide kullanılan ham veya yarı ham madde.

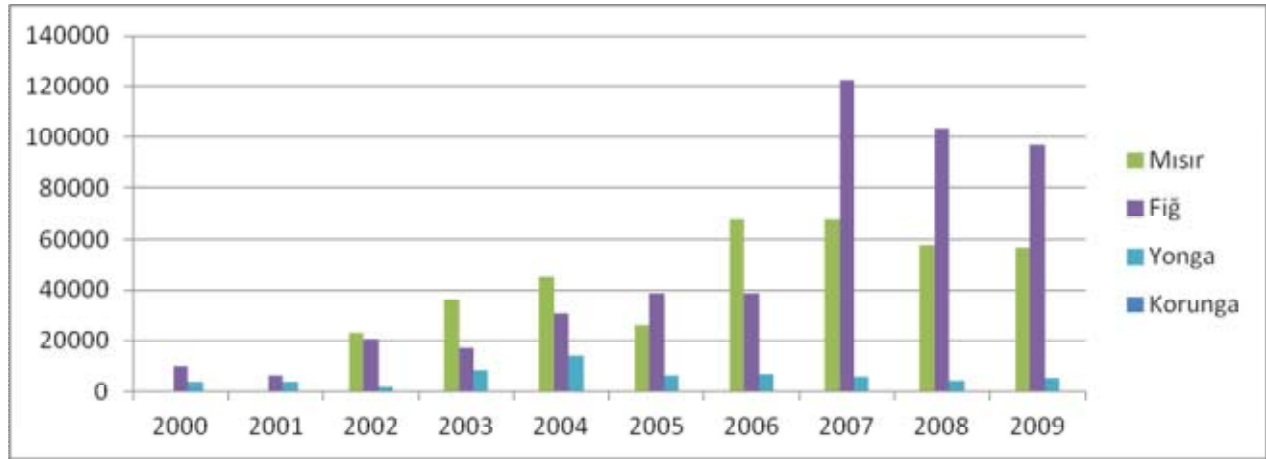
4.5.8. Yem Bitkileri Üretim Trendi

Yem bitkileri üretim trendine baktığımız zaman, dönemsel desteklemelerin üretim miktarını etkilediğini görmekteyiz. Çünkü dönemsel desteklemeler yapıldığında söz konusu ürünlerin miktarı tavan yaparken desteğin kesildiği zamanlarda da üretim miktarı düşmektedir. Bu ürünler içerisinde en göze çarpan Fiğ' dir. Fiğ üretiminin gelişim trendine baktığımız zaman 2000 yılında 10.100 ton olan üretim 2009 yılında 96.645 tona çıkmıştır. Bu süreç içerisinde 2006 yılında 38.765 ton olan üretim destekler sayesinde 2007 yılında 122.600 ton gibi rekor seviyeye ulaşmıştır. Mısır üretimini ise 2000 yılında 296 ton olan üretim 2002 yılında 25 bine çıkmış 2009 yılında ise 56.576 tona ulaşmıştır. Yonga ve Korunga üretimi ise düşük bir miktarda üretilmekteyken Korunga 2000 yılında 418 tondan 2009 yılı üretimi 8.062 tona ulaşmıştır.

TABLO 145 : Mersin Yem Bitkileri Üretimi (ton)

Yem Bitkileri	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Mısır	296	473	23.000	36.324	44.937	26.209	67.726	67.615	57.929	56.576
Fiğ	10.100	6.244	20.770	17.083	30.758	38.765	38.765	122.600	103.174	96.645
Yonca	3.860	4.055	1.758	8.404	14.011	6.516	7.117	6.012	4.455	5.605
Korunga	418	394	1.436	1.776	2.442	1.950	7.571	7.240	7.690	8.062
TOPLAM	14.674	11.166	46.964	63.587	92.148	73.440	121.179	203.467	173.248	166.888

KAYNAK : Mersin il Tarım Müdürlüğü

4.5.9. Hayvansal Üretim Trendi

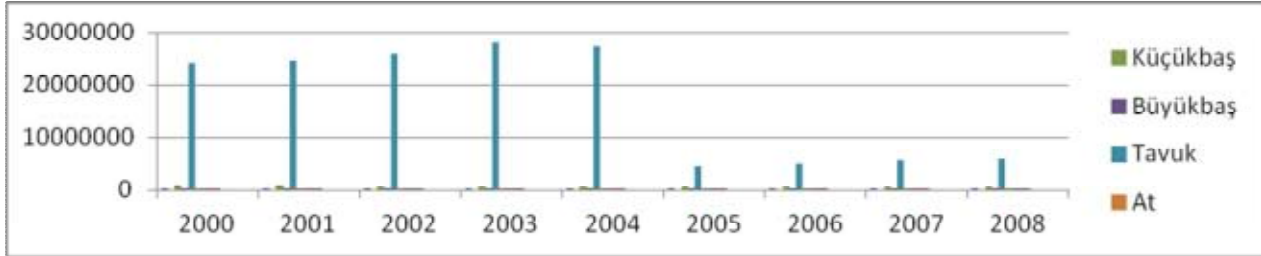
Büyükbaş hayvan sayısı 2009 yılında bir önceki yıla göre %1,2, küçükbaş hayvan sayısı %9,1 oranında azalış göstermiştir. 2009 yılı sonu itibariyle toplam büyükbaş hayvan sayısı bir önceki yıla göre %1,2 azalış göstererek 11.811.165 baş olarak gerçekleşmiştir. Büyükbaş hayvanlar arasında yer alan sığır sayısı %1,3 azalarak 10.723.958 baş olmuştur. Koyun sayısı 2009 yılı sonu itibariyle bir önceki yıla göre %9,3 azalarak 23.974.600 baş, keçi sayısı ise % 8,3 azalarak 5.593.600 baş olmuştur. Mersin hayvan varlığını incelediğimiz zaman, Büyükbaş hayvan varlığı artış gösterirken Küçükbaş hayvan varlığında azalma gözlenmektedir. 2000 yılı büyükbaş hayvan varlığı 83.210 iken 2009 yılında 90.415 adete yükselmiştir. Küçükbaş hayvan varlığı ise 736.320 adetten 2009 yılında 489.309 adete düşmüştür. Tavukçuluk sektöründe ise 2004 yılında yaşanan hastalıklar neticesinde telef edilen hayvan varlığı ile 30 milyona yakın hayvan varlığı 4.5 milyona düşmüştür. 2005 yılından sonra tekrar yükselme eğilimi gösteren sektör 2009 yılında 6 milyona yaklaşmıştır. Diğer hayvanlardan katır ve eşekte de düşüş devam etmektedir. Katır 2000 yılında 2.380 iken, 2009 yılında 1.420 adete düşmüştür. Eşek varlığı ise 2000 yılında 9.400 adetten 2009 yılında 2.919 adete düşmüştür.

TABLO 146 : Hayvan Varlığı (adet)

Hayvan Varlığı	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Küçükbaş	736.320	718.460	630.280	605.090	628.081	641.285	651.000	595.573	570.588	489.309
Büyükbaş	83.210	38.258	72.688	72.639	83.783	84.527	83.415	90.156	84.683	90.415
Tavuk	24.299.400	24.667.100	25.945.550	28.088.911	27.460.630	4.533.042	4.927.250	5.555.121	5.829.943	5.780.147
At	2.870	3.260	2.741	2.728	2.180	2.103	2.175	2.002	1.900	1.426
Katır	2.380	2.440	3.017	2.450	2.047	1.954	2.455	1.793	1.636	1.420
Eşek	9.400	9.970	9.168	8.587	6.467	5.368	4.770	4.337	4.491	2.919

Hindi	6.300	7.570	8.695	9.732	7.615	9.882	7.210	7.379	8.017	6.870
Ördek	1.500	1.600	1.240	790	975	593	2.230	1.205	1.211	2.055
TOPLAM	25.141.380	25.448.658	26.673.379	28.790.927	28.191.778	5.278.754	5.680.505	5.257.566	6.502.469	6.374.561

KAYNAK: Mersin İl Tarım Müdürlüğü – 2009

Hayvansal ürünlere baktığımız zaman, Büyükbaş hayvan kesiminden elde edilen et üretimi 2004 yılında 2.868 ton iken, 2009 yılında 3.752 tona yükselmiştir. Küçükbaş hayvan kesiminden elde edilen et üretimi ise inişli çıkışlı bir seyir izlemektedir. 2004 yılında 1.562 ton olan et üretimi, 2009 yılında 1.404 tona gerilemiştir. Yumurta üretimi ise 2004 yılında 65 milyona yakın iken, 2009 yılında 75 milyona yaklaşmıştır.

TABLO 147 : Mersin Hayvansal Üretim Trendi

	2004	2005	2006	2007	2008	2009
B.Baş Et	2.868	4.921	4.050	3.018	2.558	3.752
K. Baş Et	1.562	1.559	1.670	1.894	1.736	1.404
Süt	149.157	145.013	142.393	142.690	133.534	136.209
Yumurta (milyon)	62.812.000	65.635.000	69.671.000	41.066.000	53.580.000	74.518.000

KAYNAK: Mersin İl Tarım Müdürlüğü – 2009

4.6. ÜRETİM, ÜRETİM SİSTEMİ VE TEKNOLOJİ KULLANIM PROJEKSİYONLARI

Projeksiyon Formülü : Mevcut ürün ve kullanılan teknolojinin geçmiş 10 yıllık üretim ve kullanım miktarları baz alınarak, rakamların artış-azalış olarak yüzdelik oranları çıkarılmıştır. Bu yüzdelik oranların ortalama katsayısı tespit edildikten sonra azalış veya artış doğrultusunda 2023 yılına kadar olan projeksiyonlar tutulmuştur.

Mersin’ de, Tarımdaki teknolojik gelişime baktığımızda, geleneksel yöntemlerin terk edildiğini ve yeni teknoloji kullanımının yaygınlaştığını görmekteyiz. Bu gelişimi sağlayan faktörleri ise piyasa koşulları, rekabet, yenilikler, pazar payı, ihracat standartları ve kaliteli ürün elde etmek olarak sıralayabiliriz. Aşağıda ki tabloda da görüldüğü gibi Karasaban kullanımı 2000 yılında 8.310 adetten 2009 yılında 3.320 adet’e inmiş ve önümüzdeki 14 yıllık süreçte de % -11.13 oranla azalarak 2023 yılında 636 adeti bulacaktır. Diğer yandan, sulama sistemleri gibi tekniklerde sürekli bir artış görülmekte ve elimizdeki verilere göre, bu artış önümüzdeki yıllarda da devam edecektir. Yine bu verilere göre, yağmurlama sistemi % 21.52 oranda bir artışla, 8.020 adet tesisin 2023 yılında 122.755 adete çıkacağı, damlama sulama tesislerinin ise mevcut durumu 24.306 adet iken % 25.92’ lik bir artışla 2023 yılında 612.685 adete ulaşacağı, elektropomp kullanımının ise mevcut durumu 12.382 adet iken önümüzdeki yıllara % 12.28’ lik bir artış oranıyla 2023 yılında 62.631 adet olacağı varsayılmıştır.

Doğallık sağlık için

Yörüksüt

Toroslardan sofranıza sağlıklı lezzetler

Yörüksüt^{GÜLEK}

0324 324 40 40 (pbx)
www.yoruksut.com.tr

MERSİN SERBEST BÖLGESİ

Ve daha birçok avantajlar sizleri bekliyor.
Geniş bilgi için Genel Müdürlüğümüze başvurunuz;

Projelerinizi Gerçekleştirebileceğiniz

Faaliyetlerinizi Geliştirebileceğiniz

En Uygun Fiyatları Sağlayan ve

Müstakil Limanı Bulunan İşyeriniz

Dünyaya Açılan Kapınız;

- ✓ Üretimde % 100 kurumlar vergisi muafiyeti
- ✓ Gümrük hattı dışı işlem avantajı
- ✓ Kalifiye işçilik
- ✓ Her türlü ulaşım imkanı
- ✓ 49 yıla kadar faaliyette bulunma hakkı
- ✓ Bürokrasi azlığı
- ✓ Özel limanda uygun tarife şartları
- ✓ Hızlı liman hizmeti avantajı
- ✓ Genel limancılık hizmetleri
- ✓ Süresiz depolama imkanı
- ✓ Açık stok alanı kiralama hizmeti
- ✓ Uluslararası iletişim
- ✓ Modern altyapı

MESBAŞ

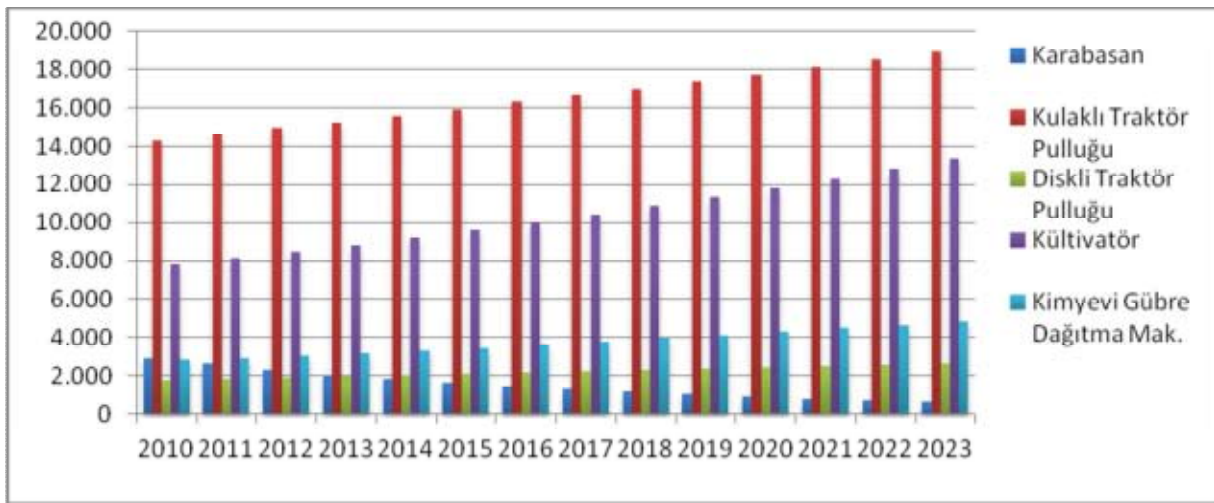
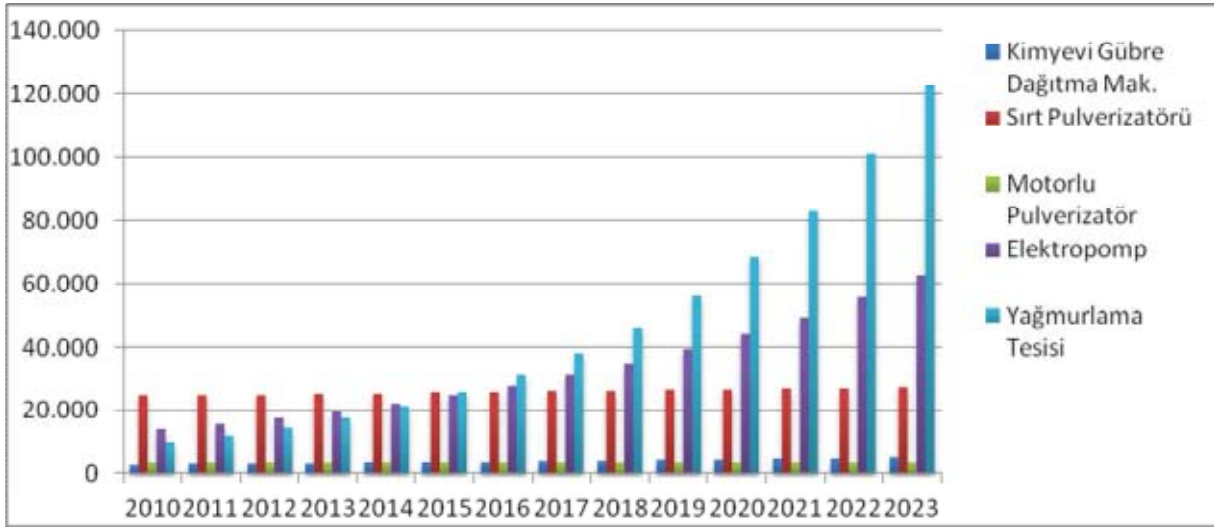
MERSİN SERBEST BÖLGE İŞLETİCİSİ A.Ş.

P.K.001 SERBEST BÖLGE
33020 MERSİN
Tel: 0324 238 74 00 (Pbx 10 Hat)
Fax: 0324 238 74 10
e-mail: mail@mesbas.com.tr
www.mesbas.com.tr

TABLO 148 : Üretim Sistemi ve Teknoloji Kullanım Projeksiyonu

	YIL/ÜRÜNLER	Karasaban	Kulaklı Traktör Pulluğu	Diskli Traktör Pulluğu	Kültivatör	Kimyevi Gübre Dağıtma Mak.	Sırt Pulverizatör	Motorlu Pulverizatör	Elektropomp	Yağmurlama Tesisi	Krema Makinası	Seyyar Süt Sağım Mak.	Tarım Arabası	Damla Sulama Tesisi	İki akslı Traktör (35-50 Bg)
GEÇMİŞ YIL	2000	8.310	11.202	1.303	5.014	1.810	22.866	3.274	2.994	409	5.190	1.484	13.032		
	2001	8.350	9.951	1.318	5.145	1.839	23.075	3.297	3.776	422	5.195	1.494	13.669		
	2002	7.430	11.101	1.330	5.433	1.919	23.090	3.130	3.856	1.019	5.202	2.574	14.574	4.320	11.952
	2003	7.395	11.242	1.415	5.503	1.971	23.218	3.280	3.914	1.076	5.405	2.662	14.634	8.755	11.458
	2004	6.456	11.964	1.490	5.720	2.066	23.475	3.403	8.889	4.481	5.340	2.712	15.081	16.980	11.782
	2005	5.910	12.192	1.545	5.915	2.166	23.695	3.320	9.305	6.691	5.420	2.812	15.376	18.160	11.852
	2006	4.550	11.782	1.597	6.035	2.327	23.936	3.355	9.393	6.896	5.590	2.877	15.667	20.515	12.023
	2007	3.800	13.929	1.710	7.330	2.512	24.792	3.390	11.997	7.176	5.601	2.918	16.970	22.895	13.009
	2008	3.780	14.019	1.745	7.473	2.616	24.727	3.408	12.225	7.721	5.633	2.950	17.340	24.096	13.147
	2009	3.320	14.012	1.735	7.491	2.701	24.498	3.430	12.382	8.020	5.459	3.910	16.755	24.306	12.700
GEÇMİŞ YIL DEĞİŞİM ORANLARI	<i>2000-2001</i>	0,48	-12,57	1,14	2,55	1,58	0,91	0,70	20,71	3,08	0,10	0,67	4,66		
	<i>2001-2002</i>	-12,38	10,36	0,90	5,30	4,17	0,06	-5,34	2,07	58,59	0,13	41,96	6,21	100,00	100,00
	<i>2002-2003</i>	-0,47	1,25	6,01	1,27	2,64	0,55	4,57	1,48	5,30	3,76	3,31	0,41	50,66	-4,31
	<i>2003-2004</i>	-14,54	6,03	5,03	3,79	4,60	1,09	3,61	55,97	75,99	-1,22	1,84	2,96	48,44	2,75
	<i>2004-2005</i>	-9,24	1,87	3,56	3,30	4,62	0,93	-2,50	4,47	33,03	1,48	3,56	1,92	6,50	0,59
	<i>2005-2006</i>	-29,89	-3,48	3,26	1,99	6,92	1,01	1,04	0,94	2,97	3,04	2,26	1,86	11,48	1,42
	<i>2006-2007</i>	-19,74	15,41	6,61	17,67	7,36	3,45	1,03	21,71	3,90	0,20	1,41	7,68	10,40	7,58
	<i>2007-2008</i>	-0,53	0,64	2,01	1,91	3,98	-0,26	0,53	1,87	7,06	0,57	1,08	2,13	4,98	1,05
	<i>2008-2009</i>	-13,86	-0,05	-0,58	0,24	3,15	-0,93	0,64	1,27	3,73	-3,19	24,55	-3,49	0,86	-3,52
	projeksiyon katsayısı	-11,13	2,16	3,10	4,22	4,33	0,76	0,48	12,28	21,52	0,54	8,96	2,70	25,92	11,73
PROJEKSİYON	2010	2.950	14.315	1.789	7.807	2.818	24.683	3.446	13.902	9.746	5.489	4.260	17.208	30.607	14.190
	2011	2.622	14.625	1.844	8.137	2.940	24.870	3.463	15.609	11.842	5.518	4.642	17.674	38.542	15.854
	2012	2.330	14.941	1.902	8.481	3.068	25.058	3.479	17.525	14.390	5.548	5.058	18.152	48.533	17.713
	2013	2.071	15.265	1.961	8.839	3.201	25.248	3.496	19.676	17.487	5.578	5.511	18.642	61.115	19.791
	2014	1.840	15.595	2.021	9.213	3.339	25.439	3.513	22.091	21.249	5.608	6.005	19.147	76.959	22.112
	2015	1.636	15.932	2.084	9.602	3.484	25.631	3.529	24.803	25.821	5.638	6.543	19.664	96.910	24.706
	2016	1.454	16.277	2.149	10.007	3.635	25.825	3.546	27.848	31.377	5.669	7.129	20.196	122.032	27.604
	2017	1.292	16.629	2.216	10.430	3.793	26.020	3.563	31.266	38.128	5.700	7.768	20.742	153.668	30.841
	2018	1.148	16.989	2.284	10.871	3.957	26.217	3.580	35.104	46.331	5.730	8.464	21.303	193.505	34.458
	2019	1.020	17.357	2.355	11.330	4.128	26.415	3.597	39.413	56.300	5.761	9.222	21.880	243.670	38.500
	2020	907	17.732	2.428	11.809	4.307	26.615	3.614	44.252	68.413	5.792	10.048	22.471	306.839	43.016
	2021	806	18.116	2.504	12.307	4.494	26.816	3.632	49.684	83.133	5.824	10.948	23.079	386.384	48.061
	2022	716	18.508	2.581	12.827	4.689	27.019	3.649	55.783	101.020	5.855	11.929	23.703	486.551	53.698
	2023	636	18.908	2.662	13.369	4.892	27.224	3.666	62.631	122.755	5.887	12.998	24.344	612.685	59.996

4.6.1. Tarla Bitkileri Üretimi

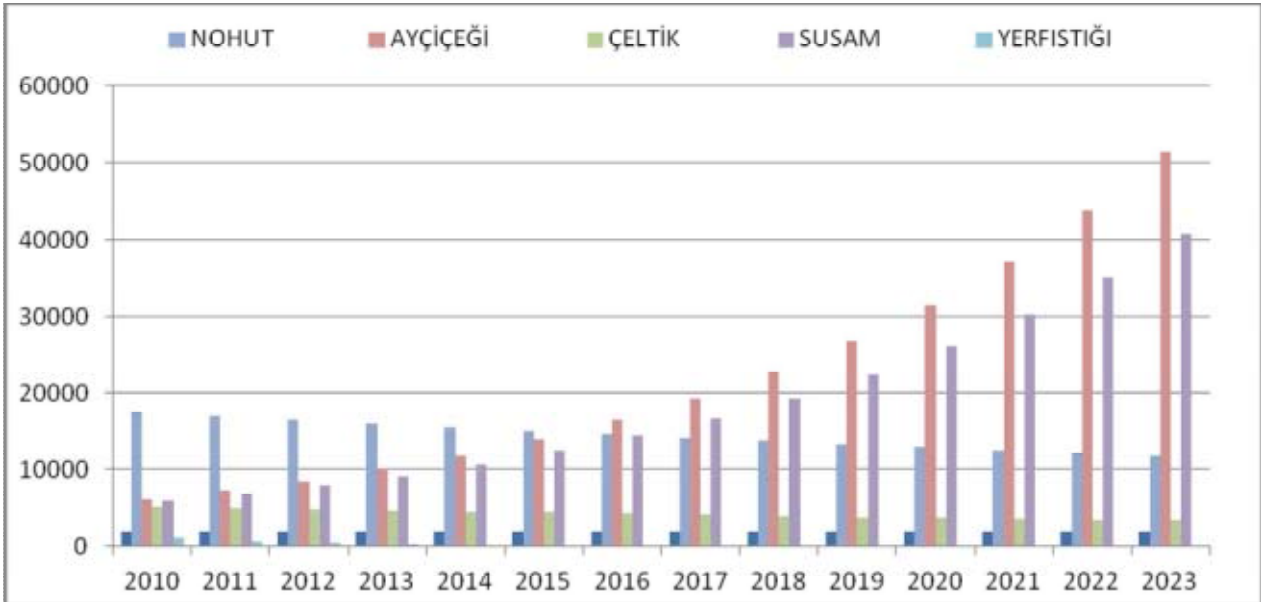
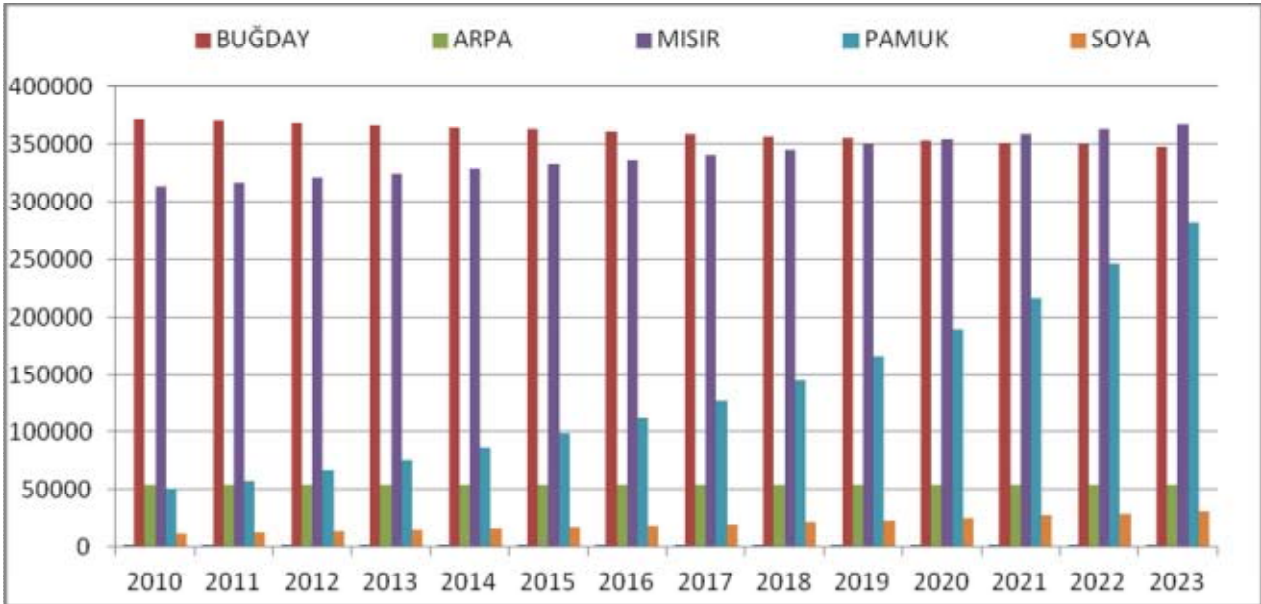
4.6.1.1. Birinci Ürün

4.6.1.2. İkinci Ürün

Tarla bitkileri projeksiyonuna baktığımız zaman yerfıstığındaki azalış göze çarpmaktadır. 2000 yılında 8.500 tonluk üretim miktarı giderek azalma göstermiş ve 2009 yılında mevcut durumu 1.674 tona düşmüştür. Önümüzdeki yıllar itibariyle üretimdeki azalma yıllık % -35.09' luk bir düşüşle devam edecek olup 2023 yılında yerfıstığı üretimi kalmayacaktır. Göze çarpan bir başka ürün ise susamdır. 2000 yılında 815 tonluk bir üretim miktarı elde edilmişken, 2009 yılında bu miktar 5.072 tona yükselmiştir. Önümüzdeki yıllarda ise üretimin yıllık % 16.04' lük bir artışla 2023 yılında 40.000 tonlara ulaşacağı tahmin edilmektedir. Pamuk üretimi ise 2000 yılında 6.118 ton iken, 2009 yılında 44.527 tona ulaşmıştır. Pamuk ekimindeki bu artış önümüzdeki yıllarda yıllık % 14.08' lik bir oranla yükselip 2023 yılında 300.000 ton olması varsayılmaktadır.

TABLO 149 : Tarla Bitkileri Üretimi Üretim Projeksiyonu

	YIL/ÜRÜNLER	BUĞDAY	ARPA	MISIR	PAMUK	SOYA	NOHUT	AYÇİÇEĞİ	ÇELTİK	SUSAM	YERİSTİĞİ
GEÇMİŞ YIL	2000	373.094	51.719	224.261	6.118	1.030	16.124		2.209	815	8.463
	2001	362.933	45.597	285.600	8.647	1.250	15.407		3.200	801	8.455
	2002	331.855	44.983	405.604	16.612	4.389	17.057		2.400	907	9.829
	2003	333.196	52.080	364.902	14.280	3.995	10.185		2.400	1.859	5.305
	2004	343.139	52.955	374.415	18.737	4.828	19.330		3.651	2.486	6.832
	2005	358.047	48.130	472.634	12.694	1.988	16.385	2.400	8.412	2.253	1.975
	2006	443.510	48.972	323.332	22.380	6.965	16.599	3.675	3.996	3.149	1.546
	2007	366.551	45.420	355.537	28.730	7.447	20.300	3.870	3.076	3.382	1.641
	2008	348.757	45.165	341.659	23.263	8.126	17.736	3.316	2.312	3.350	1.818
	2009	374.070	54.147	308.497	44.527	11.290	17.981	5.231	5.320	5.072	1.674
GEÇMİŞ YIL DEĞİŞİM	<i>2000-2001</i>	-2,80	-13,43	21,48	29,25	17,60	-4,65		30,97	-1,75	-0,09
	<i>2001-2002</i>	-9,36	-1,36	29,59	47,95	71,52	9,67		-33,33	11,69	13,98
	<i>2002-2003</i>	0,40	13,63	-11,15	-16,33	-9,86	-67,47		0,00	51,21	-85,28
	<i>2003-2004</i>	2,90	1,65	2,54	23,79	17,25	47,31		34,26	25,22	22,35
	<i>2004-2005</i>	4,16	-10,02	20,78	-47,61	-142,86	-17,97	100,00	56,60	-10,34	-245,92
	<i>2005-2006</i>	19,27	1,72	-46,18	43,28	71,46	1,29	34,69	-110,51	28,45	-27,75
	<i>2006-2007</i>	-21,00	-7,82	9,06	22,10	6,47	18,23	5,04	-29,91	6,89	5,79
	<i>2007-2008</i>	-5,10	-0,56	-4,06	-23,50	8,36	-14,46	-16,71	-33,04	-0,96	9,74
	<i>2008-2009</i>	6,77	16,59	-10,75	47,76	28,02	1,36	36,61	56,54	33,95	-8,60
	projeksiyon	-0,53	0,04	1,26	14,08	7,55	-2,97	17,74	-3,16	16,04	-35,09
PROJEKSİYON	2010	372.091	54.170	312.371	50.795	12.143	17.448	6.159	5.152	5.886	1.087
	2011	370.122	54.193	316.294	57.944	13.060	16.930	7.251	4.989	6.830	705
	2012	368.164	54.217	320.266	66.100	14.046	16.428	8.537	4.832	7.925	458
	2013	366.216	54.240	324.288	75.405	15.106	15.941	10.052	4.679	9.197	297
	2014	364.278	54.263	328.360	86.018	16.247	15.468	11.835	4.531	10.672	193
	2015	362.351	54.286	332.483	98.126	17.474	15.010	13.934	4.388	12.384	125
	2016	360.434	54.310	336.659	111.938	18.794	14.565	16.405	4.250	14.370	81
	2017	358.527	54.333	340.886	127.694	20.213	14.133	19.315	4.115	16.675	53
	2018	356.630	54.356	345.167	145.669	21.739	13.714	22.741	3.985	19.350	34
	2019	354.743	54.380	349.502	166.173	23.381	13.307	26.774	3.860	22.454	22
	2020	352.866	54.403	353.891	189.563	25.147	12.912	31.523	3.738	26.055	14
	2021	350.999	54.426	358.335	216.245	27.046	12.529	37.115	3.620	30.235	9
	2022	349.142	54.450	362.835	246.684	29.088	12.158	43.698	3.505	35.085	6
	2023	347.295	54.473	367.391	281.406	31.284	11.797	51.449	3.395	40.713	4

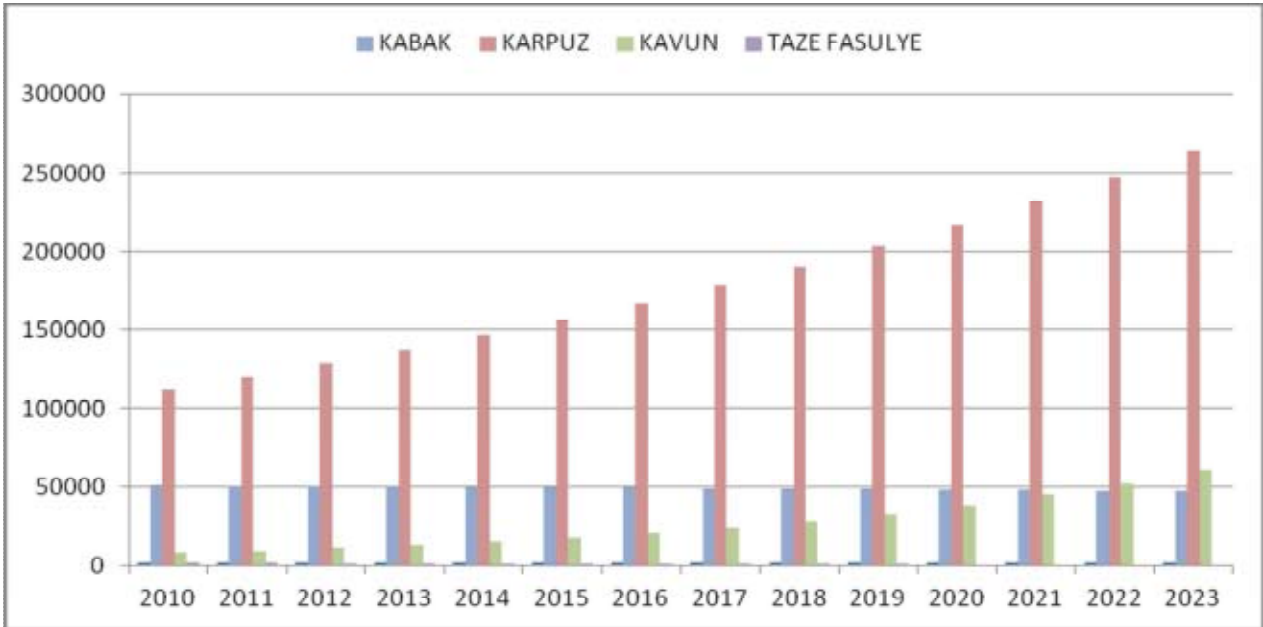
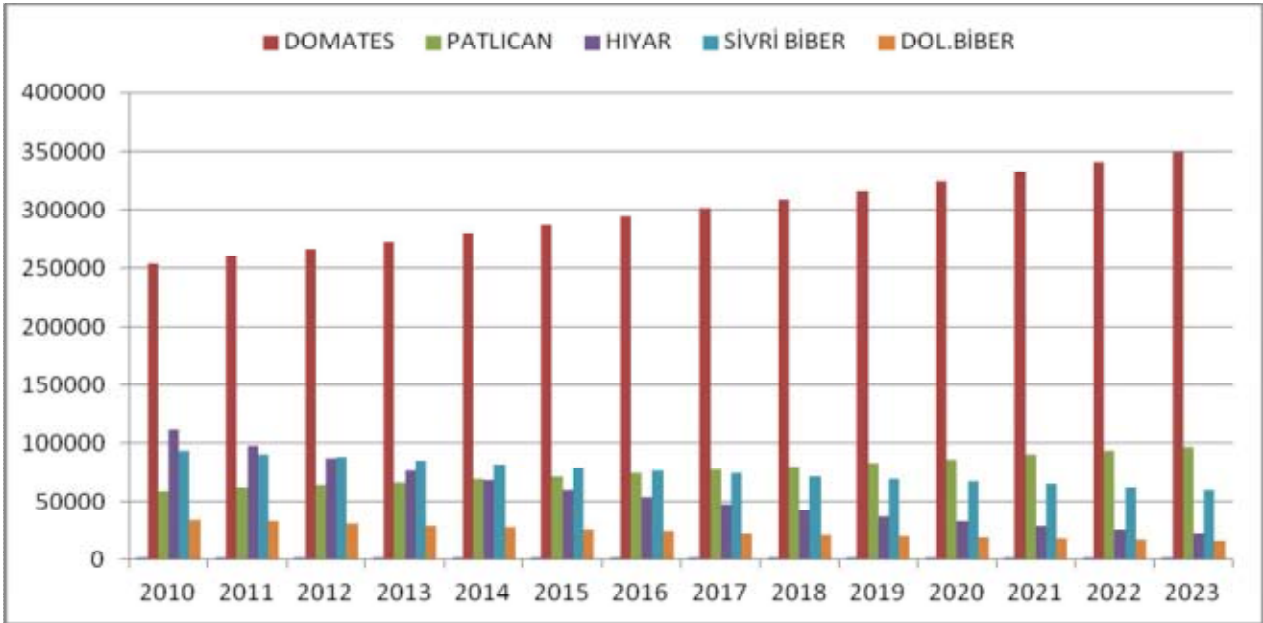
4.6.2 Sebze Üretimi

4.6.2.1 Örtü Altı Üretimi

Örtüaltı sebze üretiminde ürün miktarlarını, bir diğer ürünün ekim yapılıp yapılmaması belirler. Üretici o yıl için tek bir ürün ekiminde karar vermek zorundadır ve bu nedenle hıyar üretim miktarı düşerken domates veya biber üretim miktarı artacaktır. Üreticilerin, ürünün pazar payını gözeterek ekim yapmasından dolayı ürün üretim miktarları arasında ters orantı oluşur. Domates üretiminin seyrine baktığımız zaman 2000 yılında 191.306 ton olan üretim miktarının 2009 yılında 247.166 tona çıktığını görmekteyiz. Önümüzdeki yıllarda domates üretiminin yıllık % 2.51' lik bir artışla 2023 yılında 349.510 tona çıkacağı varsayılmaktadır. Örtüaltı üretiminde yıllık artış oranı en yüksek ürün kavundur. 2000 yılında 384 ton olan kavun üretim miktarı 2009 yılında 7.125 tona çıkmıştır. Önümüzdeki yıllarda yıllık % 16.58' lik bir artış oranı ile 2023 yılında kavun üretim miktarı 61.007 tona yükseleceği varsayılmaktadır. Biber üretimi örtüaltında giderek artış gösteren bir grafik sergilemektedir.2002 yılında 76.390 ton olan üretim miktarı 2009 yılında 97.251 tona çıkmıştır. Önümüzdeki yıllarda yıllık % 2.49' luk bir artışla 2023 yılında üretim miktarı 137.311 tona çıkacağı varsayılmaktadır.

TABLO 150 : Örtüaltı Sebze Üretim Projeksiyonu

	YIL/ÜRÜNLER	DOMATES	PATLICAN	HİYAR	SIVRI BİBER	DOL.BİBER	KABAK	KARPUZ	KAVUN	TAZE FASÜLYE
GEÇMİŞ YIL	2000	191.306	39.507	255.515		56.056	38.009	51.493	384	3.825
	2001	177.680	36.530	197.510		54.002	37.575	53.099	440	3.725
	2002	219.832	34.805	139.843	76.390	46.590	22.380	55.166	314	2.350
	2003	239.351	36.800	144.172	75.628	44.933	21.510	58.340	194	2.254
	2004	234.088	35.876	126.607	72.743	34.909	18.728	59.144	387	1.884
	2005	247.388	41.428	93.927	83.501	29.581	20.838	91.498	495	1.751
	2006	237.528	48.406	158.245	82.882	28.388	21.345	92.408	495	1.803
	2007	242.294	52.467	122.870	92.952	32.888	21.275	109.508	1.130	1.915
	2008	240.194	55.376	122.197	96.319	36.530	36.530	115.017	4.635	1.976
	2009	247.166	57.490	125.088	97.251	36.744	51.478	105.332	7.125	2.371
GEÇMİŞ YIL DEĞİŞİM ORANLARI	<i>2000-2001</i>	-7,67	-8,15	-29,37		-3,80	-1,16	3,02	12,73	-2,68
	<i>2001-2002</i>	19,17	-4,96	-41,24		-15,91	-67,90	3,75	-40,13	-58,51
	<i>2002-2003</i>	8,15	5,42	3,00	-1,01	-3,69	-4,04	5,44	-61,86	-4,26
	<i>2003-2004</i>	-2,25	-2,58	-13,87	-3,97	-28,71	-14,85	1,36	49,87	-19,64
	<i>2004-2005</i>	5,38	13,40	-34,79	12,88	-18,01	10,13	35,36	21,82	-7,60
	<i>2005-2006</i>	-4,15	14,42	40,64	-0,75	-4,20	2,38	0,98	0,00	2,88
	<i>2006-2007</i>	1,97	7,74	-28,79	10,83	13,68	-0,33	15,62	56,19	5,85
	<i>2007-2008</i>	-0,87	5,25	-0,55	3,50	9,97	41,76	4,79	75,62	3,09
	<i>2008-2009</i>	2,82	3,68	2,31	0,96	0,58	29,04	-9,19	34,95	16,66
	projeksiyon katsayısı	2,51	3,80	-11,41	2,49	-5,57	-0,55	6,79	16,58	-7,13
PROJEKSİYON	2010	253.359	59.676	110.820	99.677	34.699	51.193	112.486	8.306	2.202
	2011	259.708	61.946	98.180	102.163	32.768	50.910	120.126	9.683	2.045
	2012	266.215	64.302	86.982	104.712	30.944	50.628	128.285	11.288	1.899
	2013	272.885	66.747	77.060	107.324	29.221	50.348	136.998	13.160	1.763
	2014	279.723	69.286	68.271	110.001	27.595	50.069	146.302	15.341	1.638
	2015	286.732	71.921	60.484	112.745	26.059	49.792	156.239	17.884	1.521
	2016	293.917	74.656	53.585	115.558	24.609	49.517	166.850	20.849	1.412
	2017	301.281	77.495	47.473	118.440	23.239	49.243	178.183	24.305	1.312
	2018	308.830	80.442	42.058	121.395	21.945	48.970	190.285	28.334	1.218
	2019	316.569	83.501	37.261	124.423	20.724	48.699	203.208	33.031	1.131
	2020	324.501	86.677	33.011	127.527	19.570	48.430	217.010	38.507	1.050
	2021	332.632	89.973	29.246	130.708	18.481	48.162	231.749	44.890	975
	2022	340.966	93.395	25.910	133.969	17.452	47.895	247.489	52.332	906
	2023	349.510	96.947	22.955	137.311	16.481	47.630	264.298	61.007	841

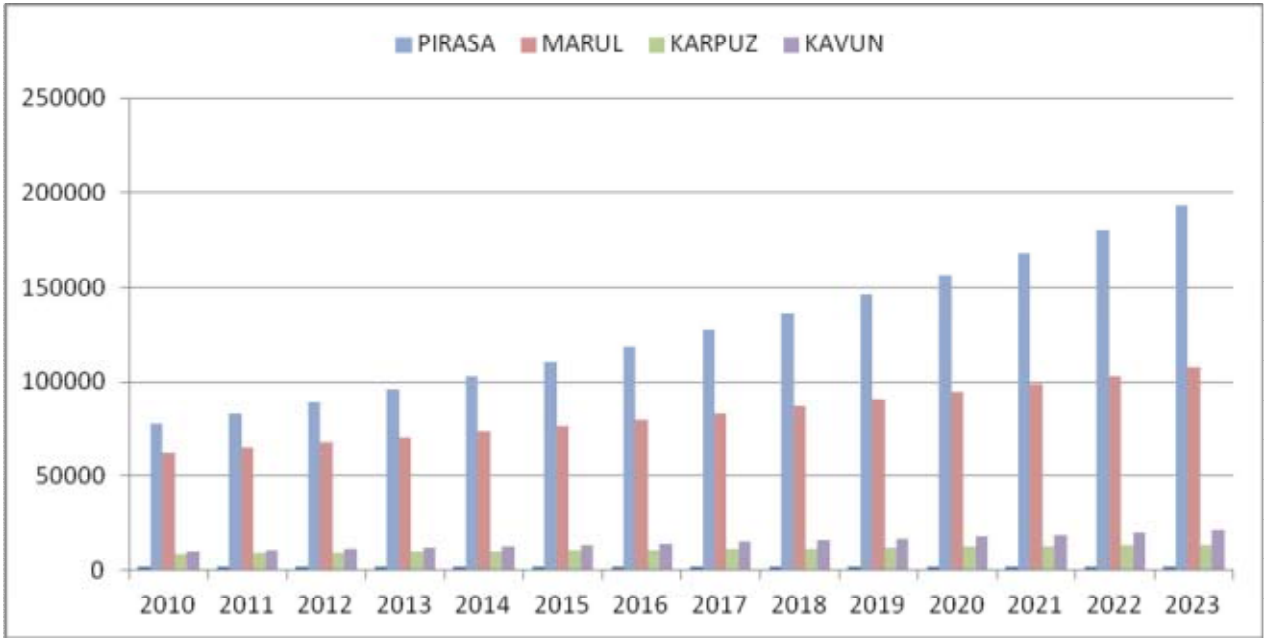

4.6.2.2. Açık Sebze Üretimi

Açık sebze üretim projeksiyonu değerleri ile en göze çarpan nokta özellikle domates üretiminin azalıyor olmasıdır. 2009 yılında 560.916 ton olan domates üretimi % - 2.96 gibi bir projeksiyon kat sayısı ile 2023 yılında 368.571 tonu işaret etmektedir. Örtüaltı üretim projeksiyon değerlerini gözönünde bulundurduğumuzda (bkz: Örtüaltı üretim Projeksiyon Tablosu) domates üretiminin önümüzdeki yıllarda, Örtüaltı üretime kayacağı sonucuna varmaktayız. Açık sebze üretim projeksiyonu tablosunda öne çıkan bir diğer ürün ise pırasadır. Pırasa üretimi, 2000 yılında 28.880 ton iken 2009 yılında 72.580 tona ulaşmıştır. Tablonun bize verdiği % 7.25 projeksiyon katsayısı ile, pırasa üretiminin 2023 yılında 193.417 tona yükseleceğini söylemek mümkündür. Pırasanın aksine hıyar üretimindeki düşüş de yine tabloya dair göze çarpan önemli bir bulgudur. 2000 yılında 50.012 ton olan hıyar üretimi 2009 yılında 29.061 tona düşmüştür. Yıllara göre hıyar üretiminde % -8.90'nı işaret eden projeksiyon katsayı oranı, hıyar üretiminin 2023 yılında 7.885 tona kadar düşeceğini öngörmektedir. Hıyar üretiminin düşüşü ile ilgili ne yazık ki domatese benzer bir neden söyleyememekteyiz. Örtüaltı üretim projeksiyon tablosunda da hıyar üretimi yıllar itibarıyla bir düşüşü işaret etmektedir.

TABLO 151 : Açık Sebze Üretim Projeksiyonu

	YIL/ÜRÜNLER	DOMATES	PATLICAN	HİYAR	BİBER	KABAK	PIRASA	MARUL	KARPUZ	KAVUN
GEÇMİŞ YIL	2000	300.125	27.438	50.012	28.025	12.720	28.880	36.493	5.725	2.620
	2001	313.187	25.754	42.860	27.920	11.577	36.090	49.807	5.389	2.775
	2002	347.255	24.175	34.144	23.524	14.541	34.260	46.505	5.449	8.526
	2003	529.490	22.506	41.422	25.543	10.797	36.155	50.338	7.711	4.756
	2004	342.215	21.870	41.360	23.843	12.247	34.797	51.625	7.494	4.082
	2005	518.315	26.435	55.503	30.900	10.892	76.224	61.007	8.694	5.671
	2006	532.945	29.489	33.291	34.566	11.572	74.450	66.468	8.889	6.046
	2007	248.376	29.649	33.165	33.175	11.310	75.275	73.629	9.675	8.119
	2008	541.620	29.331	31.125	33.090	9.542	71.755	73.625	9.772	8.655
	2009	560.916	29.024	29.061	33.339	11.865	72.580	59.381	8.475	9.546
GEÇMİŞ YIL DEĞİŞİM	<i>2000-2001</i>	4,17	-6,54	-16,69	-0,38	-9,87	19,98	26,73	-6,23	5,59
	<i>2001-2002</i>	9,81	-6,53	-25,53	-18,69	20,38	-5,34	-7,10	1,10	67,45
	<i>2002-2003</i>	34,42	-7,42	17,57	7,90	-34,68	5,24	7,61	29,33	-79,27
	<i>2003-2004</i>	-54,72	-2,91	-0,15	-7,13	11,84	-3,90	2,49	-2,90	-16,51
	<i>2004-2005</i>	33,98	17,27	25,48	22,84	-12,44	54,35	15,38	13,80	28,02
	<i>2005-2006</i>	2,75	10,36	-66,72	10,61	5,88	-2,38	8,22	2,19	6,20
	<i>2006-2007</i>	-114,57	0,54	-0,38	-4,19	-2,32	1,10	9,73	8,12	25,53
	<i>2007-2008</i>	54,14	-1,08	-6,55	-0,26	-18,53	-4,91	-0,01	0,99	6,19
	<i>2008-2009</i>	3,44	-1,06	-7,10	0,75	19,58	1,14	-23,99	-15,30	9,33
		projeksiyon katsayısı	-2,96	0,29	-8,90	1,27	-2,24	7,25	4,34	3,46
PROJEKSİYON	2010	544.341	29.109	26.476	33.763	11.599	77.844	61.959	8.768	10.103
	2011	528.256	29.194	24.120	34.193	11.339	83.489	64.648	9.071	10.693
	2012	512.646	29.279	21.974	34.628	11.086	89.543	67.454	9.385	11.317
	2013	497.497	29.365	20.019	35.069	10.837	96.037	70.382	9.709	11.978
	2014	482.796	29.450	18.238	35.515	10.595	103.002	73.437	10.045	12.677
	2015	468.529	29.536	16.616	35.967	10.357	110.471	76.625	10.392	13.417
	2016	454.684	29.623	15.137	36.424	10.125	118.483	79.951	10.751	14.201
	2017	441.248	29.709	13.791	36.888	9.899	127.075	83.421	11.123	15.030
	2018	428.209	29.796	12.564	37.357	9.677	136.291	87.042	11.508	15.907
	2019	415.555	29.883	11.446	37.833	9.460	146.175	90.820	11.905	16.836
	2020	403.276	29.970	10.428	38.314	9.248	156.775	94.762	12.317	17.818
	2021	391.359	30.058	9.500	38.801	9.041	168.145	98.876	12.743	18.859
	2022	379.794	30.146	8.655	39.295	8.839	180.339	103.168	13.183	19.960
	2023	368.571	30.234	7.885	39.795	8.641	193.417	107.646	13.639	21.125

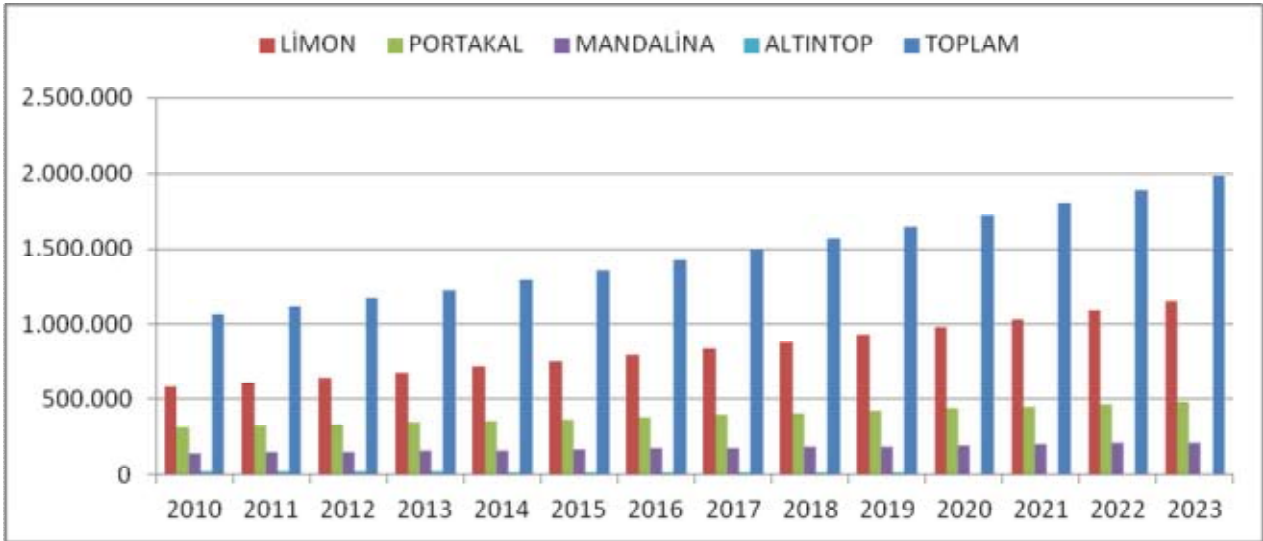
4.6.3. Meyve Üretimi

4.6.3.1. Turunçgil Üretimi

Mersin tarım ürünleri arasında en fazla miktar ve öneme sahip alanı turunçgiller üretimidir. Toplam turunçgil üretimi 2009 yılında 1 milyon ton civarında gerçekleşmiştir. Turunçgil üretim trendinde en yüksek artışı limon göstermiştir. 2000 yılında 324.072 ton olan limon üretimi 2009 yılında 550.186 tona yükselmiştir. Kendi marka değerini yaratan limon en fazla olarak Erdemli ilçesinde üretilmektedir. Mandarin üretimi de limon gibi yükseliş gösteren ürünlerdendir. 2000 yılı mandarin üretimi 86.866 ton iken, 2009 yılında bu üretim 141.421 tona yükselmiştir. Portakal üretimi 2000-2009 yılı arasında 80 bin tonluk bir artış göstermiştir. Üretim projeksiyonuna baktığımız zaman 2000 yılında 650 bin ton olan üretim 2009 yılında bir milyon tonu geçmiştir. Üretim miktarı içerisinde en büyük paya sahip olan limon 2000 yılında 325 bin ton iken 2009 yılında 550 bin tona yükselmiştir. Önümüzdeki yıllarda % 5.42 oranıyla artış göstermesi beklenen Limon 2023 yılında bir milyon tonu geçeceği öngörülmektedir. Portakal üretim miktarı ise 2000 yılında 200 bin ton iken 2009 yılında 300 bin tona ulaşmıştır. Önümüzdeki yıllarda % 3.52' lik bir artış olacağı tahmin edilmektedir ve 2023 yılında bu artış miktarı ile 500 bin tona yaklaşması öngörülmüştür. Toplam turunçgil üretim miktarındaki artış önümüzdeki yıllarda % 4.89' luk bir oranda olacağı tahmin edilip 2023 yılında bu rakamın 2 milyon tona ulaşacağı öngörülmüştür.

TABLO 152 : Turunçgil Üretim Projeksiyonu

	YIL/ÜRÜNLER	LİMON	PORTAKAL	MANDALİNA	ALTINTOP	TOPLAM
GEÇMİŞ YIL	2000	324.072	204.047	86.866	19.264	634.249
	2001	313.952	226.350	80.610	22.226	643.138
	2002	340.197	246.221	109.424	25.419	721.261
	2003	362.315	244.297	74.012	24.724	705.348
	2004	362.873	199.161	100.650	8.663	671.347
	2005	363.804	252.332	94.253	23.408	733.797
	2006	456.274	275.433	104.751	24.200	860.658
	2007	442.693	271.982	96.375	24.402	835.452
	2008	488.964	277.852	113.025	31.062	910.903
	2009	550.186	298.481	141.414	28.779	1.018.854
GEÇMİŞ YIL DEĞİŞİM ORANLARI	<i>2000-2001</i>	-3,22	9,85	-7,76	13,33	1,38
	<i>2001-2002</i>	7,71	8,07	26,33	12,56	10,83
	<i>2002-2003</i>	6,10	-0,79	-47,85	-2,81	-2,26
	<i>2003-2004</i>	0,15	-22,66	26,47	-185,40	-5,06
	<i>2004-2005</i>	0,26	21,07	-6,79	62,99	8,51
	<i>2005-2006</i>	20,27	8,39	10,02	3,27	14,74
	<i>2006-2007</i>	-3,07	-1,27	-8,69	0,83	-3,02
	<i>2007-2008</i>	9,46	2,11	14,73	21,44	8,28
	<i>2008-2009</i>	11,13	6,91	20,08	-7,93	10,60
	projeksiyon katsayısı	5,42	3,52	2,95	-9,08	4,89
PROJEKSİYON	2010	580.015	308.990	145.584	26.166	1.068.670
	2011	611.461	319.869	149.878	23.790	1.120.922
	2012	644.612	331.131	154.298	21.630	1.175.729
	2013	679.561	342.789	158.848	19.666	1.233.215
	2014	716.404	354.858	163.532	17.880	1.293.512
	2015	755.245	367.352	168.355	16.257	1.356.758
	2016	796.191	380.286	173.320	14.781	1.423.095
	2017	839.358	393.675	178.431	13.438	1.492.676
	2018	884.865	407.535	183.693	12.218	1.565.660
	2019	932.839	421.884	189.110	11.109	1.642.212
	2020	983.414	436.738	194.687	10.100	1.722.506
	2021	1.036.731	452.114	200.429	9.183	1.806.727
	2022	1.092.939	468.032	206.340	8.349	1.895.066
	2023	1.152.194	484.511	212.425	7.591	1.987.723

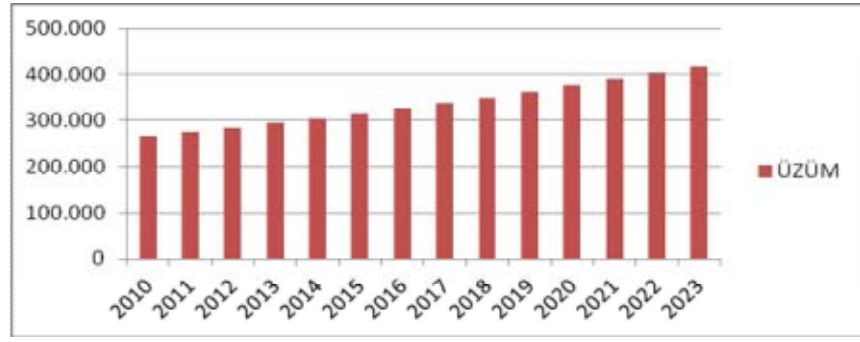
4.6.3.2. Üzüm Üretimi

Mersin üzüm üretimi bakımından son yıllardaki örtüaltı üretime yönelmesiyle artış göstermiştir. Tarsus beyazı ve çekirdeksiz olarak yetiştirilen çeşitler hem kalite hem lezzet hem erkencilik bakımından önemli bir değer yaratmaktadır. 2000 yılı üzüm üretimi 175.186 ton iken, 2009 yılında 255.158 tona çıkmıştır. Yıllık % 3.51' lik bir artışla 2023 yılında 416.846 tona yükselmesi öngörülmektedir.

TABLO 153 : Üzüm Üretim Projeksiyonu

	YIL/ÜRÜNLER	ÜZÜM
GEÇMİŞ YIL	2000	175.186
	2001	163.466
	2002	214.175
	2003	227.947
	2004	212.329
	2005	215.829
	2006	245.265
	2007	259.948
	2008	240.333
	2009	255.158
GEÇMİŞ YIL DEĞİŞİM ORANLARI	2000-2001	-7,17
	2001-2002	23,68
	2002-2003	6,04
	2003-2004	-7,36
	2004-2005	1,62
	2005-2006	12,00
	2006-2007	5,65
	2007-2008	-8,16
	2008-2009	5,81
	projeksiyon katsayısı	3,57

PROJEKSİYON	2010	264.262
	2011	273.692
	2012	283.457
	2013	293.572
	2014	304.047
	2015	314.895
	2016	326.131
	2017	337.768
	2018	349.820
	2019	362.302
	2020	375.230
	2021	388.618
	2022	402.485
	2023	416.846

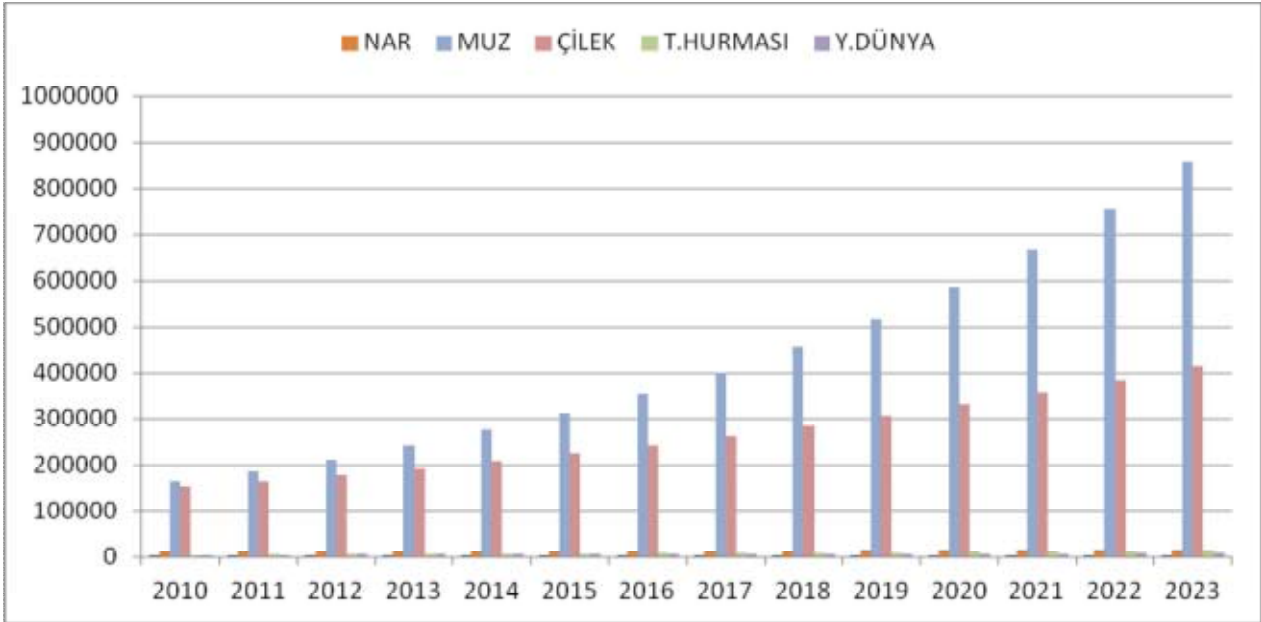
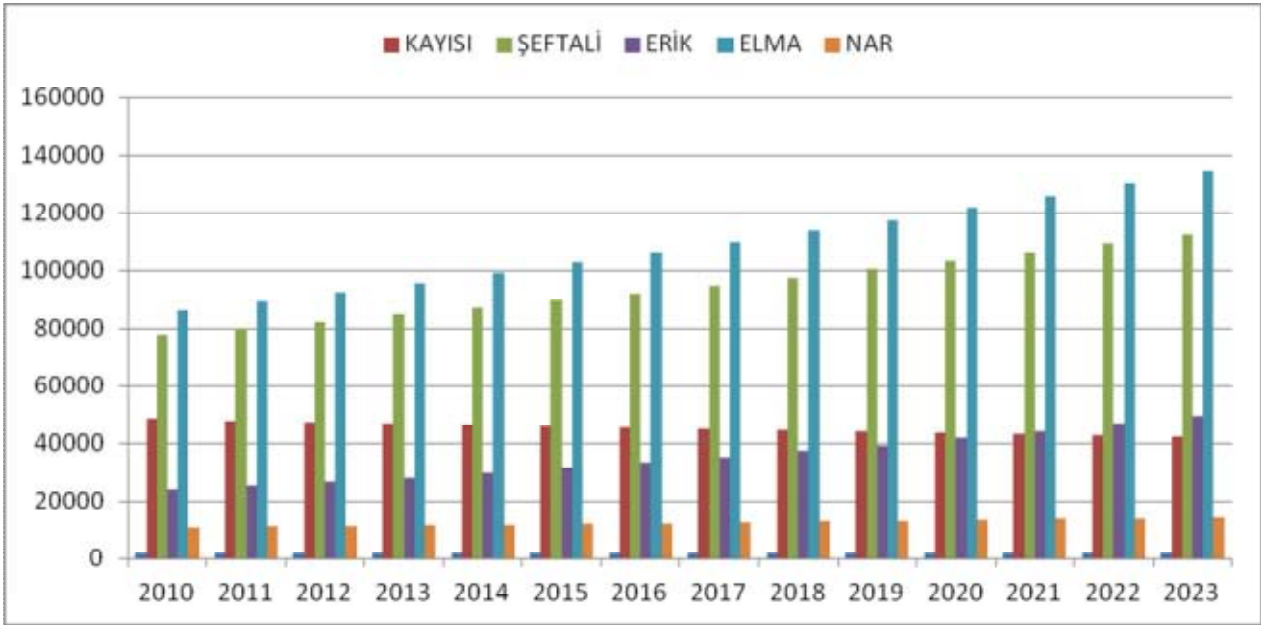
4.6.3.3. Önemli Diğer Meyve Üretimleri

Mersin meyve üretimi bereketli toprakları ve iklim koşulları tropikal kuşakta bulunması sayesinde her türlü meyveyi yetiştirme potansiyeline sahiptir. Bu çerçevede yetiştirilen ürünlerden kayısının 2000 yılı üretimi 45.678 ton iken, 2009 verileri 48.846 tona çıkmıştır. Projeksiyonu kapsam dışı tutarsak kayısı üretimi hızla yükselen bir ivme kazanmıştır. Son yıldaki % 50' lik düşüş projeksiyonun önümüzdeki yıllarda düşeceğini gösterse de gerçekte üretimin artacağı yönündedir. Şeftali üretimi giderek artarken bölgedeki meyve suyu pazarının büyümesi sanayisinin de üretim miktarındaki artışla paralel ilerlediğini göstermektedir. Son yıllardaki ağaçlandırma çalışmaları yoğunlaşmış olup bölgenin meyve suyu merkezi olması sağlanmaktadır. 2000 yılındaki 56.632 tonluk üretim miktarı 2009 yılında 75.731 tona çıkmıştır. Önümüzdeki yıllarda yıllık % 2.86' lık bir büyüme oranı ile 2023 yılında 100 bin tonun üzerinde bir rakama ulaşılacağı varsayılmaktadır. Türkiye' nin % 72.35 muz üretimi, % 54.40 çilek üretimini karşılayan Mersin bu ürünlerdeki artışı her yıl artmaktadır. 2000 yılında 37.200 ton olan muz üretimi 2009 yılında 145.520 tona çıkarak kendi rekorunu kırarken önümüzdeki yıllarda yıllık % 13.52' lik bir büyüme oranıyla 2023 yılında 1 milyon tona yaklaşacağı öngörülmektedir. Çilek üretimi ise 2000 yılında 61.685 ton iken, 2009 yılında 142.053 tona yükselmiştir. Yine çilek üretimi de önümüzdeki yıllarda yıllık % 7.97' lik bir büyüme oranıyla 2023 yılında 500 bin ton olması öngörülmektedir.

TABLO 154 : Meyve Üretim Projeksiyonu

	YIL/ÜRÜNLER	KAYISI	ŞEFTALİ	ERİK	ELMA	NAR	MUZ	ÇİLEK	T.HURMASI	Y.DÜNYA
GEÇMİŞ YIL	2000	45.678	56.632	13.072	59.356	8.588	37.200	61.685	1.595	2.554
	2001	44.429	68.218	14.400	57.852	8.692	42.900	59.972	3.185	2.705
	2002	46.114	62.592	15.082	62.124	8.491	58.528	74.685	3.447	2.944
	2003	47.859	64.781	14.161	69.306	8.399	64.345	67.075	3.423	3.114
	2004	52.364	67.145	16.512	68.754	8.334	86.828	71.634	3.696	3.585

	2005	53.998	77.517	16.799	66.118	8.541	105.553	103.792	3.755	3.325
	2006	64.557	74.548	17.440	62.362	8.590	112.562	114.368	3.759	3.239
	2007	65.912	75.482	18.476	64.594	9.363	144.717	141.240	3.822	3.531
	2008	77.473	78.254	19.973	71.689	8.996	144.870	141.997	3.872	3.646
	2009	48.846	75.731	22.580	83.525	10.586	145.520	142.053	4.177	4.031
GEÇMİŞ YIL DEĞİŞİM ORANLARI	<i>2000-2001</i>	-2,81	16,98	9,22	-2,60	1,20	13,29	-2,86	49,92	5,58
	<i>2001-2002</i>	3,65	-8,99	4,52	6,88	-2,37	26,70	19,70	7,60	8,12
	<i>2002-2003</i>	3,65	3,38	-6,50	10,36	-1,10	9,04	-11,35	-0,70	5,46
	<i>2003-2004</i>	8,60	3,52	14,24	-0,80	-0,78	25,89	6,36	7,39	13,14
	<i>2004-2005</i>	3,03	13,38	1,71	-3,99	2,42	17,74	30,98	1,57	-7,82
	<i>2005-2006</i>	16,36	-3,98	3,68	-6,02	0,57	6,23	9,25	0,11	-2,66
	<i>2006-2007</i>	2,06	1,24	5,61	3,46	8,26	22,22	19,03	1,65	8,27
	<i>2007-2008</i>	14,92	3,54	7,50	9,90	-4,08	0,11	0,53	1,29	3,15
	<i>2008-2009</i>	-58,61	-3,33	11,55	14,17	15,02	0,45	0,04	7,30	9,55
	projeksiyon katsayısı	-1,02	2,86	5,72	3,48	2,13	13,52	7,97	8,46	4,76
PROJEKSİYON	2010	48.349	77.897	23.872	86.434	10.811	165.191	153.369	4.530	4.223
	2011	47.857	80.125	25.239	89.445	11.041	187.521	165.585	4.914	4.423
	2012	47.371	82.417	26.683	92.561	11.276	212.870	178.775	5.329	4.634
	2013	46.889	84.774	28.210	95.785	11.516	241.646	193.016	5.780	4.854
	2014	46.412	87.198	29.825	99.122	11.761	274.311	208.391	6.269	5.085
	2015	45.940	89.692	31.532	102.574	12.011	311.392	224.991	6.799	5.327
	2016	45.473	92.258	33.337	106.147	12.266	353.486	242.913	7.374	5.580
	2017	45.010	94.896	35.245	109.845	12.527	401.270	262.263	7.998	5.845
	2018	44.552	97.611	37.262	113.671	12.794	455.513	283.154	8.674	6.123
	2019	44.099	100.402	39.394	117.631	13.066	517.088	305.709	9.408	6.415
	2020	43.651	103.274	41.649	121.728	13.344	586.987	330.061	10.204	6.720
	2021	43.207	106.228	44.033	125.968	13.628	666.335	356.353	11.067	7.039
	2022	42.767	109.266	46.553	130.356	13.918	756.410	384.739	12.003	7.374
2023	42.332	112.391	49.217	134.897	14.214	858.660	415.386	13.018	7.725	

4.6.4. Zeytin Üretimi

Zeytin ağacında periyodisiteden dolayı zeytin üretimi yıllara göre inişli çıkışlı bir grafik izlemekte ve üretime bağlı olarak bir yıl düşük (yok yılı) bir yıl yüksek (var yılı) ürün alınmaktadır. Bu yüzden zeytin projeksiyonu bu bölümde yapılamamıştır. 1994/95 sezonuna kadar kuraklık ve don zararı gibi iklim etkilerinin yanı sıra ekonomik sebepler nedeniyle üretim düşük seyretmiştir. Ancak son yıllarda iklim koşullarının düzelmesi, yeni zeytin fidanlarının dikimi ve zeytin üretiminin özendirilmesi konusundaki çalışmaların da etkisiyle zeytin üretimi artış göstermiştir. Yine de uygun bakım, hasat ve sulama tekniklerinin tam olarak uygulanamaması gibi sebeplerle var ve yok yılları arasındaki üretim farkı büyük olmaktadır. Zeytin üretimindeki olumlu gelişmelere paralel olarak son yıllarda zeytin sıkma tesislerinin modernleşmesi, kapasitelerinin artması ve modern rafine zeytinyağı işleme tesislerinin devreye girmesiyle birlikte zeytinyağı üretim miktarı ve kalitesinde de ilerleme kaydedilmiştir. 1995/96 sezonu öncesinde ortalama zeytinyağı üretimi 61 bin ton iken, bundan sonraki on iki sezonluk dönemde (1996/97–2007/08) iki katına çıkarak ortalama 120 bin tona ulaşmıştır. UZK (Uluslararası Zeytin Konseyi-International Olive Council -IOC)'nin,

2009/10 sezonunda Türkiye'nin zeytinyağı üretimi için tahmini 147 bin tondur. Toplam üretimdeki artış daha çok var yıllarındaki artışlardan kaynaklanmakta olup, üretimdeki bu eğilimin sürekli kılınması, var ve yok yıllarındaki makasın azaltılmasına bağlıdır. Mersin zeytincilik ve zeytinyağı üretiminde son yıllarda önemli bir artış göstermiştir. Özellikle Mut ilçesinde her yıl bir milyon zeytin ağacı dikme kampanyası ile üretim artışı ve kaliteli zeytin üretimi yapılmasının önü açılmıştır.

TABLO 155 : Zeytin Üretim Trendi

2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
1.800.000	600.000	1.800.000	850.000	1.600.000	1.200.000	1.766.749	1.075.854	1.464.248	1.290.654

KAYNAK : TÜİK

TABLO 156 : Sofralık ve Yağlık Üretim

YIL/ÜRÜNLER	ZEYTİN (softalık)	ZEYTİN (yağlık)
2004	400.000	1.200.000
2005	400.000	800.000
2006	555.749	1.211.000
2007	455.385	620.469
2008	512.103	952.145
2009	460.013	830.641

KAYNAK : TÜİK

4.6.5. Tıbbi ve Aromatik Bitkiler Üretimi

Bu konu ile ilgili yeterli envanter tutulmadığı için projeksiyonu yapılamamaktadır. Yalnızca toplayıcılık usulü ile tüketiciye ulaştırılan tıbbi ve aromatik bitkilerin kültür üreticiliği yapılmadığı için üretim miktarlarında aktarlardan yapılan genel değerlendirmelere göre fazla artış olmayan ve belirli bir periyotta toplanıp toptancılara ve kendilerine ulaştırıldığı söylenmektedir.

TABLO 157 : Yıllara Göre Ürün Miktarları

Türler	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Anason	11.000	9.500	8.479	8.006	8.594	9.472
Kimyon	15.000	14.300	11.998	9.159	8.879	14.533
Kekik	7.000	6.400	7.979	5.350	10.082	12.329
Çemen	1.000	760	632	36	195	210
Nane	6.500	7.750	9.591	9.376	9.824	2.787
Dereotu	1.500	2.000	2.456	2.637	2.677	2.526
Şerbetçiotu	1.100	1.280	1384	1.423	1.555	1.645

KAYNAK : TÜİK

4.6.6. Yem Bitkileri Üretimi

Yem bitkileri üretiminde desteklemelerden dolayı üretim miktarları çok fazla inişli çıkışlı bir seyir izlemektedir. Bu yüzden önümüzdeki yıllarda bu ürünlerin miktarlarıyla ilgili bir projeksiyon tutmak mümkün değildir. Ürünlerden mısırdaki artış 2001-2002 yılları arasında çok yüksek oranda olmuştur. 473 tonluk üretim 23.000 tona yükselmiştir. 2002 yılından sonra ivme inişli çıkışlı bir şekilde devam etmiştir.

TABLO 158 : Yıllara Göre Yem Bitkileri Üretim Miktarları

Yem Bitkileri	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Mısır	296	473	23.000	36.324	44.937	26.209	67.726	67.615	57.929	56.576
Fiğ	10.100	6.244	20.770	17.083	30.758	38.765	38.765	122.600	103.174	96.645
Yonca	3.860	4.055	1.758	8.404	14.011	6.516	7.117	6.012	4.455	5.605
Korunga	418	394	1.436	1.776	2.442	1.950	7.571	7.240	7.690	8.062
TOPLAM	14.674	11.166	46.964	63.587	92.148	73.440	121.179	203.467	173.248	166.888

KAYNAK: Mersin İl Tarım Müdürlüğü

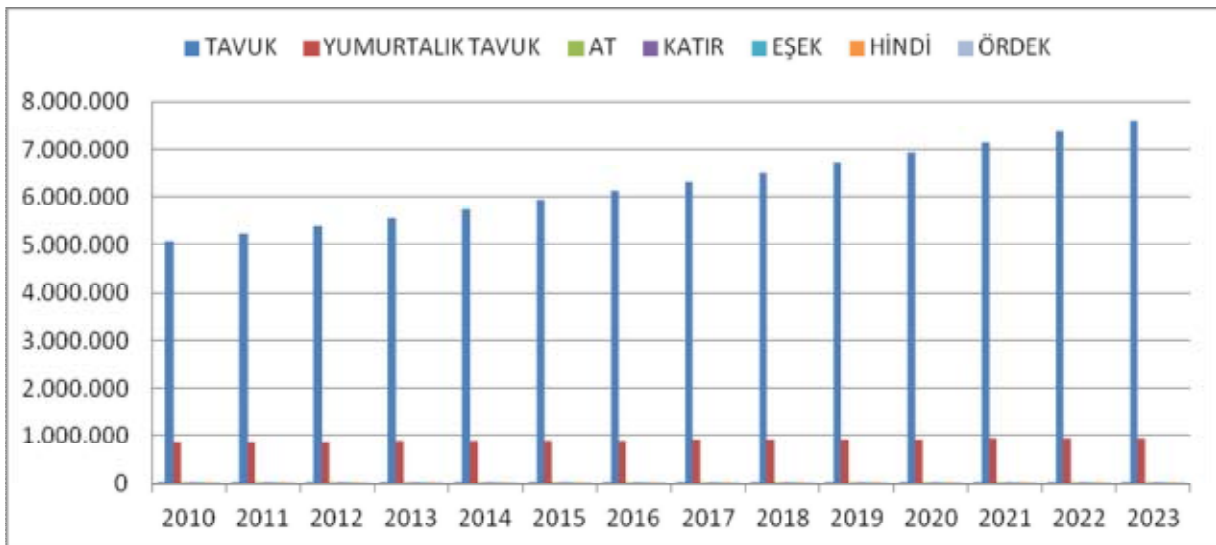
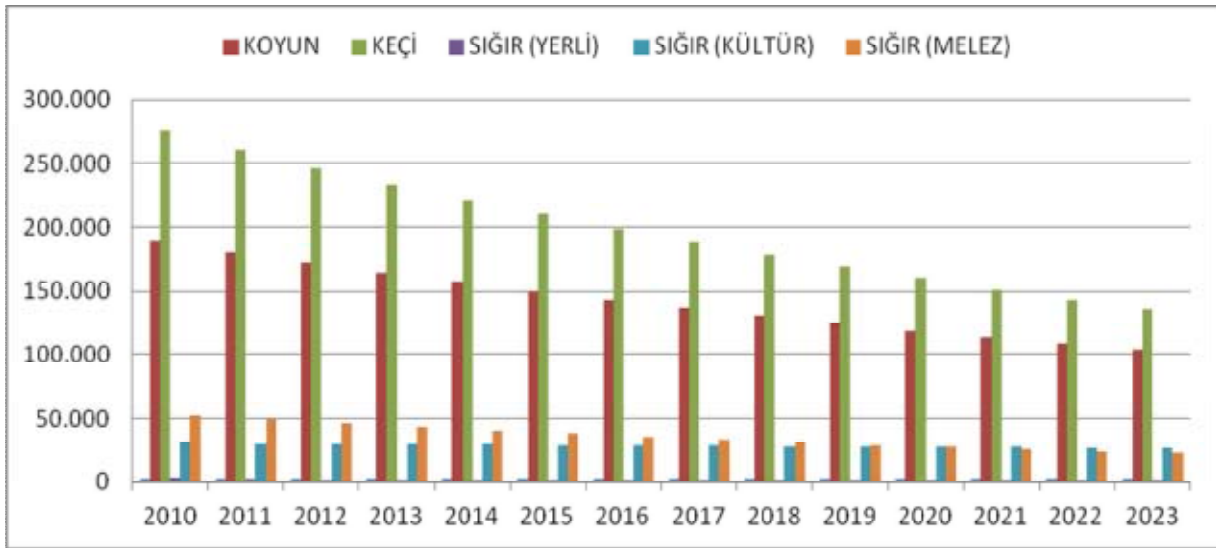
4.6.7. Hayvansal Üretim

Türkiye hayvan varlığı izlenen politikalardan dolayı devamlı düşüş göstermektedir. Hayvancılıkta desteklemelerin yetersizliği ve atıl durumda bırakılması sektörü olumsuz etkilemiştir. Mersin ili ise hayvancılık alanında öne çıkmamakla birlikte bitkisel üretim ağırlıklı bir görüntü sergilemektedir. 2000 yılı koyun varlığı 280.510 baş iken 2009 yılında bu rakam 198.084 başa gerilemiştir. Önümüzdeki yıllarda yıllık % -4.51' lik bir düşüşle 103.753 baş olacağı varsayılmaktadır. Keçi varlığı ise 2000 yılında 455.810 baştan 2009 yılına 291.215 başa gerilemiştir. Önümüzdeki yıllarda % -5.29' luk bir düşüşle 136.166 başa kadar düşeceği varsayılmaktadır. Büyükbaş hayvan varlığı ise sığırdaki 2000 yılı toplam rakamı 83.200 baş iken, 2009 yılında bu rakam 90.405 başa çıkmıştır. 2023 yılında ise sığır varlığı ortaya çıkan katsayı oranlarıyla birlikte 50.751 başa düşeceği öngörülmektedir. Yumurtalık tavuk üretimi 2000 yılında 788.000 adet iken, 2009 yılında 858.315 adete yükselmiştir. Yıllık % 0.68' lik bir artışla 2023 yılında 943.720 adete çıkacağı varsayılmıştır.

TABLO 159 : Hayvansal Üretim Projeksiyonu

	YIL/ÜRÜNLER	KOYUN	KEÇİ	SIĞIR (YERLİ)	SIĞIR (KÜLTÜR)	SIĞIR (MELEZ)	TAVUK	YUMURTALIK TAVUK	AT	KATIR	EŞEK	HİNDİ	ÖRDEK
GEÇMİŞ YIL	2000	280.510	455.810	11.520	13.510	58.170		788.000	2.870	2.380	9.400	6.300	1.500
	2001	272.570	445.890	4.088	5.777	28.415		798.700	3.260	2.440	9.970	7.570	1.600
	2002	225.055	405.225	5.275	14.395	52.985		780.150	2.741	3.017	9.168	8.695	1.240
	2003	193.200	411.890	3.574	15.290	53.747		802.291	2.728	2.450	8.587	9.732	790
	2004	217.161	410.920	4.712	18.610	60.461		740.200	2.180	2.047	6.467	7.615	975
	2005	241.465	399.820	4.262	18.422	61.813	3.641.100	891.942	2.103	1.954	5.368	9.882	593
	2006	245.615	405.385	3.646	23.073	56.676	4.069.350	857.900	2.175	2.455	4.770	7.210	2.230
	2007	241.046	354.527	3.642	27.184	59.323	4.642.000	913.121	2.002	1.793	4.337	7.379	1.205
	2008	231.732	338.856	4.054	22.914	57.715	4.932.250	897.693	1.900	1.636	4.491	8.017	1.211
	2009	198.084	291.215	3.518	31.237	55.650	4.921.000	858.315	1.426	1.420	2.919	6.870	2.055
GEÇMİŞ YIL DEĞİŞİM ORANLARI	2000-2001	-2,91	-2,22	-181,8	-133,8	-104,7		1,34	11,96	2,46	5,72	16,78	6,25
	2001-2002	-21,11	-10,04	22,50	59,87	46,37		-2,38	-18,9	19,12	-8,75	12,94	-29,0
	2002-2003	-16,49	1,62	-47,59	5,85	1,42		2,76	-0,48	-23,1	-6,77	10,66	-56,9
	2003-2004	11,03	-0,24	24,15	17,84	11,10		-8,39	-25,1	-19,6	-32,7	-27,8	18,97
	2004-2005	10,07	-2,78	-10,56	-1,02	2,19		17,01	-3,66	-4,76	-20,4	22,94	-64,4
	2005-2006	1,69	1,37	-16,90	20,16	-9,06	10,52	-3,97	3,31	20,41	-12,5	-37,0	73,41
	2006-2007	-1,90	-14,35	-0,11	15,12	4,46	12,34	6,05	-8,64	-36,9	-9,98	2,29	-85,0
	2007-2008	-4,02	-4,62	10,16	-18,63	-2,79	5,88	-1,72	-5,37	-9,60	3,43	7,96	0,50
	2008-2009	-16,99	-16,36	-15,24	26,64	-3,71	-0,23	-4,59	-33,2	-15,2	-53,8	-16,7	41,07
projeksiyon katsayısı	-4,51	-5,29	-23,93	-0,89	-6,08	3,17	0,68	-8,91	-7,48	15,1	-0,89	-10,5	
PROJEKSİYON	2010	189.142	275.810	2.676	30.958	52.266	5.076.920	864.150	1.299	1.314	2.478	6.809	1.837
	2011	180.604	261.219	2.036	30.682	49.087	5.237.781	870.025	1.183	1.215	2.103	6.748	1.643
	2012	172.452	247.400	1.549	30.409	46.102	5.403.738	875.940	1.078	1.125	1.786	6.689	1.469
	2013	164.667	234.313	1.178	30.137	43.298	5.574.954	881.896	982	1.040	1.516	6.629	1.313
	2014	157.234	221.917	896	29.869	40.665	5.751.594	887.891	894	963	1.287	6.570	1.174
	2015	150.136	210.178	682	29.602	38.192	5.933.832	893.928	815	891	1.092	6.512	1.050

2016	143.359	199.059	519	29.338	35.869	6.121.843	900.005	742	824	927	6.454	939
2017	136.888	188.529	394	29.077	33.688	6.315.812	906.124	676	762	787	6.397	840
2018	130.708	178.555	300	28.817	31.639	6.515.926	912.284	616	705	668	6.340	751
2019	124.808	169.110	228	28.560	29.715	6.722.381	918.487	561	653	567	6.283	671
2020	119.174	160.164	174	28.305	27.908	6.935.377	924.731	511	604	482	6.228	600
2021	113.795	151.691	132	28.053	26.211	7.155.122	931.018	465	559	409	6.172	537
2022	108.658	143.666	100	27.803	24.617	7.381.830	937.348	424	517	347	6.117	480
2023	103.753	136.066	76	27.555	23.120	7.615.721	943.720	386	478	295	6.063	429

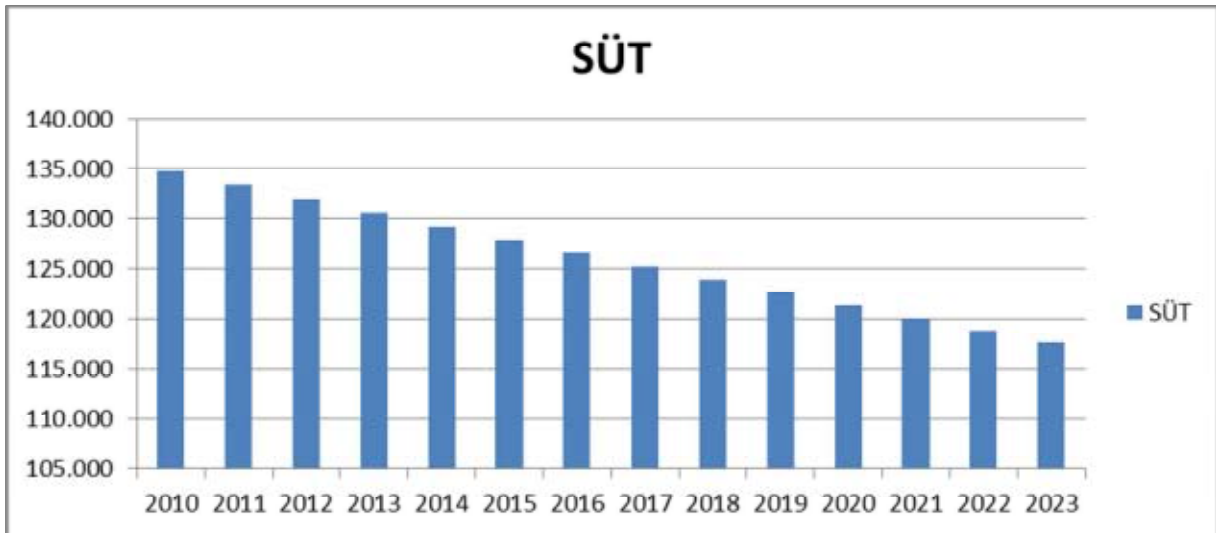
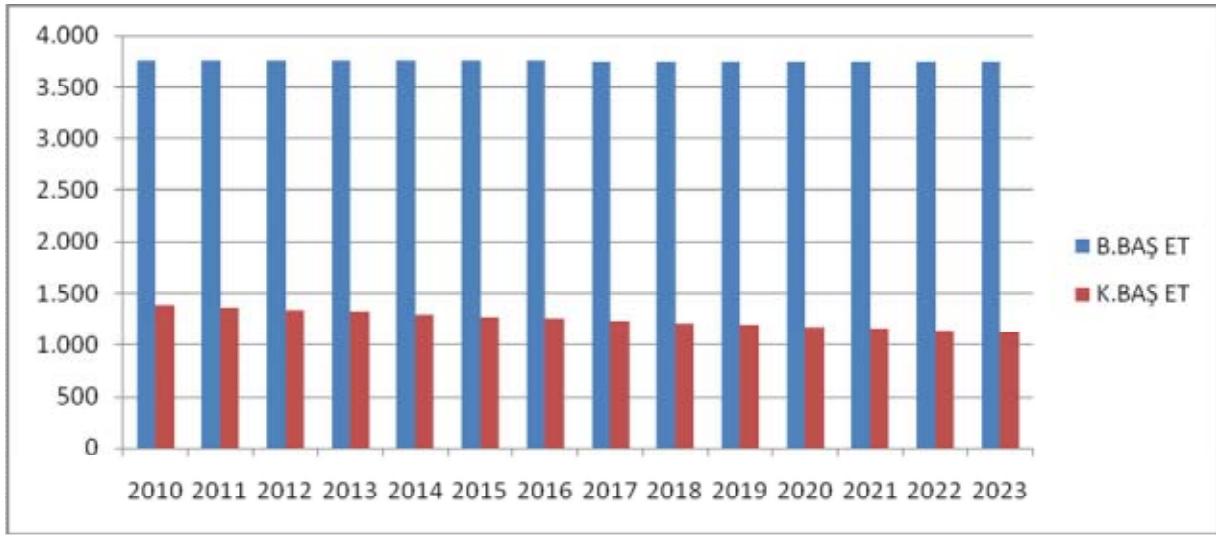

Hayvansal Üretim Projeksiyonu tablosundaki projeksiyon katsayıları bize Türkiye'deki hayvansal varlığın azaldığı sonucunu vermektedir. Katsayı oranlarının oldukça küçük olması, belki başka üretim alanları için göz ardı edilebilir gibi görünse de, Türkiye'de 2010 yılı içerisinde et ihtiyacı ile ilgili yaşanan sorun göz önünde bulundurulduğunda, söz konusu değerlerin dikkate alınması gerektiği gerçeğini ortaya koymaktadır. Mevcut et üretiminin talebe cevap verememesi nedeniyle ortaya çıkan kriz Türkiye'nin 2010 yılından sonraki hayvansal üretim politikasını da etkileyecektir. Yapılacak olan devlet müdahalesinden dolayı, aşağıdaki tabloda geçmiş yıllar göz önünde bulundurularak oluşturulan projeksiyon katsayısı oranlarını değiştirecektir. Sürecin devam etmesinden dolayı öngörülen değişimle ilgili somut rakamsal değerler sunulamamaktadır. Büyükbaş et üretimi 2004 yılında 2.868 ton iken 2009 yılında 3.752 tona yükselmiştir. Fakat 2005 ve 2006 yıllarında yaşanan daha yüksek bir artıştan dolayı projeksiyon katsayısı oranı % -0,02 olarak görülmektedir. Büyükbaş et üretimi -0.02 oranıyla 2023 yılında ulaşabileceği rakam 3.744'dür. Bu oranda bize artan talebe karşılık et üretiminde herhangi bir artışın yaşanmadığı gerçeğini göstermektedir. Küçükbaş et üretiminde ise çok yüksek rakamlarda oynama olmamakla birlikte 2004 yılı üretim miktarı 1.562 ton iken, 2009 yılı üretim miktarı 1.404 tondur.

TABLO 160 : Hayvansal Üretim Projeksiyonu

	YIL/ÜRÜNLER	B.Baş Et	K.Baş Et	SÜT	Yumurta (Milyon)
GEÇMİŞ YIL	2000				
	2001				
	2002				
	2003				
	2004	2.868	1.562	149.157	62.812.000
	2005	4.921	1.559	145.013	65.635.000
	2006	4.050	1.670	142.393	69.671.000
	2007	3.018	1.894	142.690	41.066.000
	2008	2.558	1.736	133.534	53.580.000
	2009	3.752	1.404	136.209	74.518.000
GEÇMİŞ YIL DEĞİŞİM ORANLARI	<i>2000-2001</i>				
	<i>2001-2002</i>				
	<i>2002-2003</i>				
	<i>2003-2004</i>				
	<i>2004-2005</i>	41,72	-0,19	-2,86	4,30
	<i>2005-2006</i>	- 21,51	6,65	-1,84	5,79
	<i>2006-2007</i>	- 34,19	11,83	0,21	-69,66
	<i>2007-2008</i>	- 17,98	-9,10	-6,86	23,36
	<i>2008-2009</i>	31,82	- 23,65	1,96	28,10
	projeksiyon katsayısı	-0,02	-1,61	-1,04	-0,90
PROJEKSİYON	2010	3.751	1.381	134.789	73.846.632
	2011	3.751	1.359	133.384	73.181.313
	2012	3.750	1.337	131.993	72.521.988
	2013	3.750	1.316	130.617	71.868.603

2014	3.749	1.295	129.256	71.221.105
2015	3.748	1.274	127.908	70.579.441
2016	3.748	1.253	126.575	69.943.557
2017	3.747	1.233	125.255	69.313.403
2018	3.747	1.213	123.950	68.688.926
2019	3.746	1.194	122.657	68.070.075
2020	3.746	1.175	121.379	67.456.799
2021	3.745	1.156	120.113	66.849.049
2022	3.744	1.137	118.861	66.246.775
2023	3.744	1.119	117.622	65.649.926

4.7. Üretim Değerleri

Mersin ili, arazi yapısı tarımsal çeşitlilik sunan, özellikle meyve üretiminde ülke ekonomisine önemli katkısı olan illerden biridir. Elverişli toprak yapısı, bitkisel üretimde sulu tarımın yaygınlığı, ılıman iklimi ve gelişmiş alt yapısı ile yüksek katma değerli ürünler yetiştirilmektedir. Türkiye narenciye üretiminin %29'unu,

sebze üretiminin %5'ini, meyve üretiminin %12'sini, tarla ürünlerinin %2'sini toplamda ise Türkiye tarım ürünlerinin %4'ünü Mersin sağlamaktadır. İlimiz, Türkiye limon üretiminin %70'ini, portakal üretiminin %18'ini, muz üretiminin %71'ini, domates üretiminin %8'ini karşılamaktadır. Bununla birlikte ülkemiz greyluft ihracatının %34'ü, portakal ihracatının %36'sı, limon ihracatının %33'ü, mandarin ihracatının %23'ü toplamda narenciye ihracatının %31'i, çilek ihracatının %13'ü, patates ihracatının %10'u, biber ihracatının %14'ü Mersin firmaları tarafından gerçekleştirilmektedir. Mersin, Tarım ve Gıda Sektörü gerek yurt içindeki pazar payı gerekse yurt dışına ihracat kapasitesiyle sürekli yükselen bir trend olmaktadır. Mersin, Türkiye genelinde tarımsal üretim miktarı ile 5. sıradayken tarımsal üretim değeriyle 2. sıradadır.

- Meyve üretiminde Türkiye'de 1. sırada, sebze üretiminde 3. sırada, örtü altı üretimde 2. sırada yer almaktadır.

- Narenciye üretiminde ilimizin meyve üretiminin 50'sini, Türkiye'nin ise üçte birini oluşturmaktadır.

- Sebze üretiminde ise %49 oranı ile domates öne çıkmaktadır.

- Türkiye yaş sebze ve meyve ihracatının %24'ünü, narenciye ihracatının %31'i, hububatın %86'sı Mersin'den yapılmaktadır.

4.7.1. Tarla Bitkileri Tarımsal Üretim Değerleri

Tarla bitkileri üretim değerlerine baktığımız zaman son yıllarda en çok artış gösteren ürün susam olmuştur. Bunun nedeninde ithal olarak hammaddeyi getirip burada işlenmesi sonucu fiyatı oldukça yükselmiştir. Mısır ve Buğday üretimi yoğun olarak ülkemizde yapıldığı için fiyat aralığı yıllar bazında yüksek bir artış oranı göstermemiştir. Mersin ilinin önemli ürünlerinden olan Buğday ve Mısıra sırasıyla pamuk nohut ve diğer ürünler izlemektedir.

TABLO 161 : Tarla Bitkileri Üretim Değerleri

Ürünler	Türkiye				Mersin			
	2006	2007	2008	2009	2006	2007	2008	2009
Buğday	0.35	0.41	0.53	0.48	0.37	0.44	0.54	0.38
Mısır	0.36	0.40	0.43	0.44	0.33	0.35	0.41	0.40
Çeltik	0.74	0.75	1.13	1.25	0.64	0.69	1.18	1.07
Arpa	0.28	0.34	0.48	0.41	0.26	0.49	0.56	0.33
Pamuk	1.06	1.05	1.26	1.71	1.30	1.32	1.27	1.79
Nohut	1.12	1.25	1.49	1.44	1.03	1.01	1.06	1.35
Ayçiçeği	1.44	1.59	2.04	2.06	1.55	1.79	1.84	1.92
Susam	2.00	2.29	2.95	3.30	1.80	2.15	2.50	2.63
Yerfıstığı	1.40	1.63	1.80	1.67	1.70	2.00	2.15	1.53

KAYNAK: TÜİK-Mersin Ticaret Borsası 2009

4.7.2. Sebze Tarımsal Üretim Değerleri

Genelde Mersin'de üretime paralel olarak üretim değerleri bakımından da tarımın ekonomiye belirgin katkısı olduğu gözlenmektedir. Üretim değeri bakımından ekonomiye en fazla katkısı olan ürün domatestir ve onu sırasıyla hıyar, biber, patlıcan ve karpuz izlemektedir. Mersin sebze üretiminde Türkiye sıralamasında 3. sıradadır. Bu konumu ile ürünlerin Türkiye'ye oranla daha ucuz tüketilmesini sağlamaktadır.

TABLO 162 : Mersin Sebze Ürün Değerleri (Kg / TL)

Ürün Adı	Ortalama					
	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Pırasa	0.64	0.66	0.68	0.70	0.65	0.64
Havuç	0.51	0.50	0.56	0.58	0.79	0.56
Domates Sofralık	0.44	0.39	0.53	0.57	0.63	0.53
Hıyar Sofralık	0.46	0.41	0.47	0.52	0.49	0.41
Patlıcan	0.50	0.50	0.56	0.61	0.56	0.55
Kavun	0.50	0.43	0.57	0.62	0.52	0.56
Karpuz	0.41	0.43	0.45	0.53	0.40	0.38
Karnabahar	0.71	0.70	0.71	0.85	0.76	0.75
Marul (Göbekli)	0.59	0.60	0.67	0.86	0.94	0.95
Ispanak	0.73	0.81	0.92	0.85	0.83	0.86

KAYNAK : TÜİK- 2009

Hal fiyatları ve Pazar fiyatları karşılaştırmasında ise ürünlerin hale giriş veya hale girmeden doğrudan tüketicilere ulaşmasında fiyatlar farklılık gösterebilmektedir. Hal-Pazar arasında ürünlerin fiyatlarında önemli oranda artış olduğu gözlemlenmektedir. Bunun çeşitli nedenleri olmakla birlikte ürünlerin İhracata veya diğer illerin pazarlarına ulaşması veya hal komisyoncularının fiyatları belirlemelerindeki tutarsızlık fiyatların artmasında etkili olmaktadır.

4.7.3. Meyve Tarımsal Üretim Değerleri

Mersin meyve üretiminde Türkiye’ de 1. sıradadır. Akdeniz iklimi dışında mikroklima özelliği taşıması yetiştirilen ürün çeşitliliğini artırmaktadır. Çoğu meyvenin üretim merkezi olan Mersin bu özelliği ile ürünlerin fiyatlarında da diğer illere göre farklı bir konumdadır.

TABLO 163: Mersin Meyve Ürün Değerleri (Kg/ TL)

Ürün adı	Ortalama					
	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Muz	2.29	2.91	2.96	2.88	3.12	3.20
Yaş İncir	1.06	1.29	1.28	1.36	1.45	1.50
Portakal Yafa	0.36	0.45	0.42	0.46	0.54	0.50
Limon	0.81	0.86	0.79	1.01	1.14	1.10
Altıntop	0.37	0.42	0.40	0.47	0.49	0.52
Elma Yerli	0.64	0.84	0.82	0.90	0.98	1.00
Kayısı	0.81	0.81	1.08	1.15	1.18	1.22
Kiraz	1.69	1.73	2.32	2.48	2.63	2.70
Çilek	1.06	1.19	1.25	1.47	1.52	1.50
Erik	0.79	0.82	1.06	1.25	1.36	1.26
Şeftali	0.93	0.86	1.13	1.18	1.20	1.16
Mandarin	0.59	0.63	0.62	0.71	0.73	0.70
Nar	0.73	0.83	1.14	1.27	1.31	1.40
Zeytin Sofralık	1.77	2.36	2.30	2.68	2.78	2.90
Zeytin Yağlık	1.71	2.32	2.26	2.73	2.77	2.83

KAYNAK : TÜİK- 2009

4.7.4. Hayvansal Ürünler Tarımsal Üretim Değerleri :

TABLO 164 : Mersin ili Hayvansal Ürün Değerleri (Kg/ TL)

Ürün adı	Ortalama					
	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Manda Eti	10.00	10.34	13.65	7.50	14.29	13.50
Sığır Eti	11.56	11.96	11.93	11.00	12.63	12.00
Koyun Eti	09.56	9.95	10.43	11.00	11.73	11.90
Kıl Keçisi Eti	09.16	9.48	10.00	11.00	11.20	11.50
Tavuk Eti	02.29	2.37	2.67	4.00	3.98	3.50
Tereyağ	06.63	6.96	7.79	7.90	9.06	9.50
Beyaz Peynir (Mahalli)	04.44	5.00	5.68	6.11	7.00	8.00
Tulum Peyniri	07.47	8.10	9.12	9.35	9.58	9.85
Yumurta	0.18	0.18	0.19	0.19	0.25	0.30
İnek Sütü	0.61	0.64	0.68	0.74	0.92	0.85
Bal Süzme	10.43	10.82	10.55	12.02	14.43	14.55
Bal Petek	10.65	12.14	13.27	13.87	16.91	16.00

KAYNAK : Mersin Ticaret Borsası- TÜİK- 20

4.7.5. Bitkisel ve Hayvansal Üretimde Girdi Kullanma Durumu

TABLO 165 : Üretim Maliyetleri (TL/da)

Açıkta Sebze Üretim Maliyeti-2009

	Domates	Hıyar	Patlıcan	Biber	Kabak	Fasulye
Sebze Toplam Maliyeti	1.350	1.468	1.245	1.559	1.048	830

TABLO : Örtüaltı Sebze Üretim Maliyeti-2009

	Domates	Hıyar	Patlıcan	Biber	Kabak	Fasulye
Örtüaltı Sebze Üretim Maliyeti	4.083	4.005	3.624	4.225	3.614	2.137

TABLO : Meyve Üretim Maliyeti

	İncir	Şeftali	Elma	Kayısı	Erik	Yeni Dünya	Kiraz
Meyve Toplam Maliyeti	300	598	596	605	587	434	631

TABLO : Turunçgil Üretim Maliyeti

	Limon	Portakal	Mandarin	Limon	Altıntop
Turunçgil Toplam Maliyet	1.409	1.381	1.381	1.335	1.381

TABLO : Hububat Üretim Maliyeti

	Buğday	Arpa	Mısır	Nohut
Hububat Toplam Maliyet	163.98	160.48	346.69	180.79

KAYNAK: Mersin İl Tarım Müdürlüğü – 2009

Hayvansal Üretimde girdiler hayvanın cinsine yaşına büyüklüğüne göre değişiklik göstermektedir. Güncel konu olan et ithali de Ülkemizde ki et fiyatlarının yüksek olmasıdır. Bunun çeşitli nedenleri olsa da temel nedenlerinden bir tanesi bir hayvanın günlük maliyetinin çok yüksek olması gösterilebilir. Hayvancılık sektörünün kurtulması bir anlamda maliyetlerin düşürülmesiyle ilgilidir. Küçükbaş üretiminde koyunun maliyeti 2-2.5 TL iken keçi üretiminde durum farklıdır. Bunun nedeni dağ keçilerinin sadece günlük çoban maliyeti varken Saanen tipi ahır keçilerinin hazır yem ile beslenmeleri belirli bir maliyete ulaşmaktadır.

TABLO 166 : Hayvansal Üretimde Girdi Kullanımı (Günlük)

Süt Sığırcılığı	8 TL
Besi Sığırcılığı	8-11 TL
Koyun	2.5 TL
Keçi	1 TL

KAYNAK : Damızlık Sığır Yetiştiricileri Birliği- Üreticiler- 2010

4.8. Mersin İli Tarımsal Ürünlerin Üretim ve Tüketim Analizi ve Pazarlaması

4.8.1. Buğday Üretimi ve Pazarlaması

Uluslararası Hububat Konseyi (**İnternational Grains Council**) tarafından hazırlanan buğday raporuna göre, 2008-2009 sezonunda 687 milyon ton düzeyinde gerçekleştiği tahmin edilen dünya buğday üretimi, Temmuz 2009 ile Haziran 2010 döneminde 19 milyon ton azalarak 668 milyon tona gerileyeceği öngörülmektedir.

TABLO 167 : 2009-2010 Dünya Buğday Ekim Alanları ve Üretimi

Üretim Bölgesi	Ekim Alanı (Milyon ha)				Üretim (Milyon ton)			
	2009 Ortalama		2010 Öngörü		2009 Ortalama		2010 Öngörü	
	Ekiliş	Toplam İçindeki Payı %	Ekiliş	Toplam İçindeki Payı %	Üretim	Toplam İçindeki Payı %	Üretim	Toplam İçindeki Payı %
AB 27	25.7	11	27.2	12	138.7	21	147.9	22
Türkiye	8.6	4	8.6	4	20.60	3	17.5	3
Dünya	223,5	100	221.8	100	675.2	100	659	100

KAYNAK : IGC (İnternational Grains Council : Uluslararası Hububat Konseyi)- 2010

4.8.1.1-2 İller itibariyle Türkiye Buğday Ekim Alanları ve Üretimi

Buğday tarımı ülkemizde yaklaşık 2.9 milyon işletmede yapılmakta olup, 15 milyon insanımızın geçim kaynağıdır. Ülkemiz tahıl üretiminde en büyük paya sahip ürün olan buğday, insan ve hayvan beslenmesinde de temel gıda maddesidir.

Buğdayın tüketimi gelişmiş ülkelerde daha az olmasına karşın, ülkemizde ve kişi başına gelir düzeyi düşük olan ülkelerde ekmeğe, dolayısıyla buğdaya dayalı beslenme oldukça fazladır. Ülkemiz tarım alanlarının yaklaşık %50'sinde hububat üretimi yapılmakta, bu alanların 1/3'ü olan 9-9.4 milyon hektar alanda ise sadece buğday üretilmektedir. Diğer taraftan, ülkemizde 4 milyon tarım işletmesinin yaklaşık 3 milyonunda buğday üretimi yapılmaktadır.

Türkiye'nin bütün bölgelerinde üretilen buğday miktarı 2007-2008 yıllarında 18 milyon civarında olmuştur. Bu değerler 2000-2004 yıllarında elde edilenlerle karşılaştırıldığında bütün tahıllarda dikkate değer ölçüde ekim alanı kaybettiği görülmektedir. Bu durum, Buğday üretim miktarında 1 milyon ton civarında bir kayıp yaşatmıştır. 2009 yılına gelindiğinde ise üretimimiz 3 milyon ton artarak 20.600.000 tona ulaşmıştır. 2008/'09 piyasa döneminde toplam tahıl ürünlerinde yurtiçi üretimin yurtiçi talebi karşılama derecesi %92,7 olarak tahmin edilmiştir. Toplam tahıl üretiminde en büyük paya sahip olan ayda, yeterlilik derecesi %94,5 olarak gerçekleşmiştir.(Tük-2009)

TABLO 168: İllere Göre Buğday Üretimi

sıra no	İLLER	Buğday Ekilen Alan (ha)	Buğday Üretim Miktarı (ton)
1	Konya	627.425	1.696.165
2	Ankara	459.345	1.156.461
3	Yozgat	329.945	821.929
4	Adana	221.206	788.778
5	Çorum	238.037	612.893
6	Tekirdağ	163.133	607.620
7	Sivas	294.182	531.357
8	Edirne	152.254	522.973
9	K.Maraş	170.700	435.954
10	Hatay	100.039	412.275
11	Amasya	117.839	375.219
12	Eskişehir	154.271	374.265
13	Mersin	132.642	374.070
14	Balıkesir	146.130	373.249
15	Kırklareli	117.882	362.672
16	Afyon	156.581	347.250
17	Samsun	118.068	343.987
18	Tokat	127.022	327.716
19	Kütahya	142.608	307.233
20	Kırıkkale	129.924	307.036
21	Aksaray	100.652	302.936
22	Antalya	113.201	298.411
23	Kayseri	171.548	295.490
24	Bursa	100.060	292.965
25	Kırşehir	99.795	273.310
26	Çanakkale	91.246	270.673
27	Osmaniye	75.603	257.416
28	Nevşehir	114.474	235.382
29	Manisa	110.292	230.735
30	Denizli	80.888	230.399
31	Çankırı	70.660	186.736
32	Karaman	82.669	178.927
33	Burdur	57.726	157.341
34	Niğde	70.240	145.818
35	İzmir	43.098	143.854
36	İstanbul	34.591	134.594
37	Kastamonu	76.452	132.484
38	Uşak	47.723	125.492
39	Muğla	50.050	122.589
40	Aydın	34.775	120.890
41	Bolu	47.146	114.139
42	Isparta	42.321	101.392
43	Bilecik	32.219	73.836
44	Kocaeli	26.813	58.585
45	Sakarya	18.264	49.673
46	Sinop	26.658	41.939
47	Zonguldak	17.110	32.444
48	Bartın	13.391	26.247
49	Karabük	14.144	25.775
50	Düzce	8.940	23.778
51	Yalova	1.546	3.550

KAYNAK: TÜİK - 2009

4.8.1.3. Türkiye Buğday İhracatı

Türkiye' nin buğday ihracatı ithalatının çok çok altında olsa da un ihracatında dünyada 2. sıradadır. Buğday ihracatı büyük ölçüde Ortadoğu ülkelerine yapılmaktadır.

TABLO 169 : Türkiye'nin Buğday İthalatı- 2009

Ürün Cinsi	Miktar Ton	ABD \$	ABD \$ / TON
Makarnalık Buğday	100.257	28.505.755	284
Diğerleri (Buğday ve Mahlut)	201.227	32.141.496	160
Buğday Toplamı	301.485	60.647.251	

KAYNAK : TÜİK-2010

TABLO 170 : Buğday 2010 Dört Aylık İhracat Verileri

2010 Ocak-Nisan	
İhracat	
Miktar (Ton)	Değer \$
813.446	136.112.061

KAYNAK : TÜİK-2010

4.8.1.4. Türkiye Buğday İthalatı

Buğday ambarı olarak bilinen Türkiye'nin, iç talebe yetmediği için artık buğday ithal ettiği, 2009 yılı Tük verilerine göre Türkiye'nin 20.6 milyon ton buğday ürettiği ancak bu miktar Türkiye ihtiyacını karşılamamıştır. TÜİK'in 2008-2009 üretim dönemi araştırmasına göre ; kişi başına 216 kilogram buğday tüketen Türkiye, 3 milyon 628 bin ton buğday ithal etmiştir. Bu rakamla Türkiye'nin 2008-2009 üretim dönemindeki en çok ithalatı yapılan ürün Buğday olmuştur. Türkiye, 2009 yılında 27 ülkeden 902 milyon dolarlık buğday ithal etmiştir . Bu ülkeler arasında Rusya, Almanya, Kazakistan, Ukrayna ve Yunanistan en önemli Buğday ithalatı yaptığımız ülkelerdir. Türkiye, 2009 yılında Rusya'dan 521 milyon dolar, Almanya'dan 102 milyon dolar, Kazakistan'dan 70 milyon dolar, Ukrayna'dan 51 milyon dolar, Yunanistan'dan ise 32 milyon dolarlık buğday ithal etmiştir. Türkiye son 10 yılda toplam 3 milyar 858 milyon dolarlık buğday ve mahlut ithalatı gerçekleştirmiştir. (Tük-2009)

TABLO 171 : Türkiye'nin Buğday İthalatı- 2009

Ürün Cinsi	Miktar Ton	ABD \$	ABD \$ / TON
Makarnalık Buğday	111.342	48.694.117	437
Diğerleri (Buğday ve Mahlut)	3.268.587	850.309,417	0
Buğday Toplamı	3.379.928	889.003,584	0

KAYNAK : TÜİK-2009

TABLO 172 : 2010 Dört Aylık İthalat Verileri

2010 Ocak-Nisan	
İthalat	
Miktar (Ton)	Değer \$
945.665	218.854.331

KAYNAK : TÜİK-2010**4.8.1.5. Mersin Buğday Ekim Alanları**

Mersin buğday üretimi Türkiye buğday üretimi toplamına bakıldığında zaman 374.070 bin ton ile 13. sıradadır. 2009 verileri bakıldığında 132.642 hektar alanda 374.070 bin ton üretim elde edilmiştir. İl genel ekim alanları ve üretim miktarlarına baktığımız zaman Tarsus ilçesi hem ekim alanı hem üretim miktarı bakımından ilk sırada yer almaktadır. Bunun en önemli nedenlerinin başında ekim alanlarının buğday üretimi için çok elverişli olmasıdır bunun yanında sulama imkanları bakımından sıkıntı yaşamaması ilçenin buğday üretiminde önemli bir konumda olmasını sağlamaktadır.

TABLO 173 : Mersin' in İlçelere Göre Buğday Ekimi

İlçe Adı	Buğday (Diğer) –	Buğday (Diğer) - ÜRETİM
	EKİLEN ALAN(ha)	MİKTARI(Ton)
ANAMUR	9.888	3.767
AYDINCIK	1.840	3.240
BOZYAZI	4.950	5.562
CAMLIYAYLA	2.200	4.251
ERDEMLİ	18.500	32.400
GÜLNAR	17.500	30.000
MUT	8.857	31.000
SİLİFKE	20.530	50.000
TARSUS	36.693	181.265
AKDENİZ	3.952	11.043
MEZİTLİ	1.980	6.336
TOROSLAR	3.470	9.504
YENİŞEHİR	2.282	5.702
TOPLAM	132.642	374.070

KAYNAK: Mersin İl Tarım Müdürlüğü – 2009**4.8.1.6. Buğday Fiyatları ve Destekleme Prim Miktarları**

Desteklemeler her yıl devletin belirlediği fiyatlar üzerinden yapılmaktadır. Yılları itibariyle baktığımız zaman 2009 yılı ve 2010 yılı destek miktarları aynı kalmıştır.

TABLO 174 : Buğday Destekleme Miktarları

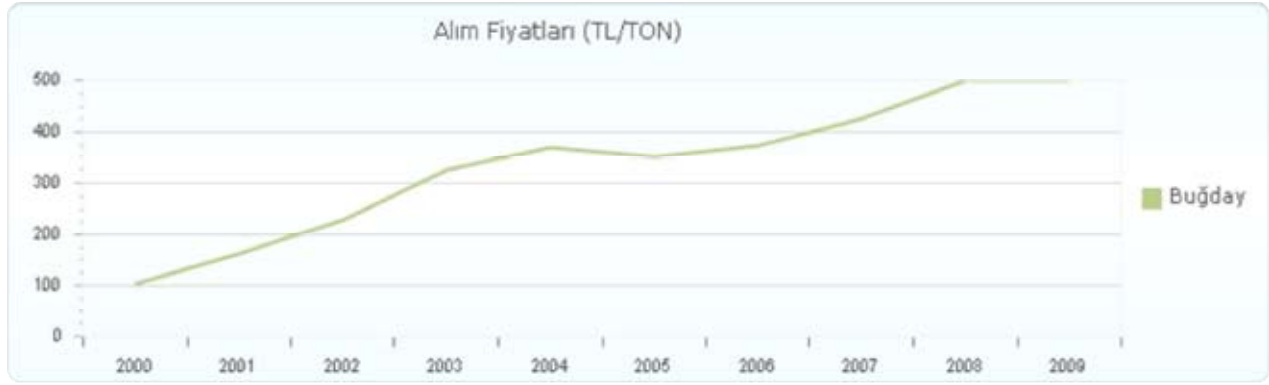
Desteğin Adı	Birimi	2010 yılı Destek Miktarları	2009 Yılı Destek Miktarları
Mazot Desteklemeleri	Dekar Başına	3,25 TL	3,25 TL
Gübre Desteklemeleri	Dekar Başına	4,25 TL	4,25 TL
Toprak Analizi Desteklemeleri	Dekar Başına	2,50 TL	2,50 TL

KAYNAK : TEDGEM-2010

TABLO 175 : Desteklerle Birlikte Buğday Alım Fiyatları (TL /KG)

Yıllar	Verim Kg/da	TMO Alım Fiyatı	DGD	Prim	Gübre	Mazot	SERTİF. TOHUM	TOPRAK ANALİZİ	Toplam TL/KG	Toplam TL/Da
2007	296	0,425	0,0236	0,045	0,0072	0,010	0,017	0	0,528	156,288
2008	330	500	0	0,045	0,012	0,009	0,014	0,007	0,587	193,71
2009	390	500	0	0,050	0,0109	0,008	0,013	0,006	0,588	229,5

KAYNAK : TMO

Buğday destekleme prim miktarı 2009-2010 yılı için 5 krş/kg' dir .

TABLO 176 : 2009/2010 Dönemi Tmo Müdahale Alım Fiyatları (TMO)

CİNSİ	MÜDAHALE ALIM FİYATI (TL/TON)				SATIŞ FİYATI (TL/TON)		
	HAZİRAN- TEMMUZ- AĞUSTOS	EYLÜL	EKİM	KASIM	KASIM	ARALIK	
MAKARNALIK BUĞDAYLAR	MAKARNALIK BUĞDAY	525	535	545	555	600	610
	DÜŞÜK VASIFLI MAKARNALIK BUĞDAY	450	460	470	480	515	525
EKMEKLİK BUĞDAYLAR	ANADOLU BEYAZ SERT	500	510	520	530	575	585
	ANADOLU KIRMIZI SERT	500	510	520	530	575	585
	BEYAZ YARI SERT	475	485	495	505	545	555
	KIRMIZI YARI SERT	475	485	495	505	545	555
	DİĞER KIRMIZ ve BEYAZ	450	460	470	480	515	525
	YEMLİK BUĞDAYLAR	420	430	440	450	490	500

KAYNAK : TMO-2010

4.8.1.7. Buğday Pazarlama Kanalları

Buğday 1932 yılından itibaren destekleme kapsamında olan bir üründür. 1938 yılından itibaren de TMO devlet adına alım yaparak destekleme işlemini sürdürmüştür. Bunun dışında buğday pazarlama kanalları borsalar ve tüccarlardır.

Aralık 1999'da IMF ile yapılan Stand By anlaşması ve ilk niyet mektubu ile birlikte hububat politikası da değişikliğe uğramıştır. İlk niyet mektubunun 41. maddesinde buğday destekleme alım fiyatlarının belirlenmesinde izlenecek yol ve TMO'nun alımları düşürülerek stoklarını azaltması yönünde taahhütler verilmiş ve taahhütler doğrultusunda TMO 1999 yılından bu yana alımlarını azaltmış ve 2002 döneminde destekleme alımı bırakılarak TMO kendi bünyesinde bir fiyat açıklamıştır. Ülkemizdeki diğer pazarlama kanalı ise ürün borsalarıdır. Borsalarda işlem gören buğday üretimin yaklaşık %6'sı, pazarlama miktarının ise %9'unu oluşturmaktadır. TMO ve borsaların dışında buğday pazarlaması çoğunlukla tüccarlar vasıtasıyla yapılmaktadır. Üreticileri tüccarın eline bırakmamak ve üreticinin emeğinin karşılığını tam olarak alabilmesini sağlamak için Toprak Mahsulleri Ofisi piyasayı dengeleyici bir unsur olarak görev yapmalıdır.

4.8.1.8. Buğday Üretimi ve Pazarlaması (SWOT Analizi)

Güçlü Yönler	Zayıf Yönler	Fırsatlar	Tehditler
<p>1- Bölgemizde buğdayın vejetasyonunu erken tamamlaması nedeniyle aynı alanda ikinci bir üretime olanak sağlaması</p> <p>2- Bölgemizde un ve bulgur fabrikalarının varlığı</p> <p>3-Birim alana verim düzeyimizin diğer illere göre yüksek olması</p>	<p>1- Üretim maliyetlerinin yüksek olması</p> <p>2-Bölgemiz koşullarına uygun çeşit ıslahında sorunlar bulunması</p> <p>3- Üretim alanlarının küçük olması</p> <p>4- Üreticilerin eğitim seviyesinin düşük olması ve yeniliğe açık olması</p>	<p>1- Bölgeye hitap edecek araştırmaları yürüten üniversite ve araştırma enstitülerinin varlığı</p> <p>2-Tarımsal mekanizasyon sektörünün gelişim içerisinde olması</p> <p>3-Kamu ve özel kaynaklı yatırım olanakları sayesinde depolama olanaklarının artması</p>	<p>1- Birim alandan elde edilen karlılığın giderek azalması sonucu üretim alanlarının daralması</p> <p>2- Buğday ithalatı nedeniyle fiyat politikasının oluşmaması</p> <p>3-Dış ve iç karantinaya tabi hastalık ve zararlıların bulaşma riskinin yüksek olması</p>

4.8.2. Pamuk Üretimi ve Pazarlaması

2009/10' da Çin ve Hindistan sırasıyla 6.9 ve 5.1 milyon ton ile pamuk üretiminde ilk iki sırayı alırken onları 2.6 milyon ton ile ABD izlemektedir. Hindistan' ın pamuk üretimindeki düzenli artışı dikkat çekerken, 2005/6' ya kadar pamuk üretiminde Çin'den sonra ikinci sırada yer alan ABD, bu dönemden itibaren üretimini anlamlı miktarda düşürerek üçüncü sıraya gerilemiştir. 2010/11 döneminde Çin ve Hindistan' ın üretimlerinin sırasıyla 7.2 ve 5.4 milyon ton, ABD' nin ise 3.6 milyon ton olması beklenmektedir. Türkiye pamuk üretiminde dünyada önemli bir konuma sahip olmadığı gibi 2001' den bu güne üretimi 0.9 milyon tondan 0.4 milyon ton gerilemiştir. Türkiye' nin 2010/11 pamuk üretimi beklentisi ise 0.5 milyon tondur. 2000-2008 periyodunda Türkiye' de pamuk ekim alanları % 25 oranında azalmıştır. Buna paralel olarak pamuk üretiminde de % 20' lik bir daralma meydana gelmiştir. 2006 yılına kadar daralan ekim alanlarına rağmen verimliliğini yükselterek üretimini artırmaya çalışan Türkiye' de 2006'dan sonra verimliliğinde azalmasıyla üretimdeki düşüş hız kazanmıştır. TÜİK verilerine göre 2009 yılı kütlü pamuk üretimi 1.7 milyon ton olmuştur.

TABLO 177 : Türkiye Pamuk Ekim Alanı, Kütlü Pamuk Üretim Miktarı ve Verimi

YILLAR	EKİM ALANI(ha)	ÜRETİM (ton)	
		Kütlü	Lif
2002	721.077	2.541.832	988.120
2003	637.329	2.345.734	919.531
2004	640.045	2.455.071	935.928
2005	546.880	2.240.000	863.700
2006	590.700	2.550.000	976.540
2007	530.253	2.275.000	867.716
2008	495.000	1.820.000	673.400
2009	420.000	1.725.000	638.250

KAYNAK: TÜİK

Yıllar itibariyle verilen TÜİK verilerine göre, Türkiye'nin 2002-2007 yılları ortalama lif pamuk üretimi 925 bin tondur. Son iki yılın ortalama üretimi ise 655 ton seviyesinde gerçekleşmiştir. Diğer bir değerlendirme ile, son iki dönemde pamuk üretimindeki azalma yaklaşık %30 dolaylarındadır. Ülkemizde pamuk, genelde Ege, Antalya, Çukurova ve Güneydoğu Anadolu Bölgesinde yetiştirilmektedir. Yoğun olarak Ege ve Çukurova Bölgesinde tarımı yapılan pamuk, GAP'ın sulamaya açılması ile birlikte bölgede hâkim ürün niteliğini kazanmış ve bölge üretimde ilk sırayı almıştır.

4.8.2.1. İller itibariyle Türkiye Pamuk Ekim Alanları ve Üretimi

Türkiye pamuk üretiminde illerin değerlendirmesini yaptığımız zaman ekim alanı ve üretim miktarı olarak ilk sırada Ş.Urfa' yı görmekteyiz.916 bin tonla Türkiye pamuk üretiminin % 53' ünü karşılamaktadır. Bunun nedenleri arasında GAP bölgesinin sulu tarıma kavuşması ve iklimin pamuk ürünü için ideal olması gösterilebilir. Mersin üretim miktarı bakımından 9. sırada bulunmaktadır. 44.527 tonluk üretimi ile Türkiye Üretiminin % 2.6' sını karşılamaktadır. Hasat edilen pamuklar depolanmadan veya çırçır fabrikalarının çalışma dönemine ve günlük iş verimine bağlı olarak belirli bir süre depolandıktan sonra çırçır olarak, tohum ve lif kısmı birbirinden ayrılır. Ülkemiz pamukları; kısa lifli, orta lifli ve uzun lifli olmak üzere üçe ayrılır. Ülkemizin %99'unda üretimi yapılan orta lifli pamuklar renklerine göre; beyaz, hafif benekli, renkli ve tip dışı olarak sınıflara ayrılır. Her bir sınıf, çırçırılama, hazırlama ve yabancı madde oranına göre kendi içinde Standart Extra, Standart 1, Standart 2 gibi kalite derecelerine ayrılır. Pamuğun kalitesinde etkili faktörlerden birisi , depolama koşullarıdır. Deponun yapısı, nemi, sıcaklığı ve kirliliği lif pamuğun kalitesine etki etmektedir. Kütlü pamuk depolamadan önce tohum nem oranı %10'un altına düşürülmektedir. Bu amaçla, kütlü pamuk güneşli havada kurutulmaktadır.

4.8.2.2. İller itibariyle Türkiye Lif Pamuk Üretimi

Pamuk öncelikle tekstil sanayinin hammaddesi olan lifi için yetiştirilmektedir. Pamuk lifinin insan terini absorbe etmesi, ısıtılıp kaynatıldığında diğer lifler göre daha sağlam kalışı gibi özellikleri nedeniyle diğer bitkisel ve sentetik elyaflar karşısında tercih edilmektedir. Bir yandan dünya nüfusunun hızla artması, diğer yandan sanayileşen ve kalkınan toplumlarda yaşam düzeyinin ve doğaya zarar vermeyen ürünlerin kullanım bilincinin yükselmesi pamuk ve pamuğa dayalı ürün tüketimini artırmakta ve dolayısıyla pamuğa olan ihtiyaçta giderek artmaktadır. Bu talebe paralel olarak, pamuk lifi kullanımının tüm kullanılan lifler içerisinde %50'lik bir paya sahip olduğu, tüketilen tekstil bitkileri içerisinde son on yıllık ortalama alındığında, kullanılan en yüksek lif olma özelliğini sürdürdüğü görülmektedir. Pamuk, tekstilden barut ve film malzemesi yapımına kadar yaklaşık 50 civarında sanayi kolunun hammaddesini oluşturan önemli tarımsal ürünlerden birisi olup, lifi ile tekstil, çiğdi ile insan ve hayvan beslenmesinde önemli bir üründür.

TABLO 178 : İllere Göre Pamuk Üretimi

Sıra No	İLLER	Ekim Alanı (ha)	Lif Pamuk Üretimi	Pamuk Üretimi Miktarı (ton)
1	Ş.Urfa	324.718	247.517	916.463
2	Adana	111.735	101.927	377.407
3	Aydın	101.680	69.811	258.489
4	Hatay	61.350	50.171	185.765
5	Diyarbakır	61.109	40.015	148.164
6	İzmir	46.623	35.306	130.721
7	Mardin	46.312	34.447	127.548
8	Adıyaman	28.830	19.955	73.888
9	Mersin	3.751	8.720	44.527
10	K.Maraş	14.092	8.608	31.874
11	Antalya	6.848	5.248	19.431
12	Denizli	7.415	4.756	17.614
13	Şırnak	5.866	3.611	13.373
14	Manisa	3.499	2.434	9.015
15	G.Antep	3.278	2.199	8.141
16	Osmaniye	2.287	963	3.564
17	Muğla	1.435	954	3.534

18	Siirt	813	501	1.855
19	Balıkesir	989	489	1.809
20	Kilis	940	429	1.590
21	Çanakkale	387	142	524
22	Uşak	127	24	89
23	Bursa	101	19	71
24	Elazığ	12.5	6	22
25	Ankara	12.5	3	11

KAYNAK : TÜİK-2009

4.8.2.3. Türkiye Pamuk İhracatı

TABLO 179 : Türkiye Pamuk İhracatı

		2005/06	2006/07	2007/08	2008/09	2009/10*
İHRACAT	BİN TON	47.0	66.0	80.6	29.7	23.2
	MİLYON\$	66,4	92.0	141.9	53.9	42.2

KAYNAK: TÜİK – DTM (*) 2009 Ağustos – 2010 Mayıs tarihleri arası 9 aylık verilerdir.

Ülkemiz pamuk ekim alanlarının daralmasına paralel olarak üretimde yaşanan düşüşler sebebiyle, dünya pamuk ihracatı sıralamasında önemli bir yere sahip bulunmamaktadır. Üretimdeki düşüşe paralel olarak gerilemiş olup, içinde bulunduğumuz sezonda 40 bin ton civarında gerçekleşmesi beklenmektedir. Dünya pamuk ihracatı 2008/09 sezonunda, 2001/02 sezonundan bu yana en düşük seviyesine ulaşmış ve bir önceki döneme göre yaklaşık %25 azalışla 6.5 milyon ton seviyesinde gerçekleşmiştir. Küresel ekonomik kriz sebebiyle temel ithalatçı ülkelerdeki talep düşüşü, küresel pamuk ticaretindeki azalmanın başlıca nedenidir.

TABLO 180 :Dünya Pamuk İhracatı (1000 Ton-Lif)

ÜLKELER	2003/04	2004/05	2005/06	2006/07	2007/08	2008/09	2009/10*
ABD	2995	3143	3281	2833	2973	2896	2221
HİNDİSTAN	119	136	751	960	1530	425	1406
ÖZBEKİSTAN	659	850	1020	980	887	560	788
BREZİLYA	210	339	429	283	486	600	610
AVUSTRALYA	470	435	628	465	265	230	348
BURKİNA FASO	197	198	290	320	188	161	168
YUNANİSTAN	247	321	356	269	234	220	161
TÜRKMENİSTAN	116	91	125	167	185	90	151
MALİ	265	268	250	212	111	84	76
SURİYE	110	114	177	70	55	45	49
LİSTE TOPLAM	5388	5895	7307	6559	6914	5311	5978
DÜNYA TOPLAM	7242	7749	9732	8101	8356	6456	6753

KAYNAK: DTM-ICAC-Cotton World Statistics-Eylül- 2009, (*) Tahmin

4.8.2.4. Türkiye Pamuk İthalatı

Türkiye'nin tarım ürünleri ithalatında pamuk önemli bir yer tutmaktadır . 2000'li yılların başında, pamuk ekim alanları bakımından Hindistan, ABD, Çin, Pakistan, Özbekistan ve Brezilya'dan sonra yedinci sırada bulunan Türkiye'nin bugün Çin'den sonra dünyanın 'en büyük ikinci pamuk ithalatçısı' durumuna gelmiştir. 2009 yılında 1 milyar dolarlık pamuk ithalatı yapılmıştır. Türkiye, kendisi yetiştirebildiği halde 2009 yılında 38 ülkeden pamuk ithal etmiştir. Türkiye'nin pamuk alımı yaptığı ülkeler arasında 525 milyon dolarlık ithalatla ABD ve 245 milyon dolarlık ithalat ile Yunanistan ilk sıralardadır. Türkiye geçen yıl Türkmenistan'dan 71 milyon dolarlık, Hindistan'dan 32.5 milyon dolarlık, Özbekistan'dan ise 27 milyon dolarlık pamuk ithal etmiştir. Son 10 yılda pamuk ithalatına 8 milyar 381 milyon dolar harcanmıştır. (TÜİK)

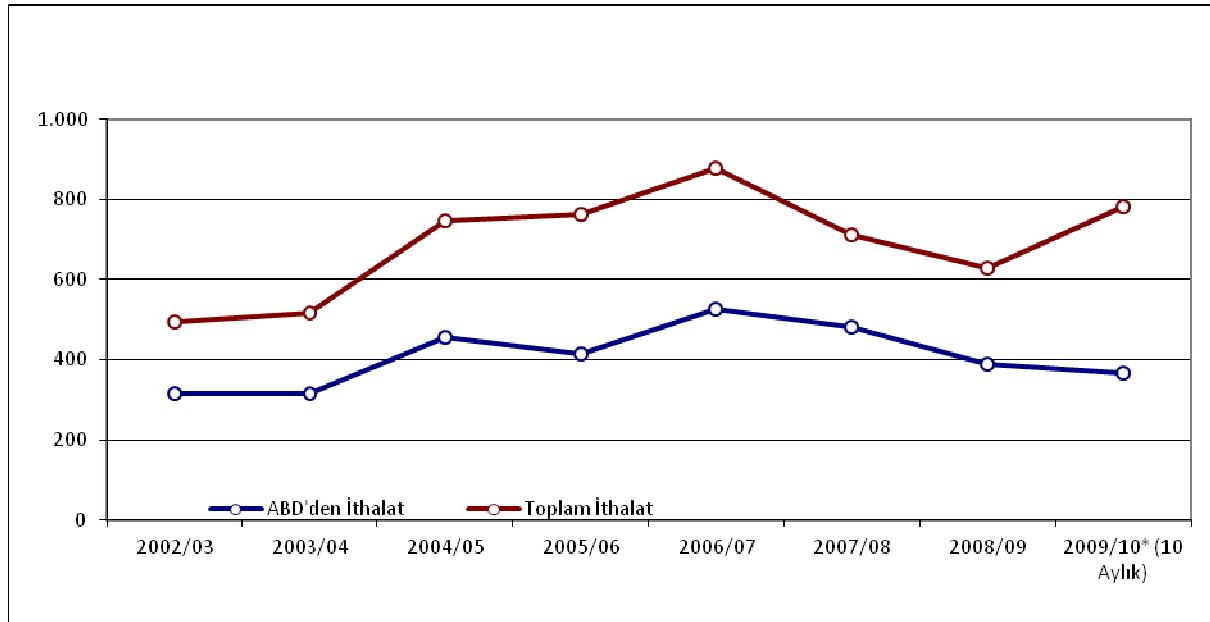
TABLO 181 : Türkiye Pamuk İthalatı

		2005/06	2006/07	2007/08	2008/09	2009/10*
İTHALAT	BİN TON	762.0	877.3	711.4	635.6	778.9
	MİLYON\$	960.5	1,137.9	1.099.8	872.9	1,234.3

KAYNAK: TÜİK – DTM (*) 2009 Ağustos – 2010 Mayıs tarihleri arası 9 aylık verilerdir.

Dünya pamuk ihracatı son 6 yıldaki pamuk ithalatının 6 milyon ton ile 9.4 milyon arasında değiştiği izlenebilmektedir. Lif pamuk ithalatı yapan ülkelerin başında Çin, Banglades, Türkiye, Pakistan, Endonezya, Tayland, Rusya ve Güney Kore gibi ülkeler gelmektedir. Avrupa ülkelerinin pamuk ithalatları her geçen yıl azalmaktadır. Bu durum, Avrupa'da tekstil üretim maliyetlerinin artısından kaynaklanmaktadır. Ülkemizin Dünya pamuk ithalatındaki payı, 2008 yılındaki küresel krizlin etkisiyle yaşanan daralma nedeniyle % 8'e düşmüştür. 2008 yılındaki pamuk ithalatı, yurtiçi üretimden daha fazla olmuştur. Bu durum ülke pamukçuluğunun geldiği noktayı göstermesi bakımından pek iç açıcı değildir. 2010/11 sezonunda Türkiye'nin de 800 bin ton ile ikinci sırada yer alacağı tahmin edilmektedir.

GRAFİK : Türkiyenin Pamuk İthalatı

KAYNAK: TÜİK

TABLO 182 : Türkiye Pamuk İthalatının Ülkelere Göre Dağılımı (Miktar/Kg)

ÜLKE	2005	2006	2007	2008	2009
A.B.D.	493.945.285	417.265.695	616.187.125	383.175.396	410.002.155
YUNANİSTAN	141.992.775	166.031.488	87.742.167	89.332.468	176.635.744
TÜRKMENİSTAN	12.511.176	42.529.011	53.459.278	26.342.147	49.198.242
HİNDİSTAN	2.221.616	11.718.535	87.692.131	24.929.982	23.007.316
ÖZBEKİSTAN	9.555.353	21.265.578	31.082.601	19.221.071	20.995.629
BREZİLYA	7.849.507	2.978.879	8.673.576	20.069.836	18.663.944
SURİYE	58.599.866	35.801.076	3.113.488	3.898.666	7.832.656
LİSTE TOPLAM	726.675.578	697.590.262	887.950.366	566.969.566	706.335.686
DİĞER TOPLAM	775.512.033	753.715.055	946.212.883	613.434.739	753.186.586

KAYNAK: DTM**TABLO 183 : Türkiye Pamuk İthalatının Ülkelere Göre Dağılımı (Dolar)**

ÜLKE	2005	2006	2007	2008	2009
A.B.D.	560.096.327	530.332.966	817.375.891	618.941.985	523.640.549
YUNANİSTAN	171.000.833	214.132.194	123.244.586	145.390.495	245.680.815
TÜRKMENİSTAN	15.675.426	53.144.080	71.320.365	43.479.419	68.982.881
HİNDİSTAN	2.739.761	14.397.754	118.942.609	40.868.062	32.455.695
ÖZBEKİSTAN	12.877.905	27.690.566	43.446.497	32.382.674	26.923.396
BREZİLYA	9.395.170	3.745.490	12.067.431	31.712.553	26.049.799
SURİYE	69.384.963	46.893.129	4.639.126	7.394.422	11.860.176
LİSTE TOPLAM	841.170.385	890.336.179	1.191.036.505	920.169.610	935.593.311
DİĞER TOPLAM	908.200.957	969.758.546	1.277.700.012	1.000.136.414	1.002.953.143

KAYNAK: DTM

Yukarıdaki tablolarda Türkiye'nin **yıllar itibariyle** gerçekleştirdiği pamuk ithalatının ülkelere göre miktar ve dolar bazında dağılımı görülmektedir. Buna göre, 2005 yılı için ABD'den yapılan ithalatın toplam ithalat içinde, değer bazındaki payı %60 civarında iken, 2007 yılı için bu oran %65, 2009 yılı için ise %52 olarak gerçekleşmiştir. Aynı yıllar için Yunanistan'ın payı 2005 - % 19, 2007 - %10 ve 2009'da %24 dolaylarındadır. ABD ve Yunanistan'ı 2005 yılında %7 oranla Suriye'nin, 2009 yılında ise yine yaklaşık %7 oranla Türkmenistan'ın izlediği görülmektedir.

4.8.2.5. Mersin Pamuk Ekim Alanları

Mersin İlinde Pamuk ekilen tek ilçe Tarsus olup 2009 yılında 3.751 hektar alanda 44.527 ton üretim elde edilmiştir. Ayrıca elde edilen pamuğun bir miktarı Mersin ilinde bulunan çırçır fabrikalarında diğer kısmı

bölgedeki yakın illerde işlenmektedir. Mersin ilinde toplam 4 adet çırçır işleme fabrikası mevcuttur. Bu işletmelerin tamamı Tarsus ilçesinde faaliyetlerini küçük bir oranda da olsa sürdürmektedirler. Kapasite olarak toplam 9500 ton çığit, 5500 ton pamuk, 8500 ton civarında da mısır kurutma hacmin sahiptirler.

4.8.2.6. Pamuk Fiyatları ve Destekleme Prim Miktarları

Günümüzde pamuk fiyatlarının belirlenmesinde en etkili borsalar, Memphis, New York ve Liverpool borsalarıdır. Pamuk ve pamuklu ürünler, Türkiye'nin uluslararası piyasalarda kısmen söz sahibi olduğu sektörlerin başında gelmektedir ve Türkiye, dünyada pamuk fiyatları konusunda en önemli endeks olarak kabul edilen Cotlook A endeksini oluşturan 13 ülkeden birisidir.

TABLO 184 : Tarım Satış Kooperatifleri ve Birlikleri'nce Açıklanan ve Uygulanan Pamuk Alım Fiyatları (TL/Kg)

YILLAR	TARİŞ		ÇUKOBİRLİK		ANTBİRLİK	
	Açıklanan	Uygulanan	Açıklanan	Uygulanan	Açıklanan	Uygulanan
2000/01	0.380	0.400	0.305	0.400	0.390	0.390
2001/02	0.680	0.680	0.565	0.565	0.680	0.680
2002/03	0.800	0.800	0.605	0.655	0.800	0.800
2003/04	0.900	1.010	0.760	0.900	0.900	1.000
2004/05	-	0.900	-	0.830	-	0.900
2005/06	0.830	0.830	0.740	0.740	0.950	0.950
2006/07	0.920	0.920	0.840	0.840	1.000	1.000
2007/08	1.000	1.000	0.650	0.830	0.810	1.110
2008/09	1.000	1.000	0.830	0.830	0.870	1.220
2009/10	1.000	1.018	0.940	0.940	1.270	1.270

KAYNAK: Sanayi ve Ticaret Bakanlığı

TABLO 185 : Üretici Fiyatları

KG/TL	2008		2009			2010				Nisan 09-10 Değişim (%)	Mart-10 Nisan-10 Değişim (%)	
	Ort	Ort	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Ocak	Şubat	Mart			Nisan
Pamuk	1.38	1.34	1.20	1.25	1.26	1.26	1.58	1.58	1.69	1.72	36.01	1.83 TL

KAYNAK : TÜİK-2010

TABLO 186 : Pamuk Destekleme Miktarları

Desteğin Adı	Birimi	Özellikleri	2010 yılı Destek Miktarları	2009 Yılı Destek Miktarları
Mazot Desteklemeleri	Dekar Başına		5,50 TL	5,50 TL
Gübre Desteklemeleri	Dekar Başına		5,50 TL	5,50 TL
Toprak Analizi Desteklemeleri	Dekar Başına		2,50 TL	2,50 TL
Yağlı Tohumlar Desteklemeleri	Kilogram Başına	Setifikasız Tohum Kullanımı	0.35 Krş	0.35 Krş
Yağlı Tohumlar Desteklemeleri	Kilogram Başına	Setifikalı Tohum Kullanımı	0.42 Krş	0.42 Krş

KAYNAK : Tarım Bakanlığı-2010

Küresel ısınma sonucu pamuk rekoltesinin istenen düzeyde olmaması dünya pamuk fiyatlarında artışa neden olmuştur. 2006 yılında 58 cent/Kg olan pamuk fiyatı, 2008 yılında 68 cent/Kg ye yükselmiştir. Türkiye’de tarımsal destekleme politikaları; Beş Yıllık Kalkınma Planlarında ana hedefleri belirtilen bir çerçeve içinde, yeterli üretim seviyesi ve üretimin olumsuz koşullardan daha az etkilenmesinin sağlanması, ihracatın geliştirilmesi, kendine yeterlilik oranının yükseltilmesi amaçları doğrultusunda belirlenmektedir. 2009-2010 yılları için bakanlığın açıkladığı destek miktarları içinde Kütlü Pamuk sertifikalı kilo başına 42 kuruş, sertifikasız 35 kuruştur. Pamuk piyasalarında genel olarak; satıcının sağlam duruş sergilediği, alıcının ise kısmen alakalı olduğu piyasa şartları bulunmaktadır.

4.8.2.7. Pamuk Pazarlama Kanalları

Pamuğun pazarlanmasında Tarım Satış Kooperatifleri (ANTBİRLİK, ÇUKOBİRLİK VE TARIŞ) ve tüccarlar rol almaktadır (TZOB,2004). Ayrıca,Türkiye’de üretilen pamuğun yarısı ticaret borsalarında işlem görmektedir (Yağlıkara, 2004). Üretilen pamuğun büyük bir kısmı özel sektör tarafından satın alınmaktadır. Pamukta prim sistemi uygulanmakta olup, pamuk fiyatının oluşumunda Çukurova ve İzmir Ticaret Borsalarının etkisi büyük olmaktadır.

Pamuğun Değerlendirildiği Alanlar

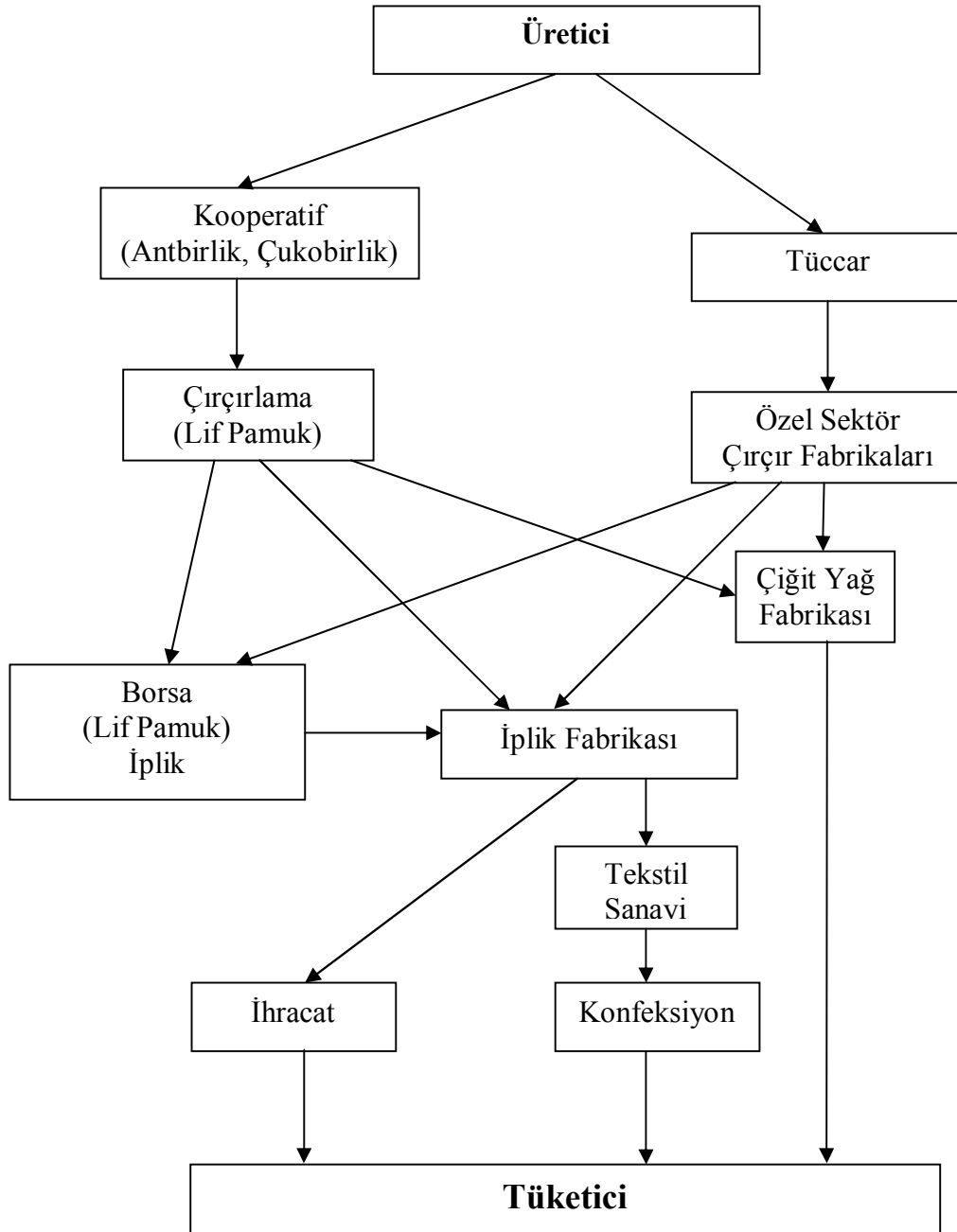
Pamuğun değerlendirildiği alanların başında Tekstil sektörü gelmektedir. Türkiye’nin lokomotif sektörü olan tekstil sanayimizin stratejik ham maddesi pamuktur. Pamuk yalnızca dokumacılıkta değil başka pek çok alanda da kullanılan değerli bir sanayi bitkisidir. İplik yapımına elverişli uzun lifler ayrıldıktan sonra tohumların üzerinde çok kısa lifler kalır. Bu kalıntılar özel makinelerle temizlenerek "linter pamuğu" adıyla satışa sunulur. Linter pamuğu koltuk, yatak, yorgan ve yastık dolgusu olarak kullanıldığı gibi, aynı zamanda değerli bir selüloz kaynağıdır. Yapay ipek (reyon), selofan, patlayıcı madde, cila ve plastik üretiminde selüloz kullanılır.

Pamuk tohumlarından ise yağ çıkarılır. Bu yağ temizlenip kokusu giderildikten sonra ya sıvı halde ya da margarine dönüştürülerek yemeklik yağ olarak kullanılır. Ayrıca mum, sabun ve yer muşambası üretiminde yararlanır. Tohumların yağı alındıktan sonra geriye kalan proteince zengin küspe ise hayvan yemi ya da gübre olarak değerlendirilir.

4.8.2.8 Pamuk Üretimi ve Pazarlaması (SWOT Analizi)

Güçlü Yönler	Zayıf Yönler	Fırsatlar	Tehditler
1- Pamuk yetiştiriciliği konusunda bilgi birikiminin yüksek olması	1- Girdi maliyetlerinin yüksek olması	1-Pamuğa dayalı sanayinin ülkemizde ve dünyada artması	1- Diğer ülkelere uygulanan teşviklerin yüksek olması nedeniyle dünya piyasasında fiyat rekabet şansımızın düşük olması
2- Geniş ve mekanizasyona uygun üretim alanlarının varlığı	2-Lif kalitesinin diğer bölgelere göre düşük olması	2-Yeni pazarların pamuk ve pamuğa dayalı sanayi ürünlerine olan talebi	2- Destekleme politikalarının ilimiz kapsamında uygulanmaması
3- İşçi bulma kolaylığı	3-Hastalık ve zararlı baskısının yoğunluğu nedeniyle zirai mücadele sayısının yüksekliği	3- Mevcut kurulu ancak atıl durumdaki fabrikaların varlığı	3- Pamuğa özgü hastalık ve zararlıların uygun ekoloji nedeniyle her geçen yıl popülasyonunun artması
4- Toprak verimliliğinin yüksek olması nedeniyle birim alandan elde edilen verimin yüksekliği	4-İşçilik giderlerinin karlılığı düşürmesi	4- Çevre ülkelerde bitkisel yağ açığının olması ve ülkemizden olan talepleri	
5-Mekanizasyona uygun çeşitlerin geliştirilmesi mekanizasyon olanaklarının varlığı	5-Pazarlama kanallarının ve örgütlenmenin yetersiz olması		

4.8.2.9. Pamuk Pazarlama Kanalları

4.8.3. Mısır Üretimi ve Pazarlaması

Mısır bitkisinin ülkemize gelişiyle ilgili, kesin bir tarih bildirilmemekle beraber 16.yy'da, Kuzey Afrika yoluyla, Mısır ve Suriye üzerinden ülkemize girdiği bildirilmektedir. Ülkemizde mısır üretimi, 1950'li yıllarda, ağırlıklı olarak Karadeniz ve Marmara bölgelerinde yapılırken, 1980'li yıllardan sonra Akdeniz ve Ege bölgelerine kaymıştır. Son yıllarda ise Güney Doğu Anadolu bölgesinde mısır üretiminde önemli miktarda artışlar kaydedilmiştir. Ülkemizde mısırın yaklaşık %50'si Akdeniz Bölgesinde, %15'i Ege Bölgesinde, %15'ide Marmara Bölgesinde üretilmektedir.

Ülkemizde, tahıllar içerisinde; buğday ve arpadan sonra en geniş ekim alanına sahip olan mısır, ana ürün ve ikinci ürün olarak başarıyla üretilmektedir. En yoğun ekim yapılan iller Adana Sakarya ve Ş.Urfadır. Türkiye' de Mısır bitkisinin üretimi, geçen zaman içerisinde hızla artmış ve 2009 yılında 4.351.763 milyon tona ulaşmıştır. Mısır üretiminin ülkemizde hızla artmasının nedeni; üretiminin kolay (mekanize olması), kullanım yerlerinin fazla ve getirisinin yüksek olmasıdır. Ayrıca, ekim nöbeti içerisinde toprağa sağladığı faydaları da gözardı etmemek gerekir.

4.8.3.1. İller itibariyle Türkiye Mısır Ekim Alanları ve Üretim Miktarı

TABLO 187 : İllerin Mısır Üretim Miktarı

Sıra No	İller	Mısır Ekilen	Mısır Üretim	Sıra No	İller	Mısır Ekilen	Mısır Üretim
		Alan (ha)	Miktarı (ton)			Alan (ha)	Miktarı (ton)
1	Adana	98.560	894.099	39	Aksaray	1.083	8.358
2	Sakarya	44.722	371.077	40	Amasva	785	6.611
3	Sanlıurfa	45.502	328.582	41	Kastamon	2.292	4.981
4	Mersin	27.175	308.87497	42	Kütahya	2.315	4.776
5	Manisa	31.024	298.501	43	Tekirdağ	753	4.449
6	Mardin	27.192	232.725	44	Eskisehir	697	4.446
7	Osmanive	24.800	211.719	45	Ankara	511	3.268
8	Aydın	17.274	168.099	46	Bingöl	428	3.197
9	İzmir	15.872	155.408	47	Kırıkkale	352	2.819
10	Samsun	29.304	129.873	48	Kayseri	305	2.466
11	Kahramanmaraş	13.976	117.196	49	Niğde	253	1.901
12	Hatay	13.049	112.323	50	Uşak	815	1.837
13	Bursa	11.839	109.191	51	Rize	658	1.439
14	Konya	13.138	104.129	52	Bitlis	501	1.352
15	Divarbakır	11.189	94.960	53	Erzurum	474	1.196
16	Düzce	9.412	63.177	54	Elazığ	175	1.040
17	Antalya	8.534	60.084	55	İstanbul	155	1.024
18	Kocaeli	8.672	59.225	56	Kırşehir	146	909
19	Denizli	8.569	54.942	57	Kilis	168	903
20	Gaziantep	5.050	44.873	58	Gümüşhan	540	809
21	Trabzon	19.286	39.781	59	Karabük	408	767
22	Zonguldak	18.865	34.286	60	Afyon	169	752
23	Balıkesir	4.548	28.230	61	Corum	129	704
24	Karaman	3.587	26.524	62	Burdur	183	497
25	Kırklareli	3.690	26.377	63	Malatya	118	376
26	Bartın	12.734	23.890	64	Isparta	185	359
27	Muğla	4.259	22.715	65	Mus	69	274
28	Ordu	12.794	22.652	66	Bilecik	48	218
29	Ardıvaman	3.672	21.916	67	Bolu	64	197
30	Sinop	9.607	21.450	68	Iğdır	36	197
31	Canakkale	2.670	19.317	69	Yozgat	18	105
32	Giresun	9.412	16.487	70	Nevşehir	18	75
33	Edirne	2.094	15.844	71	Hakkari	30	66
34	Tokat	2.414	12.347	72	Erzincan	15	42
35	Artvin	2.816	11.165	73	Yalova	13	35
36	Sırnak	1.448	10.558	74	Ardahan	5	13
37	Batman	1.168	8.554	75	Bavburt	1	2
38	Siirt	1.103	8.530	KAYNAK :TÜİK-2009			

4.8.3.2. Türkiye Mısır İhracatı

TABLO 188 : Türkiye'nin Mısır İhracatı

Yıllar	Miktar (Ton)	Değer (000/ \$)	Ort. İhr. Fiyat (\$/ Ton)
2007	8.320	12.478	1.500
2008	15.056	24.948	1.657
2009	323.128	75.772	234
2010 Ocak-Nisan	3.313	8.965	-

KAYNAK : TÜİK-2010

4.8.3.3. Türkiye Mısır İthalatı

Ülkemizin mısır dış ticaretine baktığımızda, 2000-2004 yılları arasında ortalama 1 milyon 329 bin ton mısır ithal edildiği görülmektedir. Mısır üretiminde gerçekleşen artışa paralel olarak mısır ithalatı 2005 ve 2006 yılında azalmıştır. 2006 ve 2007 yıllarında üreticinin yeterli geliri elde edemediği için mısır üretiminden vazgeçmeleri ve kuraklığa bağlı olarak verimde görülen azalma ile üretim miktarının yeniden azaldığı kaydedilmektedir. Mısır tüketimindeki hızlı artış sebebiyle mısır ithalatı tekrar 1 milyon tonun üzerine çıkmıştır. 2008 ve 2009 yıllarında üretim miktarının ihtiyacı karşılaması ile 2009 yılında ithalat miktarı azalmıştır. 2009 yılında gerçekleştirilen ihracat miktarı 314 bin tondur. Bu da 2009 yılında mısır açığının kapandığını göstermektedir. Ancak, 2008 yılında üretim ve ihtiyacın üzerinde gerçekleştirilen ithalat ile sektörde mısır fazlalığı olmuştur. Bu durumda 2010 yılında mısır ithalatına ihtiyaç olmadığı ortaya çıkmaktadır.

Türkiye her yıl yoğun olarak ABD'den mısır ithalatı gerçekleştirirken, 2009 yılında toplam ithalatın sadece yüzde 4'ü ABD'den gerçekleştirilmiştir. GDO'lu mısır üretiminin en fazla gerçekleştirildiği ABD'den ithalatın azaltılması olumlu bir gelişme olarak değerlendirilmektedir. 2009 yılında mısır ithalatı en fazla Ukrayna, Rusya Federasyonu ve Romanya'dan yapılmıştır.

TABLO 189 : Türkiye'nin Mısır İthalat Miktar ve Değerleri

Yıllar	Miktar (Ton)	Değer (000/ \$)	Ort. İth. Fiyat (\$/ Ton)
2007	1.128.456	269.337	239
2008	1.151.407	381.938	332
2009	484.374	134.715	278
2010 Ock-Nsn	238.119	67.042	-

KAYNAK : TÜİK – 2010

4.8.3.4. Mersin Mısır Ekim Alanları

Mersin'de Mısır ekimi uygun ekim alanları ve sulama kolaylığı ile en yoğun ekimin Tarsus' ta yapıldığını görmekteyiz. 25 bin hektar alanda 300 bin tona yakın bir üretimi tek başına Tarsus karşılamaktadır. Tarsus' u Akdeniz ve Toroslar takip etmektedir.

TABLO 190 : Mersin Mısır Ekim Alanları

İlçe Adı	Mısır (Dane) - 1. Ekiliş (EKİLEN ALAN)	Mısır (Dane) - 2.Ekiliş (EKİLEN ALAN)	Mısır (Dane) – 1. Ekiliş (ÜRETİM MİKTARI)	Mısır (Dane) – 2. Ekiliş (ÜRETİM MİKTARI)
	(Ha)	(Ha)	(Ton)	(Ton)
ANAMUR	0	40	0	81
AYDINCIK	0	0	0	0
BOZYAZI	20	0	100	0
ÇAMLIYAYLA	0	0	0	0
ERDEMLİ	10	0	60	0
GÜLNAR	0	0	0	0
MUT	0	0	0	0
SİLİFKE	10	140	110	1.081
TARSUS	20.216	4.500	242.598	40.500
AKDENİZ	598	256	6.583,5	2.560
MEZİTLİ	260	160	2.860	1.600
TOROGLAR	390	240	4.290	2.400
YENİŞEHİR	234	100	2.574	1.100
TOPLAM	21.739	54.360	259.175	49.322

KAYNAK: Mersin İl Tarım Müdürlüğü – 2009

4.8.3.5. Mısır Fiyatları ve Destekleme Prim Miktarları

TABLO 191 : Mısır Alım Fiyat ve Miktarları

Yıllar	Alım fiyatı TL/Kg	Alım Miktarı Ton
2007	0	0
2008	0,43	832,378
2009	0,45	183,446

KAYNAK : TMO-2010

2006 ve 2007 yıllarında serbest piyasada oluşan mısır fiyatların üretici lehine gerçekleşmesi nedeniyle TMO tarafından bu yıllarda müdahale alım fiyatı açıklanmamıştır. TMO alımlarının % 65–70’i, toplam üretimin yaklaşık % 50’sini oluşturan Adana, Hatay ve Gaziantep bölgelerinde gerçekleşmektedir.

TABLO 192 : Desteklerle Birlikte Mısır Fiyatları (TL/Kg)

Yıllar	Verim Kg/da	TMO Alım Fiyatı	DGD	Prim	Gübre	Mazot	TOPRAK ANALİZİ	Toplam TL/KG	Toplam TL/Da
2007	660	0.420	0.011	0.02	0.003	0.004	0	0.458	302.410
2008	720	0.430		0.036	0.005	0.004	0.003	0.478	344.160
2009	800	0.450		0.040	0.005	0.004	0.003	0.503	402.000

KAYNAK : TMO-2009

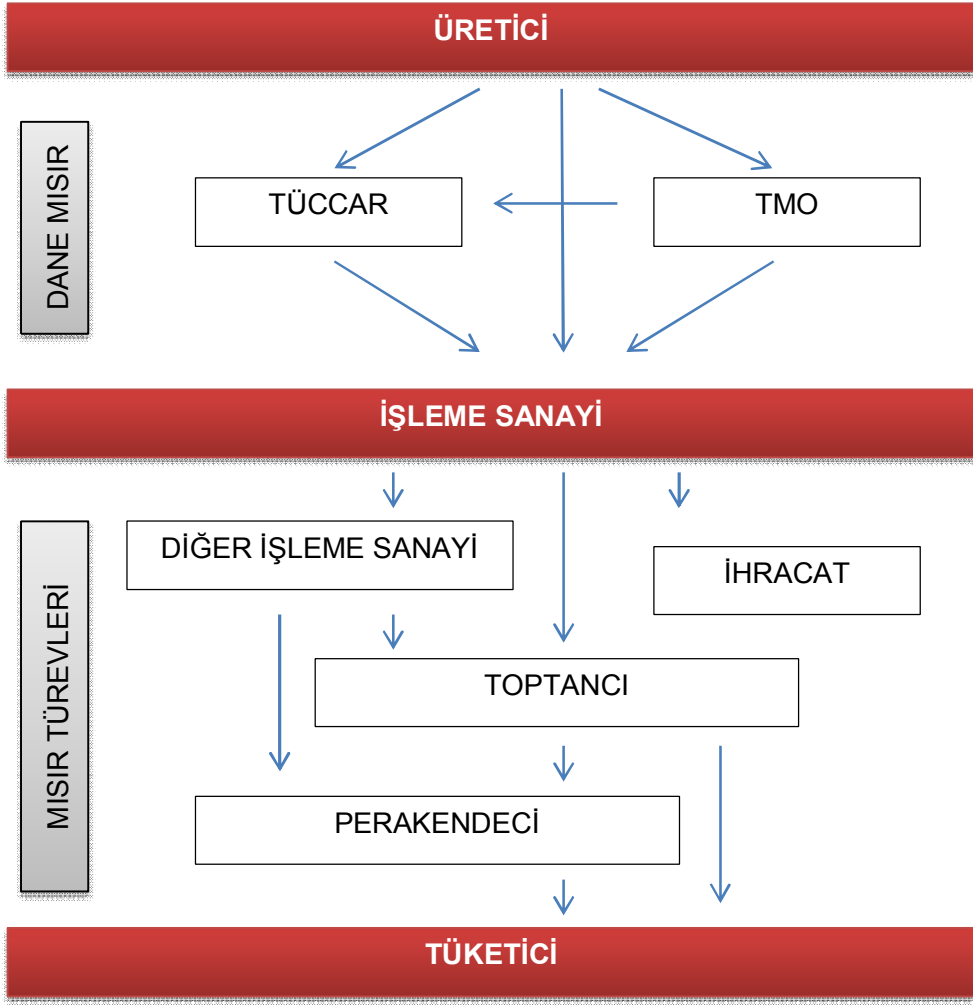
TABLO 193 : Mısır Destekleme Miktarları

Desteğin Adı	Birimi	Özellikleri	2010 yılı Destek Miktarları	2009 Yılı Destek Miktarları
Yem Bitkisi Desteklemeleri	Dekar Başına	Sulu	50 TL	45 TL
Yem Bitkisi Desteklemeleri	Dekar Başına	Susuz	30 TL	30 TL
Mazot Desteklemeleri	Dekar Başına		5.50 TL	5.50 TL
Gübre Desteklemeleri	Dekar Başına		5.50 TL	5.50 TL
Toprak Analizi Desteklemeleri	Dekar Başına		2.50 TL	2.50 TL
Yağlı Tohumlar Desteklemeleri	Kilogram Başına		0.40 Krş	0.40 Krş

KAYNAK : Tarım Bakanlığı-2010

4.8.3.6. Mısır Pazarlama Kanalları

Mısır tarladan son tüketiciye ulaşıncaya kadar bir dizi pazarlama kanalından geçmektedir. Üreticiden mısır alan en büyük alıcılar TMO ve tüccarlardır. Tüccarlar üreticilerin yanı sıra, TMO'dan da ürün alabilmektedirler. Sanayi kuruluşları ağırlıklı olarak tüccardan ürün almakla birlikte TMO'dan ve bununla birlikte üreticiden de ürün almaktadırlar. Üreticiler Tüccarlara ve TMO'ya ürünlerini hemen satabildikleri gibi depolayabilmekte ve uygun piyasa koşullarında ürünlerini satabilmektedirler. Diğer tarım ürünlerinde olduğu gibi mısırdada üreticiler Pazar pozisyonu güçlü değildir fakat mısırın depolanabilir olması üreticiyi bir miktarda olsa güçlü kılmaktadır. Mısır alım-satımının bir kısmında yerel borsalarda gerçekleşmektedir. Dünya'da mısırın önemli bölümü yem sanayinde kullanılmasına rağmen kullanım alanı oldukça geniştir. Mısır; nişasta ve nişasta bazlı şekerler sanayi, bitkisel yağ sanayi, biyoyakıt sanayi, mısır ekmeği yapımı, taze tüketim, cips ve çerez olarak kullanılmaktadır. Ayrıca mısırın sap ve yaprakları endüstride kağıt, karton, dolgu maddesi, ambalaj olarak değerlendirilmektedir. Türkiye mısır üretiminin yüzde 75'i yem sanayi tarafından, yüzde 17'si nişasta sanayi tarafından kullanılmaktadır.

KAYNAK : Türkiye Mısır Piyasası

4.8.3.7. Mısır Üretimi ve Pazarlaması (SWOT Analizi)

Güçlü Yönler	Zayıf Yönler	Fırsatlar	Tehditler
1- Üretim alanlarının fazla olması 1- Frik mısır üretiminin bölgemizde yapılıyor olması, yeşil kısımların silajlık olarak kullanılması 2- Bölgemizde verimin yüksek olması 3- Silajlık mısırdaki hastalık ve zararlıların yok denecek kadar az olması 4-Turizmin frik mısır satışına katkısı (yol kenarı vs) 5- Alıcının fazla olması 6- Mısır Kurutma Tesislerinin yaygınlığı	1- Girdi maliyetleri yüksek 2-Hasat döneminde yapılan ithalat 3-Alıcıların sınırlı olması ve fiyat politikalarını tekel mantığıyla belirlemesi 4- TMO'nun yanlış fiyat politikaları 5- Teşvik prim bedelinin düşük olması 6- Girdi maliyetlerin yüksek olması ve uçakla ilaçlamanın yasaklanması nedeniyle üretimdeki azalma 7- Arazilerin küçük olması dolayısıyla (Tarsus dışında) makineli hasada uygun olmaması	1-İklim ve toprak istekleri 2- En erken üretimin bölgemizde yapılıyor olması	1- GDO'lu mısır tohumunun yaygınlaşıyor olması 2- Üreticinin eline geçen kazancın az olması 3- Yurtdışından gelen mısırların Mersin Limanı aracılığıyla yayılıyor olması

4.8.3.8. Mısır Kurutma Tesisleri

Mersin il sınırları içerisinde 11 adet mısır kurutma tesisi mevcuttur.Kapasiteleri işletmenin büyüklüğüne göre değişmekte olup yıllık işlem hacimleri 100.000 tonun üzerindedir. İlde üretilen mısırın bir miktarı bu tesislerde geri kalanı yakın ildeki tesislerde işlem görmektedir.(Tarsus Ticaret Borsası-2010)

4.8.4. Ayçiçeği Üretimi ve Pazarlaması

Ayçiçeği, Türkiye ekonomisi açısından oldukça önemli bir yere sahiptir. Tohumları %40-50 oranında yağ içermekte olup, bitkisel yağ üretimimizin %57'si ayçiçeğinden elde edilmektedir. %40-45 oranında elde edilen küspesinin içerdiği %30-40 oranındaki protein ile de değerli bir yem olarak, hayvan beslemede kullanılmaktadır. Yemelik yağ dışındaki yağlar, sabun ve boya sanayinde değerlendirilmekte; sapları da yakacak olarak kullanılmaktadır. Sapların yakılmasından sonra oluşa külün %36-40 oranında potasyum içermekte olup, gübre olarak da değerlendirilebilmektedir. Dünya ayçiçeği üretimi 2004/2005 PY'ndan bu yana % 27 oranında artarak 32 milyon ton'a yükselmiştir. Aynı dönemde soya üretimi % 1 artarken, kanola üretimi % 26 oranındaki artış ile 58 milyon ton'a yükselmiştir. Kuraklık nedeniyle ayçiçeği veriminin düşmesi kanola üretimini artıran temel faktör olmuştur.

4.8.4.1. İller İtibariyle Türkiye Ayçiçeği Ekim Alanları ve Üretim Miktarları

İller itibariyle Ayçiçeği üretimine baktığımız zaman ilk sırada Tekirdağ'ı görmekteyiz. İklim ve toprak yapısı ile Tekirdağ dünyadaki en iyi ayçiçeği veriminin alındığı yerdir. Yaklaşık olarak 1.000.000 tonluk üretimin dörtte biri Tekirdağ'da gerçekleşmektedir. Mersin İline baktığımız zaman 1.743 hektar alanda 5.231 tonluk üretim payıyla Türkiye genelinde 25. sıradadır.

TABLO 194 : İller İtibariyle Türkiye Ayçiçeği Üretimi

Sıra No	İller	Ayçiçeği Ekim Alanı (ha)	Ayçiçeği Üretim Miktarı (Ton)	Sıra No	İller	Ayçiçeği Ekim Alanı (ha)	Ayçiçeği Üretim Miktarı (Ton)
1	Tekirdağ	129.336	236.079	38	Muğla	291	827
2	Edirne	109.337	198.437	39	Yozgat	413	660
3	Kırklareli	67.620	121.017	40	Bolu	361	573
4	Adana	40.348	90.095	41	Erzincan	193	569
5	Konya	18.123	41.363	42	Bartın	609	547
6	Çanakkale	17.391	36.366	43	Uşak	489	540
7	Aksaray	12.752	32.298	44	Ağrı	469	421
8	İstanbul	14.953	31.759	45	Kars	247	383
9	Balıkesir	18.947	31.007	46	Hatay	207	359
10	Bursa	16.868	26.457	47	Iğdır	123	239
11	K.Maraş	11.974	24.422	48	Burdur	279	229
12	Ankara	21.347	20.561	49	Sivas	164	203
13	Samsun	7.799	18.522	50	Antalya	192	201
14	Eskişehir	7.756	17.105	51	Şırnak	155	174
15	Denizli	8.964	15.410	52	Niğde	124	140
16	Aydın	7.716	14.663	53	Adıyaman	155	139
17	Tokat	4.270	11.488	54	Nevşehir	149	135

18	Afyon	9.002	9.200	55	Bingöl	113	129
19	Amasya	4.526	9.025	56	Isparta	133	111
20	Kayseri	3.668	6.754	57	Malatya	42	79
21	Kırıkkale	8.888	6.408	58	Yalova	50	57
22	Kırşehir	5.231	6.306	59	Zonguldak	56	47
23	Sakarya	3.741	5.412	60	Hakkari	12	19
24	Osmaniye	2.849	5.269	61	Elazığ	7	7
25	Mersin	1.743	5.231	62	Batman	4	4
26	Bilecik	4.060	4.666	63	Karabük	0.6	1
27	Kütahya	4.017	3.995	KAYNAK: TÜİK-2009			
28	Erzurum	1.365	1.995				
29	G.Antep	1.576	1.970				
30	Çankırı	1.529	1.930				
31	Şanlıurfa	915	1.731				
32	İzmir	1.195	1.580				
33	Diyarbakır	1.706	1.354				
34	Manisa	610	1.334				
35	Kocaeli	874	1.239				
36	Karaman	988	990				
37	Muş	815	897				

4.8.4.2. Türkiye Ayçiçeği İhracatı

Ayçiçeği ihracatımız yok denecek kadar azdır. Ülkemiz yağ sanayi ham madde ithal edip bunu işlenmiş ürün olarak ihraç etmektedir. Bu şekilde hem ülkemizdeki kurulu kapasite değerlendirilmekte hem de yapılan ithalat nedeniyle kaybedilen dövizin bir kısmı telafi edilebilmektedir. Türkiye, yaklaşık 2,4 milyon tonluk rafine sıvı yağ ve 1,1 milyon tonluk margarin üretim kapasitesi ile toplamda yaklaşık 3,4 milyon tonluk rafine sıvı yağ üretim kapasitesine sahiptir. Bu durum Türkiye'yi dünyada önemli bir bitkisel yağ üreticisi konumuna getirmektedir. Rafine yağ üretiminde ayçiçeği yağı ilk sırada yer almaktadır. 2009/10 sezonunda bitkisel yağ sanayinin en önemli ürünlerinden biri olan ayçiçeği yağının üretiminin yaklaşık 550 bin ton civarında olduğu kaydedilmiştir. 2009 yılında ayçiçeği yağı ihracatımızın %60'ı Irak, %14'ü Suriye'ye yönelmiş olup, Çin %3'lük payıyla üçüncü sırada yer almıştır. (Turkey Oilseeds and Products Oilseed Annual 2009, USDA Foreign Agricultural Service) Türkiye'nin en fazla ham ayçiçeği ihraç ettiği ülkeler Mısır, Suriye ve KKTC'dir

TABLO 195 : 2010 Ayçiçeği İhracat Miktar ve Değeri (Çerezlik)

Ürün	2009		2010 Ocak-Nisan	
	İhracat		İhracat	
Ayçiçeği	Miktar (Ton)	Değer \$	Miktar (Ton)	Değer \$
	16.160	35.050.497	8.890	30.548.588

KAYNAK : TÜİK-2010

VIP

[Very Important Pasta]

TABLO 196 : Türkiye Ayçiçek Yağı İhracatı

2007 (1000 \$)		2008 (1000 \$)		2009 (1000 \$)	
Miktar (ton)	Değer	Miktar (ton)	Değer	Miktar (ton)	Değer
93.840	111.906	244.134	418.581	242.201	277.828

KAYNAK : DTM -2010**4.8.4.3. Türkiye Ayçiçeği İthalatı**

Ayçiçeği üretimimizin ülke ihtiyacını karşılamada yetersiz kalması nedeniyle söz konusu üretim açığı ithalat yoluyla karşılanmaktadır. Hammadde yetersizliği, yağlı tohum ve ham yağ ithalatını zorunlu kılmaktadır. İthalatımız daha çok ayçiçeği tohumu şeklinde yapılmaktadır. Bu suretle, atıl kapasitesinin değerlendirilmesine çalışılmaktadır.

Türkiye her yıl 1 milyon tona yakın bitkisel yağ ithal etmektedir. Yağ kullanımımızın yüzde 75'i, ithalata dayanmaktadır. Bitkisel yağ üretimimiz 700-750 bin ton iken yıllık tüketim ise 1.5 milyon tondur. Aradaki açık, ithalatla karşılanmaktadır. Türkiye en önemli Ayçiçeği ham yağ ithalatını AB ülkeleri gibi Ukrayna, Rusya, Romanya ve Arjantin' den yapmaktadır.

TABLO 197 : Türkiye Ayçiçeği Tohum İthalatı (ton)

2005	2006	2007	2008	2009
491.325	371.472	596.147	456.096	585.962

KAYNAK : Bitkisel Yağ Sanayicileri Derneği- 2009**TABLO 198 : Türkiye Ayçiçeği Yağı İthalatı**

2009		2010 Ocak-Nisan	
İthalat		İthalat	
Miktar (Ton)	Değer \$	Miktar (Ton)	Değer \$
468.277	240.648.802	362.170	195.666.976

KAYNAK : TÜİK-2010**4.8.4.4. Mersin Ayçiçeği Ekim Alanları**

Mersin Ayçiçeği üretim alanları ve miktarları istatistiğine baktığımız zaman Tarsus ilçesinin ilk sırada olduğunu hatta Ayçiçeğinin tamamının burada üretildiğini söyleyebiliriz. Ekim alanlarının uygun ve sulanabilir olması ürünün tamamına yakını burada yetiştirilmesini sağlamaktadır. Tarsus' ta yetiştirilen ürünün tamamı çerezlik olarak tüketilmektedir. Tarsus'ta bulunan kuruyemiş fabrikalarında işlenen ürün buradan diğer bölgelere dağıtılmaktadır.

TABLO 199 : İlçelere Göre Ayçiçeği Üretimi

İlçe Adı	Ayçiçeği (Yağlık) –	
	EKİLEN ALAN (ha)	Ayçiçeği (Yağlık) - ÜRETİM MİKTARI (Ton)
ANAMUR	0	0
AYDINCIK	0	0
BOZYAZI	0	0
ÇAMLIYAYLA	0	0
ERDEMLİ	0	0
GÜLNAR	0	0
MUT	0	0
SİLİFKE	0	0
TARSUS	1.718	5.157
AKDENİZ	8	24
MEZİTLİ	5	15
TOROSLAR	7	22
YENİŞEHİR	5	13
TOPLAM	1.743	5.231

KAYNAK: Mersin İl Tarım Müdürlüğü – 2009**4.8.4.5. Ayçiçeği Fiyatları ve Destekleme Prim Miktarları****TABLO 200 : Üretici Fiyatları (TL/KG)**

	2008		2009					2010					Nisan 09.Eki	Mar.10 Nis.10
	Ort	Ort	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Ort	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Değişim (%)	Değişim (%)	
Ayçiçeği	0,86	0,8	0,79	0,84	0,85	0,85	0,77	0,77	0,77	0,78	0,79	-6,82	1,33	

KAYNAK : TÜİK**TABLO 201 : Ayçiçeği Destekleme Miktarları**

Desteğin Adı	Birimi	2010 yılı Destek Miktarları	2009 Yılı Destek Miktarları
Mazot Desteklemeleri	Dekar Başına	5,50 TL	5,50 TL
Gübre Desteklemeleri	Dekar Başına	5,50 TL	5,50 TL
Toprak Analizi Desteklemeleri	Dekar Başına	2,50 TL	2,50 TL

KAYNAK : Tarım Bakanlığı- 2010

Dünya ayçiçeği fiyatında 2004-2006 yılları arasında düşüş görülürken, sonrasında büyük oranda artış görülmüştür. 2007 yılında 498 \$/ton olan ayçiçeği fiyatı, üretimdeki artışın talebi karşılamaması nedeniyle % 32 oranında artarak 2008 yılında 656 \$/ton'a yükselmiştir. Bu durum, ayçiçek yağı fiyatının da artmasına, üretici ve tüketicinin ayçiçeğine ikame olan ve daha ucuza üretilen kanolaya yönelmesine sebep olmuştur. 2009-2010 yılları için bakanlığın açıkladığı destek miktarları içinde yağlık ayçiçeği 23 Krş/Kg olarak belirlenmiştir.

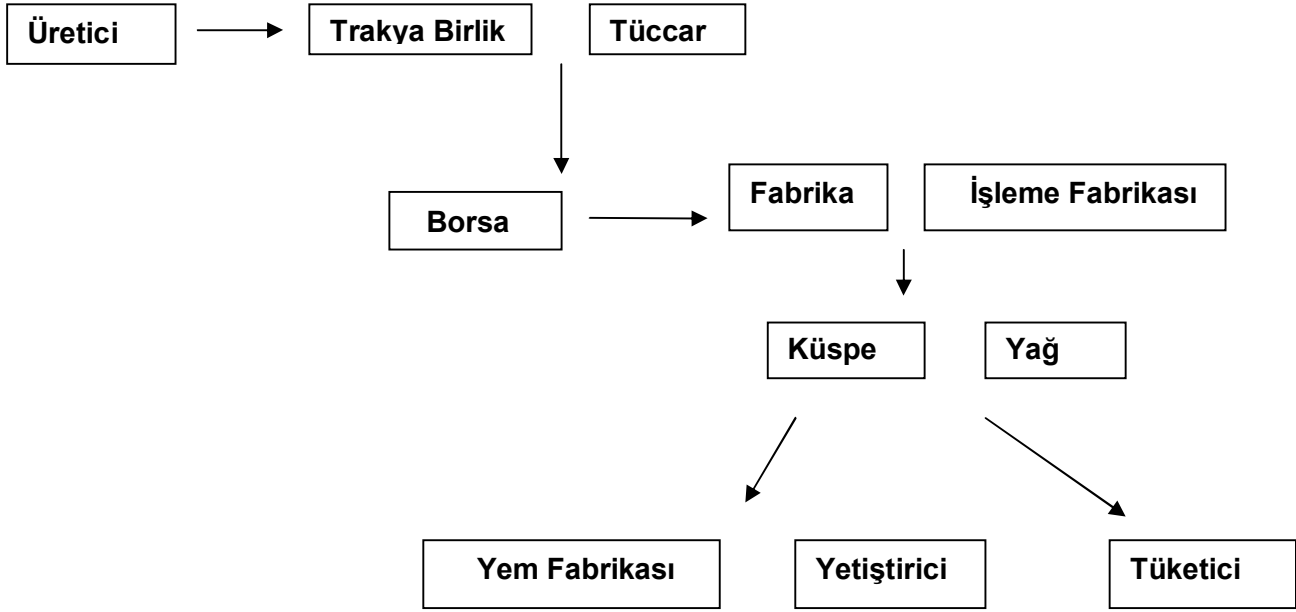
4.8.4.6. Ayçiçeği Pazarlama Kanalları

Yağ işletmelerinde işlenen yağlık ayçiçeğinden yan ürün olarak elde edilen küspe yem sanayicilerine ve direk yetiştiricilere pazarlanmaktadır. Ayçiçeği, ürünün kendi biyolojik yapısı gereği muhafaza ve nakliye kolaylığı yanında alıcıların, yani yağ sanayicilerinin ürüne olan sürekli talepleri açısından pazarlama sorunu bulunmayan bir üründür. Trakya Birlik kendi değerlendirmeleri sonucunda belirleyip, ilan ettiği fiyat üzerinden üyelerinden ürün almaktadır. Trakya Birliğin alım hacmini, bir anlamda pazar payını alım yaptığı bu fiyat ve ödeme şekli belirlemektedir. Üreticiler ürününü Trakya Birliğin haricinde, tüccarlara ya da depolayarak daha sonra tüccarlara veya yağ fabrikalarına satmaktadır. Trakyabirlik toplam üretimin yarıya yakın kısmını satın almakta olup, ürünün diğer kısmı Ticaret Borsalarında işlem görerek veya tüccar aracılığıyla ya da direk olarak büyük -küçük yağ fabrikaları tarafından satın alınmaktadır. Ayçiçeği Karadeniz bölgesinde ağırlıklı olarak Karadenizbirlik tarafından işlem görmektedir.

4.8.4.7. Ayçiçeği Üretimi ve Pazarlaması (SWOT Analizi)

Güçlü Yönler	Zayıf Yönler	Fırsatlar	Tehditler
1- Ülkemizde bitkisel yağ açığının olması yağlı tohumlara olan talebin giderek artması	1- İstenilen kalite ve miktarda ürün elde edilememesi	1- Ülkemizde ve dünyada hızla artan yağ açığı ve buna paralel olarak artan yağ talebinin varlığı	1-Ayçiçeği girdi maliyetinin yüksekliği verim ve birim fiyatının düşüklüğü nedeniyle gelirin azalması ve yetiştiricilikten kaçma veya tamamen vazgeçme
2- Çerez yağ ve yem sanayinde kullanılması	2-Ayçiçeği /girdi paritesinin sürekli ve artan bir hızla ayçiçeği aleyhine dönüşmesi sonucu yetiştiricilikten uzaklaşma	2-Çok farklı kullanım olanaklarına sahip olması(çerezlik, yağ, hayvan yemi gibi)	2-Ayçiçeğinin en önemli sorunu olan Orobarche spp'nin artması nedeniyle ayçiçeği ve diğer ürünlerde oluşabilecek zarar
3- Üretimin göreceli olarak kolay olması	3- Tohumluk maliyetinin çok yüksek olması nedeniyle hibrit tohum kullanımından kaçınma	3-Ana ve yan sanayisinin bulunması ve bu sanayinin ürüne olan sürekli talebi	3-Döllenme, hastalık, zararlı v.b sorunların yaratabileceği ani ve çok yüksek oranda verim düşüklüğü
4-Marjinale yakın alanlarda ve sulanmayan koşullarda da yetiştirilmesi	4- Ayçiçeği tarımı ile ilgili üreticilerin yeterli bilgi birikiminin olmaması	4-Üretim artışı çok yüksek olsa bile pazarlama sorununun bulunmaması	4-Özellikle son yıllarda kullanımına başlanan "Transgenik çeşitlerin" üretime girme olasılığının insan sağlığı ve doğal denge için yaratacağı sorunlar
5-Mevcut ve sürekli bir talebin olması nedeniyle pazarlama sorununun olmaması	5-Bölgemize özgü çeşitler ve performanslarına yönelik çalışmaların olmaması		5-Düşük gümrük vergileri ile ucuz ithal edilen ayçiçeği ve yağı karşısında üreticilerin karşılaştığı haksız rekabet
6-Bölgemizde ayçiçeği üretimini sınırlayan hastalık zararlı ve yabancı ot popülasyonunun nispeten düşük olması	6-Ayçiçeği meyve tutumunda olması zorunlu olan arıcılığın yetiştiricilik yapılan bölgelerde olmaması veya yetersiz olması nedeniyle verim düşüklüğünün görülmesi		
7-Tarım ve Köy işleri Bakanlığının ürün destekleme primlerinin olması			
8- Muhafaza ve nakliye kolaylığı			

PAZARLAMA KANALLARI

4.8.5. Susam Üretimi ve Pazarlaması

Susam Dünyada başta Sudan olmak üzere Afrika, Güney Amerika ve Çin’de çok yetiştirilmektedir. Lezzet ve yağ oranı açısından Türkiye’de yetişen susam daha üstündür. Yurdumuzda Güney, Güneybatı, Batı ve Marmara ile Trakya bölgesinde birinci ve ikinci ürün olarak tek bitki, ara tarımı veya bazı bitkilerle karışık olarak ekilmektedir. Türkiye susamlarının başlıca özellikleri yağ oranları oldukça yüksek Fusarium hastalığına karşı mukavim, dallanmaları kaba, genellikle koyu renkli susamlardır. Ülkemizin ; Marmara, Ege, Akdeniz ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde başarıyla susam üretimi yapılmaktadır. Genelde kuru koşullarda yetiştirilmektedir. Bu nedenle, yağışın kısıtlı olduğu sıcak bölgelerimizde, çok az bir yağışla, yetişebilen en önemli yağ bitkisidir. Özellikle Ege ve Akdeniz bölgelerimizde ikinci ürün olarak yetiştirilmektedir.

4.8.5.1. İller İtibariyle Türkiye Susam Ekim Alanları ve Üretim Miktarları

Türkiye Susam üretimine baktığımız zaman İller dağılımında ilk sırayı Mersin İlının aldığını görmekteyiz. 20.000 ton üretimin neredeyse dörtte birini üreten Mersin’in 2009 üretim miktarı 5.000 ton’dur. Mersini sırasıyla Antalya 3.855 ton, Muğla 2.616 ton ve Manisa 1.902 ton izlemektedir.

TABLO 202 : Türkiye Susam Üretimi

Sıra No	İller	Ekim Alanı (ha)	Üretim Miktarı (ton)
1	Mersin	4.137	5.072
2	Antalya	5.011	3.855
3	Muğla	3.849	2.616
4	Manisa	3.682	1.902
5	Uşak	2.218	1.356
6	Şanlıurfa	2.170	1.320
7	Balıkesir	1.765	1.293
8	Adana	961	823
9	Çanakkale	939	644
10	Denizli	859	493
11	Osmaniye	663	418
12	Adıyaman	259	158
13	Aydın	169	145
14	Afyon	231	139
15	Kilis	250	120
16	Hatay	50	100
17	Diyarbakır	156	84
18	Hakkari	55	75
19	Konya	189	74
20	G.Antep	140	54
21	Edirne	81	50
22	Kütahya	38	45
23	İzmir	51	38
24	Elazığ	45	36
25	Bursa	55	35
26	Isparta	16	30
27	Burdur	20	20
28	Karaman	11	16
29	Siirt	11	12
30	Şırnak	6	6

KAYNAK : TÜİK-2009

4.8.5.2. Türkiye Susam İhracatı

Dünya Susam İhracatında Sudan'dan sonra Çin, Venezüella, Hindistan, Nijerya ve Meksika ilk sıralarda yer almaktadır. Türkiye'de üretilen susam genellikle iç pazarda tüketilir. Üretimin ancak % 2 - 3 'ü ihraç edilmektedir.

TABLO 203 : Susam İhracatı

Ürün	2009		2010 Ocak-Nisan	
	İhracat		İhracat	
	Miktar (Ton)	Değer \$	Miktar (Ton)	Değer \$
Susam	3.178	7.713.596	785	1.769.066

KAYNAK : TÜİK-2010**4.8.5.3. Türkiye Susam İthalatı**

İthal edilen ham susam işlenerek iç piyasada ticareti yapılmaktadır.

TABLO 204 : Susam İthalatı

Ürün	2009		2010 Ocak-Nisan	
	İthalat		İthalat	
	Miktar (Ton)	Değer \$	Miktar (Ton)	Değer \$
Susam	91.954	128.432.927	36.690	51.646.779

KAYNAK : TÜİK-2010**4.8.5.4. Mersin Susam Ekim Alanları**

Mersin İlinde Susam üretimi, 2009 yılında 4.137 hektar alanda 5.072 ton olarak gerçekleşmiştir. Bu üretim ile Türkiye üretiminin dörtte birini karşılamaktadır. İlçeler üretimine baktığımız zaman Tarsus İlçesi genel üretimin % 93' ünü karşılamaktadır.

TABLO 205 : Mersin Susam Üretimi

İlçe Adı	Susam - 1. Ekiliş (EKİLEN ALAN)	Susam - 1. Ekiliş (ÜRETİM MİKTARI)	Susam - 2.Ekiliş (EKİLEN ALAN)	Susam - 2. Ekiliş (ÜRETİM MİKTARI)
	(ha)	(Ton)	(ha)	(Ton)
	ANAMUR	0	0	200
AYDINCIK	0	0	0	0
BOZYAZI	1	0,5	1	1
ÇAMLIYAYLA	0	0	0	0
ERDEMLİ	0	0	0	0
GÜLNAR	0	0	0	0
MUT	75	52	0	0
SİLİFKE	80	64	90	36
TARSUS	115	80,5	3.575	4.647
AKDENİZ	0	0	0	0
MEZİTLİ	0	0	0	0
TOROSLAR	0	0	0	0
YENİŞEHİR	0	0	0	0
TOPLAM	271	197	3.866	4874

KAYNAK: Mersin İl Tarım Müdürlüğü – 2009

4.8.5.5. Susam Fiyatları ve Destekleme Prim Miktarları

TABLO 206 : Üretici Fiyatları

TL/KG	2008		2009				2010				Nisan 09-10 Değişim	Mart-10 Nisan-10 Değişim
	Ort	Ort	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	(%)	(%)
Susam	2,79	3,18	2,96	3,05	3,33	3,28	2,96	3,05	3,06	3,08	-6,28	0,50 TL

KAYNAK : TÜİK

2009 yılı ürün destekleme miktarları içerisinde susam 4 tl/da destek almaktadır.

TABLO 207 : Susam Destekleme Miktarları

Desteğin Adı	Birimi	Özellikleri	2010 yılı Destek Miktarları	2009 Yılı Destek Miktarları
Mazot Desteklemeleri	Dekar Başına		5,50 TL	5,50 TL
Gübre Desteklemeleri	Dekar Başına		5,50 TL	5,50 TL
Toprak Analizi Desteklemeleri	Dekar Başına		2,50 TL	2,50 TL
Sertifikalı Tohumluk Kullanım Desteklemeleri	Dekar Başına	Sertifikalı Tohum Kullanımı	4,00 TL	4,00 TL

KAYNAK : TEDGEM

4.8.5.6. Susam Pazarlama Kanalları

Susam tohumları kavru olarak çerez olarak doğrudan tüketildiği gibi, çörek, ekmek ve pastaların yüzeylerine serpilmek suretiyle onlara hoş bir görünüm ve lezzet kazandırır. Ayrıca susam tohumları ezilerek tahin yapılır. Elde edilen bu tahin, bal ve pekmezlerle karıştırılarak doğrudan tüketildiği gibi, tahin helvası yapılarak da değerlendirilmektedir.

4.8.5.7. Susam Üretimi ve Pazarlaması (SWOT Analizi)

Güçlü Yönler	Zayıf Yönler	Fırsatlar	Tehditler
1- Kurak koşullarda da yetiştirilebilen alternatif bir ürün olması	1-Hasat döneminde işçiliğin yüksek olması makinalı hasadın olmaması	1-Kullanım alanı fazla olan ve inovatif yaklaşıma açık bir üründür	1-Üretici geliri ve maliyet arasındaki dengesizlik nedeniyle karlılığın düşmesi
2- Küçük alanlarda aile işletmeciliği yapan üreticiler için girdi masrafı düşük bir ürün olması	2-Üretim izinli ya da tescilli susam çeşitlerinin sayıca az olması	2-Fazla miktarda farklı popülasyona sahip olunması nedeniyle ıslah ar-ge çalışmalarının yürütülmesine olanak sağlaması tohum sektöründe lider alınabilecek bir konu olması	2-Sulama olanaklarının artmasıyla susama ayrılan alanların giderek azalması
3-Bölgemizde hastalık ve zararlıların az olması genellikle hiç mücadele yapılmadan yetiştirilebilmesi	3-Tohumların yetiştirilen ürünlerden alınması sonucu kalite ve verimde yıllar bazında istikrarsızlık oluşması	3-İhracat şansının fazla olması,diğer ülkeler tarafından işlenmiş veya ham olarak talep edilmesi	3-Kendi üretimimizi korumaya özen göstermeyen ithalat politikası
4-Uygun ekoloji nedeniyle yüksek kaliteli ve tercih edilen ürün eldesi	4-Üretici fiyatlarının düşük tüketici fiyatlarının ise yüksek olması	4- Organik olarak yetiştirilebilecek bir ürün olması ve dünya pazarlarına bu yönüyle satılabilmesi	
5-İlimizde susam işleyen yan sanayi kuruluşlarının olması		5-Türkiye de üretim karlılığı giderek azalan birçok ürüne ve kurak ekolojilere alternatif olabilmesi	
		6-Üretimimizin iç tüketimimize dahi yetmemesi pazar arz açığının olması	

4.8.6. Nohut Üretimi ve Pazarlaması

Türkiye'de yemeklik baklagiller arasında fasulye ve mercimekten sonra ekim ve üretimi en fazla yapılmakta olan nohut, kurak bölgelerin bitkisidir. Nohut, toprak isteği bakımından kanaatkar oluşu dolayısıyla ve köklerinin havanın serbest azotunu tespit etmesi bakımından hububat- yemeklik münavebesinde önemi çok büyüktür. Daneleri proteince çok zengin olup (%18-31) aynı zamanda bir sanayi

ham maddesidir. Nohudun geçit formları ile yabancı formları arasındaki formları hayvan yemi olarak kullanılır.

4.8.6.1. İller İtibariyle Türkiye Nohut Ekim Alanları ve Üretim Miktarları

Türkiye Nohut üretimini incelediğimiz zaman iller sıralamasında Uşak 39.020 hektar alanda 41.358 ton üretimle ilk sırada yer almaktadır. Türkiye nohut üretimi 2009 yılı için yaklaşık olarak 600.000 ton civarındadır. Uşak üretim miktarı ile Türkiye Nohut ihtiyacının % 6.8' ini karşılamaktadır. Uşak ilini sırayla Antalya, Konya ve Yozgat izlemektedir. Mersin nohut üretimini incelediğimiz zaman 18.953 hektar alanda 17.981 ton üretim ile Türkiye genelinde 11. sıradadır.

TABLO 208 : İllere Göre Nohut Üretimi

Sıra No	İller	Nohut Ekim Alanları (ha)	Nohut Üretim Miktarı (ton)	Sıra No	İller	Nohut Ekim Alanları (ha)	Nohut Üretim Miktarı (ton)
1	Uşak	39.020	41.358	39	Kırıkkale	2.456	1.991
2	Antalya	20.305	35.651	40	Muğla	1.217	1.830
3	Konya	24.464	34.807	41	Elazığ	1.764	1.636
4	Yozgat	26.128	31.324	42	Giresun	759	1.509
5	Çorum	23.750	27.816	43	Hatay	663	1.255
6	Kütahya	23.519	26.838	44	Bilecik	1.079	1.166
7	Adıyaman	17.291	23.976	45	Çankırı	792	952
8	Isparta	20.249	21.327	46	Siirt	467	627
9	Kırşehir	19.102	20.960	47	Tunceli	522	534
10	Sivas	10.003	18.921	48	İzmir	280	401
11	Mersin	18.953	17.981	49	Bitlis	170	340
12	Kilis	6.970	15.496	50	Erzincan	228	325
13	Diyarbakır	9.405	15.359	51	Tekirdağ	213	284
14	Tokat	10.090	15.219	52	Şırnak	252	277
15	Denizli	15.074	14.846	53	Bingöl	175	236
16	Gaziantep	11.207	14.809	54	Edirne	158	226
17	Aksaray	13.110	13.996	55	Bolu	138	204
18	Bslikesir	10.849	13.734	56	Gümüşhane	70	202
19	Ankara	14.200	13.647	57	Hakkari	174	195
20	Şanlıurfa	8.809	12.852	58	Kırklareli	134	165
21	Karaman	9.930	12.688	59	Ağrı	95	109
22	K.Maraş	9.710	11.948	60	Osmaniye	73	95
23	Adana	11.605	11.834	61	Aydın	42	68
24	Manisa	10.329	10.212	62	Sakarya	34	63
25	Burdur	10.624	10.046	63	Sinop	47	41
26	Amasya	7.655	9.687	64	Van	39	39
27	Eskişehir	5.980	6.845	65	Kocaeli	24	32
28	Afyon	5.620	6.102	66	İstanbul	10	26
29	Bursa	2.219	5.379	67	Bartın	13	24
30	Niğde	4.397	5.234	68	Kastamonu	15	19
31	Kayseri	4.793	5.040	69	Bayburt	22	17
32	Nevşehir	3.995	4.175	70	Erzurum	18	16
33	Muş	2.395	3.285	71	Karabük	12	13
34	Malatya	3.494	3.281	72	Zonguldak	8	11
35	Batman	2.100	3.238	73	Ordu	5	5
36	Mardin	3.006	2.897	74	Yalova	3	4
37	Çanakkale	1.931	2.706	KAYNAK : TÜİK-2009			
38	Samsun	1.468	2.113				

4.8.6.2. Türkiye Nohut İhracatı

Hindistan, Avustralya, Meksika, Türkiye ve Kanada nohut ihracatı yapan önemli ülkelerdir. Hindistan dünya nohut üretiminin önemli bir kısmını gerçekleştirdiği halde aynı zamanda dünyanın önemli bir nohut tüketicisidir. Bu nedenle Hindistan ihracat piyasasının önemli bir tedarikçisi değildir. Türkiye ve Meksika kabulü tipi* nohut ihracatı gerçekleştirmektedir. Türkiye ihracatının yıllara göre dağılımını incelediğimiz zaman 2003 yılı ihracatımız 189.642 ton ile rekor düzeye ulaşmışken bu yıldan sonra bir kırılma yaşanmış ve ivme aşağı doğru düşmüştür. 2003-2009 yılı ihracat miktarı kaybı neredeyse 100.000 ton civarında olmuştur. Özellikle 90' lı yıllardan sonra baklagil üretimini önemli ölçüde artıran Kanada üretim artışını ihracata da yansıtmıştır. Kanada'nın son yıllarda ihracattan aldığı pay % 25 üzerindedir. Kanada'yı sırayla ABD, Çin, Avustralya ve Türkiye takip etmektedir. Dünya ihracatında 5. Sırada yer alan Türkiye' nin payı % 7 civarındadır. Bunun büyük bir kısmını nohut oluşturmaktadır. Türkiye'nin nohut pazarı daha çok Ortadoğu ülkeleri, İngiltere, S. Arabistan, Almanya ve Türki Cumhuriyetlerdir.

TABLO 209 : Türkiye Nohut İhracatı

Yıllar	Nohut (ton)	Değer (\$)
2004	133.073	69.166.000
2005	123.593	83.026.000
2006	104.684	83.660.000
2007	69.192	57.986.000
2008	88.538	76.962.000
2009	88.507	74.968.588
2010 Ocak-Nisan	22.842	20.029.026

KAYNAK : İGEME

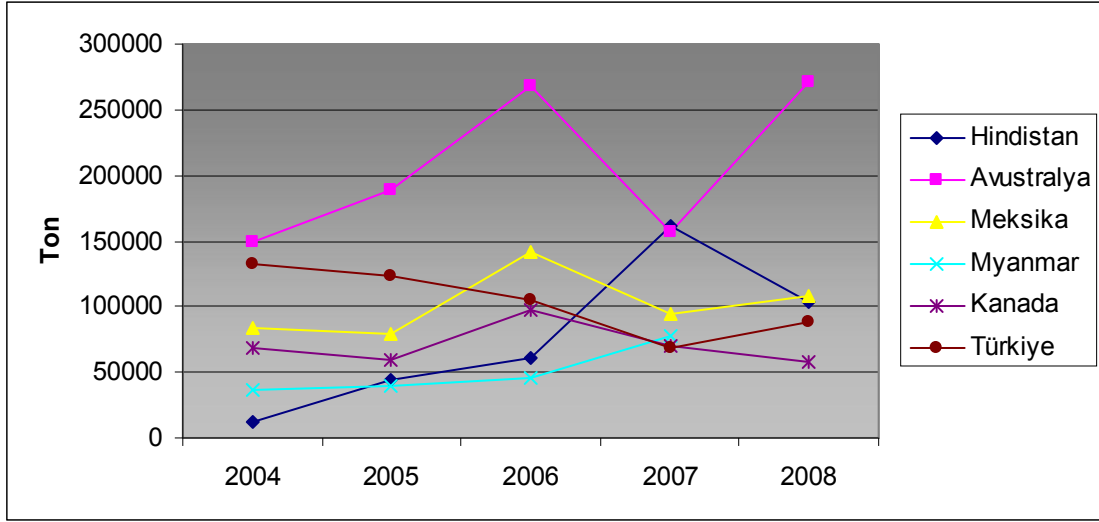
TABLO 210 : Dünya Nohut İhracatı (Ton)

	2007	2008
Dünya	798.672	-
1 Avustralya	157.571	271.443
2 Meksika	94.213	108.802
3 Hindistan	160.700	103.927
4 Türkiye	69.193	88.338
5 Kanada	70.809	57.879

KAYNAK: Trademap.com

(**Kabuli Tipi***) : Kabuli tipindeki veya diğer bir tanımlamayla İspanyol tipi nohut çeşitleri, biraz daha uzun boylu (1 m' ye kadar boylanabilir) olup, yaprakçıkları daha büyüktür. Bitkinin çiçek rengi beyazdır. Antosiyanin oluşumu gözlenmez. Baklalar içerisinde çoğunlukla tek tane oluşur. Taneleri çok iri, genellikle düzgün, koç başı şeklinde olup, beyaz veya açık-krem rengindedir. Tohum kabukları incedir. 1000 tane ağırlıkları ortalama 400-600 g arasında değişebilir. Bu tip nohut çeşitleri, daha çok ılıman bölgelere adapte olmuşlardır ve soğuğa dayanıklı değildirlir.

**Bazı Ülkelerin Yıllar İtibarıyla
Nohut İhracat Trendi (Ton)**

KAYNAK: Trademap

4.8.6.3. Türkiye Nohut İthalatı

Dünyanın en büyük nohut ithalatçı ülkeleri Hindistan ve Pakistan'dır. Hindistan, nohut ithalatının önemli bir kısmını Avustralya ve Myanmar'dan yapmaktadır. Türkiye ise küçük bir pay ile nohut ithalatını Kanada'dan yapmaktadır.

TABLO 211 : Türkiye Nohut İthalatı

Ürün	2009		2010 Ocak-Nisan
Nohut	İthalat		İthalat
Miktar (Ton)	Değer \$	Miktar (Ton)	Değer \$
4.404	4.177.844	3.036	2.895.553

KAYNAK : TÜİK-2010

4.8.6.4. Mersin Nohut Ekim Alanları

Mersin nohut üretimini incelediğimiz zaman en yoğun üretimin yapıldığı ilçe Silifke' dir. 2009 yılında Silifke 10.000 hektar alanda 9.000 tonluk bir üretim elde etmiştir. Silifke' yi sırasıyla Gülnar ve Mut ilçeleri takip etmektedir. Genel olarak geçmiş dönemlere bakıldığında nohut üretiminde bir azala görülmektedir. Ekim alanlarının azalmasıyla üretim miktarı oldukça düşmüştür. Bu yıl yaşanan kuraklık ve aşırı sıcaklar üretimi oldukça düşürmüştür.

TABLO 212 : Mersin Nohut Ekim Alanları ve Üretim Miktarları

İlçe Adı	Nohut - EKİLEN ALAN	Nohut - ÜRETİM MİKTARI
	(ha)	(Ton)
ANAMUR	400	400
AYDINCIK	80	64
BOZYAZI	1.320	1.782
ÇAMLIYAYLA	17	29
ERDEMLİ	300	363
GÜLNAR	3.500	3.500
MUT	2.506	2.004
SİLİFKE	10.000	9.000
TARSUS	480	480
AKDENİZ	112	115
MEZİTLİ	70	72
TOROSLAR	105	108
YENİŞEHİR	63	64
TOPLAM	18.953	17.981

KAYNAK: Mersin İl Tarım Müdürlüğü – 2009

4.8.6.5. Nohut Fiyatları ve Destekleme Prim Miktarları

TABLO 213 : Nohut Üretici Fiyatları

KG/TL	2008	2009					2010				Nisan 09-10 Değişim	Mart-10 Nisan-10 Değişim
	Ort	Ort	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	(%)	(%)
Nohut	1,27	1,27	1,21	1,26	1,23	1,29	1,38	1,44	1,48	1,45	12,77	-1,51 TL

2009-2010 yılları için bakanlığın açıkladığı destek miktarları içinde Nohut 10 Krş/ Kg' dir.

TABLO 214 : Nohut Destekleme Miktarları

Desteğin Adı	Birimi	Özellikleri	2010 yılı Destek Miktarları	2009 yılı Destek Miktarları
Mazot Desteklemeleri	Dekar başına		5,50 TL	5,50 TL
Hububat ve Baklagil Prim Desteklemeleri	Kilogram başına		0,10 TL	0,10 TL
Gübre Desteklemeleri	Dekar başına		5,50 TL	5,50 TL
Toprak Analizi Desteklemeleri	Dekar başına		2,50 TL	2,50 TL
Sertifikalı Tohumluk Kullanım Desteklemeleri	Dekar başına	Sertifikalı tohum kullanımı	6 TL	6 TL

KAYNAK : TMO-2010

4.8.6.6. Nohut Pazarlama Kanalları

Daha çok ithal edilip işlenerek Mersin'den ihracatı yapılmaktadır. Nohut üretimimiz 18.000 ton civarında olup tüccarlar aracılığı ve Mersin' deki bakliyat işletme tesislerinde işlenerek piyasaya sunulmaktadır. Bir miktarıda taze tüketim için hal aracılığıyla tüketicilere ulaştırılmaktadır. Mersin' de dünyanın ilk bakliyat borsası kurulması kararlaştırılmış ve çalışmalar son aşamaya gelmiştir. Mersin bakliyat piyasasında sermaye, iç ve dış ticaret bağlantıları, bilgi ve deneyim, ürün işleme teknolojisi açısından başka şehirlerle kıyaslanamayacak ölçüde bir birikime sahiptir. Hububat Bakliyat Yağlı Tohumlar ve Mamulleri İhracatçıları Birliği, bakliyat sektörünü geliştirmek için çalışmalar yapmaktadırlar.

4.8.6.7. Nohut Üretimi ve Pazarlaması (SWOT Analizi)

Güçlü Yönler	Zayıf Yönler	Fırsatlar	Tehditler
1- Nohut tarımına uygun ekoloji ve alanların varlığı	1-Yerel tipler üzerinde çeşit tescil çalışmaları yoktur.	1- Bakliyat açısından ilimizde güçlü bir yapı bulunmaktadır.	1- Gelirde meydana gelen göreceli azalma nedeniyle üretim alanları giderek daralmaktadır.
2- Bölgeye özgü tiplerin olması ve bu tiplerin tüketim ve pazarlama ağında tercih edilmesi	2-Yabancı döllenenmeden dolayı kullanılan tohum kaynağı yıllar içerisinde bozulmakta bu da verim ve kaliteyi olumsuz etkilemektedir.	2-Mersin'e özgü tiplerle organik tarıma geçilmesi pazarlama inovasyonu açısından fark yaratabilecektir.	2- Nohut tarımı yapan üretici grubunun yaş ortalaması giderek artmakta genç nüfus ise nohut tarımından uzaklaşmaktadır.
3- Zirai mücadele olmadan Yetiştiriciliğin yapıldığı organik üretime uygun alanların varlığı	3-Üreticiler organik tarım konusunda bilgisiz ve isteksizdir.	3-İlimizde mekanik hasada geçebilecek teknik altyapı ve imkanlar bulunmaktadır	
4-Yetiştiriciliğin yapıldığı alanlardan yüksek kaliteli ürün elde edilebilmesi	4-Birim alandan alınan verim ülke ortalamasının altındadır.		
5-Nohut yetiştiricilik kültürüne sahip üretici grubunun olması	5-Makinelili hasat ilimizde yok denecek kadar azdır.		
	6-Küçük üretim alanları birim maliyeti arttırmaktadır.		

4.8.7. Yer Fıstığı Üretimi ve Pazarlaması

Yer fıstığının gen merkezinin Güney Amerika olduğu, buradan Avrupa ve Asya'ya yayıldığı tropikal, tropik altı ve sıcak iklim koşullarında yetiştiği bilinmektedir. ABD, Çin, Hindistan, Nijerya ve Endonezya başta olmak üzere dünyanın değişik ülkelerinde yetiştirilmektedir. Yer fıstığının Türkiye'ye ne zaman ve nasıl girdiği kesin olarak bilinmemekle, ilk olarak Trakya ve oradan Ege, Akdeniz ve Güneydoğu Anadolu bölgelerine yayıldığı sanılmaktadır. Güney bölgesinde yer fıstığının ilk ekildiği yerin Osmaniye olduğu aktarılmaktadır. Ülkemizde yer fıstığı 2009 yılında yaklaşık 25.000 ha alana ekilmiş ve 90.000 ton ürün elde edilmiştir. Ortalama 235 kg/da ürün alınmaktadır.

4.8.7.1. İller İtibariyle Türkiye Yer Fıstığı Ekim Alanları ve Üretim Miktarları

Türkiye Yerfıstığı üretimi çok fazla olmamakla birlikte 90.000 ton civarındadır. İlleri incelediğimiz zaman ise ilk sırayı Adana'nın aldığını görmekteyiz. 10.375 ha alanda 39.213 ton üretim ile Türkiye üretiminin % 43' ünü karşılamaktadır. Adana'yı sırayla Osmaniye 35.158 ton, Aydın 6.184 ton ile takip etmektedir. Mersin 873 ha alanda 1.674 ton ürün ile Türkiye genelinde 6. Sıradadır. Bu üretim miktarı ile Türkiye üretiminin % 1.86' sını karşılamaktadır. Osmaniye 2009 yılı hariç, Türkiye'de en fazla yerfıstığı üretiminin yapıldığı ve bu üretime dayalı ticaret ve sanayinin geliştiği bir ildir. Çukurova'da 1980'li yıllardan sonra önemli bir ürün haline gelmeye başlayan yerfıstığı, özellikle 1990'lı yıllarda, bölge halkının bu ürüne olan ilgisi, iyi gelir getiren bir ürün olması, bölgede pamuğun önemini gitgide yitirmesiyle birlikte onun yerini alması gibi nedenlerden dolayı, Osmaniye'nin bir üretim ve ticaret merkezi durumuna gelmesini sağlamıştır. Osmaniye merkez ilçede bugün yerfıstığını işleyen ve pazarlayan 14 tane entegre tesis ile Osmaniye Ticaret Borsası'na kayıtlı yaklaşık 250 tane de atölye yer almaktadır. Atölye sayısı sadece borsaya kayıtlı olanlarla kalmayıp yaklaşık 350 tane de kayıtsız faaliyet gösteren işyeri de bulunmaktadır. Böylece toplam 600 tane atölyede yerfıstığı belirli işlemlerden geçirildikten sonra ticarete konu olmaktadır.

TABLO 215 : Türkiye İller İtibariyle Yerfıstığı Ekim Alanları

Sıra No	İller	Yerfıstığı Ekim Alanı (ha)	Yerfıstığı Üretim Miktarı (ha)
1	Adana	10.375	39.213
2	Osmaniye	9.840	35.158
3	Aydın	1.586	6.184
4	Antalya	1.095	3.571
5	K.Maraş	914	2.525
6	Mersin	873	1.674
7	Muğla	297	775
8	Gaziantep	101	308
9	Hatay	110	285
10	Isparta	43	172
11	Karaman	22	54
12	Şırnak	10	40
13	Adıyaman	20	30
14	Balıkesir	16	25
15	Şanlıurfa	10	25
16	Burdur	10	20
17	Manisa	10	15
18	Çanakkale	1	4
19	İzmir	0.5	1

KAYNAK : TÜİK-2009

4.8.7.2. Türkiye Yer Fıstığı İhracatı

Yerfıstığı ihracatı yaptığımız ülkeler Rusya, Ukrayna, Suudi Arabistan, İtalya, Almanya, Bulgaristan Romanya' dır.

TABLO 216 : Yer Fıstığı İhracatı

Ürün	2009	2010 Ocak-Nisan	
Yer Fıstığı	İhracat	İhracat	
Miktar (Ton)	Değer \$	Miktar (Ton)	Değer \$
72	147.518	7	15.813

KAYNAK : TÜİK-2010

4.8.7.3. Türkiye Yer Fıstığı İthalatı

İthalat yapılan ülkeler çerezlik olarak Ortadoğu ülkeleri ve Türki Cumhuriyetleridir.

TABLO 217 : Yer Fıstığı İthalatı

Ürün	2009	2010 Ocak-Nisan	
Yer Fıstığı	İthalat	İthalat	
Miktar (Ton)	Değer \$	Miktar (Ton)	Değer \$
3.079	4.098.993	414	468.955

KAYNAK : TÜİK-2010

4.8.7.4. Mersin Yer Fıstığı Ekim Alanları

Mersin ili Yer fıstığı üretimini incelediğimiz zaman, genel olarak 873 ha alanda 1.674 ton ürün elde etmiştir. Üretim yoğunluğu bakımından Anamur ilçesi 600 ton üretim ile ilk sırada yer alırken Mut ilçesi 420 ton ile ikinci, Silifke İlçesi ise 395 ton ile üçüncü sırada yer almıştır.

TABLO 218 : Mersin Yer Fıstığı Ekim Alanları ve Üretim Miktarları

İlçe Adı	Yerfıstığı - 1. Ekiliş (EKİLEN ALAN)(ha)	Yerfıstığı - 1. Ekiliş (ÜRETİM MİKTARI)(Ton)	Yerfıstığı - 2. Ekiliş (EKİLEN ALAN)(ha)	Yerfıstığı - 2. Ekiliş (ÜRETİM MİKTARI)(Ton)
ANAMUR	0	0	400	600
BOZYAZI	30	60	20	30
GÜLNAR	10	16	0	0
MUT	140	420	0	0
SİLİFKE	80	200	130	195
TARSUS	18	63	45	90
TOPLAM	278	759	595	915

KAYNAK: Mersin İl Tarım Müdürlüğü – 2009

4.8.7.5. Yer Fıstığı Fiyatları ve Destekleme Prim Miktarı

Bakanlık yerfıstığı fark ödemeleri olarak Yerfıstığına bu yıl için 0.80 Krş/Kg vermiştir.

TABLO 219 : Üretici Fiyatları

(TL/KG)	2008		2009				2010				Nisan	Mart-10
	Ort	Ort	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	09-10 Değişim	Nisan-10 Değişim
											(%)	(%)
Yer Fıstığı	1,81	1,74	1,62	1,71	1,74	1,76	1,83	1,94	2,00	1,99	12,96	-0,64

KAYNAK: TÜİK-2010

TABLO 220 : Yer Fıstığı Destekleme Miktarları

Desteğin Adı	Birimi	Özellikleri	2010 yılı Destek Miktarları	2009 Yılı Destek Miktarları
Mazot Desteklemeleri	Dekar Başına		5,50 TL	5,50 TL
Gübre Desteklemeleri	Dekar Başına		5,50 TL	5,50 TL
Toprak Analizi Desteklemeleri	Dekar Başına		2,50 TL	2,50 TL
Sertifikalı Tohumluk Kullanım Desteklemeleri	Dekar Başına	Sertifikalı Tohum Kullanımı	8,00 TL	8,00 TL

KAYNAK : TEDGEM-2010

4.8.7.6 Yer Fıstığı Pazarlama Kanalları

Yer fıstığı, ürünün pazarlaması ve pazarlama kanallarına baktığımız zaman, Atölye sahibi tüccarlar ile entegre tesislerin yerfıstığını alma noktaları birbirinden biraz farklıdır. Tüccar genellikle üretimin yapıldığı köyleri dolaşmak ve fiyatta birebir üretici ile anlaşmak suretiyle yerfıstığı alımını gerçekleştirirken; entegre tesisler işleme kapasitelerinin daha fazla olması nedeniyle, daha çok yerfıstığı stokçuları veya tüccarlar ile işbirliği içerisinde olmaktadır. Hasat edilen yerfıstıkları üreticiler tarafından tüccar ve kooperatife (Çukobirlik) satılmaktadır. Tüccarların yerfıstığı alımındaki payı % 92,4 ile Çukobirlik'e oranla oldukça yüksek bir değer göstermektedir (Işık 2002, s.34). Yerel tüccarlar yerfıstığını bir süre depoladıktan sonra uygun fiyat bulunca toptancı tüccarlara satmaktadırlar. Toptancı tüccarların satışlarını büyük oranda Türkiye'nin tüm yöresindeki toptancı ve perakendeci kuru yemişçiler oluşturmaktadır. Diğer satış yerleri ise, çikolata-şekerleme fabrikaları, Osmaniye'de bulunan fıstık işleme tesisleridir. Yer fıstığı daha çok çerez olarak tüketilmektedir. Bu amaçla yerfıstığı tohumları ya dış kabuk kırılmadan ya da kabuk kırılıp tohumlar ayrıldıktan sonra kavrulup çiğ fıstık tadı giderilmiş ve aynı zamanda dayanıklılığı arttırılmış olarak tüketime sunulur. Yer fıstığı tohumunda yağ oranının çok yüksek olması yer fıstığının birçok yağlı tohumlar arasında bitkisel yağ üretimi bakımından önemli bir yer almasını sağlar. İçinde doğal halde bulunan antioksidan maddelerden dolayı kızartıldıktan sonra bir süre saklanacak olan gıda maddeleri için özellikle tercih edilir. Yer fıstığı tohumundan yağ elde edildikten sonra arta kalan küspe üstün bir protein kaynağıdır. Yer fıstığı küspesinden sağlanan proteinin besin değeri yüksek olduğundan çeşitli çocuk mamalarının hazırlanmasında ve proteince yeterli olmayan gıda maddelerinin protein değerinin yükseltilmesinde yararlanır. Yer fıstığı az miktarlarda da olsa çeşitli tatlı ve şekerlemelerin içinde veya üzerinde de kullanılmaktadır. Sunta yapımında, Yem dolgu maddesi olarak, Mantar yetiştiriciliğinde, Yakacak olarak, Yapay odun yapımında dolgu maddesi olarak, Yapay kömür yapımında, Sığır yetiştiriciliğinde kaba yem olarak, Kümes hayvancılığı yetiştiriciliğinde altlık olarak değerlendirilmektedir.

4.8.7.7. Yer Fıstığı Üretimi ve Pazarlaması (SWOT Analizi)

Güçlü Yönler	Zayıf Yönler	Fırsatlar	Tehditler
1-Toprağı doğal azot bakımından zenginleştirmek için yoğun sebze üretilen yerlerde münavebede kullanılabilir(Tarsus için)	1-Yer fıstığının üretimi için geniş alanlar gerekmesi üretime uygun geniş alanların sadece Tarsus'ta olması	1-Üretimin artırılması tüm bölgeye ihraç kapasitesini açacak olması	1-Üretimde aflatoksin etkisi
2-Dekar başına verimde dünya ikincisi olunması	2-Meyve sebze üretimi seçeneğinden dolayı yer fıstığı üretiminin cazip olmaması		2-Tüm fideye saldıran hastalıkların olması
	3-Arazilerin küçük ölçekli olması		

4.8.8. Çeltik Üretimi ve Pazarlaması

Dünyada yılda ortalama 415 milyon ton pirinç üretilmektedir. Bunun sadece 29 milyon tonu dış ticarete kullanılmaktadır. Üretimin çok büyük bölümü üretildiği ülkelerde tüketilmektedir. Çin, tek başına dünya pirinç üretiminin ve tüketiminin yüzde 30'una (130 milyon ton) sahiptir. Bu ülkede kişi başına yılda 87 kilo pirinç tüketilmektedir. Kişi başına tüketim Hindistan'da 78, Japonya'da 63, Endonezya'da 152, Bangladeş'te 200, Amerika Birleşik Devletleri'nde 14, Avrupa Birliği'nde ortalama 6 kilogram. Türkiye'de ise 8,5 kilodur. Türkiye, son yıllarda istikrarlı bir büyüme yakalamıştır. Üretim alanı son 10 yılda iki katına çıkmıştır. Çeltik üretimi, 10 yıl önce 340 bin ton seviyesindeyken 2009'da 750 bin tona yükselmiştir. Üretimin yaklaşık yüzde 50'si Marmara Bölgesi'nde gerçekleşmektedir. Edirne, üretimde ilk sırada yer alırken, Balıkesir, Çanakkale ve Bursa yöresi önemli üretim merkezlerindedir. Karadeniz Bölgesi'nde ise Samsun ağırlıklı olmak üzere Çorum, Sinop ve Kastamonu'da da çeltik üretimi yapılmaktadır. Toprak Mahsulleri Ofisi(TMO)'nin alım sistemindeki değişiklik üreticilerin işine yaramıştır. TMO, ürünü peşin para ödeyerek almak yerine emanete alım sistemine geçmiştir. Ürünü TMO'ya emanet eden üretici, ürün karşılığında makbuz senedi olarak bankadan kredi kullanmaktadır. Uygun zamanda ürününü satarak kredi borcunu kapatmaktadır. 2008-2009 sezonunda TMO ,sadece 510 ton çeltiği peşin para ile satın alırken, emanete alım 131 bin ton olmuştur.

4.8.8.1. İller İtibariyle Türkiye Çeltik Ekim Alanları ve Üretim Miktarları

Türkiye çeltik üretiminin illere dağılımını incelediğimiz zaman ilk sırayı 3501.758 ton ile Edirne almaktadır. Yaklaşık olarak Türkiye genel üretiminin % 50' sini tek başına karşılamaktadır. Edirneyi sırasıyla Balıkesir 99.346 ton, Samsun 81.336 ton ile takip etmektedir. Mersin ili çeltik üretimini incelediğimiz zaman ise Türkiye geneline göre 5.320 ton ile 15. sırada yer almaktadır.

TABLO 221 : Türkiye illere Göre Çeltik Üretimi

Sıra No	İller	Çeltik Ekim Alanı (ha)	Çeltik Üretim Miktarı (ton)
1	Edirne	40.359	351.758
2	Balıkesir	13.433	99.346
3	Samsun	9.895	81.336
4	Çorum	7.416	48.674
5	Çanakkale	5.296	40.528
6	Çankırı	3.810	21.606
7	Tekirdağ	2.060	17.673
8	Sinop	1.795	14.353
9	Şanlıurfa	2.700	14.151
10	Bursa	1.737	12.940
11	Diyarbakır	2.392	10.715
12	Kırklareli	1.110	10.576
13	Iğdır	930	4.872
14	Kastamonu	723	4.135
15	Mersin	624	5.320
16	Kırıkkale	450	2.806
17	İstanbul	270	2.058
18	Tokat	288	1.643
19	Düzce	200	1.239
20	Adana	204	1.141
21	Osmaniye	158	1.054
22	Amasya	135	901
23	Mardin	150	858
24	Hakkari	245	675
25	Hatay	104	498
26	Karabük	50	405
27	Artvin	45	322
28	Bolu	75	193
29	Erzurum	29	155
30	Ankara	12	103
31	Bingöl	18	80
32	Adıyaman	22	79
33	Eskişehir	6	27
34	Kahramanmaraş	8	27

KAYNAK : TÜİK-2009

4.8.8.2. Türkiye Çeltik İhracatı

Çok az da olsa çeltik ihracatı 199 ton ile Ortadoğu ülkelerine olmuştur.

TABLO 222 : Çeltik İhracatı

Ürün	2009	2010 Ocak-Nisan	
	İhracat	İhracat	
Miktar (Ton)	Değer \$	Miktar (Ton)	Değer \$
199	316.083	101	174.952

KAYNAK : TÜİK-2010

4.8.8.3. Türkiye Çeltik İthalatı

Türkiye, 2003 yılında 472 bin ton pirinç ithal ederken 2004'te 165 bin ton ithalat yaptı. 2005 yılında 302 bin ton, 2006'da 272 bin ton ithalat gerçekleşti. 2007 yılında 195 bin ton pirinç ithal eden Türkiye 2008 yılında 63 bin ton civarında bir ithalat gerçekleştirmiştir. Bunun nedeni ise dışa bağımlı olduğumuz ürünün üretim miktarı giderek artmıştır. 10 yıl önce 350 bin ton civarında olan üretim 2009 yılı itibariyle 750.000 ton civarında gerçekleşmiştir. Artan üretimle birlikte ithalatın daha da azalması beklenmektedir. Pirinç ithalatı yaptığımız ülkeler, İtalya, Mısır, Pakistan, Avustralya ve en büyük pay ile ABD' dir.

TABLO 223 : Çeltik İthalatı

Ürün	2009	2010 Ocak-Nisan	
	İthalat	İthalat	
Miktar (Ton)	Değer \$	Miktar (Ton)	Değer \$
63.203	26.187.829	133.950	57.266.759

KAYNAK : TÜİK-2010

4.8.8.4. Mersin Çeltik Ekim Alanları

Mersin çeltik ekimi sadece Silifke ve Tarsus ilçelerinde yapılmaktadır. Silifkede ekim alanı 5.555 dekar alanda 2800 tona yakın bir üretim gerçekleştirilirken, Tarsus ilçesinde 688 dekar alanda 450 ton bir üretim gerçekleşmektedir. Toplamda 6.245 dekar alanda 3.250 ton üretim gerçekleşmiştir.

Mersin'in Silifke ilçesinde, üreticiler yeterli desteği alamadıkları için çeltik üretimini her geçen yıl azaltmaktadırlar. 4-5 yıl önce ilçede 20 bin dönüm arazide çeltik üretimi yapılırken, bu yıl ise 5.555 dönüme kadar düşmüştür. Üretimin mazot, gübre, işçilik gibi girdi maliyetlerinin çok yükselmesi ürünün üretimini azaltmıştır.

4.8.8.5. Çeltik Fiyatları ve Destekleme Prim Miktarları

TABLO 224 : Çeltik Destekleme Miktarları

Desteğin Adı	Birimi	Özellikleri	2010 yılı Destek Miktarları	2009 Yılı Destek Miktarları
Mazot Desteklemeleri	Dekar Başına		5,50 TL	5,50 TL
Hububat ve Baklagil Prim Desteklemeleri	Dekar Başına		0,10 TL	0,10 TL
Gübre Desteklemeleri	Dekar Başına		5,50 TL	5,50 TL
Toprak Analizi Desteklemeleri	Dekar Başına		2,50 TL	2,50 TL
Sertifikalı Tohumluk Kullanım Desteklemeleri	Dekar Başına	Sertifikalı Tohum Kullanımı	8 TL	8 TL

KAYNAK : Tarım Bakanlığı-2010

2009-2010 yılları için bakanlığın açıkladığı destek miktarları içinde Çeltik kilo başına 10 kuruştur.

4.8.8.6. Çeltik Pazarlama Kanalları

Çeltik ilk olarak üreticilerden pirinç olması için işleme tesislerine getirilir. Burdan sonra paketleme aşaması ve toptancılar aracılığıyla tüketicilere ulaştırılır. Üretilen pirincin büyük bir bölümü doğrudan yiyecek olarak tüketilir. Türkiye'de en çok pilav, çorba, dolma ve sütlü tatlı hazırlamasında kullanılır. Pirinç ayrıca öğütülerek un ve nişastaya dönüştürülür. Glütünden yoksun olduğu için ekmek yapımına uygun olmayan pirinç unu daha çok dondurma ve pasta sanayisinde aranan bir üründür.

4.8.8.7. Çeltik Üretimi ve Pazarlaması (SWOT Analizi)

Güçlü Yönler	Zayıf Yönler	Fırsatlar	Tehditler
1- Çeltiğe uygun ve diğer tahılların yetiştirilemeyeceği özellikteki arazilerin varlığı	1-Girdi fiyatlarının yüksek olması	1-Çeltik arzının düşük talebin yüksek olması	1- Karlılığın giderek düşmesi ile üreticilerin çeltik tarımından uzaklaşması
2- Hasat,muhafaza ve pazarlama kolaylığı	2-Yıllara göre su sıkıntısının çeltik yetiştirilen alanları tehdit etmesi	2-Taban suyu yüksek ve diğer bitkilerin yetiştiremeyeceği alanların değerlendirilmesinde alternatif bitki olması	2- Çeltik fiyatlarındaki dalgalanmalar
3- Çeltik kültürünün varlığı ve bu konuda bilgi birikiminin yeterli olması	3- Verim ve kalite düşüklüğünün olması	3-Sulanabilir alan ve su kapasitesindeki artışın çeltik yetiştiriciliğine olanak sağlaması	3-Aynı yerde sürekli çeltik ekimi yapılması ve toprağa ihtiyacı olan gübrenin verilememesi nedeniyle toprak yorgunluğunun oluşması verim ve kalitenin olumsuz etkilenmesi
4- Üretimde sertifikalı tohumluk kullanma oranının yüksek olması	4- Sertifikalı tohum temininde yaşanan sorunlar		4-İthalat politikalarında yapılan hatalar
5- Yetiştiricilik ve hasatta tarımsal mekanizasyonun gelişmiş olması	5- Çeltik kültürüne uygun alanların giderek azalması		
6-Sözleşmeli üretim modelinin olması	6- Yetiştirilen ürünün gerçek değerinden pazarlanamaması		
7- Çeltik işleyen ve ticaretini yapan kurumların varlığı			

4.8.9. Soya Üretimi ve Pazarlaması

Dünya’da yaklaşık 79 milyon hektarlık alanda soya tarımı yapılmakta ve yıllık 200 milyon ton civarında üretim gerçekleştirilmektedir. Yağlı tohum bitkileri üretiminde ilk sırada yer alan soyayı en fazla üreten ülkeler sırasıyla ABD, Brezilya, Arjantin, Çin ve Hindistan’dır. Dünya bitkisel yağ tüketiminin yüzde 50’si soyadan karşılanmaktadır. FAO verilerine göre, Türkiye’de ekiliş alanı 1980 yılında 3 bin hektar olan soya, 1987 yılında 112 bin hektara kadar yükselmiş, 10 yıl sonra 1997 yılında 19 bin hektara kadar gerilemiştir. Bu yıldan sonra ise ekiliş alanı ortalama 25 bin hektar da kalmıştır. Türkiye’nin yağ üretiminde soyanın payı 34 bin ton ile % 13’ tür. Ülkemizde en çok soya üretimi yapan illerin başında yaklaşık 22 bin tonla Adana gelmektedir.

Bio-Güvenlik Kanun’u 26.03.2010 tarihinde yayınlanmıştır. 26 Ekim 2009 tarihinde 27388 sayılı resmi gazetede yönetmelik yayımlanmıştır. GDO Kontrolüne tabi ürünler; mısır ve mısır ürünleri, soya ve soya ürünleri, kolza ve kolza ürünleri, pamuk ve pamuk ürünleri, çeltik, pirinç, papaya ve ürünleri, domates, şeker pancarı, patates ve patates ürünleridir. Numune analizleri ilimizde bulunan özel laboratuvarlarda yapılmaktadır.

4.8.9.1. İller İtibariyle Türkiye Soya Ekim Alanları ve Üretim Miktarları

TABLO 225 : Türkiye Soya Üretimi

Sıra No	İller	Soya Ekim Alanı (ha)	Soya Üretim Miktarı (ton)
1	Adana	3.868	14.621
2	Mersin	3.220	11.290
3	Samsun	1.887	6.761
4	Osmaniye	1.238	4.825
5	K.Maraş	261	845
6	Konya	25	43
7	Şanlıurfa	11	24
8	Amasya	6	22
9	Diyarbakır	3	9
10	Afyon	1	2

KAYNAK : TÜİK-2009

4.8.9.2. Türkiye Soya İhracatı

TABLO 226 : Soya İhracatı

Ürün	2009
Soya Fasulyesi	İhracat
Miktar (Ton)	Değer \$
66	83.745

KAYNAK : TÜİK-2010

Ülkemizdeki üretim hacminin düşüklüğüne paralel olarak soya fasulyesi ihracatımız da oldukça düşüktür. Hatta 2001 ve 2003 yıllarında soya fasulyesi ihracatı gerçekleşmezken, 2002 yılında 166 ton olarak gerçekleştirilen ihracat 2004 yılında 1.16 tona ulaşmıştır. Soya küspesi ihracatımız 2001 yılında 8.296 ton iken 2002 yılında % 83 artarak 15.221 ton'a, 2003 yılında ise % 81 artarak 27.649 tona ulaşmıştır. Soya Fasulyesi Yağı Üretiminden Arta Kalan Küspe ve Katı Atıklar ihracatının 2001 yılında % 88' i, 2002 yılında % 97' si ve 2003 yılında ise % 76' si K.K.T.C ile Kuzey Ülke ve bölgelerine yapılırken, 2004 yılında toplam küspe ve atık ihracatının % 69' u, 2005 yılında da % 74' ü K.K.T.C'ne yapılmıştır. Soya küspesinde sınır komşu ülkelerimiz diğer ihracat yapılan ülkeleri oluşturmaktadır.

4.8.9.3. Türkiye Soya İthalatı

TABLO 227 : Soya İthalatı

Ürün	2009	2010 Ocak-Nisan	
Soya	İthalat	İthalat	
Miktar (Ton)	Değer \$	Miktar (Ton)	Değer \$
973.574	429.298.527	491.607	216.473.036

KAYNAK : TÜİK-2010

Soya fasulyesi, ithal edilen yağlı tohum bitkileri arasında ilk sırada yer alıyor. 2008 yılında 1.209.065 ton soya ithal etmiştir.

TABLO 228 : Soya Tohum ve Yağ İthalatı

Soya Yağı İthalatı		Soya Tohumu İthalatı	
Yıllar	İthalat (Ton)	Yıllar	İthalat (Ton)
2002	174.891	2002	612.497
2003	133.601	2003	831.454
2004	75.399	2004	681.964
2005	190.988	2005	1.129.091
2006	213.205	2006	1.016.907
2007	50.800	2007	1.230.908
2008	20.092	2008	1.209.065

KAYNAK : Bitkisel Yağ Sanayicileri Derneği

4.8.9.4. Mersin Soya Ekim Alanları

Soya Mersin İlinde sadece Tarsus'ta yetiştirilmektedir. Daha çok ikinci ürün olarak yetiştirilen soya 2009 yılında 3.220 ha alanda 11.290 ton üretilmiştir.

4.8.9.5. Soya Fiyatları ve Destekleme Prim Miktarları

TABLO 229 : Üretici Fiyatları

	2008	2009					2010				Nisan 09-10 Değişim (%)	Mart-10 Nisan-10 Değişim (%)
	Ort	Ort	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Ocak	Şubat	Mart	Nisan		
Soya	0,56	0,69	0,63	0,63	0,61	0,63	0,78	0,8	0,79	0,76	19,68	-5,05

KAYNAK : TÜİK-2010

TABLO 230 : Soya Destekleme Miktarları

Desteğin Adı	Birimi	Özellikleri	2010 yılı Destek Miktarları	2009 Yılı Destek Miktarları
Mazot Desteklemeleri	Dekar Başına		5,50 TL	5,50 TL
Gübre Desteklemeleri	Dekar Başına		5,50 TL	5,50 TL
Toprak Analizi Desteklemeleri	Dekar Başına		2,50 TL	2,50 TL
Yağlı Tohumlar Desteklemeleri	Dekar Başına	Sertifikalı Tohum Kullanımı	35,00 TL	27,50 TL
Yağlı Tohumlar Desteklemeleri	Dekar Başına	Sertifikasız Tohum Kullanımı	30 TL	23 TL

KAYNAK : TEDGEM-2010

2010 yılı için havza bazlı fark ödemesinde soyaya sertifikalı üretimde 0.35 Krş / Kg sertifikasız üretimde ise 0.295 Krş / Kg verilmiştir.

4.8.9.6. Soya Pazarlama Kanalları

Soya üretildikten sonra tüccarlar aracılığıyla yağ çıkarılması için fabrikalara ordanda tüketicilere sunulmaktadır.

4.8.9.7. Soya Üretimi ve Pazarlaması (SWOT Analizi)

Güçlü Yönler	Zayıf Yönler	Fırsatlar	Tehditler
1- Desteklemelerin artması	1-Alıcısı az	1-Arzının düşük talebin yüksek olması	1-1.5 milyon ton soya ithalatı yapılacak olması ve GDO'lu ürün girişi
2- İkinci ürün olarak Mısır'a alternatif olması	2-Sanayi yok		
3- Mısır'a kıyasla daha kısa sürede üretim	3-Üretim alanlarının az olması		
4- Girdi maliyetleri düşük			

4.8.10. Turunçgil Üretimi ve Pazarlaması

4.8.10.1. Dünya Turunçgil Üretimi ve Tüketimi

Turunçgiller dünyada en fazla yetiştirilen ve tüketilen meyve grubudur. Dünya üzerinde yaklaşık 8,3 milyon ha alanda yaklaşık olarak 120 milyon ton turunçgil üretimi gerçekleştirilmektedir. Dünya Turunçgil üretim alanları da son yıllarda giderek artmaktadır. Dünya yaş sebze ve meyve üretiminin yaklaşık %25'ini turunçgiller oluşturmaktadır (Karahocagil, 2004). Özellikle Çin, üretim alanları açısından önemli bir artış göstermektedir. Bu artış üretime de aynı oranda yansımaktadır. İkinci önemli üretici ülke Brezilya, üçüncü üretici ülke ABD'dir. Merkezi Madrid'de olan Akdeniz Ülkeleri Narenciye Birliği (CLAM)' ne üye olan ülkeler (Türkiye, İspanya, Fas, İtalya, Tunus, İsrail, Fransa, Yunanistan, Korsika ve Kıbrıs Rum Kesimi) turunçgil üretiminde 19 milyon tonla ilk sıralarda yer almaktadır. Dünya turunçgil üretiminin % 40'ı gıda sanayinde kullanılmakta olup, bu oran giderek artmaktadır. Dünya turunçgil üretiminde son yıllarda portakal başta olmak üzere, hemen hemen tüm turunçgil kültürlerinin artmasına, hızla gelişen meyve suyu sanayi etkili olmuştur. Aşağıdaki tabloda Türkiye, AB, Dünya Turunçgil üretimini karşılaştırmalı incelediğimiz zaman Türkiye üretimi AB üretiminin % 30.72'si kadarı, Dünya üretiminin ise % 2.99' unu tek başına üretmektedir. Türkiye Mersin üretimine baktığımız zaman ise Mersin'in Turunçgil üretimi Türkiye Turunçgil üretiminin % 29.66' sını, Limon üretiminin % 70.21' ini, Altıntop-Portakal-Mandarin üretiminin ise ortalama olarak % 17' sini tek başına üretmektedir.

TABLO 231 : Turunçgillerin Mersin, Türkiye, AB ve Dünya Üretim Kıyaslamaları

Turunçgiller (Yıl/Ton)	Mersin/TR			TR/AB		TR/Dünya	
	Mersin	Türkiye	%	AB	Dünya	%	%
Limon	550.186	783.587	70.21	1.168.385	13.439.211	67.06	5.83
Altıntop	28.779	190.973	15.06	95.657	4.943.602	50.08	3.86
Portakal	298.481	1.689.921	17.66	6.919.763	67.695.802	24.42	2.49
Mandarin	141.414	769.873	18.36	2.995.739	28.556.834	25.69	2.69
TOPLAM	1.018.860	3.434.354	29.66	11.179.544	114.635.449	30.72	2.99

KAYNAK: FAO - TÜİK – Mersin İl Tarım Müdürlüğü – 2009

Dünya Turunçgil tüketimini incelediğimiz zaman ise en büyük tüketici ülke Çin'dir dünya üretiminde lider olan Çin nüfus yoğunluğu bakımından da en büyük tüketici konumundadır.

TABLO 232 : Dünya Turunçgil Tüketimi ve Başlıca Tüketici Ülkeler (Bin Ton)

ÜLKELER	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
ÇİN	9.392	11.122	11.761	13.707	13.434	14.595	15.978	16.200
MEKSİKA	3.954	3.933	4.045	3.457	3.870	3.669	3.708	3.950
ABD	2.904	2.907	2.768	2.613	2.536	2.079	2.567	2.420
TÜRKİYE	1.498	1.689	1.790	1.781	1.985	2.091	2.009	2.130
DÜNYA	33.486	34.890	35.231	36.667	35.842	46.282	43.243	45.630

KAYNAK : USDA (United States Department of Agriculture)

4.8.10.2. Türkiye Turunçgil Üretimi

Türkiye sahip olduğu iklim ve diğer ekolojik faktörler ile turunçgil yetiştiriciliği için son derece uygun koşulların mevcut olduğu bir ülkedir. Karadeniz, Ege ve Akdeniz Bölgeleri kıyı kesimleri boyunca üretimi yapılan turunçgil, gerek yaklaşık 104 bin üreticisinin geçim kaynağı olması ve gerekse Türkiye meyve ihracatındaki liderliği göz önüne alındığında, Türkiye ekonomisinde önemli yeri olan bir faaliyet alanı olarak ortaya çıkmaktadır (Karahocagil, 2003). Türkiye’de üretilen turunçgil türleri portakal, mandalina, limon, altıntop ve turunçtur. Turunç acı tadından dolayı ticari olarak üretilmeyip, genelde diğer turunçgil türleri için anaç olarak kullanılmaktadır. Dünya turunçgil üretiminin yaklaşık % 2,99’ u ülkemizde üretilmektedir. Türkiye’de turunçgil meyveleri üretimi son yıllarda artış göstermiş ve 2,5 milyon ton seviyelerini geçerek 3.5 milyon tona ulaşmıştır. Yeni plantasyonlardaki artış dikkate alındığında büyümeye devam edeceği tahmin edilmektedir.

Üretimin büyük çoğunluğunun yapıldığı Akdeniz Bölgesi’nde Türkiye’de üretilen portakalın %92’ si, limonun %93,77’ si, mandalınanın %78,21’ i, altıntopun ise %98,65’ i üretilmektedir. İl bazında baktığımız zaman ise Türkiye Turunçgil üretiminin % 29.66’ sı Mersin’ de yapılmaktadır. Ülkemizde tüketim ve ihracat açısından önemli bir yeri olan turunçgillerin üretiminin yıldan yıla artış göstermesi, yeni üretim alanlarının açılmasına ve birim alandan daha fazla ürün elde edilebilmesi amacıyla yapılan çalışmalara bağlanabilir. Nitekim Türkiye’de 1950’li yıllarda 46.000 ton olan turunçgil üretimi 2009 yılı itibariyle 3.513.772 tona ulaşmış ve 60 yılda üretimde 3.467.772 ton civarında bir artış gerçekleşmiştir (Anonim, 2007). Turunçgil çeşitlerinin önemli miktarda üretildiği Türkiye’de, bu meyvelerin tüketimi de önemli bir düzeydedir. Günümüze kadar çoğunlukla geleneksel olarak taze tüketimi yapılan turunçgillerin, son yıllarda işleme teknolojilerinin gelişmesi ile işlenmiş ürün tüketimi de yaygınlaşmıştır. Çizelge 4.1’de verilen 15 yıllık dönemde, Türkiye turunçgil tüketiminde her ürün için artış yaşandığı görülmektedir. Artışın en çok olduğu ürün grubu altıntoptur. Bunun nedeni bu ürünün ihracatının daha fazla yapılmasıdır. Turunçgiller, kış meyvesi olması ve bağışıklık sistemini kış hastalıklarına karşı koruması nedeniyle yaygın olarak kış aylarında sınırlı bir dönemde tüketilmektedir. Özellikle kış döneminde artan talebi karşılamak için üretim de yıllar içerisinde artış göstermiştir. Ne var ki, 2007-2008 üretim dönemine ait veriler değerlendirildiğinde turunçgil grubunda yer alan meyvelerin tamamının kendine yeterlilik seviyesine ulaştığı görülmektedir. Turunçgiller grubunda yer alan meyvelerin tamamında kendine yeterlilik söz konusudur. Turunçgiller üretiminde en düşük paya sahip greyfurtun yeterlilik derecesi %497,2 olurken; limon, mandalina ve portakal için yeterlilik dereceleri sırasıyla %228,5, %201,3 ve %117,4 olarak tahmin edilmiştir (TÜİK- 2009).

Ne var ki, bitkisel üretimde uygun toprak işleme, yüksek verimli ve kaliteli tohum kullanılması, uygun gübreleme ve sulama gibi verimi arttıran tüm uygulamalar yapılmış olsa dahi, kaliteli ve bol mahsul almak için zararlılar, hastalık etmenleri ve yabancı otlar ile de etkili bir şekilde mücadele yapılması gerekmektedir (Uygun ve ark., 2002). Özellikle üretimdeki artış ile birlikte turunçgil hastalık ve zararlılarında ve ayrıca yanlış uygulamalar nedeniyle var olan zararlı türlerinin popülasyonlarında önemli artışlar görülmekte, bu hastalık ve zararlılara karşı yeni ilaçlar piyasaya girmektedir (Karaca ve ark., 1996). Turunçgil arzının büyük bölümü küçük ve orta boy işletmelerin üretiminden oluşmaktadır. Üretim sezonu Eylül ayında başlar ve Mayıs ayı ortalarına kadar devam eder. Üretimin çok büyük kısmı taze olarak az kısmı da (%2) konsantre ve meyve suyuna işlenmek suretiyle tüketilmektedir.

TABLO 233 : Türkiye'nin Yıllar İtibariyle Turunçgil Üretimi

Ürün	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Limon	510.000	525.000	550.000	610.000	610.000	710.401	651.767	672.452	783.587
Altıntop	135.000	125.000	135.000	135.000	150.000	179.988	162.621	167.765	190.973
Portakal	1.250.000	1.250.000	1.250.000	1.300.000	1.445.000	1.535.806	1.426.965	1.427.156	1.689.921
Mandarin	580.000	590.000	550.000	670.000	715.000	791.255	744.339	756.473	769.873
TOPLAM	2.475.000	2.490.000	2.485.000	2.715.000	2.920.000	3.217.450	2.985.692	3.023.846	3.434.354

KAYNAK : TÜİK-2009**TABLO 234 : Türkiye Turunçgil Üretici Birlikleri**

İli	İlçe	Birlik Adı
Adana	Yüreğir	Turunçgil Üreticileri Birliği
Adana	Kozan	Turunçgil Üreticileri Birliği
Antalya	Manavgat	Turunçgil Üreticileri Birliği
Antalya	Merkez	Turunçgil Üreticileri Birliği
Hatay	Erzin	Turunçgil Üreticileri Birliği
Mersin	Erdemli	Turunçgil Üreticileri Birliği
Mersin	Silifke	Turunçgil Üreticileri Birliği
Muğla	Ortaca	Turunçgil Üreticileri Birliği
Muğla	Bodrum	Turunçgil Üreticileri Birliği

KAYNAK : Tarım Bakanlığı – 2009**TABLO 235 : Turunçgil' de Önemli Ürünlerin Fiyat Ortalamaları**

Ürünler TL/KG	Üretici Fiyatı	Hal Fiyatı	Pazar Fiyatı	Market Fiyatı	Hal ve Üretici Fiyat Farkı %	Pazar ve Üretici Fiyat Farkı %	Market ve Üretici Fiyat Farkı %	Üretici Fiyatının Market Fiyatındaki Farkı %
Limon	1	1.80	3.10	4.3	80	210	303	24.80
Mandarin	0.60	1.15	1.50	2.68	91.67	150	346.67	22.40

KAYNAK : AKİB-2009

4.8.10.3. Turunçgil Dış Ticaret

Türkiye Turunçgil ihracatının büyük bir kısmı Rusya'ya yapılmaktadır. Rusya ile ihracat konusunda standartların olmaması her dönem ihracatımızda sıkıntı yaratmaktadır. 2008 yılında Rusya ile imzalanan memorandum neticesinde Rusya, yaş meyve sebze ihraç eden bir firmanın ayda iki bildirim veya 6 ayda üç bildirim alması halinde o firmanın ihracatı yasaklamaktadır. Firma, birkaç üründe bildirim alırsa tüm ihracatı yasaklanmaktadır. Bu anlaşmanın içeriği ise ; Bir ayda iki TIR mal ihracatı yapan ve ikisinde de bildirim alan firmalarla 2 bin TIR ihracat yapan ve iki bildirim alan firmayla aynı kefeye konmaktadır. Birinde hata payı yüzde 100, diğerinde binde bir. Rusya'ya ihracat yapmak isteyen firmalar, belli bir prosedürden geçtikten sonra sisteme dahil olmaktadır. Bu 2 ile 4 hafta sürmektedir. Bu süre içerisinde firma gerekli kriterlere uyarsa listeye dahil olmaktadır. Ayrıca, ilk kez ihracat yapacak firmalar, zirai danışmanla çalışması, laboratuvarlarla anlaşmalı olmasının yanı sıra kapasite raporu ve Rusya'nın belirlediği kriterlerde ürün göndereceğini taahhüt etmesi gerekmektedir. Bununla birlikte bitki hastalık ve zararlılarının çok fazla çeşidi olduğunu ve bu nedenle de teşhis ve tespiti konusunda ülke giriş kapılarında sorun yaşamamak için denetimlerin sağlıklı yapılması gerekmektedir. Rusya'nın başta narenciye olmak üzere bazı yaş meyvelerde zirai ilaç kalıntısı istemediğini, bu nedenle de sınır bölgelerindeki gıda denetimiyle ilgili kontrollerini Rusya arasında yaşanan ihracat krizinin temelinde denetimler yatmaktadır. Rusya'ya gönderilen ürünlerde zararlıların olmaması gerekmektedir. Rusya'nın istemediği zararlıların başında Akdeniz meyve sineğiyle birlikte çiçek tripsisidir. Akdeniz meyve sineğinin yumurtasının gözle görülmesini ve bu nedenle üzerinde yumurta olan ürünlerin sandığa karışabileceğini son aşama kontrolleri bu yüzden önemlidir. İşletmelerin paketleme konusunda gerekli şartları yerine getirmesi, teknik donanımların yeterli düzeye ulaştırılması Rusya için Türkiye'ye dayatılan bir zorunluluktur.

TABLO 236 : Türkiye Narenciye İhracatı

NO	MADDE	01.01.2008 / 31.12.2008		01.01.2009 / 31.12.2009		Artış/Azalış (%)		2009 PAYI (%)	
		MİKTAR	DEĞER	MİKTAR	DEĞER	MİKTAR	DEĞER	MİKTAR	DEĞER
		(KG)	(\$)	(KG)	(\$)	(KG)	(\$)	(KG)	(\$)
1	LİMON	226.599.833	206.506.893	412.089.168	282.140.639	82	37	35	35
2	MANDARIN	313.832.927	203.957.036	369.140.569	259.096.215	18	27	31	32
3	PORTAKAL	157.295.240	94.917.841	266.371.053	171.386.364	69	81	22	21
4	GREYFURT	128.614.858	82.006.525	136.904.149	89.089.742	6	9	12	11
	DİĞER TURUNÇGİL.	41.900	31.765	103.495	116.062	147	265	0	0
	NARENCİYE TOPLAMI	826.384.758	587.420.060	1.184.608.434	801.829.022	43	37	100	100

KAYNAK : AKİB-2009 NOT: Maddeler, 2009 yılı fob(\$) değerlerine göre sıralanmıştır.

TABLO 237 : 2008-2009 SEZONU VE 2009-2010 SEZONU (01 EYLÜL - 31 ARALIK) TÜRKİYE GENELİ NARENCİYE**İHRACAT KAYIT RAKAMLARI**

MAL GRUBU	01.09.2008 - 31.12.2008		01.09.2009 - 31.12.2009		ARTIŞ / AZALIŞ (%)		09-10 PAYI (%)	
	MİKTAR (KG)	DEĞER (\$)	MİKTAR (KG)	DEĞER (\$)	MİKTAR	DEĞER	MİKTAR	DEĞER
					(KG)	(\$)	(KG)	(\$)
MANDARİN	243.707.960	156.232.284	231.139.908	172.587.641	-5	10	38	39
LİMON	140.626.187	114.572.885	222.454.857	165.214.135	58	44	37	37
PORTAKAL	77.058.814	48.135.304	93.959.845	67.750.168	22	41	16	15
GREYFURT	48.597.235	33.571.609	57.188.764	41.074.463	18	22	9	9
DİĞER TURUNÇGİL.	40.900	29.043	42.300	33.292	3	15	0	0
NARENCİYE TOPL.	510.031.096	352.541.125	604.785.674	446.659.699	19	27	100	100

KAYNAK : AKİB-2009 NOT: Maddeler, 2010 sezonu fob(\$) değerlerine göre sıralanmıştır.

2008-2009 sezonu, 01.09.2008- 31.08.2009 tarihleri arasındadır. 2009-2010 sezonu ile karşılaştırma yapılabilmesi için

31.12.2008'a kadar olan kısım alınmıştır.

TABLO 238 : Türkiye Turunçgil İhracatı Yapılan İlk 10 Ülke

NO	ÜLKE	01.01.2008 / 31.12.2008		01.01.2009 / 31.12.2009		ARTIŞ / AZALIŞ (%)		2009 PAYI (%)	
		MİKTAR	DEĞER	MİKTAR	DEĞER	MİKTAR	DEĞER	MİKTAR	DEĞER
		(KG)	(\$)	(KG)	(\$)	(KG)	(\$)	(KG)	(\$)
1	RUSYA FEDERASYONU	263.366.301	197.610.561	366.137.606	262.427.176	39	33	31	33
2	UKRAYNA	120.662.795	84.176.607	148.366.169	101.834.292	23	21	13	13
3	İRAK	58.748.558	32.969.220	150.846.877	92.004.505	157	179	13	11
4	SUUDI ARABİSTAN	49.422.158	38.143.132	83.807.482	56.128.526	70	47	7	7
5	ROMANYA	77.329.888	50.067.286	83.413.875	53.143.402	8	6	7	7
6	POLONYA	20.293.208	17.481.198	31.359.147	22.676.299	55	30	3	3
7	ALMANYA	17.897.675	16.113.335	24.202.830	18.670.197	35	16	2	2
8	BULGARİSTAN	24.701.474	13.184.195	34.335.994	18.203.620	39	38	3	2
9	İRAN (İSLAM CUM.)	13.485.732	7.173.831	26.316.685	15.144.800	95	111	2	2
10	SİRBİSTAN	16.326.321	12.572.409	20.367.586	13.354.453	25	6	2	2

KAYNAK : AKİB-2009 NOT: Ülkeler, 2009 yılı fob(\$) değerlerine göre sıralanmıştır.

TABLO 239 : TURUNÇGİL'İN (LİMON, MANDARİN, PORTAKAL, GREYFURT) EN FAZLA İHRACATIN YAPILDIĞI İLK 5 ÜLKE

ÜLKELER / ÇEŞİTLER	2008 (OCAK-ARALIK)		2009 (OCAK-ARALIK)		ARTIŞ / AZALIŞ		2009	
	MİKTAR (KG)	DEĞER (\$)	MİKTAR (KG)	DEĞER (\$)	MİKTAR (KG)	DEĞER (\$)	MİKTAR (KG)	DEĞER (\$)
LİMON								
RUSYA FEDERASYONU	69.497.395	64.270.024	105.807.501	73.412.406	52	14	26	26
SUUDI ARABİSTAN	26.448.779	23.047.550	59.882.035	39.208.246	126	70	15	14
UKRAYNA	28.846.246	25.021.890	43.061.854	29.003.885	49	16	10	10
ROMANYA	13.178.895	11.172.656	24.521.321	16.607.912	86	49	6	6
İRAK	2.049.845	1.227.117	25.200.401	15.085.872	1.129	1.129	6	5
MANDARİN								
RUSYA FEDERASYONU	115.647.114	78.941.231	136.819.370	102.552.369	18	30	37	40
UKRAYNA	60.287.784	39.225.126	59.645.469	42.189.962	-1	8	16	16
İRAK	26.458.966	15.218.945	54.069.596	33.623.819	104	121	15	13
ROMANYA	26.041.715	16.253.723	25.201.944	15.983.525	-3	-2	7	6
SUUDI ARABİSTAN	15.382.207	10.346.869	17.456.666	12.476.592	13	21	5	5
PORTAKAL								
RUSYA FEDERASYONU	45.496.530	30.207.892	85.162.069	59.803.414	87	98	32	35
İRAK	29.474.842	16.128.749	69.005.202	41.736.700	134	159	26	24
UKRAYNA	21.447.552	13.388.450	34.139.195	22.851.972	59	71	13	13
İRAN (İSLAM CUM.)	10.369.580	5.436.229	14.541.426	8.099.085	40	49	5	5
ROMANYA	13.618.365	8.060.034	12.439.311	7.540.283	-9	-6	5	4
GREYFURT								
RUSYA FEDERASYONU	32.725.262	24.191.414	38.327.246	26.645.064	17	10	28	30
ROMANYA	24.490.913	14.580.873	21.251.299	13.011.682	-13	-11	16	15
UKRAYNA	10.081.213	6.541.141	11.519.651	7.788.473	14	19	8	9
POLONYA	10.777.922	6.846.338	10.228.297	6.918.095	-5	1	7	8
ALMANYA	6.422.274	4.295.899	6.246.179	4.439.746	-3	3	5	5

KAYNAK : AKİB-2009

NOT: Ülkeler, 2009 yılı fob(\$) değerlerine göre sıralanmıştır.

TABLO 240 : Mersin Turunçgil İhracatı

Ürünler	2009		2010 (Ock-Ksm)	
	Miktar (ton)	Değer (\$)	Miktar (ton)	Değer (\$)
Limon	134.852	93.066.100	92.819	70.145.315
Portakal	99.447	61.933.597	43.188	30.077.169
Mandarin	87.480	60.169.538	34.319	24.356.124
Altıntop	47.455	30.064.078	36.250	22.477.205

KAYNAK : AKİB

TABLO 241 : Turunçgil İthalatı

Ürün	2009		2010 Ocak-Nisan	
	İthalat		İthalat	
	Miktar (Ton)	Değer \$	Miktar (Ton)	Değer \$
Turunçgil	50.208	12.697.867	17.999	6.458.293

KAYNAK : TÜİK-2010

Türkiye Turunçgil ithalatımız genellikle ikili ilişkiler çerçevesinde az miktarda gerçekleşmektedir.

Türkiye'nin narenciye ithalatı yok denecek kadar az olup,2005 yılında 48.000 ton, 2006 yılında 55.000 ton, 2009 yılı itibariyle 50.208 ton ithalat gerçekleştirip karşılığında 12.697.867 ABD \$ ödenmiştir. İthalatın tamamı Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinden yapılıyor olup alınan ürünler burada işlendikten sonra diğer ülkelere ihraç edilmektedir.

TABLO 242 : 2009 Ocak –Kasım Ayı Turunçgil İthalatının Türlerine Göre Dağılımı

Narenciye Türleri	İthalat (ton)	İthalat (1000\$)
Portakal	40.853	9.335
Mandarin	2.506	928
Limon	1.808	1.289
Greyfurt	4.698	940
TOPLAM	49.866	12.491

KAYNAK : AKİB**4.8.10.4. Turunçgil Pazarlaması**

Üretimi son derece büyük rakamlara ulaşan turunçgilin pazara arzında genellikle fazlalık yaşandığından, pazarlamasında da zorluklara karşılaşılmakta ve yüksek satış fiyatlarına erişilmesi güç olmaktadır. Özellikle, iç piyasası dar olan üretici ülkeler dış satımlara bağımlı olduklarından, bu ülkelerin dış pazarlamada son derece dikkatli olmaları gerekmektedir. İşte bu noktada, ürünün yani yetiştirdiğimiz turunçgilin dış pazarlarda aranan, benzerlerine nazaran daha kaliteli ve daha yüksek fiyat bulabilecek bir çeşit olup olmadığı önem kazanmaktadır. Bu hususu dikkate alan üretici ülkeler, araştırma çalışmalarına son derece önem vermekte, tüketici için daha cazip olabilecek üretim için yoğun çalışmalar yapmakta ve satışlarda daha yüksek fiyat seviyelerine erişebilecek mevsimlerde mal sunabilmek için yeni çeşitler üretmektedirler. Turunçgiller, portakal, limon, mandarin ve altıntop gibi "Citrus" cinsine ait türleri içermektedir. Zengin bir C Vitamini içeriğine sahip olan turunçgiller insan sağlığı için çok önemlidir. Taze olarak tüketiminin yanında meyve suyu, konsantre, reçel, marmelat olarak çeşitli ürünlere işlenebildiği gibi kabuklarından da esans elde edilmektedir.

4.8.10.5. Turunçgil Pazarlaması

Turunçgillerin ülkemizdeki dağıtım kanalları aşağıdaki şekilde özetlenebilir:

Üretici - Komisyoncu - Perakendeci - Tüketici

Üretici - Toptancı - Komisyoncu - Perakendeci - Tüketici

Üretici - Toptancı (Semt Pazarları) – Tüketici

Meyve pazarlamasında toptancı hallerinin önemli bir yeri vardır. Toptancı hallerinde hizmet verenler çoğunlukla komisyoncular, nadiren de üretici birlikleri ya da kooperatiflerdir. Alıcılar ise, genellikle perakendeciler ve toplu tüketime yönelik hizmet veren kişi ya da kuruluşlardır. Üreticilerin genel anlamda tüketiciye direkt satışı tercih ettiği söylenebilir, fakat pratikte bu durum çoğunlukla gerçekleşmez. Üreticiler genellikle iş güçlerini üretime yönlendirdikleri için pazarlama fonksiyonuna yeterli zaman ayıramamaktadırlar. Narenciye ürünlerinin pazarlanmasında karşılaşılan en önemli güçlük talebin dar olmasıdır. Talebin dar olması sebebiyle meyve işleme sanayiinin düşük kapasite ile çalışma durumunda kalması, meyvelerin dalından koparıldığı gibi doğal hali ile pazarlanması zorunluluğuna yol açmaktadır. Bu durum ise binlerce üreticinin ürettiği aynı tür meyvenin bir anda pazara sunulmasına ve talebe göre arz fazlalığı nedeni ile fiyatın düşük düzeyde oluşmasına sebep olmaktadır. "Depolama" faaliyetinde soğuk depolar ancak belirli bir kaç meyve türünde hizmet verebilmektedir. Fiyatların yıl içindeki dağılımı yanında, tüketim periyodunu da ayarlama yararı bilinen soğuk depoların kayıpları azaltarak, milli ekonomiye daha fazla katkı sağlaması için ülkemizde yaygınlaştırılmaları gereklidir. Soğuk depoların toptancı hallerinde de bulunması bir ihtiyaçtır. Depolanması gereken meyvelerin, hasat edildiği gün en kısa sürede depoya ulaştırılmasına özen gösterilmelidir. Depolanamayacak meyveler ise hasat edildiği gün satış yerine ulaştırılmalı ve tüketicilere satılmalıdır.

4.8.10.6. Turunçgil Üretimi ve Pazarlaması (SWOT Analizi)

Güçlü Yönler	Zayıf Yönler	Fırsatlar	Tehditler
1-İklim ve toprak yapısının uygunluğu 2-sulama probleminin olmaması 3-İhracat şansının yüksek olması 4-Paketleme evlerinin varlığı 5-uzun süre muhafazasının mümkün olması 6-gelişmiş lojistik yapı 7-geleneksel ürün olması 8-çeşitliliğin fazla olması 9- kalıntı problemi yok 10- kayıtlı çiftçi oranı yüksek 11- Dünyada en kaliteli limon ve wasington portakal yetiştirilecek ekolojik yapıya sahip 12- Kütdiken limon çeşidi(uzun süre depolanabilmesi) 13-Limon Ülke üretiminin %65 i Erdemli ilçesinde yapılıyor olması 14- İyi tarım uygulamalarının varlığı 15-Doğal soğuk hava depolarının varlığı(Kırobası, Maradağı gibi) % 5 bozulma oranıyla Kapadokya bölgesindeki depolardan daha performanslı	1- Soğuk hava depoları az 2-Belgeli üretimin az olması 3- Difif destek(desteğin üreticiye değil ihracatçıya verilmesi) 4-Tarımsal Danışmanlık sistemi işlemiyor 5-Biyolojik mücadele yapılamıyor 6- Mevcut bahçelerde farklı türlerin olması 7Kalifiye budamacı yok 8-Uçkurutan hastalığı 9- Budama ve yetiştiricilik yalnlılığı 10-Budama ve hasatta hijyene dikkat edilmemesi (alet edevat açısından) 11-Yanlış gübreleme yapılması 12- Yaprak ve gübreleme analizi yapılmaması 13- Yanlış ve fazla gübreleme 14- İsmine doğru olmayan üretim olması 15- kaçak ve kayıtdışı fidan üretimi 16-Üretim planlamasının eksik olması 17- Çok fazla ve ruhsatsız ilaç kullanımı dolayısıyla üretimde rezudu çıkma olasılığı yüksek 18- Toprak ve yaprak analizi,bitki besleme analizinin yeterli olmaması	1-Mersin Limanının varlığı güçlü lojistik altyapısı 2-AKİB' in Mersin de olması 3-Komşu ülkelere ihracat şansının fazla olması 4-Sektör bileşenleri arasındaki koordinasyon 5-Avrupa birliği hibe ve projeleri 6- Çekirdeksiz limon çeşidinin ıslah edilmiş olması 7- Doğal depolama yapılabilecek alanların olması 8- ÇATAK Projesi kapsamında turunçgillerde iyi tarım uygulamalarının desteklenmesi	1-Entegre mücadelenin çok az olması(bakanlık proje olarak yeni başlattı) 2- Bazı zararlılar için ruhsatlı ilaç olmaması(unlu bit gibi) 3- Akdeniz havzasındaki potansiyel rakiplerimizin teşviklerini zamanında ve daha fazla vermesi 4- Tarım arazilerinin amaç dışı kullanımı 5- yeterince üretilen ürünlerin ithal edilmesi 6- 2.kalite ürünün sanayide değerlendirilememesi 7- Rurple (çöküntü) hastalığı 8- Turunçtan başka anaç olmaması 9- İspanyol yatırımcıların bölgede yatırım faaliyetleri 10-üretimin arazi yetersizliği yüzünden çok marjinal alanlarda üretim yapılmak zorunda olması (Erdemli) 11- Dış ticarete belli pazarlara bağımlılık

4.8.10.7. Turunçgil Sanayisi

Narenciye sanayisi olarak bölgede yalnızca konsantre meyve suyu işleme tesisleri mevcuttur.

4.8.10.8. Turunçgil Paketleme Tesisleri ve Kapasite Durumları

Mersin’de 106 adet paketleme tesisi mevcuttur. Bu işletmelerin toplam kapasite durumları ise 3.200.000 ton olup sezon içerisinde yoğun olarak faaliyetlerini sürdürmektedirler.

4.8.11. Kayısı Üretimi ve Pazarlaması

4.8.11.1. Dünya Kayısı Üretimi ve Tüketimi

Dünyanın birçok yerinde , kayısı üretimi yapılmakla birlikte, günümüzde kayısı üretimin yoğun olarak yapıldığı ülkeler Akdeniz’e komşu ülkeler ve Avrupa’dır. Türkiye dünya yaş ve kuru kayısı üretiminde birinci sırada yer almakta olup gerek kayısı çeşitlerinin kalitesi gerekse sahip olduğu ekolojik üstünlükler nedeniyle büyük bir potansiyele sahiptir. Ülkemiz dışında, İspanya, İtalya, Fransa, Yunanistan, Fas, Cezayir, İran, Pakistan, ABD, Çin, Avustralya, Güney Afrika Cumhuriyeti ve Bağımsız Devletler Topluluğu diye hitap ettiğimiz ülkeler kayısı üretimi yapan ülkeler grubundadır. Bu ülkelerden Fransa, İspanya, İtalya, ve Yunanistan’da yalnız sofralık; Türkiye, İran, Pakistan, Avustralya , ABD, Cezayir, Fas, ve Güney Afrika Cumhuriyeti’nde ise hem sofralık hem de kurutmalık üretim yapılmaktadır. Dünyada yılda üretilen toplam 3.000.000 ton taze kayısının ortalama 500.000 tonu Türkiye tarafından üretilmekte ve bunun önemli bir bölümü olan 100.000 tonu kuru kayısı olarak pazarlanmaktadır. Diğer bir ifadeyle dünya yaş kayısı üretiminin % 16.66’ si, dünya pazarlarına konu olan kuru kayısının ise %85-90’ı Türkiye tarafından sağlanmaktadır.

TABLO 243 : Dünya Kayısı Üretimi

Ülkeler	2005	2006	2007	2008	2009
Türkiye	860.000	460.182	557.572	716.415	660.894
İran	275.578	346.000	416.000	487.333	510.250
Çin	90.937	83.001	75.834	77.812	78.812
ABD	74.070	40.530	80.070	74.040	61.980
Güney Afrika	43.688	83.639	55.391	43.593	46.269
Avustralya	19.698	16.920	17.327	17.327	13.673

KAYNAK: FAO-2009

4.8.11.2. Türkiye Kayısı Üretimi

Malatya, Türkiye taze kayısı üretiminde %60, kuru kayısı üretiminde ise, %90'lık bir paya sahiptir. Ayrıca, ülkemizdeki toplam 15 milyon civarındaki ağaç sayısının yaklaşık 8 milyonu Malatya'da bulunmaktadır. Bu rakamlar dikkate alındığında Malatya'nın tek başına dünya yaş kayısı üretiminde %12, dünya kuru kayısı üretiminde ise yaklaşık %65'lik bir paya sahip olduğu görülür. Ülkemize yetiştirilen kayısılar sofralık ve kurutmalık olarak değerlendirilmektedir. Sofralık kayısı üretimi Mersin, Hatay, Adana, İzmir, Kars ve Antalya'da yapılmaktadır. Mersin'in Mut ilçesinde üretilen taze kayısı en erkenci yetişen ürün olarak piyasaya sürülmektedir. 2009 yılı üretimi 50 bin ton civarında olan sofralık kayısının % 90 kadarı ihraç edilmiş olup 12 milyon \$ civarında bir girdi sağlanmıştır. İhracatın büyük bir bölümü Rusya ve Avrupa ülkelerine yapılmaktadır. Malatya ilinden sonra Mersin'in Mut İlçesi Kayısı üretimi bakımından önemli bir konuma gelmiştir. Doğu Akdeniz Bölgesi'nde Toros Dağları'nın güney eğiminde yer alan Mersin-Karaman Karayolu üzerinde, deniz seviyesinden yüksekliği 200-1500 metre arasında değişen Mut İlçesi, 'mikro klima iklimi' özelliğiyle kayısı üretimi için coğrafi açıdan en ideal bölge konumundadır. Bu konumu itibarıyla 'Mut Kayısı' aroma, yüksek albeni ve tat bakımından diğer coğrafi bölgelere göre daha farklıdır. Mut merkezinde ve köylerinde üretilen yaş sofralık kayısı, 21 Ocak 2007 tarihinde de tescillenmiş bir markadır.

4.8.11.3. Kayısı Dış Ticaret

TABLO 244 : 2008-2009 (Ocak-Aralık) Dönemi Türkiye Geneli İhracatı

Ürün	01.01.2008/31.12.2008		01.01.2009/31.12.2009		ARTIŞ/AZALIŞ		2009 PAYI (%)	
	Miktar	Değer	Miktar	Değer	%		Miktar	Değer
	Ton	\$	Ton	\$	Miktar	Değer	Miktar	Değer
Kayısı	22.098	32.138.696	18.589	20.789.616	-16	-35	1	1

KAYNAK : AKİB-2009

Türkiye'de de son senelerde rekolteleri alınmaya başlayan büyük boy kayısı genelde Rusya, Ukrayna, Bulgaristan, Polonya, Moldova, Romanya, Yunanistan, Bulgaristan, Macaristan gibi ülkelere ihraç edilmektedir. İspanya, İtalya, Hollanda, Fransa ve Mısır' da bu ülkelere meyve ihracat yaptığı için Türkiye'nin bu ülkelerdeki pazar payı küçülmeye başlamaktadır. Bunun yanında Türkiye Kayısı ithalatı yok denecek kadar azdır.

Mersin Kayısı ihracatına baktığımız zaman, 2009 yılı ihracatı 2.636 ton ve 3.5 milyon dolar girdi sağlanırken, 2010 yılı için 3.817 ton olup 4.2 milyon dolar girdi sağlanmıştır.

TABLO 245 : Mersin Kayısı İhracatı

2009		2010 (Ocak-Kasım)	
Miktar (ton)	Değer (\$)	Miktar (ton)	Değer (\$)
2.636	3.518.925	3.817	4.295.236

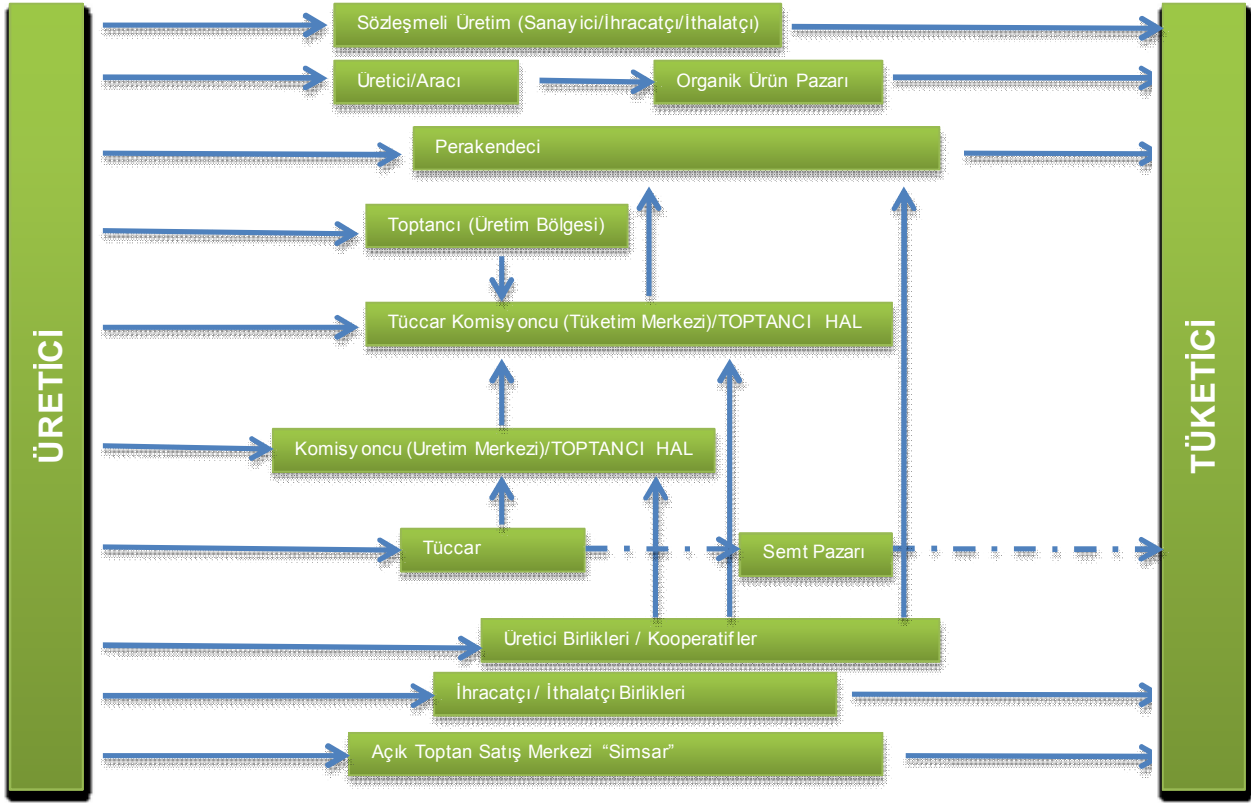
KAYNAK : AKİB

4.8.11.4. Kayısı Pazarlaması

Türkiye dışında üretilen kayısı çeşitleri özellikle renk, tat, ve görünüm itibarıyla Türkiye'de üretilen kuru kayısılarla göre daha düşük özelliklere sahiptir. Şeker ve nem oranı açısından Dünya'nın en kaliteli kuru kayısı Türkiye'de üretilmektedir. Türkiye ürettiği yaş kayısının yaklaşık %50'sini kurutan tek ülke konumundadır. Kuru kayısının pazarlanmasında, Kayısı Tarım Satış Kooperatifleri Birliği etkilidir. Bir kısım

kuru kayısı alımı da tüccarlar vasıtasıyla gerçekleştirilmektedir. Mersin’ de ise Mut Kayısı’ sı olarak tescillenen ürün sofralık olarak pazarlanmakta ve tüketilmektedir.

4.8.11.5. Kayısı Pazarlama Kanalları

4.8.11.6. Kayısı Üretimi ve Pazarlaması (SWOT ANALİZİ)

Güçlü Yönler	Zayıf Yönler	Fırsatlar	Tehditler
1- Turfanda üretim(dünyadaki en erken üretim)	1- Üretici birliğinin olmaması	1-İhracata yönelik üretim	1-Standarlara uymayan üretimin ihracatı olumsuz etkilemesi
2- Coğrafi işareti var	2-Yetersiz işletme büyüklüğü	2-Kayısı festivalinin uluslar arası pazarda ürünün tanıtılmasına fırsat vermesi	2-Zirai ilaç ve gübre kalıntısı
3- Üretimde izlenebilirliğin olması (üretimin % 85' i kayıt altında)	3-Maliyetleri karşılamak için ürünün uygun zamanda satılmaması		
4-Mut kayısının 6 çeşidi marka tescilli	4-Don sorunu		
5-Mut mikro klima iklimi sahip olması ürün önemini artırması	5-Pazarlama ve Tanıtım Sorunu		
6-İri dolgun ve yüksek aromalı olması			

4.8.12-13. Şeftali ve Nektarin Üretimi ve Pazarlaması

4.8.12-13. 1. Dünya Şeftali ve Nektarin Üretimi ve Tüketimi

Şeftali (*Prunus persica* L. Batsch), ılıman ve subtropik iklim alanlarına adapte olabilen, sert çekirdekli bir meyve türüdür. Meyveleri tüsüz olan çeşitleri “Nektarin” olarak bilinmektedir. Şeftali, değişik ekolojilere kolayca uyum sağlayan bir meyve türüdür. Düşük kış sıcaklıkları, çeşidin soğuklama isteği ve ilkbaharın geç donları üretimi ekonomik yönden sınırlayan faktörlerdir. Dünyadaki ticari üretimin tamamına yakını Güney ve Kuzey 30°-40° enlem dereceleri arasından elde edilmektedir. Dünya üzerinde en çok yetiştirilen meyveler arasında ilk sıralarda yer alan şeftali ve nektarin üretimi, artan talep karşısında giderek fazlaşmaktadır. 2009 yılında 18.5 milyon ton seviyesine gelen şeftali ve nektarin üretiminde söz sahibi ülkeler, Akdeniz ülkeleri, Çin ve ABD’dir. Buna göre, 2009 verilerine göre 8.5 milyon ton ile Çin üretimde lider konumdadır. Çin’i 1,6 milyon ton ile İtalya, 1,2 milyon ton ile ABD, 1,1 milyon ton ile İspanya takip etmektedir. Türkiye (550.000 ton) şeftali ve nektarin üretiminde Yunanistan (734.000 ton) ile birlikte ilk on ülke arasındadır. Dünya şeftali üretimi 18.5 milyon ton civarlarında olup son yıllarda artış göstermemiştir. AB ülkeleri toplamında şeftali üretimi 2009 yılında 4 milyon ton civarında olup dünya üretiminin % 22’ sini karşılamaktadır. Türkiye’nin şeftali üretimi 2009 yılı için 547.219 ton olup dünya üretiminin % 2.94’ ü kadardır.

TABLO 246 : Dünya Şeftali-Nektarin Üretimi

	2005	2006	2007	2008	2009
Türkiye	510.000	552.775	539.435	551.906	547.219
AB	4.411.815	4.269.366	4.192.649	4.092.234	4.100.109
Dünya	17.690.969	18.009.382	17.812.614	18.428.913	18.579.393

KAYNAK : FAO-2009

4.8.12-13. 2. Türkiye Şeftali ve Nektarin Üretimi

Türkiye şeftali üretimi için uygun iklim koşullarına sahip olmasına rağmen Akdeniz ülkeleri içerisinde bile söz sahibi ülkeler arasına girememiştir. Ülkemizde yılın beş ayında pazara taze olarak şeftali çıkarmak mümkündür. Ancak genellikle Akdeniz Bölgesi’nde erkenci, Ege ve Marmara Bölgesi’nde ise geçici çeşitler yetiştirilmektedir. GAP Bölgesi’nde yetiştirilecek iri, yola dayanıklı kaliteli orta mevsim çeşitleri gerek iç pazarda, gerekse dış satımda boşluğu doldurması açısından önemlidir. Türkiye 2009 Şeftali üretim miktarı 550 bin ton civarında gerçekleşirken Mersin’ in bu üretim içerisindeki payı 75 bin ton ile % 13.65’ tir.

4.8.12-13. 3. Şeftali ve Nektarin Dış Ticaret

Türkiye şeftali ve nektarin ihracatına baktığımız zaman ihraç edilen ülkeler başta S. Arabistan, Rusya, Polonya, Romanya, Almanya, Hollanda, Belarus, Avusturya, Moldovave İsveç’tir. 2008 yılında 43.000 ton

civarında bir ihracat yapıp 37 milyon dolar girdi sağlanmıştır. 2009 ihracat değerleri % 25 düşüş gösterip 32.000 ton civarında olmuş ve 24 milyon dolar girdi sağlanmıştır.

TABLO 247 : 2008-2009 (Ocak-Aralık) Dönemi Türkiye Geneli İhracatı

Ürün	01.01.2008/31.12.2008		01.01.2009/31.12.2009	
	Miktar	Değer	Miktar	Değer
	Ton	\$	Ton	\$
Şeftali	43.040	37.033.538	32.380	24.044.114

KAYNAK : AKİB-2009

Mersin' nin şeftali ihracatına baktığımız zaman yıllar içerisinde giderek arttığını görmekteyiz. 2009 yılı ihracatı 3.555 ton ve 3 milyon dolara yakın bir girdi sağlanırken, 2010 yılı ihracatı 3 kat artmış ve 9.500 ton civarında bir ihracata ve 6 milyon dolar girdiye ulaşılmıştır.

TABLO 248 : Mersin Şeftali-Nektarin İhracatı

2009		2010 (Ocak-Kasım)	
Miktar (ton)	Değer (\$)	Miktar (ton)	Değer (\$)
3.555	2.943.905	9.333	5.702.960

KAYNAK : AKİB

TABLO 249 : Şeftali ve Nektarin İhracat-İthalat Verileri

Yıllar	İhracat		İthalat	
	Miktar (Bin Ton)	Değer (Bin \$)	Miktar	Değer
2007	19	15.935	0	0
2008	43	36.711	0	0
2009	32	23.925	0	0

KAYNAK : DTM-2010

Şeftali nektarinin ülke içindeki üretim kapasitesi ve iç pazarda yeterli olması sebebiyle, net ithalatçı bir ülke olmayan Türkiye zaman zaman Rusya, Mısır, S.Arabistan, Güney Afrika , Şili ve bazı Avrupa ülkelerinden şeftali ve nektarin ithal etmektedir.

TABLO 250 : Şeftali-Nektarin İthalatı

Ürün	2009		2010 Ocak-Nisan	
	İthalat		İthalat	
	Miktar (Ton)	Değer \$	Miktar (Ton)	Değer \$
Şeftali-Nektarin	17	28.814	22	47.014

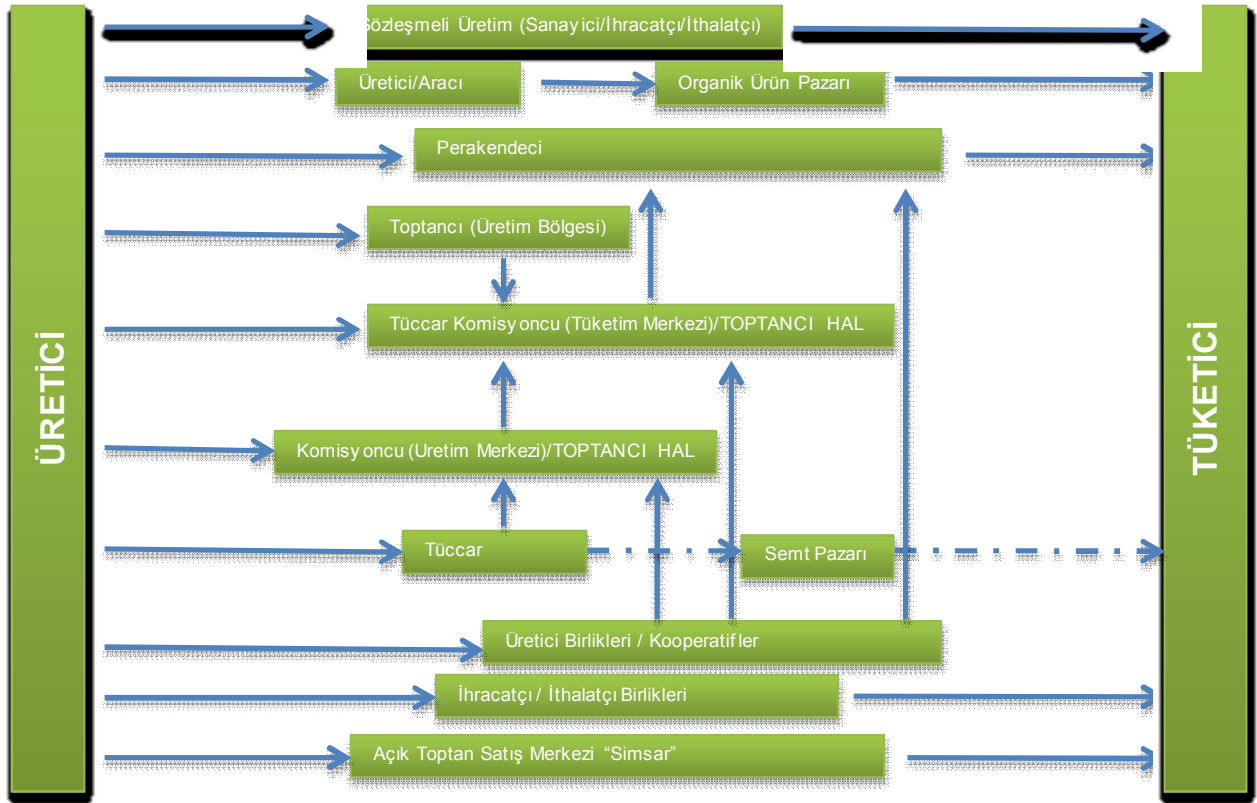
KAYNAK : TÜİK-2010

4.8.12-13. 4. Şeftali ve Nektarin Pazarlaması

Meyve üretimi içerisinde gelişme gösteren önemli meyve türlerinden birisi de sert çekirdekli meyveler grubunda yer alan şeftali-nektarindir. Şeftali ve nektarin taze olarak tüketilebilmekte, meyve suyu konsantresi ise uzun süre saklanabilmektedir. Ayrıca reçel ve marmelat gibi mamül hale getirilebilmekte, bu yöndeki sanayiye hammadde teşkil etmektedir. 70'in üzerinde farklı şeftali çeşidi Türkiye'de bulunmaktadır. Ayrıca yıl içerisinde devamlı olarak 5 ay pazara taze şeftali ve nektarin sevk etmek mümkündür. Şeftali ve nektarin ülke ve bölge ekonomisi, insan beslenmesi, hammadde olması ve dış ticaret açısından önemli bir ürün olmasına karşın, şeftali yetiştiriciliğinin ekonomisi ile ilgili olarak bugüne kadar çok fazla araştırma yapılmamıştır. Oysa bölgesel düzeyde yapılacak araştırmalara ihtiyaç duyulmaktadır.

4.8.12-13. 5. Şeftali ve Nektarin Pazarlama Kanalları

Üretilen ürün diğer meyvelerde olduğu gibi tüccarlar aracılığı ile meyve suyu işleme tesislerine, haller aracılığıyla tüketicilere ve ihracatı için ihracatçı birlikleri aracılığıyla tüketicilere ulaştırılmaktadır.

4.8.12-13. 6. Şeftali ve Nektarin Üretimi ve Pazarlaması (SWOT)

Güçlü Yönler	Zayıf Yönler	Fırsatlar	Tehditler
1-Gelişmiş meyve suyu sanayi	1- Ürünün muhafazası zor soğuk hava depolarının yetersizliğinden dolayı pazara ihtiyaçtan fazla ürün çıkması	1-Nektar olarak değerlendirilebilmesi	1- Hastalık ve zararlı popülasyonu çok yüksek şarka virüsü yoğun kabuklu bitler(özellikle dut kabuklu biti) olması
2- Erken verime yatması		2-Yayla turizmüne açık olması	
3- Yeni çeşitlere adaptasyon kolaylığı	2- İklim şartları dolayısıyla Thrips gibi zararlıların diğer bölgelere göre fazla olması bu yüzden ilaç kullanımı ve kalıntı riskinin fazla olması	3-Geççi yeni çeşitler dikilerek üretim periyodunun uzatılması	2- İhracatı engelleyici çok fazla kalıntı olması
4- Hasat süresinin uzamasını sağlayan çeşitlerin varlığı		4-Meyve suyu tüketiminin artması	3- Özellikle sahil kesiminde Thrips zararlısının yoğun olması
5- İklim ve toprak isteklerinin uygun olması	3- Üretici Birliğinin olmaması	5-Limana yakınlık	4-İhracatın belli ülkelere bağımlılığı
	4-İyi Tarım Uygulamalarının yetersizliği	6- Ortadoğu ülkeleri ile dış ticaret artırma potansiyeli	5-Nitelikli tüccar eksikliği
		7- Üretici Birliği kurulması düşüncesi	6- Sertifikalı fidan dikiminin yetersizliğinden kaynaklanan hastalıkların varlığı
		8- Alata Araştırma Enstitüsünün varlığı	

4.8.14. Kiraz üretimi ve Pazarlaması

4.8.14.1. Dünya Kiraz üretimi ve Tüketimi

Kirazın anavatanı Hazar Denizi, Güney Kafkasya ve Kuzey Anadolu'dur. Daha sonra Avrupa'ya oradan da Amerika'ya uzanmıştır. Dünya genel üretimi 2 milyon ton civarında olan kirazın AB ülkeleri üretimi 750 bin ton ile dünya üretiminin % 37' sini karşılamaktadır. Türkiye üretimi ise 420.000 bin civarında olup dünya üretiminin % 20' sini karşılamaktadır. Türkiye dünyadaki en büyük kiraz üreticisidir. 417.694 ton üretim ile lider durumdadır. Türkiye'yi sırayla ABD (390.000), İran (250.000), İtalya (125.900), Romanya, İspanya ve diğerleri izlemektedir.

TABLO 251 : Dünya Kiraz Üretimi

	2005	2006	2007	2008	2009
Türkiye	280.000	310.254	398.141	338.361	417.694
AB	843.468	750.642	734.668	704.930	751.790
Dünya	1.863.871	1.866.611	1.967.155	1.802.231	2.150.107

KAYNAK : FAO-2009

2009 yılı dünya kiraz üretiminin %20' sini gerçekleştiren Türkiye, hem kuzey yarıküre üretiminde hem de dünya kiraz üretiminde ilk sırada yer almaktadır. Onu sırasıyla %19' luk payla ABD ve % 12.5' lik payla İran takip etmektedir. Güney Yarıküredeki en büyük üretici ülke ise Şili'dir. Şili'nin 2006 yılı üretimi 33.000 ton olup, dünya üretiminde % 1.8'lik bir paya sahiptir. 2007 yılında üretim % 42.4 gibi rekor bir artışla 47.000 ton olarak gerçekleşmiştir.

4.8.14.2. Türkiye Kiraz Üretimi

Türkiye içinde bulunduğu iklim kuşağı ve coğrafi avantajları nedeniyle kiraz yetiştirilmesinde uygun koşullara sahip bir ülkedir. Yıllar itibarı ile Türkiye kiraz üretimine bakıldığında 2004 yılından bu yana üretimde sürekli bir artış olduğu görülmektedir. Son dört sene üretimdeki artış % 30 olarak gerçekleşmiştir. Türkiye'de kiraz üretimi genelde artan bir seyir izlemiş ve 2008 yılında Türkiye kiraz üretimi 338.000 ton olmuş, 2009 yılında ise 417.694 ton olmuştur. En çok Orta Anadolu ve Marmara Bölgesi'nde kiraz üretimi yapılmaktadır. Türkiye'nin farklı iklim özelliklerine sahip bölgelerinde yetişen erkenci ve geççi çeşitler ile *Mayıs sonundan Ağustos ortasına* kadar kiraz ihracatı gerçekleştirebilmektedir. Türkiye'de yüzlerce kiraz çeşidi yetişmektedir. Fakat Türk ziraat mühendisleri tarafından geliştirilen, dünyada "Türk Kirazı" olarak bilinen ve en çok ihracatı yapılan çeşit "Ziraat 900" çeşididir. Bu çeşit ihracatımızın yaklaşık %90'ını oluşturmaktadır. Mersin kiraz üretimine baktığımız zaman ise 11.336 ton ile Türkiye üretiminin % 2.75' ini karşılamaktadır. Mersin'de kiraz üretimi daha çok rakım yüksek olduğu için yayla bölgelerinde yapılmaktadır. Üretim yoğun olarak Çamlıyayla ilçesinde yapılmaktadır. 4.560 ton üretimle Çamlıyayla ilk sıradayken 1.600 ton ile Mut, 1200 ton ile Erdemli ilçeleri takip etmektedir.

4.8.14.3. Kiraz Dış Ticaret

Dünya kiraz ihracatı 2006 yılında 268.738 ton olarak gerçekleşmiştir. Dünya kiraz üretiminde olduğu gibi dünya kiraz ihracatında da lider konumda olan Türkiye dünya ihracatında % 18,2'lik bir paya sahiptir. Onu sırasıyla % 16,7'lik pay ile ABD ve %9,9'luk bir payla İspanya izlemektedir. Türkiye'nin 2006 yılındaki kiraz ihracatı 48.918 ton olmuştur. 2007 yılında kiraz ihracatı %16,4 artarak 57.000 ton olarak gerçekleşmiş ihracat değeri 144.203.000 ABD Doları olmuştur. 2008 yılında 29.600 ton kiraz ihracatı karşılığında 115 Milyon Dolar; 2009 yılında ise 51.268 ton karşılığında 133 Milyon Dolar döviz kazanılmıştır.

TABLO 252 : Türkiye Kiraz İthalat-İhracat Rakamları

Yıllar	İHRACAT		İTHALAT	
	Miktar(Ton)	Değer(\$)	Miktar(Ton)	Değer(\$)
2007	57.000	144.203.000	0	0
2008	29.600	114.458.000	0	0
2009	51.000	132.943.000	7	49.229

KAYNAK : DTM-TÜİK

2008 yılında kiraz ihracatı %48 bir düşükle 29.000 ton olarak gerçekleşmiş ihracat değeri 113.458.000 ABD Doları olmuştur.2009 yılında %56 bir artışla 51.000 ton olarak gerçekleşmiş ihracat değeri 132.943.000 ABD Doları olmuştur. Dünya kiraz ihraç fiyatlarına bakıldığında Norveç 7.398 \$/ton ile ilk sırada yer almaktadır. Türkiye ihraç fiyatı 2.357 \$/ton ile dünya kiraz ihraç fiyatının (2.663 \$/ton) altındadır. Türkiye fiyatlarının bu kadar düşük olması, Türkiye'nin dünya kiraz ihracatında ilk sıralarda yer almasında etkili olmaktadır. Türkiye' nin kiraz ihracatı yaptığı ülkeler arasında ilk sırada Rusya gelmektedir. Rusya' yı Almanya, İngiltere, Hollanda, İsveç ve diğer Avrupa ülkeleri gelmektedir.

TABLO 253: Mersin Kiraz İhracatı

2009		2010 (Ocak-Kasım)	
Miktar (ton)	Değer (\$)	Miktar (ton)	Değer (\$)
5.700	13.101.770	5.094	10.053.660

KAYNAK : AKİB

Mersin Kiraz ihracatına baktığımız zaman 2009 yılı ihracatı 5.700 tona karşılık 13 milyon dolar girdi sağlanırken, 2010 yılı ihracatı ise 5.094 ton olup 10 milyon dolar girdi sağlanmıştır.

4.8.14.4. Kiraz Pazarlaması

Kiraz üretiminin karlı olmasının sebebi ihracata giden bir ürün olmasıdır. Özellikle ihracatlık ürün para kazandırmaktadır. İhraçlık ürünün fiyatı iç piyasaya kıyasla oldukça yüksektir. Kirazın ihracat potansiyelinin yüksek olmasında, kiraz ihracatçı firmaların yapmış oldukları reklam ve promosyon kampanyaları da önemli rol oynamaktadır. İhracatta en önemli belge GlobalGap sertifikasıdır.

Türkiye kiraz ihracatında Rusya, Almanya ve Birleşik Krallık önemli ihraç pazarlarıdır. Türkiye'nin Rusya'ya kiraz ihracatında 2002 yılından bu yana ciddi bir artış kaydedilmiştir. 2.000 ton civarında olan Rusya'ya kiraz ihracatı 2007 yılında 20.000 ton'a çıkmıştır. Rusya'ya kiraz ihracatındaki bu artışın nedeni; üretim artışının yol açtığı düşük fiyatlardır. Çünkü Rusya piyasası fiyata duyarlı bir piyasadır; fiyatlar düştüğünde talep artmaktadır.

Diğer ülkelerle kıyaslandığında dış satımda önemli rakip ülke ABD'dir. ABD'nin 2004 yılı dış satım miktarı ülkemiz dış satım miktarından fazla olmuştur. Ancak bu durum yıllara göre değişim göstermektedir. Dış satımda ABD ve diğer ülkelerle rekabet gücümüzü arttırabilmek için Akdeniz bölgesinin sahil kesimleri ile çok geççi kiraz yetiştiriciliğinin yapılabileceği yüksek rakımlı bölgelerin kiraz yetiştiriciliğine açılması gerekmektedir.

Gerek iç ve gerek dış pazarlarda erken ve geç turfanda kirazlar orta mevsim kirazlarına göre daha yüksek fiyatlarla satılmaktadır. Genel olarak, kiraz mevsimi 30-40 gündür. Deniz seviyesinden olan yükseklik arttıkça derim dönemleri gecikmektedir. Ülkemizde yetiştirilen kirazın derim dönemi birçok Avrupa ülkesine göre çok daha erken olabildiği gibi, farklı bölgelerde Ağustos ayına kadar uzamaktadır.

Ülkemizde Toros'ların 500-600 m yüksekliklerinde ilk olarak kuş kirazları olgunlaşmaktadır. Bunların ortalama iriliği 2 g civarındadır. Bu bölge turfanda ve daha iri kiraz yetiştiriciliğine uygun ekolojik koşullara sahiptir. Aynı dönemde İspanya'da 4 g'lık Cristobalina çeşidi olgunlaşmaktadır. Pozantı ve İspanya'da yer alan ortak çeşitler olan Bing ve Early Burlat karşılaştırıldığında bunların yaklaşık aynı dönemde olgunlaşmaları görülmektedir.

Tüm bu üretim miktarı, ihracat miktarı, üretim alanı ve dünyadaki kiraz üretim zamanları ile ilgili verilere baktığımızda gerek iç gerekse dış pazarda kirazın olmadığı bir dönemde bölgemizde kiraz yetiştirmemiz mümkündür. Erkencilik ve geççilik avantajımızı kullanarak daha rahat ihracat ve daha yüksek fiyatla satış yapılabilecektir. Bu'da bölge üreticisine ve ülke ekonomisine önemli bir katkı sağlayacaktır.

4.8.14.5. Kiraz Pazarlama Kanalları

Kiraz taze ve kurutulmuş meyve olarak doğrudan tüketilebildiği gibi pastacılıkta şekerlemecilikte, içki yapımında aroma olarak, kozmetik ve ilaç sanayinde işlem görmüş bir endüstri ürünü olarak tüketilmektedir. Ayrıca kiraz sapı ilaç sanayinde kiraz çekirdeği de yatak imalatında kullanılmaktadır.

Kiraz Dağıtım Kanalları

Üretici-Tüccar-İhracatçı-Yurtdışı pazar alıcısı

Üretici-Toptancı-Toptancı hali-Perakendeci-Tüketici şeklinde gerçekleşmektedir.

4.8.14.6. Kiraz Üretimi ve Pazarlaması (SWOT Analizi)

Güçlü Yönler	Zayıf Yönler	Fırsatlar	Tehditler
1-İhracata uygun üretilen ürünlerin büyük kısmının ihraç edilmesi	1-Soğuklama ihtiyacından dolayı 900 ve üstü rakımlarda yetiştirilir(Gülнар, Mut, Çamlıyayla, Toroslar, Tarsus yayla kesimi	1-İhraç ürünü olması	1-Dolu yağışı
2-Üretimdeki artış	2-İşçiliğin yüksek olması	2-Mersin'de kiraz işleyen tesislerin olması	2-Tüm ürünün AB ülkelerine ihracı ve pazarın birgün kapanabilme tehlikesi
3-Arz talebi karşılamadığı için pazarlama probleminin olmaması	3- Hassas ürün olması	3-Paketleme tesislerinin varlığı	
	4-Girdi maliyetinin yüksek olması ürün bakımının zamanında yapılmamasına neden olmakta		
	5-Kısa sürede hasat edilme gerekliliği		

4.8.15. Erik Üretimi ve Pazarlaması

4.8.15.1. Dünya Erik Üretimi ve Tüketimi

Erik soğuk ılıman iklime sahip bölgelerde yetişmektedir. Kış soğuklamasına ihtiyaç duymayan erik çeşitleri, subtropik iklim bölgelerinde yetiştiği söylenebilir. Tür sayısının çok olması yanında ülkemizde farklı ekolojik bölgelerin sağladığı olanaklar nedeniyle erik çeşitlerini 4-5 ay süre ile pazarda görmek mümkündür.

2009 yılı Dünya erik üretimi 10.679.206 tondur. Üretiminde Rusya (1.150.000 ton), Romanya (533.691 ton) ve ABD (561.366 ton) ile ilk üç sırayı almaktadır. 2009 yılında, Avrupa ülkeleri Almanya 70.300 ton, Fransa 150.000 ton, İtalya 194.100 ton ve İspanya'da 200.100 ton erik üretimi yapılmaktadır.

Olgunlaşma durumları düşünüldüğünde erikler 15 Nisan-30 Eylül gibi uzunca bir dönem de pazara sunulurlar. *P.cerasifera* türüne ait can erikleri 15 Nisan dan itibaren pazara çıkarlar. Bunları *P. salicina* türüne ait japon erikleri (İtalyan eriği) izler. *P. domestica* grubu erikler (Avrupa erikleri) ise 20 Temmuz'dan sonra olgunlaşır. Erik plantasyonuna uygun arazilerde kapama erik bahçelerinin tesisi verimli ve kaliteli çeşitlerin yetiştiriciliğe önem verilmesi, kurulmuş bahçelerde bakım işlemlerinin tekniğine uygun şekilde yapılması durumunda Türkiye'nin dünya erik üretimine katkısı çok daha fazla olacaktır.

TABLO 254 : Düny Erik Üretimi

	2005	2006	2007	2008	2009
Türkiye	220.000	214.416	240.874	248.185	245.782
AB	2.517.177	2.726.093	2.591.991	2.574.993	2.808.152
Dünya	9.913.241	10.482.498	9.616.771	10.217.435	10.679.206

KAYNAK : FAO-2009

4.8.15.2. Türkiye Erik Üretimi

Ülkemizde erik üretimi zaman zaman dalgalanmalar göstermekle beraber daima bir artış halindedir. Ara sıra görülen bu dalgalanma muhtemelen ekolojik şartlardan, özellikle don olaylarından ileri gelmektedir. Çeşitlerimizin bir kısmını teşkil eden can erikleri ile kısmen de Japon erikleri erken çiçek açtığından bazı bölgelerimizde (Marmara Bölgesi ve kısmen de Ege Bölgesi) donlardan zarar görmektedir. Erik üretiminde zaman zaman ortaya çıkan dalgalanmaya karşılık erik ağacı sayısında devamlı bir artış olmuştur. 2009 yılı erik üretim miktarı 250 bin ton civarında olup yıllara göre artış gösteren bir üründür.

Bugün Türkiye'de yetişen erik çeşitlerinin bir kısmı yerli, bir kısmı da yabancı çeşitlerdir. Yerli çeşitlerimiz iki türden meydana gelmişlerdir. Bunlar *Prunus cerasifera* ve *Prunus domestica* türleridir. *Prunus cerasifera* türünden meydana gelen kültür çeşitleri "can erikleri" olarak tanınmaktadır. Başlıca can erikleri çeşitleri Aynalı, Can-1, Foça, Havran, Karşıyaka, Orta can ve Papaz'dır. Can-1, Havran, Orta can ve Papaz çeşitlerinin meyveleri genellikle yeşil erik olarak tüketilir. Bu tüketim şekli bizim ülkemize özgüdür.

Bu nedenle yeşil olarak yenecek meyveler tam çiçeklenmeden 60-70 gün sonra hasat edilmeye başlanır, bu hasat olgunluk zamanına kadar devam eder. *Prunus domestica* türünden meydana gelmiş başlıca çeşitlerimiz Göynük, Köstendil ve Üryani'dir. Bu çeşitler ilkbahar don olaylarından pek zarar görmezler. Türkiye erik üretimine baktığımız zaman 2009 yılında, 30.028 ton ile Hatay lider bir konumdadır. İkinci sırada 22.580 ton ile Mersin gelmektedir. Üçüncü sırada ise 16.331 ton ile Bursa gelirken devamında 13.292 ton ile Antalya vardır. Sakarya, Kastamonu, Tokat, Amasya, Balıkesir önemli erik yetiştirilen illerdir.

4.8.15.3. Erik Dış Ticaret

Türkiye'nin erik dış ticareti yok denecek kadar azdır. Çok az miktarda bir ihracat yapılmaktadır. Üretim miktarı bakımından yoğun olmaması iç piyasada tüketilmesi neticesinde ihracat yapılmazken ithalatı yoktur. İhraç edilen ülkeler ise Almanya, S.Arabistan, Rusya, Polonya ve diğer Avrupa ülkeleridir.

TABLO 255 : Türkiye Erik İthalat İhracatı

Yıllar	İhracat		İthalat	
	Miktar (Ton)	Değer (Bin \$)	Miktar	Değer
2007	3.000	4.182	0	0
2008	3.000	4.199	0	0
2009	6.000	5.265	2	6.622

KAYNAK : DTM-TÜİK-2010

Mersin Erik ihracatına baktığımız zaman 2009 yılı için 1.500 ton ihracata karşılık 1.2 milyon dolar girdi sağlanmışken, 2010 yılı ihracatı 2.000 ton olup 1.5 milyon dolar bir girdi sağlanmıştır.

TABLO 256 : Mersin Erik İhracatı

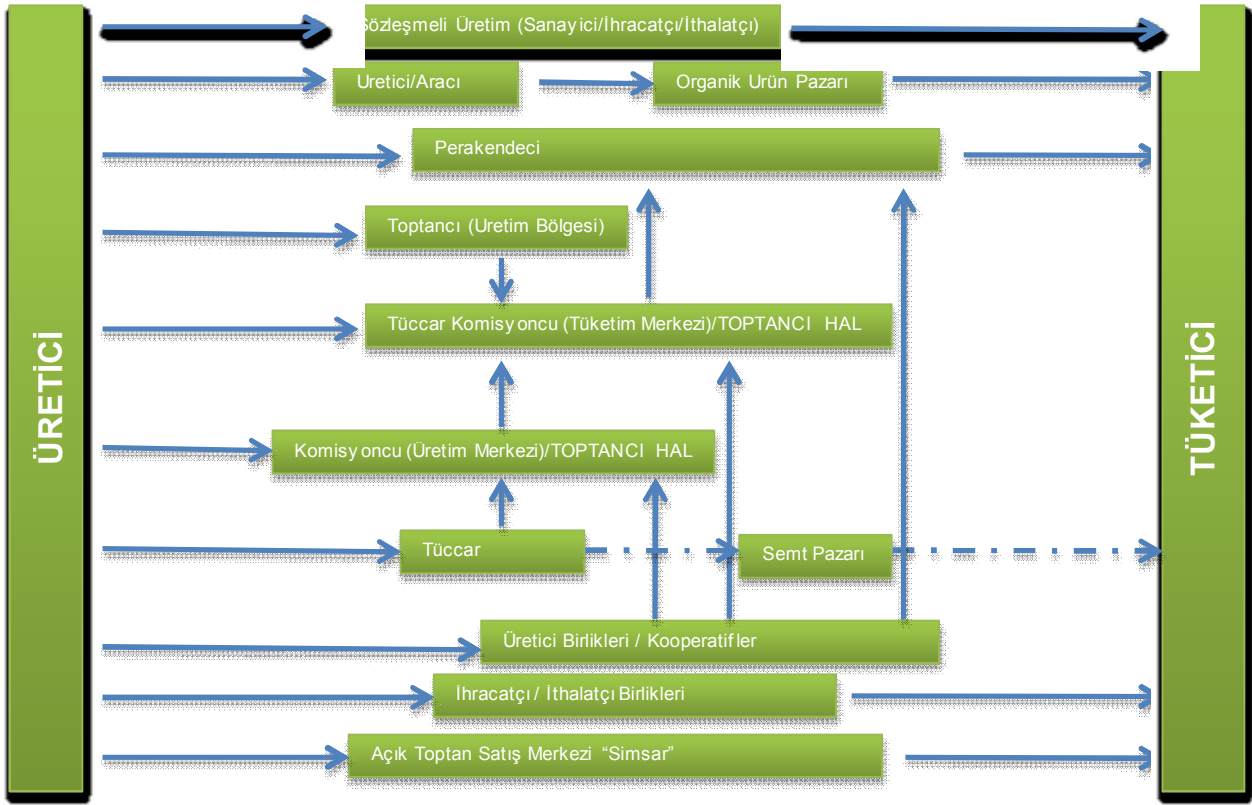
2009		2010 (Ocak-Kasım)	
Miktar (ton)	Değer (\$)	Miktar (ton)	Değer (\$)
1.500	1.221.125	2.000	1.542.591

KAYNAK : AKİB

4.8.15.4. Erik Pazarlaması

Türkiye'deki en tanınmış erik çeşitleri can eriği, papaz eriği, mürdüm eriği ve tatlı üryani eriği olarak bilinmektedir. Türkiye'nin hemen her yöresinde yetiştirilen erik daha çok taze meyve olarak tüketildiği gibi komposto, hoşaf, şurup, pekmez, reçel, marmelat olarak veya kurutulularak saklanmaktadır. İlkbaharda çıkan eriğin yeşil, kırmızı ve sarı meyvesi sonbahara kadar kurutulmuşu da yıl boyunca tüketilmektedir.

4.8.15.5. Erik Pazarlama Kanalları

4.8.15.6. Erik Üretimi ve Pazarlaması (SWOT Analizi)

Güçlü Yönler	Zayıf Yönler	Fırsatlar	Tehditler
1-Turfanda yetiştiriciliği	1- Verimin düşük olması	1- Erken yetiştiricilik dolayısıyla yüksek kar marjı	1-Yüksek fiyattan dolayı erken hasadın getirdiği kalite düşüklüğü
2- Yeterli tanıtımın olması	2- Kısıtlı üretim alanı	2- Yeni çeşitlerin varlığı	2- Bahçe düzenlemelerinin yetersizliği döllenme problemi oluşturuyor
3- Erik Üreticileri Birliğinin varlığı	3-Güçlü anaç eksikliği		
4- İyi Tarım Uygulamalarının varlığı	4-Sakızlama olayı yüksek (aşırı sulama ve gübreleme sonucu)		3- Pas hastalığı
5- Örtü altı üretim yapılması			
6- Mikroklimadan dolayı kendine özgü yumuşak hoş aroması			

4.8.16. Elma üretimi ve Pazarlaması

4.8.16.1. Dünya Elma Üretimi ve Tüketimi

Dünya’da çok geniş yayılma alanı gösteren elmanın yetiştiriciliği Güney ve Kuzey yarımkürenin 40° ve 50° kuzey enlemlerinde Avrupa ve Kuzey Amerika’da, 30°ve 40° kuzey enlemlerinde Asya’da, 20° ve 40° güney enlemlerinde güney yarımkürede yoğunluk kazanmıştır. Dünyada elma dikili alanlardaki son 40 yıllık dönem boyunca üretim ve verimdeki gelişmeler değerlendirildiğinde; dünya elma üretiminde önemli artışların olduğu anlaşılmaktadır. Nitekim 1961-1965 dönemi ortalamasına göre 20,7 milyon ton olan dünya elma üretimi 2,8 kat artış göstererek 1996-2000 dönemi ortalamasında yaklaşık 58 milyon ton’a, 2009 yılında ise üretim 71.736.938 ton’a yükselmiştir.

TABLO 257 : Dünya Elma Üretimi

Yıllar	2005	2006	2007	2008	2009
Türkiye	2.570.000	2.002.033	2.457.845	2.504.490	2.782.365
AB	15.474.938	15.494.621	15.086.628	15.968.634	15.921.565
Dünya	62.516.506	64.357.289	66.101.812	69.819.324	71.736.938

KAYNAK: FAO – 2009

Elma dünyada en fazla üretilen meyvelerden biridir. Dünya elma üretiminde Çin 31 milyon ton ile birinci sırada yer almaktadır ikinci sırada 4.5 milyon ton ile ABD, üçüncü sırada ise 2.782.230 ton ile İran yer almaktadır. Türkiye ise 4. sırada olup dünya üretiminin % 3,8’ ini karşılamaktadır.

TABLO 258 : Dünyada Elma Üreten Ülkeler

ÜLKELER	Üretim miktarı(ton)
Çin Halk Cumh.	31.204.163
ABD	4.514.880
İran	2.850.230
Türkiye	2.782.365
Rusya	2.211.000
İtalya	2.176.200
Hindistan	2.001.400
Fransa	2.050.000

KAYNAK: FAO - 2009

maestro group

Yönetim Danışmanlığı ve Eğitim

Maestro, İşletmelerimizin, Dünya standartlarında bilgi, teknoloji ve deneyimlere ulaşması , yönetsel açıdan çağı yakalayabilmeleri, belirsizliklerin azaltılması ve sistemlerinin entegre şekilde işleyebilmesi amacıyla aşağıdaki hizmetleri vermektedir;

- Genel Yönetim Danışmanlığı
- Pazarlama Danışmanlığı
- İnsan Kaynakları Danışmanlığı
- Finans/Muhasebe Danışmanlığı

Yönetim Sistemleri Danışmanlığı

- ISO 9001 Kalite Yönetim Sistemi
- ISO 14001 Çevre Yönetim Sistemi
- OHSAS 18001 İş Sağlığı ve İş Güvenliği Yönetim Sistemi
- ISO 22000 Gıda Güvenliği Yönetim Sistemi
- CE Markalama
- Ve diğer tüm standartlar.....

İl Master Planları

- Lojistik Master Planı
- Tarım Master Planı
- Turizm Master Planı
- Ulaşım Master Planı

Hibe Projeleri

- AB Projeleri
- Kalkınma Ajansı Projeleri
- KOSGEB Projeleri
- Kırsal Kalkınma Projeleri

MAESTRO DANIŞMANLIK A.Ş.

Adres: Kültür Mah. 4304 Sok. A.Saraçoğlu Apt. K:1 D:1 Akdeniz/MERSİN

Telefon: 0324 239 28 58

Faks: 0324 239 28 59

Web: www.maestrogrup.com

4.8.16.2. Türkiye Elma Üretimi

Dünyada üretilen 71 milyon ton elmanın 2.782,365 milyon tonu ülkemizde üretilmekte ve bu hali ile Türkiye elma üretiminde dünyada Çin, ABD ve İran'dan sonra 4. sırada yer almaktadır. Türkiye' de yumuşak çekirdekli meyveler yaş meyve üretimimizin % 23'ünü oluştururken elma bu grubun en önemli meyvesidir. Ülkemizde sahip olduğumuz potansiyelimize rağmen, değerlendiremediğimiz tarım ürünlerinin başında elma gelmektedir. En geniş üretim alanına sahip olan tarım ürünlerinden birisi olan elmanın Türkiye'deki üretim miktarı 2–2,5 milyon tonu bulmasına rağmen ihraç ettiğimiz elma miktarı ise, üretimimizin ancak %1-2 si arasında seyretmektedir.

TABLO 259 : Mersin Elma Üretimi

Yıllar	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Elma	68.754	66.118	62.362	62.884	69.319	83.524

KAYNAK: TÜİK-2009

2009 yılı verilerine göre 2 milyon 782 bin ton olan Türkiye elma üretiminin yaklaşık %3' ü Mersin ilinde üretilmektedir. Mersin' in Gülnar ilçesinde 2006 yılında Elma Üreticileri Birliği kurulmuştur. Birlik bu süreç içerisinde üreticilerin sorunları ile ilgilenmektedirler. Üretici fiyatları ortalama olarak 600-900 kuruş civarındadır. Meyve suyu fabrikaları bu yıl ellerindeki stokları değerlendirdikleri ve üreticilerin ürünlerini depolayacak tesisler olmadığı için elmanın üreticiye getirisi oldukça düşük olmuştur. (Hal Komisyoncuları)

4.8.16.3. Elma Dış Ticaret

Dünyada üretici ülkeler sınıflandırması içinde yer alabilmek ihracatın ne ölçüde başarıyla gerçekleştirildiğine bağlıdır. Bu anlamda da üretim miktarı, endüstri kalitesi, altyapı ve kullanılan girdiler, finans ve pazar şartları olarak adlandırılan, dünyada kabul görmüş rekabet kriterleri doğrultusunda ülkemizin dünya elma üretimi içinde ilk beş ülke arasında olmakla birlikte ihracatta yeterince etkin değildir.

TABLO 260 : Türkiye Elma İhracatı ve İthalatı

Yıllar	İhracat		İthalat	
	Miktar(Ton)	Değer (\$)	Miktar(ton)	Değer(\$)
2007	10.000	5.432.000	5.037	4.401
2008	20.000	12.314.000	2.866	2.807
2009	69.359	28.107.014	4.239	4.081

KAYNAK : DTM-TÜİK-2010

Mersin elma ihracatına baktığımız zaman 2009 yılında 15.400 ton ihracata karşılık 6 milyon dolar bir girdi sağlanmışken, 2010 yılı ihracatı 13.175 ton olup 5.5 milyon dolar bir girdi sağlanmıştır.

TABLO 261 : Mersin Elma İhracatı

2009		2010 (Ocak-Kasım)	
Miktar (ton)	Değer (\$)	Miktar (ton)	Değer (\$)
15.400	5.935.183	13.175	5.658.034

KAYNAK : AKİB

Dahilde İşleme Rejimi kapsamında gıda işleme sanayinin ihtiyaç duyduğu bazı çeşitlerin (reeksport) temini amacıyla ithalat yapılmaktadır. Türk Cumhuriyetleri, Makedonya, Bosna-Hersek, Bulgaristan,

Arnavutluk, Romanya, Çek Cumhuriyeti, Slovakya, Kosova, Litvanya, Estonya ve Ukrayna'ya ihracat yaptığımız ülkelerdir.

4.8.16.4. Elma Pazarlaması

Türkiye’de üretilen elmanın büyük bir kısmı yurt içinde tüketilmektedir. Tüketime tamamı yıl içerisinde gerçekleştiğinden, stok durumu da söz konusu olmamaktadır. Türkiye’de kişi başına elma tüketimi son yıllarda artış eğilimi göstermekte olup, ortalama 35 kg.’dır. Dış pazarda istenilen çeşitlerin üretimdeki payının çok düşük olması, tekniğine uygun modern meyve bahçelerinin kurulmaması, elma bitkisinin fazla bakım isteyen bir ürün olması, adaptasyon çalışması yapılmamış yeni çeşitlerin ticari firmalarca kanun dışı yollardan direk olarak üreticiye satılması, kontrolsüz fidan ithalatı ile birlikte yeni hastalık ve zararlıların ithali, pazarlama ile birlikte soğuk hava depolarının yetersizliği; paketleme, ambalajlama, sınıflandırma işlemlerinin eksikliği, elma entegre tesislerinin eksikliği, elma borsasının olmayışı, tarımsal işletmelerin küçük olması ve çiftçi birliklerinin olmayışı gibi sorunların birlikteliği, toplam üretimimizle kaliteli elma üretimimiz arasında uçurumlara sebep olmaktadır. Yüksek kapasiteli soğuk hava depolarının olmayışı üreticinin, ürününü ya ucuz fiyata satmaya zorlamakta ya da ilkel muhafaza yöntemleriyle saklamaya yöneltmektedir. Bu da durumun ne kadar yetersiz olduğunu açıkça ortaya koymaktadır.

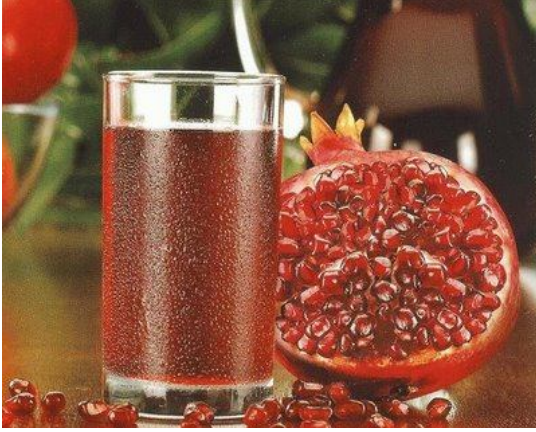
4.8.16.5. Elma Pazarlama Kanalları

Ülkemizde üretilen elmanın bir kısmı hasattan hemen sonra pazara arz edilirken, bir kısmı da depolanarak değişik dönemlerde tüketiciye sunulmaktadır. Her iki durumda da pazarlama aşamasında değişik kanallar devreye girmekte ve üreticiden tüketici sofrasına gelinceye kadar pazarlama marjları nedeniyle fiyatlar artmaktadır. Türkiye’de yaklaşık toplam 1.5 milyon ton kapasitedeki depo varlığından bahsedilmektedir. Bu depoların çoğu özellikle belediyelerle bazı yerel birliklere ait olup, çok amaçlı olarak (peynir, çeşitli gıda, meyve, sebze) kullanılmaktadır. Meyve deposu olarak kullanılan depoların oranı düşük olup, bu depolarda elma yanında armut, ayva, turunçgiller gibi çeşitli meyveler de aynı depolama mevsiminde birlikte tahsis edilebilmektedir. Elmanın üreticiden tüketiciye kadar ulaştırılmasını sağlayan dağıtım pazarlama kanalları zincirinde “perakendeci, toptancı, dış satımcı, semt pazarları, toptancı hali, sanayici” gibi dağıtım birimleri yer almaktadır.

4.8.16.6. Elma Üretimi ve Pazarlaması (SWOT Analizi)

Güçlü Yönler	Zayıf Yönler	Fırsatlar	Tehditler
1-Pazarın ara döneminde erkenci üretim yapılması(haziran ayı) ve taze olarak sunulması(mayıs-haziran-temmuz)	1- İhracatta kalite probleminin yaşanması	1- Yeni çeşitlerin sahil bandında yetiştiriliyor olması(soğuklama ihtiyacı yok)	1-Kara leke ve iç kurdu hastalığı olması
2- Mikroklima dolayısıyla erkencilik sağlanması ve alternatif ürün olarak sunulabilmesi	2-Tüketicinin yeterince bilinçli olmaması	2-Elma Üreticileri Birliğinin olması	2- İlaçlamanın uygun dönemde uygun dozda olmaması
3- Modern anaçlarla (bodur ve yarı bodur anaçlarla)yeni tesislerin kurulması sonucu ürün çeşitliliği	3- Tozlayıcı çeşitlerin yeterince ekilmemiş olması	3-Organik tarıma uygun yerlerin ilimizde olması(Gülnar)	3- Arıcılığın yok olma tehlikesi
4- Modern ekim alanlarında dekara verimin artması kısa sürede verime yatması ve kısa sürede ürün alma aşamasına geçilmesi(2 yıl)	4- Arıcılığa verilen desteğin az olmasından dolayı yeterli tozlaşma gerçekleşmediği için verimin azlığı	4-Dünyada organik tarıma olan talebin yükseliyor olması	4-Arz talep dengesinin netleşmemiş olması
5- Susuz olarak üretildiği için kendine özgü aroması (Gülnar)	5-Damlama sulama yapılmadığı için kalite düşüklüğü	5- Sanayide kullanım olanakları(meyve suyu, elma sirkesi gibi)	5- İlaç kalıntısı
6- Depolamaya uygun bir ürün olması	6- Birliğe üye sayısının istenilen düzeyde olmaması sonucu pazarlama problemi yaşanıyor		
7- İyi tarım uygulamalarına uygun üretim yapılması	7-Birliklerin ticaret yapamaması pazarlamayı olumsuz etkiliyor		
8- Üretici birliğinin olması	8-Soğuk hava depolarının olmaması		
9-Bilinirliği olan bir ürün olması	9-Markalaşma yetersiz		
	10-Hasat sırasında yeterli özen yok		
	11- Budama yanlışlıkları		
	11-Paketleme tesislerinin olmaması		

4.8.17. Nar Üretimi ve Pazarlaması

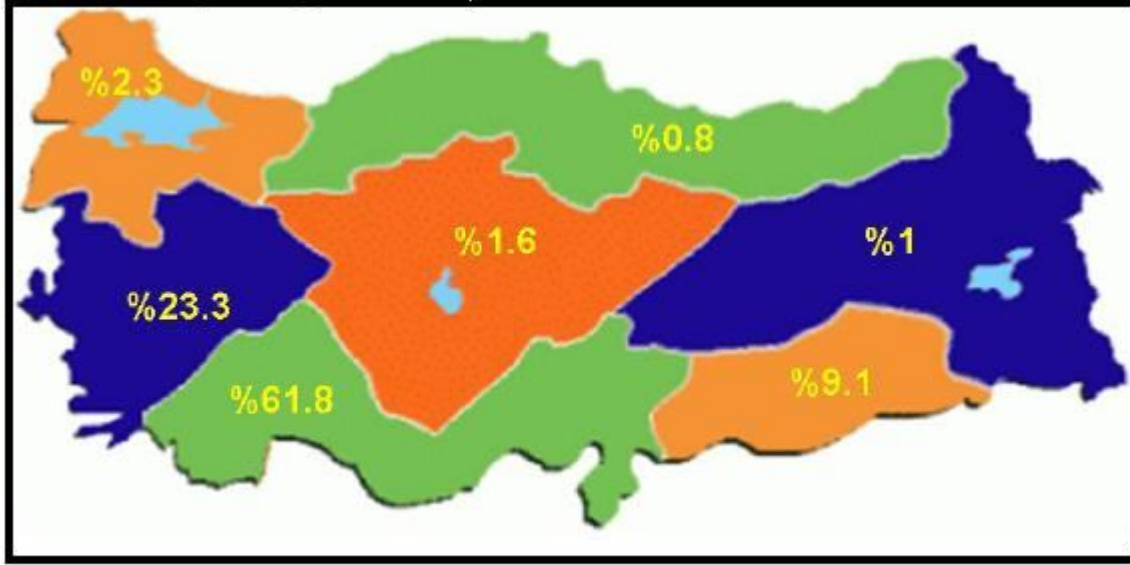
4.8.17.1. Dünya Nar Üretimi ve Tüketimi

Nar ile ilgili uluslararası düzeyde istatistiksel veriler henüz mevcut değildir. Verilen istatistikler, üretim yapılan ülkelerdeki araştırmacıların verdiği bilgilerden derlenmiştir. Dünyada toplam nar üretimi 2.3 milyon ton kadardır ve yaklaşık yarısı olan 1.140.000 ton ile Hindistan'da yetiştirilmekte, bu ülkeyi 705.000 ton ile İran, 170.963 ton ile Türkiye ve 110.000 ton ile ABD izlemektedir. Üretimdeki bu fazlalığa karşın, adı geçen ülkelerde ihracat miktarı oldukça düşüktür. Türkiye dünyada en fazla nar üreten ülkeler arasındadır. Yakın Doğu, Hindistan ve çevre ülkelerle Güney Avrupa ülkelerinden narın ticari olarak üretildiği ülkeler olarak söz edilmektedir. Dünyada en fazla nar üreten ülkeler Hindistan, İran, Çin, Türkiye, Suriye, Tunus, ABD, Pakistan, Fas, Mısır, İspanya ve Azerbaycan'dır. Türkiye, Çin, Hindistan, İran, Afganistan, İspanya, Mısır, İsrail, ve Tunus aynı zamanda nar ihraç eden ülkelerdir. Bu ülkelerde ticari olarak yetiştirilen bazı önemli nar çeşitleri ise: Wonderful, Mollar, Tendral, Schahvar, Robab, Hicaznar, Zehri, Gabsi, Alandi ve Ganesh çeşitleridir.

4.8.17.2. Türkiye Nar Üretimi

Türkiye toplam nar alanı 2004 yılında 65.000 da iken 2008 yılında %60'lık bir artışla 17.619 Ha' ya ulaşmıştır. Üretim miktarı da toplam alana bağlı olarak artış göstermiş ve 2008 yılında 127.760 ton'a olmuştur. 2009 yılında ise 19.734 Ha alanda 170.963 ton olarak gerçekleşmiştir. Ülkemizde 2009 yılı verilerine göre illerin üretim miktarları bakımından Antalya'nın 71.066 tonluk üretimle ilk sırada yer almakta, bu ili sırasıyla Muğla (21.519 ton), Denizli (13.336 ton), Mersin (10.586 ton), Gaziantep (8.766 ton), Hatay (7.788 ton), ve Aydın (8.448 ton) illeri takip etmektedir.

TABLO : Bölgelere Göre Nar Üretim Oranları

Türkiye’de tarımın merkezi durumunda bulunan Antalya, Türkiye toplam nar üretiminin 1/3 ünden fazlasını üretmektedir. Nar bitkisinin oldukça geniş bir adaptasyon kabiliyeti vardır. Genelde, tropik ve subtropik iklim bitkisi olmasına rağmen, -10°C’ye kadar ki düşük sıcaklıklara dayanabilmektedir. Türkiye meyveciliğinde ve dış ticaretinde önemli yeri olan nar, çeşitli iklim ve toprak koşullarında yetişebilen, bakımı kolay, iç ve dış pazarlarda iyi fiyat bulan, uzun süre ağaçta kalabilen ve depoda muhafaza edilebilen bir meyve türüdür.

Ülkemizin bir bölümü narın anavatanı içinde bulunmakta ve üretimi yapılmaktadır. Özellikle GAP Projesinin sona ermesiyle ve sulama imkanlarının artmasıyla bölgemizde daha büyük kapasite oluşacaktır. Türkiye ortalaması olarak ağaç başına verim yaklaşık 23 kg’dır.

4.8.17.3. Nar Dış Ticaret

Nar genel olarak üretici ülkelerde tüketilmekte, Orta ve Kuzey Avrupa gibi önemli meyve ithalatçısı ülkelerde çok az tanınmakta, egzotik meyveler olarak görülmektedir. Son yıllarda Türkiye, İran, İsrail, ve İspanya’dan bu ülkelere yapılan nar ihracatlarıyla, giderek ilgi görmekte ve 10 milyon dolar değerinde nar ihraç etmektedir. Özellikle Türkiye’den gönderilen Hicaznar çeşidi, Avrupa ülkelerinde çok beğenilmiş, bir “Türk Narı” imajı yaratılmış ve diğer ülkelerin narlarının iki misli fiyata satılabilir hale gelmiştir. Bu çeşit kırmızı kabuğu, koyu kırmızı daneleri, mayhoş tadıyla Avrupa ülkelerinde beğeni kazanmış, çok iyi fiyatlarla ihracatı yıldan yıla artmıştır. Ayrıca bol verimliliği, taşımaya ve muhafazaya uygunluğu ile de üstünlük sağlamaktadır. Türkiye’den nar ihracatı ayrıca yeni pazarlar olarak Rusya’ya ve bazı Uzak Doğu Ülkelerine de yapılmaktadır. Bunun dışında uzun yıllardır Arap Ülkeleri’ne Hatay, Gaziantep ve Şanlıurfa’dan tatlı nar ihracatı yapılmaktadır ve Körfez krizinden sonra bu pazar oldukça daralmıştır.

TABLO 262 : Türkiye Nar İhracatı

	İhracat (ton)	Değer (\$)
2005	11.447.082	9.435.868
2006	10.916.653	11.209.071
2007	13.731.574	16.860.976
2008	33.193.295	31.809.514
2009	41.938.979	40.024.761

KAYNAK : DTM- 2009

Türkiye'nin 2005 ile 2009 yılları arasındaki nar ihracat miktarı ve değeri yukarıda verilmiştir. Bu tablodan görüldüğü gibi, ülkemiz nar ihracatında 2005 ile 2007 yılları arasında çok belirgin bir artış olmamıştır. Buna karşın, özellikle 2008 yılında verime geçen nar ağaçlarındaki üretim artışına paralel olarak, ihracat miktarında da önemli artışlar meydana gelmiştir. Böylece, 2005 yılında 11.447.082 ton olan nar ihracat değerimiz, 2008 yılında yaklaşık % 190 oranında artarak 33.193.295 ton'a ulaşmıştır. Türkiye nar ihracatımız 2009 yılında ise, yaklaşık %26 oranında bir artış göstererek 41.938.979 ton'a ulaşmıştır.

Mersin Nar ihracatına baktığımız zaman, 2009 yılı ihracatı 4.587 tona karşılık 3.7 milyon dolar girdi sağlanırken, 2010 yılı ihracatı 3.355 ton olup karşılığında 2.6 milyon dolar girdi sağlanmıştır.

TABLO 263 : Mersin Nar İhracatı

2009		2010 (Ocak-Kasım)	
Miktar (ton)	Değer (\$)	Miktar (ton)	Değer (\$)
4.587	3.714.136	3.355	2.625.586

KAYNAK : AKİB

Dünyada nar ticareti hacminin giderek artmasına karşılık ithalatçı ülkeler için yeni bir meyve türü olduğundan artış hızı düşüktür. Nar meyvesinin taze olarak yenmesinin güçlüğü de bunun önemli bir nedenidir. Bu durumda çeşitli şekillerde işlenmiş nar ürünlerinin ihracat şansı daha yüksektir. Ayrıca Fransa'da yapılan "grenadin" araştırılarak benzer ürünler elde edilebilir ve ihracat şansı artırılabilir. Grenadin bir çeşit nar konsantresidir ve özellikle kokteyllerde kullanılmaktadır. Nar şarabı, üzerinde durulacak bir başka ihracat ürünüdür.

4.8.17.4. Nar Pazarlaması

Bitkinin tohumları meyve olarak yenildiği gibi, gövde-kök ve dal kabukları ile meyve kabuğu da tıbbi olarak kullanılır. Türkiye'de nar genel olarak taze tüketilmekte, bunun dışında "nar ekşisi" ya da "nardenk" denilen bir ürün elde edilmektedir. Bu ürün ekşi narların suyu çıkarılarak ve kaynatılarak elde edilmekte, çorba, salata ve bazı özel yemeklerde ekşilik olarak kullanılmaktadır. Bazı yörelerde tatlı nar sularından nar pekmezi yapılmaktadır. Daha az miktarda da nar daneleri bazı tatlıların üzerine süs ve çeşni olarak kullanılmaktadır. Türkiye'de nar tüketimi daha çok üretici bölgelerde yaygındır. Ayrıca büyük illerdeki pazarlarda giderek artmaktadır. Diğer illerde oldukça düşük düzeyde pazarlanmakta ve tüketilmektedir.

4.8.18. Trabzon Hurması Üretimi ve Pazarlaması

4.8.18.1. Dünya Trabzon Hurması Üretimi ve Tüketimi

Trabzon hurmasının anavatanının Çin olduğu, buradan Japonya'ya ve diğer ülkelere yayıldığı bilinmektedir. 2009 yılında , Dünya Trabzon hurması üretimi 3.807.843 tondur. Önemli Trabzon hurması yetiştiricisi olan ülkeler Çin, Japonya, G.Kore, Brezilya ve İtalya'dır. İsrail, ABD, Yeni Zelanda, Avustralya, İspanya, Gürcistan, Mısır, Türkiye, İran ve Şili de yetiştiricilik yapılan diğer önemli ülkelerdir.

TABLO 264 : Dünya Trabzon Hurması Üretimi

	2005	2006	2007	2008	2009
Türkiye	18.000	19.704	18.462	18.844	19.132
AB	51.831	53.498	53.038	50.441	50.569
Dünya	3.261.981	3.335.802	3.405.665	3.668.953	3.807.843

KAYNAK: TÜİK - FAO 2009

4.8.18.2. Türkiye Trabzon Hurması Üretimi

Türkiye' de Trabzon hurmasının toplam ağaç sayısı 895.000 olup bunun 704.290 tanesi meyve veren yaşıdır. Türkiye meyve üretiminde giderek önemli bir yer tutan Trabzon hurması, pazarlarda aranan ürün haline gelmiştir. 1990'lı yıllarda yaklaşık 10 bin ton olan Trabzon hurması üretimi 2009 yılında 19.132 tona ulaşmış durumdadır. Üretimin çoğu Akdeniz bölgesinden sağlanmaktadır. Karadeniz ikinci önemli üretici bölgemizdir. Yetiştiriciliğinin en fazla yapıldığı iller Hatay 5.917 ton, Adana 5.015 ton, Mersin 4.177 ton, Kahramanmaraş 1.617 ton, Adıyaman 928 ton, ve 765 ton ile Ordu' dur.

TABLO 265 : Yıllar İtibariyle Mersin Trabzon Hurması Üretim Miktarları(Ton)

Yıllar	2004	2005	2006	2007	2008	2009
T.Hurması	3.697	2.758	3.759	3.824	4.833	4.177

Kaynak:TÜİK

Türkiye Trabzon Hurması üretimi giderek artan bir gelişme göstermektedir. Mersin üretimi ise 4.177 ton ile Türkiye genel üretiminin % 22' si kadardır.

4.8.18.3. Trabzon Hurması Dış Ticaret

TABLO 266 : Türkiye Trabzon Hurması Dış Ticareti

Yıllar	İhracat		İthalat	
	Miktar(Ton)	Değer (\$)	Miktar(Ton)	Değer(\$)
2008	58	101.207	12.277	8.571.000
2009	94	140.733	10.398	9.592.000

KAYNAK: DTM-2010

Trabzon hurmasının en fazla ihracat yapıldığı ülkeler sıra ile, Kuveyt, Ürdün, Almanya, İsviçre ve K.Kıbrıs Türk Cumhuriyetidir. İsrail Avrupa ülkelerine önemli düzeyde Trabzon hurması ihraç etmektedir. 2000 yılında 14 bin ton üretimiyle ülkemizin gerisinde olan İsrail, 2007 yılında üretimini 48 000 tona çıkartarak, tamamen Avrupa pazarlarının istemiş olduğu sertken yenebilen tatlı Trabzon hurması çeşitleriyle Avrupa pazarında önemli bir konuma gelmiştir.

4.8.18.4. Trabzon Hurması Pazarlaması

Trabzon hurması yetiştiriciliği yıllar öncesine gitmesine rağmen gerek üretim gerekse pazarlama açısından ülkemizde henüz istenilen düzeye ulaşamamıştır. Karadeniz, Marmara ve Akdeniz bölgelerine uygun bir meyve türü olan Trabzon hurmasının gerek yurtiçinde gerekse yurtdışında iyi bir pazarı da bulunmaktadır. Pazarın talep ettiği çeşitleri yetiştiren üretici ülkeler pazarlamada bir problemle karşılaşmamaktadır. Özellikle sertken yenebilen Fuyu çeşidi diğer çeşitlerden çok daha fazla tercih edilmektedir. Trabzon hurmalarında buruk çeşitler, yumuşadıkları zaman ve istenirse kremalı olarak yenilebilir. Ayrıca bu çeşitler marul yaprakları üzerinde kremalı veya mayonezli olarak salatalarda kullanılabilir. Buruk olmayan çeşitler ise küçük küçük doğranarak meyve salatalarında kullanılabilir. Trabzon hurması meyveleri, taze tüketim yanında kurutulularak da tüketilebilmektedir. Uzak Doğu ülkelerinde, kuru maddesi yüksek olan ve taze tüketim için uygun olmayan çok buruk çeşitler kurutulmaktadır. Meyveler sertken, küçük olanlar ikiye, büyük olanlar dörde bölünerek ipe dizilmekte ve güneşte kurutulmaktadır. Ayrıca kurutma dolaplarında da kurutma işlemi yapılmaktadır. Uzak doğu ülkelerinde meyveler dondurularak, kış ayları boyunca dondurulmuş olarak da pazarlanmaktadır. Ayrıca, marmelat yapımında, keklerde, püre ve soslarda, dondurmalarda, muhallebilerde kullanılmaktadır.

4.8.18.5. Trabzon Hurması Pazarlama Kanalları

Taze meyve-sebze pazarlamasında üreticiden sonraki aşamalarda toplayıcılar, mahalli aracılar, pazarcılar gibi teşkilatlanmamış aracılar devreye girerken, en büyük rolü haller ve hallerde görev yapan komisyoncular, tüketim merkezi komisyoncuları ile semt pazarlarına ve ihracatçıya ürün temin eden tüccarların oynadığı ifade edilmektedir. Sebze pazarlamasında haller daha büyük pay almaktadır. Çeşitli bölgelerde, çeşitli türler ve farklı zamanlar için farklı oranlarda karşılaşılrsa da, sebze üreten işletmelerde, genel olarak sebzelerin %76'sının hal organizasyonu içinde pazarlandığı ifade edilmektedir. Bu durum Trabzon hurması pazarlaması içinde geçerliliğini korumaktadır. Genel olarak sebze pazarlama kanallarının nispeten en uzun olanı ise "üretici –toplayıcı - komisyoncu (üretim yerinde) – toptancı -komisyoncu (tüketim yerinde) – perakendeci – tüketici" şeklindedir.

4.8.18.6. Trabzon Hurması Üretimi ve Pazarlaması(SWOT Analizi)

Güçlü Yönler	Zayıf Yönler	Fırsatlar	Tehditler
1-Meyve yetişme döneminde çok soğuk havaya dayanıklı olması	1- Pazarlama problemi 2-Nakliye problemi 3-Ürünün dayanıklı olmaması muhafazasını zorlaştırmaktadır 4-Hasat işleminin zor yapılması	1-Taze, kuru, dondurulmuş olarak pazarlanabilmesi 2-Bol üretilmesi halinde ihracata açık olması	1- Akdeniz sineği

4.8.19. İncir Üretimi ve Pazarlaması

4.8.19.1. Dünya İncir Üretimi ve Tüketimi

Dünya incir üretimi yıllara ve sezonlara göre iniş ve çıkış gösterse bile 2009 yılı itibari ile yıllık ortalaması 1.1 milyon tondur. Dünya incir üretimi sıralamasında Türkiye % 25'lik pay ile lider konumda olup sırası ile Mısır, Cezayir , İran, Fas ve İspanya takip eder. 2008 yılı İstatistiklere bakacak olursak Türkiye'nin 290 000 ton, Mısır'ın 170 000 ton, Cezayir'in 90 000 ton, İran'ın 90 000 ton, Fas'ın 80 000 ton, İspanya'nın 60 000 ton ve Fransa'nın her yıl 3500- 4000 ton incir ürettiğini görürüz.

TABLO 267 : Dünya İncir Üretimi

	2005	2006	2007	2008	2009
Türkiye	285.000	290.151	210.152	205.067	244.351
AB	120.099	115.175	105.553	105.559	109.746
Dünya	1.103.753	1.212.744	1.034.579	1.076.940	1.184.884

KAYNAK : FAO – 2009

4.8.19.2. Türkiye İncir Üretimi

Son 5 yılda (2005-2010) Dünya incir üretimi ortalama olarak yılda 1.000.000 ton olarak belirlenmiştir. Türkiye ise bu rakamın yıllık ortalama %25' lik bir kısmını yetiştirmektedir. 2008 istatistiklerine göre de Türkiye 290.000 ton incir üretmiştir. İncir üretiminde Türkiye'yi Mısır, Cezayir, Yunanistan, İran ve Fas gibi ülkeler takip etmektedirler. Örneğin Fas incir üretimi sadece 80.000 ton civarındadır ve bu tonajın %40' ını kurutmalık incir olarak yetiştirirler. Türkiye'de ki 11 milyon civarındaki incir ağacının sadece 10 milyon tanesinden sofralık incir toplanır. 1 milyon ağaç ise özel olarak kuru incir üretimi için kullanılır. Bu 1 milyon ağacın da %90' i dünyaca meşhur olan ve bizim SARILOP dediğimiz kuru inciri üretmek için kullanılır. Türkiye' de üretilen taze incirin de %75' lik bir kısmı kuru incir olarak hazırlanır. Geri kalan % 25' lik kısmı da taze olarak iç ve dış pazarlarda tüketilir.

4.8.19.3. İncir Dış Ticaret

2008 yılında Türkiye'nin taze incir ihracatı 9.500 ton iken 2009 sezonunda bu miktar 12.950 tona ulaşmıştır. Buna rağmen Türkiye 2009 senesinde beklediği girdilere ulaşamamıştır. İspanya ve Fas-Amerikan tipi "Black Mission" cinsi incir ihraç ederken İsrail AB ülkelerine ve Rusya, Moldova, Ukrayna, Belarus,Macaristan, Yunanistan, Romanya, Makedonya, Bulgaristan, Polonya, Hollanda, Fransa, İngiltere, İsveç, Norveç, Danimarka gibi ülkelere gelecek yıllarda Bursa cinsi siyah incir ihracatı yapma hazırlıklarına başlamıştır. Hatta 2009 senesinde müşterilerine 20 ton Siyah Bursa inciri ihraç etmiştir.

TABLO 268 : Türkiye İncir İhracatı

Ürün	2009		2010 Ocak-Nisan	
	İhracat		İhracat	
	Miktar (Ton)	Değer \$	Miktar (Ton)	Değer \$
İncir (Taze)	12.941	25.989.430	22	47.014
İncir (Kuru)	38.800	150.811.277	8.754	30.605.257

KAYNAK : TÜİK-2010**TABLO 269 : Türkiye İncir İthalatı**

Ürün	2009		2010 Ocak-Nisan	
	İthalat		İthalat	
	Miktar (Ton)	Değer \$	Miktar (Ton)	Değer \$
İncir (Kuru)	1.256	6.836.052	291	1.291.857

KAYNAK : TÜİK-2010

Mersin ilinin incir ihracatını incelediğimiz zaman 2009 yılında 250 ton civarında bir ihracat yapıp karşılığında 500 bin dolar girdi sağlanırken, 2010 yılının Ocak-Kasım döneminde ise 230 ton ihracat yapıp karşılığında 620 bin dolar girdi sağlanmıştır.

TABLO 270 : Mersin İncir İhracatı

2009		2010 (Ocak-Kasım)	
Miktar (ton)	Değer (\$)	Miktar (ton)	Değer (\$)
250.5	505.224	230	620.352

KAYNAK : AKİB**4.8.19.4. İncir Pazarlaması**

Yaş meyve ve sebzenin belediye sınırları veya mücavir alanlar içerisinde, perakende satışının yapılabilmesi için mutlaka toptancı hallerinden satın alındığının belgelenmesi gerekmektedir. Bu şekilde ürünün hale girmeden, halden çıkarma işleminin yapılması önlenerek, yaş meyve ve sebze ticaretinin kayıt altına alınması hedeflenmiştir.

Bunun yanında yaş meyve ve sebze pazarlanmasında, işleme sanayi de yer almaktadır. İşleme sanayi, ürünleri ya toplayıcılar vasıtasıyla (4367 sayılı yasa nedeniyle toplayıcıların toplamış olduğu ürünlerin doğrudan hale girmesi gerekmektedir) almakta ya da sözleşmeli tarım yoluyla ürünleri satın alma yoluna girmektedir. İncir Pazarlaması ürünün özelliğine göre iki şekilde yapılmaktadır. Kuru İncirin alım ve pazarlama işlemi TARIŞ ve tüccarlar aracılığı ile yapılmaktadır. Ülkemizde üretilen incirlerin %30'u genellikle taze olarak iç pazarda, %70'i ise kuru incir olarak iç ve dış pazarlarda tüketilmektedir. Ülkemizde incirin pazarlamasında kooperatiflerin payı %27.7' dir.

4.8.19.5. İncir Pazarlama Kanalları

Kuru incir için geçerli olan pazarlama kanalları;

- 1) Üretici-komisyoncu-işleyici-iç tüketici
- 2) Üretici-tüccar-ihracatçı-dış pazar
- 3) Üretici-mahalli pazar-işleyici-ihracatçı-dış pazar
- 4) Üretici-Tariş alım merkezi-Tariş Merkez İncir Birliği-iç tüketici ya da dış tüketici
- 5) Üretici-komisyoncu-işleyici-perakendeci-iç tüketici

Sofralık taze incir için geçerli pazarlama kanalları ise;

- 1) Üretici-komisyoncu-ihracatçı-dış pazar
- 2) Üretici-tüccar-perakendeci-iç Pazar
- 3) Üretici-ihracatçı-dış pazar şeklindedir.

4.8.19.6. İncir Üretimi ve Pazarlaması (SWOT Analizi)

Güçlü Yönler	Zayıf Yönler	Fırsatlar	Tehditler
1-Eskiden beri var olan yerleşmiş bir incir kültürünün olması	1-Düzenli tesis edilmiş kapama bahçeler yok denecek kadar azdır.Genelde dağınık ağaçlar şeklindedir.	1-İncir yetiştiriciliğine uygun ekoloji ve alanlarımız mevcuttur	1-Mevcut bahçelerimiz yaşlanmakta ve verimden düşmektedir
2- Kendiliğinden gelişmiş doğal çok sayıda incir tipinin varlığı	2- Hasat döneminde işçilik maliyeti yüksek	2-Düşük maliyet yüksek fiyat getirisine sahiptir	2- Çeşitler konusunda ilimizde yürütülen bir adaptasyon çalışması ve doğal tipler üzerinde yapılmış bir seleksiyon ıslahı yoktur.
3- Ekolojimize yüksek adaptasyon sağlaması	3-Hassas meyve olmasından dolayı muhafaza ve taşımasında sorunlar yaşanmaktadır.	3-Lojistik ambalajlama ve paketlenme olanaklarının artmasına bağlı olarak iç ve dış pazarların talepleri karşılanabilecektir.	3-Zirai mücadele ve gübreleme yapılmadığı için ağaç kayıplarımız fazladır
4- Sulama Zirai mücadele ve gübreleme yapmadan da yetiştirilebilmesi	4-Çeşit kavramı yerleşmemiş olduğundan verim ve kalite standardizasyonunda sorunlar vardır.	4- İnsan sağlığı ve beslenmesindeki önemi giderek arttığı için talepte doğrusal olarak artmaktadır.	4-Yetiştiricilik,hasat ve pazarlamada doğru ekonomik analiz yapılmadığı için üreticiler bahçe tesisinden kaçınmaktadır.
5-Diğer meyve türlerinin yetişmeyeceği alanlarda da başarılı bir şekilde yetiştirilebilmesi		5- Organik tarıma uygun bir bitki türüdür	
6-Birim getirisinin göreceli olarak yüksek olması		6- Tüketim açısından yenilikçi ürün değerlendirmesine olanak sağlayan bir meyvedir.	

4.8.20. Keçiboynuzu Üretimi ve Pazarlaması

4.8.20.1. Dünya Keçiboynuzu Üretimi ve Tüketimi

Keçiboynuzu ağacı, istatistik verilere göre dünyada yalnızca İspanya, İtalya, Fas, Portekiz, Yunanistan, Türkiye, Kıbrıs, Portekiz, Malta, Meksika, İsrail, ABD, Avusturya, ve Güney Afrika da yetiştirilebilmektedir. En büyük üretici ülke İspanya'dır. İspanya dikili alan olarak dünya içerisinde %57.5 üretim olarak % 47.6 oranında paya sahiptir. İspanya' yı sırası ile İtalya, Fas ve Portekiz izlemektedir. Türkiye %5.9 üretim payı ile üretimde son sıralarda yer almaktadır. Bu ülkeler içerisinde hektarda en düşük verimin Yunanistan' da olduğu görülmektedir. Dünya'da keçiboynuzu üretiminin özellikle İspanya, İtalya (Sicilya), Kıbrıs (Girne, Limasol, Karpas) ve Yunanistan' da (Girit) kültüre alınarak ve bu ülkelerde kapama bahçeler kurularak yapıldığı bilinmektedir.

Dünyanın büyük üretici ülkelerinin özellikle çerez ve gıda sanayinde kullanım söz konusu olduğunda tüketici konumunda oldukları görülmektedir. Diğer yandan üretici ülkeler aynı zamanda ihracatçı hatta ithalatçı ülkeler olmaktadır. Çünkü keçiboynuzunun özellikle gıda endüstrisi dışındaki kullanımında, üretici Avrupa Birliği Ülkeleri bir yandan ürünü ihraç etmekte bir yandan da endüstrilerinde kullanılmak üzere ithal etmektedirler.

4.8.20.2. Türkiye Keçiboynuzu Üretimi

Keçiboynuzu Türkiye' de ciddi anlamda henüz kültüre alınmamış, ancak doğal ortamda yetiştirilebilmektedir. Daha çok orman içi ve orman arazilerinde üçlü beşli gruplar halinde bulunan bu ağaçların doğal bitki örtüsündeki miktarı tam tespit edilmiş değildir. Türkiye'de keçiboynuzu ağaçlarının yaklaşık %90' nını yabancı ağaçlar oluşturduğu için bu ağaçlardan kaliteli meyve eldesi mümkün olamamaktadır. Doğal bitki örtüsünde Hatay'dan Çanakkale'ye kadar Akdeniz ve Ege kıyılarında yetişebilen keçiboynuzu daha çok Akdeniz Bölgesinde Mersin, Antalya ve Muğla' nın merkez ve kıyı şeridi ilçelerinde üretilmektedir. Fakat bu üretimin ekonomik bir üretim olduğunu ifade etmek mümkün değildir.

Türkiye'de keçiboynuzu genellikle çerez, un, pekmez ve hayvan yemi olarak değerlendirilmektedir. Son yirmi yıla kadar genelde üretildiği bölgelerde tüketilen keçiboynuzu özellikle pekmez ve un olarak işlenmeye başladıktan sonra tüm ülkede daha çok tüketilir olmuştur. Özellikle pekmez işleme, konserve imalatı yapılabilen işletmelerde yan ürün olarak imal edilmektedir. Gerek pekmez gerek un formundaki bu keçiboynuzu ürünlerinin insan sağlığı açısından yararı oldukça fazladır. Türkiye'deki diğer ve önemli bir kullanım alanı ise doğal ilaç yapımıdır.

4.8.20.3. Keçiboynuzu Dış Ticaret

TABLO 271 : Keçiboynuzu İhracatı

Ürün	2009		2010 Ocak-Nisan	
	İhracat		İhracat	
Keçiboynuzu	Miktar (Ton)	Değer \$	Miktar (Ton)	Değer \$
		2.170	1.208.520	577

KAYNAK : TÜİK-2010

Dünya'da üretimde olduğu gibi ihracatta da İspanya ve İtalya ilk sıralarda yer almaktadır. Onları özellikle ithalatta İngiltere, Fransa, İsviçre ve Hollanda izlemektedir. Avrupa Ülkeleri keçiboynuzunu farklı endüstriler yanında un, çikolata, doğal ilaç yapımı ve hayvan yemi olarak değerlendirmektedirler. Türkiye ihracatçı ülkeler içerisinde % 9.2 oranındaki payı ile üretiminde gösteremediği başarıyı 4. sırada yer alarak göstermektedir. Bu başarısını belki de keçiboynuzunu iç piyasada yeterince tüketemediği yada Türkiye koşullarında keçiboynuzunun bilinen endüstri dallarında yeterince değerlendirilemediği şeklinde yorumlamak mümkündür. Türkiye'nin keçiboynuzu ithalatı önemsiz miktarlarda olmaktadır. İthalat, keçiboynuzundan diğer şekilde yapışkan sıvılar, keçiboynuzu tohumları-kabukları soyulmamış, ezilmemiş ve keçiboynuzundan eterifiye/esterifiye edilmiş yapışkan formlarında Almanya, İsviçre, Fransa ve Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nden yapılmaktadır.

TABLO 272 : Keçiboynuzu İthalatı

Ürün	2009		2010 Ocak-Nisan	
	İthalat		İthalat	
Keçiboynuzu	Miktar (Ton)	Değer \$	Miktar (Ton)	Değer \$
		1.205	657.030	180

KAYNAK : TÜİK-2010

4.8.20.4. Keçiboynuzu Pazarlaması

Keçiboynuzu kullanım alanı çok fazla olan bir bitkidir. Keçiboynuzunda meyveler hasat edildikten sonra bir ay kadar kurumaya bırakılır. Kuruyan meyve ya doğrudan ya da çerez ve hayvan yemi olarak tüketilir. Eğer bu şekilde tüketilmeyecekse kuruduktan sonra çekirdek ve etli kısım birbirinden mekanik yöntemlerle ayrılarak farklı endüstrilerde hammadde olarak kullanılmak üzere ayrılır. Söz konusu endüstri alanları gıda (gıda yanında bu kapsamda yer alan şifalı bitki olarak) , Tekstil , Kağıt ve Petrol endüstrileridir. Bunun yanında matbaacılıkta, kozmetik sanayinde, kibrit yapımında, mobilyacılıkta, dericilikte (tabaklamada) fotoğraf filmlerinin emülsiyonunda, deterjan ve plastik sanayinde, sigara endüstrisinde tütüne lezzet vermek için, patlayıcı maddelerin yapımında ve daha birçok alanda kullanılmaktadır.

4.8.20.5. Keçiboynuzu Pazarlama Kanalları

Kültür bitkisi haline getirilmediği için yetişen ürünler toplama şekliyle pazara sunuluyor. Köylerde elden satış ve sanayide işlenmesi için araçlar tarafından toplanan ürünler sanayiye kazandırılıyor.

4.8.20.6. Keçiboynuzu Üretimi ve Pazarlaması (SWOT Analizi)

Güçlü Yönler	Zayıf Yönler	Fırsatlar	Tehditler
1- Doğal yetiştirme imkanı 2- Üretim maliyeti düşük 3- Sanayi ürünü olması 4- Kar marjı yüksek 5- Verim yüksek 6-Organik üretim	1-Türkiye de yeterli sanayinin olmaması 2-Alıcısının çok az olması 3-Kapama bahçelerin olmaması 4-Bilinirliği az bir ürün olması	1-Aşılı olan türler kuruyemiş olarak kullanılıyor 2- Kozmetik ,yem,gıda sanayinde kullanılma olanakları 3- Orman bölgelerinde korunan bir ürün olması	1- Harnup güvesi

4.8.21. Yenidünya Üretimi ve Pazarlaması

4.8.21.1. Dünya Yenidünya Üretimi ve Tüketimi

Yenidünya bitkisinin anavatanı Çin, Japonya ve Kuzey Hindistan'dır. Bunlardan, üretiminin yapıldığı Akdeniz ülkelerine, özellikle Cezayir, Korsika İle A.B.D. nin Kaliforniya ve Florida eyaletlerine yayılmıştır. Pek çok yenidünya çeşidinin orjini Çin ve Japonya'dır. Üretim miktarı bakımından Çin başta gelmektedir. Ülkemize 150- 200 yıl kadar önce Cezayir ve Lübnan'dan geldiği tahmin edilmektedir. Yenidünya üretim, tüketim ve ticareti, dünya ekonomisine paralel olarak ülkemiz ekonomisinde de diğer meyve türlerine göre önemli bir yere sahip değildir. Üretim ve tüketim hacmi daha çok Güney Asya ve Uzak Doğu ülkelerinde geniştir. Dünya yenidünya üretiminde birinci sırayı Çin (200.000 ton üretim ve 42.000 ha alan) almakta daha sonra bu ülkeyi Pakistan (28.800 ton üretim ve 11.000 ha alan), İspanya (41.487 ton üretim 2.914 ha alan) ve Japonya (10.245 ton üretim ve 2.420 ha alan) izlemektedir. (FAO 2003).

4.8.21.2. Türkiye Yenidünya Üretimi

Türkiye'de yenidünya üretim teknolojisi, bu ülkelere göre çok geri olmamakla birlikte gelişmeye ihtiyaç göstermektedir. Üretim miktarı açısından da 2009 yılında 1013 hektar alanda 13 bin ton ürün elde edilmiştir. Yeni Dünya ürünü Mersin'de ekim alanı ve üretim miktarı olarak az üretilen bir üründür. 2009 yılında 310 hektar alanda üretilen yenidünya 4 bin ton civarında bir üretim miktarı elde edilmiştir.

TABLO 273 : Türkiye'de Yeni Dünya Üretimi

Yıllar	Ekilen Alan (Ha)	Üretim Miktarı (Ton)
2005	925	12.000
2006	985	12.310
2007	1.017	12.415
2008	1.009	12.619
2009	1.013	12.986

KAYNAK : TÜİK-2010

4.8.21.3. Yenidünya Dış Ticareti

İhracatı yok denecek kadar az olan yenidünya ürününün ithalatı ise yapılmamaktadır.

TABLO 274 : Yeni Dünya İhracatı

Ürün	2009		2010 Ocak-Nisan	
	İhracat		İhracat	
Yeni Dünya	Miktar (Ton)	Değer \$	Miktar (Ton)	Değer \$
		1.590	751.664	86

KAYNAK : TÜİK-2010**4.8.21.4. Yenidünya Pazarlaması**

Yenidünya meyvesi taze olarak çok kısa bir periyot için pazara sunulabilmektedir. İçeriğinde bulunan zengin vitaminler (A,B,C), mineraller (fosfor ve kalsiyum), mineral tuzlar ve şekerler nedeniyle insan beslenmesinde önemli bir yer tutmaktadır. Yenidünya meyveleri yaygın olarak taze tüketilmekle birlikte reçel, şarap vb. gibi işlenmiş ürün olarak da değerlendirilmektedir.

4.8.21.5. Yenidünya Pazarlama Kanalları

Üretimi 4 bin ton civarında olan bu ürün iç piyasada tüketilmektedir. Hallerden pazarlara ordan tüketicilere ulaştırılmaktadır.

4.8.21.6. Yenidünya Üretimi ve Pazarlaması (SWOT Analizi)

Güçlü Yönler	Zayıf Yönler	Fırsatlar	Tehditler
1-Ürünün ekim dikimi ve yetiştirilmesi hakkında bölge tecrübesi 2- Talep gören bir ürün olması	1-Havanın sıcak olduğu dönemlerde güneş yanığına karşı ürünün hassasiyeti 2- Çiçeklenme zamanında sonbahar ilk donları meyve rekoltesini önlüyor 3- Çekirdeğin iri olmasından dolayı ihraç şansı pek yok	1-Çekirdeksiz çeşitler üretilmesi bu çeşitlerin çoğaltılarak ihracat şansının yakalanabilmesi	1-Aşırı nemden dolayı kara leke hastalığı olması

4.8.22. Üzüm üretimi ve Pazarlaması

4.8.22.1. Dünya Üzüm Üretimi ve Tüketimi

TABLO 275 : Dünya Üzüm Üretimi

Yıllar	2005	2006	2007	2008	2009
Türkiye	3.850.000	4.000.063	3.612.781	3.918.440	4.264.720
AB	26.838.728	27.502.402	25.100.291	25.166.457	24.606.286
Dünya	67.273.456	67.178.258	65.130.528	66.643.404	66.935.199

KAYNAK: FAO-2009

Üzüm, iklim ve toprak istekleri yönünden çok seçici olmayışı, çoğalma yöntemlerinin kolay oluşu ve çok çeşitli şekillerde tüketilebilmesi gibi sebeplerden dünyadaki en yaygın kültür bitkilerinden birisidir. Dünya yaş üzüm üretimi yaklaşık 7,5 milyon hektar alanda gerçekleştirilmekte olup, üretim miktarı, iklim şartlarına bağlı olarak değişmekle birlikte, yıllık 67 milyon ton civarında seyretmektedir. Dünya üzüm üretimine baktığımız zaman son yıllarda üretim miktarının aynı seviyede olduğunu söyleyebiliriz. 2009 yılı dünya üzüm üretimini kıyasladığımız zaman; Türkiye 4.264.720 ton ile dünya üzüm üretiminin % 6,37' sini karşılarken, AB ise 24.606.286 ton ile Dünya üretiminin % 36,76' sını karşılamaktadır. (Fao-2009)

TABLO 276 : Dünyada Üzüm Üreten Ülkeler

ÜLKELER	Üretim miktarı(ton)
İtalya	8.242.500
Çin	7.384.656
ABD	6.411.660
Fransa	6.000.000
İspanya	5.286.300
Türkiye	4.264.720
İran	3.000.000
Arjantin	2.900.000
Şili	2.500.000
Hindistan	1.667.700

KAYNAK: FAO-2009

4.8.22.2. Türkiye Üzüm Üretimi

2009 yılı verilerine göre yaklaşık 13 milyon ton meyve üretimi içinde üzüm meyveler % 37 ile en önemli paya sahiptir. Sofralık üzüm bu grubun ticari önemi en fazla olan meyvesidir. Dünya genelinde üzüm üretiminin % 6.37' si Türkiye tarafından karşılanmaktadır. Ülkemizde, 1200'ün üzerinde üzüm çeşidinin varlığı saptanmıştır. Yalnızca Türkiye'de standart olarak kabul edilen 78 üzüm çeşidinin bulunduğu kabul edilmektedir. Bu çeşitlerin 41'i sofralık (24 beyaz, 2 pembe, 4 kırmızı-mor, 11 siyah), 34'ü şıralık ve şaraplık (15 beyaz, 19 siyah) ve 3'ü (2 çekirdeksiz, 1 çekirdekli) kurutmalıdır. Üretilen üzümün, yıllar itibariyle değişmekle beraber, ortalama % 5-10'unun kurutulduğu tahmin edilmektedir. Türkiye'nin dünya ticaretine konu olan ve ihracatta en fazla öneme sahip kuru üzümler, çekirdeksiz ve özellikle "Sultani" tip kuru üzümlerdir. 2009 yılı verilerine göre Türkiye toplam üzüm miktarı olan 4.264.720 tonun yaklaşık %36 sını kuru üzüm üretimi oluşturmaktadır. Türkiye'de çekirdeksiz kuru üzüm üretimi, Ege bölgesinde özellikle Manisa, Turgutlu, Salihli, Akhisar, Menemen, Kemalpaşa, Çal, ve Çivril'de yoğunlaşmıştır.

TABLO 277 : Yıllar İtibariyle Türkiye Kuru Üzüm Üretim Miktarları (Ton)

Yıllar	2004	2005	2006	2007	2008	2009
K.Üzüm	1.230.000	1.400.000	1.495.697	1.217.950	1.477.471	1.531.987

KAYNAK: TÜİK

TABLO 278 : Yıllar İtibariyle Mersin Üzüm Üretim Miktarları (Ton)

Yıllar	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Üzüm	212.329	215.829	245.265	259.948	240.333	255.158

KAYNAK: TÜİK

2009 yılı verilerine göre Türkiye toplam üzüm miktarı olan 4.264.720 tonun yaklaşık olarak % 6' sının üretimi Mersin ilinde yapılmaktadır. Mersin üretiminin % 50' si olan 109.953 tonu Tarsus ilçesinde üretilmektedir. Tarsus'un üzümde markalaşmış ürünü olan Tarsus beyazı lezzetli bir üzüm çeşididir. Tarsus ilçesini sırasıyla Gülnar (34.500 ton) ve Akdeniz ilçesi (28.716 ton) takip etmektedir.

4.8.22.3. Üzüm Dış Ticaret

Türkiye'nin kuru üzüm ihracatının hemen hemen tamamını çekirdeksiz kuru üzümler oluşturmaktadır. Türkiye'nin 2009 yılı kuru üzüm ihracatı, 267 bin ton civarında olup, karşılığında yaklaşık 408 milyon Dolarlık gelir elde edilmiştir. Bu rakam kuru üzüm ihracatımızda bugüne kadar ulaşılan en yüksek seviyedir.

TABLO 279 : Türkiye Kuru Üzüm Üretim ve İhracatı

Yıllar	İHRACAT		ÜRETİM
	Miktar(Ton)	Değer(\$)	Miktar(Ton)
2007	240.599	316.827.000	240.000
2008	199.234	349.539.000	310.000
2009	266.730	407.512.000	280.000

KAYNAK : DTM

TABLO 280 : Ülkeler İtibariyle Kuru Üzüm İhracatımız (Miktar: Ton Değer: bin Dolar)

ÜLKELER	2007		2008		2009	
	Miktar	Değer	Miktar	Değer	Miktar	Değer
İNGİLTERE	63.301	84.652	47.942	85.297	57.231	89.804
ALMANYA	40.314	52.635	30.165	52.289	44.581	67.719
HOLLANDA	32.413	42.065	25.919	45.816	33.703	51.913
İTALYA	18.964	26.830	16.097	28.732	16.561	28.175
FRANSA	16.499	21.213	14.000	24.313	15.974	24.669
AVUSTRALYA	16.960	20.576	13.146	23.419	15.963	23.203
BELÇİKA	9.474	12.401	7.086	12.433	10.729	16.268
KANADA	5.901	7.332	5.775	9.691	9.321	13.692

KAYNAK: FAO

Türkiye kuru üzüm ihracatının en fazla olduğu ülke İngiltere'dir. Bunu sırasıyla Almanya, Hollanda, İtalya ve Fransa takip etmektedir.

TABLO 281: Türkiye Yaş Üzüm Ticareti

Yıllar	İHRACAT		İTHALAT	
	Miktar(Ton)	Değer(\$)	Miktar(Ton)	Değer(\$)
2007	170.000	130.786.000	415	536.000
2008	202.000	169.423.000	433	707.000
2009	188.000	155.615.000	337	494.000

KAYNAK : DTM

Türkiye, bağcılığa en uygun iklim kuşağında bulunmasına, dünyadaki en geniş bağ alanlarına sahip ülkelerden biri olmasına ve çok sayıda şaraplık üzüm çeşidine sahip olmasına rağmen, dünya şarap üretiminde en alt sıralarda yer almaktadır.

Mersin ili üzüm ihracat rakamlarına baktığımız zaman 2009 yılı üzüm ihracatı 7 bin ton civarında olup 6 milyon dolar girdi sağlanırken, 2010 yılı ihracatı ise 7.139 ton olup 6 milyon dolar girdi sağlanmıştır.

TABLO 282 : Mersin Üzüm İhracatı

2009		2010 (Ocak-Kasım)	
Miktar (ton)	Değer (\$)	Miktar (ton)	Değer (\$)
6.844	6.068.947	7.139	6.254.761

KAYNAK : AKİB**4.8.22.4. Üzüm Pazarlaması**

Türkiye'de üretilen üzümler, çoğunlukla kuru ve yaş olarak tüketilmekle birlikte, bir miktar üzüm de pekmez, bulama, pestil, lokum gibi formlarda doğrudan veya sirke ile içki yapımında olduğu gibi dolaylı olarak sanayi tarafından değerlendirilmektedir. Türkiye'deki üzüm tüketimi, üretimin, sofralık, şaraplık veya kurutmalık olmasına göre farklılık göstermektedir. Sofralık ve şaraplık üzüm üretiminin yurt içi talebi ancak karşılıyor olması sebebiyle, tüketimin büyük bölümü yurt içinde gerçekleştirilmekte ve ancak küçük bir bölümü ihracata konu olmaktadır. Kuru üzümde ise ağırlık ihracattadır.

Türkiye’den 2009 yılı içerisinde 90’ın üzerinde ülkeye kuru üzüm ihraç edilmiştir. En önemli pazarlarımız, başta İngiltere, Almanya, Hollanda, İtalya ve Fransa olmak üzere AB ülkeleridir. Bu ülkeler, Türkiye’den ithalat ettikleri kuru üzümün bir kısmını yeniden ihraç ederek değerlendirme yoluna gitmektedirler.

4.8.22.5. Üzüm Pazarlama Kanalları

Ülkemizde üretilen üzümlerin yaklaşık olarak %30’ u sofralık, %37’ si kurutmalık, %30’ u pekmez, pestil, sucuk, sıra ve % 3’ de şaraplık olarak değerlendirilmektedir. Sofralık üzüm pazarlaması çok sayıda alıcı ve satıcının olduğu ve ürünün tüketiciye ulaşıncaya kadar çok sayıda el değiştirdiği bir pazarlama yapısı bulunmaktadır. Diğer yaş sebze ve meyvelerde olduğu gibi sofralık üzüm pazarlaması da 552 sayılı Hal Kanununa göre yapılmaktadır.

Çekirdeksiz kuru üzüm pazarlama kanalı içerisinde ise en büyük paya tüccarlar sahiptir. Bunu TARİŞ’ in üzüm alımları izlemektedir. Üzüm kalitesinin düştüğü yıllarda TEKEL de önemli ölçüde kuru üzüm alımı yapmaktadır. Çekirdeksiz kuru üzüm borsada işlem gören bir üründür. Borsa satışlarını daha çok tüccar alım satımları belirlemektedir.

4.8.22.6. Üzüm Üretimi ve Pazarlaması (SWOT)

Güçlü Yönler	Zayıf Yönler	Fırsatlar	Tehditler
1- İklim koşullarının uygunluğu 2- Üretimi yapacak işgücü varlığı 3- Üreticilere teknik bilgi verecek elemanların olması 4- Üretim alanlarının ulaşım yollarına yakınlığı 5-Üzüm çeşitlerinin fazlalığı 6- Erkencilik(Silifke) 7- Örtü altı üretim yapılması 8- Şarap fabrikası olması 9- Organik tarım yapılması 10-Uzun hasat dönemi(8 ay) 11- Amerikan anaç kullanılması(Silifke) 12- Kurutmalık üzüm üretilmesi(Gülнар) 13- Bağların kayıt altına alınması işlemi yapılıyor 14- Üretici birliğinin varlığı (Gülнар)	1- İşletme üretim alanının düşük olması 2-Sulama imkanlarının kısıtlı olması 3-Yüksek telli bağ tesisinin yetersizliği 4-Üretim maliyetlerinin azaltılması ve pazarlama organizasyonunu yapacak birliğin olmaması 5- Çok parçalı ürün olması,orta mevsim üretimi yapılması üretim döneminin kısa olması 6- Tarımsal danışmanlık yeterince kullanılmıyor 7- Anaç çeşidi, kalem, toprak seçimi konularında problem var 8- Üretimin dağınık olması 9-Siyah üzüm çeşidi az 10-Bağbozan hastalığı 11-Yaygın olan Yalova İncisi türünün iç tüketime yönelik olması(ihracata uygun değil) 12- Erken hasad dolayısıyla kalitesiz üretim 13-İhracata uygun ürün çeşidinin yetiştirilmesi 14- Soğuk hava depolarının eksikliği 15- Pazara bağımlılık 16- Otaban geçişinin kapalı olması lojistik sıkıntısı yaratıyor(Tarsus)	1- İhracat için lojistik altyapının olması 2-ihracata uygun çeşidin olması 3-Örtü altında üretilebilmesi 4-Orta geççi ve siyah çeşit üzüm tesis edilerek üretim periyodunun uzatılması 5-Alata Araştırma Enstitüsünün varlığı 6- Kuş üzümü yetiştiriciliğinin olması (Gülнар) 7-Sonbahar turfandası olarak Alfonso yetiştiriciliği(Gülнар)	1-Pestitid kalıntılarının olması 2- Tekel’in özelleştirilmesi(pazarlama problemi oluşturmuştur) 3- Bazı hastalık ve zararlıların artması sonucu bir kısım bağların sökülecek duruma gelmesi yerine yenilerinin kurulamayacak olması(floksera yüzünden) 4- Nitelikli tüccar eksikliği sonucu çiftçinin sattığı ürünün parasını alamaması 5-Geççi çeşitlerin çokluğundan dolayı fiyatların düşmesi 6- Yunanistan’dan kuş üzümü ithalatı

4.8.23.Badem Üretimi ve Pazarlaması

4.8.23.1. Dünya Badem Üretimi ve Tüketimi

Dünya badem üretimi 2009 yılında toplam 2.311.682 tondur. Bunun % 2.37'sini 54.844 ton ile Türkiye üretmektedir. AB ülkeleri ise % 19.34' ü olan 447.189 tonunu üretmektedir. Badem yetiştiriciliğinin yaygın olarak yapıldığı ülkeler incelendiğinde farklı çeşitlerin tercih edildiğini görmek mümkündür. Yunanistan'da Retsuo çeşidi kendine verimli olup ayrıca, Amerikan çeşitleri ile ülkede yaygın olarak yetiştiricilik yapılmaktadır. Fransa'da kendine verimli bir çeşit olan Trioto ile kendi yerli çeşitleri olan Ferragnes, Ferraduel, Ferrastar çeşitleri ile yaygın olarak yetiştiricilik yapılmaktadır. İspanya'da kendi çeşitleri olan Cristomorto, D.largueta, Marcona ve Fransız çeşitleri ile yaygın olarak üretim yapılmaktadır. Ülkelerin hektar başına verimlilikleri karşılaştırıldığında farklılıklar gözlenmektedir. Amerika'da yaygın yetiştiriciliğin yapıldığı Kaliforniya'da sulanan alanlarda ortalama 1.700–2.000 kg/hektar verim alınmaktadır. Amerika'da yaygın olarak yetiştirilen Teksas, Carmel, Nonpareil çeşitleri ise ülkede üretilen badem çeşitleri arasında ilk üç sırada yer almaktadır. Ülkemizde ise badem üretim verimliliği diğer ülkelere göre düşüktür. Bunun en önemli nedeni, verimli çeşitlerle üretim yapılamayışı ve uygulanan kültürel işlemlerdir.

TABLO 283: Dünya Badem Üretimi

	2005	2006	2007	2008	2009
Türkiye	45.000	43.285	50.753	52.774	54.844
AB	403.906	493.664	362.021	340.807	447.189
Dünya	1.836.456	1.993.039	2.207.308	2.420.189	2.311.682

KAYNAK : FAO – 2009

4.8.23.2. Türkiye Badem Üretimi

Badem, ülkemizin iklim yapısına adapte olmuş önemli sert kabuklu meyveler arasında yer almaktadır. Türkiye'de badem yetiştiriciliği tohum ile yapıldığından çok geniş bir gen potansiyeli mevcuttur. Son yıllarda yurt dışından standart çeşitlerin de getirilmesiyle mevcut gen potansiyeli daha da zenginleştirilmiştir. Ülkemiz bademin gen merkezlerinden birini oluşturmakla birlikte badem, soğuklama gereksinimi çok düşük bir meyve olduğu için ilkbaharın geç donlarının hüküm sürdüğü yerlerde ekonomik anlamda yetiştirilememektedir. Bu nedenle, tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de geç çiçek açan badem çeşitleri üzerinde yapılan araştırmalar hız kazanmıştır. Akdeniz iklim kuşağında yer alan ülkemizin hemen her tarafında badem yetiştirilmekle beraber, ekonomik anlamda badem üretimi kuzey batıda Edirne ve Çanakkale'den başlayarak batıda Ege'ye ve güneyde de Akdeniz ve Güneydoğuya kadar uzanmaktadır. 2009 yılı Türkiye badem üretiminin 54.844

tondur. Ülkemizde badem yetiştiriciliğinde ön planda olan iller arasında Muğla 7.208 ton, Mersin 5.795 ton, Antalya 4.806 ton, Elazığ 2.525 ton, Denizli 3.309 ton ve Karaman 2.144 ton ile yer almaktadır. Muğla ili, ülkemiz badem üretiminin yaklaşık% 13.14' ünü sağlamaktadır. Verimlilik açısından ise ağaç başına 39,2 kg.lık üretimle Karaman önde gelmekte; bunu takip eden Mersin, Elazığ ve Antalya'nın ağaç başına üretim miktarları ise sırasıyla 26,8 kg, 20,9 kg ve 20,7 kg.dır.

4.8.23.3. Badem Dış Ticaret

Badem, dünya ihracatına konu olan en önemli sert kabuklu meyvedir. Badem ticareti,kabuklu ve iç (kabuksuz) badem ayırımı esas alınarak incelenecektir. Kabuksuz badem ihracatında ilk iki sırayı paylaşan ABD ve İspanya'nın toplam dünya ihracatındaki payı yaklaşık %87 oranındadır. Kabuklu badem ihracatında ilk iki sırada yer alan ABD ve Çin Halk Cumhuriyeti; toplam ihracat miktarı içinde %69,6 ABD Doları bazındaki toplam ihracat değeri içinde ise %85,6 gibi yüksek bir paya sahiptir.

TABLO 284 : Badem İhracatı

Ürün	2009		2010 Ocak-Nisan	
	İhracat		İhracat	
	Miktar (Ton)	Değer \$	Miktar (Ton)	Değer \$
Badem	4.093	38.815.273	1.169	8.501.462

KAYNAK : TÜİK-2010

Dünya badem ithalatında gerek miktar gerekse değer itibariyle kabuksuz bademlerin payı daha yüksektir. Toplam 363.907 ton olan 2001 yılı dünya badem ihracatında kabuklu bademler %18,9'luk bir paya sahipken, kabuksuz bademlerin payı ise %81,1'tir. Değer bazındaki ihracatta da bu durum değişmemektedir. 2001 yılında gerçekleştirilen toplam 914,6 milyon ABD Dolar düzeyindeki dünya badem ithalatının %11,6'sını kabuklu bademler, %88.4.4'ünü ise kabuksuz bademler oluşturmuştur. Türkiye badem ithalatının % 95' ini ABD' den yapmaktadır.

TABLO 285 : Badem İthalatı

Ürün	2009		2010 Ocak-Nisan	
	İthalat		İthalat	
	Miktar (Ton)	Değer \$	Miktar (Ton)	Değer \$
Badem	14.271	56.953.301	5.815	22.955.235

KAYNAK :TÜİK-2010

4.8.23.4. Badem Pazarlaması

Bademin az miktarı yağ çıkarılması için işlenip piyasaya sürülürken geri kalanı çerezlik olarak işlenip piyasaya sürülmektedir. Bunun yanında badem ağaçları mobilya sektöründe de kullanılmaktadır.

4.8.23.5. Badem Pazarlama Kanalları

Badem pazarlama kanalları üretimden sonra işlenmek üzere fabrikalara ordanda badem yağı ve çerez olarak piyasaya sunulmaktadır.

4.8.23.6. Badem Üretimi ve Pazarlaması (SWOT Analizi)

Güçlü Yönler	Zayıf Yönler	Fırsatlar	Tehditler
1- İlimiz sahil bölgesi badem yetiştiriciliğine uygun ekolojik koşullara sahiptir.	1- Dağınık ve eski tip bademliklerde verim ve kalite sorunu yaşanmaktadır.	1-Doğru yetiştirme teknikleri ve uygun çeşit seçimi ile mevcut üretim alanları arttırılabilir	1- İthalat politikası sonucunda fiyat dengesinin oluşması,mevcut ithalat rejiminin iç piyasadaki üretimi korumaması
2- Diğer meyve türlerinin yetişmeyeceği sulanmayan ve ikinci sınıf tarım arazilerinde de başarılı bir şekilde yetiştirilebilmektedir.	2-Nemli bir iklime sahip olmamızdan dolayı hastalık ve zararlı baskısı daha yoğundur.	2-Paketleme ve işleme tesislerinin artması ürünün iç tüketimi kadar ihracat şansını da arttıracaktır	2- Kuruyemiş dışındaki ikincil sanayi tesisinin yüksek yatırım maliyeti gerektirmesi ikame başka bir sert kabuklu ürünün bölgemizde yetiştirilmemesi
3- Taze(çağla) ve kuru olarak yüksek fiyattan tüketim ve pazarlama olanağına sahiptir.	3-Bazı bölgelerimizde ilkbahar geç donları üretimi sınırlandırmaktadır.	3-Tüketim ve pazarlamada inovasyona açık bir üründür	3-Komşu ülkelerde özellikle İran ve Suriye’de büyük badem bahçelerinin kurulması, üretim maliyeti düşük olan bu ürünlerin ithal edilme olasılığının yükselmesi
4-Kuruyemiş olarak sektöründe faaliyet gösteren işletme sayısı fazladır.	4-Üretim alanlarımız küçük bahçeler halindedir.	4- Kurak koşullara adaptasyonunun yüksek olması diğer meyve türlerine göre avantaj sağlamaktadır.	
5-Yeni verimli ve elle kırılabilir badem çeşitleri ilimiz ekolojisine adapte olmuştur	5-Yetiştirme tekniği ile ilgili üreticilerin bilgi eksikliği bulunmaktadır	5-Dağınık halde bulunan kültür ve yabani eski bademlerin rehabilitasyonu ile üretim ve kalite artışı sağlanabilecektir.	
6-Kuru ürün olmasının verdiği muhafaza ve pazarlama kolaylığı bulunmaktadır.	6-Üretim maliyetlerinin diğer kurak bölgelere göre yüksek olması		

4.8.24. Ceviz Üretimi ve Pazarlaması

4.8.24.1 Dünya Ceviz Üretimi ve Tüketimi

Ceviz Juglandaceae familyasına ait olup, Çin, ABD, İran, Türkiye ve Ukrayna en önemli orijin ülkedir. Cevizler hasat edildikten sonra kurumaya bırakılır. Kurutma işlemi çürümeyi, cevizlerin koyulaşmasını, küf oluşumunu engeller ve aynı zamanda ceviz kabuğunun açık renkli kalmasını sağlar. Cevizler kabuklu ve kabuksuz pazarlanabilmektedir. Ayıklama işleminden sonra beyazlatma, yıkama ve ovalama işlemleri yerine getirilir. Kalitesi yüksek cevizlerin rengi sarımsı kahverengidir.

TABLO 286 : Dünya Ceviz Üretimi

	2005	2006	2007	2008	2009
Türkiye	150.000	129.614	172.572	170.897	177.298
AB	346.397	330.960	322.567	332.915	343.857
Dünya	1.740.659	1.665.479	1.859.755	2.149.990	2.236.231

KAYNAK : FAO-2009

4.8.24.2. Türkiye Ceviz Üretimi

Türkiye’de ceviz üretimi tüm bölgelere yayılmış durumdadır. Özellikle orman ağacı olmasından dolayı birçok bölgenin ağaç sayısı yüksektir. Önemli miktarda ceviz üreten bölgeler çoğunluk sırasına göre Ege, Karadeniz ve Orta Kuzey bölgeleridir. Türkiye’de ceviz daha çok kuru olarak tüketilmektedir. Cevizler yeşil kabuklardan temizlendikten sonra yıkanmakta, 38°C ve 48°C. de özel yapılmış fırınlarda kurutulmaktadır. Kuru cevizin ilkim koşullarına bağlı olarak her zaman bir yıla kadar muhafaza edilmesi mümkün olabilir. Türkiye’de en fazla ceviz ağacı Artvin, Aydın, Bitlis, Bursa, Çorum, Erzurum, İzmir, Kastamonu, Kahramanmaraş, Ordu ve Van’ da bulunmaktadır. Meyve veren ağaçlar genelde Artvin, Aydın, Bitlis, Bursa, Çorum, Kastamonu, Kahramanmaraş, Van ve Karaman illerinde bulunmaktadır. Kabuklu ceviz üretiminin en fazla olduğu iller ise, Bursa 6.264 ton, Kastamonu 4.545 ton, Mersin 4.399 ton, Aydın 3.949 ton, Bitlis 3.930 ton, İzmir 3.400 ton, Isparta 3.300 ton ve 2.902 ton ile Zonguldak’ tır.

TABLO 287 : Türkiye Ceviz Üretimi

Yıllar	Meyve veren Ağaç	Meyve Vermeyen Ağaç	Toplam Üretim Miktarı (Ton)
2000	3.550.000	1.490.000	116.000
2001	3.640.000	1.780.000	116.000
2002	3.850.000	2.030.000	120.000
2003	4.100.000	2.100.000	130.000
2004	4.200.000	2.200.000	126.000
2005	4.535.000	2.245.000	150.000
2006	4.595.000	2.353.440	129.614
2007	4.927.000	2.788.405	172.572
2008	5.095.000	2.952.522	170.897
2009	5.191.724	3.200.279	177.298

KAYNAK : TÜİK-2009

4.8.24.3. Ceviz Dış Ticareti

TABLO 288 : Türkiye Ceviz İhracatı

Ürün	2009		2010 Ocak-Nisan	
	İhracat		İhracat	
Ceviz	Miktar (Ton)	Değer \$	Miktar (Ton)	Değer \$
		1.229	10.501.677	1.253

KAYNAK : TÜİK-2010

İhracat rakamları oldukça düşük olan cevizin ithalatına baktığımız zaman ise 2009 yılında 30 bin ton civarında bir ithalat ve 90 milyon dolar ödeme yapılmıştır.

TABLO 289 : Türkiye Ceviz İthalatı

Ürün	2009		2010 Ocak-Nisan	
	İthalat		İthalat	
Ceviz	Miktar (Ton)	Değer \$	Miktar (Ton)	Değer \$
		30.807	87.546.723	13.051

KAYNAK : TÜİK-2010

Türkiye’ de cevizin pazarlanması konusunda herhangi bir birlik ve organizasyon bulunmamaktadır. Pazarlama genel olarak üreticinin kendisi tarafından gerçekleştirilmektedir. Pazarlamanın sadece iç tüketime yönelik olarak yapılması ihracatı da olumsuz olarak etkilemektedir.

Diğer sert kabuklu meyvelerin pazarlama işlemlerinin daha eski ve güçlü bir altyapısı sahip olması ihracat rakamlarına da yansımaktadır.

Kabuklu olarak pazarlanacak olan cevizlerin dış kabukları mutlaka iyice temizlenmeli ve beyazlatma işlemi yapılmalıdır. İç olarak pazarlanan cevizlerin vakumlanmaması nedeniyle iç cevizde acılaşma ve bulaşmalar

söz konusu olmaktadır.Bu nedenle pazarlamasının bir önce yapılması gerekmektedir.İç oranı % 60 ve üzeri olan cevizler iç ceviz olarak pazarlanmalıdır.

İyi kurutulduğunda 1 yıl boyunca kolaylıkla saklanabilen kabuklu ceviz pazarlama açısından gerek üretici ve gerekse tüccara sorun yaratmamaktadır.

4.8.24.4. Ceviz Pazarlaması

Ceviz üretiminin büyük bölümü kuru,diğer kısmı taze olarak tüketilmektedir. Geleneksel olarak ceviz daha çok kabuklu tercih edilmekte olup hazır besinlerin yaygınlaşması ile birlikte talep iç cevizde doğru kaymaya başlamıştır. Yurt içinde iç ceviz,daha çok yarım halde aile tüketiminde kullanılmaktadır. Ayrıca küçük parçalar halinde pasta ve şekerleme endüstrisinde kullanılmaktadır. Ceviz ağacı yaprağından meyvesine ve kütüğüne kadar bir çok sektörle ilişkilidir.Yeşil meyveler kabuk sertleşmeden önce gıda ve ilaç sanayinde, yaprakları, kabukları ve kökleri tanin ve boya sanayinde kullanılmaktadır. Ceviz yağı hem teknolojide hem de resimde aranan kıymetli bir yağdır Ceviz ağacı da mobilyacılıkta önemli bir hammadde konumundadır.

4.8.24.5. Ceviz Pazarlama Kanalları

Üretimden sonra kurutmalık ve taze olarak tüketilen ürün direk olarak üreticilerden, hallerden ve pazarlardan tüketicilere sunulmaktadır. Ayrıca çerezlik olarak kurutulup işlem görmeden piyasada satılmaktadır. Bunun yanında mobilya yapımında da bu sektörde kullanılmaktadır.

4.8.24.6. Ceviz Üretimi ve Pazarlaması (SWOT Analizi)

Güçlü Yönler	Zayıf Yönler	Fırsatlar	Tehditler
1-Çok eski zamanlardan beri bilinen ve üretimi yapılan bir meyve türü olması	1-Düzenli kurulmuş ceviz bahçelerinin sayısı çok azdır.Genelde dağıntık ağaçlar şeklindedir.	1-İnsan sağlığı ve beslenmesi açısından öneminin giderek artması.	1-Uzun vadeli bir yatırım olduğundan bahçe tesisinden kaçınılmaktadır.
2-Üretim maliyeti diğer birçok meyve türüne göre düşüktür	2-Çeşit kavramı yerleşmemiş olduğundan verim ve kalite standardizasyonu yoktur.	2-Sahil bölgesine uyum sağlayan yabancı çeşitlerin olması	2-Uygun olmayan muhafaza koşullarından dolayı aflatoksin olması
3-Hemen her bölgeye adapte olmuş çok sayıda farklı ceviz tipi bulunmaktadır	3-Üretim materyali temini (tohum,aşı,aşılı fidan)zordur.	3-Organik üretime uygun bir meyve türü olması.	3-Yurt dışından ucuz ceviz ithalinin yoğun şekilde yapılması
4-Taze ve kuru olarak çok farklı kullanım olanağına sahiptir.İkincil işleme gıda sanayisi gelişmiştir.	4-Zirai mücadele yapılmadığından dolayı verim ve kalite kayıpları çok fazladır.	4-Doğal olarak yetişmiş ancak seleksiyon yapılmamış üstün özellikli tiplerin olması	4-Kerestenin değerli olmasından dolayı ağaç kesimlerinin yapılması
5-Birim fiyat olarak pahalı bir üründür. Muhafazası kolaydır.			5-Bölgeye uygun çeşit adaptasyonlarının ve mevcut tipler üzerinde seleksiyon çalışmalarının yapılmamış olması.

4.8.25. Muz Üretimi ve Pazarlaması

4.8.25.1. Dünya Muz Üretimi ve Tüketimi

TABLO 290 : Dünya Muz Üretimi

	2005	2006	2007	2008	2009
Türkiye	150.000	178.205	189.107	201.115	204.517
AB	379.466	384.419	392.163	417.650	417.950
Dünya	78.822.815	84.305.880	89.413.104	93.390.721	95.595.965

KAYNAK: FAO

Dünyada ve ülkemizde üretimi belirli alanların dışına çıkamayan muz lezzetli, egzotik ve besleyici olması açısından talep edilen bir üründür. Fakat kısıtlı üretim talebi karşılayamadığından fiyatlar yüksek olmaktadır. Daha çok gelişmekte olan ülkelerde üretilen ve bu ülkelerin ana ürünü ve ihraç ürünü olması muzun belirgin bir özelliğidir. Gelişmiş ülkelerde rahatlıkla pazar bulmaktadır.

Dünya muz üretiminde Hindistan, Brezilya ve Çin ilk üç sırayı paylaşmaktadır. Bu üç ülkenin toplam üretimi dünya üretiminin yarısına yakını karşılamaktadır.(%50.8)

TABLO 291 : Dünyada Muz Üretim ve Ticareti

Muz Üreten Ülkeler	Muz İthal eden Ülkeler	Muz İhraç eden Ülkeler
Hindistan	A.B.D.	Ekvador
Brezilya	Belçika	Belçika
Çin	Almanya	Kostarika
Ekvador	Japonya	Kolombiya
Filipinler	İngiltere	Filipinler
Endonezya	İtalya	Guatemala
Meksika	Rusya	Almanya
Kosta Rika	Fransa	A.B.D.
Tayland	İsveç	Honduras
Brundi	Kanada	Fildişi Sahili

KAYNAK: FAO

Tablodan anlaşılacağı üzere, üretimde önde gelen ülkeler ihracatta da (sıraları değişik olmakla birlikte) ön sıralarda yer almaktadır. Bununla birlikte Meksika ve Arjantin gibi Latin Amerika ülkeleri, Japonya ve Çin gibi Uzakdoğu ülkeleri üretimde büyük pay sahibi ise de mallarının çoğu iç pazarda tüketilmekte ve ihracatta aynı düzeyde pay alamamaktadır.

İhracatta İspanya başı çekmektedir. En belirgin özellik, Akdeniz ülkelerinin ihracattaki tartışılmaz üstünlüğüdür. Suriye ve Fas dahil olmak üzere Akdeniz ürünlerinin dünya çapında (ihracat) beğenilen ürünler olmasının sebebi, daha önce de belirtildiği üzere Akdeniz ikliminin muz ürünleri için en ideal iklim olmasıdır.

İhracatta tropikal ülkeler başı çekmektedir. Ekvator kuşağı muz için ideal iklimi oluşturduğundan Ekvador, Kostarika, Kolombiya gibi ülkeler üst sıralarda yer almaktadır. Burada en ilgi çekici olan ülke Belçika'dır. Ancak ithalat rakamlarına bakıldığında da Belçika'nın ihracatta olduğu gibi ikinci sırada yer aldığı görülmektedir. Bu durumda Belçika transit ticaret bakımından dünyada birinci sıradadır.

4.8.25.2. Türkiye Muz Üretimi

TABLO 292 : Yıllar İtibariyle Türkiye Muz Üretim Miktarları(Ton)

Yıllar	2005	2006	2007	2008	2009
Muz	150.000	178.205	189.107	201.115	204.517

KAYNAK: TÜİK

TABLO 293 : Yıllar İtibariyle Mersin Muz Üretim Miktarları (Ton)

Yıllar	2005	2006	2007	2008	2009
Muz	101.884	112.562	127.724	141.870	145.520

KAYNAK: TÜİK

Türkiye, muz üretiminin tamamını Akdeniz Bölgesinde, Antalya ve Mersin illerinden sağlamakta olup Anamur, Bozyazı, Alanya, Gazipaşa ve çevresinde, Toros dağlarının koruduğu mikro kimalarda yetiştirilmektedir. Türkiye muz üretiminin örtü altı yetiştiriciliğinin artmasının da etkisiyle muz üretimi artan bir eğilim göstermektedir. 2009 yılı verilerine göre 204 bin 517 ton olan Türkiye muz üretim miktarının %71 Mersin ilinde üretilmektedir. Muz üretiminin ancak mikro klima özelliğe sahip iklimlerde yetişmesi Türkiye de muz üretiminin istenilen düzeylere gelmesinin önünde engel teşkil etmektedir.

4.8.25.3. Muz Dış Ticaret

2009 yıl verilerine göre ülkemizde muz üretim alanları 44.000 dekar, üretim ise 220.000 tondur. Verim ve meyve kalitesi yönünden dünya seviyesine ulaşılmıştır. Üretici muz üretimiyle ekonomimize her yıl 250 milyon TL katkıda bulunmaktadır. Türkiye'nin muz ihtiyacı yaklaşık 400.000 tondur. Üretimin şimdilik iç tüketime yetmemektedir. İç tüketimde ihtiyaç olan yaklaşık 180.000 ton muz ithalatla karşılanmaktadır.

TABLO 294 : Türkiye Muz İhracat ve İthalatı

Yıllar	İHRACAT		İTHALAT	
	Miktar(Ton)	Değer(\$)	Miktar(Ton)	Değer(\$)
2007			224.262	100.749
2008			219.076	104.829
2009	7	19.370	182.438	84.358

KAYNAK : TÜİK-2010

Türkiyede son yıllarda çok sınırlı olmakla birlikte özellikle Almanya'ya muz ihracatı yapılmaya başlanmıştır.

4.8.25.4. Muz Pazarlaması

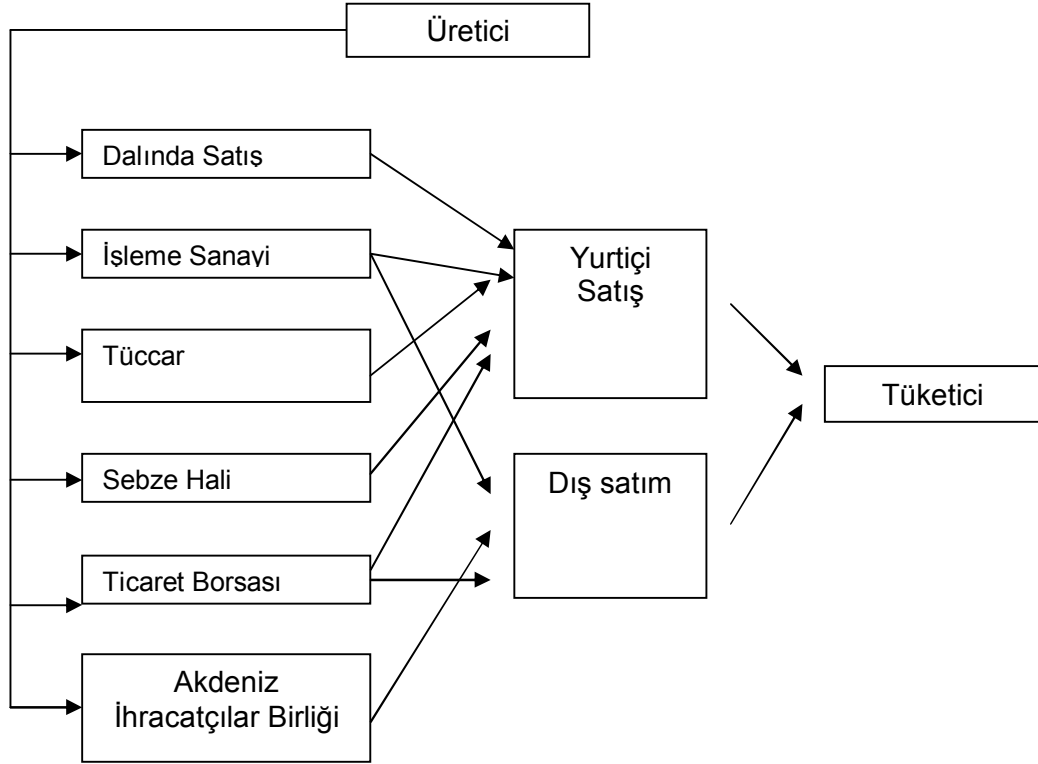
Dünyada ve ülkemizde üretimi belirli alanların dışına çıkamayan muz meyvesi lezzetli ve besleyici olması açısından talep edilen bir üründür. Fakat bu kısıtlı üretim talebi karşılayamadığından fiyatlar yüksek olmaktadır. Daha çok gelişmekte olan ülkelerde üretilen ve bu ülkelerin ana ürünü ve ihraç ürünü olması muzun belirgin bir özelliğidir. Gelişmiş ülkelerde rahatlıkla pazar bulmaktadır.

Ülkemizde muz üretimi son yıllarda sera altı yetiştiriciliğin de gelişmesinden sonra önem kazanmıştır. Yüksek gümrük vergisiyle korumanın yanında tarife dışı engel gibi görülen ve 2001 yılında büyük çapta ithalat yaptığımız Ekvator'un Dünya Ticaret örgütüne şikayet ettiği kontrol hizmetlerinin etkisiyle yurt içi fiyatlara müdahale edilmekte ve üretim desteklenmektedir. Üretim ve verimimizin özellikle son yıllarda artış göstermesi ülkemiz için önemlidir. Örtü altı yetiştiriciliğinin doğa zararını aza indirmesinden dolayı verimde dolayısıyla üretimde bir avantaj olarak görüldüğü göz önüne alınırsa bu yönde teknik ve mali konularda üreticilere yol gösterilmesi ve destek verilmesi halinde gelecek yıllarda üretim artışı sağlamak mümkün olabilecektir.

Türkiye muz pazarının kaynağı olan Akdeniz bölgesinde, Anamur muzunun üretimini talebe göre planlamak, ürün kalitesini iyileştirmek için Anamur'da Muz Üreticileri Birliği kurulmuştur Anamur muzunun artık bir marka haline geldiğini ve üretimi, nakliyesi ve pazarlanması sırasında teknoloji kullanımını arttırmak, pazara geçerli norm ve standartlarda ürün üretmek ve sevk etmek, muzun ulusal ve uluslararası ölçekte pazarlama gücünü arttırıcı tedbirler almak için tüzel kişiliğe ihtiyaçları olduğunu, bunun için de Anamur'daki muz üreticilerinin bir araya gelerek, birlik kurmalarının zorunlu hale gelmiştir.

4.8.25.5. Muz Pazarlama Kanalları

Muz Pazarlama Kanalı

4.8.25.6. Muz Üretimi ve Pazarlaması(SWOT)

Güçlü Yönler	Zayıf Yönler	Fırsatlar	Tehditler
1- Muz yetiştirme kültürünün olması 2- Bilinçli üretici 3- Pazarlama problemi yok 4-Üretici birliğinin olması	1- Teknolojik seralar yeterli değil 2-Girdi maliyetleri yüksek 3- Raf ömrünün ithal muza göre kısa olması 4-Kurumsal Ar-ge çalışması yok 5- Yeterli temsilin olmaması 6- Eğitim eksikliği 7- Raf ömrünü uzatacak teknolojik birikimin olmaması 8-Türkiye tüketim ihtiyacını dahi karşılayamaması	1- Üretimin geliştirilmesi sayesinde Türkiye'nin ihtiyacı olan muzun karşılayacak potansiyele sahip olma 2- İyi tarım uygulamalarına uygun alanların olması 3-Örtüaltı üretimin yaygınlaştırılması sayesinde kaliteli ürün elde edilmesi	1-Kaçak muz 2-Üretim alanları ve Turizm alanlarının iç içe olması

4.8.25.7. Muz Sarartma Tesisleri Mevcut Durum ve Kapasite Kullanım Oranları

Mersin ilinde muz sarartma tesisleri üretimin daha yoğun olduğu Anamur ve Bozyazı ilçelerinde yoğunlaşmıştır.

Anamur'da Muz Sarartma Tesisleri Mevcut Durum ve Kapasite Kullanım Oranları

Anamur'da 19.000 da. alanda 105.000 ton muz üretimi yapılmaktadır. Orta ve Küçük ölçekli 45' e yakın Muz İşleme ve Paketleme tesisi mevcuttur. 5179 Sayılı Kanun kapsamında İzin ve tescil işlemlerini yaptıran yani Gerekli Üretim/Paketleme izni almış olan 7 işletmenin günlük ve yıllık Muz işleme kapasiteleri aşağıdaki gibidir.

1- Muz Sarartma ve Paketleme Tesisi :

% 40 kapasite ile 6000kg/gün ve 5.760.000 kg/yıl

2- Muz Sarartma ve Paketleme Tesisi :

% 40 kapasite ile 5000kg/gün ve 4.800.000 kg/yıl

3- Muz Sarartma ve Paketleme Tesisi :

% 40 kapasite ile 6000kg/gün ve 5.760.000 kg/yıl

4- Muz Sarartma ve Paketleme Tesisi :

% 40 kapasite ile 4000kg/gün ve 3.840.000 kg/yıl

5- Muz Sarartma ve Paketleme Tesisi :

% 40 kapasite ile 3000kg/gün ve 2.880.000 kg/yıl

6- Yaş Sebze ve Meyve Paketleme Tesisi :

% 85 kapasite ile 600kg/gün ve 153.000 kg/yıl

7- Muz Sarartma ve Paketleme Tesisi :

% 50 kapasite ile 2400kg/gün ve 2.304.000 kg/yıl .

TABLO 295 : Bozyazı İlçesi Muz Sarartma Tesisleri Mevcut Durum ve Kapasite Kullanım Oranları

	Toplam Kapasite (Yıl/ton)	Üretilen Miktar (Yıl/ton)	Kapasite Kullanımı %
Muz Sarart.	4.800	4.000	83,33
Muz Sarart.	4.800	1.600	33,33
Muz Sarart.	4.800	3.000	62,50
Muz Sarart.	1.440	700	48,61
Muz Sarart.	4.800	3.000	62,50
Muz Sarart.	960	350	36,46

KAYNAK : Bozyazı İlçe Tarım Müdürlüğü

4.8.26. Çilek üretimi ve Pazarlaması

4.8.26.1. Dünya Çilek üretimi ve Tüketimi

TABLO 296 : Yıllar İtibariyle Dünya Çilek Üretim Miktarları(Miktar:1000 Ton)

	2005	2006	2007	2008	2009
Türkiye	200.000	211.127	250.316	261.078	291.996
AB	1.477.703	1.556.587	1.467.930	1.425.461	1.336.319
Dünya	3.779.120	3.973.449	3.992.749	3.992.749	4.132.352

KAYNAK: FAO

Kuzey Yarımkürenin ılıman bölgeleriyle birlikte, Güney Yarımkürede de geniş ölçüde tarımı yapılmaktadır. ABD, Rusya, İspanya, Türkiye, Kanada, Avrupa, Güney ve Doğu Afrika ülkeleri, Yeni Zelanda, Avustralya ve Japonya en çok çilek yetiştiren ülkelerdir. Avrupa'da M.S. 1300 yıllarında başlayan çilek tarımı Türkiye'de modern anlamda 1970'li yıllarda başlamıştır. Dünya çilek üretiminde ülkemiz önemli bir rol oynamakta ABD, Rusya ve İspanya'nın ardından 4. sırada yer almaktadır.

TABLO 297 : Dünya Çilek Üretimi (ton) (ilk 5)

	2005	2006	2007	2008	2009
ABD	1.053.242	1.090.436	1.109.215	1.148.405	1.270.694
RUSYA FED.	221.000	227.000	230.400	145.000	158.000
İSPANYA	320.853	330.485	269.139	267.500	263.700
TÜRKİYE	200.000	211.127	250.316	261.078	291.996
KORE	201.995	205.307	203.227	203.227	-

KAYNAK : FAO

Dünya genelinde en fazla çilek üreten ülke Amerika'dır. Onu Rusya ve İspanya izlemekte, Türkiye 4. sırada yer alarak çilek arzında önemli bir rol oynamaktadır.

4.8.26.2. Türkiye Çilek Üretimi

TABLO 298 : Yıllar İtibariyle Türkiye Çilek Üretim Miktarları (Ton)

Yıllar	2005	2006	2007	2008	2009
Çilek	200.000	211.127	250.316	261.078	291.996

KAYNAK: TÜİK

2007 yılında Türkiye genelinde 250.316 ton, 2008 yılında ise toplam 112.785 dekar alanda 261.078 ton çilek üretimi gerçekleşirken 2009 yılında ise üretimimiz 291.996 tona yükselmiştir. Türkiye ABD, Rusya ve İspanya'nın ardından dünya çilek üretiminde 4. sırada yer almaktadır. Mersin çilek üretimine baktığımız zaman yıllar bazında bir yükseliş görülmektedir. 2009 yılı Mersin çilek üretimi 142.053 ton ile Türkiye toplam çilek üretiminin % 48.64' ünü karşılamaktadır.

TABLO 299 : Yıllar İtibariyle Mersin Çilek Üretim Miktarları(Miktar: Ton)

Yıllar	2005	2006	2007	2008	2009
Çilek	95.659	114.368	139.928	137.985	142.053

KAYNAK: TÜİK

Türkiye değişik iklim ve toprak karakterleri yönünden çilek yetiştiriciliğinde önemli bir potansiyele sahiptir. Bahçe ürünleri arasında, ilk yıldan itibaren verime başlaması, birim alandan yüksek gelir sağlaması gibi özellikleri ile popüler olmuş, yakın bir geçmişe kadar sadece İstanbul, Bursa, Karadeniz Ereğlisi yörelerinde yetiştirilen çilek günümüzde giderek yaygınlaşmıştır. Üretimin büyük bir kısmını Akdeniz, Marmara, Ege bölgeleri karşılamaktadır. En fazla çilek üretimi yapan illerin başında Mersin gelmekte ve toplam üretimin % 48,65'ini karşılamaktadır. Diğer çilek üreten önemli iller ise sırasıyla; Bursa (% 21), Antalya (% 14), Aydın (% 7) ve İzmir (% 3) 'dir.

4.8.26.3. Çilek Dış Ticaret

TABLO 300 : Çilek İhracatı

Ürün	2009		2010 Ocak-Nisan	
	İhracat		İhracat	
Çilek	Miktar (Ton)	Değer \$	Miktar (Ton)	Değer \$
		23.200	25.260.041	9.536

KAYNAK : TÜİK-2010

2002-2006 yılları arasında çilekte ihracatımız 10 bin ton kazancımız 12 milyon dolarken, 2007 yılında ihracatımız 17 bin tona, kazancımız da 22 milyon dolara ulaşmıştır. 2009 yılında ise ihracatımız 23 bin tona kazancımız ise 25 milyon dolara çıkmıştır. Yüksek üretime karşı Türkiye ihracatta dünya sıralamasında ancak 12. sırada bulunmaktadır. Geçtiğimiz sene Rusya başta olmak üzere Romanya, Polonya, Ukrayna, Bulgaristan, Hırvatistan Macaristan, Sırbistan, Almanya ve Letonya'ya 30.000 ton civarında çilek ihracatı yapılmıştır.

4.8.26.4. Çilek Pazarlaması

Çilek turfanda yetiştiriciliğe uygun, ihracat ve iç satış imkanları iyi, otsu fakat çok yıllık bir meyve türü oluşu ve ayrıca üzerinde yapılan çok sayıdaki ıslah çalışmaları sayesinde dünya üzerindeki yaygınlığı gün geçtikçe artan bir türdür. Çilek yetiştiriciliği bilhassa küçük ve orta büyüklükteki işletmeler için önemli bir ziraat koludur. Bu meyve yatırımların kısa zamanda geriye dönmesi nedeniyle küçük aile işletmeciliğine de uygundur. Pazarda taze meyvenin az olduğu dönemde olgunlaşması nedeniyle iyi bir pazar avantajına sahiptir. Birim alandan elde edilen gelir öteki ürünlere göre daha yüksektir. Taze olarak tüketiminin yanında, reçel, marmelat, dondurma, pasta ve likör yapımında geniş ölçüde kullanılır. Ayrıca dondurularak saklanır, konservesi yapılır, meyve suyu elde edilir.

4.8.26.5. Çilek Pazarlama Kanalları

Yaş meyvelere ilişkin yapılan ekonomik araştırmalar üretici düzeyinde yaygın olan pazarlama kanallarının; Üretici-Toptancı-Toptancı Hali-Perakendeci-Tüketici şeklinde olduğunu ortaya koymuştur. Türlerine göre değişmekle birlikte meyve pazarlamasında toptancı hallerinin önemli bir yeri vardır. Burada hizmet verenler, büyük çoğunlukla komisyoncular, nadiren de üretici birlikleri ya da kooperatiflerdir. Alıcılar ise genellikle perakendeciler ve toplu tüketime yönelik hizmet veren kişi ya da kuruluşlardır.

4.8.26.6. Çilek Üretimi ve Pazarlaması(SWOT)

Güçlü Yönler	Zayıf Yönler	Fırsatlar	Tehditler
1- Erkenci üretim	1- Girdi maliyetlerinin yüksekliği	1- Raf ömrünün giderek uzatılması çalışmaları	1- Mevcut gümrüğün kapalı olması(Anamur)
2- Kaliteli üretim	2-Yüksek işçilik	2- İhracata yönelik bir ürün olması	2- Hasat sırasında standarda uyulmaması
3- Soğuk hava depolarının varlığı	3-Kaliteli fide eksikliği	3- Ürün miktarının her yıl giderek artması	3- Etkin denetim eksikliği
4- Uluslar arası bilinirlik	4- İklim değişikliğinin yetiştirilen türleri olumsuz etkilemesi		4-İşlerliği olan hal yasası eksikliği
5-Kendine özgü tat ve aroma	5- Raf ömrünün kısa olması		
6- İhracat potansiyeli yüksek	6- Kimyasal ilaç kullanılması organik ilaca geçilmemesi		
7- Çilek Üreticileri Birliği olması	7-İlaç ve gübre konusunda dünyadaki gelişmelerin çok fazla takip edilmemesi		
8- İhracat yapan firmaların Silifke'de konuşlanması	8- Yeterli sayıda ruhsatlı zirai mücadele ilacı olmaması		
9- Köklü bir çilek üretim kültürünün olması	9-Ürüne desteklemelerin olmaması ve küçük alanlarda üretim yapılması dolayısıyla kayıt sisteminin olmaması		
10- Aile işletmeciliği(tüm aileye istihdam olanağı)	10-Ulaşım zorluğu(Anamur)		
	11- Frigorifik araç eksikliği		
	12- Ambalajlama kötü(kullanılan kasalar sağlıksız hurda plastik)		
	13- Paketlerde standart olmaması(alta kötü ürün üstte iyi ürün)		
	14-Hal sisteminin problemleri		
	15- Hümi-fresh şoklama yapacak yeterli tesis yok		
	16- Ürünü geliştirmeye yönelik kurumsal ar-ge çalışmalarının olmaması		

4.8.27. Mersin İlinde Zeytin, Zeytinyağı Üretimi ve Pazarlaması

4.8.27.1. Zeytin ve Zeytinyağı Üretimi

TABLO 301 : Mersin İlinde İlçeler Yağlık Zeytin Üretim Alanı ve Miktarı

İlçe Adı	Zeytin (Yağlık) – Toplu Mevvelikler Kapladığı Alan	Zeytin (Yağlık) - Toplam Meyve Veren Ağaç	Zeytin (Yağlık) – ÜRETİM	Çıkarılan Zeytinyağı
	(Ha)	(Adet)	(Ton)	
ANAMUR	15	5.500	220	55
AYDINCIK	54	8.715	253	63
BOZYAZI	14	9.700	582	145
ÇAMLIYAYLA	80	15.500	310	77,5
ERDEMLİ	760	100.500	2.512	628
GÜLNAR	490	122.500	3.062	765,5
MUT	18.958	1.235.849	43.255	10.813
SİLİFKE	422	500.500	15.015	3.753
TARSUS	2.144	193.656	5.810	1.452
AKDENİZ	348	63.313	1.646	411,5
MEZİTLİ	146	14.540	378	94,5
TOROSLAR	219	21.810	567	142
YENİŞEHİR	132	13.086	340	85
TOPLAM	23.782	2.305.169	73.950	18.485

KAYNAK: Mersin İl Tarım Müdürlüğü – 2009

TABLO 304 : Mersin İlinde İlçeler Sofralık Zeytin Üretim Alanı ve Miktarı

İlçe Adı	Zeytin (Sofralık) - Toplu Meyvelikler Kapladığı Alan	Zeytin (Sofralık) - Toplam Meyve Veren Ağaç	Zeytin (Sofralık) – ÜRETİM
	(Ha)	(Adet)	(Ton)
ANAMUR	90	43.000	1.720
AYDINCIK	0	8.400	252
BOZYAZI	48	19.000	950
ÇAMLIYAYLA	70	1.900	238
ERDEMLİ	600	108.000	3.240
GÜLNAR	350	87.500	2.187
MUT	8.495	819.419	28.680
SİLİFKE	2.250	200.000	6.000
TARSUS	474	275.252	8.257
AKDENİZ	359	78.985	2.448
MEZİTLİ	208	41.200	1.277
TOROSLAR	312	61.800	1.916
YENİŞEHİR	187	37.080	1.149
TOPLAM	13.443	1.791.536	58.315

KAYNAK: Mersin İl Tarım Müdürlüğü – 2009

Türkiye'de zeytin ve zeytinyağı üretimi daha çok Ege ve Marmara bölgesinde yapılmaktadır. Aydın, İzmir, Muğla, Balıkesir, Manisa ve Çanakkale üretimin gerçekleştiği başlıca illerimizdir. Zeytin ağacında periyodisiteden dolayı zeytin üretimi yıllara göre inişli çıkışlı bir grafik izlemekte ve üretime bağlı olarak bir yıl düşük (yok yılı) bir yıl yüksek (var yılı) ürün alınmaktadır. 1994/95 sezonuna kadar kuraklık ve don zararı gibi iklim etkilerinin yanı sıra ekonomik sebepler nedeniyle üretim düşük seyretmiştir. Ancak son yıllarda iklim koşullarının düzelmesi, yeni zeytin fidanlarının dikimi ve zeytin üretiminin özendirilmesi konusundaki çalışmaların da etkisiyle zeytin üretimi artış göstermiştir. Yine de uygun bakım, hasat ve sulama tekniklerinin tam olarak uygulanamaması gibi sebeplerle var ve yok yılları arasındaki üretim farkı büyük olmaktadır. Zeytin üretimindeki olumlu gelişmelere paralel olarak son yıllarda zeytin sıkma tesislerinin modernleşmesi, kapasitelerinin artması ve modern rafine zeytinyağı işleme tesislerinin devreye girmesiyle birlikte zeytinyağı üretim miktarı ve kalitesinde de ilerleme kaydedilmiştir. 1995/96 sezonu öncesinde ortalama zeytinyağı üretimi 61 bin ton iken, bundan sonraki on iki sezonluk dönemde (1996/97–2007/08) iki katına çıkarak ortalama 120 bin tona ulaşmıştır. UZK (Uluslararası Zeytin Konseyi-International Olive Council -IOC)'nin, 2009/10 sezonunda Türkiye'nin zeytinyağı üretimi için tahmini 147 bin tondur. Toplam üretimdeki artış daha çok var yıllarındaki artışlardan kaynaklanmakta olup, üretimdeki bu eğilimin sürekli kılınması, var ve yok yıllarındaki makasın azaltılmasına bağlıdır.

%3 ile zeytinyağı en az tüketilen bitkisel yağlar grubunda yer almaktadır. Avrupa Birliği ülkelerindeki bitkisel yağ tüketim tercihleri genel anlamda dünya ülkeleri tercihleri ile karşılaştırıldığında farklılıklar görülmektedir. Zeytinyağı dünyada en az tüketilen bitkisel yağlar içerisinde yer alırken, Avrupa Birliğinde %15.2 tüketim oranı ile ayçiçeği, soya, kolza ve palm (hurma) yağından hemen sonra beşinci sırada tüketilmektedir. Bu farklılık, önemli zeytinyağı üreticisi ve aynı zamanda tüketicisi ülkeler; İspanya, İtalya, Yunanistan, Fransa ve Portekiz'in AB'ne üyeliklerinden kaynaklanmaktadır.

TABLO 305 : Dünya Zeytin Ekim Alanı ve Üretim Miktarı

2008	Mersin	Türkiye	AB	Dünya
Zeytin Ekim Alanı Ha	37.226	774.370	5.022.512	10.839.026
Zeytin Üretim Miktarı Ton	132.265	1.464.248	12.606.592	18.083.800

KAYNAK : FAO-TÜİK-2009**TABLO 306 : Türkiye Zeytinyağı Üretimi**

Yıllar	Zeytinyağı Üretim Ton
2000/1	175.000
2001/2	70.000
2002/3	140.000
2003/4	79.000
2004/5	145.000
2005/6	112.000
2006/7	165.000
2007/8	72.000
2008/9	130.000

KAYNAK : Uluslararası Zeytin Konseyi

Türkiye net zeytinyağı ihracatçısı ülkeler arasında bulunmaktadır. Dünyada zeytinyağına yönelik talebin artması Türkiye için yeni ihraç pazarlarının ortaya çıkmasını sağlamış ve son yıllarda daha önce zeytinyağı ihracatı yapılmamış ülkeler Türkiye'ye yeni olanaklar sunmuştur.

TABLO 307 : Türkiye Zeytinyağı İhracatı

Yıllar	Zeytinyağı İhracatı Ton	Değer (Milyon \$)
2000/1	91.000	128
2001/2	25.000	45
2002/3	71.000	147
2003/4	48.000	128
2004/5	93.000	291
2005/6	51.000	206
2006/7	43.000	139
2007/8	16.000	71
2008/9	28.000	90

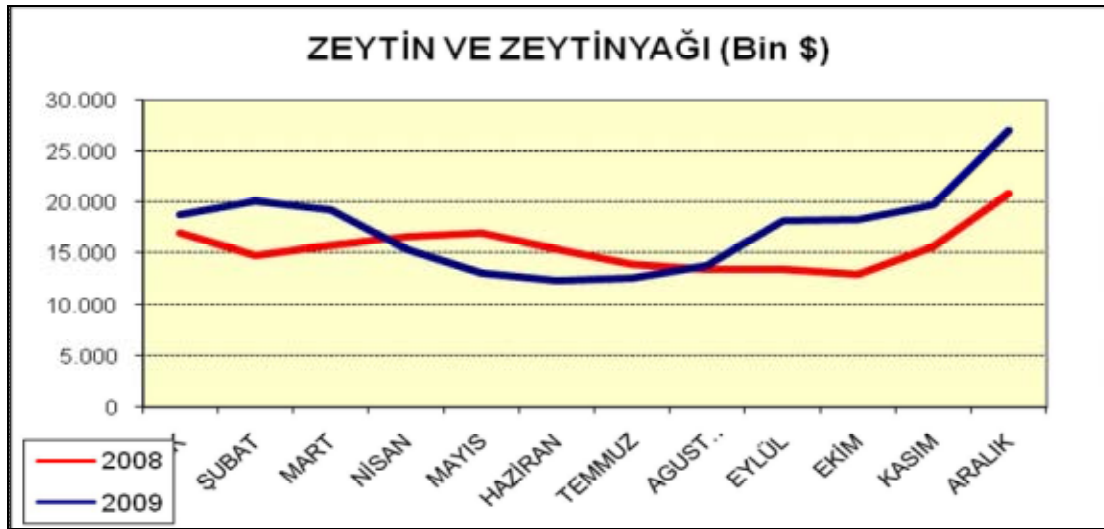
KAYNAK : DTM-2010

TABLO 308 : Mersin Zeytin ve Zeytinyağı 2009 İhracat Rakamları

2009/ AYLAR	Değer (\$)
Ocak	72.071,71
Şubat	131.229,65
Mart	133.389,19
Nisan	41.976,44
Mayıs	138.124,13
Haziran	83.925,86
Temmuz	94.352,28
Ağustos	43.218,59
Eylül	57.504,02
Ekim	218.480,93
Kasım	155.975,26
Aralık	214.820,95

KAYNAK : Türkiye ihracatçılar Meclisi-2010

TABLO : Türkiye Zeytin ve Zeytinyağı İhracat Grafiği

KAYNAK : Türkiye İhracatçılar Meclisi-2010

TABLO 309 : Sektörel Bazda İhracat Rakamları 1000 \$

	ARALIK				OCAK-ARALIK			
	2008	2009	Değişim (09/08)	Pay(09) (%)	2008	2009	Değişim (09/08)	Pay(09) (%)
Zeytin ve Zeytinyağı	20.851	27.057	29.76	0.28	186.646	209.359	12.17	0.21

KAYNAK : Türkiye İhracatçılar Meclisi-2010**4.8.27.2. Zeytinyağı Pazarlaması**

Zeytin, ağaçlardan toplandıktan sonra zeytin yağı üretimi yapmak için prese fabrikalarında mekanik ve kimyasal işlemlerden geçirilir. İlk etapta yağı çıkarılan zeytinden geriye kalan posaya yağlı prina denir. Hala içinde % 7-8 oranında yağ ihtiva eder. Prina yağı sanayide değerlendirilmektedir. Ek bir işlemde daha geçirilerek yağlı prinanın içindeki yağ da alındıktan sonra geriye atık olarak prina kalır. Çoğu tesislerde preslenen zeytinden kalan bu atıklar değerlendirilerek, ısıtma amaçlı olarak da yakıt olarak kullanılmaktadır. Prinanın yakıt olarak kullanımının dışında gübre, harç katığı ve hayvan yemi olarak da kullanılması mümkündür.

4.8.27.3. Zeytin Pazarlama Kanalları

Ham Dane Zeytin (Üretici) + İhracatçı + Toptancı + Parekendeci + Tüketici

Aile Tüketimi + Prina İşleme İşletmeleri + Özel Container Sıkma Fabrikaları + Toplayıcı + Tüccar + Özel Salamura İşletmeleri

4.8.27.4. Zeytin ve Zeytinyağı Üretim ve Pazarlaması (SWOT Analizi)

Güçlü Yönler	Zayıf Yönler	Fırsatlar	Tehditler
1- Mevcut zeytin ağacı varlığı ve giderek artan yeni ve modern bahçelerin olması	1- Periyodisiteden dolayı üretimin yıldan yıla büyük dalgalanmalar göstermesi	1- Ülkemizin net zeytinyağı ihracatçısı olması nedeniyle,kaliteli üretimin Mersin markasıyla lojistik olarak yakın olduğumuz ülkelere gönderilebilmesi	1-Üretimin az yılda fiyat artışına bağlı olarak tüketicinin zeytin ve zeytinyağı için yüksek fiyat ödemesi
2- Diğer ürünlere göre fiyat istikrarının olması	2-Zeytinyağı tüketiminin halen istenilen düzeye çıkmamış olması	2- Zeytinyağına olan talebin iç ve dış pazarlarda giderek artması	2- İç pazarda zeytinyağı tüketim bilincinin beslenme ve insan sağlığı yönüyle eksik olması tanıtımların yetersizliği
3- Sulanamayan kıraç alanlarda da yetiştiriciliğin yapılabilmesi	3- Periyodisite nedeniyle var yılında oluşan arz fazlalığı nedeniyle stoklama ve fiyat düşüklüğü problemlerinin olması	3- Mersin markasını oluşturabilecek kalite ve üretim potansiyelinin varlığı	3-Yeni dikilen bahçelerin meyveye yatmasından sonra oluşabilecek arz şoku ve fiyat düşüklüğü
4 İlimize özgü ve ekolojimize adapte olmuş yerel çeşitlerin varlığı	4-Zeytin ve zeytinyağı üretiminde markalaşma halen istenilen düzeyde değil	4-Mekanik hasada uygun yeni çeşitlerin varlığı	4-Hastalık ve zararlı popülasyonunun artmasıyla oluşabilecek kalite ve verim düşüklüğü
5- Zeytine özgü hastalık ve zararlı popülasyonun ilimizde az olması	5- Hasatta ve yetiştiricilikte yapılan hataların kalite,verim ve bitki sağlığını olumsuz yönde etkilemesi	5- T.K.B' nin zeytin ve zeytinyağı işleme tesislerine verdiği hibe kredilerinin olması	
6- Bazı ilçelerimizde (Mut,Gülnar gibi) hiç ilaçlama yapılmadan ürün yetiştirilebilmesi,organik üretime uygun olan özel alanların varlığı	6- İşçilik maliyetlerinin yüksek olması,mekanik hasadın yaygın olmaması		
7-Zeytin ve zeytinyağı işleyen modern ve yüksek teknolojiye sahip işletmelerin varlığı	7-Yerel çeşitler üzerinde yeterli araştırmanın olmaması ve zaman içerisinde bunların kaybolması		
8- Yerleşmiş zeytin kültürünün varlığı nedeniyle üreticilerin yetiştiricilik hususunda bilgi birikiminin yeterli olması	8-Eski bahçelerin dağınık ve parçalı olması		
9- Yabani zeytinliklerin varlığı ve bunların aşılama ile ekonomik anlamda değerlendirilebilir potansiyele sahip olması			

4.8.28. Domates Üretimi ve Pazarlaması (Örtü Altı- Açık)

4.8.28.1. Domates Üretimi

TABLO 310 : Dünya Domates Üretimi (Ton)

Yıllar	2005	2006	2007	2008	2009
Türkiye	10.050.000	9.854.877	9.945.043	10.985.355	10.745.572
AB	23.049.125	21.695.412	20.950.588	20.665.277	22.838.686
Dünya	127.821.788	130.058.261	134.522.310	136.229.711	141.400.629

KAYNAK : TÜİK

Domates dünyada en çok üretilen sebzelerden biridir. Yıllık istatistiklere bakıldığında üretim miktarının sürekli arttığını görebiliriz. 2009 yılında, AB ülkeleri 22.838.686 ton üretim ile Dünya domates üretiminin % 16.15' ini karşılarken, Türkiye ise 10.745.572 ton ile % 7.60' ını karşılamaktadır. 2009 yılı verilerine göre Türkiye domates üretiminin % 7.5' ini 808.082 ton ile Mersin karşılamaktadır. Türkiye'nin 2009 yılı toplam yaş sebze ihracatı ise 1 milyon tonun üzerine çıkmış olup, domates miktar olarak toplam sebze ihracatının % 53'ünü oluşturmaktadır. Türkiye' de son aylarda yaşanan domates fiyatlarındaki artışın nedeni geçen yıl domates çok ucuza satıldığı, hatta birçoğu çöpe döküldüğü için üretici bu yıl domatesi hem az, hem de geç dikmesidir. Normalde 15 Ağustos'ta dikilmeye başlanması gereken domates fidanları, bu yıl 15 Eylül'den sonra dikilmiştir. Bu nedenle sera ürünü geç çıkmıştır. Tarla ürünü ise sıcaklar dolayısıyla bu yıl geçen yıla oranla en az 15 - 20 gün erken bitmiştir. Bu nedenle domates azalmış ve fiyatlar yükselmiştir.

Domates Dış Ticareti :

TABLO 311 : Türkiye Domates İhracatı

01.01.2008 / 31.12.2008		01.12.2009 / 31.12.2009		01.01.2010 / 31.08.2010	
Miktar Ton	Değer \$	Miktar Ton	Değer \$	Miktar Ton	Değer \$
483.281	426.407.228	565.325	431.965.425	499.442	419.324.163

KAYNAK : AKİB

Türkiye domates ihracatını yaptığı ülkelerin başında diğer yaş sebze ve meyvede olduğu gibi Rusya gelmektedir. En büyük yaş meyve sebze pazarımız olan Rusya 900 bin tonluk ithalatıyla ortalama olarak Türkiye' ye 700 milyon dolar döviz kazandırmaktadır. Domatesin pazarlandığı diğer ülkeler ise Almanya, Bulgaristan, Romanya, Irak, Ukrayna ve diğer ülkelerdir.

TABLO 312 : Yıllar İtibariyle Mersin Domates Üretim Miktarları (Örtü Altı-Ton)

Yıllar	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Domates	234.088	247.388	237.528	242.294	240.194	247.166

KAYNAK: TÜİK –Mersin İl Tarım Müdürlüğü – 2009

TABLO 313 : Yıllar İtibariyle Mersin Domates Üretim Miktarları (Açık-Ton)

Yıllar	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Domates	342.215	518.315	532.945	285.376	541.620	560.916

KAYNAK :TÜİK-Mersin il Tarım Müdürlüğü 2009

Ülkemizde domates üretimi Mayıs-Ekim aylarında tarlada (açıkta), Ekim -Haziran aylarında ise serada (örtü altında) yapılmaktadır. Mersin’de domates üretiminin yaklaşık %30’ u örtü altı yetiştiriciliğiyle % 70’ i tarlada (açıkta) üretimle sağlanmaktadır. Mersin Domates ihracatına baktığımız zaman 2009 yılı ihracatı 24.500 ton olup 16.5 milyon dolar girdi sağlanırken, 2010 yılı ihracatı ise 23.500 ton olup 17 milyon dolar bir girdi sağlanmıştır.

TABLO 314 : Mersin Domates İhracatı

2009		2010 (Ocak-Kasım)	
Miktar (ton)	Değer (\$)	Miktar (ton)	Değer (\$)
24.500	16.470.379	23.500	17.035.403

KAYNAK : AKİB

4.8.28.2. Domates Pazarlaması

Ülkemizde yetiştirilen yaklaşık 9,5-10 milyon ton domatesin % 20-30’u gıda sanayimiz tarafından işlenmekte, kalan miktar taze tüketime gitmektedir. İşlenen toplam miktarın % 80’i salça, % 15’i konserve domates imalatı için, kalan kısım ise ketçap, domates suyu vb. domates ürünlerinin imalatı için kullanılmaktadır. Domates yetiştiriciliği Türkiye’nin tümünde mümkün olmakla birlikte, sanayi tipi domates üretimi iklimin domates üretimi için çok daha uygun olduğu Marmara ve Ege Bölgelerinde özellikle de Balıkesir, Bursa ve Çanakkale illerinde yoğunlaşmıştır. Türk Malı kurutulmuş domates kalitesiyle tüm dünyada iyi bir imaja sahip bulunmaktadır. En önemli ithalatçı olan ABD ‘ye önemli miktarda kurutulmuş domates ihraç edilmektedir. Toplam kurutulmuş sebze ihracatımızın %90’nını domates oluşturmaktadır.

4.8.28.3. Domates Pazarlama Kanalları

Domates pazarlama kanalları; büyük şehirlerdeki toptancı haller, büyük şehre yakın toptancı halleri, işleyici firmalar, köy ve şehre yakın yerlerde faaliyet gösteren yerel simsarlar, tüccarlar,ihracatçılar, çeşitli kooperatifler (kalkınma, kredi, pazarlama), semt pazarları ve süpermarketlerdir. Bu aktörler arasında yerel simsarlar, şehre yakın toptancı pazarlarda faaliyet gösteren komisyoncular,tüccarlar, işleyiciler ve ihracatçılar çiftçilerin çevresindeki en önemli aktörlerdir. Süpermarketler genellikle seçilen tedarikçilerden ürünlerini doğrudan tedarik ederken, çiftçilerin bu kanal üzerindeki bilgisi daha sınırlıdır. Ayrıca çiftçilerin ürünlerini pazarlamasında kooperatif hareketi nadir kullanılmaktadır.

maestro group

Yönetim Danışmanlığı ve Eğitim

Maestro, İşletmelerimizin, Dünya standartlarında bilgi, teknoloji ve deneyimlere ulaşması , yönetsel açıdan çağı yakalayabilmeleri, belirsizliklerin azaltılması ve sistemlerinin entegre şekilde işleyebilmesi amacıyla aşağıdaki hizmetleri vermektedir;

- Genel Yönetim Danışmanlığı
- Pazarlama Danışmanlığı
- İnsan Kaynakları Danışmanlığı
- Finans/Muhasebe Danışmanlığı

Yönetim Sistemleri Danışmanlığı

- ISO 9001 Kalite Yönetim Sistemi
- ISO 14001 Çevre Yönetim Sistemi
- OHSAS 18001 İş Sağlığı ve İş Güvenliği Yönetim Sistemi
- ISO 22000 Gıda Güvenliği Yönetim Sistemi
- CE Markalama
- Ve diğer tüm standartlar.....

İl Master Planları

- Lojistik Master Planı
- Tarım Master Planı
- Turizm Master Planı
- Ulaşım Master Planı

Hibe Projeleri

- AB Projeleri
- Kalkınma Ajansı Projeleri
- KOSGEB Projeleri
- Kırsal Kalkınma Projeleri

MAESTRO DANIŞMANLIK A.Ş.

Adres: Kültür Mah. 4304 Sok. A.Saraçoğlu Apt. K:1 D:1 Akdeniz/MERSİN

Telefon: 0324 239 28 58

Faks: 0324 239 28 59

Web: www.maestrogrup.com

4.8.28.4. Domates Üretimi ve Pazarlaması (SWOT)

Güçlü Yönler	Zayıf Yönler	Fırsatlar	Tehditler
<p>1- Bölgenin domates üretimi konusundaki bilgi ve tecrübesi</p> <p>2- Kalifiye eleman varlığı</p> <p>4- Tohum ve fide temininde altyapı olması</p> <p>5-İhracat firmalarının bölgede olması</p> <p>6- Güçlü Lojistik altyapısı</p> <p>7- İklim ve toprak uygunluğu</p> <p>8- Hem açıkta hem örtü altında üretim yapılması</p> <p>8- İhracatın fazla olması</p> <p>9- 0-1500 rakımda üretilmesi</p> <p>5-Hasat döneminin uzun olması(12 ay)</p> <p>6- Özel ve kamu kontrol laboratuvarlarının olması</p> <p>1- Hasat döneminin uzun olması(12 ay)</p> <p>2- Erkenci üretim</p> <p>3- Rutubetin az olması dolayısıyla hastalıkların az olması(SİLİFKE)</p> <p>4- Verimin yüksek olması</p> <p>5-Kalitenin yüksek olması</p> <p>6- Don günleri az</p> <p>7-Üretim alanlarının halen genişletilebilecek durumda olması(potansiyel üretim alanlarının varlığı (Silifke)</p> <p>8- Çiftçilerin ilaç kullanımı vs. konularında bilinçli olması</p>	<p>1- Sertifikalı üretimin azlığı</p> <p>2-Arazinin küçük olması</p> <p>3- Teknoloji kullanımının düşüklüğü</p> <p>4-Üretimin büyük çoğunluğunun plastik seralarda yapılması</p> <p>5- Üretimin büyük oranda yabancı çeşitlere mahkum olması</p> <p>6- Hal kompleksi ve paketlenme tesisinin yetersizliği</p> <p>7- Yan sanayinin yetersizliği</p> <p>8- Markalaşma olmaması</p> <p>9- Girdi ve pazarlamanın pahalı olması</p> <p>10- Üretim maliyet sigortasının olması</p> <p>11- Yaprak ve toprak analizi yapılmaması ve bu analizler sonucu gübreleme yapılmaması</p> <p>12- Yanlış ve fazla gübre kullanımı</p> <p>13- İlaç kalıntısı</p> <p>14- İşgücü problemi(Silifke ilçede yeterli değil)</p> <p>15-Pazarlama problemleri</p> <p>16- Kalite bilincinin olmaması standartların yakalanamaması</p> <p>17- Paketleme ve ambalaj konusunda yetersizlikler</p> <p>18- Yeterli tanıtımın olmaması</p>	<p>1- Ürün çeşitliliği</p> <p>2-Kalitenin artırılması</p> <p>3-Yöresel çeşitlere olan talebin artması</p> <p>4- Alata Araştırma Enstitüsünün varlığı</p> <p>5- Üretim alanının genişletilmeye uygun olması</p> <p>6-Toprak fiyatının ucuz olması</p> <p>7-İhracat potansiyelimizin yüksek olması</p> <p>8- Büyük ihracat gruplarının ilçeye(Silifke yatırımlar planlaması)</p>	<p>1- Hastalıkların artması</p> <p>2- Sera teknolojilerinin eksikliği</p> <p>3- Ambalaj atıklarının ve budama atıklarının uygun şekilde imha edilmemesi üretim yapılan alandan uzaklaştırılmaması</p> <p>4-Kullanılan suyun sağlıklı koşullarda olmaması</p> <p>5- İhracatın durması</p> <p>6- Yeni zararlıların yoğunlaşması</p> <p>7- Domates güvesinin artması</p> <p>8- Yanlış gübreleme</p> <p>9- Bitki besleme konusundaki eksiklik</p> <p>10- İşleme yeri az</p>

4.8.29. Patlıcan Üretimi ve Pazarlaması (Örtü Altı- Açık)

4.8.29.1. Patlıcan Üretimi

TABLO 315 : Yıllar İtibariyle Türkiye Patlıcan Üretim Miktarları(Ton)

Yıllar	2005	2006	2007	2008	2009
Türkiye	930.000	924.165	863.737	813.686	816.134
AB	867.949	901.486	861.803	895.148	855.657
Dünya	31.446.386	32.903.437	33.167.922	34.016.364	35.326.379

KAYNAK : FAO-2009

2009 yılı verilerine göre 35 milyon 300 bin ton olan Dünya patlıcan üretiminin yaklaşık % 2.3' ünü 816.134 ton ile Türkiye karşılamaktadır. Türkiye' de patlıcan tüm bölgelerde yetiştirilmekle birlikte 2009 yılı verilerine göre Türkiye patlıcan üretiminin yaklaşık % 10.6' sını olan 86.514 tonu Mersin' de üretilmektedir.

TABLO 316 : Yıllar İtibariyle Mersin Patlıcan Üretim Miktarları(Örtü Altı-Ton)

Yıllar	2005	2006	2007	2008	2009
Patlıcan	41.428	48.406	52.467	55.376	57.490

KAYNAK: TÜİK –Mersin İl Tarım Müdürlüğü – 2009

TABLO 317 : Yıllar İtibariyle Mersin Patlıcan Üretim Miktarları(Açık-Ton)

Yıllar	2005	2006	2007	2008	2009
Patlıcan	26.435	29.689	29.649	29.331	29.024

KAYNAK: TÜİK –Mersin İl Tarım Müdürlüğü – 2009

Mersin'de 2009 verilerine göre 86.514 ton olan patlıcan üretiminin yaklaşık %66' sını örtü altı yetiştiriciliğiyle % 34'ü tarlada (açıkta) üretimle sağlanmaktadır. Mersin'de örtü altı yetiştiriciliğin yaygın

olması nedeniyle patlıcan üretiminin 3/2 si örtü altında yetiştirilmektedir. Patlıcan ihracatı çok düşük miktarlarda yapılmaktadır. 2009 yılı patlıcan ihracatı 8.500 ton olup 7 milyon dolar bir girdi sağlanmıştır.

TABLO 318 : Mersin Patlıcan İhracatı

2009		2010 (Ocak-Kasım)	
Miktar (ton)	Değer (\$)	Miktar (ton)	Değer (\$)
614	631.752	934	796.266

KAYNAK : AKİB

Mersin Patlıcan ihracatına baktığımız zaman, 2009 yılı için 614 ton ihracata karşılık 631 bin dolar girdi sağlanırken, 2010 yılı için 934 ton ihracata karşılık 796 bin ton girdi sağlanmıştır.

4.8.29.2. Patlıcan Pazarlaması

Sebze üretiminde hem üretici hem ihracatçı olan firma sayısı gün geçtikçe artmaktadır. Bu firmalar ürünlerini kendi tesislerinde paketleyip tasnifleyerek ihraç etmektedirler. İhraç edilen ürünün büyük bir bölümü yurtdışındaki toptancılara verilmektedir. Çok az bir bölümü de direkt süper marketlere gönderilmektedir. Ürünlerin bir bölümü de bölge dışından gelip peşin ödeme yapan tüccarlara satılmaktadır.

4.8.29.3. Patlıcan Pazarlama Kanalları

Patlıcan pazarlama kanalları; büyük şehirlerdeki toptancı haller, büyük şehre yakın toptancı halleri, işleyici firmalar, köy ve şehre yakın yerlerde faaliyet gösteren yerel simsarlar, tüccarlar,ihracatçılar, çeşitli kooperatifler (kalkınma, kredi, pazarlama), semt pazarları ve süpermarketlerdir.

Bu aktörler arasında yerel simsarlar, şehre yakın toptancı pazarlarda faaliyet gösteren komisyoncular,tüccarlar, işleyiciler ve ihracatçılar çiftçilerin çevresindeki en önemli aktörlerdir.

Süpermarketler genellikle seçilen tedarikçilerden ürünlerini doğrudan tedarik ederken, çiftçilerin bu kanal üzerindeki bilgisi daha sınırlıdır. Ayrıca çiftçilerin ürünlerini pazarlamasında kooperatif hareketi nadir kullanılmaktadır.

4.8.29.4. Patlıcan Üretimi ve Pazarlaması(SWOT)

Güçlü Yönler	Zayıf Yönler	Fırsatlar	Tehditler
1- Bir fideden iki ürün alınabilmesi(patlıcan budanarak ikinci ürün alınıyor	1- Vejetasyon süresinin uzun olmasından dolayı ikinci ürüne geçişin zorluğu	1-İhraç için gerekli çeşitlerin üretiminin yapılabilmesi	1- Thripsin yoğunluğu
2- İç tüketimin fazla olması	2-Aşırı bitki besleme ürünü		
3- Türk damak tadına uygunluğu	kullanılmasından ötürü sürekli aynı yere ekim yapılamaz		
4- Hastalık ve zararlı yönünden diğer sebzelere göre güçlü yapısı			
5-Diğer illere pazarlanması (tüm illere)			
6- Tüm çeşitlerin ilimizde yetiştirilmesi			
7- Fide üretim yerlerinin ilimizde olması			

4.8.30. Hıyar Üretimi ve Pazarlaması

4.8.30.1. Hıyar Üretimi

Yıllık toplam hıyar üretimimiz ortalama 2 milyon ton civarındadır. Bu üretim miktarının %65-70 'i açık tarla koşullarında yapılır. Sofralık hıyar üretiminin tamamına yakını iç pazarda tüketilir. Son yıllarda dış pazarların taleplerine bağlı olarak sofralık ve turşuluk hıyar üretimi hızlı bir şekilde artmıştır. Özellikle turşuluk hıyar üretiminin çok büyük bir bölümü turşu olarak dış pazarlara ihraç edilmektedir. Son yıllarda Hindistan'ın rekabeti nedeniyle üretimde azalma görülmektedir.

TABLO 319 : Dünya Hıyar Üretimi (Ton)

	2005	2006	2007	2008	2009
Türkiye	1.745.000	1.799.613	1.674.580	1.678.770	1.735.010
AB	5.184.763	5.639.991	4.898.731	5.015.075	5.111.418
Dünya	42.984.553	44.469.330	44.201.929	44.073.011	39.320.705

KAYNAK : FAO

Dünya hıyar üretimini incelediğimiz zaman çok önemli bir artış görülmemekle birlikte üretim miktarı aynı seviyededir. 2009 dünya hıyar üretimi 39.320.705 ton olup bunun % 13' ü olan 5.111.418 tonunu AB ülkeleri üretmektedir. Türkiye ise 1.735.010 ton üretim ile dünya hıyar üretiminin % 4.4' ünü karşılamaktadır. Mersin hıyar üretimi son yıllarda aynı miktarlarda üretilirken 2009 yılı üretimi olan 154.149 ton ile Türkiye hıyar üretiminin % 8.88' ini karşılamaktadır.

TABLO 320 : Mersin Hıyar Üretimi (Ton)

	2005	2006	2007	2008	2009
Mersin	131.270	191.536	156.035	153.322	154.149

KAYNAK : TÜİK

Hıyar Dış Ticareti

Türkiye hıyar ihracatının yıllık artışına baktığımız zaman 2008 yılında 88 bin ton ihracat ile 65 milyon dolar girdi sağlanırken, 2009 yılı ihracat rakamı biraz artarak 98 bin tona ulaşmış ve 69 milyon dolar girdi sağlanmıştır. 2010 yılı ilk 8 aylık ihracat rakamımız ise 50 bin ton olup 36 milyon dolar girdi sağlanmıştır. İhraç edilen ülkeler ise başta Rusya olup Bulgaristan, Almanya, Romanya ve diğer ülkelerdir.

TABLO 321 : Türkiye Hıyar İhracatı

01.01.2008 / 31.12.2008		01.12.2009 / 31.12.2009		01.01.2010 / 31.08.2010	
Miktar Ton	Değer \$	Miktar Ton	Değer \$	Miktar Ton	Değer \$
88.526	65.413.509	98.721	69.018.060	49.010	36.725.551

KAYNAK : AKİB

Mersin Hıyar ihracat rakamlarına baktığımız zaman 2009 yılı ihracatı 2.767 ton karşılığında 2.2 milyon dolar girdi sağlanmışken, 2010 yılı ihracatı ise 1.559 ton olup 1.4 milyon dolar girdi sağlanmıştır.

TABLO 322 : Mersin Hıyar İhracatı

2009		2010 (Ocak-Kasım)	
Miktar (ton)	Değer (\$)	Miktar (ton)	Değer (\$)
2.767	2.279.468	1.559	1.473.944

KAYNAK : AKİB

4.8.30.2. Hıyar Pazarlaması

Meyve ve sebze üreticileri ürünlerini tarıma dayalı sanayi işletmelerine de pazarlamaktadırlar. Üretim için gerekli hammaddeyi tarımsal ürünlerden sağlayan tarıma dayalı sanayi işletmeleri, gerekli hammaddeyi direk çiftçiden almaktadırlar. Daha sonra işlenen ürünler meyve suyu, konserve ve salça gibi çeşitli şekillerde iç piyasada toptancı ve bayilere, dış piyasada ise ihracatçı şirketlere pazarlanarak tüketiciye ulaştırılmaktadır.

4.8.30.3. Hıyar Pazarlama Kanalları

Yaş meyve ve sebze pazarlama kanalları standart bir sistemi aynı olduğu için salatalıktada üretici –toplayıcı - komisyoncu (üretim yerinde) – toptancı -komisyoncu (tüketim yerinde) – perakendeci – tüketici şeklinde olmaktadır.

4.8.30.4. Hıyar Üretimi ve Pazarlaması (SWOT Analizi)

Güçlü Yönler	Zayıf Yönler	Fırsatlar	Tehditler
1- Yüksek güneşlenme dolayısıyla kalite yüksek	1- Ulaşım problemi ve pazarlama	1-İlk ekimden hasat aşamasına kısa sürede geçilmesi	1-Üretim deseni ile ilgili planlama yapılmaması
2- % 95 cam sera ışıktan maximum faydalanılıyor(Aydıncık-Bozyazı)	2-Fiyat istikrarsızlığı		2- hasat aralığının sık olması nedeniyle kalıntı problemi olması
3- Hava akımının yıl boyunca devam etmesi dolayısıyla nem oranı düşük bunun sonucunda hastalık oranı az	3-Ar-ge eksikliği		3-Hastalık ve zararlı popülasyonu çok yüksek dolayısıyla ilaçlama ve kalıntı riski yüksek
4- Pazarlama avantajı	4- Markalaşma problemi		4-Girdi maliyetlerinin yüksekliği
5- Bir dönemde üç ürün yetiştirilebilmesi(hıyar-domates-marul)	5- Tarıma dayalı sanayinin olmaması		5- Sürekli aynı bölgede üretilmesi
6- Yetiştirme süresinin kısa olması	6- Tesis maliyetlerinin ve kullanılan girdilerin yüksek olması		
7- İhracata uygun olması	7- Tesis yapımında destek olmaması		
8-Yüksek verim	8-Son ilaçlama ile hasat süresi arasındaki mesafenin kısa olmasından dolayı ilaç kalıntısının fazla olması		
9- Raf ömrünün uzun olması			
10-Verimin yüksek olması(diğer sebzelere kıyasla daha fazla ton üretim alınması)			
11- Çeşidin yeterli olması			
12-Yaylalarda üretim yapılabilmesi dolayısıyla hasat döneminin uzatılabilmesi			

4.8.31. Biber Üretimi ve Pazarlaması(Örtü Altı-Açık)

4.8.31.1. Biber Üretimi

TABLO 323 : Dünya Biber Üretimi (Ton)

	2005	2006	2007	2008	2009
Türkiye	1.829.000	1.842.175	1.759.224	1.796.177	1.837.003
AB	2.923.289	3.306.338	2.897.654	2.937.756	2.933.667
Dünya	25.231.445	26.582.977	27.409.186	28.026.980	28.483.822

KAYNAK :FAO

Dünya biber üretimine baktığımız zaman belirli bir artış olduğunu görmekteyiz. 2005-2009 arası biber üretimindeki artış 3 milyon tona ulaşmıştır. 2009 yılı Dünya biber üretimi toplam 28.483.822 ton olup bunun % 10.30' u olan 2.933.667 tonunu AB ülkeleri üretmektedir. Türkiye' nin 2009 yılı biber üretim miktarı ise 1.837.003 ton olup Dünya biber üretim miktarının % 6.44' ünü karşılamaktadır. Türkiye toplam biber üretimi yıllara göre artan bir eğilim göstermektedir. 2009 verilerine göre 1 milyon 837 bin ton olan biber üretiminin ; 384 bin tonu dolmalık, 753 bin tonu uzun sivri biber ve 700 bin tonu salçalık biberden oluşmaktadır. Ege, Marmara, Güney ve Güneydoğu Anadolu ile Karadeniz bölgeleri önemli biber üretim bölgelerimizdir.

TABLO 324 : Yıllar İtibariyle Mersin Biber Üretim Miktarları (Örtü Altı)

Yıllar	2005	2006	2007	2008	2009
Biber	244.352	302.806	281.875	286.171	259.090

KAYNAK: TÜİK –Mersin İl Tarım Müdürlüğü – 2009

2009 yılı verilerine göre 1 milyon 837 bin ton olan Türkiye biber üretiminin yaklaşık % 15.91' i Mersin' de üretilmektedir. Mersin biber üretiminin yıllara göre dağılımına baktığımız zaman inişli çıkışlı bir seyir izlemektedir. Mevsim koşulları ve üreticinin yetiştireceği ürün tercihi bu miktarları etkilemektedir.

TABLO 325 : Yıllar İtibariyle Mersin Biber Üretim Miktarları(Açık)

Yıllar	2005	2006	2007	2008	2009
Biber	30.900	34.566	33.175	33.090	33.339

KAYNAK: TÜİK –Mersin İl Tarım Müdürlüğü – 2009

Biber Dış Ticareti

Türkiye biber ihracatına baktığımız zaman yıllar bazında bir düşüş görülmektedir. 2008 yılında 78 bin ton ihracat yapılırken 78 milyon dolar elde edilirken, 2009 yılında 68 bin ton ihracat yapıp 65 milyon dolar girdi sağlanmıştır. 2010 yılının ilk 8 ayına baktığımız zaman 44 bin ton olan ihracat karşılığında 49 milyon dolar girdi sağlanmıştır. İhracat yapılan ülkelerin başında Rusya gelmektedir. Bulgaristan, Almanya, Ukrayna, Irak ve diğer ülkelere ihracat yapılmaktadır.

TABLO 326 : Türkiye Biber İhracatı

01.01.2008 / 31.12.2008		01.12.2009 / 31.12.2009		01.01.2010 / 31.08.2010	
Miktar Ton	Değer \$	Miktar Ton	Değer \$	Miktar Ton	Değer \$
78.958	78.259.446	68.391	65.484.150	44.870	49.993.600

KAYNAK : AKİB

Mersin ili biber ihracatına baktığımız zaman 2009 yılı ihracatı 9.500 ton ve 9 milyon dolar girdi sağlanmışken, 2010 yılı ihracatı 8.200 ton olup 9 milyon dolara yakın bir girdi sağlanmıştır.

TABLO 327 : Mersin Biber İhracatı

2009		2010 (Ocak-Kasım)	
Miktar (ton)	Değer (\$)	Miktar (ton)	Değer (\$)
9.500	9.365.865	8.200	8.707.894

KAYNAK : AKİB

4.8.31.2. Biber Pazarlaması

Biberler taze, pişmiş, konserve, salça, turşu, sos, ketçap, dondurulmuş gıda olarak, kurutulmuş, toz ve pul biber yapımında, boya sanayinde, ilaç sanayinde vb. gibi çeşitli alanlarda kullanılır. Son yıllarda özellikle acı biberlerden elde edilen biber suyu sanayide geniş ölçüde kullanım sahası bulmuştur. Ülkemizde üretilen biberlerden sınırlı bir miktarı taze, turşu, salça, kurutulmuş halde veya kırmızı toz biber, közlenmiş biber olarak ihraç edilir. Taze olarak ihraç edilen biber miktarı yıllara göre önemli ölçüde değişebilmektedir.

4.8.31.3. Biber Pazarlama Kanalları

Sebze ürünleri, çeşitli pazarlama kanalları yolu ile tüketiciye ulaştırılabilmektedir. Sebze üreticilerinin bir kısmı ürünlerini yol üstü pazarlarında veya tarlada (üretim yerinde) satarak tüketiciye ulaştırmaktadırlar. Bir kısım üreticiler, üretim yerinin pazara uzak olması veya nakliye masrafının ağır olması sebebiyle, üretim yerinde komisyonculara satmak yolu ile de ürünlerini pazarlayabilmektedir. Komisyoncu ise çiftçilerden satın aldığı ürünleri perakendeci ve toptancı dağıtım kanallarına pazarlamakta ve buradan pazar, süper market, manav ve bakkallara aktararak tüketiciye ulaştırılmaktadır.

Üreticiler, tarım kooperatifleri ve ihracatçı firmalara da doğrudan ürünlerini pazarabilmektedir. Diğer bir pazarlama kanalı ise meyve ve sebzelerin tarım kooperatifleri yoluyla perakendecilere ve oradan da tüketicilere ulaşmasıdır. Genel olarak sebze pazarlama kanallarının nispeten en uzun olanı ise “üretici – toplayıcı - komisyoncu (üretim yerinde) – toptancı -komisyoncu (tüketim yerinde) – perakendeci – tüketici” şeklindedir.

4.8.31.4. Biber Üretimi ve Pazarlaması(SWOT)

Güçlü Yönler	Zayıf Yönler	Fırsatlar	Tehditler
1- Biber üretimi yılın her mevsimine yayılmıştır(örtü altı ve açık)	1- Örtü altı yetiştiriciliğinde modern teknolojiye sahip seraların yeterli olmaması	1- Seracılık yapılabilecek uygun alanların varlığı	1- Ürünlerde zirai ilaç kalıntısının olması ve ihracata giden ürünlerden hızlı alarm alınması
2- Örtü altı üretiminde miktar ve kalite anlamında üstünlüğümüz bulunmaktadır.	2-Kış aylarında örtü altında ısıtma olmadığı için verim ve kalitede olumsuzluk yaşanması	2- Biber yetiştiriciliği için uygun sera birim maliyetlerinin düşük olması	2- Kış aylarında ihracata gidecek kalitede ürün tedarikinde sorunlar yaşanması
3- Üretimine diğer Solanaceae familyasına göre göreceli olarak kolay ve maliyetinin düşük olması	3-Bilinçsiz zirai mücadele ilacı ve gübre kullanılması	3-Üretim alanlarına girdi sağlayan fide tesisleri ve tohum firmalarının varlığı	3- İstikrarsız fiyat politikası
4- Biber üretiminde bilgi birikiminin yüksek olması	4- Pazarlamada örgütlü bir yapının bulunmaması	4-Araştırma enstitülerinde sorunların çözümüne yönelik ar-ge altyapısının mevcut olması	4-Dış pazarın istediği çeşitlerin yetiştirilmemesi.
5-Yetiştirilen ürünler ihracata gitmektedir		5-Firma ve lojistik bakımından ihracat alt yapısının güçlü olması	

4.8.32. Kabak Üretimi ve Pazarlaması (Örtüaltı-Açık)

4.8.32.1. Kabak Üretimi

TABLO 328 : Dünya Kabak Üretimi (Balkabağı-Kabak-Su Kabağı-Ton)

	2005	2006	2007	2008	2009
Türkiye	368.000	364.968	337.882	378.706	411.942
AB	2.940.090	3.170.322	3.032.163	2.960.222	3.043.011
Dünya	20.485.499	20.677.551	20.802.896	20.968.086	21.201.379

KAYNAK : FAO

Dünya kabak istatistikleri balkabağı ve su kabağı ile birlikte kayıt edildiği için üç ürünün üretim miktarlarına ayrı ayrı ulaşılabilir. 2009 yılı Dünya Üretimi 21.201.379 ton olup bunun % 14.35' i olan 3.043.011 tonunu AB ülkeleri üretmektedir. Türkiye ise 411.942 ton ile Dünya kabak üretiminin 1.94' ünü karşılamaktadır. Ayrıca Türkiye' nin 2009 yılı sakızlık ve çerezlik kabak üretimi 329.390 tondur. Mersin Kabak Üretimi yıllar itibariyle artış göstermektedir. 2009 seracılıkta artış 2008 yılına nazaran % 60 civarında bir artış göstererek 396 hektarda 51.478 ton olmuştur. Açıkta ise 801 hektarda 11.865 ton üretim gerçekleşmiştir.

TABLO 329 : Mersin Kabak Üretimi (Ton)

Kabak Üretimi (ton)	2005	2006	2007	2008	2009
Örtüaltı	29.581	28.388	32.888	36.530	51.478
Açıkta	10.892	11.572	11.310	9.542	11.865

KAYNAK : TÜİK

Kabak Dış Ticareti

Türkiye kabak ihracatını sadece sakızlık çeşidiyle gerçekleştirmektedir. 2008 yılı rakamlara baktığımızda 12.246 ton ihracat karşılığı 11 milyon dolar girdi sağlanırken, 2009 yılında 14.202 tona ihracat rakamı karşılığında 11 milyon dolar civarında bir girdi sağlanmıştır. 2010 yılının ilk 8 ayı 14 bin tona yakın ihracat gerçekleştirilirken 10 milyon dolar civarında bir gelir elde edilmiştir. Türkiye kabak ihracatının büyük bir bölümünü Rusya başta olmak üzere Almanya, Bulgaristan ve Romanya' ya gerçekleştirmektedir.

TABLO 330 : Türkiye Kabak Dış Ticareti

01.01.2008 / 31.12.2008		01.12.2009 / 31.12.2009		01.01.2010 / 31.08.2010	
Miktar Ton	Değer \$	Miktar Ton	Değer \$	Miktar Ton	Değer \$
12.246	11.502.150	14.202	11.580.618	13.921	10.970.015

KAYNAK : AKİB

Mersin Kabak ihracatına baktığımız zaman 2009 yılı için 2.016 tona karşılık 1.5 milyon dolar girdi sağlanmıştır. 2010 yılında ise 1.964 ton ihracat karşılığı 1.5 milyon dolar girdi sağlanmıştır.

TABLO 331 : Mersin Kabak İhracatı

2009		2010 (Ocak-Kasım)	
Miktar (ton)	Değer (\$)	Miktar (ton)	Değer (\$)
2.016	1.452.469	1.964	1.452.444

KAYNAK : AKİB**4.8.32.2. Kabak Pazarlaması**

Meyve ve sebze üreticileri ürünlerini tarıma dayalı sanayi işletmelerine de pazarlamaktadırlar. Üretim için gerekli hammaddeyi tarımsal ürünlerden sağlayan tarıma dayalı sanayi işletmeleri, gerekli hammaddeyi direk çiftçiden almaktadırlar. Daha sonra işlenen ürünler meyve suyu, konserve ve salça gibi çeşitli şekillerde iç piyasada toptancı ve bayilere, dış piyasada ise ihracatçı şirketlere pazarlanarak tüketiciye ulaştırılmaktadır.

4.8.32.3. Kabak Pazarlama Kanalları

Yaş meyve ve sebze pazarlama kanalları standart bir sistemi aynı olduğu için kabak'ta da üretici – toplayıcı - komisyoncu (üretim yerinde) – toptancı -komisyoncu (tüketim yerinde) – perakendeci – tüketici şeklinde olmaktadır.

4.8.32.4. Kabak Üretimi ve Pazarlaması (SWOT Analizi)

Güçlü Yönler	Zayıf Yönler	Fırsatlar	Tehditler
<p>1- Uzun süreli yetiştiriciliğe olanak sağlayan uygun ekoloji vardır.</p> <p>2- Örtü altı ve açıkta kolaylıkla yetiştirilebilme olanağı vardır.</p> <p>3- Girdi maliyetleri diğer sebzelere göre daha düşüktür</p> <p>4-Yetiştiriciliğe aşına üretici grubu bulunmaktadır.</p>	<p>1-Uygun çeşit seçiminde sorunlar yaşanmaktadır.</p> <p>2-Hasat aşamasında kalite kayıpları fazladır.</p> <p>3-Hasat ve depolama süresi kısa olduğundan pazarlamada ve fiyat dengesinde sorunlar yaşanmaktadır.</p>	<p>1-Çeşit geliştirmede Ar-Ge çalışmalarına açık bir üründür.</p> <p>2-Alata Bah.Kül.Araş.Enstitüsünün ıslah çalışmaları bulunmaktadır.</p> <p>3-Suriye,İran ve Irak gibi komşu ülkelerden talep giderek artmaktadır.</p> <p>4-Sağlık açısından önemi arttıkça iç talep de giderek artmaktadır.</p> <p>5-İyi tarım uygulamaları kapsamında pazarlama ağı gelişmektedir.</p>	<p>1-Hasat süresi kısa olduğundan kullanılan ilaçlarda kalıntı riski bulunmaktadır.</p> <p>2-Kar marjının azalmasına bağlı olarak üretim alanının azalması riski vardır.</p>

4.8.33. Karnabahar Üretimi ve Pazarlaması

4.8.33.1. Karnabahar Üretimi

Karnabahar lahana grubu sebzeleri arasında yer almaktadır. Ülkemizde sonbahar ve kış döneminde yetiştiriciliği yapılmakta ve sebze olarak tüketilmektedir. Soğuk bölgelerimizde karnabaharın sebze olarak değerlendirilen kısımları zarar gördüğü için üretimi yapılmamaktadır. Karnabahar Dünya’da en çok AB ülkeleri, Hindistan ve Çin’de üretilmektedir. Dünya karnabahar üretimi devamlı bir artış göstermektedir.

TABLO 334 : Dünya Karnabahar Üretimi (Ton)

	2005	2006	2007	2008	2009
Türkiye	125.500	152.276	135.145	150.843	157.051
AB	2.300.670	2.239.798	2.303.195	2.324.307	2.359.217
Dünya	16.602.255	17.750.923	18.306.521	18.843.251	19.845.519

KAYNAK : FAO

Türkiye’de yazlık sebzelerin üretim miktarının yüksek olmasına karşın, iklim koşulları ve tüketiminin az olması gibi sebeplerden dolayı karnabahar üretimi oldukça azdır.Yetişme mevsimine göre serin iklim sebzelerinden (kışlık) biri olan Karnabahar üretiminde dünya ülkeleri arasında önemli bir yere sahip olmayışımız hem elverişsiz iklim özelliklerinden hem de üretim ve tüketim alışkanlıklarının yeterli olmayışından kaynaklanmaktadır.

TABLO 335 : Yıllar İtibariyle Türkiye Karnabahar Üretim Miktarları(Ton)

Yıllar	2005	2006	2007	2008	2009
Karnabahar	117.000	136.098	135.145	150.843	157.051

KAYNAK : TÜİK

Türkiye’de Karnabahar üretimi yıllar itibariyle artma eğilimi göstermektedir.

TABLO 336 : Mersin Karnabahar Üretim Miktarları

Yıllar	2005	2006	2007	2008	2009
Üretim Miktar (ton)	6.370	8.722	9.347	8.852	9.002

KAYNAK : Mersin İl Tarım Müdürlüğü – 2009

2009 yılı verilerine göre 157.000 ton olan Türkiye Karnabahar üretiminin yaklaşık % 6'sı Mersin ilinde üretilmektedir. Mersin karnabahar üretiminin yaklaşık %50'si Erdemli ilçesinde %36'sı Tarsus'ta üretilmektedir.

TABLO 337 : Mersin Karnabahar Üretim Alanları ve Üretim Miktarları

İlçe Adı	Karnabahar - Ekilen Alan(Ha)	Karnabahar - Üretim(Ton)
ERDEMLİ	220	4400
TARSUS	130	3250
AKDENİZ	20	400
MEZİTLİ	10	200
TOROSLAR	12,5	250
TOPLAM	427,6	9002

KAYNAK: Mersin İl Tarım Müdürlüğü – 2009

Dış Ticaret

Mersin Kabak ihracatı çok yüksek bir miktarda yapılmamaktadır. 2009 yılı ihracatı 500 ton ve 358.595 dolar girdi sağlanırken, 2010 yılı ihracatı 210 ton olup bunun karşılığında 159.215 dolar girdi sağlanmıştır.

TABLO 338 : Mersin Karnabahar İhracatı

2009		2010 (Ocak-Kasım)	
Miktar (ton)	Değer (\$)	Miktar (ton)	Değer (\$)
500	358.595	210	159.215

KAYNAK : AKİB

4.8.33.2. Karnabahar Pazarlaması

Ülkemizde karnabahar haşlanarak salata şeklinde, kızartılarak, çeşitli şekillerde yemekleri yapılarak, turşu olarak ve dondurulmuş sebze olarak değerlendirilmektedir. Gelişmiş ülkelerde karnabaharın üretimi ve tüketimi çok yaygındır. Son yıllarda ülkemizde de bu sebzelerin üretimi ve tüketimi artmaktadır.

Karnabaharlarda hasat taçlar pazar değerini kaybetmeden yapılmalı ve taçlar dağılmadan, renkleri bozulmadan önce hasat edilmelidir. Hasattan sonra karnabaharlar 1-3 ay arasında saklanabilirler. Karnabaharlarda hasat süresini uzatabilmek için hasadın normalden birkaç gün erken yapılması gerekmektedir

Hasat döneminde en düşük oranda işgücü gerektiren ürün karnabahardır. Oranın bu derece düşük olması “tohura satış” nedeniyledir. Bu satış yönteminde hasat, ürünü satın alana ait olmaktadır. İhracatta büyük payı alan sebzeler içinde ise karnabaharda sayılabilir. İhracatta önemli türler; biber, domates, bamyaya, soğan, pırasa, taze fasulye, bezelye, ıspanak, patates, brokoli, karnabahar, enginar, kabak olarak sıralanabilir. Dondurulmuş sebze olarakta ihracatı yapılan karnabaharın ihracat değerleri aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

TABLO 339 : Türkiye Dondurulmuş Karnabahar İhracatı

Yıllar	Miktar(Ton)	Değer(\$)
2007	89	122.000
2008	141	172.000
2009	88	86.000

KAYNAK : AKİB**4.8.33.3. Karnabahar Pazarlama Kanalları**

Taze meyve-sebze pazarlamasında üreticiden sonraki aşamalarda toplayıcılar, mahalli araçlar, pazarcılar gibi teşkilatlanmamış araçlar devreye girerken, en büyük rolü haller ve hallerde görev yapan komisyoncular, tüketim merkezi komisyoncuları ile semt pazarlarına ve ihracatçıya ürün temin eden tüccarların oynadığı ifade edilmektedir. Sebze pazarlamasında haller daha büyük pay almaktadır. Çeşitli bölgelerde, çeşitli türler ve farklı zamanlar için farklı oranlarda karşılaşılrsa da, sebze üreten işletmelerde, genel olarak sebzelerin %76'sının hal organizasyonu içinde pazarlandığı ifade edilmektedir. Bu durum karnabahar pazarlaması içinde geçerliliğini korumaktadır. Genel olarak sebze pazarlama kanallarının nispeten en uzun olanı ise “üretici – toplayıcı - komisyoncu (üretim yerinde) – toptancı -komisyoncu (tüketim yerinde) – perakendeci – tüketici” şeklindedir.

4.8.33.4. Karnabahar Üretimi ve Pazarlaması (SWOT Analizi)

Güçlü Yönler	Zayıf Yönler	Fırsatlar	Tehditler
1- Yüksek rakımlarda yetişmesi 2-İhraç ürünü olması	1-Toplama esnasında kasalanırken taç kısmının çabuk zedelenmesi	1-Üretim planlaması ile ihraç alanı genişletilebilir olması 2-Son yıllarda üretim ve tüketimindeki artış 3-Gelişmiş ülkelerdeki yaygın kullanımı ihraç yapılabilirliğine müsait olması	1-Üretim esnasında yaprak bitlerinin saldırısı

4.8.34. Brokoli Üretimi ve Pazarlaması

4.8.34.1. Brokoli Üretimi

Brokolinin anavatanı Akdeniz Bölgesi olduğu kabul edilmektedir. Ülkemizde kışlık sebzeler arasında yer alan brokoli son yıllarda üretimi ve tüketimi hızla artan bir lahanagil sebze türüdür. Yıllık üretim trendine bakıldığı zaman sürekli bir artış gözlenmekteyse de üretim miktarı açısından çok yüksek olmayan bir değerdedir. Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK) bitkisel üretime ilişkin 2006 verilerine göre, 2005 yılında 8 bin 500 tonluk brokoli üretimi 2006 yılında % 100 artış göstererek 16 bin 178 tona ulaşmış ve en çok artış bu yıllar arasında olmuştur. Brokolinin en çok yetiştirildiği yer, Torbalı'nın Özbey Köyü oldu. Tohumu İsrail'den ithal edilen ve ekimi diğer ürünlere oranla masraflı olan brokoli, talebinin artmasıyla çiftçilerin de ilgi odağı oldu. Türkiye 2009 üretim miktarı 20 bin ton civarında olan brokolinin Mersin üretimi ise 4 bin civarlarında gerçekleşmiştir. Karnabahar ve Brokoli İthalatı 2009 yılında 14 ton civarında gerçekleşmiştir.

TABLO 340 : Türkiye Brokoli Üretim Miktarı (Ton)

Brokoli Üretimi Yıllar	Mersin	Türkiye
2005	2.839	8.500
2006	3.605	16.178
2007	3.733	17.360
2008	3.767	19.890
2009	3.858	20.541

KAYNAK :TÜİK-2010

4.8.34.2. Brokoli Pazarlaması

Brokolinin değerlendirme şekli fazla olmayıp salata olarak yenmektedir. Son yıllarda turşu sanayinde kullanımı yaygınlaşmaktadır. Değişik yörelerde yetiştirilme olanağı bulunan brokoli, üretildiği bölgelerin ürün çeşitliliğini artırırken tarımsal ürün ticareti ve satış organizasyonlarının da gözbebeği konumundadır. Doğrudan tüketime konu olmayan brokoli üretimi, soğuk depolarda muhafaza edilmekte ve hasat sonrasında tüketiciye kadar uzanan taşıma ve pazarlama sürecinde soğuk muhafazası sürdürülmektedir.

4.8.34.3. Brokoli Pazarlama Kanalları

Taze meyve-sebze pazarlamasında üreticiden sonraki aşamalarda toplayıcılar, mahalli aracılar, pazarcılar gibi teşkilatlanmamış aracılar devreye girerken, en büyük rolü haller ve hallerde görev yapan komisyoncular, tüketim merkezi komisyoncuları ile semt pazarlarına ve ihracatçıya ürün temin eden tüccarların oynadığı ifade edilmektedir. Sebze pazarlamasında haller daha büyük pay almaktadır. Çeşitli bölgelerde, çeşitli türler ve farklı zamanlar için farklı oranlarda karşılıklı da, sebze üreten işletmelerde, genel olarak sebzelerin %76'sının hal organizasyonu içinde pazarlandığı ifade edilmektedir. Bu durum brokoli pazarlaması içinde

geçerliliğini korumaktadır.Genel olarak sebze pazarlama kanallarının nispeten en uzun olanı ise, “**üretici – toplayıcı - komisyoncu (üretim yerinde) – toptancı -komisyoncu (tüketim yerinde) – perakendeci – tüketici**” şeklindedir.

4.8.34.4. Brokoli Üretimi ve Pazarlaması (SWOT Analizi)

Güçlü Yönler	Zayıf Yönler	Fırsatlar	Tehditler
1-Serin iklim sebzesi olması ve kış aylarında ara tarım şeklinde yetiştirilme olanağı	1-Üreticiler tarafından yeterince tanınmıyor olması	1-Tüketici tarafından giderek artan talebin olması	1-Bölgeye uygun çeşit adaptasyonlarının yapılmamış olması
2-Üretim maliyetinin oransal olarak düşük olması	2-Tüketim alışkanlığının yeni oluşuyor	2-İnsan sağlığı ve beslenmesi açısından öneminin giderek artması	2-Pazarlama aşamasında ambalajlamaya dikkat edilmemesi nedeniyle hasat sonrası kayıpların fazla olması
3-Arz talep ve fiyat dengesinin olması	3-Çeşit seçiminde hatalar olması	3-Çevre ülkelerde yeterince tanınmıyor olması ancak tanıtıma bağlı tüketim talebinin oluşması	
4-Büyük alanlarda ve kademeli ekim yapılması	4-İşçiliğin özellikle hasat döneminde yüksek olması		

4.8.35. Karpuz Üretimi ve Pazarlaması

4.8.35.1. Karpuz Üretimi

TABLO 341 : Dünya Karpuz Üretimi (Ton)

	2005	2006	2007	2008	2009
Türkiye	3.970.000	3.805.306	3.796.680	4.002.285	3.810.205
AB	4.864.321	5.096.528	4.443.303	5.166.652	5.572.116
Dünya	90.177.347	93.852.429	93.366.711	98.439.589	100.687.056

KAYNAK : FAO

Karpuz, Dünya’da ve Türkiye’de en çok üretilen sebzelerin başında gelmektedir. Üretim trendi devamlı yükselmekte olan karpuzun 2009 Dünya üretimi 100 milyon ton civarında olup bunun % 5.5’ i olan 5.572.116 tonunu AB ülkeleri üretirken, Türkiye ise 3.810.205 ton ile % 3.3’ ünü karşılamaktadır. Özelliği itibariyle tek yıllık, sıcak ve ılıman iklim bitkisidir. Karpuz açıkta yetiştirilmekle birlikte örtü altında da üretilmektedir. Örtü altı üretimdeki payı ise karpuzun ise % 2’dir. Türkiye’de karpuzun en çok yetiştirildiği iller; Adana, İzmir, Diyarbakır ve Şanlıurfa’dır. Üretimleri yapılan karpuz çeşitleri; Crimson sweet, Yalova Washington 26, Yalova yuvarlak alaca 18 ‘dir. Mersinde 2009 yılı üretimi 1.570 hektar alanda 100 bin ton civarında olarak Türkiye’ye oranı % 2.42 gerçekleşmiştir.

Karpuz Dış Ticareti

Türkiye Karpuz İhracatı yapılan ülkelerin Başında Almanya, Polonya ve Romanya bulunmaktadır. İthalatın ise büyük bir oranı İran’dan sağlamaktadır.

TABLO 342 : Türkiye Karpuz İhracatı-İthalatı

KARPUZ	2007 (1000 \$)		2008 (1000 \$)		2009 (1000 \$)	
	Miktar	Değer	Miktar	Değer	Miktar	Değer
İhracat	20.000	6.536	45.000	12.868	56.000	6.592
İthalat	3.057	612	6.302	1.220	10.154	1.492

KAYNAK : Dış Ticaret Müsteşarlığı-2010

Mersin Karpuz ihracatına baktığımız zaman, 2009 yılı için 10.094 ton ve 2.1 milyon dolar girdi sağlanırken, 2010 yılında ise 11.458 tona karşılık 2.8 milyon dolar girdi sağlanmıştır.

TABLO 343 : Mersin Karpuz İhracatı

2009		2010 (Ocak-Kasım)	
Miktar (ton)	Değer (\$)	Miktar (ton)	Değer (\$)
10.094	2.120.137	11.458	2.829.452

KAYNAK : AKİB

4.8.35.2. Karpuz Pazarlaması

Karpuzun %95' i sudur ve besin değeri birçok besinde olduğu gibi kabuğunda saklıdır. Bu nedenle olabildiğince kırmızı etli kısmın altındaki beyazımsı kısım tüketilmelidir. Tarım ürünlerini çekirdeğinden kabuğuna kadar değerlendirmek mümkündür. Gıda, ilaç (doğal ilaçlar) ve kozmetik sektöründe kullanılan kavun ve karpuz kabuğu ise özellikle son yıllarda önem kazanmıştır. Türkiye, kavun ve karpuz kabuğu ihracatını en çok Almanya, Fransa, İtalya ve Yunanistan'a yapmaktadır. Dönem dönem de ABD, Arnavutluk, İspanya ve Ukrayna'ya da ihracat yapılmaktadır. Kavun ve karpuz kabuğunun en büyük alıcısı ise İtalya ve Almanya'dır. Kavun karpuz kabuğu nem ve hava değişimlerinden olumsuz etkilendiği için ihracatta riskli ürün grubuna girse de sağladığı yüksek kazançla girişimcileri cezbetmektedir.

4.8.35.3. Karpuz Pazarlama Kanalları

4.8.35.4. Karpuz Üretimi ve Pazarlaması (SWOT Analizi)

Güçlü Yönler	Zayıf Yönler	Fırsatlar	Tehditler
<p>1-Türkiye Dünyada Çin'den sonra ikinci büyük karpuz üreticisi ülkedir. Bu üretimin büyük bölümünü örtüaltında yetiştiricilik oluşturmaktadır. Örtüaltı yetiştiriciliğinin % 95'i Çukurova Bölgesinde yapılmaktadır.</p> <p>2-Karpuzun iklim istekleri bakımından Mersin bölgesi idealdir.</p> <p>3-Hastalıklara dayanıklı kabak anaçları kullanılabilmesi bakımından karpuz bitkisi her yıl aynı arazide yetiştirilebilir.</p> <p>4-Bölgemizde iklim avantajından dolayı, örtüaltı erkenci karpuz yetiştiriciliği yapılmasından dolayı ürünün hasat edildiği aylardaki karpuz fiyatları yüksektir.</p> <p>5-Çiftçilerin bilinçlendirilmesi ve sorunlarına çözüm bulunması açısından bölgede Alata Bahçe Kültürleri Araştırma Enstitüsünün bulunması.</p> <p>6-Karpuz ıslahı konusunda Alata Bahçe Kültürleri Araştırma Enstitüsünün, Türkiye'de Tarım Bakanlığı kapsamında çalışan tek enstitü olması ve bu enstitünün Mersin'de olması.</p> <p>7-Mersin'de liman bulunması, karpuzun gerek yurtiçi gerek yurtdışı ihracatı açısından önemlidir.</p>	<p>1-Fusarium hastalığından dolayı, aşısız yetiştirilen karpuz bitkisi dört yıla kadar aynı arazide ekonomik olarak yetiştirilemez.</p> <p>2-Bölgede domates, hıyar, biber ve kabak gibi türler ana deseni oluşturmakta ve çiftçi daha çok bu ürünlerin yetiştiriciliğini iyi bilmektedir.</p> <p>3-Karpuz yetiştiriciliği yapan çiftçiler yetiştiricilik konusunda yeterli bilgiye sahip değildir.</p>	<p>1-Adana'da diğer türlerin yetiştiriciliğinin artmasıyla karpuzun yetiştirme alanı azalmış ve gün geçtikçe Tarsus bölgesinde karpuz yetiştiricilik alanları artmaktadır.</p>	<p>1-Tarsus Bölgesinde bölgesel havaalanının yapılacağı alan, önemli bir karpuz yetiştirme alanıdır.</p>

4.8.36. Kavun Üretimi ve Pazarlaması

4.8.36.1. Kavun Üretimi

Ülkemizde kavun yetiştiriciliği daha çok tarlada ve alçak tünellerde yapılmakta olup, ürün hasadı alçak tünel altında haziran ayının sonlarına kayabilmekte iken, serada yapılan yetiştiricilikte ise ürün hasadı fiyatların en yüksek seyrettiği erken ilkbahar döneminde yapılabilmektedir. Bu durum özellikle ihracat açısından önemli olup Avrupa pazarına üretim boşluğunun bulunduğu Şubat-Haziran dönemi ihracata yönelik üretimleri üreticimiz açısından oldukça önemli avantajlar sağlayabilir. Kavunun en fazla yetiştirildiği iller, Ankara, Manisa, Diyarbakır, Balıkesir ve Konya'dır. Üretimleri yapılan kavun çeşitleri ise; Kırkağaç 589, Kırkağaç 637, Altınbaş, Hasanbey, Çini kız, Barada, Hıdır, Ananas, Altınbaş, Eindor, Paris, Kışlık, Melina, Gredos; üretimleri yapılan karpuz çeşitleri; Crimson sweet, Yalova Washington 26, Yalova yuvarlak alaca 18 'dir.

TABLO 344 : Kavun Dünya Üretim Alanı Ve Üretim Miktarları

Ürün	Mersin	Türkiye	AB	Dünya
Üretim Miktarı Ton	16.671	1.749.935	1.886.810	19.441.209

KAYNAK: FAO -Mersin İl Tarım Müdürlüğü – 2009

TABLO 345 : Yıllar İtibariyle Mersin ve Türkiye Kavun Üretim Miktarları

Yıllar	Türkiye Üretimi	Mersin Üretimi
2005	1.825.000	6.166
2006	1.765.605	6.541
2007	1.661.130	9.249
2008	1.749.935	13.209
2009	1.679.191	16.671

KAYNAK : TÜİK-2009

Dünyada kavun üretimi 20 milyon ton civarında yapılmakta olup bunun 6.6 milyon tonunu Çin tek başına gerçekleştirmekte, ülkemiz ise 1.8 milyon ton üretimi ile ikinci sırada yer almaktadır. Dünya üretiminin 9.4 ünü karşılamaktadır.

TABLO 346 : Ülkelerin Kavun Üretim Miktarları

ÜLKELER	MİKTAR(1000 ton)	%
Çin	6.629	34.5
Türkiye	1.800	9.4
İran	1.594	8.3
ABD	1.258	6.6
AB	2.012	10.4
Diğer Ülkeler	5.912	30.8
Dünya	19.205	100

KAYNAK : FAO-2009

Türkiye'nin kavun ihracatı yaptığı önemli ülkeler; Almanya, Romanya, Polonya, Suudi Arabistan ve Hollanda'dır.

TABLO 347 : Türkiye Kavun İthalatı

Ürün	2009		2010 Ocak-Nisan	
	İthalat		İthalat	
Kavun	Miktar (Ton)	Değer \$	Miktar (Ton)	Değer \$
		34	22.071	112

KAYNAK : TÜİK-2010**TABLO 348 : Türkiye Kavun İhracatı**

Ürün	2009		2010 Ocak-Nisan	
	İhracat		İhracat	
Kavun	Miktar (Ton)	Değer \$	Miktar (Ton)	Değer \$
		9.612	5.303.551	256

KAYNAK :TÜİK-2010

Mersin Kavun ihracatına baktığımız zaman, 2009 yılı için 2.260 ton ve 1.5 milyon dolar bir girdi sağlanmıştır. 2010 yılı için ise 1.219 tona karşılık olarak 1.4 milyon dolar bir girdi sağlanmıştır.

TABLO 349 : Mersin Kavun İhracatı

2009		2010 (Ocak-Kasım)	
Miktar (ton)	Değer (\$)	Miktar (ton)	Değer (\$)
2.260	1.509.869	1.219	1.453.348

KAYNAK : AKİB

4.8.36.2. Kavun Pazarlaması

Tarım ürünlerini çekirdeğinden kabuğuna kadar değerlendirmek mümkündür. Gıda, ilaç (doğal ilaçlar) ve kozmetik sektöründe kullanılan kavun ve karpuz kabuğu ise özellikle son yıllarda önem kazanmıştır. Türkiye, kavun ve karpuz kabuğu ihracatını en çok Almanya, Fransa, İtalya ve Yunanistan'a yapmaktadır. Dönem dönem de ABD, Arnavutluk, İspanya ve Ukrayna'ya da ihracat yapılmaktadır. Kavun ve karpuz kabuğunun en büyük alıcısı ise İtalya ve Almanya'dır. Kavun karpuz kabuğu nem ve hava değişimlerinden olumsuz etkilendiği için ihracatta riskli ürün grubuna girse de sağladığı yüksek kazançla girişimcileri cezbetmektedir.

4.8.36.3. Kavun Pazarlama Kanalları

Meyve ve sebze ürünleri, bazı pazarlama kanalları yolu ile tüketiciye çeşitli şekillerde ulaştırılabilmektedir. Meyve ve sebze üreticilerinin bir kısmı ürünlerini yol üstü pazarlarında veya tarlada (üretim yerinde) satarak tüketiciye ulaştırmaktadırlar. Bir kısım üreticiler, üretim yerinin pazara uzak olması veya nakliye masrafının ağır olması sebebiyle, üretim yerinde komisyonculara satmak yolu ile de ürünlerini pazarlayabilmektedir. Komisyoncu ise çiftçilerden satın aldığı ürünleri perakendeci ve toptancı dağıtım kanallarına pazarlamakta ve buradan pazar, süper market, manav ve bakkallara aktararak tüketiciye ulaştırılmaktadır.

Üreticiler, tarım kooperatifleri ve ihracatçı firmalara da doğrudan ürünlerini pazarlayabilmektedir. Diğer bir pazarlama kanalı ise meyve ve sebzelerin tarım kooperatifleri yoluyla perakendecilere ve oradan da tüketicilere ulaşmasıdır.

Yaş meyve ve sebze pazarlama kanallarının;

“üretici –toplayıcı - komisyoncu (üretim yerinde) – toptancı -komisyoncu (tüketim yerinde) – perakendeci – tüketici” şeklinde kavunda da aynı olmasıdır. (Yurdakul, 2002).

4.8.36.4. Kavun Üretimi ve Pazarlaması (SWOT Analizi)

Güçlü Yönler	Zayıf Yönler	Fırsatlar	Tehditler
1-Türkiye kavun gen merkezi içerisinde olması ve her bölgesinde yerel kavunların yetiştirilmesi	1-Üretilen kavunların yüksek verimli ve dayanıklı olmaması	1- Erkencilik sayesinde ihraç olanağının yüksek olması	1-Çok çabuk hastalık ve zararlı böcek tehlikesi
2-Serada yapılan yetiştiriciliğin erken ilkbahar döneminde hasat edilmesi dolayısıyla ihracatta yüksek fiyata satılması	2-Mantari hastalıklara yakalanma olasılığı yüksek		
	3-Münavebeli ekimin yapılmaması		

4.8.37. Pırasa Üretimi ve Pazarlaması

4.8.37.1. Pırasa Üretimi

Dünya pırasa ve diğer soğansı sebze üretimi içerisinde en fazla paya sahip olan ülkeler sırasıyla; Endonezya (%26), Türkiye (%17), Fransa (%10), Belçika(%9), Çin (%6), Polonya (%6) ve Hollanda'dır (%5)

TABLO 350 : Yıllar İtibariyle Türkiye Pırasa Üretim Miktarları(Ton)

Yıllar	2005	2006	2007	2008	2009
Pırasa	326.000	320.091	256.397	252.286	251.120

KAYNAK : TÜİK

Türkiye'de ekolojik koşullar pırasa üretimine oldukça uygundur. Pırasa üretim miktarları Akdeniz, Ege, Marmara ve İç Anadolu bölgelerinde gün geçtikçe artmaktadır. Taze ve dondurulmuş olarak pırasa tüm yıl boyu tüketilmektedir. Pırasanın dondurularak satılan miktarlarında önemli artışlar görülmektedir.

2009 yılı verilerine göre 251 bin 120 ton olan Türkiye pırasa üretiminin yaklaşık % 26'sı Mersin'de üretilmektedir .

TABLO 351 : Mersin Pırasa Üretimi

Yıllar	2005	2006	2007	2008	2009
Pırasa	75.987	74.450	75.275	71.755	72.580

KAYNAK :TÜİK- İl Tarım Müdürlüğü 2009

4.8.37.2. Pırasa Pazarlaması

Türkiye'de pırasa yaş sebze ve dondurulmuş sebze olarak tüketilmektedir ve ihracatı yapılmaktadır.Türkiye dondurulmuş sebze ihracatı ürün bazında incelendiğinde, 2009 yılında sebze grubundan tatlı biber, enginar, domates ve pırasa başı çeken ürün çeşitleri olmuşlardır. Türkiye pırasa ihracatı miktar ve değerleri aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

TABLO 352 : Türkiye Pırasa İhracatı

Yıllar	İHRACAT Yaş Pırasa		İHRACAT Dondurulmuş Pırasa	
	Miktar(Ton)	Değer(\$)	Miktar(Ton)	Değer(\$)
2007	6.000	2.688.000	4.346	2.808.000
2008	6.000	3.905.000	1.653	1.256.000
2009	13.000	5.772.000	1.886	1.336.000

KAYNAK:DTM

Mersin Pırasa ihracatına baktığımız zaman, 2009 yılı için 3.559 ton ihracata karşılık 1.5 milyon dolar girdi sağlanmıştır. 2010 yılında ise 3.488 ton olan ihracat karşılığında 1.7 milyon dolar girdi sağlanmıştır.

TABLO 353 : Mersin Pırasa İhracatı

2009		2010 (Ocak-Kasım)	
Miktar (ton)	Değer (\$)	Miktar (ton)	Değer (\$)
3.559	1.581.373	3.488	1.771.668

KAYNAK : AKİB

Pırasalarda yenilebilir kısmın uzunluğu beyaz kısmın uzunluğu ile soğan başı oluşturup oluşturumama gibi özellikler kalite unsurları içinde yer almaktadır. Türk standartlarına göre 1. sınıf pırasalarda beyaz kısım tüm uzunluğun en az üçte biri veya yenilebilir kısmın en az yarısı kadar uzunlukta olmalıdır. II. sınıf pırasalarda ise tolerans artırılarak beyaz kısım, tüm uzunluğun en az dörtte biri veya yenilebilir kısmın en az üçte biri uzunlukta olması gerekmektedir. Pırasalarda en az bulunması gereken çap ise 1 cm olarak belirlenmiştir. Pırasalar piyasaya yıkanmış, temizlenmiş, kökleri kısaltılmış, yaprakların üçte biri kesilmiş olarak 10-15 kg'lık demetler halinde gönderilmektedir (TKB, 2002).

Üreticiler pırasayı tohur olarak tarlada tüccar ve komisyonculara pazarlayabildikleri gibi, toptancı meyve sebze halinde de pazarlayabilmektedir. Ayrıca hasadı yapılmış olarak köye gelen tüccar ve komisyonculara ya da pırasa işleyen fabrikalara da satabilmektedir. Bunun dışında semt pazarlarında direkt tüketicilere de pazarlayabilmektedir.

4.8.37.3. Pırasa Pazarlama Kanalları

Sebze ürünleri, çeşitli pazarlama kanalları yolu ile tüketiciye ulaştırılabilmektedir. Sebze üreticilerinin bir kısmı ürünlerini yol üstü pazarlarında veya tarlada (üretim yerinde) satarak tüketiciye ulaştırmaktadırlar. Bir kısım üreticiler, üretim yerinin pazara uzak olması veya nakliye masrafının ağır olması sebebiyle, üretim yerinde komisyonculara satmak yolu ile de ürünlerini pazarlayabilmektedir. Komisyoncu ise çiftçilerden satın aldığı ürünleri perakendeci ve toptancı dağıtım kanallarına pazarlamakta ve buradan pazar, süper market, manav ve bakkallara aktararak tüketiciye ulaştırılmaktadır.

Üreticiler, tarım kooperatifleri ve ihracatçı firmalara da doğrudan ürünlerini pazarlayabilmektedir. Diğer bir pazarlama kanalı ise meyve ve sebzelerin tarım kooperatifleri yoluyla perakendecilere ve oradan da tüketicilere ulaşmasıdır. Genel olarak sebze pazarlamakanallarının nispeten en uzun olanı ise “üretici – toplayıcı - komisyoncu (üretim yerinde) – toptancı -komisyoncu (tüketim yerinde) – perakendeci – tüketici” şeklindedir.

4.37.4. Pırasa Üretimi ve Pazarlaması (SWOT)

Güçlü Yönler	Zayıf Yönler	Fırsatlar	Tehditler
1-Verim yüksek	1- Sadece kısa sap çeşidinin yetiştirilmesi	1- İhracat ürünü	1- Yıkama işleminin hijyen olmayan ortamlarda yapılması dolayısıyla insan sağlığını tehdit etmek
2- Kaliteli üretim	2-Pazarlama problemi	2- Paketleme avantajı tüketimi arttırıyor	
3- Bölgemizde fazla üretilmesi	3- Bilinçsiz kullanılan gübrelerden dolayı raf ömrünün kısa olması dolayısıyla yolda bozulmalarında yüksek olması	3-İhracatçı firmaların varlığı(AKİB)	2- Dolaylı olarak bilinçsiz kullanılan gübrelerin insan sağlığını tehditi
4- Bölgemizde verimin yüksek olması	4- Üreticinin yeterince bilinçli olmaması (üretim,yıkama,hasat vs)	4- Paketleme tesislerinin yeterli olması	3- Markalaşamamak
5- İyi fiyatlarla pazarlanabilmesi		5-Havaalanı yapılıyor olması	
6-İlaç kullanımının az olması			
7- İlimizde üretimi yapılan bu ürünler konusunda yeterli danışman olması			

4.8.38. Maydanoz Üretimi ve Pazarlaması

4.8.38.1 Maydanoz Üretimi

Maydanoz Akdeniz ülkelerinin bitkisidir. İspanya, Yunanistan, Fas, Türkiye, Cezayir ve Tunus'ta bol miktarda yabani maydanoz bulunmaktadır. Maydanoz, ülkemizde ticari olarak Akdeniz, Ege ve büyük çaplı olarak Marmara bölgesinde üretilirken, uygun iklim koşullarında bütün bölgelerimizde küçük çaplı olarak yetiştirilir. Soğuk bölgelerde bölge şartlarına göre ilkbahar ile soğukların başladığı sonbahar dönemi arasında da yetiştirilebilir. Ilıman iklime sahip Akdeniz, Ege ve Marmara bölgelerinde bütün yıl boyunca maydanoz yetiştiriciliği yapılabilmektedir. Türkiye üretimi yıllar itibariyle aynı seyirde devam etmiş olup 2009 yılı üretim miktarı 58.145 ton olmuştur. Mersin Türkiye maydonoz toplam üretiminin % 10.90' ını 6.336 ton ile karşılamaktadır.

TABLO 354 : Maydanozun yıllar itibariyle Üretim Miktarları

Yıllar	Türkiye Üretimi	Mersin Üretimi
2005	57.000	6.845
2006	53.189	6.606
2007	48.972	6.306
2008	52.346	6.306
2009	58.145	6.336

KAYNAK : TÜİK-2009

Dış Ticaret

Mersin Maydanoz ihracatına baktığımız zaman, 2009 yılı ihracatı 1.669 ton ve 1.6 milyon dolar girdi sağlanırken, 2010 yılında ise 453 ton ihracata karşılık 333 bin dolar girdi sağlanmıştır.

TABLO 355 : Mersin Maydanoz İhracatı

2009		2010 (Ocak-Kasım)	
Miktar (ton)	Değer (\$)	Miktar (ton)	Değer (\$)
1.669	1.629.389	453	333.617

KAYNAK : AKİB

4.8.38.2. Maydanoz Pazarlaması

Birçok ülkede olduğu gibi ülkemizde de 12 ay boyunca pazardan eksik olmayan maydanoz yemek, salata ve mezelerde garnitür olarak kullanılırken köklerinin de bazı yemek ve çorbalarda kullanıldığı belirtilmektedir. Üreticilere yıl boyunca sürekli gelir sağlayarak ekonomik gelirden önemli bir yer tutar.

4.8.38.3. Maydanoz Pazarlama Kanalları

Meyve ve sebze ürünleri, bazı pazarlama kanalları yolu ile tüketiciye çeşitli şekillerde ulaştırılabilmektedir. Meyve ve sebze üreticilerinin bir kısmı ürünlerini yol üstü pazarlarında veya tarlada (üretim yerinde) satarak tüketiciye ulaştırmaktadırlar. Bir kısım üreticiler, üretim yerinin pazara uzak olması veya nakliye masrafının ağır olması sebebiyle, üretim yerinde komisyonculara satmak yolu ile de ürünlerini pazarlayabilmektedir. Komisyoncu ise çiftçilerden satın aldığı ürünleri perakendeci ve toptancı dağıtım kanallarına pazarlamakta ve buradan pazar, süper market, manav ve bakkallara aktararak tüketiciye ulaştırılmaktadır. Üreticiler, tarım kooperatifleri ve ihracatçı firmalara da doğrudan ürünlerini pazarlayabilmektedir. Diğer bir pazarlama kanalı ise meyve ve sebzelerin tarım kooperatifleri yoluyla perakendecilere ve oradan da tüketicilere ulaşmasıdır.

Yaş meyve ve sebze pazarlama kanallarının; “**üretici –toplayıcı - komisyoncu (üretim yerinde) – toptancı -komisyoncu (tüketim yerinde) – perakendeci – tüketici**” şeklinde maydanozda da aynı olmasıdır. (Yurdakul, 2002).

4.8.38.4. Maydanoz Üretimi ve Pazarlaması (SWOT Analizi)

Güçlü Yönler	Zayıf Yönler	Fırsatlar	Tehditler
1- İklim ve toprak istekleri	1- Hastalık ve zararlıların fazla olmasından dolayı ilaçlamanın fazla olması	1- Yaprığı yenen sebzelerde ithalatın az olması	1- İlaç kalıntısı
2- Dört mevsim tüketilmesi		2-Tüm pazarlama kanallarında satışının yapılması	2- Fazla miktarda azotlu gübre kullanılmasından dolayı raf ömrünün kısa olması
3- İlimizde yoğun üretim	2-Hastalık ve zararlılara karşı dayanıklı çeşitlerin bulunmaması		3- Petrol dolum tesislerinin bu ürünlerin üretildiği yere yakın olması
4- Münavebe ürünü olması			4- Anayol kenarına yakın yerlerdeki üretim dolayısıyla egzoz gazlarındaki ağır metal zararlılarının birikimleri sonucu dolaylı olarak toplum sağlığını tehdit
5-Kar marjının yüksek olması			
6- Hasat ve nakliyenin kolay olması			
7- İlimizin damak zevkine uygun olması			

4.8.39. Marul Üretimi ve Pazarlaması

4.8.39.1. Marul Üretimi

Dünya marul üretiminin birkaç yıllık üretim miktarı aynı seviyede devam etmiştir. 2005’ te 22 milyon ton olan üretim 2009’ da 24 milyon ton civarında gerçekleşmiştir. Bu üretimin % 14’ ü olan 3.338.412 tonunu AB ülkeleri karşılarken, Türkiye 438.038 ton üretim ile % 1.84’ ünü karşılamaktadır.

TABLO 356 : Dünya Marul Üretimi

	2005	2006	2007	2008	2009
Türkiye	372.000	390.659	428.059	439.641	438.038
AB	3.466.649	3.460.962	3.261.239	3.313.293	3.338.412
Dünya	22.132.007	22.959.928	23.072.685	23.235.219	23.733.803

KAYNAK : FAO

Marul tek yıllık serin iklim sebzesidir. Yetiştirme süresi 2-3 ay gibi kısa süreli olan marul tiplerinde açıkta ve örtü altında değişik mevsimlere uygun olarak ıslah edilmiş çeşitlerle arka arkaya yılın 12 ayı üretim yapmak mümkün olmuştur. Son yıllarda yağlı baş salata ve kıvrıkcık baş salata tiplerinin Türkiye’deki üretimi ve yeme alışkanlığı salata ve marullara çeşit zenginliği kazandırmıştır.

Dış Ticaret

Mersin Marul ihracatına baktığımız zaman, 2009 yılı ihracatı 1.113 tona karşılık 1.3 milyon dolar girdi sağlanırken, 2010 yılında ise 662 ton ihracatı için 1.2 milyon dolar girdi sağlanmıştır.

TABLO 357 : Mersin Marul İhracatı

2009		2010 (Ocak-Kasım)	
Miktar (ton)	Değer (\$)	Miktar (ton)	Değer (\$)
1.113	1.328.448	662	1.210.537

TABLO : AKİB

4.8.39.2. Marul Pazarlaması

Doğrudan salata malzemesi ve garnitür olarak kullanılmaktadır.

4.8.39.3. Marul Pazarlama Kanalları

Meyve ve sebze ürünleri, bazı pazarlama kanalları yolu ile tüketiciye çeşitli şekillerde ulaştırılabilmektedir. Meyve ve sebze üreticilerinin bir kısmı ürünlerini yol üstü pazarlarında veya tarlada (üretim yerinde) satarak tüketiciye ulaştırmaktadırlar. Bir kısım üreticiler, üretim yerinin pazara uzak olması veya nakliye masrafının ağır olması sebebiyle, üretim yerinde komisyonculara satmak yolu ile de ürünlerini pazarlayabilmektedir. Komisyoncu ise çiftçilerden satın aldığı ürünleri perakendeci ve toptancı dağıtım kanallarına pazarlamakta ve buradan pazar, süper market, manav ve bakkallara aktararak tüketiciye ulaştırılmaktadır. Üreticiler, tarım kooperatifleri ve ihracatçı firmalara da doğrudan ürünlerini pazarlayabilmektedir. Diğer bir pazarlama kanalı ise meyve ve sebzelerin tarım kooperatifleri yoluyla perakendecilere ve oradan da tüketicilere ulaşmasıdır.

Yaş meyve ve sebze pazarlama kanallarının;

“üretici –toplayıcı - komisyoncu (üretim yerinde) – toptancı -komisyoncu (tüketim yerinde) – perakendeci – tüketici” şeklinde Marul’da da aynı olmasıdır. (Yurdakul, 2002).

4.8.39.4. Marul Üretimi ve Pazarlaması (SWOT Analizi)

Güçlü Yönler	Zayıf Yönler	Fırsatlar	Tehditler
1- Verim ve kalitenin yüksek olması	1-Hijyenik koşullarda temizliğinin yapılmaması	1- Sulama imkanlarının yüksek kesimlerde üretime imkan tanınması	1- Yaprak bitinin fazla olması
2- Marul çeşitlerinin fazlalığı (tüm çeşitlerin varlığı)		2-İhracatın artması	2- İklim şartlarından çabuk etkilenme
3- Hasadın kolay olması			3- Çiçeklenme
4- Uzun bir hasat dönemi olması			
5-Üretimde makine kullanılabilmesi			

4.8.40. Mersin İlinde Önemli Tıbbi ve Aromatik Bitkilerin Üretimi ve Pazarlaması

4.8.40.1. Tıbbi ve Aromatik Bitkilerin Üretimi

Ülkemizde doğadan toplanarak iç ve dış ticareti yapılan 347 tür bulunmakta ve bunların %30'unun dış ticareti yapılmaktadır (Özhatay ve Koyuncu,1998). Türkiye'nin 1999–2003 yıllarını kapsayan beş yıllık tıbbi bitkilerin ihracat miktarlarının yıllara göre ortalama 44.390 ton ve ülkeye giren dövizin ortalama 66.434.000 dolar olduğu ve yaklaşık 20 bitki türünün satışı ile bu paranın ülkeye kazandırıldığı belirtilmektedir (Özgüven ve ark., 2005). Aynı sayıda bitki türünde 2004-2008 yılları arasında ortalama 36.126 ton tıbbi bitki ihracatına karşılık 80.388.000 dolar döviz girdisi elde edilmiştir. Birçok tıbbi ve aromatik bitkinin ihracatını yapan Türkiye, aynı zamanda bazı bitki türlerinin ithalatını da yapmaktadır. Ülkemiz 2000-2003 yılları arasında toplam 5.535 ton bitki ithal etmiş ve 6.228.000 dolar döviz yurt dışına çıkmıştır (Bayramoğlu ve ark., 2009). 2004-2008 yıllarını kapsayan beş yıllık dönemde ise 5.918 ton ithalat miktarına karşılık 7.502.800 dolar ödeme yapılmıştır.

Türkiye'nin iklim ve ekolojik özelliklerinden dolayı birçok tıbbi ve aromatik bitki yetiştirilebilmekte veya dünyanın birçok yerinde olduğu gibi doğadan toplanmaktadır. Defne, mahlep, ıhlamur çiçeği, adaçayı, biberiye, meyan kökü ve ardıç kabukları doğadan toplanmaktadır. Kimyon, anason, kekik, çemen, rezene, nane ve kişnişin tarımı yapılmaktadır. Mersin' in Erdemli İlçesi Orman İşletme Müdürlüğü sahalarında özel bakım istemeden dağlarda yetişen bitkilerden geçen yıl 200 ton civarında toplatılmıştır. Özel mülkiyet üzerinde yetişen ağaçlardan elde edilen defne yaprağıyla birlikte Erdemli köylerindeki üretimin 450 tona ulaşmasının tahmin edildiğini kaydetti. Daha önce Erdemli bölgesinden toplanan defne yapraklarının işlenmek üzere taşeronlar tarafından İzmir'e gönderilirken , Kızkalesi'nde yıllık 200 ton işleme kapasiteli tesisin kurulmasıyla, toplanan defne yaprağının burada işlenerek ihracata hazır hale getirilmektedir.

TABLO 358 : Mersin Tıbbi ve Aromatik Bitkiler

Ürünler	Üretim Miktarı (kg)
Defne Yapağı (Kuru)	214.998
Kekik (Kuru)	14.590
Adaçayı	1.000
Laden Yapağı	78.357
Fıstıkçamı Kozalağı	203.840
Sandal Yapağı	41.521
Humus	280.000
Biberiye (Kuş Dili)	25.585
Sumak	380
Mersin Yapağı	2.760
Yosun	200
T O P L A M	863.231

KAYNAK : Mersin İl Çevre Orman Müdürlüğü-2009

Kök ,yumru, dal, yaprak, meyve ve tohum gibi kısımlardan 1. derecede ilaç sanayinde kullanılmak üzere doğal floradan veya kültürü yapılarak yetiştirilen bitkilere tıbbi bitki ,uçucu yağları kullanılan bitkilere ise kısaca itri (Aromatik) bitkiler denilir. Bugün dünyada kullanılan bitki sayısı Dünya Sağlık Örgütü'ne göre 20.000 civarında bulunmaktadır. Bunlardan 4000 drog yaygın bir şekilde kullanılırken halen dünyada 2000, Batı Avrupa'da ise 500 kadar tıbbi bitkinin ticareti yapılmaktadır. Bu bitkilerden ancak 400 adedi üzerinde araştırma yapılabilmektedir.

Yararlanılan Organlarına Göre Tıbbi ve Aromatik Bitkilerin Sınıflandırılması

- Rizom ve köklerinden yararlanılan bitkiler
- Yumrularından yararlanılan bitkiler
- Odun ve kabuklarından yararlanılan bitkiler
- Yapraklarından yararlanılan bitkiler
- Herbasından yararlanılan bitkiler
- Çiçeklerinden yararlanılan bitkiler
- Tohum ve meyvelerinden yararlanılan bitkiler
- Tüy, düze v.b. yararlanılan bitkiler
- Kitre ve zamkından yararlanılan bitkiler
- Sütümsü sıvısından yararlanılan bitkiler
- Exraktından yararlanılan bitkiler

Ülkemizde tıbbi olarak kullanılan bitkilerin sayısı 500 civarında olup, neredeyse tamamı doğal olarak yetişmektedir. Bunlardan çok az bir kısmı kültüre alınmıştır. Kodekslere kayıtlı bitki sayısı ise 140 civarındadır. Üretimleri diğer kültür bitkilerine kıyasla çok dar sahalarda yapılmaktadır. Aktarlarda satılan bitki sayısı 300 civarında olup , 70-100 kadar bitkinin ihracatı yapılmaktadır.

Tıbbi ve Aromatik Bitkilerde Bazı Önemli Ürünler :

1- Anason

Anason değişik iklim bölgelerinde yayılmıştır. Ancak sıcak iklim bölgelerindeki yaygınlığı daha fazladır. Anasonun kültürü bir çok ülkede yapılmaktadır. İspanya, Balkan ülkeleri, Güney Rusya ve Türkiye en fazla anason üretimi yapan ülkelerdir. Anason sıcak, orta nemlilikte iklimden hoşlanır. Yurdumuzun özellikle Ege, Marmara ve Güney Anadolu bölgeleri iklim yönünden uygun yörelerdir. Anason üretimi yıllık 20. 000 ton dolayındadır. Yurdumuzda en fazla anason Antalya, Denizli, Burdur, Muğla ve İzmir yörelerinde üretilmektedir. ABD, Brezilya, Hollanda, Almanya, Fransa, İtalya, İspanya ve Yunanistan Türkiye'nin %74 anasonunu alırlar.

2- Adaçayı

Adaçayının bugüne kadar 500 türü tesbit edilmiştir. Bu türler tropik ve subtropik bölgelerde dağınık olarak bulunurlar. Ülkemizde ise yaklaşık 90 kadar salvia türü bilinmektedir. Adaçayları bir ya da çok yıllık, çoğunlukla güzel kokulu, çalı görünüşünde ve tüylü bitkilerdir. Ülkemizde Akdeniz ve Ege bölgelerinde; dağlarda, stepelerde, tarım arazileri civarında ve ormanlık sahalarda yetişmektedir. Tıbbi özelliği olan salvia officinalis l. Ülkemizde tabii olarak yetişmemekte, ancak tohumu temin edildiğinde kolaylıkla kültüre alınarak yetiştirilebilmektedir. 28 ton olan adaçayı üretimimiz bin 500 tona ulaşmıştır.

3- Kekik

Çalı ya da çalimsı görünümde ve kokulu olan kekikler (labiatae) lamiaceae familyasının dünya üzerinde 40 türle temsil edilen bir cinstir. Genellikle derin olmayan gevşek, ılımlı, humuslu ve kalkerli toprakları seven bu bitkiler Avrupa ve Asya'da, akdeniz bölgesinde, kuzey Afrika'dan habeşistan' a kadar uzanan yerlerde ve kanarya adalarında bulunmaktadır. Ülkemizde ise yaklaşık olarak 35 kadar kekik türü 1500 m rakıma kadar olan yerlerde ve yaylalarda yaygın olarak bulunurlar. Bu türlerden bir kısmının endemik olduğu literatürde yer almaktadır. Ülkemizde 14 adeti endemik olarak yetişen 37-40 arasında tür mevcuttur. 1000 ton olan kekik üretimi son yıllarda 4 bin tona ulaşmıştır.

4- Biberiye

Dünyanın birçok yerinde kültürü yapılmaktadır. Başta Türkiye olmak üzere özellikle Akdeniz'e kıyısı olan ülkelerde 1500-1700 m yüksekliklere kadar yetişme ortamı bulmuştur. Çok sayıda varyete ve forma sahiptir. Akdeniz havzası başta olmak üzere ılıman ve sıcak iklim bölgelerinde kültüre alınmıştır. Akdeniz ülkelerinde yabani olarak yetişir. Yayıldığı ülkeler Portekiz, Fransa, İspanya, Tunus, Fas, Cezayir ve İtalya'dır.

Ülkemizin batı ve güney kıyılarında yabani olarak yetişir. Park ve bahçelerde yetiştirilir. Baharat v.b. amaçlarla kültürü yapılamaz. Baharat olarak da fazla kullanılmaz. Uçucu yağ üretimi yok denecek kadar azdır. Bunun yanında, birçok ülkede doğal yetişen biberiye toplanmakta ve değerlendirilmektedir. Ancak istatistiği tutulmamaktadır. Bu nedenle rakamla ekonomik önemi belirtilememektedir.

5- Nane

Anavatanının, Orta Avrupa ve Asya olduğu belirtilen nane, çok çeşitlilik gösterir ve geniş bir yayılış alanına sahiptir. Çoğunlukla Avrupa ve Asya'da yayılan 90 kadar türü bulunmaktadır. Ülkemizde ise 7 türe ait 12 takson yayılış göstermektedir. (Öztürk, Seçmen, Pirdal-1991) ılıman iklimlerde, Amerika, Avrupa ve Asya'da tarımı yapılır. Kaynak ülkeler: ABD, Bosna-Hersek, Sırbistan, Hırvatistan, Makedonya Cumhuriyeti, Karadağ, Slovenya ve Kosova , Mısır, Fas, Macaristan, Bulgaristan, İspanya, Almanya, Romanya, Arjantin, Meksika, Brezilya, İngiltere, Polonya, Yunanistan'dır. M. Arvensis ise özellikle Japonya'da yetiştirilir. Kaynak ülkeleri: Çin, Japonya, Brezilya, Güney Afrika, Tayvan, Arjantin. Nane, çok eski bir kültür bitkisidir. İngiltere'de botanikçi John Ray'ın (1921) tavsiyelerinden sonra, tıbbi bitkiler arasına girmiştir.

6- Oğulotu

Akdeniz bölgesi ve Doğu Anadolu Bölgesi'nde doğal yetişir. İspanya ve Doğu Avrupa ülkelerinde kültürü yapılır. Yabani formları bütün Akdeniz ülkelerinde ve güney Alplerde bulunmaktadır. 10. Yüzyılda araplar, kalp kuvvetlendirici, kişi gücünü artırıcı olarak kullanmıştır ve melankoliye iyi geldiği bildirilmiştir. Ancak 20. Yüzyıl başlarında bu bitkinin özelliği ortaya çıkmıştır. Alttür ve varyeteleri ılıman iklimlerde yabani olarak veya Akdeniz ülkeleri ve K.Amerika'da kültür bitkisi olarak yetişmektedir. Tohum ayırma ve çelikle üretilir. Yayıldığı ülkeler; Fransa, Bulgaristan, Almanya, Romanya'dır. Ülkemizde ise İstanbul, Bursa, Ege ve Akdeniz bölgesinde yaygın olarak yetişmektedir.

7- Defne

Akdeniz ve Karadeniz kıyılarında yabani olarak yayılış gösteren Türkiye'nin önemli ihrac ürünlerinden birisidir. Defneye olan talebin artmasına karşın, doğadan toplama, yıllar süren aşırı otlatma ve bilinçsiz faydalanma defne üretim alanlarının iyice daralmasına ve verim açısından önemli kayıplara uğramasına neden olmuştur. Özellikle Ege Bölgesi defne üretim alanlarında yaşanan kayıplar bölgede bu tür üzerine çalışmalar yapma ve kültüre alma gereğini ortaya çıkarmıştır. Yeni bir çalışma ile defne kültüre alınacak ve en yüksek verim ve kaliteyi sağlayacak agronomik karakterler ortaya konacaktır.

İzmir ve Mersin limanlarından, ABD ve AB ülkelerine her yıl 10 bin ton dolayında kurutulmuş defne yaprağı ihrac edilmektedir. Ülkemiz ihracatını 20.000 tona çıkarabilecek potansiyele sahiptir. Bunun da defnenin yağını, esansını çıkartan parfümünü yapan sektörlerin ülkemizde kurulması, çoğalması demektir.

Defne yaprağında Türkiye Dünya birincisidir. 1989 yılında 1300 ton olan defne üretimimiz bugün 13 bin tona ulaşmıştır.

4.8.40.2. Tıbbi ve Aromatik Bitkilerin Pazarlaması

- Gıda olarak kullanımı: Baharat Uçucu yağlar Gıda katkısı Kıvam verici antioksidan vs.
- Beşeri İlaç olarak kullanımı : Bitkisel çay İlaç hammaddesi İlaç yardımcı maddesi
- Bitkisel ilaç olarak kullanımı: İnsektisit Fungusit Herbisit Bitki besin maddesi

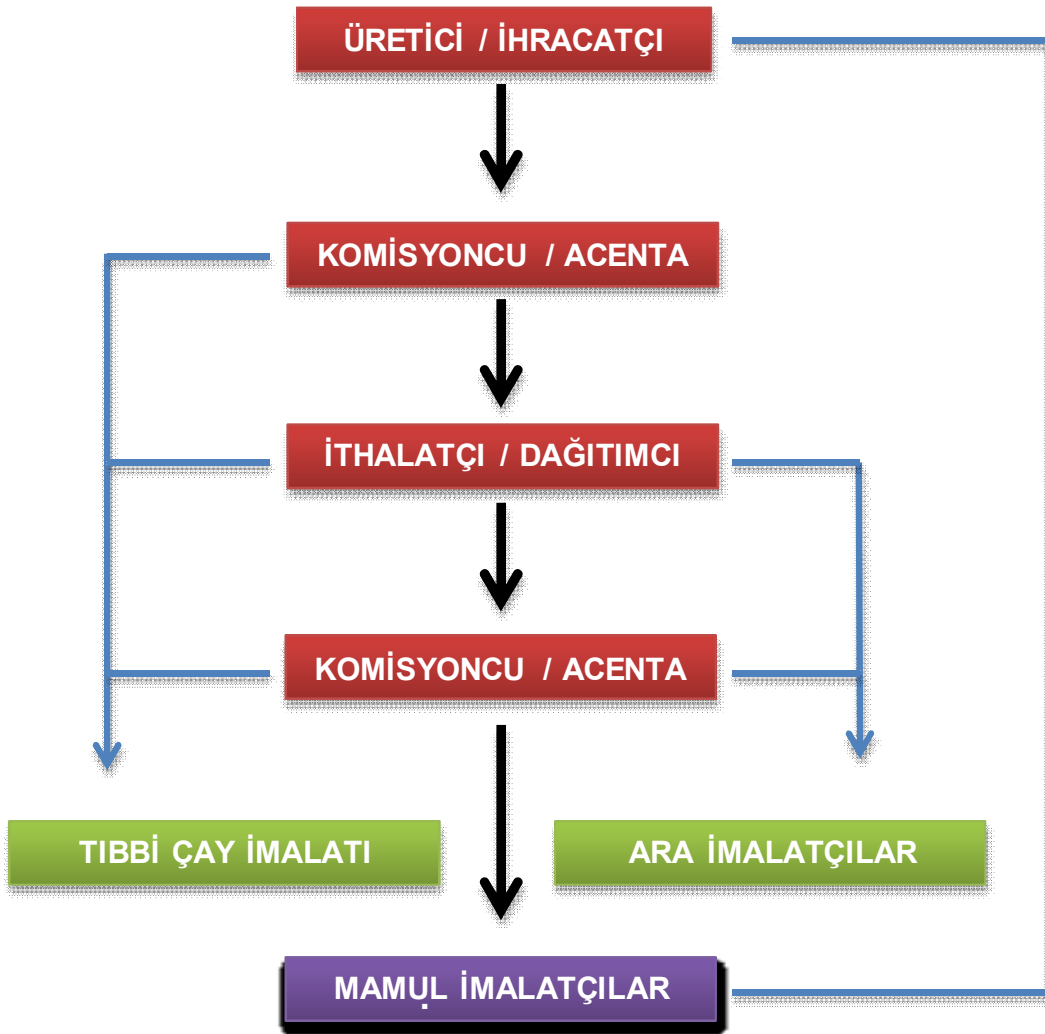
Bir bitkinin tümü taze veya kurutulmuş halde ilaç yapımında kullanılabilirdiği gibi, bitkinin bir veya birkaç organı veya kısmı da aynı amaçla kullanılabilir. Bir bitkinin ilaç olarak kullanılan kısmı drog olarak tanımlanır.

Bitkisel drog tabiri bitkisel ilaç hammaddesi ile eşdeğerdir. Bitkisel droglar, hücreli ürünler (kök, yaprak, kabuk, çiçek, tohum, meyve, vs) veya hücresiz ürünler (zamk, usare, reçine, vs) şeklinde olabilir. Aromatik Bitkiler özellikle gıda, kozmetik ve parfümeri, sektörüne hizmet veren koku ve tat sanayileri tarafından kullanılmakla birlikte ilaç sanayinde de kokulandırıcı ve tatlandırıcı olarak ve hatta tıbbi etkilerinden dolayı değerlendirilmektedirler. Yine bu bitkilerden elde edilen uçucu yağlar parfümeri sanayinde, gıda sanayinde, unlu mamuller ve şekerleme sanayinde, içki yapımında, diş macunu ve sakız imalinde, sabun yapımında da kullanılmaktadırlar.

Uçucu yağ olarak ticaretleri ayrı yapılmaktadır. Ülkemiz uzun zamandan beri tıbbi ve kokulu bitkileri ihraç eden önemli ülkeler arasında yer almakta olup, bu bitkilerin dışsatımı genellikle doğal floradan sökmeye ve toplamaya dayanmaktadır.

Karadeniz'de yetişen defne yaprağı, kuruma sırasında iklim yapısından dolayı kalite kaybına uğrarken, Doğu Akdeniz'de Mersin ve çevresinde özellikle Erdemli'de yetişen defnelerin yapraklarında hava sıcaklığı nedeniyle dolgunluk meydana geliyor. Kurusa bile kalite kaybı olmuyor. Özellikle ABD, Hollanda ve Almanya Erdemli bölgesinde yetişen dolgun yapraklı defneleri istiyor. Defne yaprağı Polonya'da lahana turşusu kurmada ayrı bir tat vermesinden dolayı tercih ediliyor. Almanya'da domuz eti kokusunun giderilmesinde, balık ve tavuk etinin pişirilmesinde kullanılıyor. Hollanda, ABD ve Çin'de ise eterik yağ olarak kozmetik sanayinde kullanılıyor.

4.8.40.3. Tıbbi ve Aromatik Bitkilerin Pazarlama Kanalları

4.8.40.4. Tıbbi ve Aromatik Bitkilerin Üretimi ve Pazarlaması (SWOT Analizi)

Güçlü Yönler	Zayıf Yönler	Fırsatlar	Tehditler
1- Biberiye(püren), defne, kekik, kantaron, kapari, dikenli incir, yaban mersini, okaliptüs oğulotu, anason, fesleğen, adaçayı, nane, gibi türlerin yetiştirilmesi 2- Biberiye (kültüre alınmış süs bitkisi olarak kullanılması)	1- Kapama bahçe üretiminin olmaması 2- Kültür yetiştiriciliğinin yapılmaması	1- Alternatif ürünler 2- Ziraat bankasında %50 faiz indirimli kredi (1 yıllık)	1- Tür ıslahının yapılmaması

4.8.41. Mersin İlinde önemli Yem Bitkileri Üretimi ve Pazarlaması

4.8.41.1. Yem Bitkileri Üretimi

Yonca, yulaf, fiğ, burçak ve korunga gibi bitkilere yem bitkileri adı verilmektedir. Türkiye’de ahır hayvancılığının gelişmesi ve et üretiminin artmasında yem bitkilerinin ayrı bir önemi vardır. Çünkü ülkemizdeki çayır ve meralar yetersizdir. Yem bitkilerinden kuru ve yaş olarak istifade edilir. Daha çok Ege, Akdeniz ve Marmara bölgelerinde üretilen yem bitkileri, fabrikalarda işlenerek kullanıma hazır hale getirilir. Besi hayvancılığında kullanılır.

TABLO 359 : Yem Bitkileri Üretimi (Ton)

	Mersin/TR		%
	Mersin	Türkiye	
Burçak	75	125.062	0.05
Fiğ	96.645	2.343.538	4.12
Korunga	8.062	945.881	0.85
Mısır	56.576	11.342.921	0.50
Yonca	5.605	5.788.078	0.09

KAYNAK: TÜİK - 2009

TABLO 360 : Mersin Yem Bitkileri

Yem Bitkileri Yılı/ Ton	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Mısır	296	473	23.000	36.324	44.937	26.209	67.726	67.615	57.929	56.576
Fiğ	10.100	6.244	20.770	17.083	30.758	38.765	38.765	122.600	103.174	96.645
Yonca	3.860	4.055	1.758	8.404	14.011	6.516	7.117	6.012	4.455	5.605

KAYNAK :TÜİK-2009

4.8.41.2. Yem Bitkileri Pazarlama Kanalları

Üreticiler taze olan kısmının hemen tüketilmesi için tarlada satışını yaparlar. Üretici-İşleme Tesisleri-Yem Satış Merkezleri-Pazar şeklinde bir pazarlama ağı mevcuttur.

4.8.41.3. Yem Bitkileri Üretimi ve Pazarlaması (SWOT)

Güçlü Yönler	Zayıf Yönler	Fırsatlar	Tehditler
1-Desteklemeler ile yem bitki üretiminde artış 2-İklim ve toprak yapısının üretime uygunluğu	1- Hasad problemleri 2-Kaliteli tohumluk seçimi yok 3-Zamanında dikim yapılmıyor 4-Fiğın kışa dayanıklı çeşitlerinin olmasına karşın yazlık çeşitlerin ekilmesi verimi düşürmektedir	1- Ciddi gelir getirici bir unsur olabilir 2-Hayvancılık ve yem bitkileri üretimine uygulanan desteklemeler ile fiğ üretimi artacaktır. 3-Erozyonu önleyici etkisi	1-Hayvansal ürünlerin pazarlamasındaki sorunlar yüzünden elde kalan hayvanlar için kaliteli yem üretilmemesi

4.8.42. Kırmızı Et (Küçük Baş ve Büyük Baş) Üretimi ve Pazarlaması

KAYNAK: FAO - TÜİK – Mersin İl Tarım Müdürlüğü – 2009

4.8.42.1. Kırmızı Et Üretimi ve Pazarlaması

Türkiye büyükbaş hayvancılık üretiminde en fazla sığır (inek, öküz, dana, manda) yetiştiriciliği vardır. Sığırlar içinde de en fazla inek yetiştirilmektedir. Türkiye'nin bütün bölgelerinde inek yetiştiriciliği vardır. En fazla Karadeniz bölgesinin kıyı kesimi ile Doğu Anadolu Bölgesinde Erzurum Kars bölümünde gelişmiştir. Karadeniz bölgesinde yağışların fazla olmasından dolayı çayırların fazla olması hayvancılığın gelişmesine imkan yaratmıştır. Erzurum-Kars bölümünde yaz yağışlarıyla oluşan gür ot ve çayırlıklar hayvancılığı geliştirmiştir. Şeker pancarı küspesinin hayvan yemi olarak kullanılması inek yetiştiriciliğinin şeker fabrikaları çevresinde gelişmesini sağlamıştır. Büyükbaş hayvancılık Doğu Bölgelerimizde mera hayvancılığı şeklinde iken Batı Bölgelerimizde ahır hayvancılığı şeklindedir.

Türkiye küçükbaş hayvancılığı yetiştiriciliği konusunda tüm bölgelerimizin iklim koşulları koyun yetiştiriciliğine elverişlidir. En fazla koyun yetiştirilen yer İç Anadolu'dur. Bozkırların geniş alanlar kapladığı Doğu Anadolu Bölgesi (batısı) ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi de koyun yetiştiriciliğinde gelişmiştir.

Aşağıdaki tabloda Türkiye Küçükbaş ve Büyükbaş hayvan üretim değerleri AB ve Dünya ile kıyaslamaları ve oranları verilmiştir.

TABLO 361 : Dünya ve Türkiye Hayvan Varlığı

HAYVANLAR	TÜRKİYE	AB	Dünya	Türkiye/AB %	Türkiye/Dünya %
Koyun	23.974.600	104.213.879	1.078.178.799	23	2,22
Keçi	5.593.560	13.841.223	861.901.978	40,41	0,64
Sığır	11.036.753	90.500.009	1.347.473.112	12,19	0,82
Domuz	1.813	156.271.053	941.281.626	0,001	0
At	188.640	4.016.675	58.770.171	4,70	0,32

KAYNAK: FAO - TÜİK – Mersin İl Tarım Müdürlüğü – 2009

Aşağıdaki tabloda Mersin ilinin küçükbaş ve büyükbaş hayvansal üretim değerleri Türkiye değerleri ile kıyaslanmıştır.

TABLO 362 : Hayvansal Üretim Değerleri Kıyaslaması

Hayvansal Ürünler Yıl/Ton	MERSİN	TÜRKİYE	TR / AB (%)	AB	TR / Dünya (%)	Dünya
Sığır Eti	1.950	370.619	2	8.004.043	0,4	62.363.306
Koyun Eti	666	272.000	29,07	935.521	3,29	8.255.295

KAYNAK: FAO - TÜİK -İl Tarım Müdürlüğü – 2009

TABLO 363 : Yıllar itibariyle Mersinde kesilen Büyükbaş/Küçükbaş Sayıları(Adet)

CİNSİ	Özel Mezbahaneler			Belediye Mezbahaneleri		
	2007	2008	2009	2007	2008	2009
Büyükbaş	12.451	11.778	9.262	5.379	8.326	7.230
Sığır		-	-	4.077	6.434	5.247
Dana		-	-	1.302	1.892	1.983
Küçükbaş	14.671	12.238	5.953	91.860	115.435	57.553
Koyun-Kuzu				58.266	87.581	42.377
Keçi-Oğlak				33.594	27.854	15.176

KAYNAK : İlçe Belediye Başkanlıkları ile Özel İşletmeler

4.8.42.2. Kırmızı Et İthalatı ve İhracatı

TABLO 364 : Türkiye Et ve Et Ürünleri İhracatı

Yıl	Ürünler	İhracat (\$)	İhracat Miktar (KG)	
2005	Sığır eti (taze/sogutulmuş)	129.336	14.902	
	Sığır eti (dondurulmuş)	174.554	18.573	
	Domuz eti	2.200	100	
	Koyun ve keçi eti	195.158	25.522	
	Sığır, domuz, koyun, keçi, at, eşeklerin yenilen sakatları	8.350	1.220	
	Etten, sakatattan/kandan yapılmış sosisler vb. ürünler	2.530.006	674.859	
	Konserve: hazırlanmış/et, sakatat/kandan müstahzar	1.190.566	268.102	
	2006	Sığır eti (taze/sogutulmuş)	107.422	14.157
Sığır eti (dondurulmuş)		60.024	7.445	
Koyun ve keçi eti		127.963	15.707	
Sığır, domuz, koyun, keçi, at, eşeklerin yenilen sakatları		57.240	28.436	
Etten, sakatattan/kandan yapılmış sosisler vb. ürünler		2.625.487	661.781	
Konserve: hazırlanmış/et, sakatat/kandan müstahzar		2.656.490	2.182.904	
2007		Sığır eti (taze/soğutulmuş)	732.007	100.299
		Sığır eti (dondurulmuş)	237.125	83.480
	Koyun ve keçi eti	369.498	192.297	
	Sığır, domuz, koyun, keçi, at, eşeklerin yenilen sakatları	109.562	72.185	
	Etten, sakatattan/kandan yapılmış sosisler vb. ürünler	3.355.158	874.224	
	Konserve; hazırlanmış/et, sakatat/kandan müstahzar	2.292.481	745.315	
	2008	Sığır eti (taze/soğutulmuş)	98.692	12.743
		Sığır eti (dondurulmuş)	1.170.676	253.562
Koyun ve keçi eti		151.548	17.732	
Sığır, domuz, koyun, keçi, at, eşeklerin yenilen sakatları		84.956	49.001	
Etten, sakatattan/kandan yapılmış sosisler vb. ürünler		4.698.838	1.067.746	
Konserve; hazırlanmış/et, sakatat/kandan müstahzar		3.023.407	499.479	
2009		Sığır eti (taze/soğutulmuş)	324.207	36.563
		Sığır eti (dondurulmuş)	280.449	24.863
	Koyun ve keçi eti	50.309	5.335	
	Sığır, domuz, koyun, keçi, at, eşeklerin yenilen sakatları	1.163.387	584.733	
	Etten, sakatattan/kandan yapılmış sosisler vb. ürünler	8.106.110	3.319.770	
	Konserve; hazırlanmış/et, sakatat/kandan müstahzar	7.529.212	1.712.710	

KAYNAK : SETBİR-2009

Kırmızı et ithalatı uzun yıllar yasaklı olan Türkiye son yıllarda ithal kapısını açmış ve 2010 yılı itibariyle ithal et miktarı giderek yükselişe geçmiştir. 2010 yılı mayıs hazirandan sonra AB ülkelerinden olmak üzere toplam 75.000 ton ithal et girişi yapılmıştır. İthalatın en büyük nedenlerinin başında ülkemizdeki hayvan varlığı sayısındaki düşüş, besicilerin ve büyük tekellerin himayesindeki pazarda et fiyatları müthiş derecede yüksek olmasıdır. Kilosu toptan 11 lira civarında olan ve tezgâh fiyatı da 18-20 lira arasında değişen ithal etler sayesinde fiyatların kısa vadede yüzde 30 civarında ucuzlaması amaçlanmıştır.

TABLO 365 : Et ve Et Ürünleri İthalatı

Yıl	Ürünler	İthalat Dolar	İthalat Miktar (KG)	
2005	Sığır eti (taze/soğutulmuş)	0	0	
	Sığır eti (dondurulmuş)	0	0	
	Domuz eti	0	0	
	Koyun ve keçi eti	0	0	
	Sığır, domuz, koyun, keçi, at, eşeklerin yenilen sakatları	0	0	
	Etten, sakatattan/kandan yapılmış sosisler vb. ürünler	25.467	25.227	
	Konserve: hazırlanmış/et, sakatat/kandan müstahzar	122.917	71.340	
	2006	Sığır eti (taze/soğutulmuş)	0	0
Sığır eti (dondurulmuş)		0	0	
Domuz eti		14.583	4.000	
Koyun ve keçi eti		0	0	
Sığır, domuz, koyun, keçi, at, eşeklerin yenilen sakatları		0	0	
Etten, sakatattan/kandan yapılmış sosisler vb. ürünler		74.097	45.399	
Konserve: hazırlanmış/et, sakatat/kandan müstahzar		211.367	102.905	
2007		Sığır eti (taze/soğutulmuş)	0	0
	Sığır eti (dondurulmuş)	0	0	
	Koyun ve keçi eti	0	0	
	Sığır, domuz, koyun, keçi, at, eşeklerin yenilen sakatları	0	0	
	Etten, sakatattan/kandan yapılmış sosisler vb. ürünler	118.421	78.033	
	Konserve; hazırlanmış/et, sakatat/kandan müstahzar	553.910	176.568	
	2008	Sığır eti (taze/soğutulmuş)	0	0
		Sığır eti (dondurulmuş)	0	0
Koyun ve keçi eti		0	0	
Sığır, domuz, koyun, keçi, at, eşeklerin yenilen sakatları		0	0	
Etten, sakatattan/kandan yapılmış sosisler vb. ürünler		156.691	88.505	
Konserve; hazırlanmış/et, sakatat/kandan müstahzar		1.459.918	348.573	
2009		Sığır eti (taze/soğutulmuş)	0	0
		Sığır eti (dondurulmuş)	0	0
	Koyun ve keçi eti	0	0	
	Sığır, domuz, koyun, keçi, at, eşeklerin yenilen sakatları	0	0	
	Etten, sakatattan/kandan yapılmış sosisler vb. ürünler	121.869	93.897	
	Konserve; hazırlanmış/et, sakatat/kandan müstahzar	414.439	159.734	

KAYNAK : SETBİR**4.8.42.3. Canlı Hayvan ve Et Pazarlama Kanalları**

Türkiye’de halen hayvan ve hayvansal ürünler pazarlamasında aracı sayısı çok, aynı zamanda pazarlama üreticisi düşüktür. Üretici ile tüketici arasında sayıları bazen 3–6 arasında değişen pazarlama organları bulunmaktadır

Kasaplık hayvan ve et pazarlaması Türkiye’de çeşitli ölçekteki yerleşim yerleri itibariyle farklılıklar göstermektedir. Kırsal alanda kasaplık hayvan ve et pazarlamasında üretici-köy kasabı ve tüketiciden oluşan çok kısa bir zincir bulunduğu görülür. Ancak buna rağmen tüketici için etin fiyatı ucuz değildir. Çünkü tüketici sayısının azlığı ve alım gücü yetersizliği perakendeci kasaba yoğun bir iş imkânı sağlamamaktadır. Bu nedenle pazarlama maliyeti yani perakendeci kasap marjı yüksektir. Diğer taraftan bu kesimde maliyet azaltıcı bir faktör olan sakatat ekonomik şekilde değerlendirilememektedir.

Kasaplık hayvan ve hayvansal ürün pazarlamasındaki pazarlama kanalları

1. Köy toplayıcıları,
2. Hayvan tüccarları,
3. Besiciler,
4. Komisyoncular,
5. Toptancı kasaplar,
6. Perakendeci kasaplar,
7. İhracatçılar,
8. Et ve ürünleri imalatçılarıdır.

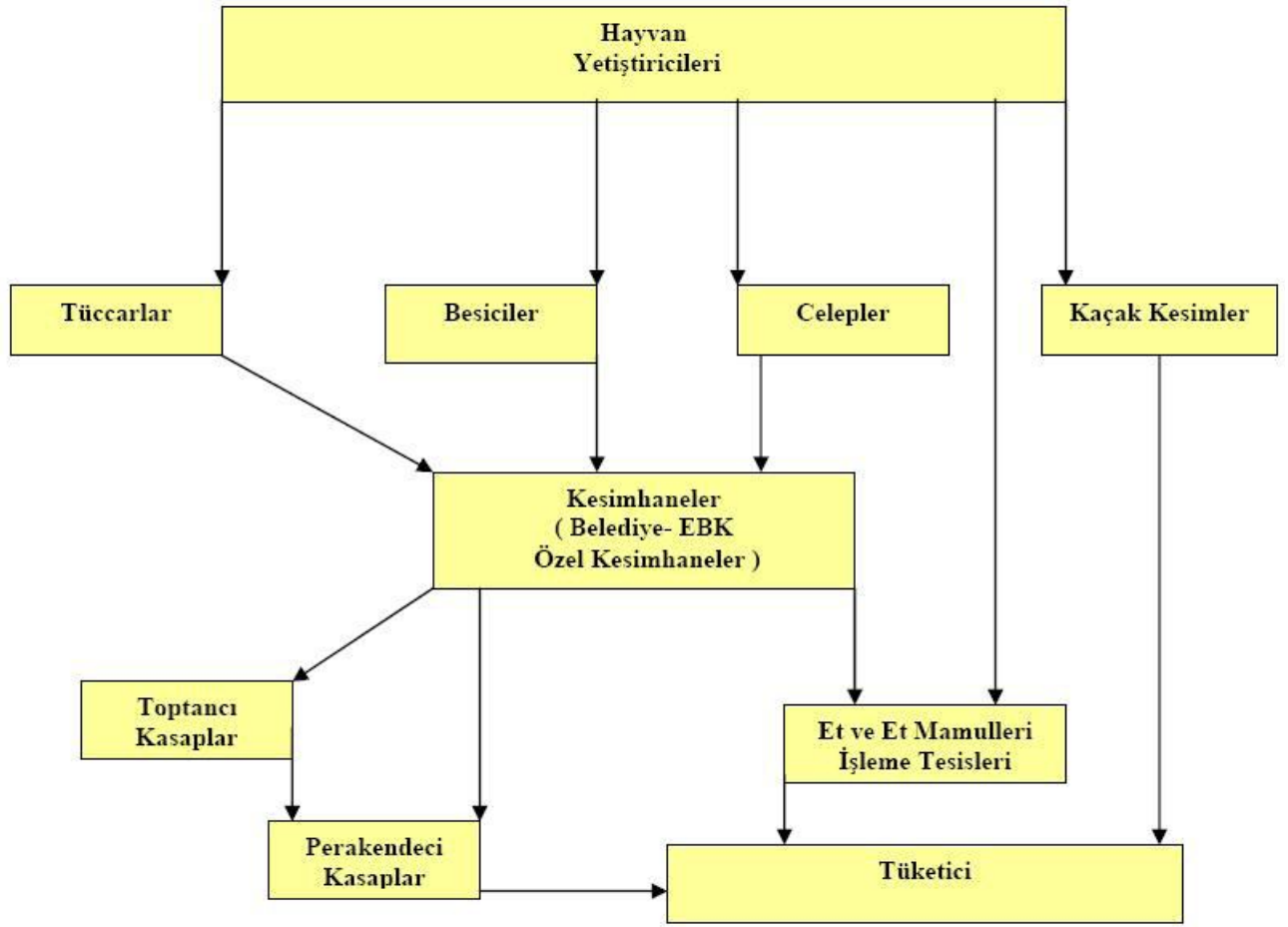
Bunlardan ilk üçü kasaplık hayvan pazarlamasında üretim pazarına yönelik hizmetleri veren pazarlama halkalarıdır. Diğerleri ise tüketim pazarına yönelik hizmet veren pazarlama halkalarını oluştururlar. Geleneksel kasap hayvanı ve et pazarlaması kanallarının yapısı aşağıdaki şekilde gerçekleşmektedir.

1-Kırsal Kesimde Pazarlama Kanalı

Üretici- Köy Kasabı- Tüketici

2-Kasaba ve Küçük Şehirlerde pazarlama Kanalı

3- Büyük Tüketim Merkezlerinde Pazarlama Kanalları

4.8.42.4. Kırmızı Et Üretimi ve Pazarlaması(SWOT Analizi)

Güçlü Yönler	Zayıf Yönler	Fırsatlar	Tehditler
1- İnsanlarımızın bu konuda bilgi ve becerisi yüksek(koyun-keçi ve süt sığırcılığı konusunda)	1- Hayvan başına verim düşük	1- Pazarlama kolaylığı	1- İthal hayvanlar ithal et
2- Bölgenin turizm bölgesi olması dolayısıyla ürünlerin kolay pazarlanması	2-Yem maliyetlerinin yüksekliği	2-Bölgenin turizm bölgesi olması	2- Yem girdilerinin yükselmesi
3- Ahır ,ağıl maliyetleri çok düşük	3- Yem bitkisi ekiliş alanlarının yetersizliği,yokluğu	3-Ülkenin kırmızı et açığı olması	3- Desteklemelerin kaldırılması
4- Hem sahilde hem yaylada üretim yapabiliyoruz	4-Pazarlama ağı yetersiz	4-Devletin hayvansal üretim yapanlara kredi ve teşvik vermesi	4-Orman ve mera alanlarının daha da daraltılması
5-Gübrenin değerlendirilebileceği tarım alanlarının olması	5- İşletmelerin hayvancılığı ikinci iş olarak yapması	5-Uygulanan ıslah çalışmalarıyla verim arttırılması	6- Piyasada dalgalanmalar(fiyatlardaki dengesizlik)
6- Hayvanların kayıt altında olması	6-Yöremizdeki büyükbaş hayvanların süt ırkı olması		7- Uzun vadeli ve kalıcı politikalar yapılmaması
7- Hayvan ırklarının kültür ırkı olması ve verimin iyi olması			8-Göç nedeniyle hastalıkların geniş alanlara yayılması
8- Yöremizin bitkisel üretiminin gübre ihtiyacı			9-Kırmızı et tüketiminin artmasıyla üretimin yetişmemesi
			10-Kırmızı et üretiminin yıldan yıla azalması

4.8.43. Mersin İlinde Etlik Tavuk Yetiştiriciliği ve Pazarlaması

TABLO 366 : Et Tavuğu Yıllara Göre Miktarı

YILLAR	Broiler (Et Tavuğu) ADET
2000	23.511.400
2001	23.868.400
2002	25.165.400
2003	27.286.620
2004	26.720.430
2005	3.641.100
2006	4.069.350
2007	4.642.000
2008	4.932.250
2009	4.921.832

KAYNAK : Mersin İl Tarım Müdürlüğü-2009

4.8.43.1. Dünya Tavuk Eti Üretimi

Dünya’ da 2008 yılı verilerine göre toplam kanatlı hayvan kesimi 56,769 milyon baş olarak gerçekleşmiştir. Kesilen kanatlı sayısında bir önceki yıla göre %3.3 oranında üretilen et miktarı ise % 4.4 oranında artmıştır. Kanatlı et üretiminde en büyük pay piliç etine aittir. ABD, Çin ve Brezilya üretimde başı çeken ülkelerdir. Anılan üç ülkenin 2008 yılında dünya piliç üretimin aldıkları pay sırasıyla % 21, %13,9 ve %12,9 olmuştur. Türkiye’nin aldığı pay ise %1,37’dir.

TABLO 367 : Dünya Tavuk Eti Üretim Miktarı

Etlik Tavuk Eti 2008	Üretim Miktarı (ton)
Mersin	8.357
Türkiye	1.277.082
AB	8.853.452
Dünya	79.372.827

KAYNAK : FAO-TÜİK 2009

TABLO 368 : Dünya Piliç Eti Üretimi (1000 Ton)

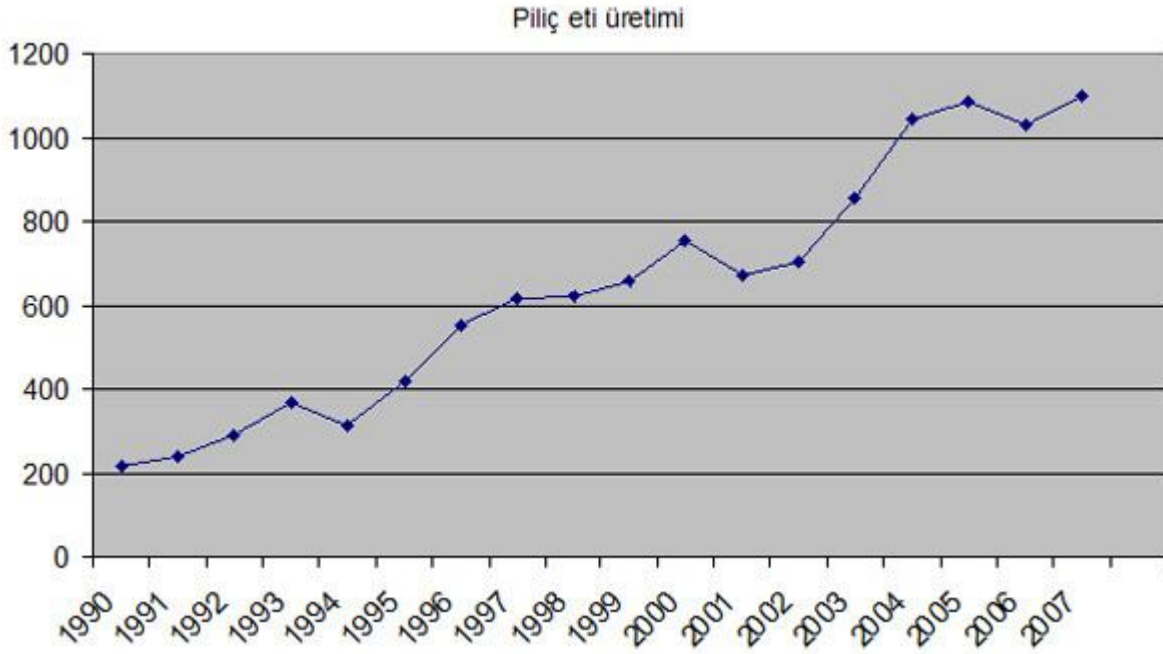
Ülke Adı	2006 (1000 Ton)	2007 (1000 Ton)	2008 (1000 Ton)
ABD	15.930	16.211	16.677
Çin	10.164	10.615	11.054
Brezilya	8.164	8.988	10.216
Meksika	2.464	2.542	2.581
Hindistan	2.000	2.240	2.490
Rusya	1.580	1.869	2.001
İran	1.360	1.400	1.400
Japonya	1.367	1.366	1.366
Endonezya	1.260	1.296	1.358
Birleşik Krallık	1.289	1.270	1.259
Arjantin	1.159	1.160	1.160
İspanya	1.065	1.131	1.155
Türkiye	918	1.068	1.088

KAYNAK : FAO-2009

Kanatlı et tüketimi, son 20 yıldır bütün dünyada sürekli bir artış eğilimi göstermiştir. Sağlıklı beslenme konusunda her geçen gün daha da duyarlı davranmaya başlayan tüketiciler kırmızı ete alternatif olarak, daha az yağlı olan kanatlı etlerine yönelmişlerdir. Piliç eti üretimi 1995 yılından 2008 yılına kadar olan 13 yıllık dönemde 3 kat artarak 1 milyon ton olarak gerçekleşmiştir. Ülkemiz dünyada tavuk eti üretim miktarında 205 ülke içinde 12. sırada yer almaktadır.

Ülkemizde de bu eğilimin bir göstergesi olarak kişi başına yıllık tüketim miktarı 1990 yılında bu yana (2008) yaklaşık 3,8 kat artarak 3,8 kg dan 14,5 kg 'a yükselmiştir.

Kümes hayvanları üretiminin dağılımı incelendiğinde öne çıkan ürün ise tavuk olmaktadır. 85 milyon ton düzeyinde olan dünya üretiminin 79 milyon tonu tavuk eti olarak gerçekleşmiştir. Bu miktar, yaklaşık olarak toplam kümes hayvanları üretiminin % 86'sının tavuk olduğunu ifade etmektedir. Mersin ili için 2009 yılı verileri 8.357 ton iken Türkiye geneli ise 1 milyon ton civarında gerçekleşmiştir.

4.8.43.2. Tavuk Etinde Dış Ticaret

TABLO 369 : Ülkeler İtibariyle Dünya Piliç Eti İhracatı (Değer: 1000 Dolar, Miktar: Ton)

Ülke	Miktar	Değer	Birim Değer (Dolar/ton)
Brezilya	3.007.075	4.217.467	1.403
ABD	3.026.939	2.889.585	955
Hollanda	695.781	1.716.631	2.467
Fransa	326.154	768.080	2.355
Belçika	310.800	690.031	2.220
Almanya	211.631	463.450	2.190
Çin(Hong Kong)	329.293	398.056	1.209
Polonya	139.954	358.364	2.561
Birleşik Krallık	226.959	294.378	1.297
Danimarka	86.385	242.274	2.805
Çin	126.345	215.818	1.708
Şili	75.804	195.928	2.585

KAYNAK : FAO-2008

TABLO 370 : Ülkeler İtibariyle Dünya Piliç Eti İthalatı

Ülke	Miktar (Ton)	Değer (1000 Dolar)	Birim Değer (Dolar/Ton)
Birleşik Krallık	338.838	1.351.548	3.989
Çin H.C	875.586	1.040.633	1.189
Rusya	1.203.650	953.957	793
Çin (Hong Kong)	537.860	766.724	1.426
Jaonya	351.779	686.490	1.951
Almanya	241.690	676.745	2.800
Suudi Arabistan	438.810	669.213	1.525
Fransa	213.282	546.440	2.562
Hollanda	232.315	496.319	2.136
Birleşik Arap Emirlikleri	238.439	372.536	1.562
Meksika	370.181	333.897	902
Kanada	139.479	279.732	2.006

KAYNAK : FAO-2008**4.8.43.3. Türkiye'nin Dış Ticareti**

2000 yılında sektör, üretim standartlarını AB ile uyumlu hale getirmek üzere çalışmalara başlamış ve 2009 yılında AB kapılarını Türk kanatlı et sektörüne açmıştır. Mevcut durumda AB ülkelerine sadece ısıtılmış kanatlı etleri ihraç edilebilmektedir. Ülkemizde AB normlarına uygunluğu Birlik tarafından onaylanmış 8 adet üretim tesisi bulunmaktadır. 2009 yılında 116 485 ton kanatlı eti ihraç edilmiş ve 157 milyon dolar gelir sağlanmıştır, Bir önceki yıla göre ise değerce % 80 miktarda 45, 3 artış oranında artış olmuştur. 2009 yılı ihracatında başı çeken ülkeler 95,545.000 dolar ile Irak ve 24.395.000 dolar ile Viet-Nam olmuştur. 2009 Ağustos ayından itibaren ise Avrupa Birliği'ne ihracat başlamış ve yıl sonuna kadar Almanya, İsveç, İngiltere ve Fransa'ya toplam 485 bin dolar değerinde ihracat yapılmıştır.

4.8.43.4. Kanatlı İthalatı

Türkiye'nin kanatlı et ithalatının % 64 oranındaki bölümü işlenmiş, konserve piliç eti, %14,5'ini ise dondurulmuş ve bütün haldeki piliç eti oluşturmaktadır. Dondurulmuş haldeki ürünler ithalatın % 99,6 sını ise bütün haldeki piliç eti oluşturmıştır.

TABLO 371 : Kanatlı Etleri İthalatı

Ürün ve Çeşitleri (\$)	2007	2008	2009
Horoz ve Tavukların Parçalanmış Etleri (Taze-Soğutulmuş)	6.404	0	0
Horoz ve Tavukların Parçalanmamış Etleri (Dondurulmuş)	36.563	505.631	356.234
Horoz ve Tavukların Parçalanmış Et ve Sakatları (Dondurulmuş)	0	164.823	1.023.078
Horoz ve Tavuklardan Hazırlanmış Madde ve Konserveler	0	0	5.994

KAYNAK : DTM-2009

Güvenilir, hızlı, kaliteli hizmet...

DENGE YETKİLENDİRİLMİŞ GÜMRÜK MÜŞAVİRLİĞİ LTD.ŞTİ.

HİZMETLERİMİZ

- AN6-Özel Antrepolara eşya giriş ve çıkışlarının tespiti
- AN7-Genel ve Özel Antrepoların stok kayıtlarının tespiti
- AN8-Genel Antrepolara eşya giriş ve çıkışlarının tespiti
- ATR-EURO-1 Belge Tasdiki
- Gümrüklü Antrepolar Yönetim Danışmanlığı;
 - Fizibilite Raporu,
 - İşletme izni,
 - Pazarlama Planı Hazırlanması

www.maestroggrup.com

www.dengeygm.com

Adres : Kültür Mah. 4304 Sok. No:18
A.Saraçoğlu Apt. Kat:1 Daire:1 MERSİN
Telefon : 0324 239 28 58
Faks : 0324 239 28 59

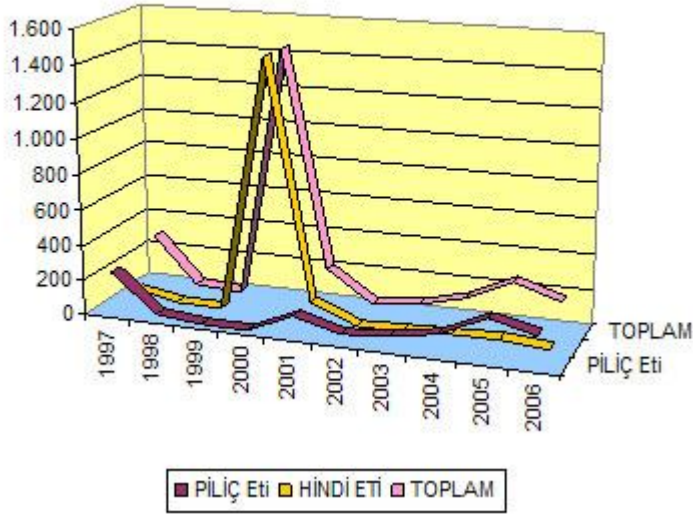

TABLO 372 : Kanatlı Et İthalatı Yapılan Ülkeler

Ülkeler	2007 (\$)	2008 (\$)	2009 (\$)
KKTC	0	142.073	1.102.583
IRAK	0	528.381	228.599
FRANSA	29.937	90.285	185.814
ÖZBEKİSTAN	0	0	33.075
MACARİSTAN	0	0	21.682
SURİYE	0	0	15.055

KAYNAK: DTM-2009

1997-2006 Kanatlı Eti ve Sakatları İthalatı (Ton)

4.8.43.5. Beyaz Etin Üretimi ve Pazarlaması

TABLO 373 : Etçi Damızlık Yumurta İthalatı

Yıllar	Etçi Damızlık Yumurta İthalatı
2002	11.007.690
2003	9.744.434
2004	10.399.366
2005	11.599.355
2006	4.276.901
2007	5.784.689
2008	5.077.858

KAYNAK : Tarım Bakanlığı

Ülkemizdeki kanatlı sektörünün günlük kapasitesi yaklaşık 5000 ton, yıllık kapasitesi ise 1,5 milyon ton düzeyindedir. Türkiye’de 66 adet entegre kanatlı kesimhanesi bulunmaktadır. Bunların toplam kapasitesi 220.000 baş/ saat. Bunların dışında 13 kesimhanenin toplam kapasitesi ise 7.500 baş/saattir. Beyaz Et Sanayicileri ve Damızlıkçılar Birliği verilerine göre 2009 yılı Türkiye piliç üretimi 1 milyon 250 bin ton olarak gerçekleşti. Toplam hindi üretimi ise 35 bin ton. 2009 yılında 82 bin tonluk piliç ihracatı gerçekleşti. Türkiye’nin yıllık kişi başı piliç tüketimi ise 17 kilogram olarak açıklanıyor.

- Tavuk eti üretimi 1 milyon 250 bin ton
- Kişi başı tavuk eti tüketimi 17 kg.
- Sadece İstanbul’da beyaz et pazarı 500 milyon dolar

Üretimin %85-90’ ını sözleşmeli sistem içinde gerçekleştirmekte ve modern kesimhanelerde kesilen piliçler, entegre tesislerde işlenip pazara sunulmaktadır. Üretimdeki artış yıllar içerisinde tüketime de yansımıştır.1990 yılında 3.8 kg olan kişi başına düşen yıllık kanatlı et tüketimi 2008 yılında 14,5 kg’ a ulaşmıştır. Yurtiçi tavuk eti satışının %75’ ini bütün tavuk, %25’ ini parça tavuk eti oluşturmaktadır. Parça tavuk eti satışının %73’ü but-göğüs, %11’ i taşlık, %6’sı boyun, %6’ sı kanat ve %4’ ü fileto şeklinde gerçekleşmektedir. Piliç etinde ise sözleşmeli üretim sistemi nedeniyle pazarlama hizmetlerinin tamamına yakını büyük entegre firmalarına aittir. Her entegrasyon ürettiği piliç etini kendi pazarlama ağı aracılığı ile piyasaya sunmaktadır. Piyasaya sunulan piliç etinin büyük bir bölümünü paketlenmiş bütün piliç oluşturmaktadır.

4.8.43.6. Beyaz Et Üretim ve Pazarlaması (SWOT Analizi)

Güçlü Yönler	Zayıf Yönler	Fırsatlar	Tehditler
1-İklim özellikleri	1- Büyük tesislerin kapanması	1-Son 4 yılda tüketimin artmasıyla üretimde de artış görülmesi	1-Kanatlı hayvanların bulaşıcı hastalıklara kolay yakalanması
2-Mersin’in liman kenti olması	2-İşletmelerde soğuk hava tesislerinin olmaması	2-Beyaz et ihracatının artması	2-Mersin’in yabani kuşların göç yolu üzerinde bulunması ve göçen yabani kuşların ilimizde konaklaması
3-Mersin’in büyükşehirlerle yakın olması	3-Firmalara bağımlılık	3- Kırmızı et fiyatlarındaki dengesizliğin beyaz et tüketimini arttırması	
4-Entegre besi tesislerinin olması(Mezitli)	4-Kümeslerin kapasitelerinin düşük olması	4-Beyaz et fiyatlarının halkın alım gücüne göre uygun olması	
5-Tescilli markaların besi tesislerinin olması(Mezitli)	5-Vatandaşlara ait kümes sayısının az olması		
6-Son iki yılda Avrupa’da ödül almış bir firmanın piliç üretim tesisinin Mezitli ilçemizde bulunması			

4.8.44. Mersin İlinde Yumurta Üretimi ve Pazarlaması

4.8.44.1. Yumurta Üretimi

Yumurta üretimi için geliştirilen tavuklar 70 haftalık oluncaya kadar ya da yumurtlamaya başladıktan sonra yaklaşık bir yıl içinde 250 kadar yumurta verir. Yumurta üreten büyük tavuk çiftliklerinde hareketli bantlar üstüne konan yumurtalar boy ve ağırlıklarına göre ayrılarak kurulanır ve en kısa sürede satışa sunulur. Tavuklar bir yıldan daha uzun süre yumurtlamaya devam etmekle birlikte, giderek verimleri azalır. Sonunda yumurtlamayı durdurur ve tüy değiştirirler. Yeni tüyler büyüdüktan sonra tavuk yeniden yumurtlamaya başlar. Üreticiler verimin giderek azalması ve kesintiye uğramasından ötürü genellikle tavukları yaşlanmaya bırakmaz. Ama bir tavuk 5-7 yıl yaşayabilir ve bu süre içinde 1.000 kadar yumurta verebilir.

TABLO 374 : Dünya Yumurta Üretimi

YIL	YUMURTA
	(1000 Ton)
1970	19.544
1975	22.238
1980	26.225
1985	30.780
1990	35.250
1995	42.854
2000	51.728
2005	59.450
2006	62.089
2007	62.572
2008	60.678

KAYNAK : FAO

Yumurta üretimi özellikle, Çorum, Kayseri, Afyon ile Bolu İllerimizde üreticiler kooperatif ve şirketleşme yoluyla güçlü birlikler oluşturmuşlardır. Yumurta üretiminde genellikle kapalı alandan daha çok yararlanmayı sağlayan kafes sistemi uygulanmaktadır.

TABLO 375 : Türkiye Yumurta Üretim Miktarı

YIL	Türkiye Yumurta Üretimi (Milyon Adet)
2003	12.666.782
2004	11.055.557
2005	12.052.455
2006	11.733.572
2007	12.724.959
2008	13.190.696
2009	13.832.726

KAYNAK : TÜİK-2009

Ülkemizde kişi başına yumurta tüketimi 2008 yılında 165 adet/yıl olarak gerçekleşmiştir. Ancak Avrupa ülkelerinde bu rakam 200 ile 250 adet/yıl arasında değişmektedir.

TABLO 376 : Mersin Yumurta Üretim Miktarı

Yıllar	Bin Adet
2004	62.812
2005	69.671
2006	69.671
2007	41.066
2008	53.800
2009	74.518

KAYNAK: Mersin İl Tarım Müdürlüğü – 2009

4.8.44.2. Yumurta İhracatı

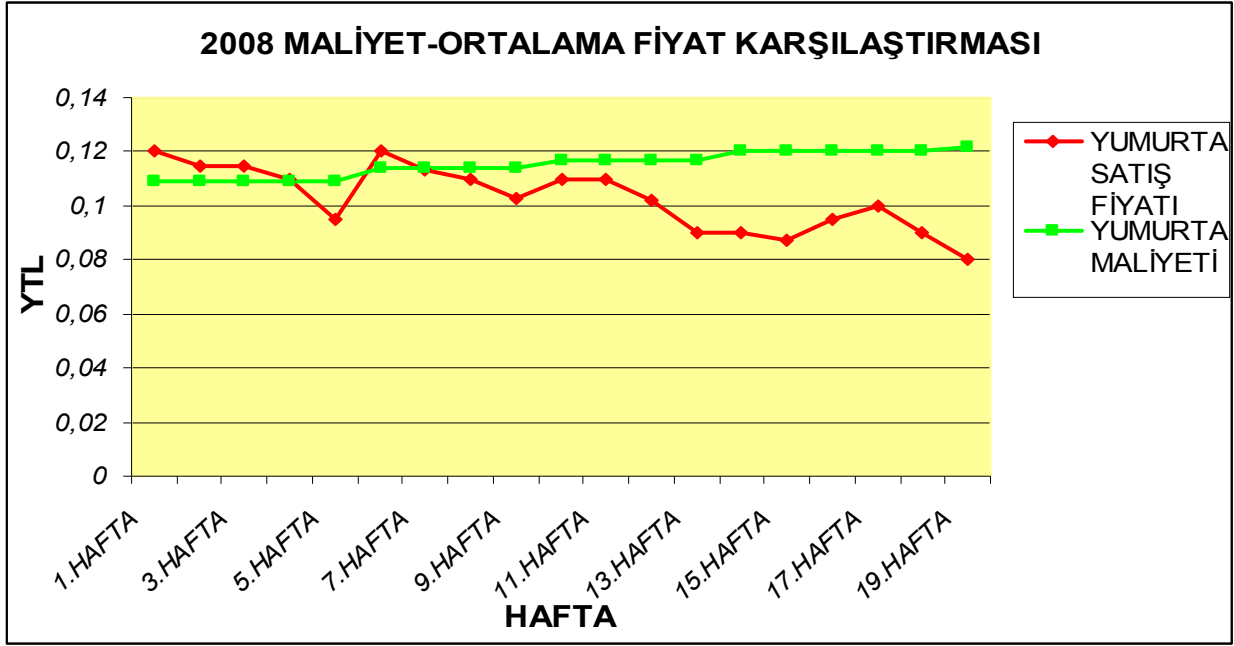
Yumurta ihracatı 1980 yılından itibaren başlamıştır. İhracatta Orta Doğu ülkeleri başı çekmektedir.

TABLO 377 : Türkiye Yumurta İhracat Miktar Değer ve Fiyatları

Yıllar	Miktar (KG)	Değer (Fob/ \$)	Fiyat (Fob/\$/KG)
2000	3.839.420	3.642.310	0.949
2001	19.582.877	18.818.630	0.960
2002	2.091.545	3.887.553	1.858
2003	8.005.033	10.902.436	1.361
2004	10.757.952	13.915.863	1.293
2005	10.861.840	18.630.748	1.715
2006	12.174.946	18.927.905	1.554
2007	49.097.857	68.115.508	1.387
2008	82.704.188	119.946.213	1.450

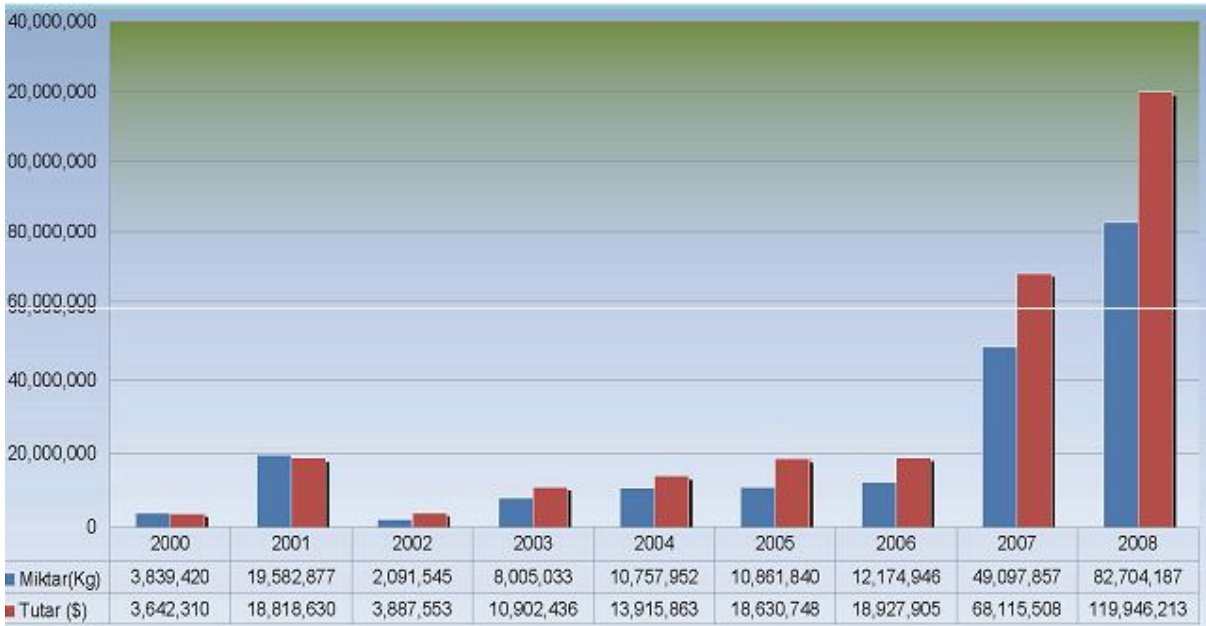
KAYNAK : Ege İhracatçılar Birliği-2009

GRAFİK : Yumurta Maliyet ve Satış Fiyatları

KAYNAK : YUM-BİR

GRAFİK : Türkiye'nin Yumurta İhracatı

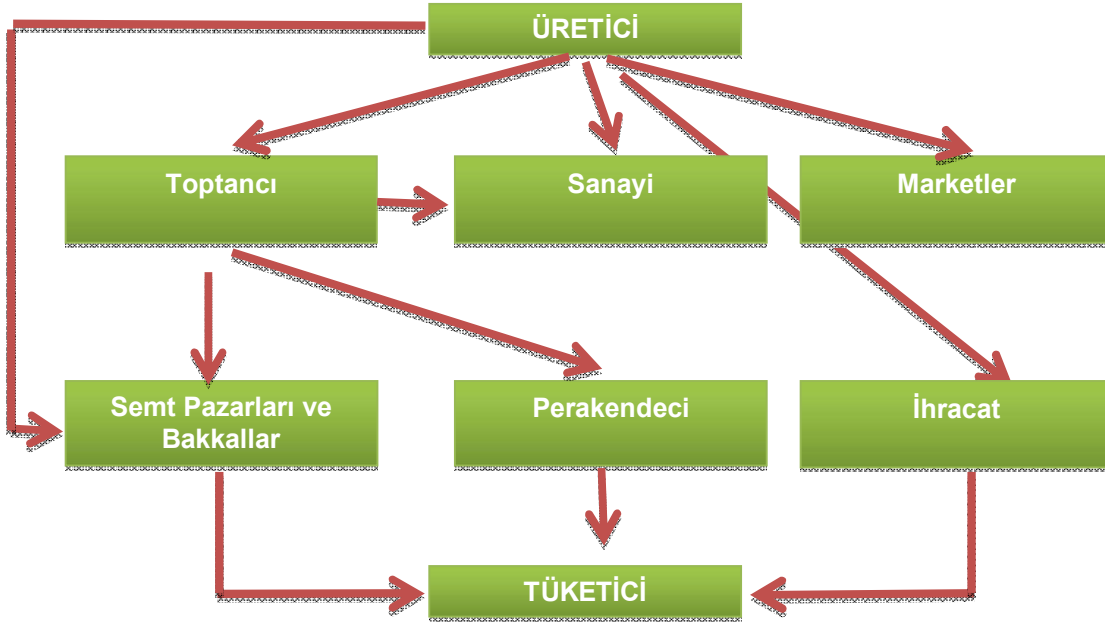

KAYNAK : Ege İhracatçılar Birliği-2009

4.8.44.3 Yumurta Pazarlama Kanalları

Türkiye’de yumurta üreticileri ürünlerini, ya doğrudan çiftlik avlusunda tüketiciye sunmakta ya da dış satım yapan firmalarla yumurta toplayıcılarına satmaktadır. Yumurta konusunda Başmakçı / Afyon gibi fiyatın belirlenmesinde etkili olabilen kooperatifler başarılı bir şekilde faaliyetlerini sürdürmektedirler.

TABLO : Yumurta Pazarlama Kanalları

KAYNAK : YUM-BİR

4.8.44.4. Yumurta Üretimi ve Pazarlaması (SWOT Analizi)

Güçlü Yönler	Zayıf Yönler	Fırsatlar	Tehditler
1-Türkiye Yumurta üretiminde 14. Sıradadır	1-İç tüketimin dışarıya göre düşük olması	2-İç tüketim eğiliminin artması	1-Arz talep dengesizliği
2- Mevcut işletmelerin üretim miktarları yüksektir	2-Sanayisinin fazla gelişmemi olması		2-Dönemsel hastalıklar tüketimi ve ticareti etkilemektedir
3- Bilinçli üreticilerin varlığı	3-Yem maliyetlerinin yüksek olması		
4- Mersin yumurtada kendi markalarını yaratması	4-Katkı maddeleri ve ilaçların ithal olması maliyeti yükseltmektedir		

4.8.45. Mersin İli Süt Üretimi ve Süt Pazarlaması

4.8.45.1. Süt Üretimi, Üretim Problemleri, Gıda Güvenliği ve Hijyen Durumu (Analiz Raporu)

2010 yılında yapılan süt laboratuvar kontrolünde; A6- Kloramfenikol, B1-Makrolid, B2a-benzimidazol, A6 Nitrofuran, B1 Betalaktam, B2a-a avermektin B1- Quanilon analizi istenilen maddelere göre inceleme yapılan 8 numunede olumsuz bir sonuca rastlanmamıştır. 2009 yılında analizi istenen aynı maddelere göre 17 örnekte yapılan incelemede olumsuz sonuca rastlanmamıştır. 2008 yılında analizi istenilen aynı maddelere göre inceleme yapılan 12 numunede olumsuz bir sonuca rastlanmamıştır. 2007 yılında analizi istenilen aynı maddelere göre 12 numunede olumsuz bir sonuca rastlanmamıştır.

TABLO 378 : Mersin ili Hayvan Türleri , Sağılan Hayvan Sayısı ve Süt Üretimi

		2004	2005	2006	2007	2008	2009
İnek	Sağılan Hayvan Sayısı	42.361	45.761	46.550	47.527	46.247	46.852
	Süt Üretimi (ton)	112.819	100.306	103.240	107.308	104.417	105.321
Koyun	Sağılan Hayvan Sayısı	136.912	152.420	140.120	121.966	118.877	112.897
	Süt Üretimi (ton)	10.953	13.718	11.532	10.977	10.700	11.325
Kıl Keçisi	Sağılan Hayvan Sayısı	253.855	247.915	220.198	195.236	147.156	158.124
	Süt Üretimi (ton)	25.385	30.989	27.621	24.405	18.417	19.563
Toplam	Sağılan Hayvan Sayısı	433.128	446.096	406.868	364.729	312.280	317.873
	Süt Üretimi (ton)	149.157	145.013	142.393	142.690	133.534	136.209

KAYNAK: Mersin İl Tarım Müdürlüğü –2008

TABLO 379 : İlçeler İtibariyle Yıllık Süt Üretimi

İLÇELER	2004 Süt Üretimi (ton)	2005 Süt Üretimi (ton)	2007 Süt Üretimi (ton)	2008 Süt Üretimi (ton)
TOPLAM	149.157	145.013	142.690	133.534
MERKEZ	22.528	19.827	16.733	16.024
ANAMUR	6.544	6.156	11.965	11.500
AYDINCIK	1.598	1.501	1.152	998
BOZYAZI	2.551	2.690	2.161	2.050
ÇAMLIYAYLA	4.077	3.339	2.449	2.449
ERDEMLİ	17.631	15.865	14.595	13.500
GÜLNAR	6.721	8.986	12.019	11.750
MUT	19.673	21.313	21.570	20.030
SİLİFKE	18.006	16.911	12.867	11.900
TARSUS	49.828	48.425	47.179	43.333

KAYNAK: Mersin İl Tarım Müdürlüğü -2008

Türkiye süt üretimi 1991 yılında 10.24 milyon ton dolayında iken, 2008 yılında 12.24 milyon tona yükselmiştir. Sözü edilen yıllar arasındaki süt üretimi artışı sığır sütü üretimindeki artışa bağlıdır. Bu dönemde sığır sütü üretiminde %22.2'lik bir artış olmuşken, koyun sütü üretiminde %34.8, keçi sütü üretiminde ise %37.4 düzeyinde azalma olduğu anlaşılmaktadır. Yine 1991 yılında Türkiye süt üretiminde büyükbaş hayvancılığın payı %85.7, küçükbaş hayvancılığın katkısı %14.3 iken, 2008 yılına gelindiğinde sığırcılığın payının %92.2 ye yükseldiği, küçükbaş hayvancılığın katkısının ise %7.8 düzeyine gerilediği görülmektedir. Küçükbaş hayvancılık sektöründe üretilen sütün %78'inin koyunculuk, geriye kalan %22'lik bölümünün keçi yetiştiriciliğinden sağlanmaktadır. Türkiye koyun ve keçi varlığı ve sağlanabilir hayvan sayıları dikkate alındığında, istatistiklerde birim başına süt veriminin; koyunda 60, keçide 80 litre dolayında hesaplandığı anlaşılmaktadır.

TABLO 380 : Yıllar İtibariyle Türkiye Süt Üretimi (lt.)

Yıl	KOYUN		KEÇİ		SIĞIR		MANDA	
	Yerli Koyun	Merinos	Kıl Keçisi	Tiftik Keçisi	Sığır Kültür	Sığır Melez	Sığır Yerli	
2000 KB-BB	994.591				8.799.371			
2000 Toplam	774.380		220.211		7.230.974		1.568.397	
2000	759 875	14 504	216 328	3 883	2 639 113	4 591 861	1 501 067	67 330
2001	709 503	13 843	215 881	3 914	2 660 282	4 410 758	1 418 042	63 327
2002	645 465	11 922	206 403	3 218	2 467 889	3 867 656	1 155 088	50 925
2003	754 979	14 980	274 350	3 786	3 215 859	4 568 252	1 730 027	48 778
2004	756 001	15 715	255 468	3 619	3 231 461	4 608 293	1 769 571	39 279
2005	774 344	15 533	250 246	3 513	3 596 017	4 646 857	1 783 328	38 058
2006	777 385	17 296	250 594	3 165	4 295 367	4 884 590	1 687 345	36 358
2007	762 930	19 657	234 883	2 604	5 050 533	4 608 728	1 620 079	30 375
2008	726 894	19 978	207 385	2 185	5 380 715	4 520 465	1 353 996	31 422
2009	712 784	21 435	190 286	1 924	5 713 004	4 585 859	1 284 450	32 443

KAYNAK : TÜİK-2010

Üretim Problemleri

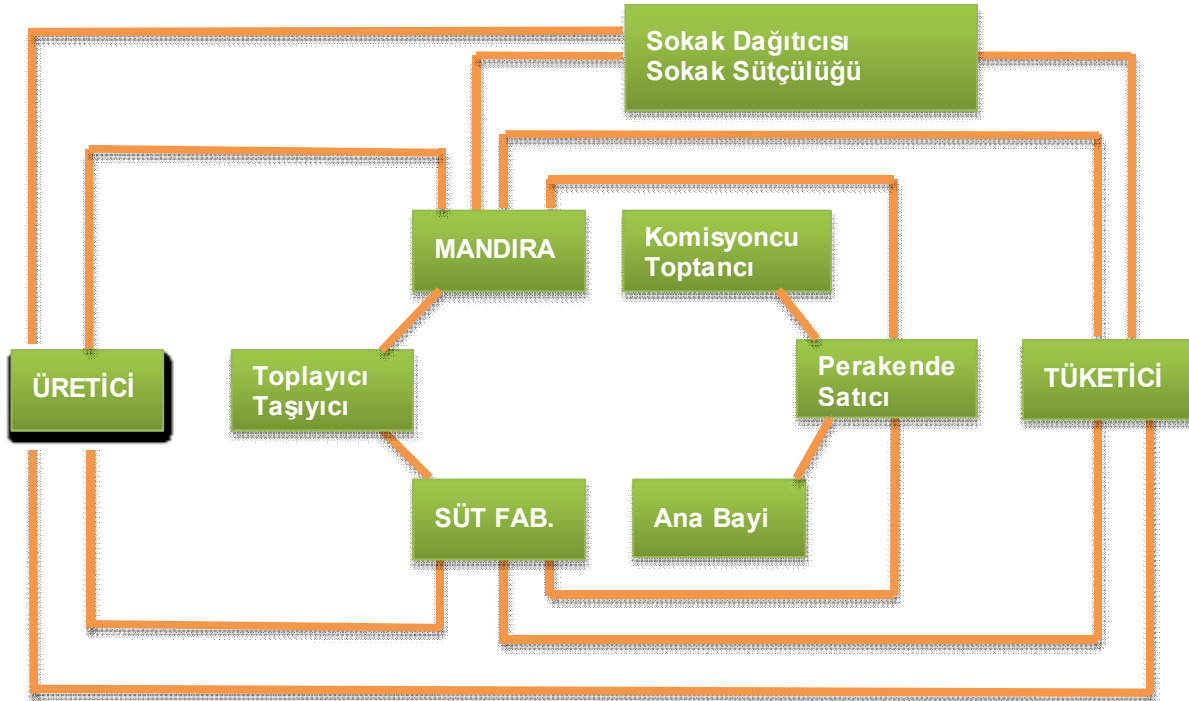
Türkiye’de süt ve süt ürünleri sanayinin en fazla karşı karşıya kaldığı sorunlardan birisi ham madde akışının yeterli ve düzenli olmamasıdır. Süt sanayi, iç piyasadaki nüfus ve tüketim artışını karşılayacak miktarda ve kalitede ham madde sağlayamamaktadır. Çiğ süt üretiminde mevsimlere göre arz-talep farklılıkları bulunmaktadır. Süt üretiminin %88.6’ sını teşkil eden inek sütü üretimi ilkbahar aylarında artmakta, koyun ve keçi sütlerinin de üretime katılmasıyla arz fazlası oluşmaktadır. Diğer mevsimlerde ise yetersizlik söz konusudur. (Açıkgöz)

Sektörde çok sayıda küçük işletmenin olması, beraberinde kayıt dışı ekonomi ve haksız rekabeti getirmektedir. Bu durum ise devletin vergi kaybına uğramasının yanı sıra kontrolsüz üretim yapan küçük işletmelerin halkın sağlığı ile oynamaları sonucunu doğurmaktadır.

Türkiye’de halen 9.7 milyon ton civarında üretilen çiğ süt ağırlıklı olarak yoğurt, beyaz peynir ve taze kaşar olarak değerlendirilmektedir. Bu sütün büyük bir kısmını da sokak sütü teşkil etmektedir. Türkiye’de sokak sütçülüğü oldukça yaygındır. Sokak sütçülüğü neredeyse bir sektör haline gelmiştir. İstatistiklere göre üretilen çiğ sütün yaklaşık % 40’ının kaynakta tüketildiği, % 60’ının ise pazara indiği belirtilmektedir. Pazara inen sütün de % 45’i mandıralara, % 15’i modern işletmelere gitmektedir. Geriye kalan % 40’lık bölüm ise sokak sütü olarak satılmaktadır. Oysa gelişmiş ülkelerde üretilen çiğ sütün % 90’ından fazlası modern fabrikalara satılmaktadır.

4.8.45.2. Türkiye’de Süt ve Süt Mamulleri Pazarlama Kanalları

TABLO : Süt ve Süt Mamulleri Pazarlama Kanalları

4.8.45.3. Süt Üretimi ve Pazarlaması (SWOT Analizi)

Güçlü Yönler	Zayıf Yönler	Fırsatlar	Tehditler
<p>1- İlde süt hayvancılığı artan bir ivme ile gelişmektedir</p> <p>2- Sığırlarda genetik iyileştirme artarak devam etmektedir</p> <p>3-Büyük firmalar ilimizde veya ilimize yeni yatırımlar yapmaktadır.</p> <p>4-Pazarlama ve taşıma zinciri giderek gelişmektedir.</p> <p>5-İlde kurulan birlik ve kooperatiflerin varlığı</p> <p>6-Soğuk zincir ve süt toplama ağı giderek gelişmektedir.</p> <p>7-Yüksek oranda hayvancılık desteklerinden yararlanılmaktadır.</p> <p>8-Süt verimliliğinde giderek bir artış görülmektedir.</p> <p>9-Mera alanlarımızın varlığı ve kapasitenin yüksek olması</p> <p>10-Hayvancılığa verilen desteklerin giderek artması kredi olanaklarının yüksek olması</p>	<p>1- Aile işletmelerinin yaygın olması büyük hayvancılık işletmelerinin azlığı</p> <p>2-Finansal yetersizlik nedeniyle teknolojik ve büyük işletmelerin oluşumunun yavaş olması</p> <p>3-Mevcut süt işletmelerinde otokontrol sistemi gelişmemiştir.</p> <p>4-Soğuk zincir giderek gelişmesine rağmen mevcut durumda yetersizdir.</p> <p>5- Üretimde sağında ve depolamada yapılan basit hatalar nedeniyle bakteri yükü ve şematik hücre sayısı fazladır.</p> <p>6- Özellikle hayvan beslemede düşük girdi kullanımı nedeniyle verim ve kalite düşüktür.</p> <p>7- Üretici antibiyotikli sütleri ayırmaya dikkat etmemektedir</p> <p>8 - Süt arzında sürekliliğin olmaması</p> <p>9- Hayvancılık işletmelerinin büyüme kapasitesinin düşük ve maliyetinin yüksek olması</p> <p>10-Üreticinin kayıt ve maliyet sistemini kullanmaması</p> <p>11- Örgütlerin yasal, idari, mali ve teknik kapasiteleri düşüktür</p> <p>12- Yemini kendi üreten işletme sayısının az olması dışarıdan temin edilen yemlerin maliyeti arttırması</p>	<p>1- Devlet destekleme politikalarında hayvansal ürünlere daha fazla yer verilmesi</p> <p>2-Yatırım olanaklarının giderek artması büyük ve modern işletmelerin kurulmasını giderek arttırmaktadır.</p> <p>3-Pazarlama ağının gelişimi fiyat ve kaliteyi olumlu etkilemektedir.</p> <p>4-Yem açığının kapatılması ve üretim maliyetinin düşürülmesine yönelik olarak yem bitkilerinin ekimi yaygınlaşmaktadır.</p> <p>5-Sütte kontrol ve denetim hizmetleri gelişmektedir</p> <p>6-Varolan küçük işletmelerin geliştirilmesi ve teknolojilerinin yükseltilmesine yönelik uygun kredi olanakları bulunmaktadır.</p>	<p>1- Girdi maliyetlerindeki artış nedeniyle karlılığın düşmesi yeni yatırımların olmaması</p> <p>2- Süt fiyatlarındaki dalgalanmalar</p> <p>3-Üreticilerin süt hijyen bilgisinin yeterli olmaması</p> <p>4-Hayvan ve hayvansal ürün ithali ile gelebilecek hayvan ve insana geçebilen hastalıklar</p>

4.8.45.4. Üretim Miktarlarının Mevsimsel Değişim Analizi

Türkiye’de süt ve süt ürünleri sanayinin en fazla karşı karşıya kaldığı sorunlardan birisi ham madde akışının yeterli ve düzenli olmamasıdır. Süt sanayi, iç piyasadaki nüfus ve tüketim artışını karşılayacak miktarda ve kalitede ham madde sağlayamamaktadır. Çiğ süt üretiminde mevsimlere göre arz-talep farklılıkları bulunmaktadır. Süt üretiminin %88,6’sını teşkil eden inek sütü üretimi ilkbahar aylarında artmakta, koyun ve keçi sütlerinin de üretime katılmasıyla arz fazlası oluşmaktadır. Diğer mevsimlerde ise yetersizlik söz konusudur. (Açıkgöz, M., 2001, **Süt Sanayinin Ham Madde Sorunları, Türkiye-Hollanda Besi ve Süt Hayvancılığı Sempozyumu**, 11-12 Haziran, Hilton, Ankara.).

4.8.46. Mersin İli Bal Üretimi ve Pazarlaması

4.8.46.1. Bal Üretimi

TABLO 381 : Türkiye, AB, Dünya Arı Kovanı Kıyaslamaları

	Türkiye	AB	Dünya	Türkiye/AB %	Türkiye/Dünya %
Arı Kovanı	4.888.960	11.460.399	64.463.016	42.66	7.58

KAYNAK: FAO - TÜİK – İl Tarım Müdürlüğü 2008-2009

Türkiye Arı kovanı sayısı itibariyle AB ülkelerinin %42.66' sını Dünya arı kovanı sayısının %7.58 oranında arı kovana sahiptir. Yıllar itibariyle Mersin ili arıcılık verileri aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

TABLO 382 : Arıcılık

Mersin/YIL	KÖY SAYISI Adet	YENİ KOVAN Adet	ESKİ KOVAN Adet	BAL (Ton)	BALMUMU (Ton)
2004	354	136.197	890	2.948,750	141,715
2005	361	143.115	810	2.641,000	154,975
2006	352	143.735	665	3.044.740	160,700
2007	351	151.264	545	3.067,376	146,510
2008	347	149.757	360	2.739,153	218,544
2009	668	146.960	538	2.675,800	218,455

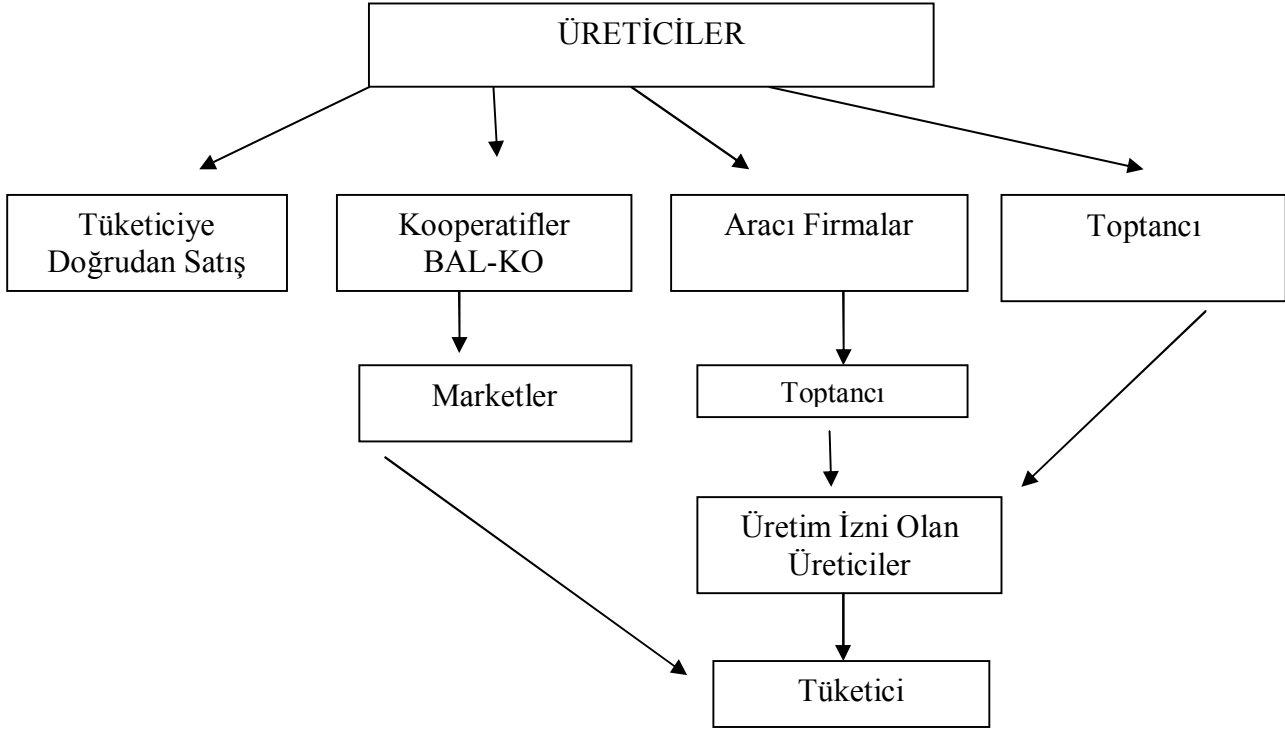
KAYNAK : TÜİK-2009

2009 yılı verilerine göre 82.003 ton olan Türkiye bal üretiminin %3.34 ü olan 2.739 tonu Mersin'de üretilmiştir. 5.339.224 olan Türkiye arı kovanı varlığının 147.498 adeti Mersin ilinde bulunmaktadır.

4.8.46.2. Bal Pazarlaması

Geniş bir kullanım alanına sahip olan bal Sofralık olarak (Petekli, süzme, krem bal, meyveli bal, aromalı bal, kuruyemişli bal, polenli bal, arı sütü, propolisli bal vb.), gıda sanayisinde besin elementi veya tatlandırıcı olarak, pasta ve fırıncılıkta tatlandırıcı ve bayatlamayı önleyici olarak, Şeker şekerleme helva reçel ve marmelat sanayinde, Süt yoğurt dondurma sanayinde, Alkollü ve alkolsüz içki sanayinde, İlaç sanayisinde (Öksürük şurubu vb) kullanılmaktadır.

4.8.46.3. Bal Pazarlama Kanalları

4.8.46.4. Bal Üretim ve Pazarlaması(SWOT Analizi)

Güçlü Yönler	Zayıf Yönler	Fırsatlar	Tehditler
1-İklim ve flora çok uygun	1- Kaliteli üründe sıkıntı var	1- MERBAL markası(Mersin İli Arı Yetiştiricileri Birliği)	1-Bilinmeyen hastalık ve zararlılar(virüsler bakteriyel hastalıklar)
2- Ürün çeşitliliği(Bal,polen,arı sütü,arı zehiri,ana arı,oğul arı	2-Hastalık ve zararlı popülasyonu yüksek	2-Kışlatma olanakları çok kolay	2- Desteklemelerin kaldırılması
3- Birlik üyesi arıcıların çokluğu(örgütlülük	3-Koloni başına verim düşük	3- Ana arı yetiştiricilerinin bu bölgede üretim yapmaları	3- Arılara zehirli zirai mücadele ilaçlarının kullanılması
4- Ürünlerin kolay pazarlanması	4-Taklit ve hileye açık bir ürün olması	4-Arılarının erken uyanması nedeni ile paket arıcılığa (takviye arıcılık) uygun olması	4-Bilinmeyen kış koloni kayıpları
5-Girdi maliyeti az ve yapılan masrafların kolayca kendini amorti etmesi	5-Yeterli fiyata satılmaması(fiyat düşük)	5-Ulusal flora zenginliğinin diğer ülkelere göre gösterdiği zenginlik	5-Bitkilerin nektar salgısı vermemesi(iklimsel değişiklikler)
6- Uzun süre bal alımının olması	6-Yöreye has ana arı çeşidinin çok az olması	6-Mersin ilinin geçiş noktası olması	6-Bilinçsiz üretim yapılarak halkın bala ve bal ürünlerine bakış açısının değiştirilmesi
7- Bilinçli üretici	7-Fiyat standardının olmaması	7-İşlenmiş bal ürünlerinin(süzme bal,polen,arı sütü)üretiminin arttırılmasına yönelim olması	7-Uzakdoğu ülkelerinde üretilen sentetik balların dolaylı yollardan ülkeye girmesi
	8- Paketleme tesislerinin yetersiz olması		8-Haksız rekabet sonucunda arıcılıkla uğraşan kişi sayısının gittikçe azalması
	9-Marka tescili olmadığı için üretilen balın piyasada hak ettiği değeri bulamaması		9-Girdi ve nakliye fiyatlarının yüksek oluşu sebebiyle doğal bal üretiminin azalması

4.8.47. Mersin İli Su Ürünleri Üretimi ve Pazarlaması

4.8.47.1. Su Ürünleri Üretimi

Mersin ilinde yıllık su ürünleri üretimi 2008 yılı için deniz balıkları üretiminde 2.550 ton diğer deniz ürünleri üretimi 199 ton ve tatlı su balıkları ve kültür balıkları üretimi 302 ton olarak gerçekleşmiştir. İlimizde avlanan balıkların başında Lagos, Barbunya, Mercan, Dil, İstarvit, Mezgit, Karides, Mürekkep Balığı, Kalamar, Levrek, Karagöz, Çipura, İstavrit, İzmarit, Mırmır, Kırlangıç, Karakulak, Halili, Sardalya, Turna ve Kolyoz gelmektedir.

TABLO 383 :Mersin Türlerine Göre Deniz Ürünleri

Türler	Yıl / Ton
BARBUNYA	144
İSTAVRİT	100
KEFAL	203
KOLYOZ	61
LÜFER	36
PALAMUT	52,5
SARDALYA	550
TORİK	17,5
TOPLAM	1.164

KAYNAK: Mersin İl Tarım Müdürlüğü – 2009

Tatlısu Balıkçılığı ise tesis edilen işletmeler ile akarsu , dere ve çaylarda avcılık yoluyla ayrıca göl-gölet ve baraj göllerinin balıklandırılması şeklinde olmaktadır. İl sınırları içerisinde faal olarak 21 adet alabalık işletmesi bulunmaktadır. Bunların ortalama yıllık 250 ton/yıl şeklindedir. Balıkçı teknelerinin barındığı liman ve barınaklar ise Karaduvar, Mersin, Taşucu, Yeşilovacık, Aydıncık ve Bozyazı'dadır.

TABLO 384 : Mersin Tatlı Su Ürünleri (ton)

Mersin Türlerine Göre Tatlı Su Ürünleri	
ALABALIK	8.3
KARABALIK	15.2
SAZAN	16
YAYIN	12.6
TOPLAM	52.1

KAYNAK: Mersin İl Tarım Müdürlüğü – 2009

TABLO 385 : Mersin Balık Yetiştiriciliği(Kültür Balıkçılığı)

Yıllar	2004	2005	2006	2007	2008
Alabalık(içsu)	341	389	447	450	413
Çipura(Deniz)	90	123	126	270	263
Levrek(Deniz)	80	115	118	305	394

KAYNAK: Mersin İl Tarım Müdürlüğü – 2009

4.8.47.2. Su Ürünleri Pazarlama Kanalları (Yetiştiricilik)

Su ürünleri pazarlama kanalları genel olarak; balık unu ve yağ fabrikası, kooperatif ve birlikler, komisyoncu(kabzımal, tüccar), konserve fabrikası, tüketici, kendi tükettiği, yetiştirme çiftlikleri şeklindedir.

4.8.47.3. Su Ürünleri Üretimi ve Pazarlaması(SWOT Analizi)

Güçlü Yönler	Zayıf Yönler	Fırsatlar	Tehditler
1-Mevsimsel etkileşimin az olması 2- Yüksek üretim potansiyeli 3- Yöre su kaynaklarının balıkçılık faaliyetlerine uygunluğu	1-Pazarın istediği kalitede balık elde edilememesi 2- Marka tescili olmadığı için üretilen balığın piyasada hak ettiği değeri bulamaması 3- Üretim tesislerinin yetersiz olması 4- Pazarlama problemleri yaşanması 5- Fiyat standardının olmaması	1- Ulusal su kaynak zenginliğinin diğer ülkelere göre gösterdiği zenginlik 2-Üretimden halka açılımın oluşuyla istihdam sağlanması 3-Küçük Aile şirketlerinin oluşumuna üretimin tabana doğru yayılması 4-Klasik üretici faaliyetlerine alternatif olması	1-Bilinçsiz üretim yapılarak halkın balığa ve balık ürünlerine bakış açısının değiştirilmesi 2-Haksız rekabet sonucunda balıkçılıkla uğraşan kişi sayısının gittikçe azlması 3-Girdi ve nakliye fiyatlarının yüksek oluşu sebebiyle üretiminin azalması

4.9. Tarımsal Sanayi

Gelişmiş ülkelerin kalkınmasında tarım toplumundan sanayi toplumuna geçişte en önemli sektör tarıma dayalı sanayidir. Tarıma dayalı sanayiler gıda, içki, tütün ve tütün mamulleri, dokuma ve giyim sanayi genellikle tüketim malı üreten sanayiler, kağıt, orman ürünleri, deri ve deri mamulleri sanayi ise ara malı üreten sanayiler olarak sınıflandırılırlar.

4.9.1. Türkiye Tarımı ve Gıda Sanayi

4.9.1.1. Gıda Sanayi

Türkiye et ve et mamulleri sanayinde istenilen düzeye sahip değildir. Yıllık kişi başına 20 kg et tüketimi, sektörün durumunu ortaya koymaktadır. Et ve et mamulleri sanayinin bazı temel problemleri vardır. Damızlık hayvan yetersizliği, mera alanlarının daralması, Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da hayvancılığın önemini yitirmesi, et ithalatının son yıllarda önünün açılması, hayvancılık girdi ve kredi politikalarındaki aksaklıklar olarak sıralanabilir. Türkiye'de et ve et mamulleri sanayi üretiminin artırılabilmesi için yukarıda bahsedilen kriterler doğrultusunda yeni bir hayvancılık politikasının belirlenmesi gerekmektedir.

Türkiye'de mevcut hayvan popülasyonunun önemli bir kısmını verimi düşük yerli ırkın oluşturması, süt ve süt mamulleri sanayinin gelişimini zorlaştırmaktadır. 1.5 milyon tonun altında olan işlenmiş süt ve süt mamulleri üretimi hedeflenen üretim miktarının gerisindedir. Öncelikle süt sığırcılığının geliştirilmesi, içme sütü ve süt ürünlerinin temel gıda maddesi olarak kabul edilmesine ve bu bağlamda üreticinin desteklenmesine bağlıdır. Buna ilave olarak sokak sütçülüğü ve ilkel mandacılık gibi hijyenik şartlardan yoksun faaliyetlere yeni düzenlemeler getirilerek, kurulmuş ve kurulmakta olan modern teknoloji kullanan fabrikalarda oluşan haksız rekabet önlenmelidir.

Türkiye'de su ürünleri sanayinin mevcut durumu istenilen düzeyde değildir. Su Ürünleri tüketimi kişi başına 7-8 kg/yıl ile gelişmiş ülkelerdeki tüketilen miktarın altındadır. Un ve unlu mamuller sanayinde kurulu kapasite yüksek olmasına karşın kapasite kullanım oranları (KKO) düşük olup % 60'lar civarındadır. İçki sanayinin kapasite kullanım oranı % 70'dedir. (ekodialog.com-Tarım Sanayi ilişkileri) Aşağıdaki tabloda ise gıda ve tarımsal işletmelerin sayıları mevcuttur. Un unlu mamul işletmeleri 18.373 adet iken pastacılık ürünleri ve tatlı işletmelerinin sayısı 9.806'dır. Süt ve süt ürünleri işletmeleri ise 3.063 olup güncel işletme sayıları değişkenlik gösterebilmektedir.

TABLO 386 : Türkiye Gıda ve Tarımsal İşletmeler

İktisadi Faaliyet Kodu ve Sektörü	İşletme Sayısı
(1) Et ve Et Ürünleri	1.965
(2) Süt ve Süt Ürünleri	3.063
(3) Yumurta ve Yumurta Ürünleri	786
(4) Arıcılık Ürünleri	383
(5) Balık ve Diğer Su Ürünleri	234
(6) Tahıl, Un ve Unlu Mamuller	18.373
(7) Pastacılık Ürünleri ve Tatlılar	9.806
(8) Meyve ve Sebze İşleme	2.985
(9) Bitkisel Yağ ve Margarin	684
(10) Şekerli Mamuller	3.308
(11) Baklagiller	602
(12) Baharatlar, Çeşni Vericiler ve Soslar	884
(13) Kuruyemiş ve Çerezler	1.540
(14) Çikolata ve Kakao Ürünleri	121
(15) Bitki, Çay ve Kahve Ürünleri	789
(16) Alkolsüz İçecekler	476
(17) Alkollü İçecekler	174

(18) Özel Besleme Amaçlı Gıdalar	16
(19) Aromalar ve Katkı Maddeleri	166
(20) Hazır Yemek ve Yemek Fabrikası (Tabldot)	2.122
(21) Gıda İle Temas Eden Maddeler ve Malzemeler	1.183
(22) Tasnif Dışı Gıdalar	1.193
TOPLAM	50.853

KAYNAK : Tarım Bakanlığı Koruma Kontrol Genel Müdürlüğü-2010

Mersin ilindeki işletmelerin kurulu kapasitelerine göre üretim miktarlarında çok düşük olduğu aşağıdaki tabloda görülmektedir. Başlıca sektörlerden Un ve unlu mamulleri işletme kurulu kapasitesinin kullanım oranı % 51.60' tır. Gıda ile temas eden maddelerdeki oranın % 82.76 ile en yüksek kullanım oranına sahip olduğunu görmekteyiz. Şekerli mamul işletmelerinin kullanım oranı % 63.17' dir. Süt ve süt ürünleri işletme toplamının kapasite kullanımı ise % 54.40' tır. Aşağıdaki diğer tablolarda ise işletmelerin beygir gücü toplamları ve işletmelerin ilçelere dağılımı görülmektedir.

TABLO 387 : Mersin İli Gıda İşletmeleri Sayısı Kapasite Üretim ve Atıl Kapasite Kullanım Oranları

İKTİSADİ FAALİYET	İşletme	Kurulu	Üretilen	Kullanım
KODU VE SEKTÖRÜ	Sayısı	Kapasite	Miktar	Oranları
(1) Et ve Et Ürünleri	48	63.441	24.754,30	39,01
(2) Süt ve Süt Ürünleri	88	100.344,30	54.592	54,40
(3) Yumurta ve Yumurta Ürünleri	16	22.183	3.170	14,29
(4) Arıcılık Ürünleri	15	12.900	2.581	20
(5) Balık ve Diğer Su Ürünleri	3	37.525	12.500	33,31
(6) Tahıl, Un ve Unlu Mamuller	595	1.190.971,5	614.644,5	51,60
(7) Pastacılık Ürünleri ve Tatlılar	265	5.208	1.993	38,26
(8) Meyve ve Sebze İşleme	214	1.025.747	489.678	47,73
(9) Bitkisel Yağ ve Margarin	17	14.108	4.355	30,86
(10) Şekerli Mamuller	17	20.226	12.777	63,17
(11) Baklagiller	97	1.720.000	840.000	48,83
(12) Baharatlar, Çeşni Vericiler ve Soslar	28	25.701	16.046,5	62,43
(13) Kuruyemiş ve Çerezler	45	9.520	5.340	56,09
(14) Çikolata ve Kakao Ürünleri	-	-	-	-
(15) Bitki, Çay ve Kahve Ürünleri	10	1.970	1.047	53,14
(16) Alkolsüz İçecekler	47	260.542	147.836	56,74
(17) Alkollü İçecekler	3	12.100	3.700	30,57
(18) Özel Besleme Amaçlı Gıdalar	-	-	-	-
(19) Aromalar ve Katkı Maddeleri	6	1.500	200	13,33
(20) Hazır Yemek ve Yemek Fabrikası (Tabldot)	50	102.040	22.890	22,43
(21) Gıda İle Temas Eden Maddeler ve Malzemeler	31	228.433	189.057	82,76
(22) Tasnif Dışı Gıdalar	213	122.284	98.784	80,78
TOPLAM	1.480	4.976.743,8	2.545.944,3	51,15

TABLO 388 : Mersinde Faaliyet Gösteren Gıda İşletmelerinin Beygir Gücüne göre Kapasiteleri

	Kapasite (Beygir Gücü)	İşyeri Sayısı
Et ve Et Ürünleri	1506,13	48
Süt ve Süt Ürünleri	16612,97	88
Meyve Sebze İşleme	304355,69	214
Su Ürünleri	660,50	3
Un ve Unlu Mamulleri	64216,82	951
Bitkisel Yağlar	1250,50	17
Şekerli Mamuller	5595,81	43
Tasnif Dışı	17295,28	213
Alkollü İçecekler	2695,73	3
Gazlı Alkolsüz İçecekler	20503,10	12
Ambalaj	19924,73	34
Aromalar ve Katkı Maddeleri	13439,90	6
Baharatlar	1936,83	28
Baklagiller	11998,65	97
Kuruyemiş ve Çerezler	4841,43	45

KAYNAK :Mersin İl Tarım Müdürlüğü-2010

TABLO 389 : Mersin ili Dahilinde Gıda Üretim İşletmeleri

	Et ve Et Ürünleri	Süt ve Süt Ürünleri	Meyve Sebze İşleme	Su Ürünleri	Un ve Unlu Mamulleri	Bitkisel Yağlar	Şekerli Mamuller	Tasnif Dışı	Alkollü İçecekler	Gazlı Alkolsüz İçecekler	Ambalaj	
Mersin Merkez	37	44	108	3	540	9	26	157	-	10	15	
Anamur	-	6	13	-	43	1	-	-	-	-	3	
Silifke	3	11	16	-	68	-	-	7	-	-	-	
Tarsus	4	8	38	-	172	3	16	21	2	2	16	
Gülнар	-	2	4	-	10	-	-	-	-	-	-	
Mut	-	8	8	-	32	4	1	24	1	-	-	
Erdemli	3	9	18	-	65	-	-	1	-	-	-	
Çamlıyayla	1	-	1	-	5	-	-	-	-	-	-	
Bozyazı	-	-	7	-	10	-	-	-	-	-	-	
Aydıncık	-	-	1	-	6	-	-	-	-	-	-	
TOPLAM	48	88	214	3	951	17	43	213	3	12	34	1626

KAYNAK :Mersin İl Tarım Müdürlüğü-2010

4.9.1.2. Yem Sanayi

Yem sanayi hem en önemli tarıma dayalı sanayi dallarından dolayısıyla da tarımsal ürün pazarlarından biridir hem de tarım sektörünün en önemli girdi sağlayıcıları arasındadır. Yem sanayinin toplam üretim kapasitesi 681 fabrika ile 17 milyon ton'dur. Ancak bu fabrikaların önemli bir bölümü faal değildir. 2008 itibarıyla faal olan fabrika sayısı 470'dir ve bu fabrikaların toplam kapasitesi 13 milyon ton'dur. Buna göre yem sanayinde 2008 yılı itibarıyla toplam kapasitenin % 76'sı kullanılabilir durumdadır. Aynı yıldaki fiili üretimin 9,6 milyon ton olması ise bu kapasitenin de ancak % 74'ünün (toplam üretim kapasitesinin % 56'sı) kullanılabildiğini göstermektedir (TÜRKiYEMBİR, 2009). Yem üretimi 2002-2008 döneminde % 85 oranında artmıştır. Mersin İlinde ise toplam 9 adet yem fabrikası mevcuttur. Bunların 7 tanesi Tarsus İlçesinde diğerleri Silifke ve Mut'tadır. Üretim kapasitesi 135 ton / saattir. Üretim ise 30.494.646 tondur. Yem türleri itibarıyla bu oran % 60 ile % 217 arasında değişmektedir. Üretimin % 56'sı (5,4 milyon ton) büyükbaş ve küçükbaş hayvan yemlerine ait iken, kanatlı hayvan yemlerinin payı % 42'dir. Bu iki grup dışında kalan yemler ise 165 bin ton ile toplam üretimin ancak % 2 gibi oldukça küçük bir bölümünü oluşturmaktadır.

4.9.1.3. Tekstil Sanayi

Mersin ilinde toplam 4 adet çırçır işleme fabrikası mevcuttur. Tamamı Tarsus ilçesinde faaliyetlerini küçük bir oranda da olsa sürdürmektedirler. Kapasite olarak toplam 9500 ton çığit, 5500 ton pamuk, 8500 ton civarında da mısır kurutma hacmin sahiptirler.

4.9.2.1.Mersin İlinde Tarıma Girdi Sağlayan İşletmeler

4.9.2.1.1.Tarımsal Mekanizasyon İmalat Sanayi

Tarımsal Mekanizasyon, tarım alanlarını geliştirmek, her türlü tarımsal üretim yapmak ve tarımsal ürünlerin değerlendirilmesi işlemlerini yerine getirmek amacı ile kullanılan her türlü enerji kaynağı, mekanik araç ve gerecin tasarımı, yapımı geliştirilmesi, dağıtımı, pazarlaması, yayımı, eğitimi, işletilmesi ve kullanılması ile ilgili konuları içermektedir. Tarımsal mekanizasyon bir üretim teknolojisidir. Bazı ülkelerde mekanizasyon farklı düzeylerde gelişme ve uygulama göstermektedir. Bu farklılık özellikle tarımsal işletmelerde de izlenebilir. Diğer bir deyişle mekanizasyon, her tarımsal işletmede, işletmenin teknik ve ekonomik yapısına bağlı olarak farklı düzeylerde uygulanmaktadır.

Tarımsal mekanizasyonun faydaları ise :

- 1-Üretimde yeni teknoloji uygulamalarına imkan sağlamak.
2. Üretimi doğa koşullarına bağımlı olmaktan mümkün olduğunca kurtarmak ve daha nitelikli ürün elde etmek.
- 3- Üretim işlemlerini en uygun süre içerisinde tamamlayarak, gecikmeden doğan ürün kaybını önlemek.
- 4- Kırsal kesimde çalışma koşullarını daha rahat, çekici ve güvenli bir duruma getirmek ve tarım işçilerinin iş verimini yükseltmek.
- 5- Bir yandan tarımsal ürün artışı, diğer yandan tarım araçları sanayisindeki gelişmeler ile yeni iş alanlarının açılmasına imkan sağlamak.
- 6- İnsan ve hayvan gücü ile başarılamayan tarımsal işlemleri makine gücü ile başarmak ve yeni alanların tarıma açılmasını sağlamak.

Tarımsal mekanizasyonun sayılan bu faydaları, eğer koşullara uygun olmayan ve plansız yürütülen bir mekanizasyon uygulaması haline dönüşürse bazı sakıncaları söz konusudur. İstenmeyen bu sakıncaları şöyle sıralayabiliriz.

- 1- Tüm tarımsal girdiler içinde, mekanizasyon araçları girdisi en büyük paya sahiptir. Plansız mekanizasyon uygulaması işletme ölçeğinde önemli bir gider yükü yaratır.
- 2- Aşırı mekanizasyon sonucu, kırsal kesimde işsizlik artabilir.
- 3- Plansız mekanizasyon sonucu, tarım ve sanayi kesimleri arasındaki denge tarım kesimi aleyhine bozulabilir.
- 4- Mekanizasyon araçları genellikle akaryakıt enerjisine dayalı olarak çalışır. Plansız mekanizasyon ülkenin genel enerji dengesini olumsuz etkiler.

4.9.1.2.2. Gübre Sanayi

İlimizde faaliyetleri devam etmekte olan Kimyevi Gübre ve İlaç Bayii, T.K.K., Üretici Firma ile Dağıtıcı ve İthalatçı Firmaların İl ve İlçeler bazında dağılımı şöyledir.

TABLO 390 : Kimyevi Gübre İlaç Firmalarının İlçeler Dağılımı

İLÇE ADI	KİM.GÜBRE ve İLAÇ BAYİ.	T.K.K.	ÜRETİCİ FİRMA	DAĞITICI VE İTHALATÇI FİRMA
AKDENİZ	87	2	2	28
ANAMUR	55	1	0	1
AYDINCIK	19	2	0	0
BOZYAZI	32	1	0	0
ÇAMLIYAYLA	0	1	0	0
ERDEMLİ	99	4	0	0
GÜLNAR	9	4	0	0
MUT	21	4	0	0
SİLİFKE	44	5	1	1
TARSUS	93	15	2	0
MEZİTLİ	14	2	0	0
YENİŞEHİR	0	0	0	0
TOROSLAR	0	5	0	0
TOPLAM	473	46	5	30
GENEL TOP.	554			

KAYNAK: Mersin İl Tarım Müdürlüğü .

2009 yılı Aralık ayı itibarı ile yapılan denetimler ve yapılan işlemler:

YILI	YAPILAN DENETİM SAYISI	ALINAN NUMUNE SAYISI	UYGUN OLMAYAN NUMUNE SAYISI	PARA CEZASI VERİLEN GÜBRE SAYISI	TOPLATMA KARARI VERİLEN GÜBRE SAYISI
2009	239	58	8	2	6

Mevcut bayiiiler 2009 yılı Aralık ayı itibarı ile 239 kere denetlenerek, denetimi yapılan bayilerden 58 adet gübre numunesi alınmış olup; 8 adet gübre numunesi sonucu olumsuz çıkmış, 7'si için toplatma kararı alınmış ve 2'si için idari para cezası kesilmiştir. 35 adet gübre numunesinin sonucu olumlu çıkmış, 15 adedinin laboratuvar sonuçları henüz sonuçlanmamıştır.

4.9.1.2.3. Tarımsal İlaç Sanayi

TABLO 391 : İlaç Bayi Sayısı (Adet)

İLÇE ADI	T.KREDİ KOOP.	DİĞER
MERKEZ	8	89
ERDEMLİ	4	55
BOZYAZI	1	28
AYDINCIK	1	17
ANAMUR	1	47
TARSUS	11	70
SİLİFKE	3	35
MUT	3	11
GÜLNAR	1	6
TOPLAM	33	358

KAYNAK: Mersin İl Tarım Müdürlüğü – 2009

4.9.1.2.4. Tohumluk ve Fidan Üretim Sanayi

İlimizde ruhsatlı fidan üretimi yapan 218'i özel, 19'u resmi olmak üzere, toplam 237 adet üreticimiz bulunmaktadır. 2009 yılı içerisinde 10 üreticiye yeni ruhsat verilmiş, 10 üreticinin ruhsatları yenilenmiş ve 54 üreticimizin de fidan üretimine devam etmemesi nedeniyle ruhsatı iptal edilmiş olup halen 11 üreticimizin ruhsatlandırma işlemleri devam etmektedir.

TABLO 392 : İlçelerin 2008 Yılı Ruhsatlı Fidanlık Sayıları

İLÇELER	RESMİ	ÖZEL
AKDENİZ	1	16
MEZİTLİ	-	35
TOROSLAR	1	5
YENİŞEHİR	1	2
ANAMUR	2	6
AYDINCIK	1	-
BOZYAZI	-	1
ÇAMLIYAYLA	-	1
ERDEMLİ	5	68
GÜLNAR	1	11
MUT	5	41
SİLİFKE	-	11
TARSUS	2	21
TOPLAM	19	218
GENEL TOPLAM		237

KAYNAK: Mersin İl Tarım Müdürlüğü – 2009

2009 yılı içerisinde ilimiz genelinde, Sertifikalı fidan üretimi ile ilgili çalışmalar kapsamında, 3 fidan üreticisine ait, muhtelif tür ve çeşitte toplamda 70.995 adet tüplü meyve fidanının sertifikalandırma çalışmaları yürütülmüştür. Bu konuda da ağırlığı sert ve yumuşak çekirdekli meyve fidanları oluşturmakta olup, bunu narenciye fidanları izlemektedir.

TABLO 393 : Sertifikalı Fidan Üretimi Yapan Fidanlık Sayıları Ve Çeşitlere Göre Üretim Miktarları

İLÇELER	Erdemli	Mut	Tarsus	TOPLAM
FİDANLIK VE FİDAN SAYISI	1	1	1	3
Zeytin		30.000		30.000
Nar	25.000		5.700	30.700
Mandarin			4.750	4.750
Limon			-	-
Altıntop			1.000	1.000
Portakal			4.545	4.545
TOPLAM	25.000	30.000	15.995	70.995

KAYNAK: Mersin İl Tarım Müdürlüğü – 2009

2009 yılı içerisinde ilimiz genelinde, standart fidan üretimi ile ilgili çalışmalar kapsamında, 11 fidan üreticisine ait, muhtelif tür ve çeşitte toplamda 469.000 adet tüplü ve çıplak köklü muhtelif meyve fidanlarının sertifikalandırma çalışmaları yürütülmüştür. Bu konuda da ağırlığı sert kabuklu meyve fidanları oluştururken, bunları sert ve yumuşak çekirdekli meyve fidanları ile narenciye fidanları izlemektedir.

TABLO 394 : Fidan Üretimi

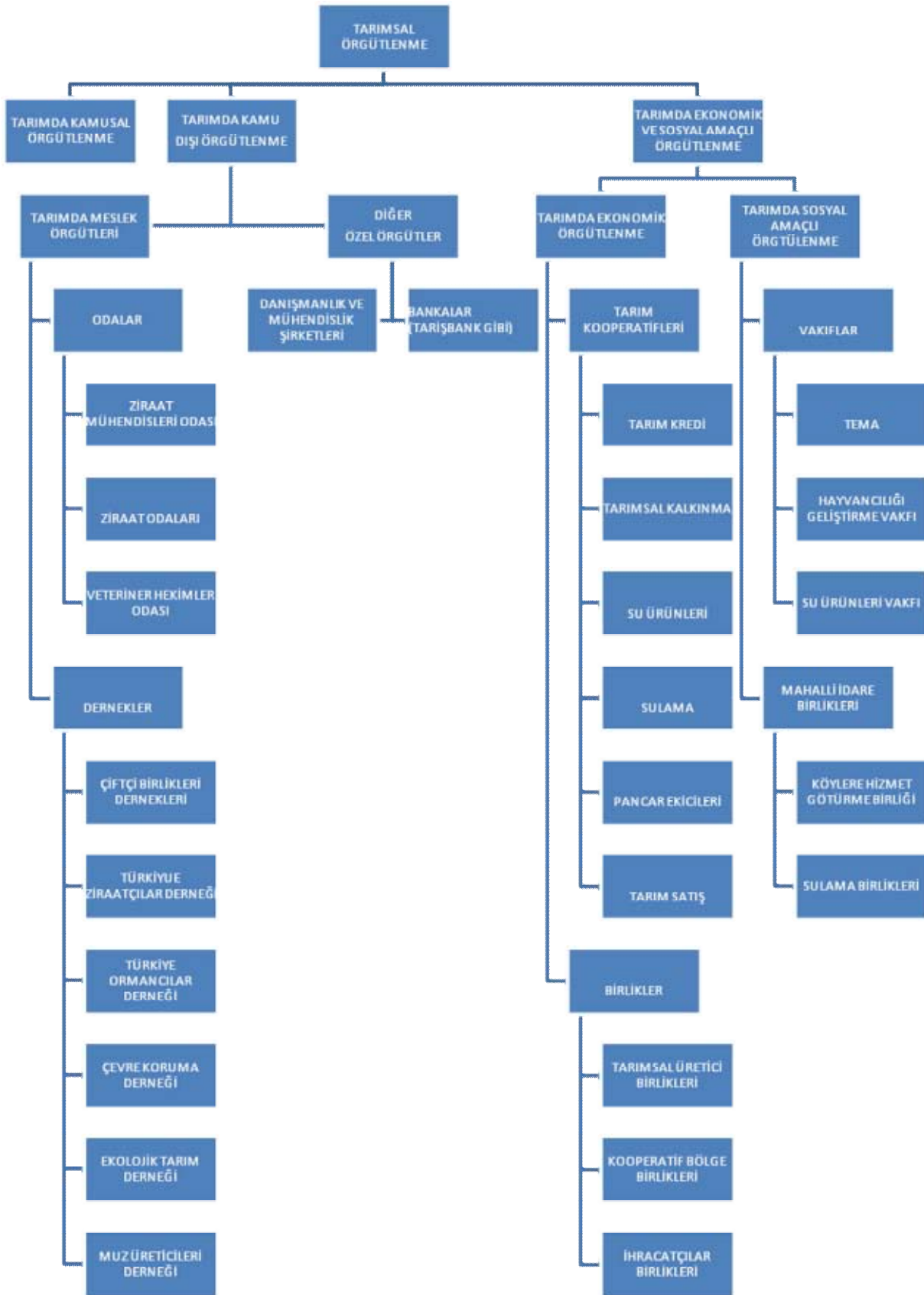
MERSİN İLİ 2009 YILI STANDART FİDAN ÜRETİMİ YAPAN FİDANLIK SAYILARI VE ÇEŞİTLERE GÖRE ÜRETİM MİKTARLARI							
İLÇELER	Akdeniz	Mezitli	Erdemli	Gülнар	Mut	Tarsus	TOPLAM
FİDANLIK VE FİDAN SAYISI	1	2	2	1	3	2	11
Zeytin					21.000	20.000	41.000
Nar			10.000	20.000	10.000		40.000
Armut					2.000		2.000
Ceviz					1.200		1.200
Badem	5.000	15.000	10.300	25.000	138.000	20.000	213.300
Kayısı	20.000	3.000					23.000
Şeftali	10.000						10.000
Kiraz			1.000				1.000
Elma		2.000	4.000		2.000		8.000
Nektarin	40.000						40.000
Erik	20.000						20.000
Mandarin		15.000	5.500			25.000	45.500
Limon		4.500	4.000				8.500
Altıntop		3.000				10.000	13.000
Portakal		2.500					2.500
TOPLAM	95.000	45.000	34.800	45.000	174.200	75.000	469.000

TABLO 395 : Tohum Bayi Sayısı

İLÇE ADI	TOHUM BAYI SAYISI (ADET)	
	T.KREDİ KOOP.	DİĞER
MERKEZ	2	44
ERDEMLİ		26
BOZYAZI	1	10
AYDINCIK	1	7
ANAMUR		23
TARSUS	3	21
SİLİFKE		11
MUT	2	3
GÜLNAR		2
TOPLAM	11	147

KAYNAK: Mersin İl Tarım Müdürlüğü – 2009

4.10. Tarımsal Örgütlenme

Dünyada her alanda olduğu gibi, kırsal alanda ve tarımsal faaliyetlerde de yaygın bir örgütlü yapı söz konusudur. Tarım alanında da kamu örgütlenmesi ve sivil örgütlenme ayrımı yapılabilir. Sivil örgütlenme ana hatlarıyla mesleki örgütler ve ekonomik amaçlı örgütler seklindedir. Dünya çiftçileri mesleki açıdan uluslar arası düzeyde de örgütlenmiş bulunmaktadır. Türkiye Ziraat Odaları Birliği' nin de üyesi olduğu Uluslararası Tarım Üreticileri Federasyonu (IFAP) 1946 yılından beri, 80 ülkeden 600 milyon çiftçinin ortağı olduğu 115 örgütün ortak kuruluşudur. Avrupa Birliği' nde de benzer bir örgütlenme söz konusudur. Türkiye Ziraat Odaları Birliğinin' de ortak üye olduğu Avrupa Profesyonel Tarım Örgütleri Komitesi (COPA) 1959 den beri faaliyette olup, günümüzde 25 üye ve Türkiye'nin de arasında bulunduğu 7 diğer ülkeden olmak üzere 53 üretici örgütünün ortak olduğu bir üst kuruluştur.

4.10.1. Tarımda Kamusal Örgütlenme

Tarım sektöründe kamusal hizmetleri icra eden, tarımla ilgili kamu hizmetlerinin yönetiminde görev alan kamu kuruluşları görev yapmaktadır. Bu kuruluşlar arasında ; Çeşitli kurullar, bakanlıklar, müsteşarlıklar sayılabilir. Kamu sektöründe tarımla ilgili önemli kararların alınması ve yürütülmesinde kurulların rolünün oldukça fazla olduğu görülmektedir. Tarım politikalarının oluşturulmasıyla ilgili kararların alınmasına ilişkin süreçte yer alan geleneksel kamu örgütleri ve kurullar ülke geneli ve tüm bölgeler için üstlendikleri görevler itibarıyla şöyle listelenebilir;

Desteklenecek ürünlerin seçimi ve fiyatların saptanması, tarımın finansmanını sağlanması, kredi borçlarının ertelenmesi v.b. konularda Bakanlar Kurulu,

Desteklenecek ürünlerin ve fiyatların tespiti, hayvancılığı destekleyici önlemlerin Bakanlar Kuruluna önerilmesi, Tarım Satış Kooperatiflerine destekleme alım yetkisinin verilmesi v.b. konularda Yüksek Planlama Kurulu,

Para ve krediler konularında öneriler geliştirmek, girdi ve kredi sübvansiyonlarını kararlaştırmak, ihracat teşvik primlerinin belirlemek ve Bakanlar Kuruluna sunmak v.b. konularda Para, Kredi ve Koordinasyon Kurulu,

Tarım politikalarının hazırlanması ve uygulanmasına katkı, tarımsal yatırımlar, tarımı koruma ve geliştirmeye yönelik öneriler, araştırma, yayım, kırsal kalkınma, küçük ölçekli sulamalar v.b. konularda Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı,

Tarım Satış Kooperatiflerinin bazı işlevlerinin düzenlenmesi, Türkiye Şeker Fabrikaları A.Ş. ile ilgili faaliyetlerde Sanayi ve Ticaret Bakanlığı,

Büyük sulama işlerinde Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı,

Tarıma yönelik yardımlar yapmak ve tarım ürünleri iç ve dış ticaretini düzenlemeye yönelik önlemler almak için Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı,

Tarımsal müdahale alımları yapan KİT'lere çeşitli krediler kullandırmak için Merkez Bankası,

Tarımsal müdahale alımı yapan KİT'lere, Destekleme Fiyat İstikrar Fonu (DFİF) kaynaklarını kullandıran T.C. Ziraat Bankası,

Kurumsal düzenlemeleri ayarlamak, uluslararası anlaşmalardan doğan sorumlulukları yerine getirebilmek, tarım politikalarını bir çatıda ve etkin bir şekilde yürütmek gibi faaliyetleri yerine getirmek için Tütün ve Tütün Mamullerini ve Alkollü İçkiler Piyasasını Düzenleme Kurulu, Şeker Kurulu ve Tarım Satış Kooperatifleri Birliklerini Yeniden Yapılandırma Kurulu.

4.10.2. Tarımda Özel Örgütlenme

Kamu dışı örgütlenme meslek örgütleri, dernekler, odalar, vakıflar ve diğer özel kuruluşlar tarafından gerçekleştirilmektedir. Meslek örgütleri aynı mesleğe sahip bireylerin, mesleki hak ve görevleriyle ilgili faaliyetleri yürüten, toplumu ilgilendiren olaylarda hükümetin politika ve uygulamalarına hem meslek örgütü olarak hem de toplumsal çıkarları koruyarak müdahalede bulunan örgütlerdir. Buradan hareketle tarımda özel örgütlenmeyi de iki ana başlık altında incelemek doğru olacaktır. Bu iki başlığı, Meslek Örgütleri ve Ekonomik ve Sosyal Amaçlı Örgütler şeklinde sıralamak mümkündür.

4.10.2.1. Tarımda Meslek Örgütleri (Odalar ve Dernekler)

Türkiye’de tarımla ilgili başlıca meslek odaları; Türkiye Mimar ve Mühendis Odalarına bağlı Ziraat Mühendisleri Odası, Peyzaj Mimarları Odası, Gıda Mühendisleri Odası ve Orman Mühendisleri Odasıdır. Meslek örgütü olarak nitelendirilen başlıca birlikler ise; Veteriner Hekimler Birliği, Türk Ziraat Yüksek Mühendisleri Birliğidir. Mersin’ de Ziraat Mühendisleri Odası , İlçe Ziraat Odaları , Ticaret Borsaları, Ticaret Odaları, Veteriner Hekimler Odası, Gıda Mühendisleri Odası, Orman Mühendisleri Bölge Odası Tarımla ilgili çalışmalarda bulunmaktadır.

TABLO 396 : Mersin İl Geneli Tarımsal Dernekler

Sıra No	Kurum Adı
1	TARIMSAL ÜRETİM VE HAYVANCILIĞI GELİŞTİRME DERNEĞİ
2	ANAMUR TARIM ÇEVRE VE DOĞA DERNEĞİ
3	MERSİN TARIM HİZMETLERİNE YARDIM DERNEĞİ
4	GÜNEYLİ KÖYÜ TARIM ARAZİLERİNİ SULAMA VE GELİŞTİRME DERNEĞİ
5	ANAMUR KARADERE KÖYÜ SAĞLIK, EĞİTİM, TARIM, KÜLTÜR VE SPOR HİZMETLERİNİ GELİŞTİRME DERNEĞİ
6	ERDEMLİ TARIMI GELİŞTİRME DERNEĞİ (ERTARDER)
7	TARIM İŞÇİLERİ YARDIMLAŞMA DERNEĞİ
8	SÜRDÜRÜLEBİLİR EKOLOJİK TARIM DERNEĞİ
9	ERDEMLİ TARIM VE HAYVANCILIK HİZMETLERİNİ GELİŞTİRME DERNEĞİ
10	SİLİFKE TARIM, ÇEVRE VE TURİZMİ GELİŞTİRME DERNEĞİ
11	GÜLNAR TARIM VE HAYVANCILIĞINI GELİŞTİRME DERNEĞİ
12	TARIMSAL YAYIM VE DANIŞMANLAR DERNEĞİ
13	MERSİN YENİŞEHİR TARIM VE HAYVANCILIĞI GELİŞTİRME DERNEĞİ
14	TARIMSAL VE SOSYAL ARAŞTIRMALAR DERNEĞİ
15	TARSUS TARIM HAYVANCILIK VE DOĞAL KAYNAKLARI GELİŞTİRME DERNEĞİ
16	MEZİTLİ TARIM VE DOĞA DERNEĞİ
17	BOZYAZI TARIM PLATFORMU EKOLOJİ ÇEVRE KORUMA VE YERLİ MUZ TANITIM DERNEĞİ

KAYNAK : Mersin Valiliği-2010

4.10.3. Tarımda Ekonomik ve Sosyal Amaçlı Örgütler

4.10.3.1. Tarımda Ekonomik Örgütlenme

4.10.3.1.1. Tarımsal Amaçlı Kooperatifler

Ülkemizde kooperatifleri tarım ve tarım dışı kooperatifler şeklinde iki grup altında inceleyebiliriz. Tarım kooperatifleri gerek konuları, gerek amaç ve ilkeleri, gerekse sosyal ve ekonomik işlevleri yönünden tarım dışı kooperatiflerden ayrılmaktadırlar. Genelde ortaklara götürülen hizmetlere (satış, kredi, üretim v.s.) göre

kooperatiflere isim verilir. Ülkemizde ekonomik ve sosyal yapının bir gereği olarak en fazla gelişen kooperatifler; tarımsal kalkınma, tarım kredi, tarım satış ve sulama kooperatifleri olmuştur. Kırsal alanda köy düzeyinde en geniş şekilde örgütlenmiş olan kooperatif türü Tarım Kredi Kooperatifleridir. 2009 sayılarına göre Türkiye genelinde 1.821 Tarım Kredi Kooperatifi mevcuttur. Mersinde ise 110 Kooperatif mevcuttur.

TABLO 397 : Bölge Birliklerine Göre Kooperatif Sayıları

	2005	2006	2007	2008	2009
Türkiye	1.948	1.926	1.903	1.872	1.821
Mersin	116	116	116	115	110

KAYNAK : Tarım Kredi Kooperatifi Genel Müdürlüğü

Sulama kooperatiflerinin sayısı da 2.000'in üzerinde ise de, ekonomik açıdan güçlü değildirler. Öte yandan sayıları 331 olan Tarım Satış Kooperatifleri ve Birlikleri iş hacmi açısından oldukça güçlü kooperatiflerdir. Ülkemizde en büyük 500 sanayi kuruluşu arasında yer almaktadırlar.

TABLO 398 : Mersin Tarımsal Amaçlı Kooperatifler

	TARIMSAL KALKINMA KOOP.		SULAMA KOOP.		SU ÜRÜNLERİ KOOP.		DİĞER KOOP.(BİRLİK)		TOPLAM	
	KOOP SAYISI	ORTAK SAYISI	KOOP SAYISI	ORTAK SAYISI	KOOP SAYISI	ORTAK SAYISI	KOOP SAYISI	ORTAK SAYISI	KOOP SAYISI	ORTAK SAYISI
TOPLAM	191	17.036	48	2894	10	428	2	68	251	20.426
MERKEZ	23	1150	6	199	2	178	2	68	33	1.595
ANAMUR	22	1158	4	221	1	48			27	2.127
AYDINCIK	3	573	2	298	1	18			6	889
BOZYAZI	20	1271	1	122	1	22			22	1.415
ÇAMLIYAYLA	8	845	1	197					9	1.042
ERDEMLİ	13	710	10	851	1	16			24	1.577
GÜLNAR	11	1600	2	38					13	1.638
MUT	27	1573	4	232					31	1.805
SİLİFKE	23	3428	7	571	3	130			33	4.129
TARSUS	41	4028	11	165	1	16			53	4.209

KAYNAK: Mersin İl Tarım Müdürlüğü – 2009

4.10.3.1.2. Birlikler

TABLO 399 : Mersin ili Üretici Birlik Sayısı

SAYI	İLİ	İLÇESİ	ADI	DURUMU	
1	Mersin	Mersin	Organik Muz	Üreticileri Birliği	Faal
2	Mersin	Merkez	Süt	Üreticileri Birliği	Faal
3	Mersin	Tarsus	Süt	Üreticileri Birliği	Faal
4	Mersin	Çamlıyayla	Sert Çekirdekli Meyve	Üreticileri Birliği	Faal
5	Mersin	Erdemli	Turunçgil	Üreticileri Birliği	Faal
6	Mersin	Erdemli	Örtüaltı Sebze	Üreticileri Birliği	Faal
7	Mersin	Silifke	Turunçgil	Üreticileri Birliği	Faal
8	Mersin	Silifke	Örtüaltı Sebze	Üreticileri Birliği	Faal
9	Mersin	Silifke	Çilek	Üreticileri Birliği	Faal
10	Mersin	Silifke	Böğürtlen	Üreticileri Birliği	Faal
11	Mersin	Silifke	Erik	Üreticileri Birliği	Faal
12	Mersin	Silifke	Kayısı	Üreticileri Birliği	Faal
13	Mersin	Mut	Bal	Üreticileri Birliği	Faal
14	Mersin	Mut	Meyve Fidanı	Üreticileri Birliği	Faal
15	Mersin	Gülner	Üzüm	Üreticileri Birliği	Faal
16	Mersin	Gülner	Elma	Üreticileri Birliği	Faal
17	Mersin	Anamur	Muz	Üreticileri Birliği	Faal
18	Mersin	Aydıncık	Örtüaltı Sebze	Üreticileri Birliği	Faal
19	Mersin	Mersin	Muz	Üreticileri Birliği	Faal
20	Mersin	Merkez	Sert Çekirdekli Meyve	Üreticileri Birliği	Faal
21	Mersin	Silifke	Süt	Üreticileri Birliği	Faal
22	Mersin	Erdemli	Meyve Fidanı	Üreticileri Birliği	Faal

KAYNAK : Mersin İl Tarım Müdürlüğü-2009

4.10.3.2. Tarımda Sosyal Amaçlı Örgütlenme

4.10.3.2.1. Vakıflar

Tema Vakfı Mersin’de yok olan orman alanları ve Orman arazisi olan alanlarda ağaçlandırma çalışmaları yapmaktadırlar. Çevre Koruma Vakfı da çevre için çeşitli etkinliklerde bulunarak çalışmalarını sürdürmektedir. Çevre Koruma Vakfının çalışmaları ;

Vakfın çalışmaları her yıl eğitim ve projelendirme ağırlıklı olarak ele alınmış bu kapsamda çevrenin korunması ile ilgili Çevre Müdürlüğü ile koordineli olarak eğitim çalışmalarını düzenlenmiş, el broşürü, bez pankart ve afiş yaptırılarak dağıtımı sağlanmıştır.

Çevre ilgili olarak her yıl İl çapında yarışmalar düzenlenmiş, çevreye duyarlı kişi ve kuruluşlara Vakıfça özendirici hediye ve plaketler sunulmuştur.

En çevreci ve en temiz köy yarışmaları
En Çevreci ve en temiz okul yarışmaları
Şiir, kompozisyon, resim ve slogan yarışmaları
Çevre fotoğraf yarışmaları

Bu çalışmalara örnek teşkil etmektedir.

4.10.3.2.2. Mahalli İdareler

Ülkemizdeki mahalli idare birlikleri kendi yönetim ve karar organları olan, tüzel kişiliğe sahip kamu kuruluşları olarak nitelendirilebilir. Mahalli idare birlikleri çeşitli alanlarda değişik adlar altında kurulmaktadır. Bunlar; köylere hizmet götürme birlikleri, sulama birlikleri, tarımsal amaçlı birlikler, belediye birlikleri, bağcılık, turizm, çevre vb konularda çalışan birliklerdir. İçişleri Bakanlığına tabidirler. Bu durum itibarıyla üretici birliklerinden ayrılırlar.

Köylere Hizmet Götürme Birlikleri ve Sulama Birlikleri Mahalli İdare kurumları bölge kalkınmasına faaliyetlerini sürdürerek katkı sağlamaktadırlar.

TABLO 400 : Köylere Hizmet Götürme Birliklerinin Çalışmaları-2010

YATIRIMCI KURULUŞUN ADI	İl Özel İdaresi Köye Yön. Hiz .D.Bşk.
TOPLAM PROJE SAYISI	368
PROJELERİN SEKTÖRLERE DAĞILIMI	KIRSAL ALTYAPI
YOL VE ULAŞIM SEKTÖRÜ	172
TARIMSAL SULAMA SEKTÖRÜ	176
SU VE KANAL SEKTÖRÜ	20
TOPLAM PROJE TUTARI (TL)	16.235.998
BİTEN PROJE SAYISI	362
DEVAM EDEN PROJE SAYISI	6

KAYNAK: Mersin İl Özel İdaresi

4.10.4. Diğer Tarımsal Amaçlı Organizasyonlar

4.10.4.1. Üniversiteler

Çağ ve Toros Üniversitelerinde tarım ile ilgili bir program mevcut değildir. Mersin Üniversitesi'nde Ziraat Fakültesi olmamasına karşın Su Ürünleri Fakültesi vardır. Orta Doğu Teknik Üniversitesi Deniz Bilimleri Enstitüsü (ODTÜ-DBE), 1975 yılında Mersin'in Erdemli ilçesine bağlı Limonlu Beldesi'nde, deniz bilimlerinde, disiplinler arası temel ve uygulamalı lisansüstü eğitim ve araştırma yapmak amacı ile kurulmuştur ayrıca Mersin Üniversitesine bağlı Meslek Yüksek Okullarında tarımla ilgili bölümler mevcuttur.

4.10.4.2. Meslek Yüksek Okulları

Silifke Meslek Yüksek Okulunda **seracılık, su ürünleri, mantarcılık, pazarlama, işletme organik tarım** Programlarında toplam 375 öğrenci bulunmaktadır.

Seracılık Programı öğrencilerinin uygulama ve araştırmalarını yapmaları amacıyla 500 m² büyüklüğünde "**Araştırma ve uygulama Serası**", 150 m² **çiçek serası**, aynı bölgede Burunucu eski İlköğretim binasının Mantarcılık Programı öğrencilerinin araştırma ve uygulama sahası için **mantar yetiştiriciliği tesisleri**, Su Ürünleri Programı için 2 adet **beton havuz** ve **akvaryum balığı** yetiştirme havuzları bulunmaktadır. Mut MYO'nda ise **Arıcılık, Bağcılık, Bahçe Ziraatı, Süt Ürünleri** Bölümü bulunmaktadır. Anamur MYO'nda **Subtropik İklim Bitkileri Bölümü**,

Teknik Bilimler MSO'nda ise **Gıda Teknolojisi** Bölümü bulunmaktadır.

4.10.4 3. Araştırma Enstitüleri ve Teknopark

Mersinde İki adet araştırma enstitüsü bulunmaktadı. Tarsus Topraksu Araştırma Enstitüsü diğeri de Alata Bahçe Bitkileri Araştırma Enstitüsüdür.

Alata Bahçe bitkileri Araştırma Enstitüsü ;

Alata Bahçe Kùltürleri Araştırma Enstitüsü, 1944 yılında kurulan "Alata Teknik Bahçivanlık Okulu" bünyesinde 02.11.1967 tarihli Makam oluru ile "**Bölge Bağ-Bahçe Araştırma Enstitüsü**" adı altında kurulmuş ve 01.03.1972 tarihinde Enstitü ve Okul birleştirilerek "**Bölge Ziraat Araştırma Enstitüsü ve Ziraat Meslek Okulu**" adını almıştır. Daha sonra 09.04.1974 tarihinde Enstitü ile Okul tekrar ayrılarak, Enstitünün adı "**Bahçe Kùltürleri Araştırma ve Eğitim Merkezi**" olarak değiştirilmiştir. 1981 yılı Eylül ayında Tarım Meslek Lisesi kapatılarak bu kuruluşun personel ve mal varlıkları Araştırma Enstitüsüne devredilmiştir. Bu süre içerisinde binlerce tarım gönüllüsü yetiştirerek bölgenin tarımsal gelişimine önemli katkılarda bulunmuştur. 1985 yılında Enstitü sahası içerisinde bulunan Eğitim Tesisleri hizmete girmiştir.

Daha sonra Bakanlık Araştırma kuruluşlarının teşkilat ve çalışma esaslarını düzenleyen 01/08/1986 tarihli Makam Oluru ile "**Bahçe Kùltürleri Araştırma Enstitüsü**" adını almıştır.

Son olarak 26.02.1998 tarihli Makam Oluru ile Kuruluş "**Alata Bahçe Kùltürleri Araştırma Enstitüsü**" adını alarak halen bu isim altında çalışmalarına devam etmektedir.

Alata Bahçe Kùltürleri Araştırma Enstitüsü, Türkiye'nin **Mersin, Adana, Osmaniye ve Hatay** illerini kapsayan Doğu Akdeniz Alt Bölgesinde **turunçgil ve diğer subtropik meyveler, mutedil iklim meyveleri, üzümü meyveler, bağcılık, sebzeçilik, iç ve dış mekan süs bitkileri, tıbbi ve aromatik bitkiler ile arıcılık** konularında uygulamalı tarımsal araştırmalar yapmaktadır.

TABLO 401 : Sonuçlandırılan Araştırma Projeleri

Proje Konusu	Sonuçlanan Proje Sayısı
Turunçgil Araştırmaları	35
Sebzeçilik Araştırmaları	49
Subtropik Meyve Araştırmaları	27
Mutedil İklim Meyve Araştırmaları	13
Sert Kabuklu Meyve Araştırmaları	2
Üzümsü Meyve Araştırmaları	11
Bağcılık Araştırmaları	6
Süs Bitkileri Araştırmaları	12
Tıbbi Bitkiler Araştırmaları	4
Ekonomi ve İstatistik Araştırmaları	4
Arıcılık Araştırmaları	6
Toprak Araştırmaları	2
Toplam	171

KAYNAK : ALATA

Kuruluşun asli fonksiyonu gereği özellikle bahçe bitkileri konusunda uygulamalı araştırmalar yapmaktadır. Araştırma faaliyetlerine başladığı 1973 yılından bu yana **toplam 171 adet uygulamalı tarımsal araştırma projesini sonuçlandırmış** ve elde edilen bulgular öncelikle bölge olmak üzere tüm ülke üreticilerinin kullanımına sunulmuştur.

TABLO 402 : Alata Personel Durumu**Araştırmacı Eleman Sayısı**

Doktora	Doktora Öğrencisi	Yüksek Lisans	Yüksek Lisans Öğrencisi	Lisans	Toplam
5	6	10	4	9	33

Yardımcı Eleman Sayısı

Teknisyen	Laborant	Memur	İşçi	Taşeron işçi	Toplam
17	6	43	68	20	154
Genel Toplam					187

KAYNAK : ALATA

Kuruluşun toplam arazi varlığı 2740 dekadır. Bu alanın yaklaşık 690 dekarı Kızılçam Ormanı ve Makilik, 400 dekarı sabit tesis ve yollardır. Tarım arazisi olarak kullanılabilen 1300 dekarında araştırma ve üretim çalışmaları yürütülmekte, 350 dekar ise kumul alanlardır.

TABLO 403 : Alata Arazi Varlığı

Kullanım Şekli	Alan (da)	Tarım arazisinin tamamı yeraltı (kuyu) suyu ile sulanmaktadır. Açık ve kapalı drenaj sistemi mevcuttur.
Kızılçam Ormanı ve Makilik	690 da	
Araştırma ve Üretim Alanı	1300 da	
Süs Bitkileri ve Kumul Alanı	350 da	
Sabit Tesis ve Yollar	400 da	
Toplam	2740 da	

KAYNAK : ALATA**TABLO 404 : Alata Bahçe Varlığı**

Meyve Türü	Alanı (da)	Meyve Türü	Alanı (da)
Portakal	164	Zeytin	34
Limon	80	Süs Bitkisi	12
Mandarin	100	Badem	12
Greyfurt	4	Pıkan Cevizi	37
Turunç	26	İncir	14
Nar	327	Bağ	11
Avokado	19	Fidanlık	37
Yenidünya	18	Trabzon Hurması	5
Kayısı	30	Turunçgil Genetik Kaynakları	826
Toplam		1756	

KAYNAK : ALATA

TABLO 405 : Laboratuvar Varlığı:

Laboratuvar Adı
Yaprak - Toprak Sulama Suyu Gübre Analiz Laboratuvarı
Doku Kültürü Laboratuvarı
Biyoteknoloji Laboratuvarı
Pomoloji Laboratuvarı
Arıcılık Laboratuvarı

KAYNAK : ALATA

TABLO 406 : Sera Varlığı

Sera Tipi	Alanı (m ²)
Bilgisayarlı Cam Sera	3.000
Cam Sera	2.500
Plastik Sera	11.000
Toplam	16.500

KAYNAK : ALATA

Hayvan Varlığı:

225 Adet Arı Kolonisi (kovan) araştırma ve damızlık ana arı üretimi amaçlı bulunmaktadır.

Tarım Alet ve Makine Varlığı:

Araştırma ve üretim faaliyetlerinin yerine getirilmesi için 14 adet Traktör (4'ü Bahçe Traktörü), Tarım Aletleri, Su Kuyuları, Sulama Şebekesi, Kapalı Drenaj Sistemi mevcuttur.

Yine doğal flora ve faunası, doğal kumul alanları ve ekotonları ile sürdürmekte olduğu araştırma, üretim ve eğitim görevlerinin yanı sıra; canlılarının doğal yaşama ortamları nedeniyle biyoçeşitliliğin en iyi örneğini oluşturduğundan T.C. Kültür Bakanlığı Adana Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu tarafından 09.10.2000 tarih ve 3877 sayılı kararı ile “**I. Derece Doğal Sit Alanı**” olarak ilan edilmiştir.

Tarsus Toprak ve Su Araştırma Enstitüsü :

Genel olarak Ülkenin tamamı bölgesel olarak ise Antalya, Mersin, Adana, Osmaniye, Hatay ve Kahramanmaraş illerinde Toprak, su ve bitki ilişkilerini araştırmak, bu konulardaki sorunları çözmek amacıyla 1947 yılında kurulmuştur. Akdeniz iklim kuşağının benzer ekolojik koşullarına sahip bu illerde, birçok araştırma sonuçlandırılmış ve yeni çalışmalar sürdürülmektedir. Enstitünün ülkesel ve bölgesel görevleri aşağıdaki gibidir.

- Tarsus Toprak ve Su Kaynakları Araştırma Enstitüsü Kurak bölgelerdeki tarımsal üretim riskini azaltmak için toprak rutubetinin yerinde muhafazası için yöntemler geliştirilmesi,
- Toprak ve su kaynaklarının erozyon etkilerinden korumak için ekonomik, uygulanabilir ve kabul edilebilir toprak muhafaza yöntemlerinin belirlenmesi,
- Sulama, Drenaj sistem ve şebekelerinin projelenmesi, işletilmesi ve yönetilmesi için uygun teknolojiler geliştirilmesi, su kullanım etkinliğinin artırılması,
- Tuzluluk ve sodyumluluktan etkilenmiş arazilerin tarımsal üretim amacıyla ıslah edilmesi için uygun ve ekonomik ıslah yöntemlerinin belirlenmesi,
- Kısıtlı su koşullarında sulama suyunun optimum kullanımı için uygun teknoloji ve sulama programlarının oluşturulması,
- Düşük nitelikli sulama sularının yenilebilir kullanım koşullarının belirlenmesi,

- Su ve toprak kirlilik etmenlerinin belirlenmesi ve kirliliğin giderilmesi,
- Toprak ve su kaynaklarının uzun dönem kalitesini korumak için sürdürülebilir arazi yönetimi esaslarının belirlenmesi,
- Toprak kaynaklarının sürdürülebilirliği göz önünde tutularak tarımsal ürünlerin üretiminde toprak verimliliğinin artırılması,
- Çeşitli atıkların toprak kalitesini bozmadan tarımda kullanılma olanaklarının araştırılması,
- Ülke ekonomisinde doğal kaynakların yeri ve ekonomik yararlarının ortaya konulması

TEKNOPARK :

Mersin Üniversitesi'nin öncülüğünde 2003 yılı ağustos ayında kurulma çalışmalarına başlanan Mersin Teknoloji Geliştirme Bölgesi; Mersin İl Özel İdaresi, Mersin Ticaret ve Sanayi Odası, Mersin Tarsus Organize Sanayi Bölgesi, Akdeniz İhracatçılar Birliği, Tarsus Ticaret ve Sanayi Odası ve ODTÜ Teknoparkın ortaklığıyla resmen 18 Haziran 2005 tarihinde kuruldu. İlk olarak Mersin Tarsus Organize Sanayi Bölgesi'nde faaliyete geçen Mersin Teknopark, Türkiye'deki diğer teknoparklardan ayrı olarak iki ayrı binada hizmet veriyor. Kısa adı Mersin Teknopark olan Mersin Teknoloji Geliştirme Bölgesi, Mersin Üniversitesi Çiftlikköy Kampüsü'nde inşası 2009 da tamamlanan ikinci binasıyla sanayiciler ve araştırmacılara hizmet sunacaktır. İnkübatör (kuluçkalık ve araştırma) Merkezi 2010 yılında tamamlanıp faaliyete geçecektir.

Sanayi ve Ticaret Bakanlığı Araştırma Geliştirme Genel Müdüründen alınan bilgilere göre Türkiye'de mevcut 37 teknoparkın 21'i etkindir. Bu teknoparklar da 54'ü yabancılara ve 250-300 kadarı da akademisyenlere ait olmak üzere 1200 firma üyeliği gerçekleştirmiştir. 12 bin istihdam sağlanmış , % 20'si uluslararası olmak üzere 256 patent alınmış , 540 bin dolarlık ihracat yapılmıştır. Teknoparkların kurumlar vergisi, katma değer ve damga vergilerinden muaf olmasının yanı sıra buralara devletçe finansal destek ve teşvikler de sağlanmaktadır. Mersin ve hinterlandı Türkiye tarımında hem üretim olarak hem de uluslararası ve ulusal pazarda ürünlerin ticareti bakımından önemli bir yere sahiptir. Mersin Valiliği liderliğinde ve Mersin Ticaret ve Sanayi Odası sekretaryasında kuruluş çalışmaları yürütülen Tarım-Gıda Teknopark'ı bu ulusal stratejiler ışığında tarımsal üretime yeni bir yön vermeyi, tarım sektöründe karlılığı arttırmayı, sektördeki dışa bağımlılığı ortadan kaldırmayı ve Mersin bölgesini geliştirmeyi hedeflemiştir.

Tarım-Gıda Teknopark'ı dünya çapında benzer yatırımları dikkate alarak, teknolojik yatırımların yoğun gereksinim duyduğu altyapı yatırımlarının gidebileceği, kent, üniversite, tarımsal üretim, organize sanayi bölgesi gibi merkezlerle iletişim kurabilecek şekilde, fiziki yerleşim şartlarının en uygun olduğu alanlarda, kamu girişimciliği ile kurulacaktır.

Tarım kesiminde firma ölçeklerinin küçük oluşu; bilgi üretim, geliştirme ve uyarlanmasının firma bazında yapılması olanağını sınırlar ve bu tür merkezlere olan gereksinmeyi arttırmaktadır. Teknopark, araştırma sonuçlarının uygulanabilir teknolojilere dönüştürülmesi sürecinde yer alan ve bilginin üretilmesinden gerçek yaşamda kullanılmasına kadar geçen süreyi kısaltan önemli bir uygulama olarak tüm dünyadaki örnekleri ile karşımıza çıkmaktadır. Tarım-Gıda Teknoparkları, yıllardır gelişen teknolojilerin ve bu teknolojileri desteklemek için kurulan teknoparkların, tarımsal teknolojinin teknolojik gelişim içindeki özelleşmesinden dolayı bir gereksinim haline gelmiş, tarım teknolojileri konusunda tohum aşamasından sonuç ürünün çıkışına kadar uygun ve karlı teknolojilerin oluşumu ve bunların uygulanması konusunda ihtisaslaşmış bölgelerdir.

Mersin Tarım-Gıda Teknoparkı, Türkiye'de ilk kez Tarım-Gıda gibi bir ihtisas konusunda Bahçe Kültürleri Araştırma İstasyonu Müdürlüğü, Mersin Üniversitesi, Çukurova Üniversitesi'nin ilgili birimlerinden araştırmacıların teknopark bünyesinde ar-ge yaparak, sanayi ve üniversite ile koordinasyon içinde çalışarak, bilgiden yeni bilgiler üreten, ürettiklerini sanayi tarafından uygulanabilecek şekilde dönüştüren, teorik çalışmaların uygulama ile bütünleştiği bir yer olacaktır. Bu yolla üniversite ve sanayideki bilgi ve deneyimler çevre ile etkin biçimde paylaşılacaktır. Kamu yatırımları ile sağlanacak altyapı ve ortak kullanımlar ile değişik ölçeklerdeki yatırımcı firmalara uygun ofis birimlerinden, tarımsal araştırma arazilerine, bağımsız yapılar için parsellere kadar geniş bir yelpazede yatırım alanları sunacak olan Tarım-Gıda teknopark'ı, organize yönetim teknikleri ve teşviklerle karlı yatırımlar ortaya çıkaracaktır.

4.10.4.4. Sanayi ve Ticaret Alanında Tarımla İlgili Örgütlenme

AKİB; İhracatçıların menfaatlerini birleştirmek amacıyla bir araya gelerek oluşturdukları İhracatçı Birlikleri, ihracatçıların teşkilatlanmak suretiyle üyelerinin mesleki faaliyetlerini ve ilişkilerini tanzim etmek, karşılaştıkları sorunları gidermek, ülkemiz ihracatını arttırmak ve Dış Ticaret Müsteşarlığı (DTM)'nin vereceği görevleri ifa etmek üzere kurulmuştur. MTSO Tarım ve Gıda Alanında Mesleki komiteler ile sektörel gelişime katkıda bulunmanın yanında düzenlediği tarımsal faaliyetlerde (Fuarlar, Seminerler, Toplantılar vs) Mersin'e katkı sunmaktadır.

MTB (Ticaret Borsası) Ticaret borsalarını teşkilatlanmış, organize edilmiş, disiplin altına alınmış pazar olarak tarif etmek mümkün ise de, daha açık olarak "özel kanunla kurulan alıcı ve satıcıların belli zamanlarda bir araya gelerek genellikle malın numunesine veya tipine istinaden büyük çapta alım-satım yapılan ve dolayısıyla arz ve talebin belli yer ve zamanlarda karşılaşmasıyla gerçek piyasa fiyatının oluşmasına imkan sağlayan teşkilatlandırılmış bir pazar" şeklinde tarif etmek mümkündür. Ticaret borsalarında muameleler belli kurallar çerçevesinde yapılır. Bu kurallar, kanun, tüzük ve yönetmelik hükümleri ile o bölgede cari örf ve adet kaidelerinden oluşur, Mesiad Tarım Komisyonu Mersin Tarımının gelişimi için aktif olarak çalışmalar yapmaktadırlar.

4.11. Diğer Sektörlerle Etkileşim

4.11.1. Tarım ve Çevre

Tarımsal üretim bir enerji dönüşüm sistemidir. Bitkiler güneş enerjisini kimyasal enerjiye, gıda enerjisine dönüştüren organizmalardır. Yeşil bitki yapraklarında güneşten gelen ışık enerjisi fotosentez ile kimyasal enerji olarak organik maddede bağlanmaktadır. Bu olaydaki diğer girişkenler su ve bitki besinleridir. Toprağın su ve bitki besinlerini yeterince bitkiye sağlayamaması durumunda yapılması gereken işlemler sulama ve gübrelemedir.

Çevre Kirliliği; uygulanan hatalı sistemler sonucu, önemli doğal kaynaklardan toprak, su ve havaya,bileşimlerini bozacak miktarda, yabancı maddelerin karıştırılması veya karışması olayıdır. Bu karışımlar sonunda toprak, su ve havanın fiziksel, kimyasal ve biyolojik özelliklerinde arzu edilmeyen ve canlılara zarar veren değişimler ortaya çıkar. Bu değişim karışan maddelerin niteliğine bağlı olarak geçici veya kalıcı olabilir. Buna kirlilik denir. Bunlardan hava, su,toprak, gürültü ve radyoaktif kirlilikler konuşma diline girecek kadar güncelleşmiştir.

Halen yeryüzünde tarım alanı olarak kullanılan toprakların ancak %40'ı (ABD ve Avrupa Ülkeleri) modern tarımsal yöntemlerle işlenmektedir. Uygulanan sistemlerle kimi zaman mera ve ormanlar tahrip edilmekte, yanlış ve amaç dışı arazi kullanımı ile de her yıl 1 milyon hektara yakın tarım alanı elden çıkmaktadır. Modern tarımda, istemeyerek de olsa doğayı tahrip eden ve kimisi çevreyi kirleten uygulamalar bulunmaktadır.

Dünya su kaynaklarının kritik düzeye gelmesi, insanlarda çevre bilincinin gelişmesi, konvansiyonel sulama ve gübreleme yöntemlerinin terk edilerek yeni yöntemlerin uygulanmasını kaçınılmaz hale getirmiştir. Bunlarla birlikte, tarımsal üretimdeki diğer uygulamalar da günümüzde artık doğal kaynakları ve canlı yaşamı koruyan, gıda güvenliğini gözetecek şekilde sistematik olarak düzenlenmekte, uygulanmakta ve izlenmektedir. Artık tarımsal üretimde kullanılan girdilerin iklim değişikliği, asidifikasyon, ötrofikasyon gibi çevresel etkilerini ortaya koyan yöntemler (*Life Cycle Impact Assessment – LCIA - Yasam Döngüsü Etki Değerlendirmesi*) pek çok ülkede kullanılmaya başlanmış ve kalite standartları içerisine girmiş bulunmaktadır. Günümüzün “Bitki Besleme ve Gübreleme Uygulamaları” da bu nedenle, sadece yüksek ürün sağlayan işlemler şeklinde değil, aynı zamanda yüksek kaliteli ve sağlıklı tarımsal üretime yönelik, çevre ve doğal kaynakları koruyan, izlenebilir olacak şekilde planlanarak yürütülmelidir. Genel olarak İyi Tarım Uygulamaları (İTU) veya uluslararası adı ile GLOBALGAP olarak tanımlanan tarımsal kalite yönetim sistemleri için Türk tarım dünyası da kendisini hazırlamak zorundadır.

Doğayı, toprağı, suyu ve canlıları kullanan bir üretim biçimi olan tarım elbette bu anlayışın, bu felsefenin dışında kalamazdı. Nitekim kalite yönetimi yaklaşımı sonucunda ortaya çıkan “Sürdürülebilir Tarım”, “Ekolojik Tarım”, “Organik Tarım”, “Biyolojik Tarım”, “İyi Tarım Uygulamaları” gibi isimlendirmeler ile günümüzde yürütülen tarımsal üretim biçimleri tamamen kalite yönetimine dayanan uygulamalardır. Genel anlamı ile insan ve hayvan sağlığına önem veren, çevreyi, basta toprak olmak üzere doğal kaynakları ve tüm canlı yaşamı koruyan, gıda güvenliğini sağlayan, tüm aşamaları izlenebilir olan tarımsal üretim uygulamaları ve hasat sonrası işlemleri yukarıdaki isimlendirmeler ile anılmaktadır.

Tarımsal üretimde kalite yönetimi anlayışının benimsenmesi, özellikle gelişmiş ülkelerde çevre sorunlarının yoğunlaşması, gıda kaynaklı hastalıkların artması sonucunda ortaya çıkmış bir gelişmedir.

Bu ülkelerde tarımsal kaynaklı kirleticilerin yoğun biçimde kullanımı ve doğal dengeyi bozan tarım teknikleri uygulamalarının olumsuz etkileri dikkati çekmeye başlamış ve çevre ile uyumlu teknikleri özellikle çevre açısından olumsuz etkiler içeren faktörler aşağıda sıralanmıştır.

1-Gübre Kullanımı

Gübrelemenin oluşturabileceği olumsuz etkiler şöyle sıralanmaktadır (Karaçal, 2008)

Azotlu gübre kullanımının artması ile topraktan olan yıkanmaların da artması ve sonuçta sularda nitrat miktarının yükselmesi,
Özellikle yüzey toprağının taşınması sonucu azotlu ve fosforlu gübrelerin sulara karışması ile durgun ve akarsularda besin elementleri konsantrasyonunun yükselmesi (Ötrofikasyon), buna bağlı olarak sularda algler ve bitkisel yaşamın artması ile oksijen azalması sonucu basta balıklar olmak üzere hayvansal yaşamın tehlikeye girmesi,
Aşırı ve yanlış gübre uygulamaları sonucu bitkilerde kimi maddelerin yığılması,
Azotlu gübrelerin toprağa uygulanması ile gazlaşma sonucu atmosfere azot oksitler gibi gazların katılmasının sera etkisi oluşturması,

Fosforlu gübre üretiminde ham madde olarak kullanılan fosforlu kayaların (Ham Fosfat) bileşiminde ağır metaller, özellikle kadmiyum (Cd) bulunması durumunda toprak kirliliği riski.

2. Pestisit Kullanımı

Genelde bitki zararlılarına karşı kullanılan kimyasal bileşiklere pestisit denir. Modern tarımın vazgeçilemez uygulamalarındandır. Çünkü günümüzde tarım ürünlerine zarar veren makro ve mikro zararlı sayısı 65 000-70 000 civarında olup bunların zararları sonucu ortaya çıkan ürün kaybı toplamın %30-35’ine kadar çıkabilmektedir. Dünyada her yıl 2 milyon ton, Türkiye’de ise (2004 yılında) 32.699 ton pestisit kullanılmıştır.

Pestisitlerin çevre üzerindeki olumsuz etkilerinin başında zehirleyici (*toksik*) olmaları gelir. Zararlı canlılar kadar, yararlı canlıları da etkilerler. Kimi zararlılar zamanla bunlara karşı bağışıklık kazanır. Toprak mikroorganizmalarını da öldürücüdürler. Bu etki nedeniyle de uygulamalarından sonra ortamdaki mikroorganizma dengesi bozulmakta, kimi mikroorganizmalar sayıca azalırken, kimileri de çoğalmaktadır.

Pestisitler yüksek canlılar üzerinde de etkilidirler (İnsanlar, kuşlar vb.) Pestisitlerin kalıcılığı (*rezidü*) da en çok üzerinde durulan hususlardandır. Pestisitler ve çevre denince bunların özellikle gıdalardaki kalıcılığı akla gelir. Pestisitlerin çevreyi kirletme düzeyleri molekülünün niteliğine, uygulanma şekillerine ve dozajlarına, bitkinin ve toprağın bazı özelliklerine, yörenin sıcaklık, nem ve hava hareketleri gibi bazı iklim etkenlerine göre değişmektedir. Olumsuz etkilerini azaltmak için doğal düşmanlara etkisi en az olanları; dar hatta özel (*spesifik*) spektrumları; sistemik etkilileri ve toprağa uygulananları tercih edilmelidir. Pestisit uygulamalarında önerilen doz aşılmamalı; çiçeklenme döneminde ilaçlanma yapılmamalı; zararlıların zarar derecesi ile çevre ilişkileri irdelenmeli ve doğal denge olabildiğince bozulmamalıdır.

3. Tarımda Mekanizasyon

Mekanizasyon son yüzyılda tarımı ve tarımsal üretimi belki de en fazla etkileyen ve gelişmesini sağlayan ve tarımsal faaliyetleri yönlendiren uygulamalardandır. Modern tarım mekanizasyon sayesinde oluşmuş ve gelişmiştir. Mekanizasyon modern tarımın vazgeçilemez temel direklerindenidir. Çünkü bu sistemde üretimin her aşamasındaki uygulamalar ancak o alanda geliştirilen alet ve ekipmanlarla hızlı ve istenilen nitelikte yapılabilir.

Ancak bazı alet ve makinelerle gerçekleşen uygulamalar çevre üzerinde olumsuz etkiler de yaratabilmektedir. Bu sakıncalar kimi zaman bilinçsiz kullanım ve / veya alet ve makinelerin fazla ağırlığı, bunun toprak ve üzerindeki bitki ve canlılara olumsuz etkileri, ağır baskı, derin yırtma, aşırı gürültü ve ekzoz gazları vb özelliklerinden kaynaklanabilir.

Özellikle zamansız ve bilinçsiz (nemli toprakların ağır alet ve makinelerle sürümü) derin toprak islemeler tarım toprağının yapısının bozulmasına, toprağının su geçirgenliğinin dolayısıyla tutulan su miktarının azalmasına, canlıların yaşam koşullarının olumsuz yönde değişmesine sebep olmaktadır. Bu vb. olumsuzluklar nedeni ile son yıllarda en az düzeyde (*minimum*) toprak isleme ile tarımsal üretim, üzerinde en çok durulan uygulamalardandır. Motor yeteneği bozuk ve bakımı sorunlu olan makinelerin çevrede gürültü kirliliğine, yakıt artıkları ile de atmosfer kirliliğine sebep olmaları nedeniyle tarım işlerinde kullanımında önemli sakıncaları ortaya çıkarmaktadır.

4. Su ve Sulama

Su bitki ve hayvanlar için gerek besin olarak, gerek canlı bünyesinde taşıyıcı madde olarak, gerekse fizyolojik olayların cereyan ettiği ortam olarak çok önemli işlevler yüklenir. Tarım da verim ve kalite en çok su faktöründen etkilenmektedir. Susuz hayat olamayacağı gibi suyun eksikliğinde de yeterli ve dengeli tarımsal üretim olamaz. Üretim için ekilen veya dikilen her bitki ve beslenen her hayvan normal gelişmesini ihtiyacı olan suyun, istediği anda, bunu giderecek miktar ve nitelikte, alınabilir formda ve şekilde, ortamda bulunmasını ister. Sulama sulu tarımda bitkiler için ortam suyu eksikliğini giderebilmenin bir vasıtasıdır. Yani bitkilerin ve hayvanların normal gelişmeleri için ihtiyaç duydukları suyun eksik kalan miktarı ancak sulama suyu ile karşılanabilir. Bu bakımdan su kaynaklarını geliştirme ve suyu bilinçli kullanma, daha zengin bir ülke ve daha temiz bir çevre için vazgeçilmezlerdendir. . Su hayat için ne kadar önemli ise kullanım ilkelerine de o ölçüde uymak gerekir. Doğal bitki örtüsü ortamın su durumuna göre oluşur. Bitkiler bir yandan suyu tüketir diğer taraftan da ortamda daha fazla suyun depolanma imkanını sağlar. Sudan kaynaklanan tarımsal sorunlar da bilinçsizliğin ürünüdür. Su kaynaklarını geliştirmek ve sulu tarımı önemsemek gerekir. Çünkü bu nitelikli uğraşlar toprağı verimli ve üretken kılan çabalardır. Sulama, dünya için en değerli, tarım için de en gerekli su gibi bir etkeni ortamda, alınabilir nitelikte hazır, bulundurma çabasıdır. Su ve çevre kirliliği daima suyun gereğinden fazla ve bilinçsiz kullanılmasından kaynaklanır.

Kirlilik genellikle:

- a) sulama suyunun düşük kalitede olusundan,
- b) sulama yönteminin (özellikle drenaj bozukluğu) yetersizliğinden
- c) iklim özelliklerine bağlı olarak değişebilen sulama sistemlerinin oluşturulmayışından

ileri gelebilir.

Sulama suyu öncelikle temiz olmalıdır. Kütahya, Balıkesir, Aksaray, Burdur, Iğdır, Eskişehir ve Hakkari yörelerinde borla, Ağrı yöresinde florla kirlenen sularla sulanan veya kısmen arıtılan ya da atık suların sulamada kullanılmalarından kaynaklanan toprak kirliliği yaygındır(TÇSV,1991 ve Çepel 2003). Bu bakımdan sulama suyu özellikle istenmeyen elementler bakımından aranan limit hudutlarını aşmamalıdır.

Tarım toprağında çoraklaşma yani tuzlulaşma ve alkalileşme, bilinçsiz sulamaya bağlı olarak ortaya çıkan ikincil bir süreçtir. Konya ve Iğdır Ovaları ile Çukurova da benzer sorunlar her gün artarak devam etmektedir. Aynı durumun GAP alanında da yaygınlaşarak devam ettiği sık sık gündeme getirilmektedir. Tarımda su kullanımı

a) suyun temini ve depolanması,

b) suyun ana kanallarla sulanacak alana taşınması,

c) suyun yan kanallarla tarla içinde dağıtılması

d) tarlada süzülerek kirlenen sulama suyunun drenaj kanalları ile ortamdan uzaklaştırılması ilkelerini içerir.

Sulu tarımda drenaj, insanlardaki böbreğin görevini yapar. Bu işlem tam görevini yapamazsa tarım toprağında çoraklaşma ortaya çıkar. Bu nedenle en azından sulama suyu bitki kök sisteminin yaygın olduğu tabakayı ıslatacak miktarda verilmeli, toprağın alt katmanlarındaki tuz tabakası ile sulama suyu temas ettirilmemelidir. Ülkemizde sulu tarımda esas olan bu ilkelere çoğu zaman uyulmadığı, sonuçta da önemli bir bölümü hatalı sulamadan kaynaklanan çorak toprakların gün geçtikçe arttığı görülmektedir. Son günlerde bu nitelikli toprakların toplam ülke yüzölçümüne oranı %2 (1.52 milyon ha) düzeyine kadar arttığı bildirilmektedir.

4.11.2. Tarım ve Sanayi

Tarım ve sanayi sektörü ilişkileri aslında pek çok konuda kendisini göstermesine karşın büyük çoğunlukla; tarım ürünlerinin sanayi sektöründe “hammadde” olarak kullanılması ve tarım sektörünün de sanayi ürünlerini “tarımsal girdi” olarak kullanması şeklinde ortaya çıkmaktadır. Her iki sektörün de belirtilen bu iki konuda birbirlerini tamamladıkları görülmektedir. Gelişmekte olan ülkelerde ve bu kapsamda Türkiye’de tarım ve sanayinin eş anlı olarak gelişmesi ekonomik gelişmenin gereklerinden birisidir. Ekonomik gelişme bir bütün olduğundan tek başına tarım, sanayi ve hizmet sektörlerinin gelişmesinden bahsetmek akılcı değildir. Çünkü bir sektörün gelişmesi diğerlerinin gelişmesini de zorunlu kılmaktadır. Gelişmiş ülkeler tarım ve sanayi sektöründe yapısal nitelikteki önlemlerin alınmasını ve desteklenmesini birlikte yürütürken, gelişme sürecinde, tarıma dayalı sanayiler giderek gelişmiş ve ekonomik gelişmeye daha fazla katkıda bulunmuştur. Nitekim, dünyada ekonomik ve tarımsal kalkınma sürecini tamamlamış olan gelişmiş ülkelerde tarım ürünlerinin ortalama %60’ı, Türkiye’de ise %30’u tarıma dayalı sanayi işletmelerinde değerlendirilmektedir (Karlı, 1998).

1. Tarıma Destek Veren Sanayi

Tarımsal üretim birçok girdileri olan üretim şeklidir. Bu girdiler içersinde önemli olan bazıları sanayi kökenli olup bunlar içersinde tarımsal mekanizasyon araç ve gereçleri, tarımsal gübreler, tarım ilaçları, hayvansal üretim için yemler, bitkisel üretim için tohum ve fidanlar vb. sayılabilir.

a) Tarımsal Mekanizasyon İmalat Sanayi

Modern tarım denilince akla ilk önce makinelili tarım gelmektedir. Özellikle son yıllarda teknolojik gelişmeleri tarımsal mekanizasyon araçlarının uydu teknolojileri ile kullanılır hale gelmesine yol açmıştır. Hal böyle iken genelde tarım sektörü, tarım alet ve makineleri imalat sanayi sektöründe üretilen ürünlerin pazarı durumundadır. Bu nedenle, tarım sektöründe ortaya çıkan tüm gelişmeler doğrudan bu sektöre yansımakta, terside tarım sektörünü etkilemektedir. Tarım Alet ve Makineleri İmalat Sektörünün tarım sektörü dikkate alınmaksızın, bağımsız olarak irdelenmesi ve planlanması düşünülemez. Tarım sektörü için belirlenen hedefler, tarım alet ve makineleri sektörüne ilişkin plan çalışmalarında temel alınmak durumundadır.

b)Gübre Sanayi

Tarımsal üretimde ticari gübrelerle tanışan üreticiler gübrenin nimetlerini önceleri yaşamaya başladılar.Ancak bilinçsiz gübreleme üretim alanlarında geri dönüşümü zor yada hiç olmayan koşulların oluşmasına neden oldu. Elbette gübre bitki besin maddesinin yetersiz olduğu ortamlarda kullanılmalıdır.Yapılan araştırmalar, gübrelerin uygun metotlarla kullanılması halinde, ürün veriminde %50-80 oranında artışlara neden olacağını göstermektedir. İşte bu gerçekler, tarımsal üretimi ticari gübre kullanımı ile birlikte düşünölmeye yönlendirmiştir. Bunun doğal sonucu pazarın oluşması bu sanayinin hızla büyümesine yol açmıştır.

c) Tarımsal İlaç Sanayi

Tarımda üretim alanlarının büyümesi ve kontrollü koşullardan uzaklaşma bu alanlarda doğal olarak zararlı etmenlerinin de çoğalmasına yol açmıştır.İnsanoğlu bunun ilk çözümünü yakalayıp, yok etme şeklinde bulurken,kimya sanayinin gelişimine paralel olarak tarımsal ilaçların uygulamaya girmesine neden olmuştur.Biyolojik savaşımın yetersiz olduğu ortamlarda tarımsal ilaçlar kullanımı hızla artmıştır.İlaçların kullanımı çevre sorunları ile özdeşleştirilerek yorumlanmaya başlanmış ve daha etkili fakat çevreye duyarlı ilaç formülasyonları düşük değerlerde atımı ile tarımsal savaş yapılı hale gelmiştir.İşte bu yapısal değişime bağlı olarak tarımsal ilaç sanayide hızla gelişim göstermiştir.Bu gelişim uluslar arası normlarda ilaçların üretilmesini ve kullanılmasını zorunlu hale getirmiştir.İlaçlı tarımsal savaşımında insektisitler,herbisitler ve fungisitler kullanılmaktadır.Polikültür tarım ile tarımsal ilaçlara olan talep hızla artmaktadır.

d)Tohumluk ve Fidan Üretim Sanayi

Tohumluk, bitkisel üretimde ulaşılabilecek verim üst sınırını doğrudan, üretim sürecinde kullanılan diğer tüm girdilerin verimlilik seviyelerini ise dolaylı yoldan etkileyen son derece önemli bir tarımsal girdidir. Bir alt sektör olarak tohumculuk endüstrisi başta üretim, istihdam, katma değer artışı, döviz tasarrufu ve ihracat yoluyla döviz geliri sağlama gibi ekonomi için son derece önemli katkılar yapmaktadır.Son yıllarda ülkemizde uygulanan genel ekonomi ve ticaret politikaları, özellikle bazı bitkiler ve bitki gruplarında olmak üzere, yurdumuzda daha gelişkin ve etkili bir tohumculuk faaliyetinin ortaya çıkmasına zemin teşkil etmiştir.

2-Tarıma Dayalı Sanayi

a) Gıda sanayi

Ülkemiz hem üretilenlerdeki çeşitlilik, hem de üretilenlerle yapılan gıda ürünlerindeki çeşitlilik açısından Dünyada sayılı ölkeler arasında yer almaktadır. Tarımsal ürünleri işleyerek değerlendiren gıda sanayi; tarımdan aldığı hammaddeyi, çeşitli hazırlama, işleme, muhafaza ve ambalajlama teknikleri ile daha dayanıklı ve tüketime hazır duruma getiren bir sanayi koludur. Sosyal, kültürel ve ekonomik değişim süreci yaşayan Türkiye’de, değişim gösteren tüketici tercihleri ve beslenme alışkanlıkları, uluslararası ve iç pazarlardaki rekabet koşulları, teknolojik gelişme, ürün yönetimi ve pazarlama gıda sanayinin gelişimine yön vermektedir. Gıda teknolojisinde kaydedilen gelişmelerle uluslararası piyasalarda rekabet edebilir konuma ulaşılmıştır.

b) İçki Sanayi

c) Tütün ve Tütün Mamulleri Sanayi

d) Tekstil ve Deri Sanayi

e) Diğer sanayiler

Tarım sahip olduğu geniş yelpaze sonucunda ürettiği ürünler değişik sektörlere hitap edebilmektedir.Bunlar içersinde örneğin hayvansal ürünlerin sağlık sektöründe ulanılması, üretilen ağaç yada tarımsal artıkların mobilya sanayinde kullanılması, bitkisel orjinli öz su vb malzemelerin boya sanayinde kullanılması,tahta,deri vb malzemelerin makine imalat sanayinde kullanılması sayılabilir.Hatta elektronik

sistemlerin kaplama materyali olarak kullanılan malzemelerin tarımsal orjinli malzemeler oluşu dikkat çekicidir. Bazen tarımsal ürünler bir ara ürün olarak kullanılıp diğer bir ürüne yataklık görevi de görebilmektedir. Yine ilaç sanayinde, sabun vb kozmetik sanayinde de tarımsal ürünlerin kullanıldığı bir gerçektir.

4.11.3. Tarım ve Ulaşım-Lojistik

Mersin erişilebilirlik endeksinde 11. sırada bulunmaktadır. Sahip olduğu liman, demiryolu ve karayolu bağlantıları, Mersin'i kolay erişilebilir bir şehir yapmaktadır. Bir ürünü kaynağından son tüketicisine ulaştırmak için yapılan bütün faaliyetleri zincir halinde kapsayan lojistik; küreselleşmenin etkisiyle birlikte en önemli sektörlerden biri konumuna gelmiştir. 2006 yılında Dünya'da 5 trilyon dolar'lık, Türkiye'de 52 milyar dolar'lık büyüklüğe ulaşan sektör, ülkemizde yıllık yüzde 20 büyüme oranına sahiptir. Mersin; coğrafi konumu, kapasitesi, geniş hinterlandının yanı sıra yurtiçi ve yurtdışına olan çok-modlu bağlantı kolaylığının sağladığı avantajlarla yalnız Türkiye'nin değil aynı zamanda Ortadoğu ve Doğu Akdeniz'in en önemli lojistik merkezi konumundadır. Limanı, serbest bölgesi, demiryolu ulaşımı, güçlü tır filosu, 69 km mesafedeki Adana Şakirpaşa Havalimanının tüm sektörlerle ulaşımında çok büyük avantajlar sağlarken, yeni yapılacak olan uluslararası havaalanı da tüm sektörlerle olduğu gibi tarım sektöründe önemli katkılarda bulunacaktır.

4.11.4. Tarım ve Sağlık

İnsanların sağlıklı beslenebilmeleri sadece gıda üretiminin artırılması ile değil doğal ürünlerin yetiştirilmesiyle mümkündür. Tarım; toplumun sağlıklı beslenmesini, gereksinimlerini yeterli miktar ve kalitede ürünle karşılayabilmelidir. Organik tarımın yaygınlaştırılmasıyla insanlar kalıntısız, doğal gıdalar tüketebilecektir. Bunun yanı sıra ilaçlamaların yanlış zamanlarda yapılması ve korunmanın yetersiz olması kansere kadar varan hastalıklara sebep olmaktadır. Bu konuda eğitim yayım çalışmalarına önem verilmelidir.

4.11.5. Tarım ve Eğitim

Ülkemizde tarımla uğraşan kesim kırsal kökenli olup eğitim açısından eksikleri bulunmaktadır. Her bölgede olabileceği gibi gelişmiş bir bölgede bile okuma yazma bilmeyenler bulunabilmektedir. Bu da iyi derecede eğitim gerektiren tarım konusunda bilgi yetersizliğinden kaynaklanan maliyet artışı, verim düşüklüğü, ürünlerin hijyenik olmaması gibi sorunlara yol açmaktadır. Özellikle tarımdaki rolü büyük olan ve dezavantajlı kabul edilen kadınların eğitim düzeyleri yükseltilmelidir. Çiftçiliği meslek olarak seçecek çocuklara yönelik çıraklık eğitim benzeri okullar açılmalıdır. Eğitim imkanları Akdeniz Bölgesinde gelişmiştir ama kırsal kesime yönelik eğitim şartları daha da iyileştirilmelidir.

4.11.6. Tarım ve Teknoloji

Tarımın ekonomik gelişmeye katkısını arttırmak sektörde en uygun teknolojilerin kullanılarak üretimin mümkün olan en üst düzeyde gerçekleştirilmesiyle mümkün olur. Kendine has özellikleri olan tarım sektörünün, sektörler arası ilişkilerdeki etkileşimlere uyum sağlaması buna bağlıdır. Çünkü, verimlilik artışı sağlamak amacıyla oluşan girdi talebi, tarımın diğer sektörler tarafından teknoloji transferi şeklinde beslenmesini gerektirmektedir. Bu da ekonomik gelişme düzeyi ile çok yakından ilgilidir. Tarımda üretim artışını sağlayacak teknolojik ekipman başta sanayi sektörü olmak üzere diğer sektörlerden karşılanmaktadır.

Gelişmekte olan ülkelerde tarımsal üretimi arttıracak teknolojileri ülkelerin kendi sanayilerinin karşılayamaması, söz konusu girdilerin ithalat yolu ile elde edilmesini gerekli kılmaktadır. Bu da tarımda üretim maliyetini arttırdığı gibi, uygun faktör bileşimininde sağlanamamasına dolayısı ile tarımsal produktivite ile ilgili sağlıklı verilerin elde edilememesine neden olmaktadır. Ancak bununla birlikte ekonomik gelişme için sektörler arasındaki ilişkilerin uyum sağlaması zorunluluğu, iktisadi gelişme oranı kadar, tarım sektörü de gelişen teknolojilerden kendi payına düşeni almaktadır.

Tarımsal üretimin toprağa bağımlılığı, kullanılan teknolojinin de farklı olması gerekli kılmaktadır. Tarımda teknolojinin verimli kullanılabilmesi, üretim faaliyetinin yapıldığı coğrafi alana, iklim şartlarına ve

tarımsal işletmeler arası kaynak dağılımının belirlediği ihtiyaçlara cevap verebilmesine bağlıdır. Bu bakımdan, tarımda uygulanan teknoloji, diğer sektör teknolojilerinden farklı ve kendine özgü bir teknolojidir.

Tarımda uygulanan teknolojiler, biri emel verimliliğini ikame edebilen mekanik teknolojiler, diğeri ise hem emek hem de toprağın verimliliğini arttıran biyolojik teknolojiler olmak üzere iki kısma ayrılır. Hangi teknolojinin kullanılacağı veya faktör bileşiminin ne şekilde oluşacağını, sahip olunan kaynaklar belirlemektedir. Şüphesiz ülkelerin tarımda kullanacakları teknolojileri kendilerinin üretmeleri en uygun olanıdır. Ancak, tarımda ekonomik katkı yaratacak teknolojileri üretmek sermaye-yoğun sanayilerin kurulmasını gerektirdiğinden, ekonomik gelişme açısından bu düzeyde olmayan ülkeler çeşitli sorunlarla karşılaşmaktadırlar. Tarımsal verimliliği arttırmak için ithal edilen teknolojiler sektörde optimum faktör bileşiminin oluşmasını sağlayamamaktadır. Zira, fiyat istikrarı bakımından dengesiz bir ortama sahip olan tarım sektöründe ithal teknolojilerin, kullanılması faktör maliyetlerini de arttıracak ve dolayısıyla üretimin pahalıya elde edilmesine sebep olacaktır. Üretimdeki gelir ve fiyat dengesizliğini gidermek amacıyla yapılan devlet müdahaleleri zamanla ekonomi için önemli yük oluşturmaktadır.

Diğer taraftan, tarımsal teknolojiler tarım dışı sektörler tarafından üretilmektedir. Ayrıca, mekanik ve biyolojik teknolojileri arasında da üretim sürecine girmeleri bakımından önemli farklılıklar vardır. Mekanik teknolojileri üreten firmalar tarafından genellikle tekel durumu oluşmakta ve fiyatlar açısından talep zorlanmaktadır. Bu da, mekanik teknolojilerin kullanımını sınırlamakta veya sermaye oranında kullanımına imkan vermektedir. Özellikle emeğin toprağa göre kıt olduğu ülkelerde mekanik teknoloji kullanım talebinin yüksek olması, söz konusu girdinin elde edilmemesi verimliliği sınırlandıracak ve üretimin tamamen tıbbi şartların etkisinde kalmasına sebep olacaktır. Bu durum, gübre ilaç gibi bazı biyolojik teknolojiler için de geçerli olmakla birlikte, tohum ıslahı gibi diğer bazı teknolojilerin kullanımı yaygın bir şekilde yapılmaktadır. Çünkü, özellikle gelişmekte olan ülkelerde emeğin toprağa göre bol ve ucuz olmaz biyolojik teknoloji talebini uyarmakta ve kullanımını da mümkün hale getirmektedir. Mekanik teknolojilerin çoğu kez ithal edilmesi veya az gelişmiş ekonomiler açısından üretim maliyetinin yüksek olması, emeğin bol fakat, toprağın sınırlı olmasından dolayı tarıma girdi kullanım talebinin biyolojik teknolojiler yönünde gelişmesine sebep olmaktadır.

Tarımdaki gelişmeleri ülkedeki sanayileşme düzeyinde farklı olarak ele almamak gerekir. Başka bir ifade ile, tarımdaki verimlilik artışını, sanayileşme durumu ile paralel olarak ele almak gerekir. Çünkü tarımda teknoloji kullanımı ile verimlilik aynı anlama gelmektedir. Teknoloji ise tamamen sanayi ürünlerinden oluşmaktadır. Sanayiinin gelişmesi, tarımda kullanılacak modern girdilerin maliyet ve fiyatlarını düşürmekte, tarımsal ürün talebini ve tarımsal gelirleri arttırmakta, tarımdan işgücünü çekip tarımsal işgücünü nispi olarak azaltılarak yeni teknolojilere talep yaratmaktadır. Bu da tarımsal tekniklerin kullanım ve yaygınlaşmasına imkan vermektedir. Böylece tarımda teknoloji kullanım düzeyi de belirlenmiş olmaktadır. Özellikle mekanik teknoloji kullanımının uygun faktör birleşimi düzeyine çıkarılması, emeği ikame edeceğinden dolayı gelişmekte olan ekonomiler açısından önem arz etmektedir. O halde tarımda mekanik teknoloji kullanım düzeyi veya teknolojinin emeğe ikame oranı bir anlamda ekonomik gelişme düzeyinin de bir anlamda ekonomik gelişme düzeyinin de bir göstergesi olmaktadır.

4.11.7. Tarım ve Turizm

Tarım sektörünün Türkiye ekonomisindeki yeri ve öneminin artırılması birçok sektöre bağlı olduğu gibi aynı zamanda turizm sektörüne de bağlıdır. Çünkü tarım sektörü ile turizm sektörü sürekli girdi-çıkıtı ilişkisi içindedir. Türkiye'ye yönelik uluslar arası turizm hareketlerinde meydana gelen artışa bağlı olarak gerçekleşen ek talep , turistlerin yiyecek-içecek ihtiyacını karşılayacak tarım ürünlerine olan talebi de olumlu yönde etkilemektedir. Aynı zamanda tarım sektöründe arz olanaklarının genişlemesini de beraberinde getirmektedir. Turizm ve tarım sektörü birbirinin tamamlayıcısı oldukları için turizmin tarım sektörü üzerinde önemli derecede ekonomik etkiler söz konusudur. Bunlar şöyle özetlenebilir :

Turizm sektörünün gelişmesi, tarım sektöründe üretimin kalitesinin artmasına, standardizasyonun sağlanmasına ve kaliteli ürünün gerçek değerinin bulunmasına neden olur. Bunun sonucunda o bölgede tarımla uğraşarak geçimini sağlayan kesimin hem geliri hem de refah düzeyi de artmış olur.

Tarımsal faaliyetin yoğun olduğu bölgelerin en önemli sorunlarından bir tanesi de işsizlik sorunudur. Turizmin gelişmesi sonucunda oluşan ek talep ve bölgede açılan yeni turistik işletmeler sayesinde işsizlik sorunu da ortadan kalkmış olur. Böylelikle mevsimsel işsizlik ve atıl kapasite turizmin yarattığı istihdam imkanlarıyla azaltılmış olur.

Turizm sektörünün gelişmesi sonucunda tarım sektöründeki işsizlik azalmış köy veya kırsal alandan kente göç de önlenmiş olacaktır. Böylelikle tarımsal alanlar terk edilmemiş, hatta tarımsal alandaki arz kapasitesi de artmış olacaktır.

Bölgede ve yörede turizmin gelişmesi sonucunda marjinal verimliliğe sahip tarımsal alanların turizm, kamp, karavan ve rekreasyon faaliyetlerine açılmasıyla yöredeki halkın geliri artmış olur. Özellikle turistik faaliyetlerin yoğun olduğu bölgelerde arazisi olanların, yaz aylarında boş ve verimsiz arazilerini karavan, kamping ve rekreasyon faaliyet alanı olarak turizme açmaları sonucunda düşük maliyetlere katlanarak en karlı tarımsal üretimden daha fazla gelir elde etmektedirler. Turizm tarımsal sektördeki mevcut işletmeler ve hizmet kuruluşları için destek niteliği taşır. Turizm tarımsal faaliyetlerin yoğun olduğu yörelerde yöresel el sanatları ve iş kollarının gelişmesine yardımcı olur. Turizm ve tarım birbirlerini tamamlayıcı oldukları için turizmin, tarım sektöründeki özellikle ürün pazarındaki fiyat dalgalanmaları üzerinde dengeleyici etkisi bulunmaktadır. Tarımsal faaliyetlerin yoğun olduğu yörelerde turizm talebindeki artışa bağlı olarak hem alt yapı gelişmiş olur hem de inşaat sektörünün gelişmesine bağlı olarak üst yapı gelişir. Bu gelişme aynı zamanda yöredeki inşaat sektörüne bağlı yan sektörleri ve geliri artırır.

Turizmin gelişmesiyle birlikte yöredeki çiftlik evlerinin konaklamaya açılması, aile pansiyonculuğunun gelişmesi ve kır-tatil evlerinin kiralanması sonucu yöre halkının gelir seviyesinde artış sağlanmaktadır. Turizm ile tarım mevsiminin aynı olması, tarımsal üretimi olumlu yönde etkilemektedir. Turizme bağlı oluşan ek talep tarımsal üretimi arttırmakta ve hatta üretimdeki istikrarsızlığı gidermektedir. Böylece tarımsal üretim alanları da genişlemektedir.

4.11.8. Tarım ve Ticaret (AKİB, MTSO, MTB vb)

AKİB; İhracatçıların menfaatlerini birleştirmek amacıyla bir araya gelerek oluşturdukları İhracatçı Birlikleri, ihracatçıların teşkilatlanmak suretiyle üyelerinin mesleki faaliyetlerini ve ilişkilerini tanzim etmek, karşılaştıkları sorunları gidermek, ülkemiz ihracatını arttırmak ve Dış Ticaret Müsteşarlığı' nın (DTM) vereceği görevleri ifa etmek üzere kurulmuştur. MTSO Tarım ve Gıda Alanında Mesleki komiteler ile sektörel gelişime katkıda bulunmanın yanında düzenlediği tarımsal faaliyetlerle de (Fuarlar, Seminerler, Toplantılar vs) Mersin'e katkı sunmaktadır.

MTB (Ticaret Borsası) Ticaret borsalarını teşkilatlanmış, organize edilmiş, disiplin altına alınmış pazar olarak tarif etmek mümkün ise de, daha açık olarak "özel kanunla kurulan alıcı ve satıcıların belli zamanlarda bir araya gelerek genellikle malın numunesine veya tipine istinaden büyük çapta alım-satım yapılan ve dolayısıyla arz ve talebin belli yer ve zamanlarda karşılaşmasıyla gerçek piyasa fiyatının oluşmasına imkan sağlayan teşkilatlandırılmış bir pazar" şeklinde tarif etmek mümkündür. Ticaret borsalarında muameleler belli kurallar çerçevesinde yapılır. Bu kurallar, kanun, tüzük ve yönetmelik hükümleri ile o bölgede cari örf ve adet kaidelerinden oluşur, Mesiad Tarım Komisyonu Mersin Tarımının gelişimi için aktif olarak çalışmalar yapmaktadırlar.

4.12. Tarımın il Ekonomisine Katkısı

Uluslararası Rekabet Araştırmaları Kurumu'nun (URAK) yapmış olduğu bir çalışmada Mersin 81 il içerisinde rekabet gücü açısından 12. Sırada görülmektedir. Bir önceki raporda Mersin 14. sırada yer almıştır. Mersin' de tarım sektörünün toplam üretim içindeki payı yüzde 20' nin üzerindedir. (Türkiye ortalaması yüzde 10' nun altında). Mersin' li firmaların yaptığı ihracat içinde tarım ve gıda ürünlerinin payı üçte ikiden fazladır. URAK' ın yaptığı araştırmada Mersin "ticaret becerisi ve üretim potansiyeli" alt endeksinde bir yıl gibi kısa bir sürede 31. sıradan 12. sıraya yükselmiştir. Bu yükselişte en önemli pay tarım ve gıda sektörüne aittir.

Mersin’de tarım sektörü büyük bir potansiyele sahip olup, kalkınmaya değişik yollardan katkı yapmaktadır. Tarım sektörü ilimizde çalışan nüfusun yaklaşık % 55’ ine istihdam sağlamaktadır. Sadece istihdam içindeki önemi nedeniyle, tarım sektörü üzerinde durulmaya değer bir sektördür.

Tarım sektörünün Mersin ekonomisine katkısı ve ilimiz ekonomisindeki önemi aşağıdaki başlıklar altında ortaya konulmuştur.

Nüfus ve İşgücü Katkısı

Nüfus artışı, nüfus hareketleri ekonomik gelişmelerin hız kazanmasında önemli bir rol üstlenmektedir. Nüfus hem bütün sektörler için işgücü arz kaynağını oluşturmakta ve hem de çeşitli sektörlerin ürettikleri mal ve hizmetleri tüketmektedir. İşgücü, üretim ve ekonomik kalkınmaya katkıda bulunan en önemli faktörlerden birisidir. İlimizde olduğu gibi tarımda işlenebilir arazilerin sınırına varılması, teknolojik gelişmeler, nüfusun hızlı artışı, sanayinin gelişmesi ve dolayısıyla işgücüne olan gereksinimin artması bu hareketin başlıca nedenleri arasında sayılabilir. Ekonomik açıdan nüfusun önemi değişik kriterlerle incelenerek ortaya konulabilmektedir. Mersin İli nüfus sayım sonuçlarının yıllar içerisinde değerlendirilmesine bakıldığında 1980 yılında 843.931 olan nüfus 2009 yılına gelindiğinde 1.640.888 milyona çıkmıştır

TABLO 407 : Genel Nüfus Sayımları ve Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemine Göre Nüfus Göstergeleri

	1980		1990		2000		2009	
	Türkiye	Mersin	Türkiye	Mersin	Türkiye	Mersin	Türkiye	Mersin
Toplam Nüfus	44.736.957	843.931	56.473.035	1.266.995	67.803.927	1.651.400	72.561.312	1.640.888
Kent Nüfusu	19.650.914	424.582	33.326.079	787.311	44.020.917	999.262	54.807.219	1.270.621
%	43.9	50.3	59	62.1	64.9	60.5	75.5	77.43
Kırsal Nüfus	25.086.043	419.349	23.146.956	479.684	23.783.010	652.138	17.754.093	370.262
%	56.1	49.7	41	37.9	35.1	39.5	24.5	22.57

KAYNAK: TÜİK Nüfus İstatistikleri

Yani 30 yıllık bir zaman periyodunda nüfus yaklaşık 2 kat artış göstermiştir. İlimizde artış gösteren nüfusun, kırsal ve kentsel nüfus açısından da önemli değişiklikleri olmuştur. Sanayileşme, tarımda teknolojik gelişmeler ve kırsal kesimde hızlı nüfus artışı gibi faktörlerin etkisiyle kırsal kesimden kentlere nüfus akışı yaşanmıştır. Nitekim, 2007 yılında toplam nüfusun % 30’ unu oluşturan kırsal nüfus, 2009 yılında % 22.56’ ya düşmüştür. Kent nüfusu olarak nitelenen il ve ilçe merkezleri nüfusu ise aynı dönemde % 66.18’ den, % 77’ye yükselmiştir.

Türkiye genelinde olduğu gibi ilimizde de kırsal kesimden kentlere emek göçü sürmekte fakat bu göçle gelen emeğe yeterince istihdam sağlayacak yapısal ve sektörel gelişme tam anlamıyla sağlanamamaktadır. Bu da, kentlerde plansız gelişmeye yani gecekondulaşma ve işsizliğe neden olmaktadır. Kırsal kesimden kentlere hızlı bir göç olmasına rağmen ilimizde kırsal kesimde yani tarım sektöründe büyük bir nüfus istihdam edilmektedir.

İlimizde aktif nüfusun gelişmiş ülkelere göre büyük oranda tarım sektöründe istihdam edilmesi gelişmişlik göstergesi açısından olumlu görünmese de işsizliğin ciddi bir problem olduğu ülkemizde kırsal nüfusa istihdam sağlaması gelişme yolunda ilimiz işgücü varlığına katkı sağlaması açısından önem arz etmektedir.

Toplum Beslenmesine Katkısı

Yeterli ve dengeli beslenme bir toplumu oluşturan fertlerin sağlıklı gelişmesinde ve üretime yapacağı katkıda etkili faktörlerin başında gelmektedir. Dolayısıyla, toplum sağlığı ve sosyo-ekonomik gelişmenin sağlanması toplum beslenmesi ile yakından ilgilidir. Beslenmenin yeterli ve dengeli olabilmesi için insanların, gıda maddeleri satın alabilecek yeterli gelire sahip olmaları yanında satın alabilecekleri gıda maddelerinin

yeterli düzeyde bulunması da gerekmektedir. Dünyada birçok ülke, nüfusunu besleyecek yeterli gıda maddesi sağlayamadığından açlık sorunu ile karşı karşıya bulunmaktadır. Yetersiz beslenme ya da açlık sorununun Afrika kıtasındaki sosyo-ekonomik etkileri çeşitli nedenlerle gündeme gelmekte ve böylece gıda maddesi yetersizliğinin ne gibi sonuçlar ortaya çıkaracağı açıkça gösterilmektedir.

Ülkemizde tarım sektörünün nüfusun beslenmesindeki önemini ortaya koyabilmek için, tarım ürünlerinin üretim ve tüketim durumlarının incelenmesi gerekmektedir. Aşağıdaki tablolarda Mersin'in geçmiş 5 Yıllık bitkisel ve hayvansal üretim miktarları verilmiştir. Buna göre ilimizde kişi başına düşen bitkisel ürün 2.919 kg/kişi/yıl, hayvansal ürün ise 87.79 kg/kişi/yıl'dır. Bu değerlere bakıldığında ilimizin tarımsal üretimde kendine yeterliliği açıkça görülebilmektedir.

TABLO 408 : Mersin'deki Bitkisel Ürünlerin Toplam Miktarı (ton)

Yıllar	Üretim Miktarı
2009	4.790.750
2008	5.620.417
2007	4.178.583
2006	4.245.677
2005	3.747.953

KAYNAK : TÜİK

TABLO 409 : Mersin Hayvansal Üretim Miktarları

	2005	2006	2007	2008	2009
B.Baş Et	4.921	4.050	3.018	2.558	3.752
K. Baş Et	1.559	1.670	1.894	1.736	1.404
Süt	145.013	142.393	142.690	133.534	136.209
Yumurta (milyon)	65.635.000	69.671.000	41.066.000	53.580.000	74.518.000

KAYNAK: Mersin il Tarım Müdürlüğü

Başlıca Tarım Ürünlerinin Üretim Durumu

Mersin, gerek coğrafi ve gerekse iklim parametreleri yönünden çok çeşitli tarım ürünleri yetiştirilmesine elverişli illerden birisidir. Mersin'de tarımsal üretimdeki gelişmeleri incelemeye önce tarımsal üretimin gerçekleştirildiği işletmelerin durumunu incelemekte fayda vardır. 2001 yılında yapılan Genel Tarım Sayımı sonuçlarına göre tarımsal işletme sayısı 71.022'dir. Bu işletmelerin büyük bir kısmı özel mülkiyete dayalı küçük aile işletmesi olup, işletmelerin % 49.60 gibi büyük kısmı bitkisel ve hayvansal üretimi birlikte yapmakta, % 50.40 ise sadece bitkisel üretim faaliyetinde bulunmaktadır. Mersin'de yetiştirilen önemli ürünlerin ekiliş alanları ve üretim miktarları aşağıdaki tabloda verilmiştir. Tablodan da anlaşılacağı gibi her türlü ürünün rahatlıkla yetiştiği ilde Meyve ürünlerinin toplam üretim miktarı ilk sırada yer almaktadır. Bu ürünler içinde en fazla paya ise turuncgiller sahiptir. Muz ve çilek ise 150' şer bin tona yakın miktarla turuncgilleri takip etmektedir. Meyve üretiminden sonra sebze üretimi ikinci sıradadır. Bu ürünler içerisindeki sıralama ise domates 800 bin tonluk üretim ile ilk sırada yer alırken, Biber üretimi 250

bin ton ile ikinci, hıyar ise 125 bin tonla üçüncü sırada yer almaktadır. Tahıllarda ise buğday ve mısır üretimi ön plana çıkarken endüstriyel bitkilerden ise sadece pamuk üretimi yapılmaktadır.

TABLO 410 : Mersin’de Yetiştirilen Ürünlerin Dikim Alanları ve Üretim Miktarları

ÜRÜNLER	Ekim ve Dikim Alanları (h)	Üretim Miktarı (Ton)
TAHILLAR		736.714
Buğday	132.642	374.070
Arpa	22.900	54.147
Mısır	27.175	308.497
BAKLAGİLLER		20.552
Nohut	18.953	17.981
Fasulye	185	147
Bakla	404	2.424
ENDÜSTRİYEL BİTKİLER		44.527
Pamuk	3.751	44.527
YAĞLI TOHUMLAR		21.593
Susam	4.137	5.072
Soya	3.220	11.290
Ayçiçeği	1.743	5.231
Yumrulu Bitkiler ve Yem Bitkileri		166.888
Fiğ	11.178	96.645
Yonca	57	5.605
Korunga	246	8.062
Mısır (Silaj-Hasıl)	1.299	56.576
SEBZE		1.704.997
Açık Sebze		859.353
Domates	6.012	560.916
Fasulye (taze)	2.207	25.141
Hıyar	796	29.061
Kabak	396	11.865
Patlıcan	905	29.024
Biber		33.339
Lahana		15.198
Marul	568	73.625
Pırasa		72.580
Soğan (taze)		8.604
Örtü Altı Sebze		845.644
Domates	2.460	247.166
Hıyar	1.063	125.088
Patlıcan	812	57.490
Biber	2.016	259.090
Kabak	801	51.478
Karpuz	1.623	105.332
MEYVE ÜRÜNLERİ		1.917.683
Elma	4.878	83.525
Kayısı	6.366	48.846
Şeftali	3.991	75.731
Üzüm	23.470	255.158
Çilek	3.761	142.053
Muz	2.436	145.520
Limon	13.682	550.186
Portakal	8.906	298.481
Mandarin	3.779	141.414
Zeytin	37.227	132.267
Erik	1.818	22.580
Kiraz	1.258	11.336
Nar	1.274	10.586

KAYNAK: Mersin il Tarım Müdürlüğü -2009

Hayvan sayısı ve hayvansal ürünlerin üretimi incelendiğinde ise küçükbaş hayvan sayısında gerileme olmuş, büyükbaşta ise dönemsel artış ve azalışlar göstermiştir. Tavuk varlığı ise 2000-2004 arası 20 milyonun üzerinde bir rakamda seyrederken 2004-2005 yılında yaşanan hastalık salgınlar neticesinde bu rakam 4.5 milyona düşmüş ve bu yıldan itibaren tekrar yükselişe geçmiştir.

TABLO 411 : Hayvansal Varlığı (adet)

Hayvan Varlığı	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Küçükbaş	736.320	718.460	630.280	605.090	628.081	641.285	651.000	595.573	570.588	489.309
Büyükbaş	83.210	38.258	72.688	72.639	83.783	84.527	83.415	90.156	84.683	90.415
Tavuk	24.299.400	24.667.100	25.945.550	28.088.911	27.460.630	4.533.042	4.927.250	5.555.121	5.829.943	5.780.147
At	2.870	3.260	2.741	2.728	2.180	2.103	2.175	2.002	1.900	1.426
Katır	2.380	2.440	3.017	2.450	2.047	1.954	2.455	1.793	1.636	1.420
Eşek	9.400	9.970	9.168	8.587	6.467	5.368	4.770	4.337	4.491	2.919
Hindi	6.300	7.570	8.695	9.732	7.615	9.882	7.210	7.379	8.017	6.870
Ördek	1.500	1.600	1.240	790	975	593	2.230	1.205	1.211	2.055
TOPLAM	25.141.380	25.448.658	26.673.379	28.790.927	28.191.778	5.278.754	5.680.505	5.257.566	6.502.469	6.374.561

Sanayi Sektörüne Katkısı

Faaliyet koluna göre değişmekle birlikte sanayi sektörünün önemli bir bölümü hammaddesini tarım sektöründen sağlamaktadır. Bu açıdan bakıldığında, tarım sektörü tarıma dayalı sanayilerin gelişmesinde önemli sektörlerden birisidir. Tarım sektörü bir yandan tarıma dayalı sanayilere hammadde sağlarken diğer taraftan diğer sektörlerde üretilen mal ve hizmetlere talep oluşturarak ekonomiye katkıda bulunmaktadır. Dolayısıyla, tarım ve sanayi sektörleri birbirlerini etkileyen yani etkileşim içerisinde olan sektörlerdir. Sektörlerin etkileşim derecesi ise bu sektörlerdeki gelişmeye paralel olarak artmakta ve çeşitlenmektedir. İlimizde tarımsal hammaddeleri işleyen sanayi dalları; gıda sanayi ve dokuma sanayi olmak üzere iki ana gruptan oluşmaktadır. Yıllar içerisinde gıda sanayisinin önemli bir gelişim trendi yakaladığı, buna karşılık dokuma sanayinin ise gerilediği görülmektedir. Buna bağlı olarak da gıda sanayi hammaddesi üretimi artarken, pamuk üretiminde genel anlamda gerileme kaydedilmiştir.

Mersin’de tarıma dayalı sanayinin genelde büyük bir kapasitesi olmasına karşılık, hammadde ve finansman yetersizliği gibi nedenlerden ötürü kurulu kapasitenin önemli kısmından yararlanılamamaktadır. Bitkisel yağ, un, meyve suyu, süt sanayi düşük kapasite ile çalışan ve bu nedenle üretim maliyetleri yüksek olan sanayilerdir. Tarımdaki teknolojik gelişmeler özellikle tarımsal sanayilerin ürettikleri gübre, ilaç, karma yem ve makine gibi girdilerin taleplerini hızla artırmaktadır. İlimiz açısından incelendiğinde tarımsal girdilerin üretimi gittikçe artış göstermekte, yeni yatırımlar devam etmektedir. Tarımsal gelişmişlikte önemli bir gösterge olan traktör sayısı 2005 yılında 23.738 adet iken, 2010 yılının ikinci ayına kadar 27.347 ulaşmıştır.

Dış Satım Katkısı

Tarımsal ürünlerin ihracatı Mersin’e doğrudan döviz girdisi sağlaması bakımından oldukça önemli bir sektör olarak karşımıza çıkmaktadır. Yaş meyve sebze ihracatına baktığımız zaman 2008 yılında, 389.358 ton ürün ihraç edilirken karşılığında 277.418.101 dolar döviz girdisi sağlanmıştır. 2009 yılında ise bu rakamlar 495.414 ton ürün ihracına karşılık 336.704.893 dolar döviz girdisi sağlanmıştır. Miktar olarak % 27’ lik bir artış sağlanırken tutarda ise % 21’ lik bir artış gerçekleşmiştir. 2010 yılının Ocak-Ekim arasında 332 bin ton yaş sebze ve meyve ihracatına karşılığında 235 milyon dolarlık bir girdi sağlamıştır.

İlin GSMH' sı İçinde Tarımın Yeri

İlin gayrisafi milli hasılası bir ilde bir yıl içerisinde üretilen mal ve hizmetlerin piyasa fiyatları ile ifade edilen parasal tutarıdır. Tarım kesimi özellikleri gereği, gelişme hızı diğer üretim kesimlerine oranla daha düşük olan bir sektördür. Ancak, il geneli dikkate alındığında Mersin GSMH' sı içerisinde tarımın payının halen oldukça önemli olduğu görülmektedir. Mersin'de gayrisafi milli hasıla içinde sektörlerin payı incelendiğinde, tarımın payı 1998 yılında % 25 düzeyine iken, 2001 yılında bu oran % 18.8' e düşmüştür. Sanayinin payı ise 2001 yılında % 26.6' dır. Tarımsal üretimin ilin toplam gelirindeki payının azalmasını tümüyle ekonomik gelişmeye bağlamak doğru olmaz. Tarım kesiminin yarattığı üretim değerlerinin, diğer sektörlerde, özellikle sanayi sektöründe yaratılan değerlerin altında olması, tarım ürünleri fiyatlarının daha yavaş bir artış göstermesi, yani iç ticaret hadlerinin tarımın aleyhine dönmesinin de bu oranın düşmesinde etkisi vardır. Dolayısıyla, hem tarımsal üretimin, hem de fiyatların diğer sektörlerden daha yavaş bir seyirle yükselmesi, tarımsal üretim değerlerinin, diğer sektörlerde yaratılan üretim değeri artışının altında bir gelişme göstermesine neden olmaktadır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Mersin'de sanayideki gelişmeyle hızlanan kentleşme, il nüfusunun da hareketini hızlandırmıştır. Kırsal alandan kentlere olan göçle kent nüfusu 1980 yılında % 50.3' lardan 2009 yılına % 77.43' lere yükselmiştir. Kentlere olan bu hızlı göç akışı beraberinde bazı olumsuzlukları da getirmiştir. Yeterince altyapı oluşturulmadan ve plansız bir şekilde gelişen kentleşme çarpık yapılaşmayı ve işsizliği de beraberinde getirmiştir. İlimizde tarım sektöründe önemli gelişmeler olmakla beraber gerek hayvansal üretimde ve gerekse bitkisel üretimde istenen verimlilik düzeyine erişilememiştir. Tarıma dayalı sanayi işletmelerinde büyük bir potansiyel bulunmakla beraber, kapasite kullanım oranında, finansman konusunda ve sanayinin bölgeler arasında dağılımında sorunlar yaşanmaktadır. Sanayi işletmelerinin özellikle kıyı bölgesinde yoğunlaşması başta çevre sorunları olmak üzere, birçok sorunlara neden olmaktadır. Bu nedenle hiç değilse tarıma dayalı sanayi işletmelerinin bölgeler arasında üretim potansiyelleri de dikkate alınarak dengeli gelişmesine önem verilmelidir.

4.13. Mersin İlinin Ülke Tarımındaki Yeri

TABLO 412 : Yıllar İtibariyle Cari Fiyatlarla İktisadi Faaliyet Kollarına Göre GSYİH

		Değer Milyon TL	Sektör payı %	Gelişme Hızı %
2001	Tarım	948.054.884	18.8	28.8
	Çiftçilik ve hayvancılık	914.791.364	18.2	29.1
	Ormancılık	20.923.904	0.4	18.3
	Balıkçılık	12.339.616	0.2	25.3
2000	Tarım	735.957.731	21.5	49.0
	Çiftçilik ve hayvancılık	708.430.683	20.7	48.7
	Ormancılık	17.681.266	0.5	56.4
	Balıkçılık	9.845.782	0.3	59.5
1999	Tarım	493.845.792	22.6	39.3
	Çiftçilik ve hayvancılık	476.367.750	21.8	39.7
	Ormancılık	11.306.165	0.5	23.5
	Balıkçılık	6.171.877	0.3	37.2
1998	Tarım	354.585.217	25.0	109.6
	Çiftçilik ve hayvancılık	340.934.741	24.0	110.6
	Ormancılık	9.152.420	0.6	111.2
	Balıkçılık	4.498.056	0.3	51.1

KAYNAK : TÜİK

Tarımsal üretimin ülke içindeki payı yönünden değerlendirdiğimizde yine Mersin merkez (5. sıra) ve Tarsus (6. sıra) ilk 10'a giren ilçelerdir. Bu ilçeleri Erdemli (19) ve Anamur (41) takip etmektedir. Son sırada ise Aydıncık (488) ilçesi gelir

4.14. Mersin İli Genelinde Dış Ticaret Durumu , Türkiye ve Dünyadaki Konumu

Denizi, yeşil doğası ile büyük turizm potansiyeline sahip olan Mersin, modern limanı serbest bölgesi, büyük sanayi ve ticari kuruluşları ile hızla gelişen çok kimlikli bir kenttir. Genç bir kent olmasına rağmen, kısa sürede sanayi kenti haline gelen ticaret ve hizmet sektörü ağırlıklı bir kent görünümüne bürünen Mersin, sanayi, tarım ve ticarete Türkiye'nin ilk on ili içinde yer almıştır. Avrupa ile Orta Doğu arasında stratejik bir konumda yer alan Mersin, tarihi, kültürel yapısı, ve iklim koşullarıyla gelişmeye elverişli bir kenttir.

Mersin, coğrafi konumu, geniş hinterlandı ile bir müteşebbisin yatırım yaparken dikkate alacağı önemli bütün etkenleri bünyesinde barındırmaktadır. Bir taraftan Organize Sanayi Bölgeleri, yetişmiş insan gücü ve geniş refah koşulları, diğer taraftan çok sayıda yaylaları, denizi, verimli arazisi, tipik Akdeniz iklimi ile Mersin, sadece yerli değil yabancı yatırımcıların da tercih ettiği bir kent olacaktır.

TABLO 413 : Yaş Meyve Sebze İhracatı

ÜRÜN	2008		2009		Değişim %	
	Miktar (Kg)	Tutar (\$)	Miktar (Kg)	Tutar (\$)	Miktar (Kg)	Tutar
Armut	408.971	474.918	3.434.398	1.996.018	%740	%320
Ayva	876.184	768.726	1.812.769	1.222.808	%107	
Bezelye	38.971	53.805	41.355	21.259	%6	-%60
Biber	8.586.583	8.450.940	9.238.992	9.365.865	%8	%11
Çay	74.803	277.738	41.366	171.931	-%45	-%38
Çilek	3.475.680	5.406.896	2.432.508	3.175.559	-%30	-%41
Diğer Baklagiller	323.650	216.490	277.895	197.358	-%14	-%9
Diğer Sebzeler	402.562	389.934	511.973	644.604	%27	%65
Diğer Taze Meyveler	82.953	107.436	140.547	75.895	%69	-%29
Domates	21.986.053	16.876.032	24.436.249	16.470.379	%11	-%2
Elma	3.829.208	2.530.689	15.400.025	5.935.183	%302	%135
Erik	636.881	765.789	1.519.491	1.221.125	%139	%59
Fasulye	293.953	476.412	294.886	382.461	%0	-%20
Greyfurt	45.308.271	26.852.895	47.454.900	30.064.078	%5	%12
Havuç,Turp	2.951.769	1.089.431	6.064.776	1.983.316	%105	%82
Hıyar,Kornişon	3.092.921	2.638.498	2.767.466	2.279.468	-%11	-%14
Hurma	293.392	243.135	255.064	202.521	-%13	-%17
Ispanak	464.985	569.921	1.316.469	1.484.296	%183	%160
İncir	379.755	1.015.141	250.592	505.224	-%34	-%50
Kabak	1.789.299	1.436.011	2.016.850	1.452.469	%13	%1
Karnabahar	260.009	236.251	510.933	358.595	%97	%52
Karpuz	20.564.600	6.388.164	10.094.055	2.120.137	-%51	-%67
Kavun	1.921.393	1.407.958	2.260.477	1.509.869	%18	%7
Kayısı	2.515.195	4.089.368	2.636.965	3.518.925	%5	-%14
Kestane	18.720	44.996	32.460	69.521	%73	%55
Kiraz,Vişne	3.637.789	13.067.545	5.727.918	13.101.770	%57	%0
Lahana	1.509.110	693.011	1.361.691	674.855	-%10	-%3
Limon	77.018.055	71.506.310	134.864.283	93.075.362	%75	%30
Mandarın	71.987.262	44.597.876	87.605.574	60.260.374	%22	%35
Mantar	91.704	316.660	71.412	198.312	-%22	-%37
Marul,Hindiba	1.924.046	2.340.176	1.113.765	1.328.448	-%42	-%43
Maydonoz	840.934	586.872	1.669.806	1.629.389	%99	%178
Nar	3.017.029	2.601.594	4.587.308	3.714.136	%52	%43
Patates	1.754.030	1.035.386	848.986	542.438	-%52	-%48
Patlıcan	1.008.311	611.162	614.862	631.752	-%39	%3
Pırasa	1.439.769	910.287	3.559.489	1.581.373	%147	%74
Portakal	65.271.302	36.874.398	99.447.357	61.933.597	%52	%68
Sarımsak	34.257	52.478	48.288	75.752	%41	%44
Soğan,Şalot	27.067.635	8.273.462	8.209.185	2.488.541	-%70	-%70
Şeftali	1.978.393	1.877.070	3.554.738	2.943.905	%80	%57
Üzüm	10.201.662	9.266.238	6.843.706	6.068.947	-%33	-%35
Diğer Turunçgiller	---	---	42.420	27.078	---	---
GENEL TOPLAM	389.358.048	277.418.101	495.414.249	336.704.893	%27	%21

KAYNAK : AKİB

Mersin,Tarım ve Gıda Sektörü gerek yurt içindeki pazar payı gerekse yurt dışına ihracat kapasitesiyle sürekli yükselen bir trend olmaktadır. İlimiz, Türkiye genelinde tarımsal üretim miktarı ile 5. tarımsal üretim değeriyle 2.sıradadır.

Yaş Meyve ve sebze ihracatında dünyanın sayılı ülkelerinden biri olan Türkiye bu ürünlerin büyük bir bölümünü Mersin'den karşılamaktadır. Meyve üretiminde Türkiye'de 1.sırada,sebze üretiminde 3.sırada,örtü altı üretimde 2.sırada yer almaktadır.

Türkiye'nin narenciye bahçesinden geçen sezon 110 milyon YTL'ye yakın gelir sağladı. Türkiye genelinde 3 milyon ton civarında narenciye, 900 bin tona yakın da limon üretiliyor. Narenciyenin yüzde 20'si, limonun da yüzde 65'i Mersin' den karşılanıyor.

Narenciye üretiminde ilimizin meyve üretiminin % 50'sini, Türkiye'nin ise üçte birini oluşturmaktadır.Sebze üretiminde ise %49 oranı ile domates öne çıkmaktadır.

Türkiye yaş sebze ve meyve ihracatının %24 'ünü, narenciye ihracatının %31'i, hububatın %86'sı Mersin'den yapılmaktadır.

Türkiye'de üretilen 120 milyon tonluk tarımsal ürünün yüzde 3.80'ine denk gelen 4.5 milyon tonluk bir bölümü Mersin'de üretilmektedir. Yaş sebze ve meyve sektörü açısından bakıldığında Türkiye'de üretilen 40 milyon ton yaş sebze ve meyvenin 3.6 milyon tonunu oluşturan yüzde 9.14'lük bir bölümünün yine Mersin'de üretilmektedir.

5- MERSİN İLİNİN PROBLEMLERİNİN VE POTANSİYELLERİNİN KISITLARININ ANALİZİ

Problemler, Nedenleri ve Çözüm Önerilerinin Analizi

5.1. Problemlerin ve Kısıtların Tespiti

5.1.1. Sosyo Ekonomik Problemler

Mersin’de değişik kurum kuruluşlarla yapılan görüşmeler ve yapılan akademik çalışmalar incelendiğinde sosyo-ekonomik problemlerin başında tarımsal sektörde yaşanan gelir düşüklüğü, sosyal güvenlik sisteminin tarım çalışanları açısından uygulama eksikliği, diğer bölgelerden gerçekleşen aşırı nüfus göçü, tüm bunların bir sonucu olarak da her alanda eğitim yetersizliği gelmektedir. Gelişen nüfusun barınma zorunluluğu ve gelişen iş dünyasının yapılaşması düşünüldüğünde Mersin’de tarım topraklarının tarım dışı amaçlarla kullanılması gündeme gelmektedir. Buna ek olarak miras hukukuna bağlı bölünmeler nedeniyle de mevcut tarımsal üretim alanları yıllar içerisinde daha küçük ve parçalı bir yapıya dönüşmektedir. Bu da tarım sektöründe optimum işletme büyüklüğünün kaybolmasına ve beklenen gelirin giderek azalmasına neden olmaktadır.

Tarımın önündeki en büyük diğer bir sorun ise tarımsal nüfusun zaman içerisinde giderek yaşlanmasıdır. Genç nüfus zorunlu olmadıkça tarımla uğraşmamakta ve başka istihdam arayışlarına girmektedir. Bu da köyden kente olan nüfus akışını hızlandırmaktadır. Tarım sektöründeki gelirin giderek azalması bunda en büyük etken olarak karşımıza çıkmaktadır. Yaşlı tarımsal nüfus sektörel dinamizmi yakalayamamakta, modern tarıma geçiş süreci tam anlamıyla gerçekleştirememekte ve eğitim hizmetlerinden faydalanma oranı düşmektedir.

Mersin tarım sektörünün sosyo-ekonomik anlamda swot analizi aşağıda verilmiştir.

Problemler:

- Tarım topraklarının amaç dışı kullanılması
- Arazilerin parçalı olması
- Küçük ölçekli işletme yapısı
- İlin yoğun nüfus göçü alması
- Tarımsal nüfusun giderek yaşlanması, genç nüfusun tarıma yatırım yapmaması
- Tarım sektöründe istihdam edilen nüfusun eğitim eksikliği (zorunlu eğitim ve teknik eğitim)

Kısıtlar:

- 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu’un gelişen ihtiyaçlar doğrultusunda yeterince uygulanamıyor olması
- Şehirleşmenin verimli tarım topraklarının aleyhine gerçekleşmesi
- Miras hukuku nedeniyle tarım arazilerinin optimum işletme büyüklüğünden uzaklaşması
- Tarım işletmelerinde öz sermaye birikiminin yetersiz olması
- Tarım alanında çalışacak işçilerde aranacak herhangi bir standardın olmaması
- Kırsal alandaki genç nüfusun kente göç etmesi ve başka istihdam alanlarına yönelmesi
- Tarım sektöründen elde edilen gelirin yıllar içerisinde giderek azalması
- Eğitimin gerekliliği konusunda kişilerde yeterli bilinç seviyesinin oluşmamış olması

5.1.2-3. Doğal Kaynak ve Çevresel Problemler

Problemler:

- Çevre Düzen Planları gibi üst ölçekli planlama faaliyetlerinde doğal kaynaklar ve çevrenin etkin olarak korunamaması, planlama faaliyetlerinde sürdürülebilir kalkınma vizyonunun yer almaması, yanlış arazi kullanımı (1. ve 2. sınıf tarım arazilerinin sanayi ve konut alanlarına dönüştürülmesi),
- Doğal kaynak ve çevresel faktörlere dikkat edilmeksizin kentsel dönüşümlerin olması,
- Sektörler arası etkileşimler dikkate alınmaksızın yatırım planlama faaliyetlerinin gerçekleştirilmesi,
- Mevcut tarımsal faaliyetlerin doğal kaynakların etkin kullanımına yönelik yapılamaması ve mevcut uygulamaların çevre kirliliğine neden olması,
- Doğal kaynakların potansiyelleri ve etkin kullanım olanakları konusunda planlama ve yatırım eksikliğinin olması,

Kısıtlar:

- ÇDP planlarında Mersin'in Karaman ile birlikte ele alınmış olması (TR 62 olarak Adana ile birlikte ele alınmış olması fırsat olabilirdi),
- Belediyelerin yaptığı kentsel planlama çalışmalarında uzmanların (şehir planlayıcıları ve ziraat mühendisleri) görev almaması ve bu kararların toprak kurulunda görüşülmemesi, 1. ve 2. sınıf tarım arazileri gibi alanların imara ve kentleşmeye açılması,
- Tarsus-Kazanlı-Karaduvar bölgesinde sanayi kuruluşları (kromsan, soda sanayi, petrol dolun tesisleri v.b.) ile turizm ve tarımsal yatırımların bir arada olması,
- Tarımsal faaliyetlerde bilinçsiz ilaçlama ve gübrelemelerin doğal kaynaklara olumsuz etkileri (toprak ve su kirliliği), bilinçsiz sulama ile tarım topraklarının tuzlanması ve çoraklaşması, sanayi kirliliğinin varlığı,
- Küresel ısınma ve iklim değişiklikleri nedeniyle azalan su kaynaklarının etkin kullanılmaması ve korunamaması

5.1.4. Tarımın Sektörel Problemleri

Tarımsal sektörde günümüz açısından yaşanan en büyük sorunların başında pazarlama problemleri gelmektedir. Pazarlamanın temelinde ise herkes tarafından bilinen yapısal sorunların yanında, tarım sektöründe faaliyet gösteren işletmelerdeki öz sermaye yetersizliği, örgütlenme, eğitim ve yayım eksikliği konuları genel olarak yaşanan problemler gelmektedir. Ancak bu sorunlar diğer problemler gibi hemen değil zaman içerisinde sektörel dönüşüm ile çözülebilecek konulardır.

Ülkenin genelinde olduğu gibi Mersin'de de veraset yolu ile araziler parçalanmaktadır. Tarım arazilerinin küçük ve parçalı olması, üretimde verim düşüklüğüne ve maliyetlerin yükselmesine neden olmaktadır.

Hayvancılığın ilimizde genel olarak çok küçük işletmelerde yürütülmesi, işgücü verimini ve işletme kârlılığını olumsuz yönde etkilemektedir.

Tarımda üreticilerin büyük bir çoğunluğunun tarımsal teknoloji konusunda özsermaye yetersizliğinin olması, kamu ve özel sektörün teknoloji geliştirmede ağırlıklı olarak yer almasını zorunlu kılmaktadır. Tarımda yeni teknolojilerin geliştirilmesi ve modern yatırımların yapılması için çalışmalar yapılması gerekmektedir. Burada hedef birim alandan alınan ürün verim ve kalitesini artırmak ancak bunu gerçekleştirirken birim üretim maliyetini azaltmak olmalıdır. Özellikle sermaye yetersizliği üretimde girdilerin eksik veya yanlış kullanımına sebep olmakta, bu da verim ve kaliteyi doğrudan olumsuz etkilemektedir. Maliyeti azaltıcı tedbirler girdileri hiç kullanmamak anlamı taşımamakta, aksine gerekli girdiyi doğru zamanda kullanmayı gerektirmektedir.

Mersin 100'ün üzerinde bitki türünün ekonomik olarak yetiştiriciliğinin yapıldığı, Türkiye'nin en büyük tarımsal üretim değerlerinden birisine sahip olan bir ildir. Tarımsal üretimdeki bu çeşitlilik beraberinde

istihdama yönelik personel talebini de getirmekte, bu da diğer bölgelerden mevsimlik ve kalıcı göç sorununu ortaya çıkarmaktadır. Alınan göçle birlikte ise tarımsal sektörle bağlantılı sosyal sorunlar ortaya çıkmaktadır.

Tarımsal üretici birliklerinin oluşturulması ve geliştirilmesi kurumsal reform adımlarından biridir. Türkiye’de tarım sektöründe çok çeşitli örgütler bulunmaktadır. Sektör içerisinde önemli bir büyüklüğe sahip kooperatifler, ziraat odaları, dernekler belli çalışmaları yürütmektedirler. Ancak AB’deki çiftçi örgütleri gibi, ürün grubu ve konu bazında ihtisaslaşmış üretici örgütleri yetersizdir. Aynı zamanda örgütlenmedeki kurumsal eksiklikler dikkat çekmektedir.

5.1.4.1. Bitkisel Üretim Problemleri

Problemler:

- Tarımsal arazilerin küçük ve parçalı olması,
- Üreticilerin zorunlu ve teknik eğitim düzeylerinin yetersiz olması,
- Üretimde pazarlama kanallarının dikkate alınmaması,
- İzlenebilirlik ve gıda güvenliğinin yeterince sağlanmamış olması,
- Ürün işleme tesislerinin (soğuk hava depoları ve paketleme evleri) teknolojilerinin eski olması ve kapasitelerinin yeterli olmaması,
- Sosyo-ekonomik yapı nedeniyle gençlerin tarıma yönelmemesi ve üretimde yer alan çiftçilerin yaş ortalamasının giderek artması,
- Üretimde modernizasyonun olmaması,
- Üretimde etkin ve pazarlama kanallarını kontrol edebilen, sorunlarına yönelik kendi çözüm stratejilerini geliştiren bir örgütsel yapılanmanın olmaması.

Kısıtlar:

- İlimizde yer alan işletmelerin yaklaşık % 50’si 20 dekarın altında arazi varlığına sahiptir. Miras hukuku nedeniyle mevcut işletmelerin arazi varlıkları giderek azalmaktadır
- Tarımsal ürünlerde ilaç kalıntılarının varlığı,
- Tarımda istihdam edilen nüfusun eğitim eksikliği,
- Tarımsal üretimde pazarlama ve stok planlamasının yapılmaması,
- Mevcut işletmelerde verim ve kaliteyi yükseltecek modern girdi kullanımının yetersiz olması
- Üreticilerin halen büyük çoğunluğunun bilinçsiz zirai ilaç ve gübre kullanması
- Hasat sonrası paketleme ve muhafaza aşamalarında hatalı uygulamalar nedeniyle kayıpların yüksek olması, mevcut kalitenin tüketicilere ulaşmaya kadar korunamaması,
- Özellikle yaş meyve ve sebze sektöründe fiyat dengesinin ihracata bağımlı olması, ihracatın azalması durumunda üretici fiyatlarında ani gerilemenin ortaya çıkması,
- Üreticilerin öz sermayelerinin yetersiz olması,
- Üretici ve ihracatçı koordinasyonunun eksik olması, sözleşmeli üretimin olmaması,
- Mevcut desteklemelerin üreticileri ekonomik anlamda tatmin etmemesi,
- Girdi fiyatlarının yüksek olması,
- Sektörel yatırımların yetersiz olması, yabancı sermayenin tarıma girmemesi,
- Tarım sigortalarından yararlanma oranının düşük olması,
- Üretici profiline yeniliklere açık olmaması, klasik üretim modeline olan bağlılıkları.

5.1.4.2. Hayvansal Üretim Problemleri

İlimizde hayvancılık işletmeleri, genel olarak çok küçük işletmelerdir. Mersin’de tarımsal üretimin büyük bir bölümünü bitkisel üretim oluşturmaktadır. Dolayısıyla hayvancılık işletmeleri getirisinden çok tüketimi karşılamaya yönelik aile işletmeleri şeklindedir. Hayvanların dengeli beslenmesine ve girdi maliyetlerinin azaltılmasına yönelik yem bitkileri üretim alanları yetersizdir. Hayvancılığın önündeki en büyük engellerden bir diğeri ise yıllar içerisinde artan girdi özellikle yem maliyetleridir. Buna karşın ürün fiyatları değişmemekte ve üreticilerin reelde ellerine geçen para giderek azalmaktadır. Yine bitkisel üretimde olduğu gibi örgütlenmenin zayıflığı ürünlerin satışında karşılaşılan sorunları çözmede yetersiz kalmaktadır. Süt

üretim ve satışında halen ilkel koşullar mevcut olup, kısmen de olsa sokak sütçülüğü devam etmektedir. Kültür ırkı hayvanların bakım, besleme ve yetiştiriciliği konularında bilgi eksikliği bulunmaktadır. Yine hayvancılığın bir diğer kolu olan arıcılık sektöründe ana arı temini, gezginci arıcılık, arı hastalıkları ve ürün pazarlaması konularında problemler yaşanmaktadır. Su ürünleri ile ilgili üretim ve işletmelerin ikamesindeki sorunlar devam etmektedir. Bunlar içerisinde yanlış ve kaçak avlanma da önemli bir yer tutmaktadır.

Problemler:

- Hayvan ve hayvansal ürünlerde pazarlama problemleri bulunmaktadır.
- Büyük ve küçükbaş hayvan yetiştiriciliğinde girdi maliyetleri yüksektir.
- Yem bitkileri ekim alanları mevcut hayvan varlığının ihtiyacını karşılamaktan uzaktır.
- Süt işletmelerinde istenilen kalitede ürün temininde sorunlar yaşanmakta, aynı kalitede ürün arzında süreklilik sağlanamamaktadır.
- Tavukçuluk hariç yeterli eğitim ve yönlendirmenin olmaması
- Hayvan pazarı, modern kombine, 3.sınıf mezbaha, entegre tesislerin yetersizliği
- Üretici örgütlenmelerinin yetersiz olması
- Balık üretim çiftlikleri ile turizm sektörü arasında rekabet yaşanması ve bu iki sektörel yapının birbirini engellemesi.

Kısıtlar:

- Hayvancılık işletmelerinin küçük ölçekli ve dağınık olması
- Üretim ve sanayi entegrasyonunun sağlanmamış olması
- Çayır ve mera alanlarının yetersiz olması
- Hayvan hastalık ve zararlılarına karşı kullanılan veteriner ilaçları nedeniyle kalıntı riskinin yaşanması
- Hayvan hareketlerinde kontrolün yetersiz olması, hastalık bulaşma riskinin artması
- Yoğun bitkisel üretimin getirdiği zirai ilaç kullanımına bağlı risklerin arıcılık sektörünü olumsuz etkilemesi,
- Ballarda antibiyotik ve naftalin kalıntısının bulunması,
- Brim fiyatının yüksekliği nedeniyle sahte balların piyasada bulunması, bu konuda kontrol ve denetimlerin azlığı,
- Hayvancılığa verilen desteklemenin yeterli olmaması.

5.1.5. Gıda Güvenliği Problemleri

Gıda güvenliği, insanların sağlıklı yaşayabilmesi ve faaliyetlerini sürdürebilmesi için her zaman yeterli ve dengeli gıdaya ulaşabilmesini sağlamaktır. Gıda güvenliğinin dayanağı gıdanın bulunması ve satın alınmasıdır. İnsanların sürekli ve yeterli, güvenli ve besleyici gıdalara fiziksel ve ekonomik olarak erişiminin sağlanması gıda güvencesinin sağlanmasıdır. Gıda güvencesinin sağlanmasında belirlenmiş dört şart: erişilebilirlik, satın alınabilirlik, kalite ve güvendir.

Mersin nüfusunun hızlı artışı karşısında artan gıda talebi teknolojik gelişmeler kullanılarak karşılanmaya çalışılmaktadır. Fakat bu artışın devam etmesi halinde enerji ve doğal kaynakların talebi karşılamada yeterli olmayacağı muhakkaktır. Bu artışla birlikte bitkisel üretime ve hayvancılığa ayrılan bölgeler giderek azalacak ve niteliklerini kaybedecektir.

Gıda güvenliğinin sağlanamamasının temel nedenleri; kurumsal ve teknik kısıtların yanı sıra politikaların sık değişmesinin yol açtığı tarımda düşük verimlilik; yıldan yıla ve dönemsel arz dalgalanmaları; tarım dışı iş olanaklarının azlığının veya yokluğunun yol açtığı düşük ve belirsiz gelir olarak sıralanabilir.

Mersin'de tarımsal üretime bakıldığında yeterli gıda üretiminden söz etmek mümkündür. Ancak kalite ve çeşit konusunda sorunlarla karşılaşmaktadır. İslahçıların raf ömrü uzun, görünümü etkileyici yüksek

ürünlere yönelmesi, üretici, komisyoncu ve pazarcıyı memnun ederken, kaybedilen tattan dolayı tüketicinin memnuniyetsizliğini beraberinde getirmektedir. Üretici odaklı değil tüketici odaklı üretim yapılmalıdır.

Gıda güvenliği konusunda ilk karşılaşılan problem beslenme ilkeleri ile sağlık konusunda tüketicinin bilgi yetersizliğidir. Buna tüketicinin alım gücünün düşüklüğü de eklendiğinde Mersin’de bilgi eksikliği ve ekonomik nedenlerle düşük kaliteli gıdalara yönelim devam etmektedir. Bunun sonucunda, yasalar çerçevesinde güvenli gıda üreten firmalar haksız rekabete maruz kalmakta ve gıda güvenliğini önemsemeyen çoğunlukla kayıt dışı işletmeler ise sürdürülen taleple adeta teşvik edilmektedirler. “Bakanlık Üretim İzni” alınmadan sağlıksız ve ruhsatsız üretim alışkanlığının devam etmesi, ülke genelinde olduğu gibi Mersin’de de gıda güvenliği ile ilgili problemlerin devam etmesine neden olmaktadır.

Genel anlamda gıda üretim, dağıtım, satış ve tüketim sürecinde hijyenik şartlara uyulması konusunda gelişmiş ülkelerdeki standartlar seviyesine ulaşılammıştır. Bu sorunun giderilmesi için gerekli olan tüketicinin bilinçlendirilmesi konusunda sivil toplum örgütleri ve üniversitelerle hızlı iletişim sağlanamamaktadır.

İllerde mevcut işletme sayılarına nispetle, denetim hizmetlerini yürüten Tarım ve Köyişleri Bakanlığı taşra teşkilatında mevcut eğitimli eleman sayısı, denetimlerin etkin bir şekilde sürdürülebilmesini sağlayacak düzeyde değildir.

Problemler:

- Sektörde faaliyet gösteren tarımsal ürün ve gıda üretimi yapan kurum ve kişilerin teknik bilgi düzeylerinin yetersiz olması ve bilinçsiz girdi kullanımı
- Tarımsal üretim alanlarının küçük ve parçalı olması nedeniyle bitki koruma ve gıda güvenliği konularının yeterince gerçekleştirilememesi ve yeterince kontrol edilememesi
- Gıda sektöründe faaliyet gösteren gıda üretim, satış, toplu tüketim, yerlerinin fazla olması ve bunları denetleyen gıda denetçilerinin sayısal olarak az olması
- Tarım ilaçlarının bilinçsiz ve aşırı kullanılması, bitki besleme ürünlerinin yine bilinçsiz fakat dünya standartlarının altında yetersiz kullanılması
- Gıda üretiminde kullanılan katkı maddelerinin bilinçsiz kullanılması
- İlimizin bitkisel üretim kapasitesinin yüksek olması nedeniyle yurtiçi ve yurtdışı üretim materyali dolaşımının fazla olması kontrol edilmesinin güç olması nedeniyle hastalık ve zararlıların ilimize girmesi
- Gıda sektöründe kayıt dışı faaliyet gösteren işletmelerin olması ve yeteri kadar kontrol edilememesi
- Mersin’in doğusunda bulunan sanayi kuruluşlarının çıkarttığı atıkların çevre sağlığı ve gıda güvenliğini tehdit etmesi

Kısıtlar:

- Yaş meyve ve sebze ihracatında yaşanan kalıntı, dış karantinaya tabi hastalık-zararlı sorunu
- Ekolojik uygunluk nedeniyle yıl boyu üretimin olması hastalık ve zararlıların yoğun-sürekli faaliyet göstermesi
- Yılın büyük bir bölümünde yüksek sıcaklık ve nemlilik nedeniyle gıda üretim ve muhafazasında gıda güvenliği sorunlarıyla karşılaşılması
- Gıda üretim, satış ve dağıtım sürecinde hijyenik şartlara uyulmaması
- Bakanlık üretim izni alınmadan sağlıksız ve ruhsatsız üretim alışkanlığının devam etmesi
- Denetim elemanlarının işletme sayılarına nispetle yetersizliği
- Tüketicilerin bilgi eksikliği ve dar gelirli olması nedeniyle ucuz ve kalitesiz ürünlere yönelmesi
- Yerleşim alanlarının ve sanayi yatırımlarının üretim alanlarını ve ürünleri olumsuz etkilemesi
- Bilinçsiz kullanılan kimyasalların içme suyu ve yer altı sularına karışması
- Gelişen teknoloji karşısında geleneksel üretim, hasat, taşıma gibi eski alışkanlıkların aşılammaması kalifiye ara elemanların olmaması
- Hedef pazarların bulunduğu ülkelerdeki mevzuatların birbirinden farklı olması ve hızlı değişim göstermesi

- Tarımsal girdilerde (tarım ilaçları ve gübre) Türkiye'deki kontrolsüz sahte üretim ve dağıtımından kaynaklanan sorunlar

5.1.6. Örgütlenme Problemleri

Problemler:

- Optimum işletme büyüklüklerinin az olması (arazi ve hayvan varlığının ekonomik işletme büyüklüğünün altında olması, örnek işletmelerin bulunmaması)
- Örgütlenmenin yoğun olmasına rağmen amaca uygun işleyişin olmaması
- Tarım nüfusunun önemli kısmının vasıfsız olması
- Tarımsal üretimde kalite standartlarının yakalanamaması
- Üreticinin finansman ihtiyacını gayri resmi kişi ya da kuruluşlardan karşılaması
- Tarımda modernleşmenin yetersizliği ve tarıma dayalı sanayi eksikliği

Kısıtlar:

- Üretici birlikleri yasal mevzuatının ticarete izin vermemesi, mevcut birliklerin sürekli bir gelirinin ve etkinliğinin olmaması
- Kooperatifleşmenin yaş meyve ve sebze sektöründe bulunmaması,
- Üretici örgütlerinin Bakanlık tarafından muhatap alınmaması, mevcut örgütlerin desteklemelerden faydalandırılmaması

5.1.7. Pazarlama Problemleri

Ülkemizdeki tarımsal işletmelerin küçük oluşu, girdi, finansman ve teknoloji kullanımının yetersizliğini de beraberinde getirmektedir. Küçük işletmeler ürünlerini değeri üzerinden pazarlayamazken, bu ürünlerin ticaretini yapan araçların sayısı artmakta ve bu da üretici – tüketici fiyat dengesini tüketici aleyhine etkilemektedir. Yaş meyve ve sebzenin çabuk bozulabilir olması yanı sıra, tüketici taleplerinin işlenmiş ürünlere kayması ve bu ürünlerin katma değerinin yüksek olması, tarımsal sanayinin hızla gelişmesini zorunlu kılmaktadır. Özellikle hasat sonrası ürünlerin muhafazası, paketleme tesislerinin ve soğuk hava depolarının yetersizliği kayıplara yol açmaktadır. Hava yolu ile yapılan taşımacılıkta nakliye bedelinin çok yüksek oluşu, üreticileri tır taşımacılığına yöneltmiştir. Ancak kara yolu taşımacılığının süresinin uzun olması ve tırlarda teknolojinin yetersiz oluşu kalite ve zaman kaybına neden olmaktadır. Pek çok üründe mevcut depolama kapasitesinin yetersizliği sonucunda pazara ihtiyaçtan fazla arz durumuyla karşılaşmaktadır. Hayvansal ürünlerin pazarlanmasında soğuk zincirin yetersiz oluşu kalite düşüklüğüne neden olmaktadır. Tarımsal sanayi tesislerinin yetersizliği dolayısıyla hammaddelerin mamule dönüşmemekte ve katma değer kaybı olmaktadır. Tarımsal ürünlerde markalaşma bulunmamakta, inovatif yaklaşımlar sergilenememektedir.

Son zamanlarda ülkemizden ihraç edilen ürünlerde ilaç kalıntıları nedeniyle başta sebzeler ve bal gibi tarımsal ürünler olmak üzere birçok ürünün ihracatında sorunlar yaşanmakta olup, bu durum gerek ülke ekonomisine ve gerekse üreticilere büyük zararlar vermektedir.

Problemler:

- Paketleme tesislerinin ve teknolojilerinin yetersiz olması
- Mevcut depolama imkanlarının talebi karşılayamaması
- İlimizde güçlü ürün işleme ve girdi üretim sanayilerinin bulunmaması
- Gıda sanayimize yönelik aynı kalitede ve süreklilikte üretim yetersizliği
- Seracılıkta modern teknolojilerin kullanılmaması
- Tarıma yönelik sanayide örgütsüzlük ve eğitilmiş işgücü yetersizliği
- Bakanlığın ikincil üretimde yapılacak yatırımlara sağladığı desteklemelerin yetersiz olması
- Markalaşmanın olmaması

Kısıtlar:

- Pazarlamada etkin örgütsel yapının olmaması, mevcut örüglere pazarlama yetkisinin verilmemesi
- Üretim fazlası ürün arzını zamana yayacak depolama tesislerinin yetersizliği
- Katma değeri yüksek ürün işleme tesislerine yönelik yatırımların az olması
- Birçok üründe benzer çeşit kompozisyonu nedeniyle aynı döneme denk gelen ürün arzının olması
- Paketleme ve ambalajlama sisteminin iç piyasaya arz edilen ürünlerde işlememesi
- Hasat sonrası kayıpların fazla olması

5.1.8. İnsan Kaynakları**Problemler:**

- Kamu kuruluşlarında varolan yetişmiş insan kaynağından sektörün yeterince faydalanamaması
- Tarımsal alanda yeterli ara eleman olmaması
- Gıda alanında denetimleri yapacak personelin yetersizliği
- Mevcut alanlarda ihtiyaç duyulan işgücünün başka bölgelerden gelen eğitimsiz mevsimlik işçiler tarafından karşılanması
- Üreticiler için danışmanlık sisteminin yeterince işlerlik kazanamaması
- Tarım sektöründe çalışan kişilerin sosyal güvencesinin olmaması

Kısıtlar:

- Tarımda çalışan işgücünün kayıt altında olmaması
- Sertifikasyona yönelik programların olmaması
- Tarımda insan kaynakları yönetiminde özelleşmiş bir şirketleşme veya yapının var olmaması

5.2. Çözüm Önerileri**5.2.1. Sosyo Ekonomik Konular****Öneriler:**

- Kırsal nüfusu yerinde tutacak destekler verilmeli, kırsal kalkınma politikaları geliştirilmelidir.
- ÇKA mali destek programında tarımın yer alması sağlanmalıdır
- Tarım arazilerinin amaç dışı kullanımını önleyici tedbirler alınmalıdır
- Bölgenin tarımsal envanteri bir an önce çıkarılmalıdır
- Arazi toplulaştırma çalışmalarına başlanmalıdır
- Sözleşmeli tarım modeli uygulanmalıdır (küçük ölçekli işletmeler için)
- Haller yerine tarım lojistik merkezleri kurulmalıdır

5.2.2-3. Doğal Kaynaklar ve Çevresel Konular**Öneriler :**

- Yeni barajlar kurulması damlama sulama sistemlerinin yaygınlaştırılması
- Planlama yapmakla yükümlü kuruluşların eşgüdümü olarak çalışmasıyla ilgili yasal düzenlemenin yapılması
- Tarımsal ar-ge gerçekleştiren kuruluşların desteklenerek güçlendirilmesi
- Arge ile uygulama arasında bağlantıyı sağlayacak olan Tarım Gıda Kümelenmesinin kurumsallaştırılmasının desteklenmesi
- Doğal kaynaklar ve çevre kirliliği envanterinin çıkarılması
- Toplam kalite gıda güvenliği vs kontrol sistemlerinin etkinleştirilmesi
- Tarım sigortaları ve doğal afet sigortalarının zorunlu hale getirilerek yaygınlaştırılması
- Arge için Teknoparkların geliştirilmesi
- Toprak analizi sonrası gübre kullanımının bilinçli olarak yapılmasının yaygınlaştırılması

5.2.4. Tarımda Sektörel Konular

5.2.4.1. Bitkisel Üretim Konuları

Öneriler :

- Arazilerin toplulaştırılmalı ve büyük işletmeler kurulmasına teşvik edilmelidir.
- Üreticiler eğitilmeli ve tarımsal danışmanlığın yaygınlaştırılması ve etkin bir şekilde kullanılması sağlanmalıdır.
- Dış pazarlar yakından izlenerek talep edilen ürünler yetiştirilmelidir.
- Bahçe bitkileri tarımına uygun ekolojik özelliklere sahip arazilere sulama olanakları sağlanmalıdır. Ayrıca damla sulama sistemine geçilmesi hızlı bir şekilde sağlanmalıdır.
- İyi tarım uygulamalarına verilen destek artırılmalı ve izlenebilirlik sağlanarak kalıntı problemi çözülmelidir.
- İhracatçıya verilen destek yanında, üreticiye de ihracata konu olan kaliteli ürün için verilmelidir.
- Meyve türlerinin envanteri acilen çıkartılarak üretim planlaması yapılmalıdır.
- Alata Araştırma Enstitüsü üreticiye daha etkin destek olması sağlanmalıdır.
- Ürünlerin sigortası olan işleme sanayisi geliştirilmelidir.
- Mersin iline özgü ve kaliteli şekilde yetişen ürünlerin markalaştırılması yapılmalıdır.
- Mersin tarım alanlarının serin iklim ürünü olan tahıllarla meşgul edilmesi yerine bu sulanabilir alanların birim alandan daha yüksek ürün alınabilecek ihracata yönelik bahçe ürünleriyle değerlendirilmesi
- Buğday tarımı yapılan eşik alanları (sulama yapılamayan kuru tarım alanları) badem, zeytin, keçi boynuzu gibi ürünlerle değerlendirilmelidir
- Ürün borsaları kurulmalıdır.

5.2.4.2. Hayvansal Üretim Konuları

Öneriler :

- Mersin’de hayvancılık havzası yada hayvancılık bölgesi oluşturulmalıdır
- Bankalar hayvancılıkla ilgili kredi faizlerini düşürmelidir
- Mevzuatlar AB ve dünya ölçeğine taşınmalıdır
- Markalaşma ön plana çıkarılmalıdır
- AR-GE’ye önem verilmelidir
- Yem bitkileri üretimi için planlama yapılmalıdır
- Hayvansal üretim tesisleri artırılmalıdır
- Organik üreticiliğe önem verilmelidir

5.2.5. Gıda Güvenliği Konuları

Öneriler :

- Sektörün tüm paydaşlarının (kamu ve özel sektör)bitki koruma ve gıda güvenliği konularında fikir işbirliği içerisinde değerlendirmeler yapabilmesi için koordinasyonun sağlanması
- Kalıntının önlenmesine yönelik olarak üretici bazında gıda güvenliğinin sağlanması bazında ise işletmelere yönelik yaygın ve etkin eğitim çalışmalarının yapılması
- Sektörde doğru üretim yapan üretici ve işletmelerin desteklenmesi
- Sözleşmeli üretim modeli ve sertifikalı üretim sistemlerinin yaygınlaştırılması için gerekli eğitim ve yayım çalışmalarının yapılması
- İnsan ve çevre sağlığını tehdit eden yapılaşma ve sanayileşmenin önlenmesi

- Mevzuat eksikliklerinin giderilmesi ve uyum çalışmalarının bir an önce tamamlanması
- Ulusal bitki koruma ve Gıda Güvenliğinde yurtiçi ve uluslar arası pazarlarda rekabet şansımızı arttıracak yasal mevzuatların hızla hazırlanması ve hayat geçirilmesi için Mersin ilindeki kamu kuruluşları ile sivil toplum örgütlerinin Bakanlık nezdindeki ilgili kurumlara talepte bulunması
- Sektördeki kontrolleri ve denetimleri gerçekleştiren denetçilerin sayısal olarak arttırılması
- İlimizdeki geleneksel ürünlerin markalaşma çalışmalarının yurtiçi ve uluslar arası hedef pazarlar için yapılması
- Sektörün ihtiyacı olan ara kalifiye eleman yetiştirilmesi için gerekli girişimlerin yapılması
- Sadece miktar ve kalite hedefli değil, tüketici talepleri ve hedef Pazar istekleri doğrultusunda üretimin gerçekleştirilmesi

5.2.6. Örgütlenme :

Öneriler :

- Tarım arazilerinin tarım dışı kullanılmasının yerel yönetimler ve genel idare tarafından önüne geçilmesi
- Optimum düzeyde işletme büyüklüğüne ulaşmak için sübvansiyonlu kredilerin devam etmesi
- Tarım Bakanlığı tarafından sürdürülen çiftçi eğitimlerinin yaygınlaştırılarak sürdürülmesi
- Ürün planlamasının yapılması

5.2.7. Pazarlama

Öneriler :

- Pazarlama örgütlerinin güçlendirilmesi
- Mersin' e özgü yerel ürünlerde marka oluşturarak pazara sunma
- Uzun vadeli planların uygulamaya konulması
- Mersin' de uygun yerler belirlenip Organize Tarım Bölgeleri'nin tesis edilmesi
- Mezat sistemine işlerlik kazandırılması
- Kurulacak üretici birliklerince sözleşmeli üretim modelinin geliştirilmesi
- Mersin' in tarımsal üretim bakımından bir ihracat üssü durumuna getirilmesi

5.3. Potansiyellerin ve Fırsatların Tespiti

5.3.1 Sosyo Ekonomik Potansiyel ve Fırsatlar

Potansiyel :

- Mersin ekonomisinin tarıma dayalı olması
- Tarımsal ürün çeşitliliğinin çok olması
- Tarımsal ihracatın %40'a varan kısmının Mersin'den yapıyor olması
- Mersin limanının varlığı ve serbest bölgenin varlığı
- İhracat deneyimine sahip güçlü firmaların varlığı
- Eğitimli (ilköğretim) genç nüfusun bulunması
- Tecrübeli ve gelişmiş tarım altyapısı ve kültürünün olması
- Tarıma dayalı sanayinin ve ticaretin varlığı
- Ekolojik şartların elverişli ve sulanabilir arazinin varlığı
- Mersin'in tarımsal arazi varlığı

Fırsatlar :

- Tarımla ilgili UTK ve NTG kuruluşlarının bulunması
- Lojistik ve hava limanının faaliyete geçecek olması

- Tarım ve turizmin birlikte ortak alan yaratabileceği alternatif turizme uygun olması (agro-turizm, ekoturizm vb)
- Tarım teknoparkı ve tarım ihtisas organize bölgelerinin hazırlık çalışmalarının başlaması
- Tarım ve gıda fuarlarının yapılması
- Komşu ülkelerle karşılıklı vizelerin kaldırılması
- Güneşli gün sayısının çok olması

5.3.2-3. Doğal Kaynak ve Çevresel Potansiyeller ve Fırsatlar

Potansiyeller :

- Mersin ÇDP varlığı
- Coğrafi ve Topoğrafik konum (çok kültürlü farklı tarımsal uygulamalara imkan vermesi), Toprak yapısı ve İklimsel uygunluk, (yaş meyve ve sebze erkencilik) Deniz ve Doğal su kaynakları, Lojistik alt yapısı varlığı, Toroslar da organik tarıma uygun arazi varlığı
- Tarım ile ilgili sivil toplum örgütleri ve kamu kurum kuruluşlarında (Alata gibi araştırma enstitülerinin ve araştırmacıların ve arazilerinin varlığı) çeşitlilik , varlığı, Kurumlar arası işbirliği kültürü , uluslar arası tanınırlık ve bilinirlik (RIS-MERSİN, AGFORISE gibi projelerle uluslar arası platformlarda Mersin'in tanınırlığı)
- Mevcut Sulak Alanların varlığı ve yeni baraj planlarının varlığı (Mersin Tarsus Pamukluk, Anamur Alaköprü , Erdemli Sorgun, Mersin Merkez Değirmençay Barajı inşaatları)
- Kazanlı, Anamur, Alata'da Caretta Carettaların yumurta bıraktığı sahillerin canlılar için yaşam alanı olarak korunması gerek, Göksu Deltasının yaklaşık 330 çeşit kuş çeşidi barındırması ve burada göç alanlarının bulunması.
- İyi Tarım uygulamalarının son 3 yılda pilot bölge ilan edilmesiyle artması Tıbbi ve Aromatik bitkilerin varlığı (badem, keçi boynuzu, defne, delice zeytin çeşidi, sakızlık Antep fıstığı çeşitleri, muz,

Fırsatlar :

- Yeni tarım arazileri elde edebilme imkanı (Erdemli, Aydıncık, vb)
- AB'ye uyum sürecinde sürdürülebilir kalkınma yaklaşımının ve bu çerçevede yapılacak çalışmaların finansman bakımından da Uluslar arası, ulusal (Tarım ve Köy işleri Bakanlığı) ve bölgesel (ÇKA' nın varlığı) kaynaklarla desteklenmesi, Dünya gündeminde tarımın ve tarımsal ürünlerin giderek değer kazanması ve ülkemizin Avrupa'ya ve tarımsal ürün ithal eden ülkelere yakınlığı ve iyi ilişkilerinin olması.
- Tarımsal varlığı korumaya yönelik ulusal ve uluslar arası antlaşmaların ve uygulama için kurumların varlığı,
- Yaş meyve ve sebze ihracat talebinin fazla olması,

5.3.4. Tarımda Sektörel Potansiyeller ve Fırsatlar

5.3.4.1. Bitkisel Üretim Potansiyel ve Fırsatları

Potansiyeller

- İklim koşullarının iyi olması sayesinde erkencilik sağlanması, ürün çeşitliliğinin çok olması, düşük sıcaklıklar nedeniyle birçok yerde yetiştirilemeyen muz ve turuncgil gibi tropik ve subtropik meyvelerin yetişebilmesi
- Sebzeçilik ve örtüaltı yetiştiriciliğinin gelişmiş olması
- Bahçe bitkileri açısından uygun arazilerin varlığı ve önemli bir kısmının sulama imkanlarına sahip olması
- Mersin'in stratejik konumu, serbest bölge ve limanı sayesinde iç ve dış pazarlara ulaşım imkanlarının yüksek olması
- Üreticilerin yeniliğe açık olması ve yeni gelişmeleri hızlı bir şekilde uygulamaya aktarması

- İklim uygunluğu
- Güneş-gün ışığı
- Liman varlığı
- Toprak verimliliğinin mevcudu ve sulanabilir olması
- Yeterli alet-ekipman, teknik personel ve alt yapının olması
- Ürün çeşitliliği
- Hasat sonrası ürün işleyen tarıma dayalı sanayi varlığı

Fırsatlar :

- Örtü altında meyvecilik yapılarak daha erkenci ürün yetiştirme olanakları sağlanması ve bu şekilde hasat periyodunun uzatılması
- Sulama yatırımları yapılarak henüz sulu tarım yapılmayan alanların bahçe bitkileri tarımına açılması
- Alata Araştırma Enstitüsü ve Tarsus Toprak Su Enstitüsünün varlığı
- Tüccar ve ihracatçıların çok olması
- Çukurova Kalkınma Ajansı, Kırsal Kalkınma ve AB projelerinden yararlanma olanakları
- Tarım paydaşlarının düzenli aralıklarla bir araya gelebilmesi
- Ürün bazlı desteklerin mevcut olması (mısır,pamuk,buğday,soya vb.)
- Berdan ve Göksu çayının ilimizdeki mevcudiyeti nedeniyle yeni sulama tekniklerinin devlet desteği ile çiftçiye aktarılması

5.3.4.2. Hayvansal Üretim Potansiyelleri ve Fırsatları

Potansiyeller :

- Hayvan varlığının kayıtlı ve sürekli güncel olması (TÜRK-VET, AKS)
- İklim ve arazi olarak hayvancılığa müsait olması
- Lojistik (sınır kontrol noktası, ulaşım kolaylığı)
- Tavuk üretiminde dünya standardının yakalanmış olması ve tavuk üretimi açısından zengin olunması (Tarsus)
- Hayvansal ürün çeşitliliğinin olması
- Pazarlama stratejileri
- Hammadde açısından kolay erişebilir coğrafyamız
- Ucuz iş gücü
- Deniz balıkçılığı ve kıyı şeridi açısından zenginlik (60 mil)

Fırsatlar :

- Arıcılığın destekleme kapsamında olması
- Danışmanlık sisteminin olması
- Lojistik
- Hayvansal üretimde sivil toplum kuruluşlarının aktif olması
- Tarım işçisi bulma kolaylığı
- Ortadoğu pazarında Türk Malına olan güvenilirliğin artması
- Nüfusun yazın 3 katına çıkması
- Üniversite olması

5.3.5. Gıda Güvenliği Potansiyel ve Fırsatları

Potansiyeller :

- Mersin ilinde teknik bilgi birikimi mevcut ve bilgiye ulaşım kolaydır.

- Bitki Koruma, Zirai Karantina ve Gıda Güvenliği alanında faaliyet gösteren kamu, üniversite, araştırma enstitüsü ve özel sektör kuruluşları (özel analiz laboratuvarları) mevcuttur. Türkiye'deki sayılı Veteriner Sınır Kontrol Noktası'ndan birisi Mersin'dedir.
- Üniversite, Araştırma Enstitüsü, kamu ve özel sektör işbirliği içerisinde çalışacak ve Ar-ge faaliyetlerini yürütecek Tarım-Gıda Teknoparkının kuruluyor olması
- Girdi kullanımı(tarım ilaçları ve bitki besleme) ile ilgili altyapı, malzeme tedarikleri, son teknolojik ürünler ilimizde mevcut olup, firmaların dağıtım ağları mevcuttur.

İyi tarım uygulamaları, entegre ürün yönetimi, organik tarım gibi insan ve çevre sağlığına dost üretim sistemlerinin uygulamaya konmuş ve yaygınlaşıyor

Fırsatlar :

- Ekolojik ve üretim üstünlüğümüz olan tarımsal ürünler ile geleneksel gıda ürünlerinde markalaşma çalışmaları
- Önemli tarımsal ürünlerde üretici örgütlerinin varlığı
- Özel ve kamuya ait gıda analiz laboratuvarlarının uluslararası standartlarda akreditasyona sahip olması ve yeterli teknik personel ile altyapının mevcut olması
- Karantinaya tabi hastalık ve zararlıların teşhis edilebildiği laboratuvarın ve uzman personellerin bulunması
- Bitkisel üretimde iyi tarım uygulamaları ve entegre mücadelenin tam olarak uygulanmasıyla iç ve dış pazarda talep gören gıda güvenilirliğine sahip ürün çeşitliliğinin olması
- Dış Pazar taleplerinin halk sağlığı açısından kalıntısız ve güvenilir tarımsal ürünlere olan talebinin artması
- Mevcut gıda üretim ve işletmelerinin sayıca fazla olması, teknolojik alt yapılarının güçlü olması nedeniyle hijyenik gıda üretimine olanak sağlaması
- Üretilen tarımsal ürünlerin ve gıdaların çevre ülkelerdeki hedef pazarlara kolaylıkla gönderilebilmesi

5.3.6. Örgütlenme Potansiyelleri ve Fırsatları

Potansiyeller :

- Yoğun bir tarım nüfusunun olması
- Üreticinin senede 2-3 ürün alabiliyor olması
- Tarımsal üretimi destekleyen finans(kamu- özel) kuruluşlarının iyi örgütlenmesi
- Finans sektöründe tarıma yönelik ihtisas şubelerinin açılması
- Sübvansiyonlu krediler (özellikli konularda % 0 varan faiz oranlarıyla kredi imkanı
- İl özel idaresinin sağladığı kaynaklar
- İlimizde Birlik, Kooperatif, Meslek Odaları vs yapılanmasının yoğun olması

- Üretime paralel işlek hal olması

- Limanın bulunması

Ürün yelpazesinin geniş, elde edilen ürünün dolayısıyla gelirin fazla olması

Fırsatlar :

- Sermaye tarıma yöneliyor, büyük işletmeler kuruluyor bu tesisler yeni teknoloji ve modern sistemlerle kuruluyor

- Tarımsal hizmetlere yönelik ekipler oluşturulabilir(budama ekibi gibi)

- İklimine uygun farklı ürünlere yönelinebilir

- Mersin' e özel ürünlerde(çilek, muz, üzüm gibi) markalaşma imkanı

- Ulaşım imkanlarının artması(liman, havaalanı gibi)

BÖLÜM 6. MERSİN İLİNİN TARIMSAL KALKINMA AMAÇLARININ VE STRATEJİLERİN BELİRLENMESİ

6.1. Tarım Master Planının Amaçlarının Belirlenmesi

4. ve 5. bölümlerde analiz edilen, Mersin tarımının mevcut problemlerinin çözüm yolları, potansiyeller ve fırsatlar ışığında, kaynak, maliyet, anlaşmalar ve zamanlama gibi koşullar dikkate alınarak tarımsal kalkınma için amaçlar belirlenmiş ve bu amaçlara ulaşılabilmesi için kullanılacak stratejiler tespit edilmiştir. Tespit edilen amaçlar Türkiye Tarım Stratejisi Belgesinde öngörülen amaç ve stratejiler ile örtüşmektedir.

Bu planda elde edilen ve önerilen sonuçların coğrafi bilgi sistemleri ve uzaktan algılama sistemleri ile alan ve parsel bazında ölçüm yapılarak oluşturulacak veri tabanı ve istatistiklerle yenilenmesi daha objektif sonuçlar elde edilmesi açısından faydalı olacaktır. Mersin ilinde böyle bir çalışmanın öncelikli konular içinde değerlendirilmesi gerekmektedir. Zira yapılan veri ve envanter taramalarında ve veri doğrulama işlemlerinde rakamsal tutarsızlıklar dikkat çekmiştir. Veri tabanındaki yetersizlik ve yanlışlıklar rasyonel yaklaşımlarda zorlanmalara neden olmuştur. Bu planlama çalışmasındaki kalkınma amaçları, Mersin tarımında ulaşılmak istenen durumu veya koşulları temsil etmektedir.

Temel amaç, Mersin de kaynakların etkin kullanımı ilkesi doğrultusunda ekonomik, sosyal, çevresel ve uluslararası gelişmeler boyutunu bütün olarak ele alan inovasyon odaklı, küresel düzeyde rekabet gücü yüksek, örgütlü, sürdürülebilir bir tarım sektörünün oluşturulmasıdır.

6.2. Stratejilerin Belirlenmesi

MERSİN İLİ TARIM MASTER PLANI STRATEJİK AMAÇLAR

1. STRATEJİK AMAÇ: Tarımsal sektörde gelir ve istihdam kaynaklarını çeşitlendirmek ve etkin kullanımını sağlamak. AB ile bütünleşme sürecinde Mersin tarımının ihracatta mevcut payını artırmak inovasyona dayalı rekabet gücünü geliştirmek.

1.1. HEDEF: Tarımsal ürünlerin dış ticaret payının artırılması kapsamında üretim, kalite ve ekolojik üstünlüğümüz olan, katma değeri yüksek öncelikli ürünleri belirlemek.

1.1.1. Faaliyet: İl genelinde sağlıklı istatistiksel veri tabanının oluşturulması amacıyla İl envanteri çıkartılması (1 yıl)

1.1.2. Faaliyet: İl genelinde mevcut durumu ortaya koymak amacıyla İl Tarım Master Planının, uzaktan algılama ve Coğrafi Bilgi Sistemlerinin(GIS) yardımıyla revize edilmesi.(3 yıl)

1.1.3. Faaliyet: İlimizde bu sektörde kurum ve kuruluşların katkılarıyla oluşturulmuş olan RIS-Mersin Tarım ve Gıda Platformunun koordinasyonunda değişen dünya yaş meyve sebze sektörünün yapısı ve tüketici tercihleri dikkate alınarak ileriki yıllara ait tür ve çeşit öngörülerini oluşturulması(1 yıl)

1.1.4. Faaliyet: İhracata yönelik üretim yapan kişi, kurum, kuruluş ve üretici örgütlerine yönelik bilgilendirme ve sektör toplantıları yapılması, amaç ve hedeflerin paylaşılması sürece katılımın sağlanması.(1yıl ve periyodik)

1.1.5. Faaliyet: Yoğun ihracat gerçekleştirdiğimiz ülkelerde Mersin'i ön plana çıkartacak irtibat ofislerinin oluşturulması.(3yıl)

1.1.6. Faaliyet: Özellikle hedef pazarlarımıza(Kuzey Irak,Rusya vs komşu ülkeler) yönelik özel ürünlerin belirlenmesi ve ticari atışelerimizin görüşlerinin alınması.(1 yıl)

1.1.7.Faaliyet: Mersin’de belirlenen öncelikli ürünlerle ilgili yatırım fizibilitelerinin çıkartılması.(1 yıl)

1.1.8 Faaliyet: İhracata yönelik yeni katma değeri yüksek ürünler üretilmesi. (yer kirazı ,avokado vs)

2. HEDEF: Tarımsal ürünlerin dünya pazarlarında rekabet edebilecek ölçüde verim ve kalitelerini artırmak.

1.2.1. Faaliyet: Üreticilerin birim alandan elde edilen verim ve kalitenin yükseltilmesine yönelik modern üretim materyali kullanımının teşvik edilmesi. Bu amaçla sertifikalı tohum ve fidan kullanımları, klon anaçların yaygınlaştırılması, yeni ve tercih edilen tür veya çeşitlerle bahçelerin oluşturulması konusunda gerekli yayım çalışmalarının yapılması.

1.2.2. Faaliyet: Tarım sektöründe dünya tarafından kabul edilmiş, uygulamada geçerlilik kazanmış yeni üretim teknikleri ve modern teknolojilerin yaygınlaştırılması. Bu amaçla teknolojik girdi kullanımı ve yeni yetiştirme tekniklerinin uygulanmasına yönelik eğitim ve yayım çalışmalarının gerçekleştirilmesi.

1.2.3. Faaliyet: Üreticilerin görecelik öğrenmelerini sağlamak amacıyla yoğun üretim bölgelerinde o bölgenin özelliğine uygun tür ve çeşitlerle demonstrasyon bahçeleri oluşturulması.

1.2.4 Faaliyet: İlimizin öncelikli sektörlerden birisi olan örtü altı yetiştiriciliğinde verim ve kalitenin yükseltilmesine yönelik teknolojik alt yapıya sahip sera sistemlerinin desteklenmesi.

1.2.5 Faaliyet: İlimizdeki araştırma enstitülerinin(Alata Bahçe Bitkileri Araştırma Enstitüsü-Tarsus Toprak ve Su Kaynakları Araştırma Enstitüsü) bölgeye uygun çeşit ıslahı konusundaki çalışmalarının desteklenmesi ve ticari bir değere dönüşmesi için koordineli çalışmalar yapılması.

1.2.6 Faaliyet: Kurulması planlanan Agroparkta(Tarım Teknoparkı) tohum üretimi yapacak firmaların bölgeye çekilmesi konusunda cazibe merkezi olma yolunda çalışmalar yapılması.(özellikle tohumla ilgilenen doku kültürü ve biyoteknoloji üzerine faaliyet gösteren firmaların Agroparka çekilmesi)

1.2.7 Faaliyet: Laboratuvarlar da geliştirilen tohumların yine Mersin’de kurulması düşünülen Organize Tarım Bölgesinde oluşturulacak seralarda hazır hale getirilip buradan sahaya verilmesi.

1.2.8.Faaliyet: Belirlenmiş ürünlerde teknolojik faktörler kullanılarak üretim dönemini uzatmak ve 12 ay üretim yapılacak uygun koşulları sağlamak suretiyle rekabet üstünlüğü sağlanması

1.3. HEDEF: İhracata yönelik üretimi yapılan yaş meyve ve sebzelerde hasat ve hasat sonrası kayıpların önlenmesi, mevcut ürün kalitesinin en üst düzeyde korunmuş şekilde tüketiciye ulaştırılması.

1.3.1. Faaliyet: Hasat sonrası kayıpları önlemek için ürünlerin hasat edildikten itibaren soğuk zincirde temizleme, boylama, sınıflama, ambalajlama gibi işlemlerin yapılması gerekmektedir. Bu nedenle ihracata yoğun ürün gönderen üretim bölgelerimizde merkezi soğuk hava depolarının yapımı, gerek özel girişim gerekse de üretici örgütleri düzeyinde desteklenmesi ve kırsal kalkınma projelerinde bu yatırımlara öncelik sağlanması.

1.3.2. Faaliyet: Mevcut soğuk hava depolarının teknik alt yapı ve teknoloji eksiklerinin giderilmesi amacıyla projeler hazırlanması ve bu konuda teknik bilgi desteği sağlanması.

1.3.3. Faaliyet: Hasat sırasında toplayıcıdan kaynaklanan kayıpların önlenmesi amacıyla sektör paydaşları ile birlikte hareket edilerek bu işte çalışan kişilere yönelik eğitim çalışmaları yapılması.

1.3.4. Faaliyet: Ürünün tüketiciye ulaşmaya kadar soğuk zincirde taşınmasını sağlamak amacıyla il genelinde lojistik sektörünün paydaşları ile işbirliği içerisinde çalışılarak, mevcut alt yapının geliştirilmesi amacıyla destekler sağlanması.

1.3.5 Faaliyet: İhracata yönelik ürünlerde erken hasadın yapılmasının oluşturduğu kalite sorunlarının giderilmesine yönelik eğitim çalışmalarının yapılması

1.3.6.Faaliyet: Muhafaza için doğal soğuk hava depolarının geliştirilmesi. Mersin'deki mevcut potansiyelin değerlendirilmesi

1.4. HEDEF: Tarımsal ürün ihracatı gerçekleştirdiğimiz dış pazarlarda markalaşmak.

1.4.1. Faaliyet: İl genelinde yetiştiriciliği yapılan ve üstün olduğumuz tarımsal ürünlerde Akdeniz İhracatçı Birlikleri ve Mersin Ticaret ve Sanayi Odaları ile birlikte hareket edilerek ürün markalaşması için alt yapı hazırlıklarında bulunulacaktır.

1.4.2. Faaliyet: Markalaşmaya yönelik ulusal ve uluslararası organizasyonlarda kurum ve kuruluşlara destek sağlanması

1.5.HEDEF. Mersin ilinin ayrı bir çalışma ile tarım kenti olarak markalaştırılması.

1.5.1.Faaliyet: Tarım fuarı, konferanslar, uluslar arası sempozyum vb faaliyetlerle uluslar arası arenada Mersin'in tarım bölgesi olarak marka olması yoluna gidilmelidir.

1.5.2.Faaliyet: Narenciye tanıtım grubundaki faaliyetlerin benzerinin diğer ürünler için yapılması.

2. STRATEJİK AMAÇ: Tarımda sürdürülebilirlik ilkesi çerçevesinde bitkisel ürünlerde iç ve dış tüketime yönelik gıda güvenliği ve gıda güvencesinin sağlanması.

2.1. HEDEF: Tarımsal üretimde kullanılan girdilerin (zirai ilaç ve gübre), insan ve çevre sağlığı üzerindeki olumsuz etkilerini azaltmak.

2.1.1. Faaliyet: İl genelinde faaliyet gösteren zirai ilaç ve gübre bayilerine ilgili kurumlarca denetimlerin artırılması ve insan-çevre sağlığı konularında bayilere yönelik eğitim seminerlerinin düzenlenmesi.

2.1.2. Faaliyet: Üreticilere yönelik olarak hastalık, zararlı ve yabancı otların tanıtılması, oluşabilecek zararlar ve mücadele yöntemleri konularında uygulamalı ve düzenli eğitimler verilmesi.

2.1.3. Faaliyet: Kimyasal mücadeleye alternatif mücadele metotları ile ilgili olarak üreticilerle işbirliği içerisinde entegre, biyolojik, biyoteknik mücadele proje çalışmaları yapılması.

2.1.4. Faaliyet: Bazı hastalık ve zararlılara karşı yazılım programı bulunan elma, domates, üzüm ve çilek gibi ürünlerde, kimyasal mücadele zamanını önceden elektronik ortamda tespit eden ve üreticilerin uyarılmasına imkan sağlayan tahmin - erken uyarı aletlerinin yaygınlaştırılması ve etkin kullanımının sağlanması.

2.1.5. Faaliyet: Bilinçsiz kimyasal mücadelenin çevre ve insan sağlığı üzerindeki olumsuz etkileri konusunda tüketiciler, sivil toplum kuruluşları ve üreticilerle eğitim ve yayım faaliyetleri yürütülmesi.

2.2. HEDEF: Organik tarım, iyi tarım uygulamaları, entegre ürün yönetimi gibi tüketici ve çevre sağlığını koruyan sertifikalı üretimi yaygınlaştırmak.

2.2.1. Faaliyet: Sertifikalı üretim modelleri(Gıda güvenliği sağlanmış üretim sistemleri)

konusunda üreticilere yönelik eğitim çalışmaları yapılması.

2.2.2. Faaliyet: İlimizde organik tarım için uygun olan alanlar tespit edilerek buralarda yapılacak bitkisel üretimin tür ve çeşit bazında modellemesinin yapılarak bu konuyla ilgili geniş alanların organik tarıma yönlendirilmesi böylece belirli ürün gruplarında organik tarım havzaları oluşturulması..

2.2.3. Faaliyet: Ekolojik şartları uygun olan bölgelerde organik tarım ve iyi tarım uygulamaları ile ilgili demonstratif uygulamalar yapılması. Bu sayede sertifikalı üretime geçmek isteyen üreticilerin teknik bilgi ve eğitim yönüyle desteklenerek yönlendirilmesi.

2.2.4. Faaliyet: Organik tarım veya iyi tarım uygulamaları gibi sertifikalı yetiştiricilik yapan üreticilere ait ürünlerin, pazarlarda tercih edilmesi konusunda büyük marketler, komisyoncular, ihracatçılar ile koordinasyon sağlanması. Böylece üretici karlılığı sağlanarak sertifikalı üretimin teşvik edilmesi.

2.2.5 Faaliyet :İyi tarım uygulamaları konusunda özellikle kadınlara yönelik eğitim çalışmaları yapılması.Gıda konusunda genelde alışverişin kadınlar tarafından yapılması ve annelik bilinciyle daha güvenilir gıdaların üretilmesi ve tüketilmesi aşamasında kadınlara yönelik eğitim çalışması yapılması.

2.3. HEDEF: Yaş meyve ve sebze üretim alanlarını, kullanılan bitki koruma ürünleri yönüyle kayıt altına almak ve geriye doğru izlenebilirliğini tesis etmek.

2.3.1. Faaliyet: Tarım Bakanlığının yürüttüğü projeler kapsamında Mersin’de öncelikli olan ürünlerde (turunçgil, sebze, kaysı, şeftali, kiraz, çilek, üzüm v.b.) üretim alanlarının bilgisayar ortamında Tarım İl Müdürlüğünün hazırladığı programda kayıt altına alınarak, her üreticiye kullandığı bitki koruma ürünlerini kayıt edeceği kayıt defteri ve bu üreticiye ait barkod numarası verilmesi işlemlerinin devam ettirilmesi.

2.3.2. Faaliyet: Üretim alanlarının kayıt altına alınmasının ardından üretilen yaş meyve ve sebzelerde kullanılan bitki koruma ürünlerinin geriye dönük izlenebilirliği tesis edilecektir. Bu amaçla elektronik ortamda eş zamanlı (Real Time) izleme projelerin hayata geçirilmesi.

2.3.3. Faaliyet: İzlenebilirliğin elektronik ortamda yapılabilmesi için Bakanlık programlarıyla uyumlu çalışabilecek il ve ilçeler düzeyinde kullanılacak bilgisayar yazılımları konusunda kurumların desteklenmesi

2.3.4. Faaliyet: Uygulamada başarı ve birliğin sağlanması bakımından üretici örgütlenmesi (birlikler ve kooperatifler) desteklenmesi.

2.3.5. Faaliyet: Sistemin gerekliliği konusunda üreticilere ve sektör temsilcilerine (üretici birlikleri, kooperatifler, komisyoncular, ihracatçılar, marketler v.b.) yönelik eğitim ve yayım çalışmaları yapılması.

2.3.6. Faaliyet: Ulusal Kalıntı İzleme Projesi kapsamında yaş meyve ve sebzelerde tarımsal ilaç rezidülerinin izlenmesi amacıyla kontrol ve denetimler artırılması.

2.4. HEDEF: Bitki koruma ürünlerinin bilinçli ve doğru kullanılmasını sağlamak amacıyla tarımsal danışmanlık sistemini aktif hale getirmek.

2.4.1. Faaliyet: Tarımsal danışmanlık hizmetinin yaygınlaştırılması ve bu konuda sertifika almak isteyen serbest ziraat mühendislerinin eğitimi ve bilinçlendirilmesi konusunda Ziraat Mühendisleri Odası ile koordinasyon sağlanması.

2.4.2. Faaliyet: Üretici birliklerinin, kooperatiflerin, büyük tarımsal işletmelerin üretim faaliyetlerini bir serbest ziraat mühendisi danışmanlığında yapmaları konusunda kişi, kurum ve kuruluşlarla birlikte hareket edilecek, gerekli girişimlerde bulunulacaktır.

3. STRATEJİK AMAÇ: Bölgesel İnovasyon Sisteminin kurulması dolayısıyla üreticilerin gelir düzeyinin yükseltilmesi ve istikrarının sağlanması, üretim maliyetlerini azaltıcı ve teknolojik gelişimi hızlandırıcı tedbirlerin uygulamaya konulması yoluyla üreticilerin sektörel rekabet düzeylerini yükseltmek.

3.1. HEDEF: Kırsal kesimin ekonomik yönden güçlendirilmesi için çiftçi örgütlerinin kurulmasını özendirmek ve kurulu olanların teknik ve mali yönden desteklenerek etkinliklerinin artırılmasını sağlamaktır.

3.1.1. Faaliyet: Tarımsal üretici birliklerinin çalışma usul ve esaslarını belirleyen kanuni çerçevenin değiştirilerek üretici birliklerine ticaret yapma yetkisinin verilmesi ve üyelerin pazarlama organizasyonlarında daha etkin rol almasını sağlayacak yapıların oluşturulması (Tarım bordu kurulması)

3.1.2. Faaliyet: Alan, üretim miktarı ve pazarlanabilirlik göz önüne alınarak öne çıkan stratejik ürün gruplarında güçlü ve dinamik üretici birliklerinin geniş üretici katılımıyla kurulmasının teşvik edilmesi.

3.1.3. Faaliyet: Çiftçinin bilgilenme, eğitim, danışma ihtiyaçlarını karşılama yönündeki örgütlenmelerin özendirilmesi, çağdaş iletişim teknolojilerine dayalı eğitim için gerekli yatırımların yapılması

3.1.4 Faaliyet:Çiftçi eğitiminde Tarım TV gibi çiftçilerin dikkatle izlediği Medya araçlarının kullanılması.

3.1.5. Faaliyet: Hızla dünyaya açılan ülke tarımının, dünya ülkeleri ile rekabet edebilmesi için, global tarım ve ticaret koşullarına adapte olması gerekir. Bunun için önemli hususlardan biride tarımın her açıdan örgütlenmesidir. Her düzeyde üretici birlikleri ve kooperatifler bünyesinde araştırma, yayım hizmetleri yaygınlaştırılarak Tarımsal Örgütlenme ve Kooperatifçilik konularında eğitimler verilmesi ve teşvik edilmesi.

3.1.6. Faaliyet: Mevcut üretici birlikleri ve kooperatiflerin günün koşullarına uygun modern teknoloji ile hizmet vermelerini sağlamak için teknik alt yapılarının güçlendirilmesi.

3.2. HEDEF: Üreticilerin faaliyet gösterdikleri tarımsal alanda girdilerden ve teknoloji kullanım eksikliğinden kaynaklanan yüksek üretim maliyetlerini azaltmak.

3.2.1. Faaliyet: Üretim maliyetlerini azaltma kapsamında en önemli girdilerden birisi olan gübre kullanımına yönelik üreticilerin yaprak ve toprak analizi yaptırma alışkanlıkları artırılacak, eğitim ve yayım faaliyetlerinde bulunulması.

3.2.2. Faaliyet: Kimyasal ilaç girdi maliyetini azaltma kapsamında üreticilerin kimyasal mücadeleye alternatif entegre, biyolojik ve biyoteknik mücadele metotlarını kullanmaları teşvik edilmesi. Böylece bir yandan üretim maliyetleri azaltılırken diğer yandan kalıntı riski az ürün elde edilerek çevre ve insan sağlığının korunması.

3.2.3. Faaliyet: Girdi maliyetinin en fazla kullanıldığı tarımsal faaliyetlerden birisi olan örtü altı tarımında, sera yapılarının düzeltilmesine yönelik projeler oluşturulması. Hazırlanan bu projelerle seraların modernizasyonuna gidilmesi.

3.2.4. Faaliyet: Kimyasal mücadelenin azaltılması kapsamında bölgede yaygın olarak bulunan hastalık ve zararlılara karşı varsa dayanıklı çeşit, temiz ve sertifikalı üretim materyali kullanımı yönünde eğitim ve yayım çalışmaları yapılması.

3.2.5. Faaliyet: İlaçlamada kullanılan zirai mücadele alet ve makinelerinin kalibrasyonu ve modernizasyonu çalışmalarının yapılması.

3.2.6. Faaliyet: Üreticilerin yetiştirme, hasat, ambalajlama v.b. konularda modern teknikleri anlama ve uygulama aşamasında gerekli teknik bilgi desteği sağlanması.

3.2.7. Faaliyet: Alternatif enerji kaynaklarının kullanıldığı yetiştirme ortamı ve sistemlere, kırsal kalkınma programı çerçevesinde yapılacak hibe desteklemelerinde öncelik verilmesi.

3.2.8. Faaliyet: Dünya genelinde olduğu gibi küresel ısınma nedeniyle su kaynaklarının azaldığı ilimiz koşullarında üretim alanlarının damla sulama sistemine geçiş aşamasının hızlandırılması olan teşviklerin arttırılarak devam etmesi.

3.2.9 Faaliyet: Üretimin yoğun olarak yapıldığı bölgelerde Tarımsal mekanizasyon parkları oluşturularak çiftçinin daha az bir maliyetle bu araçlara ulaşma imkanı sağlanması(makine parkı)

3.3. HEDEF: Üreticilerin yetiştiricilik yaptıkları faaliyet kolunda fiyat istikrarını ve ürün satışını gerçekleştirecek koşulları sağlamak.

3.3.1. Faaliyet: İç ve dış pazara yönelik üretimde sözleşmeli tarımın sağlayacağı yararlar hakkında üreticilere yönelik öncelikle pilot bölgeler seçilerek eğitim çalışmaları yapılması.

3.3.2. Faaliyet: Sektörde faaliyet gösteren ve ürünlerin ticaretini yapan kişi, kurum veya kuruluşlarla işbirliği içerisinde çalışılacak ve sözleşmeli üretim modeline geçiş teşvik edilmesi.

3.3.3 Faaliyet: Üretici ile alıcı arasında koordinasyonu sağlayacak irtibat ofislerinin ve sanal ortamların sağlanması.

3.4.HEDEF: Üretim üstünlüğümüz olan ürünlerde ürün borsalarının kurulması.

3.4.1 Faaliyet:Ürün borsaları aracılığıyla üretim üstünlüğümüz olan ürünlerde fiyat ve miktar kontrolünü sağlamamızı kolaylaştıracak altyapıların oluşturulması.

4. STRATEJİK AMAÇ: Avrupa Birliği OTP, 2010/2014 Tarım Strateji Belgesi ve Ulusal Tarım Politikaları ile sürdürülebilirlik ilkeleri çerçevesinde, üreticilerin sosyoekonomik yapılarında gelişme sağlamak.

4.1. HEDEF: Kırsal kesime yönelik ihtiyaç duyulan konularda eğitim ve yayım çalışmalarını yaygınlaştırmak.

4.1.1. Faaliyet: Yeni tarım teknikleri, ülkemizde ve dünyada meydana gelen tarımsal gelişmeler konularında çiftçilere halk eğitim merkezleri ile ortaklaşa olarak kısa süreli eğitim ve kurslar düzenlenmesi.

4.1.2. Faaliyet: Türkiye’de ilk ve tek bölgesel inovasyon strateji çalışması olan RIS-Mersin Projesi içerisinde Tarım ve Gıda Platformu faaliyetlerine kurumsal ve teknik destek sağlanarak, üreticilerin tarımın her konusunda belirli sürelerde uygulamalı eğitim alacağı METGEM (Mersin Tarım ve Gıda Eğitim Merkezi) projesinin devamının sağlanması.

4.1.3. Faaliyet: Özellikle kadınların sosyal gelişimleri ve ellerindeki imkanlarla aile bütçesine katkı sağlamaları konusunda ev ekonomistleri tarafından köy eğitimleri gerçekleştirilmesi.

4.2. HEDEF: Sulanabilir ve ekolojik olarak uygun olan bölgelerde birim alandan daha yüksek gelir getiren ve katma değeri yüksek ürünlerin ekilişlerini arttırmak.

4.2.1. Faaliyet: Ekolojik olarak diğer bölgelerde yetiştiriciliği yapılmayan minör sebze ve meyve türlerinin yetiştiriciliğinin teşvik edilmesi.

4.2.2. Faaliyet: Tıbbi ve aromatik bitki üretim ve değerlendirme konularında üreticileri destekleyecek eğitim ve projeler oluşturulması.

4.2.3. Faaliyet: Sanayide işlendiğinde önemli katma değer elde edilen ürünlerin işleme ve değerlendirilmeleri için Ticaret ve Sanayi Odaları ile işbirliği içerisinde çalışılması.

4.3.HEDEF: Avrupa Birliği ile uyum politikaları çerçevesinde yapılan mevzuat değişiklikleri ve yardım programlarından azami düzeyde faydalanılması.

4.3.1 Faaliyet: Danışmanlık ve üretici havuzları oluşturarak(KOSGEB örneği) katılım öncesi hibe ve yardımlar hakkında danışmanlık verilmesi proje kültürünün yaygınlaştırılması.

5. STRATEJİK AMAÇ: Tarımsal ürünlerin değerlendirilmesi ve pazarlama aşamalarında yaşanan darboğazları aşmak amacıyla tarım-sanayi entegrasyonunu gerçekleştirmek.

5.1. HEDEF: Tarıma dayalı sanayi sektörüne hammadde sağlayan tarımsal faaliyetlerin desteklenmesi ve bu faaliyetlerin arttırılması.

5.1.1. Faaliyet: Üreticilerin tarımsal ürünleri doğrudan tüketiciye pazarlamak yerine sanayi ürünlerine işlenerek hammadde olarak kullanılabilceği konusunda eğitim ve yayım çalışmaları yapılması.

5.1.2. Faaliyet: Özellikle yaş meyve ve sebze de sanayinin istediği kalitede ve miktarda üretimin, tür ve çeşit bazında yaygınlaştırılması.

5.1.3. Faaliyet: Sanayi sektörünün tarıma dayalı kollarının geliştirilmesi ve yeni yatırımların özendirilmesi konusunda Mersin Ticaret ve Sanayi Odası ile işbirliği yapılması.

5.2. HEDEF: Tarımsal ürünlerin işlenmesi ve pazarlanmasına yönelik olarak, sözleşmeli üretim modeli gibi tarım-sanayi ilişkilerini güçlendirici ve sektörler arası bilgi ve teknoloji transferini etkinleştirici, yenilikçi girişimlerin desteklenmesi.

5.2.1. Faaliyet: Ris-Mersin Tarım ve Gıda Platformu ile yenilikçilik, ürün çeşitlendirme ve ürün çeşitliliğine bağlı olarak sanayi imkânlarını değerlendirme konusunda projeler oluşturulması ve tarımsal ürün merkezli sanayi sektörünün desteklenmesi.

5.2.2. Faaliyet: Kendi ürünlerini değerlendirmeye yönelik olarak tarımsal amaçlı kooperatif ve üretici örgütlenmeleri tarafından gerçekleştirilecek üretim ve pazarlama projelerine, yerel ürünlerin coğrafi işaretler kapsamında tesciline ve değerlendirilmesine öncelik verilmesi.

5.2.3. Faaliyet: Ürün yelpazesini genişletmek, taze tüketimden çok sanayiye işlenerek katma değer kazandırılabilen tıbbi ve aromatik bitkiler gibi özel türlerin yetiştiriciliğinin yaygınlaştırılması.

5.2.4. Faaliyet: Desteklemelerin, Tarım Stratejisinde belirtilen “kırsal kalkınma destekleri” ile uyumlu bir şekilde sağlanması.

5.2.5. Faaliyet:Pazar Bilgi Sisteminin Kurulması

5.2.6 Faaliyet: Üreticilerin bireysel ve birlikte oluşturacakları tarımsal sanayi entegrasyon projelerine teknik ve finansal destek sağlanması

5.2.7 Faaliyet: Lisanslı depoculuk ve varant sisteminin düzenlenmesi

6. STRATEJİK AMAÇ: Tarımsal yapıda sürdürülebilirlik, çevreye duyarlılık ilkesi kapsamında su ve toprak kaynaklarının etkin kullanımını sağlamak.

6.1. HEDEF: Ekonomik olarak sulanabilir olmakla birlikte halen sulamaya açılmamış tarımsal arazilerin sulamaya açılmasına yönelik çalışmalara öncelik vermek, mevcut sulamalarda ise sınırlı su kaynaklarından elde edilen faydayı artırmak ve olumsuz çevresel etkilerin önlenmesi açısından su kullanım etkinliklerini geliştirmek.

6.1.1. Faaliyet: Su kullanım etkinliğinin artırılması için damla ve yağmurlama gibi basınçlı sulama sistemlerinin yaygınlaştırılması ve üreticileri bu amaçla kırsal kalkınma destek programlarından yararlandırma çalışmaları artırılarak devam edilmesi.

6.1.2. Faaliyet: Sulama zamanı, verilecek su miktarı, sulama sistemlerinin bakımı v.b. konularda üreticilere yoğun eğitim ve yayım faaliyetlerinde bulunulması.

6.1.3. Faaliyet: Sulama imkanı olmayan veya sınırlı su kaynağı bulunan bölgelerin ihtiyaçlarını karşılayacak projeler hazırlanarak, İl Özel İdaresi veya kırsal kalkınma yatırımlarını destekleme programından desteklenmesi.

6.1.4 Faaliyet: Drenaj ve arazi ıslahı proje sahalarında etüt, projeleme ve uygulama çalışmalarının yoğunlaştırılması.

6.2. HEDEF: Toprak kaynaklarının etkin kullanımı açısından; arazi kabiliyet sınıfları ile uyumlu arazi kullanımını sağlamak, tarım arazilerinin küçük parçalara bölünmesini engellenmek, küçük ve parçalı tarım arazilerini toplulaştırmak.

6.2.1. Faaliyet: Konuyla ilgili yasal düzenleme 2005 yılında 5403 sayılı “Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu” çerçevesinde gerçekleştirilmiştir. Bu kanunun uygulanmasında etkin rol oynayarak, kanuna dayalı projelendirme faaliyetlerinde bulunulması.

6.2.2. Faaliyet: Toprak potansiyelinin sistematik olarak değerlendirilerek arazinin amaca uygun kullanımı için gerekli ilke ve kurallarının oluşturulması, arazinin kullanım yeteneğine ve çevresel koşullara uygun şekilde kullanımının ve sürdürülebilir yönetiminin sağlanması için arazi kullanım planlaması yapılması.

6.2.3. Faaliyet: Erozyon, su ve toprak kaynaklarında uygun olmayan tarım teknikleri nedeniyle görülen olumsuzluklar konusunda paydaşlarla gerekli çalışmaların yapılması.

6.2.4. Faaliyet: Tarımsal faaliyetlerin çevre koruma tedbirleri ile birlikte geliştirilmesi ve bölge ekolojisine uygun tarımsal ürün planlamasının yaygınlaştırılması.

6.2.5. Faaliyet: Tarım çalışmalarında ihtiyaç duyulan veri tabanı ihtiyacının karşılanmasına yönelik olarak Toprak ve Arazi Veri Tabanı ile Arazi Bilgilendirme Sistemi oluşturulması için çalışmalar yapılması.

6.2.6. Faaliyet: Entegre tarım havzaları programlarının geliştirilmesi, organik tarım ve iyi tarım uygulamalarının yaygınlaştırılması, çevre dostu üretim yöntemlerinin uygulanması ve çeşitlendirilmesi, tarımsal faaliyetlerden kaynaklanan çevre kirliliğinin izlenmesi, niteliği bozulmuş olmakla birlikte yeniden kazanılabilecek tarım ve mera arazilerinin geliştirilmesi çalışmalarına ve üretim kaynaklarının sürdürülebilir kullanımına yönelik tedbirlerin alınması ve bu yöndeki faaliyetlerin desteklenmesi.

7. STRATEJİK AMAÇ: Hayvancılığı ve su ürünleri yetiştiriciliğini geliştirmek, hayvansal ürünlerin üretimini artırıp yetiştiricilerin gelir seviyesi yükseltmek.

7.1. HEDEF: Hayvansal üretimde gerekli olan tüm hijyenik tedbirler alınarak hastalık ve zararlılarla mücadele etmek, sağlıklı üretimin artmasını sağlamak.

7.1.1. Faaliyet: Hayvan hastalık ve zararlıları ile mücadele kapsamında büyükbaş hayvanlarda şap, brucella, antrax, tüberküloz, kuduz, küçükbaş hayvanlarda; şap, brucella, mavidil, antrax, koyun keçi vebası (ppr), kuduz, çiçek, tek tırnaklılarda; ruam kedi, köpekler gibi evcil hayvanlarda; kuduz, vb. aşılarda yapılması ile kanatlılarda hastalık taramasının her yıl yapılması.

7.1.2. Faaliyet: Hayvan sağlığı hizmetlerinde özel veteriner hekimlerin aktif hale getirilmesi, böylece kamunun kontrol ve denetim hizmetlerinin artırılması

7.1.3. Faaliyet: Barınaklarda, sağım tekniklerinde, besleme ve yemlemede modernizasyona gidilerek hayvan refahı ve sağlık düzeylerinde artış sağlanması dolayısıyla, mevcut hayvanların verimliliğinin yükseltilmesi.

7.1.4. Faaliyet: Hayvansal üretimin öncelikli olduğu bölgelerde üreticilere yönelik eğitim hizmetlerinin yerinde ve uygulamalı olarak gerçekleştirilmesi.

7.2. HEDEF: Kaliteli kaba yem açığının giderilebilmesi için, yem bitkileri ekim alanlarının desteklemelerle artırılması ve Mera Kanununun uygulanması.

7.2.1. Faaliyet: Yem bitkileri için uygun ekim sahalarının planlamaları yapılarak Bakanlığın bu konudaki desteklemelerinden üreticilerin azami ölçüde faydalanması ve yem bitkileri ekim sahalarının artırılması

7.2.2. Faaliyet: Bölgeler bazında yem bitkileri tür ve çeşitlerinin adaptasyonları konusunda araştırma enstitüleri ve üniversiteler ile işbirliği içerisinde çalışmalar yapılması.

7.2.3. Faaliyet: Mevcut mera alanlarının ıslahı ve rehabilitasyonu gerçekleştirilerek, ot veriminin artırılmasına yönelik mikrobiyal gübre uygulamalarının yaygınlaştırılması.

7.2.4. Faaliyet: Kaba yem açığını gidermek bakımından mevcut desteklemeler kapsamında üretim miktarı ve alanların genişletilmesi.

7.3. HEDEF: Küçük kapasiteli hayvancılık işletmelerini modernize ederek üretim kapasitelerini yükseltmek, uygun tekniklerle çalışan, kontrollü üretim yapan, hastalıktan arı, gıda güvenilirliği sağlanmış üretim yapan ve optimum büyüklükte hayvancılık işletmelerinin oluşturulmasının teşvik edilmesi.

7.3.1. Faaliyet: Sütlerdeki PH değerinin ve bakteri sayısının kontrol altına alınabilmesi için, süt toplama ve soğutma tesis kapasitelerinin artırılması, sağım teknikleri hakkında gerekli eğitimler verilerek AB normlarında süt üretimi gerçekleştirilmesi.

7.3.2. Faaliyet: Sütte antibiyotik kalıntı sorununun çözülmesi için gerekli eğitim ve yayım çalışmaları yapılması.

7.3.3. Faaliyet: Hayvancılık ile ilgili mevcut üretici örgütlerinin teknik bilgi ve alt yapı projeleriyle güçlendirilmesi, pazarlama kanallarını yönlendiren, etkin yeni örgütlerin oluşumunun teşvik edilmesi.

7.3.4. Faaliyet: Optimum kapasiteye sahip işletmelerin oluşturulması için kırsal kalkınma ve İl Özel İdaresi kaynakları çerçevesinde oluşturulan projelerin desteklenmesi.

7.4. HEDEF: Hayvansal üretimde mevcut hayvan varlığının genetik yapılarını düzeltmek, verimliliğini artırmak.

7.4.1. Faaliyet: Döl verimini artırmaya yönelik teknik çalışmalar yapılması. Bu konuda üretici eğitimleri gerçekleştirilmesi.

7.4.2. Faaliyet: Süt verimini artırmaya yönelik üstün genetik yapıya sahip hayvan varlığını artırmak ve bu amaca yönelik bakım ve besleme çalışmalarına önem verilmesi.

7.4.3. Faaliyet: Verimliliği artırmaya yönelik modern üretim teknolojileri konusunda üretici eğitimleri yapılması.

7.4.4. Faaliyet: Gerek büyükbaş ve gerekse küçükbaş hayvan sahiplerinin birliklere üye olmasının sağlanması, böylece üreticilerin devlet tarafından yapılacak hayvancılık desteklerinden daha fazla yararlandırılmasının sağlanması.

7.5. HEDEF: Hayvancılığın stratejik öneme sahip olduğu alanları belirlemek, bu alanda hayvancılığı teşvik etmek, kırsal kesimde yaşayan halkın beslenme ve gelir düzeyini dengelemek.

7.5.1. Faaliyet: İl genelinde yapılacak tarımsal planlama çalışmalarında hayvancılık için önemli tarım havzalarının belirlenmesi.

7.5.2. Faaliyet: Stratejik bölgelerde uygulanmak istenen projelerin desteklenmesine öncelik verilmesi.

7.5.3. Faaliyet: Organize hayvancılık bölgesi kurulması için gerekli girişimlerde ve alt yapı çalışmalarında bulunulması.

7.5.4. Faaliyet: Mevcut hayvansal ürün işleyen gıda kuruluşlarıyla koordinasyon sağlanarak, ürün değerlendirme ve üretimin artırılması konularında işbirliği yapılması.

7.5.5. Faaliyet: Sektörün ihtiyaç duyduğu bütünleşik ve etkin bir veri tabanı oluşturma çalışmaları yapılması.

7.5.6. Faaliyet: Hayvancılığı teşvik etmek amacıyla müsabakalar yapılması ve bu konuda kırsal kesimde farkındalık yaratılması.

7.6. HEDEF: Hayvansal gıdalarda üretimden tüketime kadar olan bölümde, hijyenin artırılması ve sağlıklı et tüketimi için önlemler alınması.

7.6.1. Faaliyet: Hayvan nakillerinin ve hastalıkların kontrolü için, tüm hayvan pazarlarının ruhsatlandırılması.

7.6.2. Faaliyet: Mevcut mezbahaların kalitesini ve standartlarını yükseltmek, Veteriner Hekim bulunmayan mezbahalara Veteriner Hekim istihdam edilmesi.

7.6.3. Faaliyet: İlimizde mevcut tüm kesimhanelerde akredite Veteriner Hekim çalıştırılması.

7.6.4. Faaliyet: Özellikle yayla ve kendin pişir kendin ye türündeki et satış yerlerinde sağlıklı et tüketimini sağlamak amacıyla belediyeler marifetiyle bölgelere mezbahaların yapılması sağlanacaktır. Bu mezbahalarda da et kontrollerinin sağlıklı yürütmesi için anlaşmalı Veteriner hekimlerin alınması.

7.6. HEDEF: Etkin, denetimli ve sürdürülebilir su ürünleri avcılığı, çevreyle barışık, çiftlikten sofraya taze, güvenilir ve kontrollü su ürünleri yetiştiriciliğini oluşturmak, su ürünleri istihsal alanlarının çevresel ve ekolojik dengesini korumak.

7.6.1. Faaliyet: İl genelinde su ürünleri avcılık faaliyetlerinin kontrol ve denetimlerinin yapılması, bu konuda gerekli eğitim ve yayım çalışmalarının yapılması.

7.6.2. Faaliyet: Su ürünleri istihsal alanlarının tarımsal, evsel ve endüstriyel faaliyetler sonucunda kirlenmesini önlemek amacıyla kontrol ve denetim çalışmaları yapılması.

7.6.3. Faaliyet: Su ürünleri perakende satış yerlerinin hijyen, kalite ve standartlara uygunluğu, ürünlerin güvenilirliği konularında gerekli denetim çalışmalarının artırılması.

7.6.4. Faaliyet: Mersin’de altyapısı ve hijyen koşulları sağlanmış bir balık hali kurulması

BÖLÜM 7- MERSİN İLİNİN PROGRAM - PROJE ALANLARI VE YENİ PROJE ÖNERİLERİ

7.1. Amaç ve Stratejiler Kapsamında Yer Alan Mevcut Projeler

Pestisit Kalıntı Kontrolleri (Bakanlık Programı)

Pestisit Kontrolleri Yaş Sebze ve Meyvelerde yapılmaktadır.

Numune Alınan Yerler: Tarla, Sera, Market, Hal vb.

HIZLI ALARM

Avrupa Birliği pazar ve sınır kontrollerinde olumsuz ürünlerle ilgili bildirimlerde bulunmaktadır.

2010 yılında 10 parti üründen (Antep Fıstığı, Biber, Kabak, Portakal) hızlı alarm alınmıştır.

Yaş meyve ve sebzede pestisit, kuru meyvede ise aflatoksin sebebiyle hızlı alarm alınmıştır.

Antep fıstığı hariç diğer ürünlerin ilimizde üretimi yapılmıştır.

Pestisit kalıntısının nedenleri:

Az da olsa ruhsatsız ilaç kullanımı devam etmektedir

Önerilen dozun üzerinde doz uygulamaları yapılmaktadır

İlaçlama ile hasat arasında beklenmesi gereken süreye dikkat edilmemesi

Gereksiz ilaç uygulamaları

Pestisit kalıntısının önlenmesi için yürütülen çalışmalar:

Bitkisel üretimde kullanılan kimyasalların kayıt altına alınması ve izlenmesi (04.11.2008 tarih ve 27044 Sayılı Yönetmelik)

Bitki koruma ürünlerinin reçeteli satışı (12.06.2009 tarih ve 27256 Sayılı Yönetmelik)

Bitki koruma ürünlerini uygulama usul ve esasları hakkında yönetmelik (21.11.2009 tarih ve 27413 Sayılı Yönetmelik)

Entegre ve kontrollü ürün yönetimi projesi

Üretici eğitim ve yayım çalışmaları (arazi çalışmaları ve üretici toplantıları)

TABLO 414 : Toprak Kurulu Çalışmaları

Projenin Adı	Müracaat	Sonuçlanan	Eksik Evrak	İşlem Görmeyen
Tarımsal Amaçlı Yapılar İçin Talepler	20	6	7	7
Tarım Dışı Kullanım Talepleri	60	16	22	22
TOPLAM	80	22	29	29

KAYNAK: Mersin İl Tarım Müdürlüğü

MERA ISLAHI VE AMENAJMANI PROJESİ

1. Tespit, Tahdit ve Tahsis Çalışmaları

Tespit, Tahdit ve Tahsis Çalışması Tamamlanan Meralar

Köy Sayısı: 103 Alan : 59.269 ha

Tespit, Tahdit ve Tahsis Çalışması Devam Eden Meralar

Silifke Özboyuninceli Alan: 641 ha

Erdemli Evdilek Alan: yaklaşık 5.000 ha

2. Islah Faaliyetleri

Tamamlanan Projeler

Ağzıdelik	111.4 hektar
Mantaş	24.8 hektar
Akarsu	34.3 hektar
Alifakı	104.7 hektar
TOPLAM	275.2 hektar

Devam Eden Projeler

Toros Köyü Merası	: 11.435 ha
Çayboyu	: 118,5 ha
Baharlı	: 25,1 ha
Halitağa	: 35,4 ha
Çatalca	: 22,7 ha
Tepeköy	: 936,4 ha
TOPLAM	: 12.572,8 ha

Onaylanan Projeler

Silifke-Ulugöz : 11,9 hektar

Bakanlığa Sunulan Projeler

Tarsus-Hasanağa : 26,7 hektar

Tarsus-Cırbıklar : 7,3 hektar

Proje Faaliyetleri

Yapay Mera Tesisi

Gübreleme

İhata

İçme Suyu Temini

Gölgelik Yapımı

Sulama Sistemlerinin Tesisi

Otlatma Planlarının Uygulanması

Ayni ve Nakdi Çiftçi Katkılarının Sağlanması

İlimizde 2008 ve 2009 yıllarında İl Tarım Müdürlüğü ve AKİB koordinatörlüğünde yer kirazı yetiştiriciliği ve ürün tanıtım projesi yürütülmüştür. Ürünün yaygınlaştırılması çalışmaları halen devam etmektedir.

TABLO 415 : Tarımsal Kalkınma Kooperatifleri Proje Uygulayanlar (1990-2003/2003-2010)

Koop.Faal.Konusu	Yıllar	Sayı (Adet)
Süt Sığırcılığı	1990-2003	14
	2003-2010	14
Seracılık	1990-2003	9
	2003-2010	8
Diğer Kooperatif Projeleri	1990-2003	3
	2003-2010	3

KOOPERATİF PROJE UYGULAMALARI

TABLO 416 : 2010 Yılında Uygulaması Devam Eden Projeler (Genel Bütçe / Fon Kaynaklı)

Kooperatifin Adı	İlçesi	Uyguladığı Proje Konusu	Kredi Miktarı	Durumu
S.S. Gercebahşiş T.K.K.	Anamur	KASDP kapsamında ortaklar mülkiyetinde 50 ² aile x 500 m seracılık	1.275.004	Uygulama devam etmektedir
S.S. Çağbaşı Köyü TKK	Tarsus	Ortak Mülkiyet 50 ² aile x 500 m seracılık	1.977.000	Uygulama devam etmektedir.

KAYNAK : Mersin İl Tarım Müdürlüğü

TABLO 417 : Yeni Teklif Edilen Projeler

İlçesi	Kooperatifin Adı	Yatırım Tutarı (TL)	Proje Konusu
Bozyazı	S.S. Tekmen Akdeniz Mah. TKK	1.599.882,22	Ortak Mülkiyet 50 aile x 500 ² m seracılık
Mut	S.S. Aydınoglu TKK	4.347.831,68	Ortaklar Mülkiyetinde 50 aile x 6 baş damızlık sığır yetiştiriciliği
	TOPLAM	5.947.713,90	

TABLO 418 : Yeni Teklif Edilen Projeler

İlçesi	Kooperatifin Adı	Yatırım Tutarı (TL)	Proje Konusu
Mut	S.S. Çamlıca Köyü TKK	2.124.332,81	KASDP kapsamında ortaklar mülkiyetinde 60 aile x 4 baş süt sığırcılığı
Gülнар	S.S. İsaklar Köyü TKK	4.368.572,29	KASDP kapsamında ortaklar mülkiyetinde 79 aile x 4 baş süt sığırcılığı
Tarsus	S. S. Çakırlar Köyü TKK	2.124.332,81	KASDP kapsamında ortaklar mülkiyetinde 55 aile x 4 baş süt sığırcılığı
TOPLAM		8.617.237,91	

TABLO 419 : DESTEKLEME ÖDEMELERİ

Destekleme Konusu	İşletme Sayısı	Birim	Destek Tutarı (TL)
Sertifikalı Fidan	124	3.215 da	409.963
Sertifikalı Tohumluk	158	14.436 da	64.459
Yem Bitkileri	2.197	107.600 da	3.384.428
Arıcılık	785	131.308 (koloni)	787.848
Bombus	442	2.309 (koloni)	115.450
Hayvancılık		411.655 baş	6.948.285
Süt Desteği		70.099 ton	2.804.428
Aşı Desteği		13.409 adet	53.636
İyi Tarım Uygulamaları	47	5.766 da	95.356
Organik Tarım	116	4.301 da	86.022
Fark Ödemesi	2.902	-	14.011.530
MGD ve Top. An.	-	-	12.514.699
TOPLAM	-	-	41.276.105

TABLO 420 : KKYDP TÜRKİYE GENELİ VE MERSİN'İN DURUMU

	Ekonomik Yatırımlar	Makine Ekipman Yatırımları	Toplam Yatırımlar
Ülke Geneli Ödenen Hibe Tutarı (TL)	402.286.232	123.601.373	525.887.659
Mersin'e Ödenen Hibe Tutarı (TL)	11.279.938	7.799.783	19.079.721
Mersin'in Ülkedeki Payı (%)	2.80	6.31	3.63

TABLO 421 : EKONOMİK YATIRIMLAR (2006-2010)

İLÇELER	Proje	Tutarı	Proje	Tutarı	Proje	Tutarı	Proje
	Adedi	(TL)	Adedi	(TL)	Adedi	(TL)	Adedi
Anamur	4	634.034	1	173.000	-	-	-
Aydıncık	-	-	-	-	-	-	-
Bozyazı	7	960.569	1	157.712	-	-	-
Çamliyayla	-	-	-	-	-	-	-
Erdemli	3	388.727	2	284.504	1	223.500	2
Gülнар	-	-	1	146.520	-	-	1
Mut	1	127.986	1	169.750	1	220.250	-
Silifke	3	360.810	1	170.950	-	-	5
Tarsus	3	190.789	2	195.525	5	1.220.588	4
Akdeniz	3	500.543	8	1.175.775	9	1.869.814	2
Mezitli	-	-	1	110.060	-	-	-
Toroslar	-	-	-	-	-	-	1
Yenişehir	-	-	-	-	-	-	-
GENEL TOPLAM	24	3.163.458	18	2.583.796	16	3.534.152	15

TABLO 422 : ÖZEL İDARE PROJE TEKLİFLERİ (2010)

PROJENİN ADI	PROJENİN YERİ	BAŞLAMA	PROJE BEDELİ
Kaliteli ve Hijyenik Süt Temini İçin Süt Toplama Merkezlerinin Rehabilitasyonu Projesi	Tüm İlçeler	2010	150.000
Asma Anacı Bağda Filoksera Zararlısına Karşı Amerikan Anaç Kullanımının Yaygınlaştırılması Projesi	Tüm İlçeler	2010	150.000
Yem Bitkilerinin Desteklenmesi Projesi	Tüm İlçeler	2010	200.000
Badem Yetiştiriciliğinin Yaygınlaştırılması Projesi	Tüm İlçeler	2010	100.000
Toprak-Yaprak-Su Analiz Laboratuvarı Kurulum Projesi	Anamur	2010	150.000
Uzaktan Algılama Coğrafi Bilgi Sistemi Projesi	Mersin	2010	150.000
Plastik Su Havuzu Örtü Temini Projesi (Geri Ödemeli)	Tüm İlçeler	2010	200.000
Yapay Resif Projesi	Mersin	2010	100.000
Organik Tarımın Geliştirilmesi Projesi	Tüm İlçeler	2010	100.000
Tıbbi ve Aromatik Bitki Yetiştiriciliğinin Yaygınlaştırılması Projesi	Tüm İlçeler	2010	100.000
Bulaşıcı Hayvan Hastalıkları ile Mücadelede Hijyenin Sağlanması Amacına Yönelik Malzeme Temini	Mersin	2010	13.500
Domates Güvesi Mücadelesinde Eşeyssel Tuzak Alımı	Tüm İlçeler	2010	50.000
Gıda Denetim ve Tarım Alet ve Makineleri Eğitim Aracı Kiralaması	Tüm İlçeler	2010	120.000
TOPLAM			1.583.500

1. KIRSAL KALKINMA YATIRIMLARI

a. Ekonomik Yatırımlar

- Tarımsal ürünlerin İşlenmesi
- Depolanması (Silo – Soğuk Hava)
- Paketlenmesi

- Alternatif Enerjili Seralar (Güneş enerjisi, Jeotermal enerji, Biogaz, Rüzgar)

b. Basınçlı Sulama Sistemleri

- Toplu Basınçlı Damla Sulama

- Yağmurlama Sulama

2. MAKİNE-EKİPMAN DESTEKLEMELERİ

MAKİNA EKİPMAN

MERSİNDE ÖNCELİĞE GÖRE DESTEKLENEN MAKİNE EKİPMANLAR

- Hibe Konusu : 34 (Bakanlık tarafından belirlenmektedir.)
- İlimizde Başvuru Konusu : 16
- Damla sulama
- Süt Sağım Ünitesi ve soğutma tankı
- Pülverizatör
- Bahçe Tipi El Traktörü (römork,ilaçlama,toprak frezesi)
- Mibzer
- Motorlu Tırpan
- Silaj makinesi
- Harman Makinesi
- Taş Toplama Makinesi
- Diskaro-goble
- Sap parçalama makinesi
- Gübre dağıtma makinesi
- Balya makinesi
- File tesisi kurulması
- Lazerli tesviye aleti
- Biçer bağlar

- Türkiye Geneli Proje Kaynağı : 100.000.000 TL
- İlimize Ayrılan Kaynak : 2.360.000 TL (%2.36)

ÖNCELİĞİMİZE GÖRE DESTEKLENEN MAKİNE EKİPMANLAR

1. Damla sulama
2. Süt Sağım Ünitesi ve soğutma tankı
3. Pülverizatör
4. Bahçe Tipi El Traktörü (römork,ilaçlama,toprak frezesi)
5. Mibzer
6. Motorlu Tırpan
7. Silaj makinesi
8. Harman Makinesi
9. Taş Toplama Makinesi
10. Diskaro-goble
11. Gübre dağıtma makinesi

BEKLEYEN KALEMLER

1. Sap parçalama makinesi
2. Balya makinesi
3. File tesisi kurulması
4. Lazerli tesviye aleti
5. Biçer bağlar

TABLO 423 : EKONOMİK YATIRIMLAR (2006-2010)

Proje Dönemi	Müracaat Sayısı	Desteklenen Proje Sayısı	Toplam Proje Bedeli (TL)	Hibe Tutarı (TL)
Etap-2 (2006-2007)	42	24	6.140.984	3.163.458
Etap-3 (2008)	263	18	5.168.591	2.583.796
Etap-4 (2009)	112	16	6.233.208	3.534.152
Etap-5 (2010)	56	15	10.390.968	3.664.250
TOPLAM	473	73	27.933.751	12.945.656

TABLO 424 : EKONOMİK YATIRIMLAR (2006-2010)

İLÇELER	Etap-2 (2007)		Etap-3 (2008)		Etap-4 (2009)		Etap-5 (2010)		GENEL TOPLAM	
	Proje adedi	Tutarı (TL)	Proje adedi	Tutarı (TL)	Proje adedi	Tutarı (TL)	Proje adedi	Tutarı (TL)	Proje adedi	Tutarı (TL)
Anamur	4	634.034	1	173.000	-	-	-	-	5	807.034
Aydıncık	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Bozyazı	7	960.569	1	157.712	-	-	-	-	8	1.118.281
Çamlıyayla	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Erdemli	3	388.727	2	284.504	1	223.500	2	429.250	8	1.325.981
Gülnar	-	-	1	146.520	-	-	1	250.000	2	396.520
Mut	1	127.986	1	169.750	1	220.250	-	-	3	517.986
Silifke	3	360.810	1	170.950	-	-	5	1.250.000	9	1.781.760
Tarsus	3	190.789	2	195.525	5	1.220.588	4	986.000	14	2.592.902
Akdeniz	3	500.543	8	1.175.775	9	1.869.814	2	500.000	22	4.046.132
Mezitli	-	-	1	110.060	-	-	-	-	1	110.060
Toroslar	-	-	-	-	-	-	1	249.000	1	249.000
Yenişehir	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
GENEL TOPLAM	24	3.163.458	18	2.583.796	16	3.534.152	15	3.664.250	73	12.945.656

TABLO 425 : BASINÇLI SULAMA SİSTEMLERİ

Proje Dönemi	Müracaat Sayısı	Desteklenen Proje Sayısı	Toplam Proje Bedeli (TL)	Hibe Tutarı (TL)
Etap-4 (2009)	5	3	1.470.000	1.102.500
Etap-5 (2010)	2	2	831.000	623.250
TOPLAM	18	5	2.301.000	1.725.750

7.2. Programların ve Projelerin Belirlenmesi

7.2.1. Bitkisel Üretim Projeleri

1. Ekonomik Ömrünü Tamamlamış Narenciye Bahçelerinin Sökülerek Virüsten Ari Fidanlarla Yeni Tesislerin Kurulması

Dünya turunçgil ticaretinde önemli rakiplerimiz olan İspanya, İtalya ve Yunanistan'da Üretimin marjinal sınırlarına varılmıştır. Ülkemiz ise dış pazarın talep ettiği çeşitlere yönelik yeni plantasyonlar oluşturmada hâla önemli bir potansiyele sahiptir. Bu projeye, ilde önemli potansiyeli olan turunçgil üretiminin geliştirilmesi ve verimin artırılması sağlanacaktır.

Bölgenin stratejik ürünü olan narenciyede üretimden düşmüş yaşlı bahçelerin gençleştirilerek yeniden üretime kazandırılmasını sağlamak amacıyla Alata Bahçe Bitkileri Araştırma Enstitüsü ve Üniversiteler ile işbirliği yapılarak yeni tesis edilecek turunçgil bahçelerinde, birim alana verimde önemli artışlar sağlayan yarı sık dikim ve sık dikim tekniklerinin uygulamaya konulması sağlanacaktır. İl Özel İdaresi kaynağından, %50 çiftçi katkısı alınarak fidan dağıtımı yapılacaktır.

2. Muz Üretiminde yeni çeşitlerin introdüksiyonu

Muz yetiştiriciliğinde verim ve kalitesi yüksek olan ve ithal muzlarla rekabet edebilecek yeni klonların denenerek üretime aktarılması, mevcut üretimdeki karlılığın artırılması bakımından büyük önem taşımaktadır. Bu amaçla üniversite ve araştırma enstitüleriyle işbirliği yapılarak yurtdışından yeni ve bölgemize adapte olabilecek klonların getirilerek verim ve kalite performanslarının değerlendirilmesi gerekmektedir.

3. Doğal Bitkisel Popülasyonun Aşılansız Üretime Kazandırılması

Bölgemizde kültüre alınmış bazı türlerin doğal yabani popülasyonları bitki örtüsü içerisinde bulunmaktadır. Bu popülasyonun kültür çeşitleri ile aşılansız üretime kazandırılması üreticilerin ve ilin ekonomik düzeyine zaman içerisinde katkı sağlayacak, mevcut alanların korunması için de bir alternatif olacaktır. Bu amaçla doğal bitkisel popülasyon içerisinde yer alan delice, melengiç ve buttum, alıç, kestane v.b. türler aşılansız üretime kazandırılacaktır.

4. Yayla Koşullarında Yaz Sebzeçiliğinin Geliştirilmesi

Türkiye geneli sebze üretimi dikkate alındığında genellikle yaz dönemindeki yüksek sıcaklıklardan dolayı sebze üretim ve arzında bir Pazar boşluğu bulunmaktadır. Bu dönem üretimlerinin yaygınlaştırılması iç tüketimde olduğu kadar dış satım olanaklarının da artırılması bakımından önemli olacaktır. Bunun en güzel örneği Erdemli ve Silifke yayla köylerindeki domates üretimleridir. Diğer ilçelerimizde de tür farklılığı gözetilerek yayla sebzeçiliğinin yaygınlaştırılması üreticilere önemli bir getiri sağlayacaktır.

5. Tohumculuğu Geliştirme

Sebze üretiminde ağırlıklı olarak hibrit tohum kullanılması, kullanılan bu tohumların ithal edilmesi ve üretimin alt yapısı olması nedeniyle tohumculuk sektörünün desteklenmesi sağlanacaktır. Yürürlükteki Çeşit Koruma Kanunu kapsamında, İldeki firmalar, patent hakkını ödeyerek, hibrit tohum ithali yerine, sadece ana-baba hatlarının ithalini yapacak ve bu suretle tohumluk üretimi yurtiçinde gerçekleştirilecektir. Tohum ıslah çalışmalarının uzun süreli ve yatırım masraflarının hali hazırda çok yüksek olması, kuruluşların yurtiçi tohum üretimini kısıtlamaktadır. Ülkemizde ıslahçı haklarını garanti altına alan Çeşit Koruma Kanunu'nun henüz çıkmayıp, çeşit sahibi yurt dışı kuruluşların özellikle hibrit çeşitlerde üretim lisansı verme yerine daha çok her yıl hibrit tohum satmayı yeğlemelerine neden olmaktadır. Çeşit Koruma Kanunu'nun çıkartılması ve patent hakkının korunması için gerekli yasal düzenlemelere hız verilmesi gerekmektedir.

6. Modern Meyveciliğin Geliştirilmesi Projesi

Günümüzde eskiden kalma klasik yetiştiricilik sistemleri ile üretim yapmak karlılığı düşürmektedir. Modern yöntemler ile birim alandan daha kaliteli ve yüksek verim elde edilebilmektedir. İlimiz gibi küçük üretim alanlarına sahip bölgelerde birim alandan maksimum verimin elde edilmesi büyük önem taşımaktadır. Bu amaçla tür ve çeşit seçiminden budama, sulama ve gübreleme gibi yetiştiriciliğin her aşamasında modern tekniklerin kullanılması ve bunun il geneline yaygınlaştırılması gerekmektedir.

7. Alternatif Türlerin Yaygınlaştırılması Projesi

İlimiz mevcut tür ve çeşitler dışında birçok subtropik ve tropik türlerin yetiştiriciliğine uygun ekolojik koşullara sahiptir. Turizm olanaklarının ve ekonomik gelişmişlik düzeylerinin artışına paralel olarak bu tip egzotik ürünlerin yetiştiriciliğinin yaygınlaştırılması mevcut alanlardan daha fazla gelir elde etmek açısından önem taşımaktadır. Ayrıca bu tür ürünler genelde yurtdışından ithal edilen ürünler olduğundan mevcut uygun alanlarda yetiştirilmesi yurtdışına olan bağımlılığı kısmen de olsa azaltacaktır.

Bu proje kapsamına kuraklığa veya marjinal topraklara adapte olabilecek türlerin de alınması ileriye dönük projeksiyonların olması, projeden elde edilecek başarıyı artıracaktır.

8. Mersin Bitkisinin Geliştirilmesi Projesi

İlimiz diğer ülke ve illerden farklı olarak kendi adıyla anılan bir bitki türüne sahiptir. Yurtdışında oldukça talep gören bu bitki üzerinde şimdiye kadar yeterli araştırma yapılmamıştır. Bu konuda gerekli çalışmanın yapılması ve üretimin yaygınlaştırılarak ihracat olanaklarının araştırılması gerekmektedir.

9. Mevcut Seraların Modernizasyonu ve Modern Seracılık Projesi

İlimizdeki mevcut seraların pek çoğu günümüz teknoloji ve altyapı sistemlerine sahip değildir. Verimliliğin artırılması ve birim alandan elde edilen ürün miktarının artırılması için mevcut seraların rehabilite edilmesi ve bu işlemlerin desteklenmesi.

10. Tıbbi ve Aromatik Bitkiler Üretimini Geliştirme Projeleri (Kekik, defneyaprağı, kimyon, adaçayı, biberiye, kapari)

Doğal dengeyi bozmadan üretimi teşvik etmek, ilin ekolojisinde mevcut olan tıbbi ve aromatik bitkilerin kültür formlarının üretimini artırmak, bununla birlikte, tarım alanlarının dar olduğu taşlık, kayalık yamaçlarda ve meyve bahçelerinde ara ürün olarak yetiştirilmesiyle, gelir seviyesi düşük olan üreticilerimize ekonomik katkı sağlamak.

Kekik, Adaçayı, Defne, Lavanta gibi Bölge ekolojisine uygun Tıbbi ve Aromatik Bitki çeşitlerinin üretimlerinin artırılarak iç piyasa tüketimlerinin yanında ihracatının da yapılması sağlanacaktır.

11. Katma değeri yüksek ürünlerin üretimi (Passiflora, Feijoa, Guava)

7.2.2. Hayvansal Üretim Projeleri

1.Organik Süt Üretimini Geliştirilmesi

Getirisi daha yüksek olan organik tarım ürünlerinin elde edilmesiyle yöre çiftçisinin gelirinin artırılması.Bölge ekolojisi kirli olmadığından mevcut doğal şartlarda organik ürün elde etme şansı yüksektir.

Yöre halkının elde edeceği özellikle Toroslar'da yetiştiriciliği doğal şartlarda yaygın olarak yapılmakta olan keçi ürünleri uzun vadede ve ihracat taleplerine dönük olarak yaygınlaştırılabilir.

2.Yüksek Süt Verimli (Saanen ve Melezi) Keçi Yetiştiriciliğinin Geliştirilmesi

Yerli kıl keçilerinin daha üstün verimli Saanen ırkı keçilere dönüştürülmesi.

Orman köylerinde bulunan kıl keçisi yetiştiriciliği yapan üreticilere çevirme melezlemesi yapmak için Saanen tekeleri verilecek. Yeni İşletmeleri oluşturmak amacı ile 20 adet Saanen keçisi ve tekesi verilecektir.

Keçi- Orman- Köylü ilişkisi; Orman köylerimizde geçim kaynağı olarak kıl keçisi yetiştiriciliği yaygın bir şekilde yapılmaktadır. Kıl Keçisinin ormana verdiği zararı engellemek ve orman köylülerinin istihdamını sağlamak için süt verimi yüksek ve ormana zarar vermeyen Saanen keçilerinin yetiştirilmesi Yöre halkının elde edeceği organik keçi ürünleri uzun vadede ve ihracat taleplerine dönük olarak yaygınlaştırılacaktır.

3.Hayvansal Üretim Islah ve Araştırma Çalışmaları

4.Süt Üretimini Geliştirme (Standartlara uygun süt üretimini geliştirme)

5.Et Üretimini Geliştirme (Kırmızı, beyaz et ürünlerini geliştirme)

6.Arıcılık Ürünleri Üretimini Geliştirme Projeleri (Bal, polen, arı sütü, propolis, bal mumu, arı zehiri gibi arıcılık ürünlerini geliştirme)

7.2.3. Tarımsal Sanayi Projeleri

1. Modern Muz Sarartma ve Ambalajlama Tesisi

Yerli üretimi sürekli pazara sunabilmek için gerekli altyapıyı oluşturmak, kaliteli, standart Marka yaratmak.Özel sektör tarafından kurulacak olan işletmelere teknik destek sağlanacaktır.

Yaratılan Anamur muz markası sayesinde Anamur, Bozyazı ve Aydıncık ta yetiştirilen muzun pazara arzında sürekliliğin sağlanması.

2. Zeytin ve Zeytinyağı İşleme Tesisleri

Mersin de yoğunlaşan yeni zeytin alanlarının, kurulacak olan teknik donanımlı zeytin işleme tesisleri sayesinde katma değer kazanmasını ve bu sayede, bölgenin karakteristik yapısına uygun meyvesi olan zeytine, üreticisinin sahip çıkmasını sağlamak.

Son yıllarda Özel İdare destekli kapama zeytin bahçeleri tesis edilmekte ve ayrıca yabancı ağaç aşılama projeleri ile zeytinciliğe önem verilmektedir. Mersin de geçmişi de oldukça eski olan zeytin potansiyelinin değerlendirilerek zeytinin işlenmesiyle oluşması sağlanacaktır.

3.Tıbbi ve Aromatik Bitkilerin İşleme Tesislerinin Kurulması

Tıbbi ve aromatik ürünlerin ham veya işlenmiş olarak pazarlanmasını sağlamak.

Kekik yağı, kekik suyu, kapari turşu ve salamura yapım tesislerinin inşası sağlanacak ve desteklenecektir.

Kekik Yağı işleme tesisleri mevcut olduğundan, yeni tesislerin yapılmasıyla katma değeri yüksek olan ürünlerin pazarlanması sağlanacak ve gerek yurtiçi ve gerekse yurtdışı pazarda işlenmiş ürünlere karşı her geçen gün artan talebin karşılanması sağlanacaktır.

4.Doğal Muhafaza Depolarının Yaygınlaştırılması

5.Ürünlerin Bahçede Sınıflandırılması ve Hızlı Soğutulması

Bahçe ürünlerinin tarla sınıflandırılması ve hızlı bir şekilde soğutulmasının öneminin kavranması amacıyla üreticilere gerekli bilginin sağlanması. Bu işlemlerin uygulanması aşamasında soğuk hava depo işletmecilerinin de sorumluluğa katılımlarının sağlanması.

Sınıflandırma hasat sonrasında ürüne yapılması gereken işlemlerin başında yer almaktadır. Bu işlemin bahçede hızlı bir şekilde gerçekleştirilmesi ise üreticinin işleme ve pazarlama aşamasında ürününü kolayca tanımlayabilmesine imkan verecektir. Ürünün hızlı bir şekilde bahçede bekletilmeksizin ön soğutulması/soğutulması da hasat sonrası ömrünün uzatılması bakımından önem taşımaktadır. Gerek bahçede sınıflandırma gerekse hızlı soğutma bilincinin üreticiye hızlı bir şekilde kazandırılması ve bunları gerçekleştirme imkan ve yeterliliğinin sağlanması yerinde olacaktır.

Üniversite-Tarım il Müdürlüğü işbirliği ile üretici ve soğuk hava deposu işletmecilerine sınıflandırma ve hızlı soğutmanın önemi konusunda bilgi verilmesi ve bu işlemler için gerekli olan alet ve ekipmanın bölgeye ve ürüne göre kullanışlı olanının tespit edilmesi. Uygulama aşamasında, soğuk depo işletmecilerinin ürünün hasadı ve sonrasındaki bütün işlemlerde sorumluluk almasının teşvik edilmesi.

6.Kontrollü Atmosferli Depolama Sisteminin Yaygınlaştırılması

Yöredeki mevcut soğuk hava depolarının kontrollü atmosferli depolara dönüştürülmesinin fizibilitesinin araştırılması.

Mevcut soğuk hava depolarının teknoloji yönünden eski olması, ürünün kaliteli bir şekilde muhafazasını da sınırlandırmaktadır. Dünyada 1960' lardan beri kullanılan bizim hala "yeni" olarak nitelendirdiğimiz Kontrollü-Atmosferli (KA) depolama sisteminin ürün muhafazasında hızla yaygınlaştırılması gerekmektedir. Soğuk depo işletmecilerinin bu konuda bilgilendirilmesi ve KA depolamanın depo varlığının fazla oluşu, KA sisteminin yeniden kurulması fikrinin yanında mevcut sistemlerin dönüştürülmesi fikrini de beraberinde getirmektedir.

Yöredeki soğuk depo varlığının ve bu işle uğraşan insanların KA depolar hakkında düşüncelerinin belirlenmesi, KA sisteme dönüştürülerek oluşturulması.

7- Limonu uht tekniği ile limon suyu şeklinde satmak, kabukların değerlendirilmesi projesi

8- Güneş kolektörlü sera ısıtma sistemleri projeleri

9- Mersin sahil bandında meyve suyu doğal ürünleri tanıtan marketler/ organik tarım pazarları

10- Serbest bölge içinde soğuk zincir kurulması

7.2.4. Organizasyon ve Örgütlenme Proje Önerileri

1. Üretici Birliklerinin Organizasyonel ve Birbirlerini Bütünler Hale Getirilmesi

Ürün bazında üretici birliklerinin kurulması, yaygınlaştırılması, güçlendirilmesi ve organizasyonun sağlanması.

Açıklama: Bölgedeki önemli sebze ve meyve üretim alanlarının yoğunluğu dolayısıyla ve de bölgede üretim organizasyonunun olmaması, ürün pazarlamasında sıkıntılara neden olmaktadır. Bu sorunun giderilmesi için, ürün bazında belirli sebze ve meyve üretici birliklerinin kurulması önemli bir çözüm teşkil edecektir.

2. Tarım Alanlarının Bütünleştirilmesi

Miras hukuku nedeniyle parçalanmış tarım arazilerini, malik değiştirmeden bütünleştirmek. Ekonomik üretim yapılabilecek büyüklükte işletmeler oluşturmak. Birim alandaki ekonomik verimliliği artırmak. Dolayısıyla kırsal alanda ikamet eden nüfusun sosyal ve ekonomik durumunu iyileştirmek.

Kırsal alanda ikamet eden nüfusun, parçalı tarım arazilerinde tarım yapması sonucu düşen gelirlerini artırmak amacıyla:

Öncelikle, Miras Hukuku nedeniyle ekonomik üretim alanının altına inen tarım arazilerinin, kurulacak olan bir bütünleştirme ve idare etme organizasyonu kanalıyla(ofis, birlik, büro, kooperatif vb. adlarla) daha da küçük parçalara bölünmesi önlenecektir. Bütünleştirilen bu araziler, üçüncü şahıslara(bunlar arazi malikleri de olabilir) ekonomik üretim yapılabilecek büyüklükteki işletmeler şeklinde kiralanacaktır. Elde edilen kira bedelleri, tespit edilen oranlar (arazi karakteristiğine göre değer biçme) nispetinde arazi maliklerine dağıtılacaktır. Bu kira bedellerinden sadece organizasyon giderleri ile stopaj kesintisi yapılacak, kalanın tümü kiralayana verilecektir. Dolayısıyla arazi maliklerinin eline geçen gelir artmış olacaktır.

Modern tarım tekniklerinin kullanılması, sınır kayıplarının ortadan kalkması, arazilerin tarımsal mekanizasyona uygun hale gelmesi sayesinde birim alandan elde edilen üretim ve gelir artacaktır.

Bu sistemle Köyde oturan ancak parçalı ve küçük alanlara sahip arazilerinde kârlı bir tarımsal üretim yapamayan veya kârlı olmadığı için arazilerini boş bırakarak tarımsal üretimden vazgeçmiş olan küçük toprak sahibi kişiler yıllık düzenli bir gelire kavuşacaktır. Ayrıca tarımsal üretimden vazgeçildiği için boş kalan ve atıl kaynak durumuna düşen tarım toprakları da yeniden üretime kazandırılacaktır.

Tüm ilde seçilecek pilot alanlar (kullanım amacı açısından benzerlik arz eden arazilerde bu sistem, uygulama kolaylığı sağlayacaktır).

3. Tarıma Hizmet Veren Sivil Toplum Kuruluşlarının Bir Araya Getirilmesi

4. Mersin’de Limonu Öne Çıkartan Bir Turunçgil Politikası Oluşturma Projesi

5. Tarımsal Amaçlı (Kalkınma, Sulama, Su Ürünleri vb.) Kooperatiflerin Etkinleştirilmesi

6. Yaş Meyve ve Sebze Halinin Modernizasyonu

7. İyi Tarım Uygulama Esaslarına Dayanan Sözleşmeli Üretim

8. Makine Parkları ve Ortak Makine Kullanım Kooperatifi

Pahalı bir yatırım olan tarım makinelerinin etkin ve ekonomik kullanımının sağlanarak işletme maliyetlerini azaltmak ve üretici gelirlerini arttırmak, makine alım gücü olmayan üreticilerin makine kullanımlarını temin etmek.

Tarım makinelerinin müşterek kullanımını düzenleyen “Makine Ring” oluşumları AB Ülkelerinde uzun yıllar önce başlamış ve başarı ile uygulanmaktadır. Üreticilerin mülkiyetindeki tarım makineleri rasyonel olarak birlikte kullanıma katmak için örgütlenme türü olan makine zincirinde amaç, üreticilerin elindeki çeşitli makineleri bir masraf karşılığında müşterek kullanarak değerlendirmektir. Özellikle İngiltere’de bu amaçla 30 kadar Makine parkı hizmet kooperatifi 7000 ortağına hizmet vermektedir.

9.Yaş Meyve Sebze Pazarlama Bordu

Pazarlama bordu, herhangi bir ürünün pazarlama işlemlerini üretici çıkarlarına uygun olarak yerine getirmek üzere kurulmuş, üreticilerin kontrolü altında bulunan ve devlet tarafından yaptırımcı yetkilerle donatılmış olan yatay bir organizasyon şeklidir. Faaliyetleri, söz konusu ürün ile ilgili araştırma, tutundurma (promosyon) yayım, dış ticaret, arz kontrolü, pazar düzenleme, ürün işleme, fiyatlandırma, standart belirleme gibi çok değişik alanlara yayılabilmektedir.

Bölgede yaş meyve sebze özellikle sebze üreticilerinin küçük ve dağınık işletmelere sahip olması, bu işletmelerin aracılara mahkûm olması, üreticiden tüketiciye kadar olan pazarlama zincirinde toptancı ve araçların çok sayıda olması nedeniyle pazarlama kanalı uzamakta ve üreticilerin kar marjı düşerken nihai tüketiciler daha pahalı fiyat ödemektedirler. Meyve sebze fiyatlarının düşme eğiliminde olması, fiyat düzenlemesinin olmaması ve fiyat farklılıklarının olması üretici gelirlerini olumsuz etkilemektedir.

Boardların kurulmasında en önemli amaç, üretimin ulusal ekonomiye katkısının maksimize edilmesidir. Ürünün hasadından başlayarak tüketiciye kadar uzanan aşamalarında kayıpların minimize edilmesi, kalitesinin korunması ve yaratılmış değerın korunması önem arz etmektedir. Ayrıca ürünlerin gerek iç ve gerekse dış pazarların talep ettiği çeşit, kalite ve miktarlarda üretilmesi üretim ve üreticilerimizin AB ve gelişmiş ülke normlarına entegrasyonu amaçtır. Bu amaçlar doğrultusunda, yaş meyve sebze üreticilerinin örgütlenmesini sağlamak ve arzı tek elde toplamak, toptancıların ve araçların rekabeti sonucu oluşan fiyat kırmaları engellemek, yaş sebze ve meyve kalitesinin iyileştirilmesi, yaş meyve sebze talebinin teşvik edilmesi, yaş meyve sebze işleme tesislerinin geliştirilmesi sektördeki tüm kesimleri özellikle küçük üreticilerin çıkarının gözetilmesi, gıda kalite kontrolünün yapılması üreticilerin kayıt altına alınması ürün menşeinin bilinmesi, board fiyat belirlemede etkin, üreticilere kaliteye göre fiyat belirleme sistemi, kalitenin artması, soğuk hava depolarının kurulması, son tüketiciye kadar giden yolun kontrolünde tutarak standardizasyon, soğutma, depolama ve ambalajlama gibi işlemleri de kendi işletmelerinde gerçekleştirme imkânına sahip olunacaktır. Bu oluşum AB ye üye olma ve uyum sağlama koşullarının yerine getirilmesinde önemli katkı sağlayacaktır.

Kuruluş aşamasında finansman için AB Fonları daha sonra Bordun Mali Kaynakları kullanılabilir.

Bordun Yapısı: Kayıtlı bölge üreticilerinin bölgesel olarak seçtiği 12 üye Tarım Bakanı tarafından atanan 3 üye üyeler arasından 7 kişilik yürütme komitesi, TZOB, Çiftçiler Birliği Temsilcisi

7.2.5. Tarımsal Destek Proje Önerileri

1.Bölge Tarımsal Kaynaklarının Uzaktan Algılama ve CBS Teknolojisi İle Belirlenmesi

AB Ortak Tarım Politikasına (Common Agricultural Policy, CAP) uyumu ile ilgili olarak yapması gereken işlemlerin başında tarımsal kaynakların tespiti, kayıt altına alınması ve nihayet kontrollü üretimin gerçekleştirilmesi (Integrated Administration and Control System, IACS) gelmektedir. Özellikle tarım ve doğal kaynaklar gibi konularda güvenilir veri sorunumuz belirginleşmektedir. Coğrafi Bilgi Sistemleri (Geographical Information Systems, GIS), Hava Görüntüleri ve Uzaktan Algılama (Remote Sensing, RS) entegre biçimde kullanılması ile arazi kullanımı ve bitki deseninin yapılması, uygulanabilirliğinin ortaya konulmasını ve bu konuda uluslararası standartlara uyumlu ve ülkemiz koşullarına uygun bir metodoloji oluşturma suretiyle sağlıklı ve doğru tarımsal istatistik verilerin elde edilmesi amaçlamaktadır.

Bu çalışmayla, ayrıca kıyıların ve akarsu mecralarının koordinatlarıyla tespit edilerek sınırlandırılması mümkün olacaktır.

2.Tarımsal Üretim Ortamlarının Uzaktan Algılama ve CBS Teknolojisi İle Kayıt Altına Alınması ve İzlenmesi

Ülkemizin ekonomik gelişmesi temelde, doğal kaynaklarımızın en verimli şekilde kullanılmasına bağlıdır. Gelişmiş ülkeler kaynaklarını bu şekilde kullanırken gelişmekte olan ülkeler genellikle doğal kaynaklarının nitelik ve niceliklerine ilişkin yeterli bilgilerden henüz yoksundurlar. Bu nedenle, özellikle az gelişmiş ülkelerde doğal kaynakların yeterli biçimde haritalanmamış olması sonucu toprak ve su kaynakları, işlenen toprakların dağılımı, orman ve otlaklar hakkında tam ve kesin veriler elde bulunmamaktadır. Ülkemizde de birçok alanda “yeterli ve güvenilir” veri sorunu bulunmaktadır. Tarımsal kaynaklarımızın Uzaktan Algılama ve CBS teknolojisi ile doğruluğu kesin veriler olarak tespiti mümkün olacaktır.

3.Uzaktan Algılama ve CBS Teknolojisi Kullanılarak Agro-Ekolojik Zon Haritalarının Belirlenmesi

Tarımsal planlamalara esas teşkil edebilecek ve bölgesel politika ve strateji uygulamalarında esas alınabilecek agro-ekolojik zon haritaları henüz mevcut değildir. Bölge için Konumsal Bilgi Sistemlerinin kurulması zorunludur ve bu sistem Uzaktan Algılama (UA) ve Coğrafi Bilgi Sistemleri (CBS) teknolojisine dayandırılmak durumundadır. AB, tüm aday ülkelere bu bilgi sistemine ilişkin altlıklarını hazırlamaları ve 2005 yılı sonuna kadar da tamamlamalarını şart koşmuştur

4.Tarımsal Kaynaklar ve Agro-ekolojik Zon Haritaları Üzerinden İdeal Tarımsal Planlamaların Geliştirilmesi

Planlamaların tutarlı, uygulanabilir ve sürdürülebilir olması, doğru veriler üzerine bina edilebildiği düzeyde gerçekleşir. Uzaktan Algılama ve Coğrafi Bilgi Sistemleri teknolojisinin kullanımıyla hazırlanacak Agro-ekolojik Zon Haritaları sayesinde isabetli bölgesel planlamaların yapılabilmesi ve bunlar üzerinden her bölgenin ekolojik koşullarına uygun Bölgesel Model Projelerin geliştirilmesi mümkün olacaktır. Ayrıca belirli bir planın uygulamaya geçilmesine karar verildiğinde zonların esas alınabilmesi ve bir planı her yere uygulamak yerine uygun yerlere uygulamak mümkün olacaktır.

Bu teknolojiyle oluşturulacak altlıklar üzerinde arz talep dengesi de göz önüne alınarak üretim planlamasının yapılması ve sürekliliğin sağlanması mümkün olacaktır.

5.Pazarlama Kanallarının İyileştirilmesine Yönelik Eğitim ve Yayım

6.Tarım Arazilerinin Sulama Olanaklarının Genişletilmesi

7.Coğrafi işaret alınması

8.Tarımsal Meteoroloji istasyonlarının kurulması

9. Narenciye Borsası Kurulması

10.Sorunlu Arazilerdeki (tuzluluk, asitlilik, erozyona yatkınlık vb. sorunları olan) Nadas Alanlarının Bağ-Bahçe Tesisi Olarak Kullanılmasının Sağlanması (Tarımsal Üretime Elverişli Olmayan Arazilerin Rehabilitasyonu Projesi)

11.İhracata Yönelik (Globalgap Protokolü Esaslarına Uyumlu) Sözleşmeli Üretim Modelinin Geliştirilmesi

Üreticinin, alıcının ve ihracatçının haklarının korunması sağlanacaktır.

Yönetmeliğin revize edilmesi, denetim ve kontrolün resmi makamlarca yapılması ile üretimde organizasyon sağlanacaktır.

Üretimde verimliliğin ve kalitenin artırılması, standartlara uygun ürün elde edilmesi, planlı üretim yapılması, üreticilere üretim teknikleri konusunda bilgi aktarılması ve pazarda süreklilik sağlanacaktır.

12.Tarıma Dayalı El Sanatlarının Geliştirilerek Turizme Sunulması

13.Organize Tarım Bölgeleri Kurulması

Bölgedeki yaş meyve ve sebze üretim potansiyelinin yüksek olmasına rağmen, örgütlenme ve organizasyon yetersizliği nedeniyle üretimde ve ihracatta istenilen seviyeye ulaşılamamaktadır. Avrupa'nın talep ettiği her türlü ürünün ilin ekolojisinde yetişebileceği, ancak üretimde yeterli organizasyonun olmaması nedeni ile ihracat taleplerinin karşılanamadığı, ayrı ünitelerde yapılan üretimde maliyetin ve kalite standardının düşme riskinin artmasının ve kontrol yetersizliğinin etkin olduğu belirlenmiştir. Aynı merkezden yapılan planlama ve takip sayesinde bu sorunlar önemli ölçüde giderilebilecek ve ilin tarımsal potansiyeli çok üst düzeylerde değerlendirilebilme imkânı bulacaktır.

Parselasyonu, topografyası, ekolojisi ve konumu itibarıyla uygunluğu tespit edilecek kamu arazilerinin müteşebbislere uzun süreli kiralanması suretiyle Organize Tarım Bölgesi tesisi oluşturulacaktır. Kurulacak bölge içerisinde, idari binaya ilaveten, üretim alanları (cam ve plastik seralarda ve açık tarlada sebze-süs bitkileri üretimi, meyve bahçesi tesisleri), ürünlere ait entegre mezar tesisleri, Ar-Ge kuruluşları, pazar araştırma birimleri, sebze ve meyve ihracatçı temsilcilikleri, soğuk hava depoları, tasnif, paketleme ve ambalajlama tesisleri vb. yer alacaktır.

Türkiye meyve ve sebze üretiminin bir bölümünü gerçekleştiren İLde, bu proje ile kurulacak Organize Tarım Bölgesinde, özel sektör katkısı ile ileri teknoloji kullanılarak kaliteli ve standartlara uygun üretim yapılması suretiyle ürünlerin değerlendirilmesi açısından önemli bir adım atılmış olacaktır. Mersin'de kurulacak bir Organize Tarım Bölgesi, hem ülkemiz tarımına bulunacağı katkıyla hem de tarımsal üretimde teknoloji ve planlamanın getireceği avantajlarla milli ekonomiye katkı sağlanacaktır.

14.Yöresel Ürünlerde Markalaşmanın Sağlanması

15.Organik Tarıma Yönelik Çiftçi Eğitimi

Organik tarımdaki gelişmeler kontrol ve sertifikasyon, toprak işleme, bitki korumanın genel ilkeleri, ekim nöbeti, biyolojik savaş, ekolojik ürünlerin ihracatı ve pazarlanması konularında üreticilerin bilgilendirilmesi.

Pazar probleminin yaşanmadığı organik tarım ürünlerinin yetiştiriciliği konusunda yöre çiftçileri bilinçlendirilecektir.

16.Tarım Topraklarının Üretim Deseni Baz Alınarak Kullanım Sınıflamasının Yapılması

Tarım alanlarının temel toprak özellikleri, tarımsal üretim potansiyelleri ve farklı kullanımlara uygunluklarının belirlenmesi.

Bu temel çalışma yapıldıktan sonra, amaç dışı arazi kullanımının önlenmesi, sorunlu alanların tespiti ve çözüm önerileri geliştirilmesi, üretim planlamasına yönelik sulama, gübreleme, bitki adaptasyonu alt çalışmaları yapılabilecektir.

Öncelikle mevcut çalışmalarda dikkate alınarak temel toprak haritalarının hazırlanması sağlanacaktır. Bu amaçla uzaktan algılama ve CBS yöntemleri kullanılacaktır. Temel toprak haritalarının değerlendirilmesi yoluyla; sorunlu alanların belirlenmesi, ıslah ve korumaya yönelik çözüm önerilerinin geliştirilmesi, üretim planlamasına yönelik potansiyel kullanım uygunluklarının belirlenerek uygun bitki deseni önerilerinin geliştirilmesi sulu tarım alanlarındaki sorunların tespiti ve çözüm önerileri geliştirilecektir.

17.Doku Kültürü Laboratuvarlarının Kurulması ve Geliştirilmesi

Steril ve kontrollü şartlar altında yapılan organ ve doku kültürü çalışmalarının yapılabileceği laboratuvarların kurularak yurtiçi ve yurtdışı fide ihtiyacının karşılanmasını sağlamak.

18.Örtü-altı Kesme Çiçek Anaçlık ve Köklendirme Tesisi

Değişik türlerde anaçlıkların ve köklendirme tesislerinin oluşturulması.

Kurulması planlanan Organize Tarım Bölgesi bünyesinde değişik türlerde anaçlık ve köklendirme tesislerinin kurulmasına teknik destek sağlanacaktır.

19.İhracatçıya destek yapıldığı gibi üreticiye ihraç edilebilir ürün bazında destek verilmelidir.Bu durum kaliteli ürün dolayısıyla ihracatın devamlılığı için gereklidir.

20.Tarımsal ürünlerin lojistiğini sağlayan firmalara teşvik uygulamasının gündeme getirilmesi

7.2.6. Gıda Güvenliği Proje Önerileri

1.Kayıtlı Üretim ve Gıda Güvenliği Zincirinin Takibi İle İlgili Tüketiciyi Bilinçlendirme Yayım ve Eğitiminin Geliştirilmesi

2.Bağımsız Gıda Denetim Ofislerinin Teşekkülünün Sağlanması

7.2.7. Çevre ve Kaynak Muhafazası Proje Önerileri

1.Toprak ve Su Kaynaklarının Kirlenmesini Önleme ve Etkin Kullanılması

2.Reçeteli Zirai İlaç Kullanımının Yaygınlaştırılması

İlimizde kullanılan zirai ilaç tüketimini azaltmak, çevre ve insan sağlığına en az zarar verecek düzeye çekmek.

Bilinçsiz olarak kullanılan ve bazı zirai ilaç bayilerinin ticari amaç güderek yapmış oldukları fazla ve gereksiz ilaç kullanımını önleme için İnsan sağlığında uygulanan sistemin Zirai ilaç satışında da uygulanmasını sağlamak. Zirai İlaç bayilerinin reçetesiz ilaç satışını önlemek. Bu proje uygulanırken üreticiye çevreye biyolojik, kültürel önlemler, entegre mücadele anlatılmalı. Konu hakkında uzman kişilerce reçete yazılmalı. Proje gereği çevreye zarar vermeyen ilaç kullanımını teşvik etmek amacıyla bu tip ilaçlara destek (prim) verilmeli. Özel sektörü de çevreye en az zarar veren ilaç üretimine teşvik edilecek.

Üretici Tarım Bakanlığı tarafından önerilen ilaçları kullanmalı ve reçete fotokopisi ve ilaç faturalarını İl/İlçe Müdürlüğüne ibraz etmek suretiyle Primden yararlandırılmalı. Böylece daha az ilaç (çevreye katkısı) ve daha az döviz ödemiş olacağız.(bütçeye katkısı)

3.Zirai İlaç Atıklarının ve Ambalajlarının Depolama ve İmha Edilmesi

Zirai mücadelede kullanılan pestisit atık ve ambalajlarının oluşturduğu çevre kirliliğinin önlenmesi.

İlde zehirli atık depolama ve imha tesisi bulunmamaktadır. Bu atıkların imhası için ivedilikle bu tesislerin kurulması zorunludur.

4.Bitkisel Kökenli Atıkların Dönüşümü ve Tarımsal Üretimde Kullanımı Projesi (Kompost Yapımı)

5.Bölgesel Gen Kaynaklarının Korunması

Bölgedeki tarımsal ürün gen kaynaklarının kaybının önlenmesi, bilinçsiz ve aşırı toplama/insan eliyle yapılan tahribat ve doğal afetlerin vereceği zararın önlenmesi amacıyla endemik türlerin kültüre alınarak üretiminin yapılması. Aynı zamanda, gen kaynaklarının sertifikalandırılarak tescil edilmesi ve bunların muhafaza edilebileceği gen bankalarının kurulması.

6.Anız Yakılmasının Önlenmesi İçin Sap Parçalama Makinelerinin Kullanılması ve Yaygınlaştırılması

Yoğun buğday tarım yapılan bölgemizde anız yakılması sorunların çözümüne katkıda bulunulması amaçlanmaktadır.

Anız yakılması nedeniyle toprakta bulunan bakterilerin ölmesini önlemek amacıyla sap parçalama makinelerinin geliştirilerek çiftçilerin kullanımına sunmak. Böylece toprağın uzun yıllar tarım arazisi olarak kullanımına yardımcı olmak.

İl özel İdare bütçesinden karşılanarak alınacak olan makinelerin arazilerin büyüklüğüne göre üretim merkezlerine dağıtılarak tüm çiftçilerin kullanımını sağlamak.

7.Buharla Toprak Sterilizasyonunun Teşvik Edilmesi

Örtü-altı üretimde belirli sahalarda, toprak fümigasyonunda kullanılan Metil Bromid'e alternatif olabilecek buharla sterilizasyon tekniğinin teşvik edilmesi

Buharla toprak sterilizasyonu yapacak olan firmalar, üreticilerin talepleri doğrultusunda fideliklerde, anaçlıklarda ve belirli üretim sahalarda bu tekniği uygulayabileceklerdir.

8.Topraksız Tarım Uygulamalarının Geliştirilmesi

Toprağın sınırlı ve tuzluluğun arttığı bölgelerde üretim alanları kazanmak,birim alandan alınan verimi arttırmak.

Bu tarım tekniğini uygulamak isteyen üreticilerin teknik yönden bilgilendirilmesi sağlanacaktır.

Yeni tarım tekniklerin uygulamaya konması ile birim alandan daha fazla ürün elde edilecektir.

9-Sulama ile ilgili yatırım projeleri (Tarsus Yenice bölgesinde TSE 1 sulama hattı altındaki bölgenin kapalı sistemle sulanması (açık sulamanın olumsuzluklarını engellemek)

10-Göksu deltasının toprak ıslahının yapılması (tuzluluk oranı çok yüksek) (Tarım topraklarının rehabilitasyonu)

11-Tarımsal sektörde atıkların değerlendirilmesi

MAESTRO DANIŞMANLIK A.Ş.

Adres: Kùltür Mah. 4304 Sok. A.Saraçoğlu Apt. K:1 D:1 Akdeniz/MERSİN

Telefon: 0324 239 28 58

Faks: 0324 239 28 59

Web: www.maestrogrup.com